

YÖK ULUSAL TEZ MERKEZİ'NDE
SÖZ DİZİMİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİ

Derleyen
Doç.Dr. Mustafa ALTUN

Son Güncelleme: 7 Mart 2022

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
403879	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	XIX. Yüzyıla ait bir Yeni Uygur Türkçesi metni Molla Memet Ulla Mucizi-Tevarih Musikiyun Müzikçiler Tarihi (metin- inceleme söz dizimi) / Yazar:GÜLSEVİL GÖZÜKARA Danışman: YRD. DOÇ. DR. GÜRER GÜLSEVİN Yer Bilgisi: İnönü Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1991 256 s.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
32219	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Türkiye Türkçesi ve Özbek Türkçesi'nin söz dizimi bakımından karşılaştırılması / Yazar:ERTUĞRUL YAMAN Danışman: PROF. DR. AHMET B. ERCİLASUN Yer Bilgisi: Gazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Söz dizim = Syntax ; Türkiye Türkçesi = Turkey Turkish ; Özbekçe = Uzbek language	Onaylandı Doktora Türkçe 1994 372 s.

ÖZET Türkçe, çok uzun tarihi geçmişe sahip ve geniş saha lara yayılmış olan zengin bir dildir. Birtakım tarihi ve siyasî sebepler dolayısıyla dilimiz, kendi içinde pek çok kola ayrılmıştır. Özellikle 1990' dan sonra ortaya çıkan yeni şartlar, Türkçenin lehçelerini tekrar gündene getirdi. İşte bu noktada, dilcilerin^bu lehçeleri bilimsel o] arak ele alıp karşılaştırması gerekiyordu. Bu afaaçla, Türkçenin iki önemli kolu olan Türkiye Türkçesi ve

Özbek Türkçesi, tarafımızdan, söz dizimi yönüyle karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmada iki lehçenin edebî metinlerinden seçilmiş örnek yapılar esas alınmıştır. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir: 1. Her ikisi de Türkçenin birer kolu olan Türkiye Türkçesi ve Özbek Türkçesi söz dizimi bakımından tamamen aynıdır, iki lehçede de Türkçenin en temel kurallarından birisi olan "asıl unsur sonda, yardımcı unsur başta" düzeni korunmuştur. 2. İki lehçe arasında yapılar bakımından herhangi bir fark bulunmazken gramer anlayışı ve metotları farklıdır. Dilimiz açısından her iki metottan da faydalanmak gerekir.

SUMMARY Turkish is a rich language which has a long historical past and spread to wide areas. Because of some historical and political reasons our language, is separated to a great many subdivisions in itself. Especially after 1990, the new conditions put the dialects of Turkish on agenda again. The dialects had to be dealt and compared scientifically by the linguists. With this aim, the two important Subdivisions of Turkish, Turkey Turkish and Uzbekistan Turkish were syntactically compared by us. This comparison was based on sample structures extracted from both dialects literary texts. At the end of the comparison we reached the following results; 1. Turkey Turkish and Uzbekistan Turkish, which both are one of subdivisions of Turkish are completely the same from point of view syntax. In both dialects, the basic Turkish rule; main element is in the end and sub-element is at the beginning is preserved. 2. Though there is no difference in structure in both dialects, understanding of grammar and methods are different. We must make use of both methods for our language. II

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
36617		Orhun Yazıtlarının söz dizimi / Yazar:CENGİZ ALYILMAZ Danışman: PROF. DR. EFRASİYAP GEMALMAZ Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Uluslararası İlişkiler = International Relations Dizin:Bilge Kağan = Bilge Kağan ; Eski Anadolu Türkçesi = Old Anatolian Turkish ; Köl Tigin = Köl Tigin ; Orhun Yazıtları = Orhun Inscriptions ; Söz dizim = Syntax ; Tonyukuk = Tonyukuk ; Yazıtlar = Inscriptions	Onaylandı Doktora Türkçe 1994 402 s.

Köktürk devri dil yadigârlarından Köl Tıgln, Bilge Kağan ve Tonyukuk yazıtlarının söz dizimini ihtiva eden bu çalışma, "Kavramların İşaretlenmesi", "İsim ve Fiil Tabanları", "Kavram İlişkileri" başlıklarını taşıyan üç ana bölümden oluşmaktadır. "Kavramların İşaretlenmesi" ve "İsim ve Fiil Tabanları" başlıklarını taşıyan bölümler aslında çalışmanın esas konusunu oluşturan "Kavram İlişkileri" bölümünün "Giriş"! niteliğindedir. "Kavram İlişkileri" bölümü de "Çekimli Yapılar", "Belirtili Tamlamalar" ve "Cümle" başlıklarını taşıyan üç bölümden oluşur. Bu bölümlerin ilki (Çekimli Yapılar)nde: isim ve fiil çekimleri; ikincisi (Belirtili Tamlamalarında: belirtili isim ve belirtili sıfat tamlamaları; üçüncüsü (Cümle)nde ise: yazıtlarda geçen cümleler (1025 cümlelin öğeleri, cümle kalıpları (251 cümle kalıbı), cümlelerin ve cümle kalıplarının kendi grupları ve genel toplam (1025 cümle-251 cümle kalıbı) içindeki durumu, kullanım oranları vs. ayrıntılı bir şekilde dikkatlere sunulmuştur. Çalışmanın sonunda ise bir "Şekil Bilgisi Dizini" ve söz dizimi; Orhun yazıtları, Köktürk devri (dil, tarih, coğrafya, antropoloji, etnoloji vs.) ile ilgili geniş bir "Bibliyografyaya yer verilmiştir.

This study, including the syntax of K l tigin, Bilge Kagan and Tonyukuk inscriptions of the Köktürk Age, consists of the "determination of concepts", "nominal and verbal bases", "conceptual relations" as titles. The chapters named "the determination of concepts" and "nominal and verbal bases" are supposed to be considered as "introduction" to "conceptual relations" making the subject-matter of the study. The chapter "conceptual relations" is subdivided into three, named "inflectional structures", "definite determinative groups", and "sentence". The first of these chapters (inflectional structures) presents nominal and verbal inflections; the second (definite determinative groups), definite noun and definite adjective determinative groups; the third (sentence), the agents of sentences (1025 sentences) in the inscriptions, sentence forms in general addition (1025 sentences, 25 1 sentence forms), the rates of usage, etc. in detail. At the end of the dissertation there appears a wide-ranged Bibliography indicating "Index of Morphology" and syntax; Orhun Inscripts, the age of K kt rks (language, history, geography, anthropology, ethnology, etc.)

Tez No	İndirme	Tez Künyesi	Durumu
31714	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına �niversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Atatürk'�n "Nutuk" unda söz dizimi (2. cilt) / Syntax of Atatürk's speech Yazar: MUHSİNE BÖREKÇİ Danışman: PROF. DR. EFRASİYAP GEMALMAZ Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Atatürk = Atatürk ; Dilbilgisi = Grammar ; Nutuk = Speech	Onaylandı Doktora Türkçe 1994 809 s.

ÖZET DOKTORA TEZİ ATATÜRK' N "NUTUK"UNDA SÖZ DİZİMİ Muhsine BÖREKÇİ Danışman: Prof. Dr. Efrasiyap GEMALMAZ 1994, sayfa: 810 Jüri : Prof. Dr. Efrasiyap GEMALMAZ Bu  alıŐmada, Nutuk'un söz dizimi özellikleri incelenmektedir. Ancak bu inceleme, dilin bir sistem olduğu gerçeğinden hareket ettiği için kavramların iŐaretlenmesinden başlayarak cümleye kadar olan bütün dil birimleri inceleme Őuurları içinde tutulmuştur. Çalışmanın giriş bölümünde Nutuk'un dil örgüsünü etkileyen dil dışı etkenler, bu arada hatip/yazarın yetiŐmesi, kişiliği, dil anlayışı, edebiyatla ve özellikle hitabetle ilgisi araştırılmış; hitabet türü hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde, Nutuk'un dili kavram işaretleri a ıŐmdan incelenmiştir. Atatürk'ün kullandığı kavram işaretleme Şekilleri, Türkçe veya bir başka dilden alınmış olması  nemsenmeyerek dikkatlere sunulmaya  alıŐılmıŐtur. Bu bölümde ortaya çıkan sonuç ise; Atatürk, düŐüncesini dile aktarırken Türkçeden  ok Arapça kelimeleri tercih etmiş; kavram işaretleme yöntemi olarak da Türkçenin türetme ve birleŐtirme imk nı ile beraber Arapçanın kavram işaretleme Şekillerini de kullanmıŐtur. Az sayıda olmak üzere Farsça veya başka dillerden alınmış ekler de kullanılmıŐtur.   nc  bölümde, teklik,  okluk, genellik, kolektiflik, belirlilik, genellik gibi dillerin ortak kavramları bakımından incelenmiş; Türkçenin bu kavramlarla ilgili özellikleri,

imkânları, Nutuk'tan hareketle ortaya konmaya çalışılmıştır. Dördüncü bölümde, söz diziminin ilk adımı olan kavram ilişkileri incelenmiştir. Kavramlar arasında ilişki kuran, kavramlara bir belirtme, niteleme ya da yargı öbeğinin bir ögesi olarak değer kazandıran dilbilgisi III biçimbirimleri ve bu biçimbirimlerle kurulan kelime birlikleri ayrıntılı olarak incelenmeye çalışılmıştır. "Tümleç-yüklem ilişkileri (cümle)" bölümünde, cümlenin temel ve yardımcı öğeleri tek tek ve ayrıntılı olarak incelenmektedir. Derin yapının hangi biçimbirimlerle ve nasıl yüzeysel yapıya dönüştürüldüğü hiçbir yapı göz ardı edilmeden dikkatlere sunulmaya çalışılmıştır. Bu inceleme yapılırken tamamen anlamdan hareket edildiği için kavram ilişkilerini sağlayan biçimbirimler, işlevlerine göre değerlendirilmiş; cümlenin kurucu öğeleri, cümleye kattıkları anlama göre sınıflandırılmış ve adlandırılmıştır. Bunun sonucunda ise oldukça fazla sayıda tümleç tanımlanmıştır. Altıncı bölümde, yüklemle doğrudan ilişkili olmayan, bazen bütün cümleyi tümleyen, bazen de cümleler arasında anlam ve/veya şekil ilişkisi kuran ve klasik dilbilgisinde "cümle dışı öğeler" denen öğeler Nutuk'taki kullanımları itibarıyla incelenmişlerdir. Yedinci bölümde, bu çalışmada en üst sistem olarak kabul edilen cümle yapıları dikkatlere sunulmaya çalışılmıştır. Nutuk'un bütün cümleleri tahlil ve tasnif edilmiştir. Hiçbir cümle dışarda kalmayacak şekilde gruplandırılmış ve örnekleriyle birlikte dikkatlere sunulmuştur. Nutuk, cümle yapısı bakımından önemli ölçüde çeşitlilik göstermektedir. Gerek Türkçenin imkânları gerekse Atatürk'ün bu imkânları çok iyi kullanması, karşımıza üç bin yirmi bir değişik cümle yapısının çıkmasını sağlamıştır. Çalışma, ayrıca varılan sonuçların belirtildiği bir sonuç bölümü, Nutuk'ta kullanılan dilbilgisi biçimbirimlerini toplu olarak gösteren bir şekil bilgisi dizini ve yararlanılan kaynakların belirtildiği bir kaynakla bölümü de ihtiva etmektedir.

IV ABSTRACT D. Thesis SYNTAX OF ATATURK'S SPEECH Muhsine BÖREKÇİ
Supervisor: Prof. Dr. Efrasiyap GEMALMAZ 1994, Page: 818 Jury : Prof. Dr. Efrasiyap GEMALMAZ This research, as its name recalls, named as "Syntax of Atatürk's Speech", aimed to examine the usage of Turkish Language's syntax within Speech. The study consists of ten chapters. In the first chapter, political and social events affecting the formation of Speech have been reviewed briefly and Atatürk's relation to literature and especially to speech and Turkish language has been attempted to be revealed. Second Chapter, "Remarking of Concepts"; deals with the evaluation of Speech, on the basis of the possibilities of use language. We have seen that, in addition to derivation, combination and complement of Turkish language, Arabic inflection and Persian complements have been used excessively, on the basis of concept remarks, Speech intensively include Arabic features. In Chapter III, called as "Basic elements"; In relation to nouns and verbs, concepts of singularity, plurality, collectivity, generality, certainty, have been analyzed. In chapter IV, "Concept Relations", generally in Turkish, specifically in Speech, nouns and verb inflections have been analyzed. In addition, structures which establish temporary relations as definite noun complement and adjective complement has been presented. In chapter V, " Complement-Precidate Relation (Sentence)", establishing element of sentence has been analyzed individually. In this chapter, elements completing predicate, taking their meanings into account, have been classified in details and various structures expressing these meanings have been presented. Sixth Chapter, "Elements out of Sentence" contains the usage of element out of sentence in the Speech. Prepositions, addressing blocks, expressive or main sentences consisted this chapter. In seventh Chapter, all sentence structures used in The Speech have been tried to be presented. Sentences have been classified according to their structures, sentence forming each section and formulas indicating structures have been listed with examples. In Chapter Eight, conclusion of the study has been explained in detail, and sentence structures, with their transition frequency, were re-listed. In Chapter IX, index of

grammatical morphemes used in the Speech has been given. Tenth, and the last chapter is composed of sources of references cited and bibliograph of these references.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
51882	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Hamdullah Subhi'nin "Dağyolu 2 "adlı eserinde söz dizimi / Yazar:OSMAN MERT Danışman: Y.DOÇ.DR. MUHSİNE BÖREKÇİ Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Söz dizim = Syntax ; Tanrıöver, Hamdullah Subhi = Tanrıöver, Hamdullah Subhi	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1996 286 s.

Bu çalışmada, Türk Edebiyatında sadece hatiplik sıfatıyla şöhrete kavuşmuş ilk şahsiyet olan H. Subhi'nin " Dağyolu II " adlı eserinden altı konuşmayı içeren 111 sayfalık bir metin sözdizimi açısından incelenmiştir. Çalışma, " Giriş " bölümü de dahil olmak üzere toplam on bölümden oluşmaktadır. " Kavramların İşaretlenmesi ve" Taban Halindeki Ögeler " başlıkları altında ele alınan Konular, " Kavram İlişkileri " adlı bölümün girişi niteliğindedir. "Kavram İlişkileri " bölümünde de " Çekimli Yapılar ", "Belirtili İsim Tamlamaları " ve " Belirtili Sıfat Tamlamaları " ele alınmıştır. "Tümleç Yükleme İlişkileri"nin ele alındığı beşinci bölümü cümlelerin ögeleri; bunu takip eden altıncı bölümü ise " Öznesiyle Birlikte Yükleme, Yani Cümleleri Tümleyen Ögeler " oluşturmaktadır. "Cümle Yapıları" adlı yedinci bölüm, cümle yapılarının ayrıntılı olarak incelendiği bölümdür. "Bütüncedeki Cümlelerin / Cümle Kalıplarının Kullanım Oranları" başlığı altında sunulan sekizinci bölümde ise, cümlelerin ve cümle kalıplarının kendi grupları ve genel toplam içindeki durumları / kullanım oranları ayrıntılı bir şekilde ortaya konmuştur. Çalışma, elde edilen bilgileri içeren "Sonuç", biçim birimlerin gösterildiği "Şekil Bilgisi Dizini" ve faydalanılan kaynakların verildiği "Bibliyografya" adlı bölümlerle sona ermiştir. i

ABSTRACT In this study a text of 111 pages including six speeches from the work "Dağyolu 11" of Hamdullah Subhi, who reached success with his label only in oratory in Turkish Literature The study consists of 10 parts including "Introduction ", The subjects "Definition of Concepts" and "Root Elements" are a kind of introduction to the section "Conceptual Relationship" In "Conceptual Relationship" section "Definitive Nominal Components" and "Definitive Adjectival Components" are focused on. Parts of sentences make the subject of fifth section in which "Subject Play Verb" make the sixth section. The seventh section, "Sentence Structures" is the section giving detailed information about sentences. In section Eight, "Rates of Usage of Sentences /Sentence Structures in Corpus", detailed information about the place of sentences and sentence structures within their groups and general sum.

"Conclusion" including the obtained data, there is the "index" in which morphemes are presented.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
51915		Sait Faik'in kısa hikâyelerinde söz dizimi / Syntax in the short stories by Sait Faik Yazar:FUNDA KARA Danışman: Y.DOÇ.DR. MUKİM SAĞIR Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Abasıyanık, Sait Faik = Abasıyanık, Sait Faik ; Hikaye = Story ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1996 347 s.

ÖZET YÜKSEK LİSANS TEZİ SAİT FAİK'İN KISA HİKÂYELERİNDE SÖZ DİZİMİ
Funda KARA Danışman: Yrd.Doç.Dr.Mukim SAĞIR 1996, sayfa: Jüri: Yrd.Doç.Dr.Mukim SAĞIR Bu çalışma, Sait Faik ABASIYANIK'ın 10 kısa hikâyesinin, söz dizimi açısından incelenmesinden oluşmaktadır. Hem klâsik dilbilgisi, hem de modern dilbilim anlayışıyla hikâyelerin incelenmesine farklı bir yorum getirebilmek, Türkçe'nin ifade gücünü ve sınırlarını bu hikâyeler aracılığıyla tespit edebilmek, aynı zamanda yazarın duygu, düşünce ve gözlemlerinin yüzeysel yapıya nasıl dönüştüğünü belirlemek, ulaşılmak istenen amaçlardandır. Bunun için de hikâyeler 10 ayrı bölümde incelenmiştir: "Giriş" bölümünde, yazarın hayatından, di! ve üslûp anlayışından, 2. bölümde, hikâyeleri oluşturan kavramlarla ilgili özelliklerden, 3. bölümde, taban halindeki İsim ve fiillerden söz edilmiştir. 4. bölümde, kavramlar arasındaki ilişkileri kuran isim ve fiil çekimleri örnekleriyle açıklanmış, geçici kavram isimleri "belirtili isim" ve "belirtili sıfat" tamlamaları biçiminde gösterilmiştir. 5. bölüm, tümleç-yüklem ilişkilerinin ele alındığı bölümdür. Çalışmanın temelini oluşturan bu bölümde, tümleçler, işlevlerine göre sınıflandırılmıştır. Ad ve eylem öbeklerinin birlikte tümlediği "cümle tümleçleri" nin değerlendirilmesi ise 6. bölümü oluşturmuştur. 7. bölüm, 1536 cümle yapısının ayrıntılı olarak incelendiği bölümdür. Cümle yapılarının sıralanış özellikleri ise "Sıralı Cümleler" başlığı altında 8. bölüm olarak çalışmada yer almıştır. 9. bölüm, incelemenin genelinden çıkarılan toplu sonuçları içermektedir. Okuyucunun/ araştırmacının, bu çalışmadan azami ölçüde faydalanabilmesini sağlamak için de, 10. bölümde bütüncü (sözcükler bütünü/ corpus) verilmiştir. Son olarak, çalışmada kullanılan biçimbirimler "Şekil Bilgisi Dizini"nde, çalışmanın oluşturulmasında yararlanan eserler de "Kaynaklar" bölümünde gösterilmiştir.

n ABSTRACT A MASTER OF ART THESIS SYNTAX IN THE SHORT STORIES BY SAİT FAİK Funda KARA Advisor: Assitant Prof.Dr. Mukim SAĞIR 1996, Page: Jury: Assitant Prof.Dr.Mukim SAĞIR This study consists of the syntactic analysis of ten short stories by Sait Faik ABASIYANIK. Objectives of the study are to bring a different comment on the analysis of the stories from the aspect of classical grammar and modern linguistics; to be able to fix the narrative influence and limits of Turkish by means of these stories; and, at the same time, to determine how the writer's feelings, thoughts and observations turned into surface structure. For this reason, the stories have been analysed in 10 different parts: In the "introduction" the life, the language and the style of the writer have been described. In the second chapter, the features of the concepts that form up the stories have been mentioned. In

the third chapter, nouns and verbs in nominative forms have been shown and described. In the fourth chapter, noun and verb inflections that establish the relations between the concepts have been shown with examples; in addition, provisional concept nouns have been shown as "definite noun complement" and "definite adjective complement" In the fifth chapter, complement-verb relations have been handled. This part forms up the essence of the study. Complements have been classified according to their functions. The sixth chapter consists of the evaluation of "sentence complements" complemented by noun and verb groups. The seventh chapter is the part, in which 1536 sentences' structures have been analysed in details. In the eighth chapter, the syntactic features of sentence structures have taken place under the title "successive sentences". The ninth chapter consists of all the results derived from the whole of the study. - The tenth chapter consists of corpus, which enables the reader or researcher to make use of this study as highly as possible At the end, "morphemes" used in the study have been shown "Index" while works used in the formation of the study, in "References". J

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
63358	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Dede Korkut Kitabı'nın söz dizimi / The Syntax of Dede Korkut's Book Yazar:ELİF AKPINAR Danışman: YRD. DOÇ. DR. AVNİ GÖZÜTOK Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Dede Korkut Hikayeleri = Dede Korkut Stories ; Dede Korkut Kitabı = Dede Korkut Book ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1997 120 s.

ÖZET YÜKSEK LİSANS TEZİ ElifAKPINAR DEDE KORKUT KİTABININ SÖZDİZİMİ
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Avni GÖZÜTOK 1997, Sayfa 95 Jüri: Yrd. Doç. DR. Avni GÖZÜTOK Bu çalışmada Muharrem Ergin' in Dede Korkut Kitabı I adlı yayınında yer alan Dede Korkut Hikayeleri 10 sayfada 2 sayfa ele alınarak toplam sekiz sayfalık bir metin bütüncesi (corpus) sözdizimi açısından incelenmiştir. Çalışma "Giriş" bölümünü takip eden yedi bölümden oluşmaktadır. "Kavramların İşaretlenmesi" adlı birinci bölümde müstakil kavramları karşılayan kelime ve kelime grupları; "Taban halindeki öğeler" adlı ikinci bölümde, isim ve fiil tabanları; "Kavram ilişkileri" adlı üçüncü bölümde belirtili tamlamalar ve belirtme unsurları; "Tümleç- Yükleme ilişkileri" adlı dördüncü bölümde cümlelerin öğeleri; "Cümle Dışı Öğeler" adlı beşinci bölümde cümlelerin kurucu olmayan öğeleri; "Cümle Yapılan" adlı altıncı bölümde cümle kalıpları ve bunların örnekleri; "Metinlerin Sayısal Özellikleri" adlı yedinci bölümde cümlelerin ve morfolojik öğelerin kullanım alanları dikkate

sunulmuştur. Çalışmanın sonunda elde edilen bilgiler "Sonuç" bölümünde belirtilmiş ve çalışma "Bibliyografya" verilerek bitirilmiştir.

ABSTRACT MASTER THESIS ElifAKPINAR THE SYNTAX OF DEDE KORKUT' S BOOK Supervisor: Yrd. Doç. Dr. Avni GÖZÜTOK 1997, Page 95 Jury: Yrd. Doç. DR. Avni GÖZÜTOK In this study, Dede Korkut Tales in M.E.s Dede Korkut Book -I, have been examined on the basis of syntax, in a text corpus of eight pages by handling two of them pages. The study consists of seven sections following the Introduction In the first section, named "Marking of the Concepts", words and word - groups accounting for certain concepts; In the second section, named "Elements as Roots" noun and word roots, In the third section, named "Conceptual Relations" determinative groups and determining elements; In the fourth section, named "Complement - Verb Relations", the elements of the sentence; In the fifth section, named "Off-Sentence Elements", non-formative elements of the sentence; In the sixth section, named "Sentence Patterns", sentence patterns and examples of these; In the seventh section, named "Numerical Features of Texts", the rates of the usage of sentences and morphological elements, have been presented. The data obtained have been given in the "Conclusion" part and the study has been ended with "Bibliography"

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
61334	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	"Tenbihü'l-Gabi fi Rü'yeti'n-Nebi" adlı eserin söz dizimi / "Tenbihü'l-Gabi fi-Rü'yeti'n-Nebi" syntax at the work of art with name Yazar:SÜLEYMAN HİLMİ EMİRİKCİ Danışman: DOÇ. DR. HACI ÖMER KARPUZ Yer Bilgisi: Pamukkale Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Söz dizim = Syntax ; Yusuf bin Yakub = Yusuf bin Yakub	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1997 250 s.

ÖZET Bu çalışmada TENBÎHÜ'L-GABI FÎ-RÜ'YETİ'N-NEBÎ adlı eserin transkripsiyonu yapıldı ve onun üzerinde söz dizimi çalışması gerçekleştirildi. Bu eser Süleymaniye Kütüphanesi'nde Hacı Mahmud Efendi 2111 numarada kayıtlı bulunmaktadır. Nesih hattıyla Halveti tarikatı Harem-i Şerif şeyhlerinden Yusuf bin Yakub tarafından yazılmıştır. Dini-tasavvufi nitelik taşımaktadır. Peygamberimiz'i görmenin önemi üzerinde durulur. Eser bir mukaddime, üç bab ve bir hatimeden meydana gelmiştir. Mukaddime bölümünde eserin bölümleri kısaca anlatıldıktan sonra adının da "Tenbmü'l-gabî fî-rü'yeti'n-nebî" diye adlandırıldığı söylenir. Bu eserin önce Türkçe cümlelerinin transkripsiyonunu yaptık. Arapça- Farsça cümleleri aslına uygun olarak yazdık. Varak numaralarını asıl sayfa numaralarının altına koyduk. Buna göre Türkçe cümlelerin hepsine baştan itibaren numara verdik. Cümleyi meydana getiren öğeleri ve bunun altındaki morfem birliklerini bütünüyle

göstermeye çalıştık. Bunu parantezlemelerle kendi içindeki bütünlüğü de muhafaza ederek verdik. Bundan sonra çalışmamızın değerlendirmesini grafikler ve tablolarla yaptık. Ögelerin dizilişi ve kullanımı, kelime çeşitleri ve kelime gruplarının kullanım oranları ayrı ayrı gösterilerek bir sonuca bağlandı. Burada 2474 öge kullanılmıştır. Bunun 890'ı yüklem, 758'i zarf tümleci, 364'ü özne, 252'si yer tamlayıcısı, 210'u nesnedir, Buna göre Türkçe cümlelerin yapısında, bu kadar etkilenmelere rağmen, bozulmanın olmadığı görülmüştür. Dilimize giren Arapça-Farsça kelimeler ve terkipler cümleyi bozmadığı gibi dilimizin zenginleşmesini sağladığı anlaşılmıştır.

UI ABSTRACT In this study transcription of TENBIHÜ'L-GABÎ FI-RÜ'YETİ'M-NEBİ was done and syntax work has been conducted at the Süleymaniye library in Istanbul with the catalogue number 2111 and written by Yusuf bin Yakub who was one of the Harem- i Şerif sheikhs of Halvetî sect with Nesih calligraphy method. The book has a religious- mystical content and is about significance of meeting prophet mohammed. It consist of three sections: an introduction, three chapters and a conclusion. In the first section, after the sections of the book have been summarized, it was mentioned that the book has been named as "Tenbîhü'l-gabî fî-rü'yeti'n-nebî" First, we did the transcription of Turkish sentences. Arabic-Persian sentences have been written (kept) in their originals. Document numbers have been put under page numbers. Accordingly we have given numbers to Turkish sentences from the beginning. We have tried to show all elements of a sentence and morpheme units, by keeping integrity in itself by using parentheses. We have used graphs and tables to show findings of our study. By showing arrangement and use of elements, kinds of words, and use of word groups with percentages separately, we illustrated the results. Here, 2474 elements were used: 890 predicates; 758 complements ;364 subjects;252 place complements; and 210 objects. Accordingly in spite of foreign influences (Arabic-Persian), it is clear that there is no disorder resulted from the foreign influence in Turkish sentence structure Beside the fact that Arabic-Persian words did not corrupt sentence structure they even enriched Turkish.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
72704		Prens Kalyanamkara ve Papamkara hikayesinin Uygurcasının söz dizimi / Syntax of D'Uygur version the story of "Prens Kalyanamkara Paramkara Yazar:SEMRA ALYILMAZ Danışman: YRD. DOÇ. DR. MUHSİNE BÖREKÇİ Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Dilbilgisi-eylem = Grammar-verb ; Dilbilgisi-isim = Grammar-noun ; Kavramlar = Concepts ; Papamkara = Papamkara ; Prens Kalyanamkara = Prens Kalyanamkara ; Söz dizim = Syntax ; Uygurca = Uighur language	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1998 227 s.

Uygur devri dil yadigârlarından Prens Kalyanamkara ve Papamkara (Edgii Öglü Tigin ve Ayıg Öglü Tigin) Hikâyesi'nin söz dizimini ihtiva eden bu çalışma, Kavramların İşaretlenmesi, İsim ve Fiil Tabanları, Kavram İlişkileri başlıklarını taşıyan üç ana bölümden oluşmaktadır. Kavramların işaretlenmesi ve İsim ve Fiil Tabanları, başlıklarını taşıyan ilk iki bölüm, Kavram İlişkileri bölümünün girişi niteliğindedir. Çalışmanın esasım teşkil eden

Kavram İlişkileri bölümü ise. Çekimli Yapılar, Belirtili Tamlamalar ve Cümle başlıklarını taşıyan üç bölümden oluşmaktadır. Çekimli yapılar bölümünde isim ve fiil çekimlerine; belirtili tamlamalar bölümünde belirtili isim tamlamaları ile belirtme sıfat tamlamalarına; cümle bölümünde ise, Prens Kalyanamkara ve Papamkara Hikâyesi'nde geçen 572 cümlelerin öğeleri bakımından dizisine, cümle kalıplarına ve kullanım oranlarına yer verilmiştir. Çalışmanın sonunda, Şekil Bilgisi Dizini ve Bibliyografya bulunmaktadır.

This study, including the syntax of "Prens Kalyanamkara Papamkara (Edgü Öglü Tigin Ayıg Öglü Tigin)" works of the Uygur Age, consist of the "determination of concepts", "nominal and verbal bases", "conceptual relations" as titles. The chapters named "determination of concepts" and "nominal and verbal bases" are supposed to be considered as introduction to "conceptual relations" making the subject-matter of the study. The chapters "conceptual relations" is subdivided into three, named "inflectional structures", definite determinative groups", and "sentence". The first of these chapters (inflectional structures) presents nominal and verbal inflections; definite determinative groups, definite noun and definite adjective determinative groups; the sentence, the agents of sentences (572 sentences) in the "Prens Kalyanamkara Papamkara" sentence forms in general addition, the rates of usage etc. in detail. At the end of the dissertation there appears a wide-ranged "Bibliography" indicating "index of Morphology".

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
89899		Refik Halid Karay'ın memleket hikayelerinde söz dizimi / Syntactic structure in the Refik Halit Karay's memleket hikayeleri Yazar: AYŞE BULUT Danışman: DOÇ. DR. MUKİM SAĞIR Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Cümle yapısı = Sentence structure; Hikaye = Story; Karay, Refik Halid = Karay, Refik Halid; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1999 280 s.

II ÖZET YÜKSEK LİSANS TEZİ REFİK HÂLÎD KARAY'IN MEMLEKET HİKÂYELERİNDE SÖZ DİZİMİ Ayşe BULUT Danışman: Doç. Dr. Mukim SAĞIR 1999, Sayfa: 282 Jüri 1. Doç. Dr. Mukim SAĞIR 2 3 Bu çalışmada Refik Hâlid Karay'ın Memleket Hikâyeleri adlı eserinden seçilmiş 10 hikâyesinde cümle yapılan ve kalıplan incelenmiş Standart Türkiye Türkçesi ile benzer ve farklı yönleri ortaya çıkarılmıştır. Yazarın hayatı eserleri kısa olarak tanıtıldıktan sonra, üslûp ve yazarın üslûbu hakkında genel bilgiler verilmiştir. Çalışmada dilbilim uygulaması denenmesine rağmen geniş bir teorik ak yapı sunulmaya çalışılmıştır. Hikâye metinleri incelenirken derin yapı ilişkilerine önem verilmiştir. Bu konuda öncelikli olarak kelime grupları ele alınmış ve kelime gruplarının şekilleri ve kullanım yoğunluğu tespit edilmiştir. Çalışmanın ağırlık noktasını cümle, cümlelerin öğeleri ve çeşitleri ile hikâyelerde geçen yaklaşık 2008 kadar cümlelerin söz dizimi incelenmesi oluşturmuştur. İncelenen hikâyeler kronolojik sıraya sadık alınarak, ele alınmaya özen gösterilmiş, Yatık Emine adlı hikâyenin ilk 136 cümlesi, diğer hikâyelerin bütün cümleleri ele alınmıştır. Konuların örneklendirilmesinde metinlere, I. Yatık Emine, II. Şeftali Bahçeleri, in. Bir Taarruz, IV. Yatır, V. Boz Eşek, VI. Garip Bir Hediye, VII. Şaka,

VIII/ Kûs Ömer, IX. Vehbi Efendi'nin Şüphesi ve X. Koca Öküz şeklinde metin numarası verildi Her bir cümle numaralandırılarak(VI/20), bağlı ve sıralı cümlelerde yer alan cümleler de ayrıca numaralandırılmıştır(VI/20/1-2-3..). Bütün cümlelerin kalıplan oluşturularak, metin sonunda geniş bir şekilde tablolar hâlinde sayısal olarak, metin içerisinde ise örnekler şeklinde sunulmuştur. "EC YülSmÖGRETİM KÜRÜ ""KÛMAKTASYOK KEFICE:

III ABSTRACT MASTER THESIS SYNTACTIC STRUCTURE IN THE REFİK HÂLİD KARAY'S THE MEMLEKET HİKAYELERİ SUPERVISOR: ASC. PROF. MUKİM SA?IR 1999, 282 PAGE JURY: 1. ASC. PROF. MUKİM SA?IR 2 3 This research studies ten short stories of Refik Hâlid Karay' s great work titled Memleket Hikâyeleri. In the study sentence structures have been analysed and then these structures have been compared and contrasted to Standard Türkiye Turkish. The study includes the biography of the author, a review of his major works and a section that provides general information on style and the literary style of the author. The study aims to provide a wealth of theoretical information on the subject. While analysing the stories, the relation between the deep and the surface structures have been analysed. To do this, the researcher has primarily dealt with word groupings and their formation and frequency. The major focus of the study is sentence, parts of sentence and the syntactic study of 2000 sentences appeared in his various stories. The stories have been studied according to a chronological order. The first 136 sentence of Yatkı Emine and all sentences of other stories have been analysed. To represent the topics, the narratives have been codified like, I. Yatkı Emine, II. Şeftali Bahçeleri, III. Bir Taarruz, IV. Yatır, V. Boz Eşek, VI. Garip Bir Hediye, VII. Şaka, VIII/ Kûs Ömer, IX. Vehbi Efendi' nin Şüphesi ve X. Koca Öküz. Every sentence has been numbered (VI/20), the sentences that are part of relative and compounding(coordinate) sentences have also been numbered (VI/20/1-2-3..). Finally all sentences have been grouped under specific sentence patterns and these patterns have been presented as tables.

IV SUMMARY Masters Thesis Savaş SO?UKPINAR T'W' The Syntex In The Novel "Osmancık" Of Tank BU?RA Firat University The institute of Social Sciences Turkish Language And Literatue Department 1999, Page: 146 Me concluded the results below from the study which was carried out according to statistics method of 40 pages we chose from Tarkı Buğra' s novel which is formed by six parts and called "Osmancık". 1. We determined 776 sentences at the 40 pages we examined. As we determined these sentences according to their structures, we concluded those results. Simple sentences were used more than the others. Coordinated sentences (%21.78), conjunctive sentences (9.53), compound quoted sentences (6.44), reduced clauses (4.51), the conditional compound sentences (0.78). 2. Verb sentences were naturally used frequently in the work telling the moving, rider and nomad life of Turks. In the pages we examined the number of verb and noun sentences and their rate to total sentences as our determinations are like that. The sentences according to kind of predicate Number of sent The rate to total sentence Verb sentence 416 %83.53 Noun sentence 82 %16.47 It's not included the noun and verb sentences in the structure of coordinated and conjunctive sentences to this classificatron. Because a sentence can have only one peculiarity of being compound sentence, conjunctive sentence, coordinated sentence... as structure. 3. While examining the sentences according to place of predicate, we took essential only simple sentences and compound sentences, because as we stated beforehand a sentence can have only one peculiarity of being compound sentence, conjunctive sentence, coordinated sentence... as structure. We saw regular sentences were used more in the text we examined according to this state. 4. We determined 484 the sequence of tenses, 14 the subjunctive clauses according to impute way at the classification of sentences as their meanings. But according to formative sentences we saw that possitive sentences were used more than negative ones. We examined

the question sentences beneath another title, because they may have also the peculiarity of possitive, negative, the sequence and the subjunctive clauses. 5. We determined 3436 word groups totally at the 40 pages which we examined by means of statistics method. Adjectival clauses was used mostly among these word groups. Noun clauses, with the rate of % 18.25 and compound verbs, with the rate of %8.75 followed the adjectival clauses. On moving from these results we can say Tank Buğra used both an epical telling technic as in "Dede Korkut" and by embroidering the language as a jeweller does he created a styl special to himself and so the work takes its importility from this characteristic of the outhter. Key Words: Osmançık, Tank Buğra, Verb Sentence, Dede Korkut, Novel

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
81735	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Ses, yapı, imla ve söz dizimi açısından birleşik fiiller ve bunların Türkmençe ile karşılaştırılması / Compound verbs from phonological, morphological and syntactic point of view and their comparison with Turkoman counterparts Yazar: AKMURAT ALLANAZAROV Danışman: PROF. DR. HAMZA ZÜLFİKAR Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics Dizin: Birleşik eylem = Compound verbs ; Dilbilgisi-eylem = Grammar-verb ; Karşılaştırmalı dilbilim = Comparative linguistics ; Ses bilgisi = Phonetic ; Türkmençe = Turkoman language ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Doktora Türkçe 1999 183 s.

182 ÖZET Allanazarov Akmurat, " Ses, Yapı, İmlâ ve Söz Dizimi Açısından Birleşik Fiiller ve Bunların Türkmençe ile Karşılaştırılması ", Doktora Tezi (Danışman : Prof. Dr. Hamza Zülfikar) " Ses, Yapı, İmlâ ve Söz Dizimi Açısından Birleşik Fiiller ve Bunların Türkmençe ile Karşılaştırılması " isimli bu çalışmanın amacı Türkiye Türkçesindeki birleşik fiilleri ses, yapı, imlâ ve söz dizimi açısından Türkmençeye karşılaştırmaktır. Tez yedi ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, her iki Türk lehçesinde de birleşik fiiller hakkında yapılan çalışmaların değerlendirilmesi yapılmıştır. İkinci bölüm tarihî metinlerde birleşik fiiller konusuna ayrılmıştır. Bu bölümde Eski Türkçeden günümüze kadar olan dönemlerde yazılmış eserlerden taranan birleşik fiil örnekleri değerlendirilmiştir. Üçüncü bölümde Türkiye Türkçesinde ve Türkmençede birleşik fiillerin ses özellikleri örneklerle verilerek karşılaştırılmıştır. Dördüncü bölüm, her iki lehçede de birleşik fiillerin yapı özelliklerine ayrılmıştır. Beşinci bölümde her iki lehçede birleşik fiillerin söz dizimi karşılaştırılmıştır. Altıncı bölümde birleşik fiillerde imlâ konusu incelenmiştir. Yedinci bölümde ise birleşik fiillerin anlam özellikleri üzerinde durulmuştur. Tezin sonunda çalışmanın kısa bir değerlendirmesini içeren sonuç bölümü ve çalışmada kullanılan birleşik fiillerin indeksi bulunmaktadır.

183 ABSTRACT "Compound Verbs From Phonological, Morphological and Syntactic Point of View and Their Comparison with Turkoman Counterparts", PhD thesis, (Supervisor : Prof. Dr. Hamza Zülfiyar). The aim of the thesis named " Compound Verbs From Phonological, Morphological and Syntactic Point of View and Their Comparison with Turkoman Counterparts " is to compare compound verbs of Turkish with that of Turkoman from phonological, morphological and syntactic point of view. This thesis has divided into seven main chapters. In the first chapter, the studies on compound verbs in both Turkish and Turkoman dialects have been examined. Second chapter has been devoted to compound verbs in historical texts. In this chapter, the examples taken from the books written in all periods of Turkish such as Old Turkish, Middle Turkish.... have been considered. In third chapter the phonological characteristics of compound verbs in both Turkish and Turkoman dialects have been compared. In Forth chapter compound verbs examined from the morphological point of view. Fifth chapter has been devoted to syntax of compound verbs in both dialects. In the sixth chapter, orthographic characteristics of compound verbs have been considered. In the last chapter, compound verbs have been explored from semantic point of view in both dialects. At the end of the thesis, there is a short conclusion considering what has been done and an index including the compound verbs used in the thesis. ?&&*

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
94040		Dedem Korkut Kitabı'nın söz dizimi / The Syntax of Dedem Korkut Kitabı Yazar:MUHARREM DAŞDEMİR Danışman: PROF. DR. EFRASIYAP GEMALMAZ Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Dede Korkut Kitabı = Dede Korkut Book ; Dilbilgisi = Grammar ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Doktora Türkçe 2000 784 s.

ÖZET DOKTORA TEZİ DEDEM KORKUT KİTABININ SÖZ DİZİMİ Muharrem DAŞDEMİR Danışman: Prof. Dr. Efrasiyap GEMALMAZ 2000- SAYFA: 759 Jüri : Prof. Dr. Efrasiyap GEMALMAZ Bu çalışmada Dedem Korkut Kitabı söz dizimi açısından incelenmiştir. Çalışma, dokuz bölümden oluşmaktadır: "Giriş" bölümünde Dedem Korkut Kitabı ve çalışmamız hakkında genel bilgiler, "Kavramların İşaretlenmesi" adlı ikinci bölümde bağımsız kavramları karşılayan kelime ve kelime grupları, "Taban Hâlindeki Öğeler" adlı üçüncü bölümde isim ve fiil tabanları, "Kavram İlişkileri" adlı dördüncü bölümde belirli tamlamalar ve belirtme unsurları, "Cümle" adlı beşinci bölümde cümlenin öğeleri, "Cümle Dışı Öğeler" adlı altıncı bölümde cümlenin kurucu olmayan öğeleri, "Cümle Yapıları" adlı yedinci bölümde cümle kalıpları ve bunların örnekleri, "Cümle ve Cümle Kalıplarının Kullanım Oranları" adlı sekizinci bölümde cümle ve cümle kalıplarıyla ilgili istatistikî bilgiler, "Sonuç" bölümünde çalışmadan elde edilen sonuçlar dikkatlere sunulmuştur. Çalışmanın sonunda bir şekil bilgisi dizini ve kaynakça verilmiştir.

ABSTRACT Ph. D. THESIS THE SYNTAX OF DEDEM KORKUT KİTABI Muharrem DAŞDEMİR Supervisor: Prof. Dr. Efrasiyap GEMALMAZ 2000- PAGE: 759 Jury : Prof. Dr. Efrasiyap GEMALMAZ Consisting of nine chapters, this study is intended to analyze the Dedem Korkut Kitabı from the syntactical point of view. The introductory part includes general information on the Dedem Korkut Kitabı and on the method and material of this

study. The second part named "Marking of the Concepts" reflects the words and word groups that meet the independent concepts. Noun and verb bases are given in the third part titled "Elements in the Form of Basis". Genitival constructions and genitive elements are expounded in the fourth part named "Conceptual Relations". The remaining parts are concerned with the elements of the sentence structure: The fifth part named "The Sentence" is concerned with the elements of the sentence, while the sixth named "Elements out of the Sentence" with the unconstituent element of the sentence. On the other hand, the seventh part titled "Sentence Structures" presents the sentence structures and examples of them employed in the book. The eighth part "The Rates of the Usage of the Sentences and Sentence Structures", gives some statistical information on the sentences and sentence structures. And the conclusive part presents the results obtained from the study. There is a morphological index at the end of the study as well as a bibliography.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
109217		Namık Kemal`in mektuplarında söz dizimi / Syntax in the letters of Namık Kemal Yazar:FUNDA KARA Danışman: PROF.DR. EFRASIYAP GEMALMAZ Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Mektuplar = Letters ; Namık Kemal = Namık Kemal ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Doktora Türkçe 2001 1023 s.

ABSTRACT Ph. D. DISSERTATION SYNTAX IN THE LETTERS OF NAMIK KEMAL Funda KARA Advisor: Prof. Dr. Efrasiyap GEMALMAZ 2001- PAGES: 1023 Jury : Prof. Dr. Efrasiyap GEMALMAZ This study is an analysis of syntax of a corpus consisting of one-fifth of 1043 letters written by Namık Kemal and compiled by Fevziye Abdullah TANSEL. The objective of this study is to analyse sentences according to their forms, meanings and functions, and to elucidate expressive power and limitations of Turkish language and also to determine how the writer reflected his thoughts, feelings and observations in the surface structure. Sentences have randomly been chosen and analysed in four homogenous groups individually. The results have been evaluated in nine chapters: The Introduction includes the author's life, ideas, the features of his language and style, and general information about the study. The Marking of Concepts deals with the features of independent concepts. The Base Elements deals with the verbs and nouns in their base forms. The Relations among The Concepts is about definite determinative groups, conjugations and declensions. Sentence deals with the elements of a sentence. Elements Outside Sentence contains the elements which are not the constituents of a sentence. Sentence Structures gives the sentence patterns and their examples. The Ratio of the use of Sentence and Sentence Patterns includes the statistical data of sentences and sentence patterns according to four groups. Conclusion is about the results drawn from the study. An Index of Morphology and References are added to the main body of the study.

ÖZET DOKTORA TEZİ NAMIK KEMAL'İN MEKTUPLARINDA SÖZ DİZİMİ Funda KARA Danışman: Prof. Dr. Efrasiyap GEMALMAZ 2001- SAYFA: 1023 Jüri : Prof. Dr. Efrasiyap GEMALMAZ Bu çalışma, Fevziye Abdullah TANSEL'in derlediği Namık Kemal'e ait 1043 mektubun beşte birinden elde edilen bir bütünce (corpus) üzerindeki söz dizimi

incelemesidir. Modern dilbilim anlayışında, şekil, anlam ve işleve göre cümleleri çözümlenebilmek, Türkçe'nin ifade gücünü, sınırlarını bu mektuplar aracılığıyla tespit edebilmek, aynı zamanda yazarın duygu, düşünce ve gözlemlerinin yüzeysel yapıya nasıl dönüştüğünü belirlemek, ulaşılmak istenen amaçlardandır. Bunun için cümleler, kur'a yöntemiyle tesadüfen seçilmiş homojen 4 grupta ayrı ayrı çözümlenmiş, çözümlenmeden elde edilen bilgiler de 9 bölümde değerlendirilmiştir: "Giriş" bölümünde yazarın hayatından, fikirlerinden, dil ve üslup özelliklerinden; çalışmayla ilgili genel bilgilerden, "Kavramların İşaretlenmesi" başlığı altında bağımsız kavramlarla ilgili özelliklerden, "Taban Hâlindeki Öğeler" başlığı altında taban hâlindeki isim ve fiillerden, "Kavram İlişkileri" bölümünde isim ve fiil çekimlerinden ve belirli tamlamalardan, "Cümle" adlı bölümde cümlenin öğelerinden, "Cümle Dışı Öğeler" başlığı altında ise cümlenin kurucu olmayan öğelerinden bahsedilmiştir. "Cümle Yapıları" bölümünde cümle kalıpları ve bunların örnekleri verilmiş, "Cümle ve Cümle Kalıplarının Kullanım Oranları" adlı bölümde de cümle ve cümle kalıplarıyla ilgili istatistik! bilgiler 4 gruba göre gösterilmiştir. "Sonuç" bölümünde ise, incelemenin genelinden çıkarılan sonuçlara yer verilmiştir. Çalışmanın son kısmına bir "Şekil Bilgisi Dizini" ve çalışmada yararlanılan kaynakların gösterildiği "Kaynaklar" bölümü eklenmiştir.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
110207	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	İlköğretim 6., 7., 8. sınıflarında Türkçe derslerinde okutulan ders kitaplarındaki bazı metinlerin söz dizimi bakımından karşılaştırılması / The Comparison of some texts syntax which are taught in Turkish lessons in the 6., 7., 8. classes of primary schools Yazar:YASEMİN SİLİ Danışman: YRD. DOÇ. DR. MUHSİNE BÖREKÇİ Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Konu:Eğitim ve Öğretim = Education and Training Dizin:Ders kitapları = Textbooks ; Karşılaştırmalı dilbilgisi = Comparative grammar ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe dersi = Turkish lesson ; İlköğretim okulları = Primary education schools	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2002 118 s.

IV ÖZET YÜKSEK LİSANS TEZİ İLKÖĞRETİMİN 6., 7., 8. SINIFLARINDA TÜRKÇE DERSLERİNDE OKUTULAN DERS KİTAPLARINDAKİ BAZI METİNLERİN SÖZ DİZİMİ BAKIMINDAN KARŞILAŞTIRILMASI YASEMİN SİLİ Danışman : Yrd. Doç Dr. MUHSİNE BÖREKÇİ 2002, Sayfa : JÜRİ : Prof. Dr. Ahmet KIRKKILIÇ Doç Dr. Mukim SAĞIR Yrd. Doç. Dr. Muhsine BÖREKÇİ Bu çalışma, ilköğretimin 6., 7., 8. sınıflarında Türkçe derslerinde okutulan ders kitaplarındaki bazı metinlerin söz dizimi bakımından karşılaştırılmasından oluşmaktadır. Çalışma, "Giriş, Tümleç-Yüklem İlişkileri, Cümle Yapılan, Metinlerdeki Cümlelerin / Cümle Kalıplarının Kullanım Oranları, Sonuç, Kaynaklar" bölümünden oluşmaktadır. Ele alınan metinleri oluşturan cümleler, cümlelerdeki öğeler tek tek fişlere yazılıp çözümlenmeleri yapıldı. Ayrıca bu fişlerdeki bilgiler bir araya

getirilip istatistik sonuçları da çıkarıldı. İstatistiki bilgiler sonuç bölümünde detaylı bir şekilde dikkatlere sunulmuştur.

V ABSTRACT MASTER THESIS THE COMPARISON OF SOME TEXTS SYNTAX WHICH ARE TOUGHT IN TURKISH LESSONS IN THE 6T, 7th AND 8th CLOSSES OF PRIMARY SCHOOLS. YASEMİN SİLİ Counselor : Assist.Prof.Dr. Muhsine BÖREKÇİ 2002:Page:108+VIII Jury : Professor Dr.Ahmet KIRKKILIÇ Assoc. Mukim SAĞIR Assist.Prof.Dr. MuhsineBÖREKÇİ The study is composed of the comparison of some texts syntax which are taught in Turkish lessons in the 6th, 7th and 8th closes of primary schools. The study is consist of the relationship between the introduction complement and verb the structure of sentences, the usage, proportion of the sentences matrix and the matrix of sentences in full sentences. The sentences which are consisting the observed texts and the components in these sentences are written one by one on the slips with their analysis However, the knowledge in these slips is come together and the statistic results are also taken into account. The statistic knowledge are shown in adetailed way to the attentions in conclusion part.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
110261	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Orhan Veli'nin şiirlerinde söz dizimi / The Syntax of Orhan Veli's poems Yazar:EMİNE ORHAN Danışman: Y.DOÇ.DR. MUHSİNE BÖREKÇİ Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle yapısı = Sentence structure ; Kelimeler = Words ; Söz dizim = Syntax ; Türk şiiri = Turkish poem ; Veli, Orhan = Veli, Orhan ; Şiir = Poem	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2002 98 s.

IV ÖZET YÜKSEK LİSANS TEZİ ORHAN VELİ'NİN ŞİİRLERİNDE SÖZ DİZİMİ Emine ORHAN Danışman Yard. Doç.Dr. Muhsine BÖREKÇİ 2002 -Sayfa: 98 Jüri: Yrd. Doç.Dr. Muhsine BÖREKÇİ Doç. Dr. Mukim SAĞIR Yrd. Doç. Fikret KILIÇ Bu çalışma Türk Edebiyatında bir çığır açan şair Orhan Veli'nin şiirlerinde söz dizimi incelemesinden oluşmaktadır. Orhan VELİ'nin şiirleri arasından seçilen 54 şiirdeki 465 cümle incelenmiş şiirlerdeki kelimelerin cümle içerisindeki kullanımı Modern Dil Bilim anlayışı içinde ögelendirilmiştir. Kullanılan kelimelerin birbirleriyle olan ilişkileri biçimsellikleriyle beraber derin yapıları bakımından da ele alınmıştır. Şiirlerdeki cümle yapıları ve kullandığı kelimeler onun dili ve üslubu hakkında bize bilgi vermiştir. Çalışma şu bölümlerden oluşmaktadır. 1. Giriş bölümünde şairin hayatından eserlerinden dil ve üslub anlayışından bahsedilmiştir. 2.

465 cümlenin yapılan ayrıntılarıyla incelenmiştir. 3. Sonuç bölümünde veriler değerlendirilmiştir.

ABSTRACT MASTER THESIS THE SYNTAX OF ORHAN VELİ'S POEMS. Emine ORHAN Adviser: Asist Prof. Dr.Muhsine BÖREKÇİ 2002 - Page:98 Jury: Asist. Prof. Dr.Muhsine BÖREKÇİ Assoc.Prof.Dr..Mukim SA?IR Asist Prof. Dr.Fikret KILIÇ This study consists the investigation abgut the syntax of Orhan Veli's poems who has started a new method in Turkish Literature. The 465 sentences of 54 poems that are chosen among Orhan Veli's all poems are investigated and the usages of words in the sentences are grouped according to modern linguistics. The words that are used in the sentences are investigated with their morfologic and semantic structures. The syntax and words that Orhan Veli used in his poems inform us about his language and his style. There are three choplers in this study; 1. At the beginning the life, language and style of the poet is told. 2. The syntax of 465 sentences are investigated in the second chapter. 3. At the end the datums are given.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
125424		Dede Korkut Kitabı söz dizimi araştırması / The sentax research of Dede Korkut's Book Yazar:HASAN KAĞAN YAYLA Danışman: DOÇ.DR. VAHİT TÜRK Yer Bilgisi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle yapısı = Sentence structure ; Dede Korkut Kitabı = Dede Korkut Book ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2002 130 s.

ÖZET Dede Korkut Kitabı Söz Dizimi araştırması adlı bu çalışmada Muharrem Ergin' in Dede Korkut Kitabı 1 adlı yayınındaki on iki hikâye ve bir giriş bölümü söz dizimi açısından incelenmiştir. Hikayelerdeki cümleler ve kelime grupları çeşitli yönleriyle ele alınmış ve örneklerle açıklanmıştır. Araştırma giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kelime gruplarıdır. Bu bölümde hikâyelerde bulunan kelime grupları ve özellikleri sırayla incelenerek çeşitli örnekler verilmiştir. Eserde kullanılan kelime grupları değişik yönleriyle açıklanmıştır. İkinci bölümde hikâyelerin cümle yapısı ve çeşitleri üzerinde durulmuştur. Çeşitli yönlerden cümleler,cümleleri oluşturan unsurlar ve cümledeki öğelerin birbiri ile olan ilişkileri incelenmiş; sonuçlar örneklerle ortaya koyulmuştur. Üçüncü bölümde ise araştırma sonuçları istatistik! bilgi olarak verilmiştir. Çalışmamız bütün bu incelemelerden çıkan bilgilerin toplanarak Dede Korkut Kitabı'nın özelliklerini anlatan sonuç bölümüyle tamamlanmıştır. Arkasına da çalışma sırasında yararlandığımız kaynakların listesinin bulunduğu kaynakça konulmuştur.

11 ABSTRACT In this work that called "Dede Korkut Kitabı Söz Dizimi Araştırması", twelve stories and an introductory part of Muharrem Ergin' s study that called Dede Korkut Kitabı 1 were analysed. The sentences and the word groups of the stories were studied from different points and were explained with different samples. This research consisit of an introductory section and three part. First section is word groups. In this part, the word groups and their specialities of these stories were studied and given many different examples. The word groups that used in the work explained by their different points. In second part the structures and the kinds of the sentences in these stories were pointed out The sentences from

the various points, the parts of the sentences were analyzed and the results were presented with examples. In the third section, the results of the research were given statistically. This study is completed with a conclusion that explains the specialities of the "Dede Korkut Kitabı", collecting all the information of these researches. Lastly; we added a bibliography including the list of the sources that were used during the research.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
140097 Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Ömer Seyfettin Eski Kahramanlar adlı hikaye kitabının Kazak Türkçesine aktarılmasındaki söz dizimi sorunları / Yazar:AKJARKIN ABUOVA Danışman: PROF.DR. İSMET CEMİLOĞLU Yer Bilgisi: Gazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Hikaye = Story ; Kazakça = Kazakh language ; Seyfeddin, Ömer = Seyfeddin, Ömer ; Söz dizim = Syntax ; Çeviri = Translation	Onaylandı Doktora Türkçe 2003 289 s.

ÖZET Bu çalışmada Ömer Seyfettin'in «Eski Kahramanlar» adlı hikâye kitabındaki on bir hikâyeyi Kazak Türkçesine aktarırken ortaya çıkan söz dizimi ve dil sorunları üzerinde durulmuştur. Çalışmamız, giriş, kelime grupları ve cümlenin incelendiği iki bölüm, sonuç, kaynakça, metin ve aktarması ile metine dayalı sözlükten oluşmuştur. «Giriş» bölümünde üç değişik alt başlıkta: «A. Çevirinin Dil ve Kültür Açısından Sorunları; B. Lehçeler Arası Aktarmanın Dile Ait Sorunları; C. Söz Dizimi ve Onun Alanları», incelenmiş, çevirinin dil açısından sorunları ele alınmış ve iki lehçe arasındaki aktarmayla ilgili bilgiler verilmiştir. Birinci bölümde «Kelime Grupları» üç alt başlıkta ele alınarak incelenmiştir: «A. Kavramın Tanımıyla İlgili Mevcut Bilgiler; B. Kelime Gruplarının İnceleniş Metotları; C. Kelime Gruplarının Karşılaştırılması». İkinci bölümde «Cümle» üç alt başlıkta ele alınmıştır: «A. Cümle Kavramı; B. Cümlenin Sınıflandırılması; C. Cümle Kuruluşuna Göre Benzerlikler ve Farklılıklar: 1. Cümle Unsurları Bakımından Karşılaştırma; 2. Cümle Çeşitleri Bakımından Karşılaştırma». Karşılaştırma işlemi bittikten sonra, elde edilen bilgiler «Sonuç» bölümünde ana hatlarıyla maddeleştirilmiştir. Hemen arkasından konuyla ilgili yararlanılan eserlerin bibliyografyasının yer aldığı «Kaynakça» verilmiştir. Çalışmamızın sonunda Ömer Seyfettin'in on bir hikâyesi ile bunların Kazak Türkçesine aktarmaları ve metne dayalı Türkçe - Kazakça sözlük yer almıştır. Türk Dünyasında kültür birliği; yayınlanan bilim, kültür ve sanat eserlerinin karşılıklı olarak bilinmesiyle sağlanabilecektir. Bunun önündeki en önemli engel ise, bütün Türk Dünyasında tarihî ve siyasî sebeplerle ortaya çıkan farklı alfabeler ve farklı inceleniş metotlarıdır. Bu engeli kısa zaman içinde aşmanın en kolay yolu, bilim, kültür ve sanat eserlerinin karşılıklı olarak yazı dillerine aktarılmasıdır.

ABSTRACT In this study some stories from the book of Ömer Seyfettin named "The Ancient Heroes", have been translated into Kazakh Turkish and the problems faced during the translation, have been discussed. Our study consists of the Introduction, Word groups and two Structure Analysis part, Conclusion, References, Text and the Words forming the text. In the "Introduction" part, the three sub-headings: a) the problems of translation from language and the cultural aspects; b) the language problems while transferring into different dialects; c) word arrangements and its areas have been examined and the information about the problems faced between the two dialects while transferring have been given. In the first part the "Word Groups" have been analysed under the three sub-headings: a) the present information with the definition of the concept; b) the analysis method of the word groups; c) the comparison of the word groups. In the second part, the "sentence" has been dealt with under three sub headings namely: a) the sentence concept; b) the classification of the sentence; c) the similarities and differences according to the sentence formation: i) the comparison according to sentence factors; ii) the comparison according to the sentence variety. After the comparison work, the information obtained have been categorised with the main parameter in the "Result" part or section. Immediately after that the "Reference Section" containing the bibliography of the subject, has been given. At the end of the Study the Turkish-Kazakh Glossary based on the Eleven Stories of Ömer Seyfettin and its translation into Turkish has been given. This way the Cultural Unity, Unity of Scientific Publications, and mutual Cultural and Art Work Unity would be formed. The biggest hurdle in front of these however and the different alphabets and methods of analysis used in different Countries because of different historical and political reasons. 1& kta»«*'

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
125574	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Atebetü'l-Hakayık`ın söz dizimi / Syntax in the Atebetü'l-Hakayık Yazar:ÇAĞLAYAN YILMAZ Danışman: DOÇ.DR. AVNİ GÖZÜTOK Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2003 217 s.

XI ÖZET YÜKSEK LİSANS TEZİ ATEBETÜ'L-HAKAYIK'IN SÖZ DİZİMİ Çağlayan YILMAZ Danışman: Doç. Dr. Avni GÖZÜTOK 2003-SAYFA: 220 Jüri : Doç. Dr. Avni GÖZÜTOK Bu çalışma, Edip Ahmet Yükneki'nin "Atebetü'l-Hakayık" isimli manzum eseri üzerinde yapılmış bir söz dizimi incelemesidir. Söz konusu eser, Türk dilinin İslâm medeniyeti bünyesinde vücuda getirdiği ilk ürünlerdendir. Ayrıca eser, Türk edebiyatında ilk aruz denemelerinden biridir. Bu çalışmada metindeki cümleler, işlevsel olarak tahlil edilmiş, böylece Türkçe'nin tarihî gelişimi içinde ifade imkânları tespit edilmek istenmiştir. Bu yapılırken, nazmın gereği olan şekli unsurların cümle yapılan üzerindeki etkileri de ortaya konmuştur. Çalışma dokuz bölümden oluşmaktadır: "Giriş" bölümünde eser ve çalışma hakkında genel bilgilerden, "Kavramların İşaretlenmesi" başlığı altında bağımsız kavramlarla

ilgili özelliklerden, "Taban Hâlindeki Öğeler" başlığı altında taban hâlindeki isim ve fiillerden, "Kavram İlişkileri" bölümünde isim ve fiil çekimlerinden ve belirli tamlamalardan, "Cümle" adlı bölümde cümlenin öğelerinden, "Cümle Dışı Öğeler" başlığı altında ise cümlenin kurucu olmayan öğelerinden bahsedilmiştir. "Cümle Yapıları" bölümünde cümle kalıpları ve bunların örnekleri verilmiş, "Cümle ve Cümle Kalıplarının Kullanım Oranları" adlı bölümde de cümle ve cümle kalıplarıyla ilgili istatistikî bilgiler gösterilmiştir. "Sonuç" bölümünde ise, incelemenin genelinden çıkarılan sonuçlara yer verilmiştir. Çalışmanın son kısmına bir "Şekil Bilgisi Dizini" ve çalışmada yararlanılan kaynakların gösterildiği "Kaynaklar" bölümü eklenmiştir.

X ABSTRACT MASTER THESIS SYNTAX IN THE ATEBETÜ'L-HAKAYIK Çağlayan YILMAZ Assoc. Prof. Dr. Avni GÖZÜTOK 2003-PAGES: 220 Jry : Doç. Dr. Avni GÖZÜTOK This study is an analysis of syntax of Atebetu'l-Hakayik which is written in verse by Edip Ahmet Yükneki. The work is among the first products written in Turkish language under the Islamic civilization. Furthermore, it is one of the early prosodies in Turkish literature. This study analyzes the sentences of the text functionally; thus, the possible Turkish expressions in its diachronic development have been tried to determine. On this process, effects of the form elements which are necessity of verse are exposed. This study includes nine chapters: "The Introduction" includes the work and general information about the study. "The Marking of Concepts" deals with the features of independent concepts. "The Base Elements" deals with the verbs and nouns in their base forms. "The Relations Among The Concepts" is about definite determinative groups, conjugations and declensions. "Sentence" deals with the elements of a sentence. "Elements Outside Sentence" contains the elements which are not the constituents of a sentence. "Sentence Structures" gives the sentence patterns and their examples. "The Ratio of The Use of Sentence and Sentence Patterns" includes the statistical data of sentences and sentence patterns. "Conclusion" is about the results drawn from the study. "An Index of Morphology" and "References" are added to the main body of the study.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
140646		Mustafa Kutlu'nun Bu Böyledir hikaye kitabı üzerine söz dizimi incelemesi / A syntactic study of Mustafa Kutlu's story called Bu Böyledir this is so Yazar:MEHMET ALİ ÖZKAN Danışman: DOÇ.DR. ERDOĞAN BOZ Yer Bilgisi: Afyon Kocatepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle yapısı = Sentence structure ; Hikaye = Story ; Kelime grupları = Word groups ; Kutlu, Mustafa = Kutlu, Mustafa ; Söz dizimi = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2003 101 s.

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ MUSTAFA KUTLU'NUN "BU BÖYLELİR" HİKAYE KİTABININ SÖZ DİZİMİ İNCELEMESİ MEHMET ALİ ÖZKAN Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Haziran 2003
Danışman: Doç. Dr. Erdoğan BOZ Mustafa Kutlu'nun sekiz bölümden oluşan "Bu Böyledir" adlı hikaye kitabından seçtiğimiz 30 (otuz) sayfanın söz dizimi incelemesinde elde ettiğimiz sonuçlar şunlardır: 1. İncelediğimiz sayfalarda 629 cümle tespit ettik. Bu cümleleri yapısına

göre incelediğimizde basit cümlelerin diğer cümlelere oranla daha fazla kullanıldığını gördük. Basit cümleyi sırasıyla sıralı, kesik, birleşik ve bağlı cümleler takip etmektedir. 2. Yüklemin türüne göre yaptığımız incelemede de Türkçe'nin geleneksel yapışma uygun olarak fiil cümlelerin ağırlığını görüyoruz. Özellikle de şunu belirtmeliyiz ki sıralı ve bağlı cümlelerin yapısındaki isim ve fiil cümleleri bu tasnife dahil edilmemiştir. Çünkü, bir cümle yapı bakımından basit, birleşik, sıralı ve bağlı cümle olma özelliklerinden ancak birine sahip olabilir. 3. Cümleleri yüklemelerinin yerine göre incelerken de sadece basit cümleleri ve birleşik cümleleri esas aldık. Yapılan inceleme sonucunda da kurallı cümlelerin ağırlığı ortaya çıktı. 4. Anlamına göre cümlelerin tasnifinde de ağırlığın olumlu cümlede olduğunu tespit ettik. 5. Yaptığımız incelemede toplam 1270 (bin iki yüz yetmiş) adet kelime grubu tespit ettik. Bunların istatistiğine baktığımızda da en çok sıfat tamlaması daha sonra da isim tamlaması, sıfat-fiil grubu, zarf-fiil...grubu şeklinde bir sıralamanın olduğunu görüyoruz. Bunları da tablolar halinde tezimiz içinde verdik. Bu sonuçlara göre Mustafa Kutlu'nun "Bu Böyledir" hikaye kitabında basit, kurallı, olumlu ve fiil cümlelerinin ağırlığını görüyoruz.

ABSTRACT A SYNTACTIC STUDY OF MUSTAFA KUTLU'S STORY CALLED "BU BÖYLEDİR" THIS IS SO. Mehmet AH ÖZKAN The Bacis Studies of Turkish Language and Literature Afyon Kocatepe University Institute of Social Sciences June 2003 Supervisor: Assisstant Professor: Erdoğan BOZ We reached after ve had examined thirty pages that are selected from the book that is so (Bu Böyledir) word composition examination in these conclusions below. 1. We counted 629 sentences in this selected part. We see must of the sentences that are used there are basic. Although there are serial incomplete, united and connected sentences. 2. When we look at the predicates, the sentences are verbal according to Turkish syntantical structure. We do not include united sentences and combined sentences in this examination. Becuse a sentences structurally is either basic or combined or serial or connected. 3. Wen we study the places of the verbs ve examine only basic and united sentences. 4. When we had studied whether the sentences are affirmative or negative, we saw that there had been used affirmative sentences mustly. 5. After we appHed on the selected part we counted 1270 word groups. Must of them are adjective status consructus. Noun constructus followed them. After that there are adjective verbs and adverb verbs. 6. Genarally subjects are used in the book. Then adverb. We do not include in this study verbs because there should be verbs in all sentences except for imcomplete ones. We gave all the tables of the studies in our thesis. The conclusion is that Mustafa Kutlu used basic, short sentences in his book called. This is so (Bu Böyledir). He used analyses and descriptions. We can see Anatolion way of life and Anatolian using of language in this book easily.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
136851 Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Sovyet sonrası Kazan-Tatar Türkçesi ile Türkiye Türkçesinin söz dizimi farklılıkları / The Differences between of Turkish of Kazan-Tatar in post USSR and the syntax of Turkish of Turkey Yazar:HAYRULLAH TÜRKER Danışman: Y.DOÇ.DR. KENAN ACAR Yer Bilgisi: Sakarya Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Bağlaç = Conjunction ; Cümle =	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2003 145 s.

Sentence ; Dilbilgisi-edatlar = Grammar-prepositions ; Karşılaştırmalı dilbilgisi = Comparative grammar ; Kazan bölgesi = Kazan region ; Kelime grupları = Word groups ; Söz dizim = Syntax ; Tatarca = Tatar language ; Türkiye Türkçesi = Turkey Turkish ; Türkçe = Turkish

ÖZET "Sovyet Sonrası Kazan-Tatar Türkçesi ile Türkiye Türkçesinin Söz Dizimi Farklılıktan" isimli bu çalışma "Kelime Grubu" ve "Cümle" başlıklarını taşıyan iki ana bölümden oluşmaktadır. "Kelime Grubu" bölümünde, "Kelime Grupları (isim tamlaması, sıfat tamlaması, tekrar grubu, edat grubu, isim-fiil grubu, sıfat-fiil grubu, zarf-fiil grubu, sayı grubu, birleşik fiil, birleşik isim)", "Kelimeler Arası İlişkilerde Hal Eklerinin Farklı Kullanımları" ve "Kalkalar(Hazır Söz Kalıpları)" dikkatlere sunulmuştur. "Cümle" bölümünde ise "Cümleyi Oluşturan Birimler ve Onların Yeri", "Edat ve Bağlaçlar", "Tire İşaretinin (-) Kullanıldığı Cümleler", "Ul ve Kullanıldığı Cümleler" başlıkları altında Tatar Türkçesinin farklı cümle kuruluşları ele alınmıştır. Çalışmanın sonunda da baş vurduğumuz eserleri gösteren "Yararlanılan Kaynaklar" isimli bölüm mevcuttur. rv

SUMMARY "The Differences Between Of Turkish Of Kazan - Tartar In Post USSR And The Syntax Of Turkish Of Turkey" The Keywords: Turkish of Tartar, Turkish of Turkey, Syntax, Tartar The issue named "The differences between of Turkish of Kazan- Tartar in Post USSR and the syntax of Turkish of Turkey" is mainly consisted of two titles that are the "Word Group" and the "Sentence". In the "Word Group" part " noun construction, adjectival construction, repetition (group), particle, noun clauses, adjective clauses, adverbial clauses, number(s), compound verbs, compound nouns", the different usages of prepositions in relationship between words", and "Kalkalar (word to word translation)" is served into consideration. In the "Sentence" part different sentence formations of Turkish of Tartar is discussed under the titles of "the units which form the sentence and their places in the sentence", particles and conjunctions", "the sentences where a dash is used" and "UI and the sentences where it is used". At the end of the study there is the "Sources" part which shows the works I benefited. V

148555	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Mehmet Eroğlu'nun "Issızlığın Ortası" ve "Yüz: 1981" romanlarının söz dizimi incelemesi / The syntax analyse of Mehmet Eroğlu's novels "Issızlığın Ortası" and "Yüz: 1981" Yazar:SERDAL KARA Danışman: PROF. DR. ZAFER ÖNLER Yer Bilgisi: Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı =	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2004 182 s.

164 ÖZET Dilbilim kurucusu F. Saussure'den bu yana Prag Okulu, L. Hjelmslev, Kopenhag Okulu, Amerikan Okulu ve söz dizimini üretici - dönüşümsel dil bilgisi içinde inceleyen dilbilimcisi Noam Chomsky dilin öğelerini ve işleyişini kesin ve açık bir biçimde betimlemeye ve tanımlamaya çalışmışlardır. Türk dili araştırmalarında ise bilim adamları son yıllarda dilbilim araştırmalarına yönelmiş, ancak bu çalışmalar, söz diziminden çok, ses bilgisi ve biçim bilgisi ile ilgili olmuştur. Türk dili araştırmalarında söz dizimi ile ilgili çalışmaların azlığı bu konuyla ilgili yapılan çalışmalarda nasıl bir yol izleneceği ve nasıl bir sınıflandırma yapılacağı konusunda görüş ayrılıklarına neden olmaktadır. Bu nedenle dilbilimi çalışmalarında önemli bir yere sahip olan söz dizimi çalışmalarına ihtiyaç olduğu muhakkaktır. Bu çalışmada Mehmet EROĞLU'nun Everest yayınlarından çıkmış 324 sayfalık "Issızlığın Ortası" ve 428 sayfalık "Yüz: 1981" adlı romanları söz dizimi açısından incelenmiştir. Çalışma "Giriş" bölümü de dahil olmak üzere toplam dört bölümden oluşmaktadır. Her bölümün başında o bölümün konusuyla ilgili teorik alt yapısı oluşturulduktan sonra pratik uygulamasıyla ilgili örnek çözümlenmeleri verilmiştir. Giriş bölümünde araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve araştırmada uygulanan yöntem anlatılmaktadır. Cümle konusunun işlendiği birinci bölümde, cümleler türleri ve öğeleri yönünden incelendi. Cümle türleri; yapı, anlam, öğelerin dizilişi ve yüklemine göre ele alınırken; cümlenin öğeleri de yapı, görev ve bunları oluşturan kelime gruplarına göre incelendi. Kelime grupları adlı ikinci bölüm, kelime gruplarının tür ve yapı yönünden incelendiği bölümdür. 165 Çalışma, sırasıyla elde edilen bilgileri içeren "Sonuç", faydalanılan kaynakların verildiği "Kaynaklar", Mehmet Eroğlu'nun biyografisi ve incelediğimiz "Issızlığın Ortası" ve "Yüz: 1981" adlı romanların özetinin bulunduğu "Ekler" adlı bölümlerle sona ermiştir.

166 ABSTRACT Prag School, L. Hjelmslev, Kopenhag School, American School and the linguist, Noam Chomsky, who examines the syntax in reflexive grammar have tried to describe and define the components and function of the language in an absolute and obvious style since linguistic founder, F. Saussure. As for the study of the Turkish Language, scientists have been tend to the linguistic studies for the last years but these ones have become related to the phonetics and morphology rather than syntax. The scarcity of the syntax studies in a study of the Turkish language causes difference of opinion concerning how to pursue the way and classify about the researches. That's why, it was obvious that syntax researches which were so important were to be made in linguistic studies. In this study the novels of Mehmet Eroğlu, in Everest Edition 324 pages, "Issızlığın Ortası" and 428 pages "Yüz: 1981" have been examined by the syntax structure. The study consists of four sections in addition to "introduction". After theoretical background has been made related to the subject. The practical phases have been illustrated in every part. The aim, importance, restrictions of the study and the way of practice are told in "introduction" part. Sentences were examined in terms of types and components in the first part of the sentence structure. The components of sentence were studied with instruction, function and the phrases whereas the types of sentence were dealt with instruction, meaning, arrangements of components and predicates. The phrases in the second part, were the section of studies of the phrases in terms of type and construction. "Conclusion" and "Sources" which have been got in order: It comes to an end by the biography of Mehmet Eroğlu and the novels "Issızlığın Ortası" and "Yüz: 1981" with the parts of the abstract in "Appendix".

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu	
144018	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Yahya Kemal'in "Aziz İstanbul" eseri üzerinde söz dizimi incelemesi / The Word type setting study of Yahya Kemal's novel "Aziz İstanbul" Yazar:HÜMEYRA ERTÜRKSOY Danışman: DOÇ.DR. ERDOĞAN BOZ Yer Bilgisi: Afyon Kocatepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2004 146 s.

11 YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZE Tı YAHYA KEMAL'İN AZİZ İSTANBUL ADLI KİTABININ SÖZ DİZİMİ İNCELEMESİ HÜMEYRA ERTÜRKSOY Türk Dili ve Edebiyatı Anabiiim Dai Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü OCAK 2004 Danışman: Doç. Dr. Erdoğan BOZ Yahya Kemal'in "Aziz İstanbul" adlı kitabından seçtiğimiz cümlelerin söz dizimi incelemesinden şu sonuçlar elde ettik. 1. İncelediğimiz sayfalardan 550 cümle seçtik. Seçilen cümleleri yapısına göre incelediğimizde basit cümlelerin diğerlerine oranla daha çok kullanıldığını gördük. Daha sonra bu sırayı sıralı, bağlı, birleşik ve kesik cümleler izlemektedir. 2. Cümleleri yüklem türüne göre incelediğimizde fiil cümlelerinin ağırlığı görülmekle birlikte Yahya Kemal'in üslubunun bir özelliği olarak isim cümlelerinin de çokluğu göze çarpmaktadır. 3. Yüklem yerine göre cümleleri incelerken dikkat edilecek en önemli husus kurallı cümlelerin hemen hemen tüm kitaba hakim olmasıdır. Yazar geleneksel cümle yapımıza sıkı sıkıya bağlı kalmaya çalışmıştır 4. Cümleleri anlamına göre incelediğimizde olumlu cümlelerin olumsuz cümlelere oranla oldukça fazla kullanıldığını görmekteyiz. Bunun yanında aralıklı olarak soru cümleleri de kullanılmıştır. 5. Kelime gruplarına bakıldığında, toplam 3447 adet kelime grubu olduğu görülmektedir. Bu oran, yazarın Türkçe'de yer alan kelime gruplarını ne kadar sıklıkla kullandığını ortaya koyar; dolayısıyla zengin bir ifade gücüne sahip olduğunu gösterir. Bu kelime gruplarının çoğunluğunu sıfat tamlaması oluşturmaktadır Bu sırayı isim tamlaması, edat grubu, sıfat-fiil grubu, birleşik fiil, bağlama grubu, zarf-fiil grubu, tekrar grubu, isim-fiil grubu, birleşik isim, unvan grubu, uzaklaşma grubu, aitlik grubu, yaklaşma grubu, sayı grubu, vasıta grubu izlemektedir. Yukarıda bahsedilen konularla ilgili istatistik tablolar halinde değerlendirme kısmında verilmiştir.

III ABSTRACT THE WORD TYPE SETTING STUDY OF YAHYA KEMAL' S NOVEL AZİZ İSTANBUL HümeYra ERTÜRKSOY The Basic Studies of Turkish Language and Literature Afyon Kocatepe University Institue of Social Sciences January 2004 Supervisor: Assistant Professor Erdoğan BOZ From the word type setting study at sentences that we chose from the novel "Aziz Istanbul" written by Aziz Kemal we got these results 1) We found 550 sentences in the pages that we searched. When we examined these sentences were used rather than the others (complex ones). This order is followed by arranged, tied, compound and cut sentences. 2) When we examined the sentences according to the types of

their verbs it is understood that besides the strong verb sentences as a property of Yahya Kemal's style, there are a lot of noun sentences too. 3) While examining the sentences according to the places of verbs The most important factor to give importance to is that the regular sentences dominate nearly the whole book. The writer has tried to be faithful to our traditional sentence structure. 4) When we examined the sentences according to their meanings we saw that the writer had used affirmative sentences relatively more than the negative ones. Besides this he had used interrogative sentences sometimes. 5) When we examined the word groups, we saw that there are totally 3447 word groups. This rate depicts how often the writer uses the word groups in Turkish language, thus he shows how rich his expressions are. Most of these word groups comprises adjective phrases. This order is followed by noun phrases, particle phrases, adjective verb group, compound verb and binding groups. The statistic knowledge about the subjects mentioned above are given in the evaluation part in tables.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
144946		Türkiye Türkçesi ile Kazak Türkçesi'nin söz dizimi bakımından karşılaştırılması / Yazar:BAĞDAGÜL MUSSA Danışman: DOÇ. DR. FATMA ÖZKAN Yer Bilgisi: Gazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Karşılaştırmalı dilbilgisi = Comparative grammar ; Karşılaştırmalı dilbilim = Comparative linguistics ; Kazakça = Kazakh language ; Söz dizim = Syntax ; Türkiye Türkçesi = Turkey Turkish ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Doktora Türkçe 2004 431 s.

414 ÖZET Söz dizimi, dilin kelime grupları, cümle türleri ve cümledeki kelime münasebetleri ile ilgili bölümdür. Dilin, canlı bir varlık olduğu göz önünde bulundurulursa, onun zamanla gelişme kaydetmesi ve değişime uğraması tabiidir. Ancak dilin diğer alanlarına göre daha sabit olan söz diziminde bu süreç daha yavaş seyreder. Dilin tabii yapısını oluşturan söz diziminin gelişmesinde dilin kendi imkânları kadar, dilin yazı dili olması ve farklı yapıya sahip dillerle temas etmesi de büyük önem arz eder. Bu çalışmada aynı yapıya sahip olan Türkiye Türkçesi ile Kazak Türkçesi'nin söz dizimi karşılaştırılmış, ortak, benzer ve farklı yönleri belirtilmiştir. Ayrıca çok büyük boyutlara ulaşmamakla beraber, temasta buldukları dillerin söz dizimi etkisiyle meydana gelen değişikliklerin tespitine çalışılmıştır.

415 ABSTRACT Syntax is the part of language which studies word groups, types of sentences and relation between words in a sentence. Considering that language is alive, it is natural for a language having tendency to improve and change. But this process occurs very slowly in syntax which has more stable structure according to other parts of a language. The factors like being literary and in relationship with other languages as well as the natural improvement of a language have great importance in the development of syntax which means the arrangement of the word in a sentence. In this research Turkish and Kazakh languages which have the same structure are syntactically compared and the same, similar and different structures are distinguished. Also some changes in the syntactic structure of these languages are determined which occur as a result of a contact with other languages of different syntactic structure.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
162704		Kitab-ı Kıssaname-i Süleyman Aleyhisselam üzerine söz dizimi çalışması (Süleymanname 74.cilt) / A syntactic study on Kitab-ı Kıssaname-i Süleyman Aleyhisselam (Süleymanname volume 74) Yazar:MEHMET DURSUN ERDEM Danışman: DOÇ.DR. MEHMET AYDIN Yer Bilgisi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	
187155		İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin yazılarındaki söz dizimi ile edebî söz diziminin (Reşat Nuri Güntekin) karşılaştırılması (Uşak örneği/yazılı anlatım) / The Comparison between the sequence of words in writings of primary school forth grade students and words sequence of literary(Reşat Nuri Güntekin) (Uşak type/written expression) Yazar:HALE KARABULUT Danışman: PROF.DR. GÜRER GÜLSEVİN Yer Bilgisi: Afyon Kocatepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu:Eğitim ve Öğretim = Education and Training Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2006 153 s.

YÜKSEK L SANS TEZ ÖZETLKÖĞRETİM 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAZILARINDAKİ SÖZ DİZİMİ İLE EDEBÎ SÖZ DİZİMİNİN (REŞAT NURİ GÜNTEKİN) KARŞILAŞTIRILMASI (UŞAK ÖRNEĞİ / YAZILI ANLATIM) HALE KARABULUT

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü MAYIS 2006 Danışman: Prof. Dr. Güler GÜLSEVİN Bu çalışmada Reşat Nuri Güntekin'in 20 eserinden 1500 cümle, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin yazılarından da 1500 cümle olmak üzere toplam 3000 cümle sözdizimi açısından incelenerek edebî söz dizimimizle öğrencilerimizin söz dizimi karşılaştırılmıştır. Çalışma altı bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde yapılan çalışmanın neden gerekli olduğu, çalışmanın amacı ve nasıl yapıldığı, ikinci bölümde söz dizimi üzerine yazılmış kitaplar ve çalışmalardan hareketle kavramların açıklanması, Üçüncü bölümde Reşat Nuri Güntekin'in hayatı ve eserleri hakkında bilgi, Dördüncü bölümde Reşat Nuri Güntekin ve ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin sözdizimlerinin incelenmesi sonucunda ortaya çıkan tablolar ve yorumlanması, Beşinci bölümde Reşat Nuri Güntekin ve ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin sözdizimlerinin karşılaştırılması, Altıncı bölümde sonuç bulunmaktadır. Çalışma kaynakça ve eklerin verilmesiyle sona ermiştir. Bu çalışmanın sonucunda öğrencilerin edebî söz dizimine öğelerin kullanılmasındaki bakımından yaklaştığı, yüklem geleneksel olarak, edebî söz diziminde ve öğrencilerde sonda, yüklem şeklinde bulunduğu, öge sayısı arttıkça aynı tipteki cümlelerin kullanımının düştüğü görülmüştür

ABSTRACT The Comparison Between The Sequence Of Words n Writings Of Primary School Forth Grade Students And Words Sequence Of Literary (Reşat Nuri Güntekin) (Uşak

Type / Written Expression)Hale KARABULUTThe Head Of Turkish Language
 DepartmentAfyon Kocatepe Üniversitesi Institute of Social SciencesMay-2006Supervisor:
 Professor Gürer GÜLSEV NIn this study, 1500 sentences from Reşat Nuri Güntekin?s 20
 works and 1500sentences from the writings of 4. grade students of primary school were taken
 andtotally 3000 sentences were examined from the point of word order so literary wordorder
 and the students word order were compored. This study consists of six parts:In the first part,
 the necessity of the study, it?s aim and how it was done areexplained.In the second part, the
 books written about word order, concepts and terms areexplained.In the third part, Reşat Nuri
 Güntekin?s life and works are introduced.In the forth part, after examining Reşat Nuri
 Güntekin?s word order and 4. gradestudents word order , the tables and interpretation are
 givenIn the fifth part the comparison of Reşat Nuri Güntekin and 4. grade students wordorder
 is givenIn the sixth part, results and suggestions are introduced.Study ends with sources and
 adds parts.As a result of study; students see the literary word structure as frequent use of
 words. Verb is traditionally used at the end of the sentence in literary word order and is
 usageof students and as the function of verbIt is seen that as the number of words increases,
 the usage decreases.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
189944		İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılarındaki söz dizimi ile edebi söz diziminin (Mustafa Necati Sepetçioğlu) karşılaştırılması (Uşak örneği/yazılı anlatım) / The comparison between the sequence of words in writings of primary school fifth grade students and word sequence of literary (Mustafa Necati Sepetçioğlu) Yazar:SÜLEYMAN TÜRKAN Danışman: Y.DOÇ.DR. HALİL İBRAHİM HAKSEVER Yer Bilgisi: Afyon Kocatepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu:Eğitim ve Öğretim = Education and Training Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2006 97 s.

Bu çalışmada Mustafa Necati SEPETÇİOĞLU'nun 13 eserinden 1502 cümle, ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılarından da 1568 cümle olmak üzere toplam 3070 cümle söz dizimi açısından incelenerek edebî söz dizimimizle öğrencilerimizin söz dizimi karşılaştırılmıştır.Çalışma altı bölümden oluşmaktadır.Birinci bölümde yapılan çalışmanın neden gerekli olduğu, çalışmanın amacı ve nasıl yapıldığı ,İkinci bölümde söz dizimi üzerine yazılmış kitaplar ve çalışmalardan hareketle terim ve kavramların açıklanması,Üçüncü bölümde Mustafa Necati SEPETÇİOĞLU'nun hayatı ve eserleri hakkında bilgi,Dördüncü bölümde Mustafa Necati SEPETÇİOĞLU ve ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin söz dizimlerinin incelenmesi sonucunda ortaya çıkan tablolar ve yorumlanması,Beşinci bölümde Mustafa Necati SEPETÇİOĞLU ve ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin söz dizimlerinin karşılaştırılması,Altıncı bölümde sonuç ve öneriler bulunmaktadır.Çalışma kaynakça ve eklerin verilmesiyle sona ermiştir.Bu çalışmanın sonucunda öğrencilerin söz dizimi ile edebi söz diziminin birbirine yakın olduğu görülmüştür. Yüklemin yeri edebi söz diziminde de öğrencilerin söz diziminde de genel olarak sonda olduğu görülmektedir.

In this study, 1502 sentences from Mustafa Necati SEPETÇİOĞLU?s 13 works and 1568 sentences from the writings of 5. grade students of primary school were taken and totally 3070 sentences were examined from the point of word order so literary word order and the

students word order were compared. This study consists of six parts. In the first part, the necessity of the study, its aim and how it was done are explained. In the second part, the books written about word order, concepts and terms are explained. In the third part, Mustafa Necati SEPETÇİOĞLU's life and Works are introduced. In the fourth part, after examining Mustafa Necati SEPETÇİOĞLU's word order and 5. grade students word order, the tables and interpretation are given. In the fifth part the comparison of Mustafa Necati SEPETÇİOĞLU and 5. grade students word order is given. In the sixth part, results and suggestions are introduced. Study ends with sources and adds parts. As a result of study; students see the literary word structure as frequent use of words. Verb is traditionally used at the end of the sentence in literary word order and its usage of students and as the function of verb. It is seen that as the number of words increases, the usage decreases.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
187162		İlköğretim 7.sınıf öğrencilerinin yazılarındaki söz dizimi ile edebî dilin söz diziminin karşılaştırılması / Comparison between 7.grade students primary school word order and literary word order Yazar:EMİNE ÇİLDİR Danışman: Y.DOÇ.DR. CEMİL GÜLSEREN Yer Bilgisi: Afyon Kocatepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu:Eğitim ve Öğretim = Education and Training Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2006 174 s.

iiYÜKSEK L SANS TEZ ÖZETLKÖĞRETİM 7.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAZILARINDAKİ SÖZ DİZİMİ İLE EDEBÎ DİLİN SÖZ DİZİMİNİN KARŞILAŞTIRILMASI
Emine ÇİLDİR Türkçe Öğretimi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Mayıs 2006 Danışman: Yrd.Doç.Dr. Cemil GÜLSEREN Bu tezde, ilköğretim 7.sınıf öğrencilerinin yazılarındaki söz dizimi ile edebî dilin söz dizimi karşılaştırılmıştır. Edebî dili temsilen Yakup Kadri Karaosmanoğlu seçilmiştir. GİRİŞ bölümünde, problem ortaya konmuş, çalışmanın amacı ve yöntemi belirtilmiştir. BİRİNCİ BÖLÜM'de dilbilimcilerimizin söz dizimi hakkındaki görüşleri özetlenerek değerlendirilmiş söz dizimi üzerine yazılmış kitaplar ve çalışmalardan hareketle terim ve kavramlar açıklanmıştır. Ayrıca Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun hayatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. KİMLİK BÖLÜM'de Yakup Kadri Karaosmanoğlu ile ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin söz dizimlerinin incelenmesiyle ortaya çıkan sonuç tablo ile ifade edilmiş, ÜÇÜNCÜ BÖLÜM'de ise Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun söz dizimi ile ilköğretim 7.sınıf öğrencilerinin söz dizimi karşılaştırılmış, SONUÇ'ta ise yapılan çalışmada varılan sonuçlar özetlenmiştir.

iiiABSTRACT COMPARISON BETWEEN 7.GRADE STUDENTS PRIMARY SCHOOL WORD ORDER AND LITERARY WORD ORDER
Emine ÇİLDİR Afyon Kocatepe University Institute of Social Sciences May-2006 Supervisor: Associated Professor Cemil GÜLSEREN In this study, primary school 7.grade students' word order and literary word order were compared. Yakup Kadri Karaosmanoğlu was selected as a representative of literary. In the introduction part, the problem is defined, the purpose and method of study were determined. In the first part, the idea of literary specialist about word order were evaluated, the terms and concepts were explained by using written books and studies about word order. And Yakup Kadri Karaosmanoğlu's life and works are introduced. In the second

part, Yakup Kadri Karaosmanoğlu and 7.grade student?s wordorder were given as a table.In the third part, Yakup Kadri Karaosmanoğlu and 7.grade student?s word orderwere compared.In conclusion part, the results of the study were summarized.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
187430		İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin yazılarındaki söz dizimi ile edebi söz diziminin (Tarık Buğra) karşılaştırılması (Bolvadin örneği/yazılı anlatım) / Comparison of word arrangement of primary school eight class and literary writings' (Tarık Buğra) word arrangement (bolvadin example/written expression) Yazar:UGUR ESAN Danışman: PROF.DR. GÜRER GÜLSEVİN Yer Bilgisi: Afyon Kocatepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Eğitim ve Öğretim = Education and Training Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2006 210 s.

YÜKSEK L SANS TEZ ÖZETLKÖGRET M 8. SINIF ÖGRENC LER N N YAZILARINDAK SÖZ D Z M LEEDEB SÖZ D Z M N N (TARIK BUGRA) KARSILASTIRILMASI(BOLVAD N ÖRNEG / YAZILI ANLATIM)Uğur ESANTürkçe Eğitimi Anabilim DalıAfyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler EnstitüsüEylül 2006Danışman: Prof. Dr. Gürer GÜLSEV N Bu çalışmada Tarık Buğra'nın on bir tahkiyeli eserinden ve ilköğretim sekizinci sınıföğrencilerinin yazılarından alınan bin beş yüzer cümle söz dizimleri bakımından incelenilerek edebi yazı dilindeki söz dizimi ile öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki söz dizimikarılaştırılmıştır. Çalışmanın altıncı bölümünde ise aynı konuda fakat incelenen yazarlar vesınıfların farklı olduğu iki yüksek lisans tezinin sonuçlarından faydalanılarak ilköğretimöğrencilerinin dördüncü sınıftan sekizinci sınıfa söz dizimi bakımından nasıl bir gelişmegösterdikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.Çalışmanın birinci bölümünde çalışmanın gerekliliği, amacı ve izlenen yöntemin neolduğu, ikinci bölümünde söz dizimi ile ilgili kavram ve terimlerin açıklanması, üçüncübölümünde Tarık Buğra'nın hayatı ve eserleri hakkında kısa bilgi, dördüncü bölümünde TarıkBuğra ve ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki söz dizimlerinin karşılaştırılması, besinci bölümde ilköğretim dördüncü, altıncı ve sekizinci sınıf öğrencilerinin söz dizimlerinin karşılaştırılarak yorumlanması ve altıncı bölümde varılan sonuçlarbulunmaktadır.Öğrencilerin, yazı dilinde kullandıkları cümlelerin söz diziminin, edebi yazı dilindekisöz dizimiyle paralellik gösterdiği, cümlelerin sıklıkla kurallı ve fiil cümlesi seklindedurulduğu, cümlelerdeki öge sayısı arttıkça sıklık oranının azaldığı, ilköğretim öğrencilerininbir üst sınıfa geçmelerine rağmen yazılı anlatımlarındaki söz dizimlerinde kayda değer bir ögeartısı olmadığı görülmüştür.

ABSTRACTCOMPARISON OF WORD ARRANGEMENT OF PRIMARY SCHOOL EIGHT CLASSWRITINGS AND LITERARY WRITINGS? (TARIK BUGRA) WORD ARRANGEMENT(BOLVAD N EXAMPLE / WRITTEN EXPRESSION)Uğur ESANThe Head of Turkish Language DepartmentAfyonkarahisar Kocatepe University Instituted of Social SciencesSep-2006Supervisor: Professor Gürer GÜLSEV N In this work, one thousand and five hundred sentences taken from eleven descriptionist workings of Tarık Buğra and primary school eight class students? writings are examined with regard to word arrangement thus the word arrangement of literary and the word arrangement of students in written

expression are compared. In the fifth part of samesubject continues but how the primary school students? develops in word arrangement fromfourth class up to eight class is tried to shown by using the result of two master thesis withdifferent writers and classes.In the first part the necessity of the work, the aim and the methodology, in the secondpart explanation of the terms and concepts about the word arrangement, in third part shortinformation about Tarık Buğra?s life and workings is given, in fourth part the comparison ofTarık Buğra and primary school eight class students? written expression, in fifth partcomparison and interpretation of primary school fourth, sixth and eight classes? wordarrangement and in sixth part the conclusions that are made are presented.It is seen that the word arrangement that students use in written language is similar tothat used in literary written language, sentences are mostly set up in verbal form andregularly, as the number of words increase in the sentences the frequency level is decrees,there is no significant increase in the elements in their written expression as the studentspasses to a upper class.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
180829		Grammatical relations and word order in Turkish sign language (TİD) / Türk işaret dilindeki dilbilgisel bağlar ve söz dizimi Yazar:AYÇA MÜGE SEVİNÇ Danışman: DOÇ. DR. HÜSEYİN CEM BOZŞAHİN Yer Bilgisi: Orta Doğu Teknik Üniversitesi / Enformatik Enstitüsü / Bilişsel Bilim Ana Bilim Dalı Konu:Bilgisayar Mühendisliği Bilimleri-Bilgisayar ve Kontrol = Computer Engineering and Computer Science and Control ; Dilbilim = Linguistics Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2006 89 s.

Bu tez, Turk Isaret Dili (TID)'ndeki dilbilgisel bağları incelemeyi amaçlıyor. Buşüamaca ulaşmak için, dildeki soz dizimi, isimlerin bicim-bilimsel halleri, ve ĩ-□illerş ş şü üzerindeki bicim-bilimsel uyum ogeleri incelenmiştir.ş ş Bircok isaret dilinde deş şĒ□ğoldugu gibi, TID'nde isimler ve zamirler, sadece yalın halde bulunurlar, ancak za-ümir sistemi oldukça zengindir. Fiiller, bu çalışmada bicim-bilimsel özelliklerineş şş şü ü ügore sınır-□andırılmıştır. Bu sınır-□andırma ile, soz diziminin ve ĩ-□iller üzerindekişü ğbicim-bilimsel uyum ogelerinin dilin dilbilgisel bağlarına etkisi karşılaştırmalı olarakş şşügozlemlenmiştir.şü üUlamsal Dilbilgisi, soz dizimini, bicim-bilimsel halleri ve uyum ogelerini ulam-şğ ularında tutabilen bir teori olduğundan temel soz dizimi hipotezlerini test edebilmekĒ □ ü ğşicin uygun araclara sahiptir. Anadili TID olan bir grubun, cumlelerin bağlaclarlaş şüş übirlesmesi esnasında ortak olan elamanların dusmesi davranısını gösteren verileriş şĒ□ğ ğdegerlendirmelerine dayanarak, TID'in ĩ-□il-sonlu bir dil olduğu sonucuna ulaştık.şğBu dildeki dilbilgisel bağları incelemek amacıyla, gecissiz ve gecisli ĩ-□illiş şşü ğ ü üş ğ ücumlelerin bağlanmasında, ĩ-□illerden birinin argumanının duserek diger cumleninüargumanı ile eslestirilmesi durumu test edilmistir.ş ş Bu testlerden elde edilenĒ □ğ ğsonuclara bakıldığında, TID'de kılıcı (ergatif) yapının yaygın olduğu anlaşılmıştır.ş ş şü ğAyrıca, isim ĩ-□il uyumunda ve sahis zamirlerinin ĩ-□ildeki uyum ogelerinin varlığışü ğ ğ ünedeniyle dusmesinde kılıcıĒ □ıgın varlığına isaret eden yapılar soz konusudur.şü Ē □ş ü ğAnahtar Kelimeler: Turk Isaret Dili, Soz Dizimi, Dilbilgisel Baglar, Ulamsal Dilbilgisi,Kılıcı Sistemler

This thesis aims at investigating the grammatical relations in Turkish Sign Language (TID). For this aim, word order, nominal morphology, and agreement morphology of verbs are examined. TID lacks morphological case, but it has a very rich pronominal system like other sign languages. Verbs are classified according to their morphosyn-tactic features. With this classification, we can observe the effect of word order and agreement morphology on the grammatical relations. Combinatory Categorical Grammar as a lexicalized grammar encodes word order, morphological case, and agreement features in the lexicon. Hence, it has the tools for testing any lexicalized basic word order hypothesis for a language based on the gapping data. Gapping data based on grammatical judgments of native signers indicate that TID is a verb inflectional language. Syntactic ergativity seems to be prevailing in coordination of a transitive sentence and an intransitive sentence where the single argument of the intransitive clause or one of the arguments of the transitive clause is missing. TID also shows a tendency for ergativity in lexical properties such as agreement and pro-drop. Keywords: Turkish Sign Language, Word Order, Grammatical Relations, Combinatory Categorical Grammar, Ergativity

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
191188		Türkçe söz diziminin öğretimi ve kavratılması / Teaching and to be sized of syntaxs in Turkish Yazar: TURGUT BAYDAR Danışman: PROF.DR. MUKİM SAĞIR Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu: Eğitim ve Öğretim = Education and Training ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Doktora Türkçe 2006 513 s.

ÖZET DOKTORA TEZİ TÜRKÇEDE SÖZ DİZİMİNİN ÖĞRETİMİ VE KAVRATILMASI Turgut BAYDAR Danışman: Prof. Dr. Mukim SAĞIR 2006-SAYFA: XXXVII+614 Jüri: Prof. Dr. Mukim SAĞIR Prof. Dr. Mustafa CEMİLOĞLU Prof. Dr. Ahmet KIRKKILIÇ Doç. Dr. Osman GÜNDÜZY. Doç. Dr. Şükrü ADA Bu çalışmada Türkçemizin en önemli konularından biri olan Söz Dizimi bütünüyle zengin tanıklı örnekler ile dikkatlere sunulmaya çalışılmıştır. Türkiye Türkçesinde kullanılan kelime gruplarının neler olduğu, bu grupların yapıları ve öğrencilerin kullandığı cümle kalıpları İlköğretim Okulları ikinci kademesinde okuyan öğrencilerden toplanan kompozisyon kâğıtlarından ve bu kademe de okutulan Türkçe ders kitaplarındaki metinlerden hareketle incelenmiştir. İlköğretim Okulları ikinci kademesinde okuyan öğrencilerin konu hakkında neler bildikleri de tespit edilmeye çalışılmıştır. Söz Dizimi üzerine oldukça çok çalışma yapılmış olmasına rağmen bu konunun öğretimi üzerinde hemen hemen hiç durulmamıştır. Bu yönü ile de eldeki çalışmanın önemli ve faydalı olduğunu düşünüyoruz. Tez, ?Söz Başı? ve ?Giriş?ten sonra ?Birinci?, ?İkinci?, ?Üçüncü?, ?Dördüncü?, ?Beşinci?, ?Altıncı Bölüm? ve ?Sonuç? bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın sonunda da doğrudan ya da dolaylı olarak faydalandığımızı? Kaynaklar? a yer verilmiştir.

ABSTRACT Ph. D. THESIS TEACHING AND TO BE SEIZED OF SYNTAXS IN TURKISH Turgut BAYDAR Supervisor: Prof. Dr. Mukim SAĞIR 2006-PAGE: XXXVII+614 Jury: Prof. Dr. Mukim SAĞIR Prof. Dr. Mustafa CEMİLOĞLU Prof. Dr. Ahmet KIRKKILIÇ Assoc. Prof. Dr. Osman GÜNDÜZ Assist. Prof. Dr. Şükrü ADA In this study it is

tried to be shown the syntaxis, which is one of the mostimportant subject of Turkish, with all details and rich live examples. Which word groups are used in Turkey Turkish and the structure of thesentences of the texts in the composition papers which were collected from thestudents of Primary Schools second stage and Turkish boks in second stage ofPrimary Schools have been examined. It has been tried to indicate what do studentsknow about the subject. Although there have been alot of works on syntaxes, nobody has tried to studyon the teaching of this subject. Because of this we think this is very important andbenefical study. This study includes acknowledgement, introduction, ?First Section?, ?SecondSection?, ?Third Section?, ?Fourth Section?, ?Fifth Section?, ?Sixth Section? and?Conclusion.?At the end of the study, source materials and boks which are benefited directlyor indirectly, are listed.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
155550 Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Türkiye Türkçesi ve Tatar Türkçesinin karşılaştırmalı söz dizimi / The comparative syntax of Turkey Turkish and Tatar Turkish Yazar: CANER KERİMOĞLU Danışman: PROF. DR. ZEKİ KAYMAZ Yer Bilgisi: Ege Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Lehçeleri Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Doktora Türkçe 2006 360 s.

TÜRKÇE ABSTRAKT fen fazla 250 sözcük^ Tezimizin konusu Türkiye Türkçesi ve Tatar Türkçesinin söz dizimidir. Çalışmamızda Türkçenin bu iki kolunun söz dizimini karşılaştırmalı olarak inceledik. Tezimiz üç temel bölümden oluşmaktadır: Giriş, inceleme, Sonuç. a. Giriş bölümünde, ilk olarak Tatarlar ve Tatar Türkçesi ile ilgili genel bilgiler verdik. Daha sonra Türkiye ve Tatar Türkçelerinde yayımlanmış olan söz dizimi konulu kitapları kısaca tanıttık. b. inceleme bölümümüz de üç ana bölümden oluşmaktadır: Kelime grupları, cümle ve unsurları, cümle türleri. Bu bölümde her iki lehçenin söz dizimi özelliklerini karşılaştırmalı olarak inceledik. Karşılaştırmalarımızda, dilcilerin söz dizimi anlayışlarını da göz önünde bulundurduk. c. Sonuç bölümünde ise inceleme bölümünde verilen karşılaştırmaların genel bir değerlendirmesini yaptık.

İNGİLİZCE ABSTRAKT (en fazla 250 sözcük^): The subject of our dissertation is Turkish syntax. We compared Turkey Turkish and Tatar Turkish from the point of syntactic characteristics. The dissertation consists of three main parts: a. Introduction b. Study c. Conclusion. a, Introduction: In this part, we gave a general information about Tatars, Tatar Turkish and syntax studies. b. Study. This part contains a comparative syntax of Turkey Turkish and Tatar Turkish. In the study, there are three titles: phrases, parts of sentence and rypes of sentences. We compared two dialects according to their syntactic characteristics. In

this comparison, different approaches between Tatar and Turkey linguists were also kept in mind. c. Conclusion: In the conclusion of our dissertation, we evaluated the comparisons that were given in the study part.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
207001		İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin söz dizimi ve anlatım bozukluğu açısından değerlendirilmesi / Determination of the written expression skills of primary school 8th class students from the point of view syntax and bad expression Yazar:KADİR KAAN BÜYÜKİKİZ Danışman: PROF. DR. İSMET CEMİLOĞLU Yer Bilgisi: Gazi Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu:Eğitim ve Öğretim = Education and Training ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2007 107 s.

Bu araştırmada, farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki 105 ilköğretim 8. sınıf öğrencisinin yazılı anlatım becerileri söz dizimi ve anlatım bozukluğu açısından değerlendirilmiştir.

Araştırmada öğrencilerden kendilerine verilen 11 konudan birini seçerek bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. Yazılan kompozisyonlarda öğrencilerin kullandıkları cümle yapıları ve yaptıkları anlatım bozuklukları incelenmiştir. Çalışmada öğrencilerin toplam 1360 cümle kullandığı belirlenmiştir. Bu da gösteriyor ki öğrenci başına ortalama 12,9 cümle düşmektedir. Bu cümlelerin %76'si (1041) basit, %9'u (135) birleşik, %5'i (69) sıralı, %8'i (115) bağlı cümledir. Öğrencilerin yazmış oldukları cümleler, anlatım bozukluğu bakımından değerlendirildiğinde 12 türde toplam 311 anlatım bozukluğu tespit edilmiştir. Bu anlatım bozukluklarının 72'si yanlış anlamda kullanılan sözcükler, 36'sı gereksiz sözcük kullanımı, 11'i gereksiz tekrarlar, 1'i deyim ve atasözü yanlış, 7'si sıra yanlışlığı, 39'u öge eksikliği, 19'u mantık yanlışlıkları, 31'i özne yüklem uyumsuzluğu, 15'i tamlama yanlışlığı, 2'si gereksiz kip ve kisi ekleri, 51'i eksik veya yanlış ek kullanımı ve 7'si de zamir belirsizliğinden kaynaklanmaktadır. Çalışmada elde edilen bulgular ışığında, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin (sözdizimi ve anlatım bozukluğu) geliştirilmesine yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

In this research, 105 primary school 8th class students who have different socio-economic levels were determined in their written expression skills from the point of view syntax and bad expression.

In the research, the students were asked to write a composition by selection a topic out of eleven which were given them. The structures of the sentences and bad expressions which were done in their written compositions have been investigated. It was determined that the students had used 1360 sentences. It shows that each student used 12,9 sentence average. 76% of these sentences (1041) are simple , %9(135) are compound sentences, %5 (69) are in order, %8 (115) are joined sentences. When the sentences are determined according to their bad expression, totally

311 bad expression were found in 12 types. 72 of them were used in the wrong meaning words, 36 of them were unnecessary word using 11 of them were unnecessary word repetitions, one of them was misure of proverb, 7 of them were syntax errors, 39 of them had missing element, 19 of them had logic errors, 31 of them had subject verb inharmonious, 15 had noun phrase errors, 2 unnecessary mode and personal ending, 51 missed or using wrong ending and 7 of them were led by uncertain pronouns.

In the light of findings from the research, several suggestions were given in order to develope their written expressions skills (syntax and bad expression)

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
215238		Ömer Seyfettin'in hikâyelerinde söz dizimi / The syntax in Ömer Seyfettin's stories Yazar:FATMA ŞENYÜZ Danışman: Y.DOÇ. BİLÂL AKTAN Yer Bilgisi: Dumlupınar Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2007 513 s.

Bu çalışma, Ömer Seyfettin'in farklı yıllarda yazılmış 10 hikâyesinin, söz dizimi açısından incelenmesinden oluşmaktadır. Hem klasik dilbilgisi hem de modern dilbilim anlayışıyla hikâyelerin incelenmesine farklı bir yorum getirebilmek, Türkçenin ifade gücünü ve sınırlarını bu hikâyeler aracılığıyla tespit edebilmek, aynı zamanda yazarın duygu, düşünce ve gözlemlerinin yüzeysel yapıya nasıl dönüştüğünü belirlemek, ulaşılmak istenen amaçlardandır. Bunun için de hikâyeler 9 ayrı bölümde incelenmiştir:

Çalışmanın birinci bölümünü oluşturan ?Ömer Seyfettin'in Yasamı, Eserleri, Üslûbu ve Fikirleri? bölümü yazarın hayatı, sanatı ve eserleri hakkında bilgi vermektedir.

?Kavramların saretlenmesi? adlı ikinci bölümde, hikâyeleri oluşturan kavramlarla ilgili özelliklerden, aynı zamanda isim ve sıfat tamlamalarından,

?Taban Halindeki Ögeler? adlı üçüncü bölümde, taban halindeki isim ve fiillerden söz edilmiştir.

?Kavram liskileri? adlı dördüncü bölümde kavramlar arasındaki ilişkileri kuran isim ve fiil çekimleri örnekleriyle açıklanmıştır.

?Tümleç-Yüklem liskileri? adlı çalışmanın temelini oluşturan besinci bölümde cümlelerin ögeleri ele alınmış, tümleçler işlevlerine göre sınıflandırılmıştır.

?Cümle Tümleçleri? adlı altıncı bölümde isim ve fiil öbeklerinin birlikte tümlediği cümle tümleçleri ele alınmıştır.

?Cümle Çesitleri? adlı yedinci bölümde bütüncedeki 2219 cümle; yapılarına, anlamlarına, yüklemelerinin yerlerine ve yüklemelerinin türlerine göre ele alınmış, ayrıca tüm cümlelerin yapısal özelliklerini gösteren cümle kalıpları dikkatlere sunularak, yüzdeler değeri hakkında bilgi verilmiştir.

?Sonuç? adlı sekizinci bölüm incelemenin genelinden çıkarılan toplu sonuçları içermektedir.

Dokuzuncu bölümde ise okuyucunun / araştırmacının bu çalışmadan azami

ölçüde yararlanabilmesi için hikâyelerin alındığı kitabın sayfa ve satır numaralarının da belirtildiği bütüncü (sözcüler bütünü / corpus) verilmiştir.

Son olarak çalışmada kullanılan biçimbirimler 'Şekil Bilgisi Dizini'nde, çalışmanın olusturulmasında faydalanılan eserler de 'Kaynaklar' bölümünde gösterilmiştir.

This study consists of the syntactic analysis of Ömer Seyfeddin's ten stories written in different years. The objectives of this study are to bring a different approach to the analysis of the stories within the context of both classic grammar and modern grammar, to define the power and limits of expression in Turkish language through these stories, to display at the same time how the author's emotions, ideas and observations are transferred to superficial structures. Therefore, these stories are analyzed in 9 different chapters:

The 'Introduction' chapter which constitutes the first part of the study mainly dwells upon the author's life, literary activities and art.

In the second part entitled 'Concept Marking', the characteristics of the concepts building the stories, as well as noun and adjective phrases are given.

In the third part called 'Sentence Elements in Base Form', nouns and verbs in base form are presented.

In the fourth part named 'Concept Connections', noun and verb conjugations which are correlated with the concepts are introduced with examples.

The fifth part establishing the base of the study, entitled 'Complement-Verb Connections' sentence elements are discussed and complements are classified according to their functions.

In the sixth part, 'Sentence Complements', sentence complements that are integrated to the noun and verb phrases are analyzed.

In the seventh part 'Types of Sentences', 2219 sentences in the corpus are analyzed according to their structures, meanings, the positions and types of the verbs, in addition, by giving information on percentages, sentence patterns indicating the structural features of all the sentences are presented.

The 'Conclusion' part includes the total results which are deduced from the analysis in general.

In the following part, the corpus, including the page and line numbers of the book from which the stories are taken, is given to provide the reader/researcher with the utmost benefit.

Finally, the morphemes employed in the study are given in the 'Morphology Index' whereas works consulted during this study can be seen in the 'Resources' section.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
204964		Peyami Safa'nın Yalnızız romanında söz dizimi / The syntax in the novel Yalnızız of Peyami Safa Yazar: FERDİ GÜZEL Danışman: DOÇ.DR. AHAT ÜSTÜNER Yer Bilgisi: Fırat Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2007 130 s.

In this work, 40 pages that are chose from one of the most important author of our literature, Peyami Safa's novel named 'Yalnız', are examined in point of syntax. Our aim is to contribute to syntax works and to determine how Peyami Safa uses the language and to reach some informations about his style by using this work. We got these results from the examination we did: 1. We determined 952 sentences from 40 pages that we chose from different parts of the work. We examined the sentences that we determined, according to their structures. 633 of these sentences are simple clauses, 17 of these are conditional clauses, 31 of these are independent clauses, 96 of these are coordinate sentences, 85 of these are dependent clauses, 89 of these are uncompleted clauses. The most used sentence is simple sentence with % 66.49. The proportion of others are like this: coordinate sentences % 10.08, uncompleted clauses % 9.35, dependent clauses % 8.93, independent clauses % 3.26, conditional clauses % 1.79.2. We examined simple and complex sentences according to predicate's place, predicate's type and predicate's meaning. The proportion of these sentences, 681 in total, are like this: Sentences according to predicate's place: regular sentences % 88.11, inverted sentences % 11.89 Sentences according to predicate's type: noun clauses % 26.87, verbal clauses % 73.13 Sentences according to predicate's meaning: positive sentences % 74.89, negative sentences % 15.27, question sentences % 9.843. We determined 3077 word groups in 40 pages that we examined. Adjective phrases form more than one third of the word groups. The proportion adjective phrases are % 36.20. The proportion of noun phrases are % 22.32, verbal compounds are % 10.33, preposition groups are % 8.64.4. It is seen that the author used short sentences mostly. According to the word number examination on simple and complex sentences, % 12.19 of sentences are formed of two words, % 14.80 of them are formed of three words, % 14.54 of them are formed of four words, % 11.16 of them are formed of five words, % 9.10 of them are formed of six words. As the gotten datums are interpreted, it is reached that Peyami Safa is very skilled at making sentences and using language according to contents and gives importance to description. Key Words: Peyami Safa, Yalnız, sentence, word group, description

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
215109		Emine İşinsu'nun romanlarında söz dizimi / Syntax in the novels by Emine İşinsu Yazar: AYNUR KARAKURT Danışman: Y.DOÇ.DR. NERGİS BİRAY Yer Bilgisi: Pamukkale Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2007 337 s.

Edebî alanda eserler meydana getiren sanatçıların dili kullanma ? ekilleri, gündelik dilden oldukça farklıdır. Dil mimarları olan ? air ve yazarlar titizlikle, büyük bir özenle kullandıkları dilin sanat dili olma kabiliyetini, güzelli ? ini, zenginli ? ini ortaya çıkarırlar.

Türk tarihine ve kültürüne ne kadar vakıf oldu ? unu eserleriyle bize gösteren yazar Emine I ? insu'nun romanlarındaki cümle yapısının nasıl oldu ? unu

dolayısıyla Türkçeyi nasıl kullandı ? ını ara ? tırmayı yüksek lisans tezi olarak seçtik. ? ncelememizde yazarın ?Adsız Kahramanlar, Ak Topraklar, Atlı Karınca, Azap Toprakları, Bir Gece Yıldızlarla, Buka ? ı, Cambaz, Çiçekler Büyür, Havva, Kaf Da ? ının Ardında, Nisan Ya ? muru, Tutsak? adlı eserlerinden 555 adet cümle seçtik. Seçti ? imiz cümleleri geleneksel yöntemle, kelime grupları, cümle unsurları, cümle türleri ve yüklem-ö ? e ilgisi yönlerinde inceledik. ? ncelememiz sonucunda elde etti ? imiz bulguları de ? erlendirme bölümünde ele aldık.

Ya ? ayan yazarlarımızdan Emine I ? insu'nun romanlarını sözdizimi bakımından inceleyerek hem günümüz Türk edebiyatından bir yazarımızın hem de ya ? ayan Türkçemizin özelliklerini tespit etmeye çalı ? tık. Ayrıca dilimizin, de ? i ? ik kelime ve kelime gruplarından olu ? mu ? cümle yapılarıyla en güzel ? ekilde sunulu ? unu gördük.

The way that the artists , composing works of art in literary field , used language is different from daily language. Poets and Authors , who are language architects, cautiously create the richness, excellence and competence of the language they have used with great care.

We chose studying how Emine I/Onsu, a skilled novelist who proved she has been aware of Turkish history and language with her Works of art, used the language in her novels as Master of Arts Thesis.

In our study we chose 555 sentences from the Works of the writer.(Nameless Heroes, Cockhorse, Torment Lands, A Night with Stars, Fetter, Acrobat, Flowers Grow, Havva, Behind the Kaf Mountain, April Rain, The Captive).

As a result of our study we showed the findings in the evaluation part.

We tried to find out the characteristics of our living Turkish by studying the novels of Emine I/Onsu , one of our successful writers , with regard to syntax.

Besides, we experienced the presentation of our language in the best way with the sentences consisted of different words and word groups.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
215188		Reşat Nuri Güntekin'in acımak adlı romanının ilk seksen sayfasının söz dizimi incelemesi / Search of syntax which has got eighty pages of the novel acımak which is written by Resat Nuri Güntekin Yazar:AZİME AKKUŞ Danışman: Y.DOÇ.DR. BİLAL AKTAN Yer Bilgisi: Dumlupınar Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2007 391 s.

Bu çalışma, Resat Nuri Güntekin'in Acımak adlı romanının ilk seksen sayfasının söz dizimi bakımından incelenmesinden oluşmaktadır. Bu çalışmayı hazırlarken dilbilgisini hem klasik hem de modern bakımdan incelenmesine farklı bir boyut

kazandırmak, Türkçe'nin zenginliğini Türkçe'nin ifade gücünü ve sınırlamalarını bu roman aracılığıyla tespit edebilmek, dilbilgisine farklı bir açıdan bakılmasını sağlamak ve aynı zamanda da yazarın duygu, düşünce ve gözlemlerinin kelimelere nasıl dönüştüğünü belirlemek, amaçlar arasındadır. Bu çalışma bu nedenden dolayı ayrı bölümde incelenmiştir:

1. bölümde, yazarın hayatından, eserlerinden,

2. bölümde, kavramlarla ilgili özelliklerden,

3. bölümde, kavramlar arasındaki ilişkileri kuran isim ve fiil çekimleri örnekleriyle açıklanmış, geçici kavram isimleri ?belirtili isim? ve ?belirtili sıfat? tamlamaları biçiminde gösterilmiştir.

4. bölümde, tümleş- yüklem ilişkileri ele alınmıştır. Çalışmanın temelini bu bölüm oluşturmaktadır. Bu bölümde tümleşler, işlevlerine göre sınıflandırılmıştır.

5. bölüm ad ve eylem öbeklerinin birlikte tümlediği ?cümle tümleşleri? incelenmiştir.

6. bölüm, 1564 cümle yapısının ayrıntılı olarak incelendiği bölümdür.

6. bölümden sonra tezden çıkarılan sonuç yer almaktadır.

Sonuçtan sonra, bu çalışmayı okuyanın ve araştıranın daha faydalı olması açısından, bütüncü verilmistir.

Son olarak, çalışmada kullanılan biçimbirimler ?Şekil Bilgisi Dizini?nde verilmistir. Kaynaklar ise en son bölümdedir.

This work which has got eighty pages of the novel, Acımak, which is written by Resat Nuri Güntekin. It is searched by syntax. This work's aims are; to show that the novel's grammar is searched both classical and modern. To show Turkish Grammar's richness. To show Turkish expressions and its restrictions. To look different points of view to grammar. To show how to turn the writer's emotions, ideas and observations to word.

Because of these reasons, this work is searched separately.

Introduction part mentions the writer's life and Works.

The second part mentions about features related to concepts.

The third part mentions, Noun and Verb Inflections which are related to concept Nouns are showed as noun and adjective.

The fourth part mentions about complement and Verb relationship. This part constitutes this work's basic.

At the fifth part, Complement Sentences are searched.

The sixth part, is mentions about 1564 sentences which are searched in details.

'Sentences according to their elements?' array? take place in the seventh part.

'Sentences according to their kind of verb?' take place in the eighth part.

In the ninth part 'sentences according to their meanings?' are given as statistical.

The tenth part includes the total results which are referred from the general of the observation.

In order to provide the reader's/observer's making maximum use of this study it is given a corpus in the eleventh part.

Finally the morphemes which are used in the study are given in 'concordance of form info?' and the works which are used to form this study are given in 'resources?' aggregate.

215201

Peyami Safa'nın Fatih Harbiye romanının ilk seksen sayfasının Onaylandı
söz dizimi incelemesi / The word syntagm of the novel Fatih- Yüksek
Harbiye Lisans
Yazar:GÜLÇİN AYDIN Türkçe
Danışman: Y.DOÇ.DR. BİLAL AKTAN 2007
Yer Bilgisi: Dumlupınar Üniversitesi / Sosyal Bilimler 436 s.
Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili
Bilim Dalı
Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and
Literature
Dizin:

Bu çalışma, Peyami SAFA'nın ?Fatih-Harbiye? adlı romanının ilk seksen sayfasının söz dizimi açısından incelenmesinden oluşmaktadır. Hem klâsik dilbilgisi, hem de modern dilbilim anlayışıyla romanın incelenmesine farklı bir yorum getirebilmek, Türkçenin ifade gücünü ve sınırlarını bu roman aracılığıyla tespit edebilmek, aynı zamanda yazarın duygu, düşünce ve gözlemlerinin yüzeysel yapıya nasıl dönüştüğünü belirlemek, ulaşmak istenen amaçlardan bazılarıdır. Bunun için de roman 10 ayrı bölümde incelenmiştir:

1. bölümde, yazarın hayatından, dil ve üslûp anlayışından, edebî kişiliğinden ve eserlerinden,
2. bölümde, romanı oluşturan kavramlarla ilgili özelliklerden,
3. bölümde, kavramlar arasındaki ilişkileri kuran isim çekimleri, geçici kavram isimleri ?belirtili isim? ve ?sıfat? tamlamaları biçiminde gösterilmiştir.
4. bölüm, tümleç- yüklem ilişkilerinin ele alındığı bölümdür. Çalışmanın temelini oluşturan bu bölümde, tümleçler, işlevlerine göre sınıflandırılmıştır. Ad ve eylem öbeklerinin birlikte tümlediği ?cümle tümleçleri?nin değerlendirilmesi ise 5. bölümü oluşturmaktadır.
6. bölüm, 1444 cümle yapısının ayrıntılı olarak incelendiği bölümdür. Cümle yapılarının sıralanış özellikleri ise; ?Sıralı Cümleler? başlığı altında 6. bölüm içerisinde yer almıştır.
7. bölümde; ?Ögelerinin Dizilisine Göre Cümleler? yer almaktadır.
8. bölümde; ?Yüklemının Türüne Göre Cümleler? yer almaktadır.
9. bölümde; ?Anlamına Göre Cümleler? istatistiksel olarak verilmiştir.
10. bölüm, incelemenin genelinden çıkarılan toplu sonuçları içermektedir. Okuyucunun/ araştırmacının, bu çalışmadan azami ölçüde faydalanabilmesini sağlamak için de, 11. bölümde bütüncü (sözceler bütünü/ corpüs) verilmiştir. Son olarak, çalışmada kullanılan biçimbirimler ?Şekil Bilgisi Dizini?nde, çalışmanın oluşturulmasında yararlanılan eserlerde ?Kaynaklar? bütününde gösterilmiştir.

This study consists of an observation of the first eighty pages of Peyami Safa's ?Fatih-Harbiye? novel according to the word syntagm. Some of the aims which are desired to be achieved are to bring out a different comment on observing a novel with the understandings of both classical grammar and modern philology, to fix the power and limits of Turkish by this novel and besides to identify how the author's emotions, thoughts and observations turn into broad structures. As a result of this the novel is surveyed in 10 different parts.

In the introduction part, information about syntax and historical background of

syntax,

In the first part, the life of the author, his understanding of language and genre, his personality of literary and his works are referred.

In the second part, features about concepts which form the novel are mentioned.

In the third part, inflection of nouns which sets the relations among the concepts and temporary concept nouns are pointed out as `defined noun? and `adjective? subordinatives.

In the fourth part, the relations between sentence and verb are mentioned. This part is also the basic part of the study and sentences are classified according to their functions.

The assessment of `sentence complements? which were complemented by noun and verb phrases formed the fifth part.

In the sixth part 1444 structure of sentences are observed in details. The array characteristics of the structures of the sentences take place under the title of `serial sentences? in the sixth part.

`Sentences according to their elements? array? take place in the seventh part.

`Sentences according to their kind of verb? take place in the eighth part.

In the ninth part `sentences according to their meanings? are given as statistical.

The tenth part includes the total results which are referred from the general of the observation.

In order to provide the reader?s/observer?s making maximum use of this study it is given a corpus in the eleventh part.

Finally the morphemes which are used in the study are given in `concordance of form info? and the works which are used to form this study are given in `resources? aggregate.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
262503	Süleyman Çelebi'nin Vesiletü'n-Necât adlı eseri üzerine bir söz dizimi incelemesi / Examination of composition on Süleyman Çelebi?s work named Vesiletu?n-Necat Yazar:SÜLEYMAN ALTINER Danışman: DOÇ. DR. HATİCE TÖREN Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Edebiyatı Bölümü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Edebiyat = Literature ; Kelime grupları = Word groups ; Mevlid = Mawlid ; Söz dizimi = Syntax ; Süleyman Çelebi = Süleyman Çelebi ; Türk edebiyatı = Turkish literature ; Vesiletü`l Necat = Vesiletü`n Necat	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2008 356 s.

Bu tezde, Süleyman Çelebi'nin Türk edebiyatının dinsel şiir alanındaki en beğenilen, en sevilen ve en çok okunan Vesiletü'n-Necât (Mevlid) adlı eseri söz dizimi yönünden incelenmiştir. Bu çalışma, XV. yüzyıl Türk edebiyatının kelime gruplarının ve cümle türlerinin çeşitliliğinin tespitine katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır.Söz dizimi, cümle yapılarını ve kelime gruplarını inceleyen dil bilgisi bölümüdür. Kelime grupları ve cümleler farklı bölümlerde ele alınıp değerlendirilmiştir. Kelime grupları, hem yapılarına göre hem de

kullanılışlarına göre incelenmiştir. Bunun yanında kelime gruplarının ve cümle yapılarının istatistiksel sonuçları da sonuç kısmında verilmiştir. Cümle bölümünde ise cümlelerin temel ve yardımcı öğeleri ayrı ayrı değerlendirilerek, bunların örnekleri verilmiştir. Ayrıca cümleler; yapılarına, anlamlarına, dizilişlerine ve yüklem türüne göre incelenmiş ve örnekleri verilmiştir. Cümlelerin istatistiksel verileri tezin sonuç kısmında verilmiştir.

In this thesis, Vesiletü'n-Necat (Mevlid) which is Suleiman Celebi's most loved and most read work is analyzed according to composition. This research supports and contributes to the understanding of word groups as well as sentence types of 15th - century Turkish literature. Composition is the aspect of grammar that studies sentence structures and word groups. Sentences and word groups are evaluated in detail by each section. Word groups are discussed not only according to their structures, but also according to their usage. Also, the statistical results of word groups and sentence structures are added at the conclusion. In chapter devoted to sentence structure, basics and auxiliary items of sentences are explained with examples. In addition, the sentences are examined according to their structure, contents, arrangements, and type of verb used. Examples are given along with this information. In the end of the thesis, statistical data related to sentences can be found.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
234298		Peyami Safa'nın "Yalnızız" romanında söz dizimi incelemesi / Syntax of Yalnızız which is a novel written by Peyami Safa Yazar: DİLEK ATLIHAN Danışman: YRD. DOÇ. DR. VEYSİ SEVİNÇLİ Yer Bilgisi: Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Edebiyatı Bölümü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2008 160 s.

Bu çalışmada Peyami Safa'nın Ötüken yayınlarından çıkmış 365 sayfalık "Yalnızız" adlı romanı söz dizimi açısından incelenmiştir. Giriş bölümünde araştırmanın amacı, önemi ve çalışmada uygulanan yöntem anlatılmaktadır. Çalışmamız yazarın hayatı, edebi kişiliği ve "Yalnızız" romanının söz dizimi olmak üzere iki bölümden oluşmuştur. Söz dizimi çalışmasını yaptığımız bölümde tümdengelim metodu kullanılarak, önce cümle yapısı ardından cümlenin öğeleri son olarak da kelime grupları ile bu grupların cümle içindeki görevleri örnek cümleler verilerek ele alınmıştır. Çalışmanın sonunda bu örneklerden hareketle genel yargılara varılmıştır.

Syntax of Yalnızız which is a novel written by Peyami Safa, and published by Ötüken Publishing was examined in this study. The aim and importance of the study, as well as method used were presented in the introduction section. The study consisted of two sections. One section is on way of life and literary personality of writer, the other section is on syntax of Yalnızız. Structure and components of sentences, as well as word groups and function of these groups in sentences were examined by using deduction method in the section in which syntax studies were carried out. At the end of the study, general conclusions were reached using samples of sentences.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu

231104

Hüseyin Nihal Atsız'ın "Bozkurtlar Diriliyor" romanında söz dizimi / The syntactic of "Bozkurtlar Diriliyor" a novel by Hüseyin Nihal Atsız
Yazar: MEHTAP YAMAN NAKİBOĞLU
Danışman: PROF. DR. NEVZAT ÖZKAN
Yer Bilgisi: Erciyes Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Edebiyatı Bölümü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı
Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature
Dizin: Atsız, Hüseyin Nihal = Atsız, Hüseyin Nihal ; Bozkurtlar Diriliyor = Bozkurtlar Diriliyor ; Dilbilgisi = Grammar ; Kelime grupları = Word groups ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax

Onaylandı
Yüksek
Lisans
Türkçe
2008

Dil bir milletin duygu, düşünce ve isteklerinin ses, şekil ve anlam bakımından, o toplumun değer yargılarına göre şekillenmiş, seslerden örülü bir sistemdir. Dil cümleler halinde ortaya çıkmıştır. Söz Dizimi (Sentaks, Cümle Bilgisi) bir dilde, kelimelerin kelime gruplarının cümle ve söz içindeki görevlerini birbirleriyle olan ilişkilerini, sıralanışlarını ve cümle türlerini inceleyen bilim dalıdır. Yapılan bu çalışma ile bir dildeki cümlenin anlamı, güzelliği daha iyi anlaşılır. Toplumların kendi dillerini en iyi şekilde anlaması, o dilin güzelliğini kavraması, o dil için çok önemlidir, çünkü milleti ayakta tutan en önemli unsur ?dil? dir. Yapmış olduğumuz bu çalışma Hüseyin Nihal Atsız'ın ?Bozkurtlar Diriliyor? romanının Söz Dizimi çalışmasıdır. Atsız'ın bu romanı ?Bozkurtların Ölümü? romanının devamı niteliğindedir. Bu romanda Atsız, Kültigin, Bilge Kağan ve Tonyukuk kitabelerinin bütünü roman haline getirmiştir. Bu romanda Orta Asya Türklüğüne bağlılık, kahramanları kutsama, millet uğruna ölme, savaşa gözünü kırpmadan koşma, soyumuza bağlılık ve sevgi temalarını ustalıkla işlemiştir. Ayrıca romanda bir neslin, yetişme, sevme ve ülkü ufukları anlatılırken kitabedeki isimlere sadık kalınmış, mekân, zaman ve şahsiyetler gerçeğe uygun olarak aktarılmıştır. Yazarın anlatmak istediği diriliş hikâyesinde, Türk yaşantısı, Türk töresi ve Türk kültürü unsurları romanın bütününe hâkim olmuştur. Yapmış olduğumuz bu çalışma kelime grupları, cümle ve çeşitleri, cümle tahlilleri şeklinde üç ana başlık altında toplanmış her bir konu hakkında dilcilerin görüşlerine yer verilmiştir. Romanın tamamı da incelenmiş ve her bir konu için örnekler toplanmıştır. Çalışmayı hazırlarken faydalandığımız eserlerin bibliyografyası son bölümde verilmiştir. ?Sonuç ve Değerlendirme? kısmında da konuyla ilgili görüşlere yer verilmiştir. Ayrıca dilcilerin anlaştıkları ve ayrı düştükleri konular belirtilmiş. Dilciler arasında, birkaç kaynak eser dışında, metot birliğinin bulunmayışı böylece tespit edilmiştir.

Language is a system which consists of phones (sesler) and in which the feelings, thoughts and wills of a nation are shaped in terms of phone, form and meaning and in accordance with the values of that nation. Language has emerged in the form of sentences. Syntax is a science which studies the order of the words and phrases of a language in a sentence and statement, their relations with each other, and types of sentences. With this study, the meaning and beauty of a sentence in a language is understood beter. It is essential for communities to understand their languages and to comprehend the beauty of that language because the most important factor that makes a nation exist is ?language?. This study is the syntactic study of ?Bozkurtlar Diriliyor?, a novel by Hüseyin Nihal Atsız. This novel of Atsız is the continuation of ?Bozkurtların Ölümü?. In this novel, Atsız has made the whole Kültigin, Bilge Kağan and Tonyukuk inscriptions (kitabeler ? epitaphs) a novel. He has skillfully

discussed the loyalty to Middle Asia (Central Asia) Turkishness, the sanctification of heroes, dying for he sake of nation, go to war without thinking, and loyalty and love to the family. Besides, the growing up, love and ideals of a generation are mentioned in the novel. Meanwhile, the author has remained loyal to the names in the inscriptions, and the places, time and character are given in accordance with the reality. Turkish life, Turkish customs and Turkish culture have dominated the whole novel in the resurgence story that the author wants to tell. This study is done under three topics; sentence, sentence types and sentence analysis, and linguists? views on each subject are also given. The whole novel is examined and samples for each subject are collected. The bibliography of the Works we made use of while doing the study are placed in the last section. In the ?Conclusion and Evaluation? section are given the views about the subject. Furthermore, subjects that the linguists agree on and disagree on are mentioned, determining that, except for a few works of reference, there is not a method unity among the linguists.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
227374		Anahaber bültenlerinde görev yapan sunucuların ses-söz dizimi ilişkili konuşma becerileri / Speaking skills related to syntax-phonetic relation of headnews announcers Yazar:GÖNÜL ERDEM Danışman: DOÇ. DR. M. VOLKAN COŞKUN Yer Bilgisi: Muğla Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Eğitim Bilimleri Bölümü / Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı / Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2008 133 s.

İletişim, toplumda yaşayan bireylerin birbirlerini anlamalarını ve toplumların gelişip ilerlemelerini sağlar. İletişimin temeli şüphesiz dile dayanmaktadır. İletişim için, dile gereken önem verilmeli buna bağlı olarak da bireyler dil bilincine sahip olmalıdırlar. Günümüzde iletişimin daha kolay kurulabilmesi için kitle iletişim araçları doğru yayın yapmalıdırlar. Sağlıklı bir iletişim için, kitle iletişimi sağlamakla görevli olan sunuculara da önemli görevler düşmektedir. Sunucular, Türkçeyi ne kadar güzel kullanırlarsa toplum da o kadar bilinçli olur. İnsanların birbirleriyle anlaşabilmeleri için kurallı iletişim önemlidir. Bu araştırma, 6 ulusal televizyon kanalındaki ana haber bülteni sunucularının ses- söz dizimi ilişkisi kurma becerilerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. 2007- 2008 yıllarını kapsayan araştırmanın örneklemini, söz konusu 6 ulusal televizyon kanalından hafta içi ve hafta sonu olmak üzere toplam 12 ana haber bülteni sunucusunun konuşmaları oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, sunucuların ses kayıtlarının alınmasıyla elde edilmiştir. Kayıtlar, Cool Edit Pro. 2.0 programıyla bilgisayar ortamında incelenerek, yazıya dökülmüş, sunucular tarafından yapılan duraklar tespit edilmiştir. Konuşma metinlerinde yapılması gereken durakların yer ve süreleri belirlenmiş ve böylece sunucuların yapmış olduğu duraklar tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular, televizyon kanallarında, haber sunucularının konuşma becerisini ses - söz dizimi ilişkisi açısından beklenen seviyede kullanamadıklarını göstermektedir.

Communication, makes individuals understanding each others and provides the progress of societies. The base of communication without doubt is the language. For communication, language should be given the required importance and individuals should have gained the language conscious. Recently to establish communication mass media tools should make true

broadcast. For a positive communication, there are some duties to those who work for mass communication organizations. As regularly announcers use Turkish, the more conscious of society about language increase. A regular communication is necessary for individuals to understand eachothers. This study aims to investigate the syntax-phonetic relation skills of announcers that announce headnews of 6 national channels. The sample group of study consists of 12 headnews announcers speech who work for such channels mentioned above, both in week days and in weekends headnews between 2007 and 2008. The data of study, was supplied by recording announcers speeches. The recorded speeches were analysed via Cool Edit Pro. 2.0 on a computer and noted down, then the pauses made by annoncners were detected. The pauses that should be done on reading texts, were determined in context of place and durations and the pauses made by announcers were evaluated on this bases. The data collected for study showed that the headnews announcers? syntax-phonetic relation skills are not used in the expected criteria.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
386809		Role of word order and accusative case marking in sentence comprehension in 17- to 39-month-old Turkish children / Anadili Türkçe olan 17-39 aylık çocuklarda söz dizimi ve nesne belirten ekin cümle algısı üzerindeki etkisi Yazar: AYŞE CANDAN Danışman: DOÇ. DR. AYLİN KÜNTAY Yer Bilgisi: Koç Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Psikoloji Ana Bilim Dalı Konu: Psikoloji = Psychology Dizin: Cümle öğeleri = Sentence elements ; Dil edinimi = Language acquisition ; Dil gelişimi = Language development ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2009 190 s.

Bu araştırma, seçici izleme yöntemini (intermodal preferential looking paradigm) kullanarak, anadili Türkçe olan çocukların, ettirgen-geçişli cümleleri anlamada, söz dizimi ve nesne belirten eklerden (örneğin, ismin ?i hali) ne derece faydalandıklarını incelemeyi amaçlayan iki deney içermektedir. Veriler, anadili Türkçe olan ve yaşları 17 ile 39 ay arasında 3 grup içinde incelenen, 219 çocuktan toplanmıştır. Seçici izleme yöntemi, film ikililerinden bir sözel uyaran tarafından tasvir edilen uygun olanına yönelik görsel seçiciliği incelemek yoluyla cümle algısını ölçen bir yöntemdir. İlk deneyde çocuklara verilen cümleler, Türkçedeki en yaygın söz dizimi olan Özne-Nesne-Yüklem diziminde olmakla beraber, nesne belirten ek içermemektedir (ö.r., at kuş itiyor). İkinci deneyde ise, aynı cümleler nesne belirten ek içermektedir (ö.r. at kuş-u itiyor). Analiz sonuçları, 24 ile 39 ay arasındaki çocukların, cümlede hangi öğenin hangisi üzerinde ne gibi bir etkisi olduğunu belirlemede, cümledeki söz diziminden faydalandıklarını göstermektedir. Sonuçlar, katı kurallara bağlı bir söz dizimine sahip olan İngilizcenin aksine, söz dizimin kullanım amacına bağlı olarak esneklik gösterdiği bir dil olan Türkçe'de, en yaygın söz diziminin cümle algısına önemli bir katkısı olduğunu desteklemektedir. Beklenenin aksine, nesne belirten ekin varlığının cümle algısını kolaylaştırıp olmadığı görülmüştür. Çocuklar, nesne belirten ekin varlığına geç tepki vermiş ve ancak filmin sonlarına doğru sözel uyaranla uyumlu olan tarafa bakmışlardır. Ayrıca, nesne belirten ekin varlığının, en çok 39 ay grubundaki çocuklarda etkili olduğu görülmüştür. Sonuçlar, cümlede söz dizimi ve nesne belirten ekin cümle algısı üzerindeki etkisi, yaş grupları açısından karşılaştırılarak tartışılacaktır. Anahtar sözcükler: dil gelişimi, anadili Türkçe olan çocuklar, cümle algısı, söz dizimi, nesne belirten ek

The present research includes two experiments examining Turkish-speaking children's reliance on word order and case marking in the comprehension of simple transitive sentences describing reversible causative actions, using the intermodal preferential looking paradigm (IPL). The data come from a sample of 219 native Turkish-speaking children aged 17- to 39-months, organized into three age groups. The IPL is an experimental procedure which measures sentence comprehension by examining the visual preference of the videotaped scene described by a linguistic stimulus. In the first experiment, children are exposed to simple transitive sentences in the conventional word order in Turkish (SOV), in which the object was not marked with an accusative case marker (e.g. at kuş it-iyor `the horse the bird push-PROG?). In the second experiment, the object featured an accusative case marker (e.g. at kuş-u it-iyor `the horse the bird- ACC push-PROG?). Results indicated that children aged 24- to 39 months relied on word order to determine who-is-doing-what-to-whom in the described action. This result suggests that the canonical word order is an important cue in sentence comprehension in Turkish, which allows for different pragmatically-driven word orders as opposed to a fixed word order language such as English. Contrary to expectations, the presence of the accusative case marker did not facilitate comprehension to a better degree. Children reacted late to the presence of the accusative case marker in the auditory stimulus, displaying matching behavior towards the end of a given video. In addition, the presence of the accusative case marker was most influential in the older age group (39-month-olds). Results are discussed in terms of the additional processing that the accusative case marking could demand for younger children. Keywords: language development, Turkish-speaking children, sentence comprehension, word order, accusative case marking

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
264882		Arif Nihat Asya'nın Sevgi Mektupları adlı eseri üzerine bir söz dizimi (kelime grupları) incelemesi / An exploration of word arrangement (word groups) on Arif Nihat Asya's work named Love Letters (Sevgi Mektupları) Yazar:NAMIK SABIRLI Danışman: DOÇ. DR. HATİCE TÖREN Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Edebiyatı Bölümü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Asya, Arif Nihat = Asya, Arif Nihat ; Dilbilgisi = Grammar ; Kelime grupları = Word groups ; Sevgi Mektupları = Love Letters ; Söz dizim = Syntax ; Türk edebiyatı = Turkish literature ; Yeni Türk edebiyatı = New Turkish literature	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2010 577 s.

Bu tez çalışmamızda, öncelikle Türk dilinin söz diziminde kelime gruplarının yeri hakkında bilgiler verilmiş, kelime gruplarının tasnif çalışmaları farklı görüşler belirtilerek ortaya konmuştur. Kelime gruplarının, mektup türünde, hangi kullanımının olduğunu ortaya konulması amaçlanmış, bu doğrultuda Türk edebiyatının şiir ve nesir alanında güçlü kalemlerinden Arif Nihat Asya'nın "Sevgi Mektupları" adlı eseri, kelime grupları bakımından analiz edilmiştir. Ayrıca bu çalışmamızda, yapıdaki kelime gruplarının kullanım oranı istatistiksel olarak tespit edilmiştir. Arif Nihat Asya'nın bu mektupları edebi özellikler içerdiği kadar, özel mektup türüne girdiğinden konuşma dili özelliği de taşımaktadır. Bu bakımdan

tezimizde elde edilen sonuçlar, mektup türünün dil özelliklerinin izahı ve araştırılması safhasında kullanılabilir.

In this thesis, initially information about the place of word groups in word sequencing of Turkish language has been given and classification studies of word groups have been revealed pointing out to different views. Starting from these facts it has been aimed to show what kind of characteristics word groups show in letter style, which is close to daily language. In accordance with this, 'Love Letters' of Arif Nihat Asya, one of the best pens of Turkish Literature in poetry and prose, written by him to his wife has been analysed in terms of word groups. Again in this study, rate of use of word groups in 'Love Letters' has been determined statistically. These letters of Arif Nihat Asya carry characteristics of natural daily language because they were written prior to marriage and later by him, as well as showing important features from literary perspective. Therefore, the results achieved in this thesis can be used in the research and explanation of letter style.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
249088		Hüseyin Nihal Atsız'ın Ruh Adam adlı romanında söz dizimi / The syntax in the novel ruh adam of Hüseyin Nihal Atsız Yazar: BAYRAM NİHAL Danışman: YRD. DOÇ. DR. SADİ H. NAKİBOĞLU Yer Bilgisi: Niğde Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Edebiyatı Bölümü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Atsız, Hüseyin Nihal = Atsız, Hüseyin Nihal ; Cümle yapısı = Sentence structure ; Roman = Novel ; Ruh Adam = Ruh Adam ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2010 337 s.

Bir milletin dili, aynı zamanda o milletin kimliği, künyesidir. Ortak bir geçmişe, tarihsel bir bağa, kültürel bir mirasa, birlikte yaşama arzusuna ve ortak bir ülkeye sahip olan topluluklar millet olma vasfına erişebilirler. Bu bilince sahip olmak da ancak aynı dili konuşmakla mümkündür. Çünkü toplulukları millet yapan tüm unsurlar dil sayesinde işlevini yerine getirebilecektir. Milletler dillerine gösterdiği özen, verdiği önem ölçüsünde geleceğe kalabilir, yok olmaktan kurtulabilir. Tarihte bunun pek çok örneği mevcuttur. Bugün adını bile bilmediğimiz nice millet, dilini koruyamadığı için tarih sahnesinden çekilmiş ve unutulup gitmiştir. Dilin millet hayatındaki yeri ve önemi o derece büyüktür ki, dilini yitiren bir millet bağımsızlığını da yitirecektir. Bağımsızlığı karakterine işlemiş Türk milleti bunu diline sahip çıkmasına borçludur. Göktürk hakanı Bilge Kağan, Orhun Yazıtları'nda "Türk milleti dilini yitirse, yabancı milletlere tutsak olur." diyerek bu gerçeği vurgulamıştır. Yine bu yazıtlarda Türk dilinin ne kadar ince ve işlenmiş bir dil olduğu, ifade olanaklarının, söz hazinesinin ne kadar zengin olduğu görülmüş ve Türk milletinin tarihi eskiliği ortaya çıkmıştır. Kaşgarlı Mahmud, Türkçenin ne denli zengin bir dil olduğunu, Arapçadan aşağı bir dil olmadığını ispat etmek amacıyla hazırladığı ilk sözlüğümüz Divan-ı Lügâti't Türk ile Türk dilinin gücüne dikkat çekmiştir. Aynı şekilde Ali Şir Nevâi, Türkçemizin, Farsçadan daha ince, daha zengin, daha edebi bir dil olduğunu göstermek amacıyla Muhakemetü'l-Lügâteyn adlı şâheserini hazırlamıştır. Yunus Emre en güzel ilâhilerini yalın Türkçemizle söylemiş, gerek lirizmi gerek doğal diliyle çağlar aşip günümüze ulaşmıştır. Türk dili her ne kadar tarihin bazı

dönemlerinde lâıyk olduğu değeri göremese de kendisini muhafaza etmeyi bilmiş ve millet olma bilincine sahip kalemlerce yeniden hak ettiği ilgiyi görmüştür. 15. yüzyıldan başlayarak Arapça ve Farsçanın yoğun etkisi altına giren Türk dili, 1911 yılında Selanik'te yayınlanan ?Genç Kalemler? dergisinde Yeni Lisan makalesini yayınlıyarak bir çığır açan Ömer Seyfettin ve kalem arkadaşlarıyla bir silkiniş dönemine girmiş ve yabancı dillerin istilasından kurtarılmaya başlanmıştır. O dönemden sonra dil bilinci daha da yerleşmiş ve özellikle Kurtuluş Savaşı yıllarında Türk milletinin içinde bulunduğu hassas durum, milli olan her unsura sahip çıkılması bilincini doğurmuştur. Cumhuriyetin ilanından sonraki yıllarda da bu hassasiyet sürmüş ve özellikle Ulu Önder Atatürk dilin millet hayatındaki yeri ve önemini her fırsatta vurgulamıştır. Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı yazar ve şairleri Türkçemizin en güzel, en olgun örneklerini vermişler ve dilimizi her türlü imkânlarıyla kullanmışlardır. Bir dilin ifade gücünün ve zenginliğinin en güzel biçimde ortaya konduğu örnekler edebi eserlerdir. Çünkü edebi eserler aracılığıyla dil işlenerek en etkili, en güzel hale getirilir. Edebi eserlerle dillerin geçirmiş olduğu gelişim ve değişim evreleri takip edilebilir. Bu bağlamda Türk dilinin imkânlarının, anlatım kudretinin, zenginliğinin incelenebilmesi de edebi metinlerle mümkün olacaktır. Çalışmamıza konu edindiğimiz edebi eser, Cumhuriyet dönemi şair ve yazarlarından Hüseyin Nihal ATSIZ'ın ?Ruh Adam? adlı eseridir. Çalışmamız ?Kelime Grupları?, ?Cümle?, ?Cümle Tahlilleri? ana başlıkları altında toplanmış ve konuyla ilgili çalışan dilcilerin görüşleriyle sunulmuştur. Dilcilerin ayrı düşükleri bazı noktalara da dikkat çekilmiş ve bu farklı görüşlere yer verilerek mukâyese imkânına kavuşulmuştur.

A country's language is,at the same time, identity of that nation. The communities which share the same history, historical bands,cultural heritage, wish to live together and shared ideal can only reach the idea of being a nation. To have this consciosness is only possible with speaking the communities a nation functions by language. Nations can only live long with the importance and the care they give to their language. Many nations the name of which we don't know today have been forgotten for they couldn't preserve their language. The importance of language for a nation is so big that a nation which loses its language will also lose its independence. Turkish nation has reached its independence because it has preserved its language. Göktürk Khan ,Bilge Kağan has stressed this importance in Orhun inscriptions by saying ? If Turkish nation loses its language, it will be a slave of foreign counties. Also, in these inscriptions, it has been shown that Turkish language is very kind and expression possibilities and word power is very rich. Kaşgarlı Mahmud has stressed the importance in Divan-ı Lügâti't Türk, our first dictionary prepared to prove that Turkish language is no lower than Arabic language, that Turkish is a very rich language. Also Ali Şir Nevâi, has prepared his masterpiece Muhakemetül- Lugâteyn to show that Turkish language is richer and more literary than persion language. Yunus Emre, has said his best chants just in Turkish and they have come to today both with lyricism and natural language. However, Turkish language, couldn't have interest in some parts of history,it has managed to preserve its own and again gained interest by some nationalist authours.poets. Begining from 15 th Century , Turkish language, coming under the influence of Arabic and Persion language, has started to save from the influence of other nations in 1991, with Ömer Seyfettin and his friends publishing ?Yeni Lisan? article in ?Genç Kalemler? magazine. From that time, Turkish nation has been aware of the importance has created a national consciosness. After the years of proclamation of the Republic, this sensibility has gone on and especially Atatürk, has emphasized the importance of a language for a nation. The Republican Period authours and poets have given the most beatiful examples of Turkish and used Turkish with every opportunitier. The samples in which the expression and word powers are displayed are literary Works.Because by these literary works,language is cultivated effectively and comes to a most proper situation with the literary works, the development of a language can be

followed easily. In this sense, the research of the opportunities of Turkish language , expression and word power will be possible. The most important indication of how a language is developed is the legibility of the syntax of the language through the years it has gained. Because people think speak and share their thoughts by the words and sentences. By this way, they contribute to the development of a language. The literary work we deal with in our study is 'Ruh Adam' by Hüseyin Nihal ATŞIZ, the republican period authors and poets. Our study comes together around the topics 'Sentence Analysis' 'Sentence' 'Word Groups' and presented with the thoughts of linguists working on this subject. Also different views of linguists have been stressed and the comparisons of these different views have been possible.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
309022	Reşat Nuri Güntekin'in Yaprak Dökümü romanında söz dizimi / The syntax in the novel Yaprak Dökümü of Reşat Nuri Güntekin Yazar:YASEMİN CANTÜRK Danışman: YRD. DOÇ. DR. NURSEL ÖZDARENDELİ Yer Bilgisi: Trakya Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle = Sentence ; Edebiyat = Literature ; Güntekin, Reşat Nuri = Güntekin, Reşat Nuri ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Türk edebiyatı = Turkish literature ; Yaprak Dökümü = Yaprak Dökümü	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2010 142 s.

Bu çalışmamız, Reşat Nuri GÜNTEKİN'in Yaprak Dökümü romanından seçtiğimiz 40 sayfada yer alan kelime grupları, cümle yapıları ve bunların kullanılışları üzerinde yapılan incelemeden oluşmaktadır. Çalışmamız giriş bölümü hariç dört bölümünden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Reşat Nuri GÜNTEKİN'in hayatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiş, incelemeye konu olan eseri kısaca açıklanmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde Türkçe sözdizimini açıklamak için öncelikle kelime çeşitleri, kelime grupları hakkında bilgiler verilmiş ve daha sonra seçili metinden örneklerle incelenmiştir. İkinci bölümde ise cümle çeşitleri hakkında kısaca bilgiler verilmiş, cümle çeşitleri incelenmiştir. Bu iki bölümde, her yapı, her görev ve her sınıflandırma, Yaprak Dökümü romanından seçtiğimiz 40 (16-25, 42-50, 66-79, 105-112)sayfada yer alan bütün kelime grupları ve cümle türleri örnekleriyle açıklanmıştır. Çalışmamızın uygulamaya ayrılan üçüncü bölümünde ise, Yaprak Dökümü romanından seçilmiş değişik türlerde cümleler üzerinde durulmuş, ikinci ve üçüncü bölümde verilen bilgilerin ışığında incelemiştir. Dördüncü bölüm olan sonuç bölümünde ise çalışmamızdan çıkarılan sonuçlar istatistiksel olarak verilmiştir. Son olarak da, çalışmamızda yararlandığımız kaynaklar, kaynakça bölümünde belirtilmiştir.

This study consists of reviews on word groups, sentence structures and their usage that were chosen from 40 pages of Reşat Nuri GÜNTEKİN's novel named Yaprak Dökümü. Our study was made up of four parts excluding introduction part. In the first part the information about Reşat Nuri GÜNTEKİN's life and his works were given and his work which is subject to review is briefly described. In the second part of this study, in order to explain Turkish syntax, firstly the information about the word types and word groups was given and then examined with examples from selected text. In the third part, brief information about sentence types was given and sentence types were examined. In these two parts, every

structure, every function and every classification were explained by examples of all the word groups and sentence types in 40 (16-25, 42-50, 66-79, 105-112)pages that we chosen from Yaprak Dökümü novel . In the fourth part of our study which is allocated to the application, different types of sentences chosen from Yaprak Dökümü novel were focused on and examined in the light of information given in the third part. In the conclusion part, the results of our study were given statistically. Finally, the resources that we benefited for our study were specified at the bibliography part.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
271030		Reşat Nuri Güntekin'in Acımak romanı üzerinde söz dizimi incelemesi / Reşat Nuri Güntekin syntax analysis on the novel Hurt Yazar:EKATRİNE ZASESHVİLİ Danışman: DOÇ. DR. HATİCE TÖREN Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Edebiyatı Bölümü / Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Acımak = Hurt ; Dilbilgisi = Grammar ; Güntekin, Reşat Nuri = Güntekin, Reşat Nuri ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Türk edebiyatı = Turkish literature ; Yeni Türk edebiyatı = New Turkish literature	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2010 559 s.

Bu tezin amacı, Türkiye Türkçesi Gramerinin önemli kısmı olan söz dizimi üzerinde bir inceleme yapılmasıdır. Türkiye Türkçesi Söz diziminin özellikleri tanıtmak için bir takım kitaplar okundu, Türkçenin Gramer kurallarına uyarak tutarlı bir sınıflandırmasını yapmak amacıyla Reşat Nuri Güntekin'in Acımak Romanı'nın cümle çeşitlerin örnekleri kullanarak Birinci Bölümde Cümle Bilgisi, İkinci Bölümde Cümle Çeşitleri ve Üçüncü Bölümde Kelime Grupları ayrıntılarıyla birlikte gösterildi. Bu romandan alınmış cümleler bu tezin her bir bölümünün oluşturması için yeterince verimli oldu.

The purpose of this thesis is to study the Syntaxes in Turkish Grammer. In order to introduce the characteristics of Turkish Grammer several books were read and in order to bring up consistent classification that suits the rules of Turkish Grammer the book of Reshat Nuri Guntekin ?The Hurt? was observed. All kinds of sentance assortments of this novel were studied: in the first part sentance structure, in the second part sentance assortments and in the third part word categories were brought together and researched in details. The sentences taken from this novel that were used in this thesis were productive enought for this study.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
292841		Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun Kızıl Tuğ adlı eserinde söz dizimi / Syntax sentence analysing of Abdullah Ziya Kozanoğlu's literary work of Kızıl Tuğ Yazar:ERCAN TOLU Danışman: YRD. DOÇ. DR. ÇİMEN ÖZÇAM Yer Bilgisi: Fırat Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2011 517 s.

Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature

Dizin:Cümle = Sentence ; Kozanoğlu, Abdullah Ziya = Kozanoğlu, Abdullah Ziya ; Kızıl Tuğ = Kızıl Tuğ ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Türk romanı = Turkish novel ; Türkçe = Turkish

Milletler gibi insanların da varlıklarını sürdürebilmeleri, düşünebilmeleri, düşündüklerini,hissettiklerini başkalarına aktarabilmeleri için ana dillerini iyi bilmeleri gerekir.İşlenmiş her dilde olduğu gibi Türk dilinin de kendine mahsus özellikleri, dil bilgisikuralları vardır. Önemli olan bu kuralları iyi bilmek ve aktarabilmektir. Bir dilingelişmişliğini gösteren en önemli unsurlardan biri de meydana getirilen edebî eserlerdir.Dilleri işleyen ve onların gelişimine katkıda bulunan yazarlar bir nevi dil işçileridir. İşteTürkçe de bu bakımdan dünyanın en şanslı dillerinden biridir. Bizler, Türkçenin dünyanın eneski, en zengin ve en gelişmiş dillerinden biri olduğunu, meydana getirilen edebî eserlerebaktığımızda bir kez daha anlıyoruz. Günümüze kadar Türk dili üzerine birçok çalışmayapılmış, meydana getirilen eserler muhtelif bakımlardan incelenmiştir; ancak bu eserlerin sözdizimsel olarak cümle açısından pek fazla ele alınıp incelenmediği gözlenmektedir. Buçalışma, Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun Kızıl Tuğ adlı eserinde yer alan cümlelerin yapı,özeliklerini ve kelime gruplarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Türkçede cümleintanımlı, çeşitleri ve sınıflandırma farklılıklarıyla başlayan çalışma, cümlelerin tahliledilmesiyle devam etmiştir. Sonuç olarak ise, sayısal veriler üzerinden eser hakkındedeğerlendirmeler yapılmıştır.Anahtar Kelimeler: Türkçe, söz dizimi, cümle, Abdullah Ziya Kozanoğlu, Kızıl Tuğ

Human beings like nations ought to know their native language well in order to be able to survive, think and convey their thoughts and feelings to others.As every processed language, Turkish language owns its unique characteristic andlinguistic features. The substantial matter is being aware of these rules and being able to conveythem. One of the most fundamental item which points out the development of language is theproduced literary works. Authors who study on languages and make a contribution to thedevelopment of language is language workers. In these regard Turkish is one of the world?sluckiest language. When we look at the literary works, once again it is found out that Turkish isworld?s one of the oldest, richest, and most developed language. A great many of studies onTurkish language have been carried out up to present, produced literary works have beenanalysed into various ways; but it is observed that these works were not anaysed enough in the syntactic feature of sentences. This study is prepared in an effort to determine the structure ofsentences and word cluster which exist in Abdullah Ziya Kozanoğlu?s literary work of Kızıl Tuğ.This study begins with definition, sort and categorization dinstiction of sentences in Turkish andcontinues with analysing sentences. As a result necessary evaluation about this literary work ismade on numerical input.Key Words: Turkish, syntax, sentence, Abdullah Ziya Kozanoğlu, Kızıl Tuğ

Tez No İndirme
304066

Tez Künye

Mehmet Akif Ersoy'un Safahat'ında söz dizimi / Syntax in

Mehmet Akif Ersoy?s Safahat

Yazar:ARZU ŞEYDA

Danışman: PROF. DR. MUHSİNE BÖREKÇİ

Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü /

Durumu

Onaylandı

Doktora

Türkçe

2011

1485 s.

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and
Literature
Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Ersoy, Mehmet Akif = Ersoy,
Mehmet Akif ; Metin = Text ; Metin inceleme = Text
examination ; Safahat = Safahat ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe
= Turkish ; İşlevsel dilbilgisi = Functional grammar

Bu çalışmada Mehmet Akif Ersoy'un Safahat adlı eserinden seçilen metinler işlevsel dil bilgisi yaklaşımıyla söz dizimi açısından incelenerek dil birimlerinin söz dizimi içindeki işlevleri tespit edilmeye çalışılmış; eserden seçilen metinlerden oluşturulan bütüncedeki cümleler yapısal çözümleme yöntemiyle sınıflandırılmıştır.Giriş bölümünde çalışmanın bütüncesini oluşturan Safahat ve sözceleme öznesi olarak değerlendirilebilecek Mehmet Akif Ersoy hakkında bilgi verilmiş; neden bu eserin seçildiği irdelenmiştir. Kavramların İşaretlenmesi bölümünde Türkçenin kavram oluşturma yöntemleri açıklanarak eserden hareketle örneklendirilmiştir. Taban Hâlindeki Ögeler bölümünde Safahat'ta kullanılan örneklerden hareketle isim ve fiil tabanları incelenmiştir. Kavram İlişkileri bölümünde Safahat'ta kullanılan geçici kavram ilişkileri işlevsel bir yaklaşımla değerlendirilmiş; Eyleyen-Tümleyen-Eylem İlişkileri bölümünde cümlenin kurucu ögeleri Safahat'taki örneklerden hareketle betimlenmiştir. Cümle Yapıları bölümünde formüllendirilen cümleler yapılarına göre sınıflandırılmıştır. Sonuç bölümünde ise bulgular yorumlanarak ulaşılan sonuçlar dikkatlere sunulmuştur. Safahat'ta kullanılan dil birimlerinin seçimi ve dizimi işlevsel açıdan değerlendirilerek ortaya çıkan söylem özellikleri betimlenmiştir. Anahtar Kelimeler: Mehmet Akif Ersoy, Safahat, Türkçe, Söz Dizimi.

In the study, texts elected from Mehmet Akif Ersoy's Safahat are examined in terms of syntax through the perspective of functional, and are also tried to determine the functions of language units in syntax, and later sentences in the corpus composed of the versatile texts in the work are classified through the method of structuralist analysis. In Introduction, it is given information both about Safahat forming the corpus of the study and about Mehmet Akif Ersoy that can be interpreted as enunciation agent, firstly. Next, it is discussed about the reasons why this work has been chosen to study. In the chapter called Signing the Concepts, methods for forming concept in Turkish is revealed and exemplified in the light of the work. In the chapter of Elements in Basement, basements of noun and verb are examined through the examples in Safahat. In the chapter of Concept Relationships, invalid concept relationships in Safahat are studied in terms of a functional perspective. In the chapter of Relationships of Actant, Complement and Action, the constituent elements of sentence are described in terms of the examples in Safahat. In the chapter of Sentence Structures, formalized sentences are classified in terms of their structures. In Conclusion, symptoms are interpreted and results are revealed. As a last, the selection and arrangement of language units used in Safahat are functionally analysed, and the characteristics of the discourse which appear in the work are described. Key Words: Mehmet Akif Ersoy, Safahat, Turkish, Syntax.

Tez No İndirme
291621

Tez Künye

Cevâhirü'l-Ma`ânî (Paris nüshası) metin ve söz dizimi
incelemesi / Cevâhirü'l-Ma`ânî (copy of Paris)text ve syntax
analysis

Yazar:LEMİ AKIN

Danışman: PROF. DR. MUSTAFA ÖZKAN

Durumu

Onaylandı

Doktora

Türkçe

2011

773 s.

Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü /
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and
Literature
Dizin:15. yüzyıl = 15. century ; Cevahirü'l-Me'ani = Jevahirü'l
meani ; Edebiyat = Literature ; Eski Anadolu Türkçesi = Old
Anatolian Turkish ; Hızır bin Ya`kub = Hızır bin Ya`kub ;
Metin = Text ; Söz dizim = Syntax ; Türk edebiyatı = Turkish
literature

Bu çalışmada, XV. yüzyılda Ö?ır bin Ya`úb tarafından yazılmış olan Cev?ahirü'l-Ma`?ni (809/1406) adlı mensur eser, söz dizimi özellikleri açısından incelenmiştir. Bu eserin seçiminde eserin, döneminin dil özelliklerini yansıması ve şimdiye kadar bilinen en eski mensur olarak yazılmış Esmâ-i Hüsna şerhlerinden birini ihtiva etmesi etkili olmuştur. Ayrıca eserin en önemli nüshası olan Paris nüshası temin edilerek bunun üzerinde inceleme yapılmıştır.Öncelikle, eserin bütün nüshaları toplanarak, hepsi üzerinde genel bir çalışma yapılmış ve Paris nüshası ile Tırnovalı nüshasından faydalanılarak metin kısmı oluşturulmuştur. İkinci aşamada, eserde geçen kelime grupları ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve bunlarla ilgili gerekli örnekler verilmiştir. Üçüncü aşamada, eser cümle özellikleri açısından ele alınmış ve belli sınıflandırmalara tabi tutulmuştur. Dördüncü aşamada da eser transkripsiyonlu olarak latin alfabesine aktarılmıştır. Ve son aşamada ise metinden elde edilen veriler ve tespitler ortaya konmuştur.

In this study the prose work of Cev?ahirü'l-Ma`?ni (809/1406), which was written by Ö?ır bin Ya`úb in the XV.century, is examined in terms of its syntax features. That the work reflects the language features of the period it belongs to and refers to one of the oldest known written (text) explanatory prose of Esmâ-i Hüsna of Allah until today have been effective for the selection of the work. In addition, as being the most important copy of the work, the Paris copy is provided and examined.First of all, all the copies of the work are collected, it has been worked on generally and the text version is formed with the help of Paris and Tırnovalı copies. In the second place, the chunks of words included in the work are examined and relevant examples are given when necessary. Thirdly, the work is discussed in terms of characteristics of the sentence and has been subject to certain classifications. Fourth, the work has been transferred to the Latin alphabet with a transcription. Finally, the data obtained from the text and the findings have been revealed.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
297945		İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazılarındaki söz dizimi ile Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen 100 temel eser listesinde yer alan kitaplardaki söz dizimlerinin karşılaştırılması: Kilis örneği / Collacating the word order of primary school sixth grade student?s writing with the word order of the books that are in 100 main books determined by MEB: Example of Kilis Yazar:MUSTAFA TENKECİ Danışman: YRD. DOÇ. DR. MEHMET YILMAZ Yer Bilgisi: Kilis 7 Aralık Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Eğitim ve Öğretim = Education	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2011 288 s.

and Training ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature

Dizin:100 temel eser = 100 basic works ; Cümle = Sentence ;

Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish ; Türkçe eğitimi =

Turkish education ; Türkçe öğretimi = Turkish teaching

Bu çalışmada Kilis şehir merkezinde on ayrı ilköğretim okulundaki 6. sınıf öğrencilerinin yazılarından 1529 cümle, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilköğretim ikinci kademe öğrencileri için belirlenen ?100 Temel Eser? listesinde yer alan 10 kitaptan da 1529 cümle olmak üzere toplam 3058 cümle söz dizimi açısından incelenerek edebi/ölçünlü söz dizimimizle öğrencilerimizin söz dizimi karşılaştırılmıştır. 3058 cümlede 151'i ortak olmak üzere toplam 614 farklı cümle kalıbı kullanımı tespit edilmiştir. Yedi bölümden oluşan çalışmada çeşitli açılardan karşılaştırılan,?100 Temel Eser? listesinden seçilen kitaplar ile İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazılarındaki cümlelerde kullanılan sözcükler listelenmiş ve kullanım frekansları belirlenmiştir. İlköğretim 6. sınıf seviyesi için öğrencilerin etkin olarak kullandıkları sözcüklerin belirlenmesi ve bunların kendileri için önerilmiş kitaplardaki sözcükler ile karşılaştırılması, öğrencilerin sözcük dağarcığı hakkında önemli bir veri sağlamaktadır. Çalışma sonucunda birçok açıdan ?100 Temel Eser? listesinden seçilen kitaplar ile ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin söz dizimlerinin benzerlik gösterdiği görülmüştür. Bu yönleriyle çalışma, Türkçenin yapı sağlamlığını ve zenginliğini açığa çıkaran çalışmalardan biri olmuştur.

In this study, our student's word order and our literary word order were collated by examining 3058 sentence composed by 1529 sentence from primary sixth grade student's writings in 10 different school of Kilis, 1529 sentence from ten books that are in `100 Main Books` determined by MEB for second level of primary school. In 3058 sentence, totally 614 different sentence form usage of which 151 are copartner were determined. In the study composed of seven part ; the books chosen from 100 main books list and usage frequency, listing the word used in writings of sixth grade primary school students, determining words used effectively by sixth grade primary school students and the collating of these with the books' words suggested for them provide an important data about their word capacity. At the end of the study, there are a lot of similarity between the books chosen among the `100 main books' list and word order of sixth grade primary school students. With this way, this study has become one of the most important studies that show us system solidity and richness of Turkish language.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
289678		Kerim Aydın Erdem' in Gecenin Bir Saatinde adlı kitabındaki öykülerin söz dizimi açısından incelenmesi / Studying the syntax of the story in Kerim Aydın Erdem' s work called "In An Hour At Night" Yazar:MESUT KÜRÜM Danışman: YRD. DOÇ. AHMET TURAN SİNAN Yer Bilgisi: Fırat Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı / Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle yapısı = Sentence structure ; Erdem, Kerim Aydın = Erdem, Kerim Aydın ; Gecenin Bir Saatinde = In An	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2011 458 s.

Hour At Night ; Hikaye = Story ; Kelime grupları = Word groups ; Söz dizim = Syntax

Bu çalışma Kerim Aydın ERDEM' in, 12 hikâyeden oluşan Gecenin Bir Saatinde adlı eserinin söz dizimi açısından incelenmesinden müteşekkildir. Eserdeki hikâyeler belirli kriterlere göre incelenmiş olup, ulaşılmak istenen hedef Türkçe'nin ifade gücünü, yazarın duygu, düşünce ve gözlemlerini hikayeler aracılığıyla tespit etmektir. Eserin değerlendirilmesi şu şekildedir: 1. bölümde, yazarın hayatından, kişiliğinden ve edebi şahsiyetinden bahsedilmiştir. 2. bölüm, söz dizimi bölümü olup, kelime gruplarının ve cümlelerin ayrıntılı şekilde izahının yapıldığı, eserdeki kelime grupları ve cümlelerin sınıflandırıldığı bölümdür. Bu bölümde, kelime grupları ve cümleler teker teker değerlendirmeye alınmış ve sınıflandırılmıştır. Önce kelime grupları ve adı geçen cümle türlerinin tanımları yapılmış, sonra dil üzerine çalışmış olan bazı dilcilerimizin konuya ilişkin tanımları verilmiş ve eserde yer alan kelime grupları ile cümleler başlık altında örneklendirilmiştir. 3. bölüm, incelemenin genelinden çıkarılan sonuç ile kelime grupları ve cümlelerin istatistiğinin verildiği tablolardan oluşan bölümdür. Çalışmanın son kısmına yararlanılan kaynakların gösterildiği 'Kaynaklar' bölümü eklenmiştir. Anahtar Kelimeler: Kelime, Kelime Grubu, Cümle, Söz Dizimi.

This work is based on the syntax of the story of Kerim Aydın ERDEM' s work called In An Hour At Night which consists of twelve stories. The stories in the work have been studied according to specific criteria, the expressive power of the target language Turkish and the feeling, thought and observations of the writer have been determined through stories. The evaluations of the work are as shown below: In the first chapter we scrutinized the writer' s life his personality and literary personality of him. The second chapter is the syntax chapter in which the phrases and sentences have been explained in detail. In this chapter the phrases and sentences have been evaluated and classified one by one. First the phrases and sentences have been explained according to their sentence types and then the definition of some linguists have been given about the subject and phrases and sentences have been illustrated under a title. The third chapter consist of the illation and the phrases and it is also the chapter that includes the statistical table of the words. In the last chapter of the work there is a bibliograph. Key Words: Word, A group of words, Sentence, Syntax.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
322454		Divanü Lügati't-Türk'te söz dizimi / Syntax Of The Divanü Lügati't-Türk Yazar: EZGİ DEMİREL Danışman: DOÇ. DR. MEHMET VEFA NALBANT Yer Bilgisi: Pamukkale Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Dil = Language ; Divanü Lügati't-Türk = Divanü Lügati't-Türk ; Kaşgarlı Mahmut = Kaşgarlı Mahmut ; Kelime grupları = Word groups ; Söz dizim = Syntax ; Türk dili ve edebiyatı = Turkish language and literature	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2011 1577 s.

Div?nü Lü??ti't-Türk'te Söz Dizimi adını verdiğimiz bu tezde Türk dilinin nadide eseri D?v?nü Lü??ti't-Türk söz dizimi bakımından incelenmiştir. Çalışmamızın giriş bölümünde yurt dışında ve Türkiye'de söz dizimi ile ilgili yapılan çalışmalara ve Div?nü Lü??ti't-Türk ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Birinci bölümde dizilişi bakımından, ikinci bölümde yapısı bakımından Div?nü Lü??ti't-Türk'te yer alan cümleler incelenmiştir. Üçüncü bölümde eserde yer alan kelime grupları irdelenmiş, dördüncü bölümde ise Div?nü Lü??ti't-Türk'te kelime grupları cümledeki görevleri bakımından sınıflandırılmıştır. Son bölümde eserde yapmış olduğumuz incelemelerden ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilmiştir. Eserin sonunda ise konuyla ilgili kaynaklar verilmiştir. Anahtar kelimeler: Div?nü Lü??ti't-Türk, söz dizimi, kelime grupları.

In our thesis which called Syntax Of The Div?nü Lü??ti?t-Türk has involved structure of Div?nü Lü??ti?t-Türk's syntax. The syntax studies which were done at abroad and in Turkey has been examined in the entrance of our study. The sentences in Div?nü Lü??ti?t-Türk has been analyzed in the first section according to the point of arrangement of sentences and in the second section according to the structure of sentences Div?nü Lü??ti?t-Türk's phrases has been investigated in the third section. In the fourth section phrases of Div?nü Lü??ti?t-Türk has been classified according to functions into the sentences. And in the last section our thesis results of sources related to our topic are given at the end of our work. Key Words: Div?nü Lü??ti?t-Türk, syntax, phrase

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
328737		Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Erzurumlu Tahsin adlı öyküsünde söz dizimi / The syntax in Ahmet Hamdi Tanpınar's story named Erzurumlu Tahsin Yazar: MUSTAFA ASLAN Danışman: YRD. DOÇ. DR. LATİFE KIRBAŞOĞLU KILIÇ Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Dilbilim = Linguistics ; Edebiyat = Literature ; Hikaye = Story ; Söz dizim = Syntax ; Tanpınar, Ahmet Hamdi = Tanpınar, Ahmet Hamdi ; Türk edebiyatı = Turkish literature	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2012 207 s.

Bu çalışma Ahmet Hamdi Tanpınar'ın bütün öyküleri adlı eserinde bulunan ?Erzurumlu Tahsin? adlı öyküde kullanılan cümlelerin biçim ve anlam olarak incelenmesinden oluşmaktadır. Gelişen dilbilim çalışmalarına göre cümleleri şekil, içerik ve işlev yönünden çözümlenebilmek, Türkçeyi doğru ve güzel kullanabilmek ve Türkçenin ifade gücünün zenginliğini bu öykü vasıtası ile okuyanlara tespit ettirmek ulaşılmak istenen amaçlardandır. Aynı zamanda yazarın Türkçeyi kullanma biçimi, kelime ve kelime gruplarına bakış açısı, duygu ve düşüncelerini cümlelere nasıl yansıttığı belirlenmek istenmiştir. Bu nedenlerden dolayı çalışma kelime düzeyinden başlamak kaydıyla cümle ve cümle biçimlerine uzanan başlıklarda incelenmiştir. ?Giriş? bölümünde Tanpınar ile ilgili bilgiler verilmiş, ?Kavramların İşaretlenmesi? bölümünde bağımsız kavramlarla ilgili özellikler ele alınmış, ?Taban Hâlindeki Ögeler? bölümünde ise taban hâlindeki isim ve fiillerden söz edilmiş, ?Kavram İlişkileri? bölümünde kavramlar arasında ilişki kuran isim ve fiil çekimleri ele alınmış, ?Cümlelerin Ögeleri? bölümünde metinde kullanılan cümlelerin isim ve fiilleri tümlene biçimleri ele

alınmış,?Yapısına Göre Cümleler? bölümünde de cümle yapıları ve bu yapılara uyan örnekler verilmeye çalışılmış,?Cümle ve Cümle Kalıplarının Kullanım Oranları? bölümünde cümle ve cümle kalıplarıyla ilgili istatistikî bilgiler verilmiş,?Sonuç? bölümünde ise incelemenin genelinden çıkarılan sonuçlara yer verilmiştir.Son olarak çalışmada yararlanılan kaynaklara kaynakça bölümünde yer verilmiştir.Anahtar Kelimeler: Sözdizimi, cümle, dilbilim, Tanpınar, Erzurumlu Tahsin

In this study all the stories in his book, Ahmet Hamdi Tanpınar ?Tahsin at Erzurum? in the story, as used in the study of form and meaning of sentences composed. Emerging studies show that the linguistic sentences, form, content, and analyze in terms of function, use the Turkish right and beautiful expression of Turkish power, wealth and those who read this story by means of detection desired aims in the move to be reached. At the same time the author's use of Turkish words and phrases perspective, how the sentences reflect the feelings and thoughts were asked to be designated in. For these reasons, the work which begins from the vocabulary level, has been examired topics such as sentence and sentence forms.The "Introduction" section has information about Tanpınar,"The Marking of Concepts" section of the properties related to the independent concepts is discussed,"The Elements in the form of the Base" section of the base form of the nouns and verbs, are mentioned."The Concept Relations" section of the established relations between the concepts of nouns and verbs were taken,?The Exact Items" section of the text, names and phrases used in the integration forms of verbs is discussed,"The Sentences According to Structure" section, sentence structure, and also tried to give examples that meet these structures,"Usage Rates of sentence and sentence patterns" section of the given statistical information about the sentence and sentence patterns"Conclusion" sections of the excavated throughout the examination results are included.Finally, the study utilized the resources section of the bibliography are included.Keywords: Syntax, sentence, linguistics, Tanpınar, Erzurumlu Tahsin

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
332534		İskender Pala'nın "Babil'de Ölüm İstanbul'da Aşk" ile "Şah & Sultan" romanlarının söz dizimi incelemesi / Yazar:ORHAN TÜRKMEN Danışman: YRD. DOÇ. DR. VEYSİ SEVİNÇLİ Yer Bilgisi: Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Pala, İskender = Pala, İskender ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Türk romanı = Turkish novel	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2013 180 s.

Türk dili araştırmaları genellikle ses bilgisi ve biçim bilgisi üzerine olmuştur. Yapmış olduğumuz çalışma ise söz dizimi üzerinedir. Söz dizimi üzerine yapılan çalışmalarda nasıl bir yol izleneceği ve nasıl bir sınıflandırma yapılacağı konusunda görüş ayrılıkları vardır.Yapmış olduğumuz bu çalışmada İskender PALA'nın Kapı Yayınları'ndan Şubat 2009 tarihinde çıkmış olan 416 sayfalık "Babil'de Ölüm İsatnbul'da Aşk" ile yine Kapı Yayınları'ndan Ekim 2010 tarihinde çıkmış olan 390 sayfalık "Şah & Sultan" adlı romanları söz dizimi bakımından incelenmiştir.Çalışma giriş bölümü hariç üç bölümden oluşmuştur. Bölümlerde ana ve alt başlıklarda konuyla ilgili teorik bilgi verildikten sonra her iki romandan da örnek çözümlemelere yer verilmiştir.Giriş kısmında araştırmanın amacı,

araştırmanın önemi, sınırlılıkları ve araştırmada uygulanan yöntem ele alınmıştır. Birinci bölümde, belirtme grupları sınıflandırılmış, gerekli bilgiler verilmiş ve örneklere geçilmiştir. İkinci bölümümüzde ise yargı gruplarını ele aldık. Öncelikle ana ve alt başlıkları açıkladık. Daha sonra da her birine eserlerimizden örnekler vererek konuyu pekiştirmeye çalıştık. Son bölümde cümle çeşitlerine göz atmış olduk. Burada da diğer bölümlerde olduğu gibi konuyla ilgili bilgi verdikten sonra örneklere geçtik. Bu şekilde daha yararlı olacağını düşündük. Son olarak "Sonuç", "Özet", "Abstract" ve "Kaynaklar" kısmıyla çalışmamız sunulmuştur.

The studies on Turkish Language are generally on phonology and morphology. But, the study that we have made is on syntax. There are some dissidence on the subject of how a way should be followed and how a classification should be done at the study that made on syntax. In this study Prof. Dr. İskender PALA's novel, named "Babil'de Ölüm İstanbul'da Aşk", which was published on February, 2009 from Kapı Publication and which consist of 416 pages and another his novel, named "Şah & Sultan", which was published on October, 2010 from Kapı Publication and which consists of 390 pages, have been searched with regard to syntax. Accept introduction, the study consists of three chapters. In chapters, after giving theoretical information at main title and subtitle about the subject, sample analysis have been handled from both novels. In introduction part, the purpose, the importance, the irritability of the study and the method that used for the study have been handled. In the first chapter, the specification groups have been classified, the necessary information and the samples have been given. In the second chapter, ruling groups have been handled. Firstly, main title and subtitle have been explained. Later, we tried to strengthen the subject by giving samples from the books. In last chapter, we went through the sentence kinds. In this chapter, as other chapters, we gave samples after giving information about the subject. We thought that in this way, it would be more helpful. As a conclusion, we completed our study with "Conclusion", "Abstract" and "Resources" parts.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
350107		Âşıkpaşazâde'nin Tevârih-i Âl-i Osmân adlı eseri üzerinde söz dizimi incelemesi / Word groups and syntax analysis in Âşıkpaşazade's literary work called Tevârih-i Âli Osman Yazar: SEVAL ERGÜDER Danışman: DOÇ. DR. ENFEL DOĞAN Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü 479 s. / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2013

15. yüzyılın sonlarına doğru Aşık Paşazâde tarafından kaleme alınan Tevârih-i Âl-i Osmân Osmanlı tarihinin eski ve önemli kaynaklarından. Aşık Paşazâde eserinde duyduğu ve gördüğü olayları anlatmış, dönemin derviş, g?zi ve mutasavvıfların görüşlerine de yer vermiştir. Bu nedenle eser aynı zamanda bir psikolojik belge niteliğindedir. Bu çalışmada, Kemal Yavuz ve M. A. Yekta Saraç'ın hazırladığı Aşık Paşazâde'nin Tevârih-i Âl-i Osmân (Osmanoğullarının Tarihi) adlı neşir temel alınarak eserde geçen kelime grupları ve cümleler sınıflandırıldı. Kelime grupları hakkındaki inceleme cümleye göre daha sınırlı oldu. Cümle incelemesi yapılırken ise bütün malzeme değerlendirildi. Söz dizimi incelemesi yapılırken Türkçe sentaksa uymayan cümle kalıpları dikkatle incelenerek bunlara örnekler verildi.

Ayrıca tasnife uygun olmayan cümleler ?Şablonda Bir Yere Oturtulmayan Cümleler? başlığı altında sıralandı.

Tevârih-i Al-i Osman, which was written by Aşık Paşazade by the end of the 15th century, is one of the oldest and most important sources of the Ottoman history. In his literary work, Aşık Paşazade wrote about the events he witnessed and included the views of the dervishes, veterans and sufis. This work can be qualified as a psychological document in that sense. Wordgroups and sentences in the work are classified according to the publication of Aşık Paşazade Tevarih-i Ali Osman (history of Osmanoğulları) , which was prepared by Kemal Yavuz and M. A. Tekta Saraç. Analysis of Word groups were limited when compared to sentences. While sentences were analyzed, all the materials were taken into account. While word order was analyzed, sentence patterns which did not fit in the syntax were exemplified by being analyzed carefully. Moreover, sentences which were not appropriate to the publication are ordered under the title of ``? Sentences which are not Settled Anywhere in the Template.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
349304		Feyza Hepçilingirler'in Savrulmalar adlı eserinde söz dizimi / The syntax in the book Savrulmalar by Feyza Hepçilingirler Yazar:ESRA POYRAZ Danışman: DOÇ. DR. MEHMET GÜMÜŞKILIÇ Yer Bilgisi: Fatih Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü 848 s. / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2013

Bu çalışmada, Türk dilinin doğru kullanılması için çalışmalar yapan Yazar ve Akademisyen Feyza Hepçilingirler'in Savrulmalar isimli kitabındaki öyküler söz dizimi açısından incelenmiştir. Bu amaçla öykülerdeki kelime grupları, cümle unsurları ve cümle türleri tespit edilerek sanatçının dil ve üslubuyla ilgili yorum yapılmıştır. Anahtar Sözcükler: söz dizimi, Feyza Hepçilingirler, üslup

The narratives in the book named as Savrulmalar by Feyza Hepçilingirler, who is an author and academician studies the correct use of Turkish language, are studied in terms of syntax in this our work. After the research Word groups in the narratives, components and genres of a sentence are established and then the artist?s language and wording are commented. Key Words: syntax, Feyza Hepçilingirler, wording

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
344708		Gölyaka Kasabası ağzı söz dizimi / Syntax of Gölyaka dialect of Turkish Yazar:AYŞE NAMLI KÖĞÇE Danışman: PROF. DR. FİKRET TURAN Yer Bilgisi: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı =	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2013 199 s.

Turkish Language and Literature
Dizin:Ağızlar = Dialects ; Konya-Beyşehir-Gölyaka =
Konya-Beyşehir-Gölyaka ; Söz dizim = Syntax ; Türk
lehçeleri = Turkish dialects

Gölyaka Kasabası'nda yapılan derlemeler esas alınarak yörenin ağız özellikleri ve söz dizimi tespit edilmeye çalışılmıştır. Giriş'te Konya ve Gölyaka bölgesinin tarihi ana hatları ile anlatılıp bölgenin etnik yapısı ile ilgili bilgiler verilmiştir. I. Bölüm'de, -Fonetik- yörenin ses varlığı ve bunlarla ilgili ses olaylarına değinilmiş, II. Bölüm'de, -Kelime Grupları- yörede kullanılan kelime grupları ve kullanılış şekilleri incelenmiş, III. Bölüm'de, -Cümle Bilgisi- cümlenin yapısı, işleyişi, anlam özellikleri tespit edilmiş, IV. Bölüm'de, Gölyaka Kasabası'ndan derlenen metinler sunulmuş, bu metinlerden ve metin dışı derlemelerden istifade edilerek yörenin söz varlığını ortaya koymak amacı ile bir sözlük oluşturulmuştur. Anahtar kelimeler: Türkçenin Anadolu Ağızları, Gölyaka Kasabası Ağızı, Söz Dizimi.

This thesis deals with the syntax and other dialectal features of the town Gölyaka with analyses on linguistic materials collected from the speakers of the town. Chapter I, deals with the phonetics; phonemes and allophones used in the region and phonological processes occur among them. Chapter II is concerned with phrase structures and word groups used in the dialect. Chapter III studies syntax: structures of the sentence, functional peculiarities, and the question of meaning. Chapter IV presents the transcribed texts of linguistic materials collected in the region. In this, a dictionary is prepared with the words used in the texts supported by extra words from other sources, and a comprehensive lexicon of the dialect is presented. Key words: Anatolian Dialects of Turkish, Gölyaka Town Dialect, Syntax.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
340364		Latin harfli çeviri yazılı metinlerde Türkçe söz dizimi (16.- 19. yüzyıllar) / Turkish syntax in transcribed texts written in latin script (16th to 19th centuries) Yazar:ÖMER YAĞMUR Danışman: PROF. DR. MUSA DUMAN Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Latin harfleri = Latin characters ; Osmanlıca = Ottoman ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish ; Çeviriyazı = Transcription	Onaylandı Doktora Türkçe 2013 1223 s.

"Latin Harfli Çeviri Yazılı Metinlerde Türkçe Söz Dizimi (16-19. Yüzyıllar)" adlı bu çalışma Osmanlı Türkçesinin söz dizimini 16-19. yüzyıllar arasında yazılmış çeviri yazılı eserlerden hareketle ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu nedenle, 16. yüzyıldan iki, 17 ve 18. yüzyıldan üçer ve 19. yüzyıldan da iki eser olmak üzere toplam on tane çeviri yazılı metin taranmıştır. Türkçe öğretmek gayesi ile yazıldıkları için bu kitapların Osmanlı Türkçesi döneminde konuşulan dili en doğru şekilde verebildikleri düşünülebilir. Çalışma, on kitaptan alınan tüm Türkçe söz dizimi malzemesinin kullanıldığı, üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kelime grupları, ikinci bölümde cümleler, üçüncü ve son bölümde ise kalıp sözler sınıflandırılmıştır.

This work, titled "Turkish Syntax in Transcribed Texts written in Latin Script (16th to 19th centuries)", aims to exert Ottoman-Turkish syntax from transcribed texts written between 16th to 19th centuries. Therefore, two books from the 16th century, three each books from the 17th and 18th centuries and two books from the 19th century were examined. As the books had been written to purpose of teaching Turkish, it was thought these books could correctly provide spoken Turkish language in Ottoman-Turkish period. The dissertation, which all material from the ten books were used and grouped, is formed from three sections: I. Phrases and clauses, II. Sentences, and III. Daily idiomatic expressions.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
357344		Türkiye Türkçesi ve Yeni Uygur Türkçesinin söz dizimi açısından karşılaştırılması / A comparison of Turkey's Turkish and New Uyghur Turkish from the perspective of syntax Yazar: NEŞE ERENOĞLU Danışman: PROF. DR. ZEKİ KAYMAZ Yer Bilgisi: Ege Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Lehçeleri Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics Dizin:	Onaylandı Doktora Türkçe 2013 605 s.

Bu çalışma Türkiye Türkçesi ve Yeni Uygur Türkçesinin söz dizimi karşılaştırmasına dayanmaktadır. Eş zamanlı yapılan bu karşılaştırma dört ana bölümden oluşmaktadır. 1. Giriş: Bu bölümde Uygurların kısa tarihi, Yeni Uygur Türkçesinin Türk dili içindeki yeri, kısa grameri verilmiştir. Türkiye Türkçesi ve Yeni Uygur Türkçesindeki söz dizimi çalışmaları tanıtıldıktan sonra incelemede kullanılan yöntem üzerinde durulmuştur. 2. İnceleme: Bu bölüm kelime grupları, cümle öğeleri ve cümle türleri üzerine kuruludur. Türkiye Türkçesi ve Yeni Uygur Türkçesindeki kelime grupları, cümle öğeleri, cümle türleri incelenmiş, her konu bitiminde iki lehçe arasındaki benzerlik ve farklılıklar ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışmamızda sadece bu iki lehçenin söz dizimi yapısı değil söz dizimi anlayışları, varsa söz dizimiyle ilgili genel tartışmaları, yaygın görüş ayrılıkları da karşılaştırılmaya çalışılmıştır. İncelenen konunun önce tanımı yapılmış, ardından yayını incelediğimiz dilcilerin terim tercihleri verilmiş, en çok hangi terimin kullanıldığı belirlenmeye çalışıldıktan sonra en fazla kullanılan terim çalışmamızda tercih edilmiştir. Konunun genel özellikleri verildikten sonra yayınlarda dikkati çeken özellikler maddeler halinde verilmiştir. Aynı işlemler Yeni Uygur Türkçesi için de yapılmış, ardından karşılaştırmalar yapılmıştır. 3. Sonuç: Bu bölümde iki lehçedeki karşılaştırmalardan neler elde edildiği, hangi sonuçlara ulaşıldığı üzerinde durulmuştur. 4. Yeni Uygur Türkçesi Gramer Terimleri Dizini: Bu bölümde çalışmada geçen Yeni Uygur Türkçesi gramer terimleri verilmiştir.

This study is based on comparison of Turkey's Turkish and New Uyghur Turkish in terms of syntax. This comparison, which is performed simultaneously, is composed of four main chapters. 1. Introduction: In this chapter, short history of Uyghurs and place of New Uyghur Turkish within Turkish language and its short grammar are given. Method used in examination is emphasized after syntax works in Turkey's Turkish and New Uyghur Turkish are introduced. 2. Examination: This chapter is based on word groups, sentence elements and sentence types. Word groups, sentence elements and sentence types of Turkey's Turkish and New Uyghur Turkish are examined and similarities and differences between both dialects are

put forward at the end of each subject. In our study, we not only tried to compare syntax structure of these two dialects, but also syntax concepts, general discussions concerning syntax if any, and wide split in opinion. Definition of the subject examined is given first, after that term choices of the linguists, whose publications we examined, are given and after trying to determine which term is used most frequently, the most used term is preferred. After general characteristics of the subject are given, characteristics drawing attention in publications are given in articles. Same processes are also performed for New Uyghur Turkish and following that, comparisons are made. 3. Result: In this chapter, what was gained from the comparisons between both dialects and which results were obtained, is emphasized. 4. New Uyghur Turkish Grammar Terms Index: In this chapter, New Uyghur Turkish grammar terms mentioned in this study are given.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
337749		Refik Halit Karay'ın İstanbul'un Bir Yüzü adlı romanında söz dizimi / The syntactic of İstanbul'un Bir Yüzü a novel by Refik Halit Karay Yazar: ADEM ÇAKIR Danışman: DOÇ. DR. SEYFULLAH TÜRKMEN Yer Bilgisi: Bozok Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Cümle = Sentence ; Dilbilim = Linguistics ; Karay, Refik Halid = Karay, Refik Halid ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2013 419 s.

Bu çalışma Refik Halit Karay'ın "İstanbul'un Bir Yüzü" adlı romanının söz dizimi açısından incelenmesidir. Refik Halit Karay, Türk edebiyatının önemli şahsiyetlerinden biri; Ziya Gökalp'in ifadesiyle döneminin en iyi yazarıdır. Yazarın çok zengin dil ve üsluba sahip olması bu eserin söz dizimi açısından incelenmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmayla ulaşılmak istenen hedef Türkçenin ifade gücünü, yazarın Türkçeyi kullanma şeklini, duygu ve düşüncelerini cümlelere yansıtırma biçimini, Türkçenin zenginliğini ve güzelliğini ortaya çıkarabilmektir. Bu amaçla romandan dokuz yüz üç cümle seçildi. Bu cümleler Modern dilbilim anlayışıyla incelenmiştir. Giriş bölümünde Refik Halit Karay ile ilgili bilgiler verilmiş, Kavramların İşaretlenmesi bölümünde bağımsız kavramlarla ilgili özellikler ele alınmış, Taban Hâlindeki Ögeler bölümünde taban hâlindeki isim ve fiillerden söz edilmiş, Kavram İlişkileri bölümünde kavramlar arasında ilişki kuran isim ve fiil çekimleri ele alınmış, Cümlelerin Ögeleri bölümünde metinde kullanılan cümlelerin isim ve fiilleri tamamlama biçimleri ele alınmış, Cümle Tamlayıcıları bölümünde edatlar, hitaplar ve ara sözcükler ele alınıp örnekler verilmiş, Yapısına Göre Cümleler bölümünde de cümle yapıları ve bu yapıya uyan örnekler verilmeye çalışılmış, Cümle ve Cümle Kalıplarının Kullanım Oranları bölümünde cümle ve cümle kalıplarıyla ilgili istatistikî bilgiler verilmiş, Sonuç bölümünde ise incelemenin genelinden çıkarılan sonuçlara yer verilmiştir, son olarak çalışmada yararlanılan kaynaklara kaynakça bölümünde yer verilmiştir. Anahtar Kelimeler: Söz dizimi, cümle, dilbilim, Refik Halit Karay, İstanbul'un Bir Yüzü

This study is the investigation of Refik Halit Karay's novel titled "İstanbul'un Bir Yüzü (An Aspect of Istanbul)" in terms of syntax. Refik Halit Karay is one of the most important

personalities of the Turkish literature and the best author of his time, as is indicated by Ziya Gökalp. The very rich language and style of the author has revealed the necessity for investigating this work in terms of syntax. The purpose of this study is to reveal the expression power of the Turkish language, author's way of using the Turkish language, his manner of reflecting the feelings and thoughts on sentences, as well as the richness and beauty of Turkish. For this purpose, nine hundred and three sentences were selected from the novel. These sentences were analyzed with the sense of Modern linguistics. The section of 'Introduction' gave some information about Refik Halit Karay, the section of 'Marking the Concepts' approached features of independent concepts, the section of 'Base Elements' mentioned about base nouns and verbs, the section of 'Concept Relations' examined nouns and conjugations that establish a relation between concepts, the section of 'Sentence Elements' approached the styles of sentences being used in the text in terms of completing nouns and verbs, the section of 'Sentence Auxiliaries' investigated postpositions, addressings and digressions with examples, the section of 'Sentences According to their Structures' explained the sentence structures with examples, the section of 'Usage Levels of Sentences and Sentence Patterns' gave some statistical information about sentences and sentence patterns and the section of 'Conclusion' involved conclusions drawn from the general review. Finally, references used in the study were included in the section of references. Key Words: The syntax, sentence, linguistics, Refik Halit Karay, An Aspect of Istanbul

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
339934		Yahya Kemal Beyatlı'nın 'Kendi Gök Kubbemiz' adlı şiir kitabının söz dizimi / Yazar: YUSUF DOĞAN Danışman: YRD. DOÇ. ÖZLEM DEMİREL DÖNMEZ Yer Bilgisi: İnönü Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2013 533 s.

Yahya Kemal Beyatlı'nın 'Kendi Gök Kubbemiz' Adlı Şiir Kitabının Sözdizimi isimli tezimiz, giriş ve iki ana bölüm şeklinde düzenlendi. Giriş bölümünde, Yahya Kemal'in hayatı, sanatı-edebi kişiliği, eserleri ve eserlerin içeriği ile ilgili bilgi verildi. I. bölümde, cümle, cümlenin öğeleri ve cümle çeşitleri adlı konular ele alındı. Bu konular hakkında, gramercilerin birbirinden farklı görüşlerin olduğu tespit edildi ve ilgili yerlerde bu konular hakkında gerekli açıklamalar yapıldı. Ve her konuyla ilgili şiir kitabından örnekler verilerek konu pekiştirildi. II. bölümde, şiir kitabında yer alan 1090 adet cümle, öğelerine ayrıldı ve bu 1090 adet cümlenin cümle çeşitleri bulundu. Her şiirin hemen ardından, o şiirin öğeler ve cümle çeşitleri tablosu yapıldı. Ayrıca şiirin anlaşılmasına yardımcı olması için seçme sözlük hazırladı ve son olarak da yararlanılan kaynaklar, kaynakça bölümünde gösterildi. Anahtar Kelimeler: Cümle, Cümlenin Öğeleri, Cümle Çeşitleri, Yahya Kemal

Thesis which named " The Syntax of 'Kendi Gök Kubbemiz' poetry book of Yahya Kemal Beyatlı ", was arranged in the shape of introduction and two main chapters. In the introduction chapter was given information about the life of Yahya Kemal, his art and literary character, his works and the context of works. In the first chapter sentence, items and varieties of sentence like subjects were discussed. It was made firm that grammarians have

several opinions about these subjects and essential explanations were done to relevant parts. The main subject was reinforced given examples from poetry book related with every subject. In the second chapter, 1090 sentences were separated to their items in the poetry book and varieties of sentences were found of these 1090 sentences. From behind of every poem table of items and varieties of these sentences were constituted. A dictionary was also prepared to help being understandable of the poem and finally benefited sources were shown in bibliography. Key words : sentence, items of sentence, varieties of sentence, Yahya Kemal

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
364676		Makedonca Türkçe iki dilli bireylerde Makedonca söz diziminin Türkçe söz dizimine etkisi / The influence of macedonian syntax on Turkish syntax used by Macedonian-Turkish bilingual individuals Yazar:ŞEYMA GÜRLEYEN Danışman: PROF. DR. CEYHUN VEDAT UYĞUR Yer Bilgisi: Pamukkale Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle = Sentence ; Kelime grupları = Word groups ; Makedonca = Macedonian ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish ; İki dilli = Bilungualism	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2014 305 s.

Çalışma 1950-1960 yılları arasında Makedonya'dan Türkiye'ye serbest göçmen olarak gelmiş ailelerde yetişen sekiz katılımcının dil kullanımlarındaki etkileşimi incelemektedir. Bu incelemeyi yapılırken, öncelikle iki dillilik ve söz dizimi konusunda teorik alt yapı oluşturulmuştur. Daha sonra katılımcılardan ses kayıtları alınmış ve bu kayıtlar yazıya geçirilmiştir. Kayıtlar incelenirken cümlenin öğeleri ve kelime grupları tespit edilmiştir. Türkiye Türkçesinden farklı olan kullanımlar belirlenmiş ve bunlar sayısal veri olarak yansıtılmaya çalışılmıştır. Cümle ve kelime grubu incelemeleri aracılığıyla katılımcıların iki dillilik türleri belirlenmeye, katılımcıların Makedonca ile Türkçe konuşmaları arasında nasıl bir etkileşim bulunduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Anahtar Kelimeler: iki dillilik, söz dizimi, cümle, kelime grubu. Türkçe, Makedonca.

This study examines the interactions in language usage of eight participants who grew up in families that came as free refugees to Turkey from Macedonia between the 1950s and 1960s. This study primarily involved forming a theoretical background on the subjects of bilingualism and syntax. Later, voice recordings were taken from participants and they were transcribed. As the transcripts were analyzed, elements of sentences and word groups were determined. The usages that are different from Turkish were identified and used as data in the study. The study tries to determine, through sentence and word group examination, the bilingualism type of the participants and what kind of interactions exist between participants' Turkish speech and Macedonian speech. Key Words: bilingualism, syntax, sentence, word group, Turkish, Macedonian

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu

366584

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Huzur romanında söz dizimi /
Syntax in Ahmet Hamdi Tanpınar's novel "Huzur"
Yazar:SAKİNE DEMEN COŞKUN
Danışman: DOÇ. DR. ŞAHİN BARANOĞLU
Yer Bilgisi: Adnan Menderes Üniversitesi / Sosyal Bilimler
Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and
Literature
Dizin:Huzur = Peace ; Kelime grupları = Word groups ;
Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Tanpınar, Ahmet
Hamdi = Tanpınar, Ahmet Hamdi ; Türk romanı = Turkish
novel

Onaylandı
Yüksek
Lisans
Türkçe
2014
205 s.

ÖZET Bu çalışmada Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Huzur" romanı, söz dizimi açısından değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın temel amacı, "Huzur" romanından hareketle Türkçe söz diziminde cümle öğelerinin ve kelime gruplarının özelliklerini ortaya koymaktır. Çalışmada Türkçe söz dizimi ile ilgili olarak önceden yazılan eserler temel çerçeve olarak kabul edilmiştir. Farklı kaynaklar ve romandaki örnekler de değerlendirilerek bir sınıflama yapılmıştır. Bu çalışma Cumhuriyet Dönemi Türk romanından alınan bir örnekten hareketle, cümlenin öğeleri ve kelime grupları ile ilgili tespitler yapmayı amaçlayan metin merkezli bir çalışmadır. Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında eseri incelenen yazar ve incelenen eseri ile ilgili bilgi verilmiştir. Bu eserin seçilme sebebi anlatılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde Türkçenin söz dizimi ile ilgili olarak yazılan kaynak eserler, makaleler ve tezlerden hareketle, kelime grupları ve bu grupların yapısı ile ilgili durumlar ortaya konmuş ve bu durumlar eserden seçilen örneklerle somutlaştırılmıştır. Eserin ikinci bölümünde cümle ve cümle öğeleri ile ilgili belirlemeler yine eserden seçilen örnekler üzerinde gösterilmiştir. Üçüncü bölümde cümle çeşitleri tek tek genel özellikleriyle tanıtılmış ve eserden örneklendirilmiştir. Dördüncü bölümde eserin çeşitli bölümlerinden seçilen otuz cümle, cümle öğeleri ve kelime grupları açısından değerlendirilerek tahlil edilmiştir. Son olarak da eserde yararlanılan kaynaklara yer verilmiştir. Anahtar Sözcükler: Söz Dizimi, Kelime Grupları, Ahmet Hamdi Tanpınar, Huzur.

Syntax in Ahmet Hamdi Tanpınar's Novel "Huzur" ABSTRACT In this work, Ahmet Hamdi Tanpınar's novel "Huzur" is reviewed from the point of syntax. The main purpose of this work is to shed light on the sentence units' and the word groups' features by working on the novel named "Huzur". In this work, the productions created before about Turkish syntax is accepted as main limits. A classification is made by reviewing different resources and the examples in the novel. This is a text-centered work, aiming to make detections about sentence units and word groups from a sample taken from a Republic Period Turkish Novel. This work is made up of four chapters. In the introduction, some information is given about the novel and the novelist whose work was analyzed, and the reason why this novel was chosen. In the first chapter of the work, word groups and the structure of these word groups are exemplified based on the creations which are written about Turkish syntax such as articles and dissertations. In the second chapter of the work, detections about sentences and sentence units are shown again, by the examples found in the novel. In our third chapter, sentence types are identified by its general features one by one and exemplified from the novel. In our fourth chapter, thirty random sentences chosen from novel's several chapters are analyzed from the point of sentence units and word groups. And finally, the resources which are used in this work of ours are given. **KEYWORDS** Syntax, Word Groups, Ahmet Hamdi Tanpınar, Huzur.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
370687		Dokuzuncu Hariciye Koşu'sunda söz dizimi / The syntax in The Dokuzuncu Hariciye Koşu Yazar:NİLGÜN ŞEN ERTÜRK Danışman: PROF. DR. İSMET GÜLSEL SEV Yer Bilgisi: Abant İzzet Baysal Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle = Sentence ; Dokuzuncu Hariciye Koşu = Dokuzuncu Hariciye Koşu ; Kelime grupları = Word groups ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2014 146 s.

Bu çalışma, Peyami Safa'nın Dokuzuncu Hariciye Koşu adlı romanının söz dizimi yönünden incelemesini içermektedir. Eser söz dizimi başlığı altında Kelime Grupları, Cümle bahsi ve Eksilteli yapılar olarak üç bölüm halinde incelenmiştir. Kelime Grupları bölümünde her bir kelime grubunun yapısı, çeşitleri, cümledeki görev özellikleri ve diğer kelime grupları ile olan ilişkileri belirlenmiştir. Cümle kısmında ise romandaki cümlelerin bağlanma şekilleri, yüklemine yerine ve türüne göre kazandığı özellikler ve cümlelerin anlamlarına göre olumluluk, olumsuzluk ve soru türleri tespit edilmiş, bu tespit ve incelemeler de romandan seçilen cümlelerle örneklendirilmiştir. Eksilteli yapılar bölümünde ise bu tür kullanımların eserde neden sıkça kullanıldığına ilişkin fikirlerimiz örnek cümlelerle tartışılmıştır.

In this research, Peyami Safa's novel: "Dokuzuncu Hariciye Koşu" is examined according to syntax approach." In the syntax composition word groups, sentences and the elliptical structures are analysed in three part. In the word groups part, first the structure and types of each word groups are determined. After that; the connection of word groups among the other word groups are identified and the position of the words in sentences are assessed. In the sentence part the conjunctioning styles between the sentences, the special features which the predicates gained according the their place, the positive, negative and interrogative styles of the sentences are ascertained. As a consequence of these results, the examples of these sentence in the novel are determined. In elliptical structures part, the ideas are discussed why we usually use this kind of sentences.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
381977		Türkmen Türkçesinin söz dizimi / Syntax of Turkmen Turkish Yazar:SİNAN DİNÇ Danışman: PROF. DR. RECEP TOPARLI Yer Bilgisi: Cumhuriyet Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle = Sentence ; Söz dizim = Syntax ; Sözcük öbekleri = Lexical bundles ; Türkmençe = Turkoman language	Onaylandı Doktora Türkçe 2014 247 s.

Türkmen Türkçesinin Söz Dizimi adlı bu çalışmada, günümüzde Türkmenistan Cumhuriyeti'nin resmî dili, cümle bilgisi yönüyle incelenmiştir. Çalışmanın başında, çalışmanın yöntemi hakkında bilgilerin verildiği "Çalışmanın Esasları" ve günümüz Türkmen Türkçesinin resmî dil hâline getirilişinin ele alındığı "Günümüz Türkmen Türkçesi" ana başlığı ile "Giriş" Bölümü bulunmaktadır. Çalışmanın inceleme kısmı, "Sözcük Öbekleri" ve "Cümle" başlıklı iki temel bölümden oluşmaktadır. "Sözcük Öbekleri" bölümünde cümlenin öğeleri, asıl öge – yardımcı öge ilişkisi esas alınarak alt başlıklara ayrılmıştır. "Cümle" bölümünde ise, cümle kavramı hakkında genel bilgiler verildikten sonra, cümlenin öğeleri ve cümle türleri hakkında bilgi verilmiş; bunlar, örneklendirilmiştir. "Sonuç" bölümünde inceleme sonucunda elde edilen veriler maddeler hâlinde sunulmuştur. "Kaynakça" bölümünde çalışmada faydalanılan kaynaklar sıralanmıştır. En sonda, çalışmada geçen terimler önce Türkiye Türkçesinden Türkmen Türkçesine sonra Türkmen Türkçesinden Türkiye Türkçesine harf sırasıyla verilmiştir. Anahtar Sözcükler: Türkmen Türkçesi, Türkmençe, Türkmençe sözcük öbekleri, Türkmençe söz dizimi, Türkmençe cümle bilgisi.

Entitled "Syntax of Turkmen Turkish", this study is intended to examine the formal language of present day Republic of Turkmenistan with respect to its syntax. The chapter entitled "Present Day Turkmen Turkish", where the process in which the Turkmen Turkish has been turned into formal language is handled, and the chapter entitled "Guidelines of the Study", where the method of the study is given, constitute the "Introduction". The main part of the study consists of two parts respectively entitled "Phrases" and "Sentence". In the chapter entitled "Phrases", components of a sentence are given taking into account the relation between the main components and auxiliary components. In the chapter entitled "Sentence", components of a sentence and sentence types are given after general information about the concept of sentence is provided. In the chapter entitled "Conclusion", the data obtained at the end of the examination are specified. The part entitled "Bibliography" provides the sources utilised during the study. At the end of the study, the terms used in the study are given in alphabetic order, first from Turkey Turkish into Turkmen Turkish, and then vice versa. Key words: Turkmen Turkish, Turkmen, Turkmen phrases, Turkmen syntax, Turkmen sentence construction.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
356773		Mustafa Kutlu'nun Uzun Hikâye adlı hikâye kitabının söz dizimi açısından incelenmesi / Syntax analysis of Uzun Hikaye (Long Story) by Mustafa Kutlu Yazar: İBRAHİM AKIN Danışman: YRD. DOÇ. DR. MUHİTTİN ÇELİK Yer Bilgisi: İnönü Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / 162 s. Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Cümle = Sentence ; Hikaye = Story ; Hikaye kitapları = Story books ; Kutlu, Mustafa = Kutlu, Mustafa ; Söz dizim = Syntax ; Uzun Hikaye = Long Story	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2014

Bu çalışmada Mustafa Kutlu'nun "Uzun Hikaye" hikayesinin söz dizimi açısından incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı, "Uzun Hikâye" hikâyesinden hareketle Türkçe söz diziminde cümle çeşitleri, cümle tahlilleri, cümlelerin öğeleri ile ilgili özellikleri ortaya koymaktır. Araştırma, dil bilgisinin söz dizimi alanıyla ilgilidir. Konuyu daha ayrıntılı incelemeye tabi tutmak için araştırma, cümle çeşitleri, cümle tahlilleri, cümlelerin öğeleri ile sınırlandırılmıştır. Çalışmada Leylâ Karahan'ın "Türkçede Söz Dizimi" adlı eseri temel çerçeve olarak alınmıştır. Farklı kaynaklar ve hikâyedeki örneklerden hareketle bir sınıflandırma yapılmıştır. Tez, Türk hikâyeciliğin son zamanında üzerinde çok konuşulan ve çeşitli araştırmalara konu olan yazarın kitabından hareketle söz dizimi ile ilgili tespitler yapmayı amaçlayan metin merkezli bir çalışmadır. Tez beş bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında araştırmayla ilgili kuramsal çerçeve ele alınmış, amacı belirlenmiş; çalışmanın sınırlılıkları ve konuyla ilgili temel terimlerin tanımları verilmiştir. İkinci bölümde araştırmanın yöntemi açıklanmıştır. Araştırmanın temel kısmı olan üçüncü bölümde ilk önce yazarın hayatı ve hikâyeciliği ile "Uzun Hikâye" adlı eser ele alınmış. Sonra cümle çeşitleri, cümlelerin öğeleri, cümle tahlilleri ayrı başlıklar altında incelenmiştir. Başlıklarla ilgili açıklamalardan sonra hikâyeden örnekler sunulmuş ve örneklerin sonunda sayfa numaraları verilmiştir. Tezin dördüncü bölümü ise sonuç kısmından oluşmakta, bu kısımda araştırmanın bulgularına dayalı olarak elde edilen genel sonuçlara yer verilmiştir. Beşinci bölümde ise önerilere yer verilmiştir. En sona kaynakça listesi eklenmiştir. Anahtar Sözcükler: Söz Dizimi, Cümle, cümle çeşitleri, Cümlelerin Öğeleri, Mustafa KUTLU, Uzun Hikâye

life of the writer and his story writing style and his work called "Uzun Hikaye" (Long Story) have been explained. In addition, sentence types, sentence components and sentence analyses have been studied under different titles. After the explanations about the titles, there are examples from the story and there are page numbers at the end of examples. The fourth part of the thesis consists of the conclusion and in this part, overall conclusions obtained from the findings of research can be seen. In the fifth part, there are suggestions. The last part is the reference list. Key Words: Syntax, Sentence, Sentence types, Components of Sentence, Mustafa KUTLU, Long Story

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
372127		Nüzhename üzerine söz dizimi bakımından bir inceleme / A review about nushatname in point of syntax Yazar: OSMAN AKTEKER Danışman: YRD. DOÇ. RIDVAN ÖZTÜRK Yer Bilgisi: Necmettin Erbakan Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı / Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: 16. yüzyıl = 16. century ; Cümle = Sentence ; Kelime grupları = Word groups ; Nüzhename = Nushatname ; Osmanlıca = Ottoman ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2014 383 s.

Bu araştırmanın konusu, Türkçenin söz diziminin on altıncı yüzyıldaki seyrini takip etmektir. Araştırmanın temel hedefleri ise Türkçenin söz dizim tarihinin yazılmasına katkı sağlamak ve söz dizimindeki değişme ve gelişmelerin tespitine imkan tanımaktır. Araştırmaya, dil bilimsel

veri sağlama yeterliliğinde olduğu saptanan Yusuf B. Addülatif'in Farsçadan Türkçeye çevirdiği Türkçe olmayan kelime, tamlama ve diğer söz dizim özelliklerinin dikkat çekici özellikte olduğu Nüzhetname eserinin çeviri yazı yöntemi ile günümüz harflerine aktarılması ile başlandı. Bu işlemten sonra metin, söz dizimsel inceleme metotları ile ayrıntılı olarak incelendi. Bu çalışmayla, diller arası söz dizim alışverişinin dil dizgesinde alıntı dizge- asıl dizge şeklinde bir ikili dizge teşekkül ettirmediği ve alıntı kaidelerin dizgede asıl kaideler gibi işlev gördüğü sonucuna varılmıştır. Alıntı bütün kelime ve dil bilgisi kurallarının, dizge içinde Türkçenin kuralları dahilinde erimesi iletişim düzeyi en üst seviyede bir dizgenin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Dizge içindeki yabancı dizgeye rağmen tek bir dizgenin hakim unsur olması dilin temel belirleyici unsurunun söz dizimi olduğu sayılığını destekler özelliktedir. Anahtar Kelimeler: Sözdizimi, Cümle, Osmanlıca

The subject of this research is to follow course of Turkish syntax in 16. Century. Contribution to the written history of the Turkish syntax and generating opportunity for detecting changes and developments in syntax constitute main targets of the research. The research began with orthographic translation of Yusuf B. Addullatif's translation of Nushatname translated from Persian to Turkish having remarkable characteristic of words, phrases and other syntactic features in our current alphabet. After this progress, it was reviewed detailed with syntactic research methods. This study came to the conclusion, syntactic transfers between languages constitute no loan-original system but a single system and rules of loan function as original rules. All words and grammatical rules in system emerge with the rules of Turkish and an open, substantial system having the highest level of communication. Thus it was supported; fundamental structure of all languages is generated depending upon syntax.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
357120		Ahmed Mithat Efendinin "Müşahedat" adlı eserinin söz dizimi açısından incelenmesi / A syntactical analysis of Müşahedat, a work by Ahmet Mithat Efendi Yazar:KÜBRA ÖZCAN Danışman: DOÇ. DR. BEDRİ SARICA Yer Bilgisi: Pamukkale Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı / Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Ahmed Mithad Efendi = Ahmed Mithad Efendi ; Cümle = Sentence ; Kelime grupları = Word groups ; Müşahedat = Müşahedat ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Türk romanı = Turkish novel	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2014 253 s.

Bir milleti meydana getiren ve ayakta tutan en önemli unsurlardan biri dildir. Dil belli öğelerden meydana gelen bir sistemdir. Bu sistemin öğelerinden olan cümleyi ve cümle türlerini, cümleyi meydana getiren kelimeleri ve kelime gruplarının sıralanışlarını, birbiriyle olan ilişkilerini inceleyen bilim dalına söz dizimi (sentaks, cümle bilgisi) denir. Toplumların kullandıkları dilin yapısının, özelliklerinin, kullanışlarının öğrenilmesi için söz dizimi çalışmaları önemli bir yere sahiptir. Yapmış olduğumuz bu çalışma Ahmed Mithat Efendi'nin "Müşahedat" adlı romanındaki kelime grupları ve cümle türleriyle oluşturulmuş bir söz dizimi çalışmasıdır. Mithat'ın bu romanı edebiyat tarihimizin ilk natüralist romanı olarak nitelendirildiğinden önemli bir yere sahiptir. Hem Müşahedat romanının öneminden hem de

Ahmed Mithat Efendinin Tanzimat döneminde dilde sadeleşme hareketinin öncülerinden olması bizi bu romanı incelemeye sevk etmiştir. Çalışmamızın "Giriş" bölümünde "Ahmed Mithat Efendi'nin Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Müşahedat Romanı" ile ilgili bilgi verilmiştir. Çalışmamız "Kelime Grupları" ve "Cümle" şeklinde iki bölümden oluşturulmuştur. Her bölümün alt başlıkları incelenirken dilcilerin görüşlerine yer verilmiştir. Romanın tamamı incelenmiş ve her konu için örnekler toplanmıştır. Örnekler verilirken sekiz bölümden oluşan romanın her bölümünden üçer örnek vermeye çalışılmıştır. Çalışmayı hazırlarken faydalandığımız kaynakların bibliyografyası son bölümde verilmiştir. "Sonuç" bölümünde romandaki kelime grupları ve cümle yapılarıyla ilgili sayısal değerlendirmeler ve buna bağlı olarak yorum yapılmıştır. Anahtar Kelimeler: Söz Dizimi, Kelime Grubu, Cümle, Ahmed Mithat, Müşahedat

Language is one of the fundamental elements that keep a nation together. Language is a system consisting of certain structures. Syntax is the order of words within a sentence to convey meaning. It is the study of producing sentences from words, phrases and types of sentences. Syntactical studies are of great importance to find out about the linguistic structures of a language spoken by a nation. This work is a syntactical analysis of Müşahedat, a work by Ahmet Mithat Efendi through phrases and types of sentences. His novel is important in that it was the first naturalist novel in Turkish Literature. Apart from this, the fact that Ahmet Mithat was one of the forerunners of the movement of simplification in language was another reason why I chose to study this novel. The introduction of the work deals with his life, literary personality, works as well as his novel 'Müşahedat'. The work consists of two parts: Phrases and sentences. The views by linguists were included in the sub-headings of each part. The examples for each sub-heading were collected by studying the whole novel. Three examples out of each of the eight chapters were given. The sources are at the end of the work. The conclusion part shows digital evaluations and interpretations of the phrases and the sentence structures in the novel. Keywords: Syntax, Phrases, Sentences, Ahmet Mithat, Müşahedat

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
364879		Samihâ Ayverdi'nin romanlarında söz dizimi çalışması / Ayverdi Samihâ in novels syntax study Yazar: FERDA MERVE ARTUĞ Danışman: DOÇ. DR. TÜRKAN GÖZÜTOK Yer Bilgisi: Karabük Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Ayverdi, Samiha = Ayverdi, Samiha ; Dil özellikleri = Language features ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Türk romanı = Turkish novel	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2014 337 s.

Samihâ Ayverdi, çağımızın en önemli mütefekkir yazarlarından birisidir. Onu benzeri pek çok yazardan ayıran en önemli husus, aynı zamanda onun bir tefekkür insanı olmasıdır. Edebiyatımıza roman türündeki eserlerle giren Ayverdi, ardından mensur şiir ve hikayeye yöneldi. Bu çalışma Samihâ Ayverdi'nin romanlarında söz dizimi bakımından incelenmesini kapsamaktadır. Romanlar, sadece söz dizimi açısından ele alınmıştır. Romanların ana temaları, taşıdıkları sosyal mesajlar, yazarın psikolojisinin esere yansımaları, anlatım tekniği ve

yazarın üslubuna etki eden diğer faktörler, bu çalışmanın dışında tutulmuştur. Fakat, bir edebi eser, her şeyden önce bir dil malzemesinden oluşmuş bir bütündür. Bir yazarın üslubunu belirlemede, bu dil malzemesini nasıl kullandığı sorusu aydınlatılmadan varılacak sonuçlar yanıltıcı olacaktır. Bu çalışmada, Türk dilinin en önemli sorunlarından birisi olan söz dizimi konusu, her yönüyle ele alınmış ve hem günümüz Türkiye Türkçesinin hem de Samihâ Ayverdi'nin dil özellikleri, söz dizimi bakımından ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Samihâ Ayverdi, the most important thinker of our time is one of the authors. The most important issue that separates him from so many writers, but also for his people is a contemplation. Faced with the novel Ayverdi work in our literature, and then turned to prose, poetry and stories. Ayverdi Samihâ this study covers the analysis in terms of syntax in the novels. Novels, is discussed only in terms of syntax. The main themes of the novel, they carry social messages, the author's reflection on the work of psychology, narrative technique, and other factors that affect the author's style, were excluded from this study. But a literary work, first of all, a language formed from the material as a whole. In determining the style of an author, the question of how to use this language materials will be reached without illumination results will be misleading. In this study, which is one of the most important problems of Turkish language syntax issue, and both dealt with every aspect of modern Turkey, Turkish language features of both Samihâ Ayverdi , syntax has tried to reveal terms.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
375862		Mustafa Kutlu'nun Uzun Hikâye adlı eseri üzerine bir söz dizimi (Kelime grupları) incelemesi / The book of Mustafa Kutlu: Uzun Hikaye (Long Story) a research about syntax (Word groups) Yazar:HAMED KHAN Danışman: DOÇ. DR. HATİCE TÖREN Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Hikaye = Story ; Kelime grupları = Word groups ; Kutlu, Mustafa = Kutlu, Mustafa ; Söz dizim = Syntax ; Uzun Hikaye = Long Story	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2014 333 s.

Biz çalışmamızda, son yıllarda Türkiye Türkçesi gramerinin en çok tartışılan konularından biri olan kelime grupları üzerinde duracağız. Dil bilgisi özellikle de söz dizimi üzerinde Orhun Abidelerinden bugüne kadar sayısız araştırmalar yapılmış ama hala bazı konulara değinilmemiş ya da yetersiz kalmıştır. Söz dizimi ve kelime grupları üzerinde yapılan incelemeler daha çok manzum ve mensur edebi eserler sahasında olmuştur. Biz çalışmamızda, XXI. yüzyılın sade konuşma dilini, akıcı bir şekilde yazı diline çeviren Mustafa Kutlu'nun en çok okunan Uzun Hikâye adlı öyküsün kelime grupları üzerinde çalışacağız. Birinci bölümde, Mustafa Kutlu'nun özetle hayatı, eserleri ve Kutlu'nun eserleri üzerinde dil veya edebiyat kapsamında çalışılan tezlerden bahsedeceğiz. İkinci bölümde kelime grupların tanıtımı ve özelliklerinden bilgiler vererek bu konu üzerinde farklı tasnifleri karşılaştırıp ortak ve farklılık gösterdikleri noktaları tespit edeceğiz. Üçüncü bölümde ise Uzun Hikâye eserindeki kelime gruplarını tasnif edip kendi görüş ve önerilerimizi sonuçta belirteceğiz. Anahtar Kelimeler: Söz Dizimi, Kelime Grupları, Mustafa Kutlu, Uzun Hikâye

In the present study, one of the controversial subjects which is syntax has been studied with regard to its naming and classification of Turkish grammar. In our thesis, the syntax of the story book, Uzun Hikaye, which has been one of the most widely read book and was written by Mustafa Kutlu who is one of the most prominent Turkish authors of the modern Turkish story and uses the spoken Turkish very competently and aptly in his books. In the first chapter, the life and works of Mustafa Kutlu have been introduced very briefly and then some information about Uzun Hikaye has been given. Also, the dissertations, written in the field of language and literature, about Mustafa Kutlu's works have been presented. The second chapter deals with the features and introduction of the syntax and discusses various studies in a comparative way. The third chapter studies and classifies the syntax of Uzun Hikaye and presents some analysis about it. Keywords: Syntax, Word Groups, Mustafa Kutlu , Uzun Hikaye , Long Story

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
480332		Cengiz Aytmatov'un Kırgızca hikâyelerinin söz dizimi / Syntaxes of Kyrgyz Stories by Chingiz Aytmatov Yazar:AYGÜL ÖZDOĞAN Danışman: DOÇ. DR. FUNDA KARA Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü / Türk Dili ve Lehçeleri Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Doktora Türkçe 2015 975 s.

Bu çalışma Cengiz Aytmatov _un Kırgızca yazılmış hikâyelerinden elde edilen bir bütünce (corpus) üzerinde söz dizimi incelemesidir. Modern dil bilim anlayışında, şekil anlam ve işleve göre cümleleri çözümlmek, Türkçenin ifade gücünü, sınırlarını bu hikâyeler aracılığıyla tespit etmek, aynı zamanda yazarın duygu, düşünce ve gözlemlerinin yüzeysel yapıya nasıl dönüştüğünü belirlemek ulaşılmak istenen amaçlardandır. Çözümlemeden elde edilen bilgiler 9 bölümde değerlendirilmiştir. Giriş bölümü yazarın hayatını, eserlerini, dilini ve üslup özelliklerini tanımlar. "Kavramların işaretlenmesi" başlığı altında bağımsız kavramlarla ilgili özelliklere değinilmiştir. Taban hâlindeki isim ve fiiller "Taban hâlindeki öğeler" başlığı altında üçüncü bölümde gösterilmiştir. "Kavram ilişkileri" başlığı altında isim ve fiil çekimleri ve belirli tamlamalar incelenmiştir. "Cümle" başlığı altındaki beşinci bölümde cümlenin öğeleri anlatılırken altıncı bölüm olan "Cümle Dışı Unsurlar" ise cümlenin kurucusu olmayan öğeleri içermektedir. "Cümle Yapıları" bölümü cümle kalıplarını ve bunlarla ilgili örnekler vermektedir. Cümle ve cümle kalıplarıyla ilgili istatistiksel veri dört grup hâlinde "Cümle ve Cümle Kalıplarının Kullanım Oranları" başlığı altındaki sekizinci bölümde gösterilmektedir. Sonuç bölümünde, çalışmadan elde edilen bulgular verilmiştir. Son bölümde ise "Şekil Bilgisi Dizini", "Kaynakça" ve "Ekler" sunulmaktadır. Anahtar Kelimeler: Cengiz Aytmatov, hikâye, söz dizimi, cümle bilgisi, Kırgız Türkçesi

This study is an investigation of syntax based on a corpus derived from the Kyrgyz stories written by Chingiz Aitmatov. The main purpose of the study is to analyze sentences in terms of form, meaning and function, to identify the expression power of Turkish language through these stories and also to determine how the author's emotions, thoughts and observations are transformed into the superficial structure on the basis of modern linguistics understanding. Data obtained from this analysis are discussed in nine chapters. The introduction chapter describes the author's life, studies, language and style features and general information and

general information about this study is presented. The next chapter —The Marking of Concepts| deals with the features of independent concepts. The verbs and nouns in their base forms are discussed in the Third chapter which is under the title —The Base Elements.| —Concepts Relations| chapter examines noun and verb conjugations and specific propositional phrases. The fifth chapter with the title —Sentence| deals with the elements of a sentence and the sixth chapter —Nonessential Elements| contains elements that are not constituents of a sentence. —Sentence structure| gives the sentence patterns and their examples. The statistical data of sentence and sentence patterns are shown in groups of four in the eighth chapter —The Ratio of the Use of Sentence and Sentence Patterns.| In conclusion chapter, results drawn from the study are discussed and in the last chapter of the study —Shape Knowledge Syntax,| References and Appendices are presented. Keywords: Chingiz Aitmatov, story, sentence, syntax, Kyrgyz Turkic

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
429640		Yunus Emre Divanının söz dizimi / The syntax of the Yunus Emre Divan Yazar:HÜSNA KAVAKLIÇEŞME KOTAN Danışman: PROF. DR. MUHARREM DAŞDEMİR Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü 1217 s. / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Divan edebiyatı = Divan literature ; Edebiyat = Literature ; Söz dizim = Syntax ; Yunus Emre = Yunus Emre	Onaylandı Doktora Türkçe 2015

Bu çalışmada Yunus Emre Divanı işlevsel dil bilgisi yaklaşımıyla söz dizimi açısından incelenerek dil birimlerinin işlevleri tespit edilmeye çalışılmış bütüncedeki cümleler yapısal çözümleme yöntemiyle sınıflandırılmıştır. "Giriş" bölümünde Yunus Emre'nin menkıbevi ve tarihî hayatından, eserlerinden, dil ve üslup özelliklerinden; çalışmayla ilgili genel bilgilerden bahsedilmiş, "Kavramların İşaretlenmesi" adlı birinci bölümde Divan'daki şiirleri oluşturan kavramlarla ilgili özellikler, "Taban Hâlindeki Ögeler" adlı ikinci bölümde taban hâlindeki isim ve fiiller, "Kavram İlişkileri" adlı üçüncü bölümde Divan'da geçen belirli tamlamalar ve belirtme unsurları, "Cümle" adlı dördüncü bölümde cümlenin ögeleri, "Cümle Dışı Ögeler" adlı beşinci bölümde cümlenin kurucu olmayan ögeleri, "Cümle Yapıları" adlı altıncı bölümde örnekleri ile birlikte cümle kalıpları, "Cümle ve Cümle Kalıplarının Kullanım Oranları" adlı yedinci bölümde cümleler ve cümle kalıplarıyla ilgili istatistiki bilgiler, "Sonuç" adlı bölümde ise çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonunda son seslerine göre biçim birimlerin sıralandığı "Şekil Bilgisi Dizini" ve çalışma boyunca faydalanılan eserlerin konulduğu "Kaynak" kısmı da yer almaktadır. Anahtar Kelimeler: Yunus Emre, Eski Anadolu Türkçesi, Söz Dizimi, Yapı, İşlev.

This study aims to identify functions of language units through examining Divan of Yunus Emre with functional grammar from syntactic perspective, and sentences are classified according to structured analysis. In "Introduction" part, Yunus Emre's legendary and historical life, works, language and diction features, and general information about the study have been discussed; in the first part titled "Marking Concepts" features related to the concepts forming poems in Divan, in the second part titled "Ground State Elements" ground

state nouns and verbs, in the third part titled "Concept Relations" certain noun phrases and determinative elements found in Divan, and in the fourth part titled "Sentence" elements of a sentence, in the fifth part titled "Elements out of Sentence" non-constitutive elements of a sentence, in the sixth part titled "Sentence Structures" sentence patterns with examples, in the seventh part titled "Usage Rate of Sentence and Sentence Patterns" statistical information related to sentence and sentence patterns, and in the "Conclusion" part obtained findings have been evaluated. At the end of the study, "Morphology Index" where morphemes are listed according to their last sounds, and "Bibliography" part where utilised resources are added. Keywords: Yunus Emre, Old Anatolian Turkish, Syntax, Structure, Function.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
422347		Altun Yaruk'un yedinci kitabı üzerine söz dizimi incelemeleri / A syntactic analysis of the seventh book of the Altun Yaruk (Golden Light) Yazar:BERKER KESKİN Danışman: YRD. DOÇ. DR. ÖZCAN TABAKLAR Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Altun Yaruk = Altun Yaruk ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Edebiyat = Literature ; Eski Türkçe = Old Turkish ; Söz dizim = Syntax ; Uygur edebiyatı = Uighur literature ; Uygurca = Uighur language	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2015 312 s.

Altun Yaruk Sudur, Budist Uygur edebiyatının en hacimli ve önemli eserlerinden birisidir. Eser üzerine bugüne dek özellikle metin yayımı ile ilgili olarak pek çok çalışma yapılmıştır. Bizim çalışmamız, bu eserin yedinci kitabı üzerine söz dizimini ihtiva eder. Altun Yaruk adlı eserden hareketle Eski Uygur Türkçesinin cümle yapısı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Öncelikle giriş bölümünden sonra Uygurların tarihi ve edebiyatı üzerine genel bilgiler verilmiştir. Ardından ana bölümde metinde geçen bütün cümleler müstakil olarak değerlendirilmiştir. Cümlelerdeki kelime grupları bulunarak ait oldukları cümlenin altında sıralandırılmıştır. Sonuç kısmında elde edilen veriler ayrıntılı olarak maddelendirilmiştir. Anahtar Sözcükler: Eski Türkçe, Eski Uygur Türkçesi, Altun Yaruk Sudur, Budist Uygur edebiyatı, söz dizimi, kelime grupları.

Altun Yaruk Sudur is the most voluminous and important work of the Buddhist Uighur literature. This work has been studied many times by various scholars so far. But, many of these studies involve only transcription, transliteration and descriptions of the text. Yet, this thesis is concerned with the syntax of the seventh book of Altun Yaruk Sudur, as we tried to find out syntactic characteristics of Old Uighur Turkic through this investigation. In the first two parts, we present general information about history and literature of the Old Uighurs. After this, in the following main part, all the sentences of the transcribed text are examined individually. Word groups in the sentences are analysed and sorted under each sentence examined. All found data are assessed in detail in the conclusion part. Key Words: Old Turkic, Old Uighur Turkic, Altun Yaruk Sudur, Buddhist Uighur literature, syntax, word groups.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu

383932

Kemal Tahir'in Devlet Ana romanı ile Tarık Buğra'nın
Osmancık romanının söz dizimi çalışması / Kemal Tahir's
Devlet Ana novel with Tarik Buğra's Osmancık novel study of
syntax

Yazar:HAMİDE ERGÜL

Danışman: DOÇ. DR. TÜRKAN GÖZÜTOK

Yer Bilgisi: Karabük Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü /
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim
Dalı

Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish
Language and Literature

Dizin:Buğra, Tarık = Buğra, Tarık ; Edebiyat = Literature ;

Karşılaştırmalı edebiyat = Comparative literature ; Kemal Tahir
= Kemal Tahir ; Osmancık = Osmancık ; Roman = Novel ; Söz
dizim = Syntax ; Türk edebiyatı = Turkish literature ; Yeni

Türk edebiyatı = New Turkish literature

Onaylandı

Yüksek

Lisans

Türkçe

2015

336 s.

Bu çalışma bir cümle bilgisi çalışmasıdır. Çalışma Kemal Tahir'in Devlet Ana romanı ile Tarık Buğra'nın Osmancık romanından eleme yöntemiyle seçilen cümlelerin sözdizimi açısından incelemesini içermektedir. Bu romanlar Çağdaş Türkçenin geldiği yeri bize işaret ederler. 1968 ve 1983 tarihlerinde ilk basımlarını yapan bu eserler Türk Edebiyatının seçilmiş eserleridir ve Osmanlı Devletinin kuruluş aşamasını konu almaları itibarıyla de dikkat çekerler. Bu çalışmamızın ilk bölümünde seçilen cümlelerin öncelikle kelime grupları açısından yapısı incelenmiştir. Burada her iki yazarın seçilen cümlelerindeki kelime grupları ve işlevleri belirlenmiştir. Benzer ve farklı yönler ortaya konmuştur. Çalışmanın ikinci bölümünde ise cümle konusu mevcut literatüre göre ele alınmıştır. Bu bölümde cümlelerin öğeleri, yapısına göre cümleler, yüklem türüne göre cümleler, yerine ve anlamına göre cümleler ve cümle unsurları arasındaki münasabet belirlenip her bir romandan cümlelerle örneklendirilmiştir. Edebi eser, her şeyden önce bir dil malzemesinden oluşur ve bu malzemenin nasıl kullanıldığı bir yazar için son derece önemlidir. Bu açıdan, çalışmanın üçüncü bölümünde ise her iki yazarın eserlerine ait kısa bir dil ve üslup değerlendirmesi konulmuştur. Bu çalışma, her iki yazarın dili nasıl kullandığını, Türk Diline olan hâkimiyetlerinin ya da yetersizliklerinin esere nasıl yansıdığını tespit etmeye imkân sağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında Tarık Buğra'nın dili daha kurallı, daha estetik ve işlevsel kullandığı ve bunun üslupçuluğuna etki etmesi söz konusu iken; Kemal Tahir daha özensiz, savruk ve çalاکalem bir üslupla yazmaktadır.

This is a work of sentence knowledge. This work includes a research in terms of word order sentences which are chosen eliminating method from Osmancık novel of Tarık Buğra and Devlet Ana novel of Kemal Tahir. This novels show us place where contemporary Turkish comes. The Works which were first printed in 1968 and 1983 are chosen work of Turkish literature and they attract attention by explaining establishment steps of Ottoman State. In this work, structure of chosen sentences are analyzed in terms of sentences group. In this part, both the author's sentence groups and function in chosen sentences are determined. Similarity and differences are presented. In the second part of the work, sentence topic is taken up according to current literature. In this part, connection among sentence items; according to the structure, according to the type of predicate, according to the position and means sentences are identified and is given examples of each novels. First of all, literary work occurs form a language materials and how the materials are used are important for an author. This work makes it possible to determine how both the author's use of language.

Tez No İndirme 395987	Tez Künye Buket Uzuner'in Karayel Hüznü adlı eserinin söz dizimi incelemesi / The syntax in the work Karayel Hüznü by Buket Uzuner Yazar: İSMAİL GÜRKAN GÜRER Danışman: YRD. DOÇ. DR. AHMET KARAMAN Yer Bilgisi: Afyon Kocatepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Cümle yapısı = Sentence structure ; Dilbilgisi = Grammar ; Karayel Hüznü = Karayel Hüznü ; Kelime grupları = Word groups ; Söz dizim = Syntax ; Uzuner, Buket = Uzuner, Buket	Durumu Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2015 188 s.

Bu çalışmada Buket Uzuner'in Everest yayınlarından çıkmış "Karayel Hüznü" adlı eseri söz dizimi açısından incelenmiştir. Giriş bölümünde araştırmanın amacı, önemi ve çalışmada uygulanan yöntem anlatılmaktadır. Çalışmamız; yazarın hayatı, edebi kişiliği ve "Karayel Hüznü" eserinin söz dizimi olmak üzere iki bölümden oluşmuştur. Söz dizimi çalışmasını yaptığımız bölümde, önce kelime grupları ile bu grupların cümle içindeki görevleri örnek cümleler verilerek ele alınmış, ardından cümle yapısı, cümlenin öğeleri, son olarak da cümle tahlillerine yer verilmiştir. Çalışmanın sonunda bu örneklerden hareketle genel yargılara varılmıştır. Anahtar Kelimeler: Kelime, Kelime Grubu, Cümle, Söz Dizimi, Karayel Hüznü.

In this study, Buket Uzuner's "Karayel Hüznü", from Everest Publishing House is analysed in terms of the syntax, that is word order. In the introductory chapter, the objective and significance of the study, and the methods applied in the study are presented. Our study consists of two main parts, the life and the literary identity of the author, and the syntax of the work "Karayel Hüznü". In the part where the syntax is examined, first, the phrases and their functions in the sentence are examined by providing examples, then the sentence structure and frame, and the sentence analysis of the work are presented. At the end of the study, considering all these, a balanced judgement is made. Key Words: Word, Phrases, Sentence, Syntax, Karayel Hüznü.

Tez No İndirme 417817	Tez Künye Selim İleri'nin Yağmur Akşamları adlı hikâye kitabı üzerinde söz dizimi incelemesi / Syntactic research about the book Yağmur Akşamları's Selim İleri Yazar: RAMAL MAHMOOD Danışman: PROF. DR. MUSTAFA ÖZKAN Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics Dizin: Ara cümle = Parenthetical sentence ; Birleşik cümle = Compound sentence ; Dilbilgisi-isim cümleleri = Grammar-noun clauses ; Eksilteli cümle = Ellipsis sentence ; Koşul cümleleri = Conditional statements ; Soru cümleleri =	Durumu Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2015 271 s.

Interrogative sentences ; Söz dizim = Syntax ; Yan cümleler =
Clauses ; İleri, Selim = İleri, Selim ; İlgi cümlesi = Interest
sentence

Bu çalışmada, Selim İleri'in 4 kısa ve 2 uzun hikayeden oluşan kitabı "Yağmur Akşamları", sözdizimsel olarak incelenmiştir. Hikayelerdeki cümleler çeşitli yönleriyle ele alınmış ve örneklerle açıklanmıştır. Araştırma giriş ve altı bölümden oluşmaktadır: Birinci bölüm, cümlenin temel öğelerini içermektedir, ayrıca bununla beraber temel öğeler kelime grupları bakımından da incelenmiş, her ögenin tanımıyla beraber örneklerine de yer verilmiştir. İkinci bölüm, cümlenin yardımcı öğeleri içermektedir, ayrıca bununla beraber yardımcı öğeler kelime grupları bakımından da incelenmiş, her ögenin tanımıyla beraber örneklerine de yer verilmiştir. Üçüncü bölümde yüklem türüne göre cümleler tanımlarla beraber örneklerle açıklanmıştır. Dördüncü bölümde yapılarına göre cümleler tanımlarla beraber örneklerle açıklanmıştır. Beşinci bölümde dizilişine göre cümleler incelenmiştir. Altıncı bölümde ise anlamına göre cümleler beş başlık altında sınıflandırılmıştır. Anahtar Kelimeler: Sözdizimi, Cümle, Temel Öğeler, Yardımcı öğeler, Kelime grubu

This research studies the syntax of a book called Yağmur Akşamları which is written by (Selim İleri). The book contains four short and two long stories. The sentences in the stories with their various methods are given and explained with examples. This work contains an introduction and six other parts: The first part studies the main element of the sentence construction, within these, this part has also studies the division of the main elements into various types of phrases with defining each element individually with examples. The second part explains the ordinary elements of the sentence, alognside with these, this part has also explains the division of the main elements on various types of phrases together with defining each element individually with examples. The third part explains sentence types according to (verb) function and defined then with examples. The fourth part studies the kinds of the sentence with defining them by examples. Furthermore, identifying those elements with given examples. The fifth part studies the sentences according their word orders. The sixth part classified the sentence into five categories according to meaning. Key Words: Syntax, sentence, main elements, ordinary elements, phrases

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
415575		Abbas Sayar'ın "Yılkı Atı" adlı eserinde söz dizimi / Syntax of the work called "Yılki Atı" written by Abbas Sayar Yazar:FEVZİ KIZILGÖL Danışman: YRD. DOÇ. DR. İMDAT DEMİR Yer Bilgisi: Afyon Kocatepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Dilbilim = Linguistics ; Kelime grupları = Word groups ; Roman = Novel ; Sayar, Abbas = Sayar, Abbas ; Söz dizim = Syntax ; Yılkı Atı = Yılkı Atı	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2015 277 s.

İnsanoğlu, dille düşünür, dille hisseder; yaşadıklarını, düşündüklerini, hissettiklerini konuştuğu dilden yararlanarak başkalarıyla paylaşır. Bu yönüyle dil, millî kültürün ve kimliğin oluşmasında son derece önemli bir işlev üstlenir. Kültür ve sanat etkinlikleri, dille gerçekleştirilir. Tecrübeler, kültürel ürünler, bilimsel buluşlar; kuşaktan kuşağa dille aktarılır.

Hiçbir dil, ilk ortaya çıktığı zaman ki hâlini aynen devam ettirmez. Her dil zamana ve dilin konuşulduğu coğrafyaya bağlı olarak birtakım değişikliklere uğrar. Bu değişiklikler lehçe, şive, ağız gibi terimlerle ifade edilir. İşte bu noktada canlı varlık olan dilin gelişiminin izlenmesi önemli, hayati bir zaruriyettir. Dilin gelişim dönemlerinde vücut bulmuş eserleri ve yazarlarını, şairlerini incelemek, dilimiz için çok önemlidir. Dilin önemli unsurlarından kelime grupları ve cümle derin bir şekilde incelenerek bir yazarın üslubuna ve düşünce dünyasına ulaşabiliriz. Biz de bu amaçla dilimize roman, şiir ve öyküleriyle hizmet etmiş olan Abbas Sayar'ın "Yılkı Atı" adlı eserini incelemeye çalıştık. Anahtar Sözcükler: Abbas Sayar, Kelime, Kelime Grubu, Cümle, Söz Dizimi.

Human being thinks and feels with a language. He shares his feelings, thoughts, and memories by his mother tongue. In this way the language has an important role to make its national culture and identity. The cultural and art occasions take place by means of the language. Experiences, cultural factors and scientific inventions are transferred from generation to generation. No language can keep its origin without changing. Each language can have some changes depending on its time and place where it is spoken. These changes can be defined as accents dialect or lingo. At this point, following the improvement of language which is alive is important and vitally a must. Examining the writers and their works during this period is very important. We can reach the style and perspective of a writer by examining the important element of his word groups and sentences. Therefore we have tried to examine "Yılkı Atı" written by Abbas Sayar who serves our language with his poems, novels and stories. Key words: Abbas Sayar, Word, group of words, sentence, syntax.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
399484		Peyami Safa'nın Bir Tereddüdün Romanı adlı eseri üzerine söz dizimi çalışması / The syntax study on Peyami Safa's work called Yazar:AYÇİN ŞEKER Danışman: PROF. DR. HANİFİ VURAL Yer Bilgisi: Gaziosmanpaşa Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Bir Tereddüdün Romanı = Bir Tereddüdün Romanı ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Kelime grupları = Word groups ; Roman = Novel ; Safa, Peyami = Safa, Peyami ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2015 257 s.

Söz diziminin konusu; yargısız bir anlatım birimi olan kelime grupları ile yargılı bir anlatım birimi olan cümlenin yapısı, işleyişi, görevleri, çeşitleri ve birbiriyle olan ilişkileridir. Bu çalışmada Peyami Safa'nın "Bir Tereddüdün Romanı" adlı eseri söz dizimi açısından incelenmiştir. Yapılan bu çalışma, "Özet, Giriş, Türkçede Söz Dizimi, Peyami SAFA'nın Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri, Cümle Tahlilleri, Sonuç ve Değerlendirme, Kaynaklar" bölümlerinden oluşmuştur. Çalışmamızda Leyla Karahan'ın "Türkçede Söz Dizimi" adlı kitabındaki tasnifler doğrultusunda kelime grupları 14 alt başlıkta incelenmiştir. "Cümle ve Cümle Çeşitleri" kısmında ise cümle; sırasıyla öğeleri, yapısı, yüklemine türü, yüklemine yeri ve anlamı olmak üzere beş başlıkta incelenmiştir. Kelime grupları, cümle ve cümle çeşitleri bölümlerinde her bir konuyla ilgili dilcilerin görüşlerine yer verilmiş, romanın ilk

yüz sayfası incelenerek her bir konu için örnekler seçilmiştir. Örnek cümleler sıralanırken roman içinde buldukları sayfa numarası ve sayfa içindeki sırası cümle sonunda parantez içinde verilmiştir. Çalışmamızın üçüncü bölümünde ise, cümle tahlillerine yer verilmiş; 10 basit cümle, 8 şartlı birleşik cümle, 8 iç içe birleşik cümle, 8 ki'li bağlı cümle, 8 diğer bağlama edatlarıyla kurulan bağlı cümle, 8 sıralı cümle olmak üzere, toplam 50 cümle incelenmiştir. Bu cümleler öğelerine ayrılmış ve unsurlarının sıralanışına göre, anlamına göre, yüklemine göre, yapısına göre gruplara ayrılmış, cümlelerdeki kelime grupları belirlenmiştir. Sonuç ve değerlendirme kısmında incelenen eserdeki cümlelerin istatistiksel sonuçları verilerek eserin genel değerlendirmesi yapılmıştır. Kaynaklar bölümünde ise Türk dili hakkında yazılan ve çalışmamız esnasında yararlandığımız eserler listelenmiştir. Bu çalışmayı yapmaktaki amacımız söz dizimi çalışmalarına Peyami Safa'nın söz konusu eserinden seçilmiş örneklerle katkıda bulunmaktır. Anahtar Kelimeler: söz dizimi, Bir Tereddüdün Romanı.

The subject of syntax is words with extrajudicial narrative unit, judgmental structure of sentence which is a narrative unit, function, types and their relations with each other. In this study, Bir Tereddüdün Romanı by Peyami Safa is analyzed in terms of syntax. This study is composed of "Abstract, Foreword, The Syntax in Turkish, Peyami Safa's Biography, His Literary Character and Works, Sentence Analysis, Conclusion and Evaluation, Bibliography." In our study, Leyla Karahan's Türkçede Söz dizimi (Syntax in Turkish) was studied in groups of 14 sub-headings as the first source. In "Sentence and Sentence Types" section, elements of the sentences, orders of the elements, meaning, the type and structure of predicate were examined under four headings. In the section of word groups, sentence and types of sentence, for each subject, the opinions of linguists were given, examining the first a hundred pages of the novel, samples were selected for each subject. While lining the sample sentence sup, the page numbers in the novel and the line in the page were given in parentheses in the end of the sentences. In the third of our study, analysis of sentences have been given place; 10 simple sentences, compound conditional sentences, one within the other compound sentences, connected sentences with 8k, connected sentences established with the other connection prepositions, totally 50 sentences were examined. These sentences were separated into groups according to order of elements, meaning, predicate and structure, the groups of words were determined. In result and evaluation sections, the statistical results of sentences in the work were given and overall evaluation were made. In Biography section, the works that written about Turkish language and we use during our study were listed. The aim of this study is to contribute to syntax works with the selected samples from Peyami Safa's work. Key Words: The syntax, Bir Tereddüdün Romanı.

Tez No İndirme
448219

Tez Künye

Türkiye Türkçesi ve Başkurt Türkçesinin karşılaştırmalı söz dizimi / The comparative syntax of Turkish Turkey and bashkir Turkish

Yazar: FATMA ERTÜRK

Danışman: PROF. DR. ZEKİ KAYMAZ

Yer Bilgisi: Ege Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü /

Türk Dili ve Lehçeleri Ana Bilim Dalı

Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı =

Turkish Language and Literature

Dizin: Başkurtca = Bashkir language ; Karşılaştırmalı

dilbilgisi = Comparative grammar ; Karşılaştırmalı dilbilim =

Durumu

Onaylandı

Doktora

Türkçe

2016

443 s.

Comparative linguistics ; Söz dizim = Syntax ; Türkiye
Türkçesi = Turkey Turkish

Çalışmamızın birinci bölümü olan "giriş" bölümünde Başkurt kelimesinin tarihteki yeri, Başkurt tarihi ve kısa dil bilgisi verilmiştir. Başkurt Türkçesi ve Türkiye Türkçesi söz dizimi çalışmalarına yer verildikten sonra incelemede uygulanan yöntem açıklanmıştır. "İnceleme" bölümünde ise; Türkiye Türkçesinde ve Başkurt Türkçesinde kelime grubu, cümle ve öğeleri, cümlenin türleri olmak üzere üç ana başlık belirlenmiştir. Her iki lehçenin söz dizimi anlayışını ortaya koymak amacıyla her bölümde Türk ve Başkurt gramercilerin görüşlerine yer verilmiştir. Daha sonra çalışmalardaki genel terim eğilimi tespit edilmiştir. Çalışmamızda en fazla kullanılan terim tercih edilmiştir. Bu sayede, çalışmamızda sadece söz dizimi yapılarının değil aynı zamanda bu iki lehçenin söz dizimi anlayışlarının da çerçevelerini belirlemeye çalışılmıştır. Her iki lehçede de taradığımız edebi eserlerden örnekler belirlenmiş ve konunun genel özellikleri ortaya konulmuştur. Daha sonra konunun benzerlik ve farklılıkları karşılaştırmalı biçimde her konunun sonunda ortaya koymaya çalışılmıştır. Çalışmadan elde ettiğimiz genel değerlendirmeler "sonuç" bölümünde verildi.

In the first chapter of our thesis, that is the "Introduction" part, brief information about the place of the "Bashkir" word in history, Bashkir's history and Bashkir's grammar were given. After having mentioned on the studies about Bashkir Turkish and Turkey Turkish's syntaxes, the methodology of our thesis was explored. In the "Analysis" part of our thesis, three main titles, that are word groups in Turkey Turkish and Bashkir Turkish, sentence and its items and types of sentences, were defined. Turkish and Bashkir grammarian's views were included to each part with the aim of presenting the understanding of syntax in each dialect. Then the general tendency of term was defined. In our thesis the most frequently used term was preferred. In doing so, not only the syntax structures but also the general framework of syntax understanding in these two dialects were tried to be determined. The samples collecting from the literal works from each of the two dialects were determined and the general characteristics of the subject were explored. Then the similarities and the differences were tired to be presented in a comparative manner at the end of the each part. The general assessments of our thesis were given in the "Conclusion" part.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
447748		Ahî Çelebi-Tercemetü'l-Mücez fi't-Tıbb- (giriş-inceleme [söz dizimi]-metin [1b-70a varakları arası]-dizinler) / Yazar:ÇİĞDEM AYDIN Danışman: DOÇ. DR. ŞABAN DOĞAN Yer Bilgisi: Abant İzzet Baysal Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Ahi Çelebi = Ahi Çelebi ; Söz dizim = Syntax ; Tercemetü'l-Mücez fi't-Tıbb = Tercemetü'l-Mücez fi't-Tıbb	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2016 3370 s.

Anadolu sahasında yazı dili olarak şekillenmeye ve kullanılmaya başlanan Oğuz Türkçesi ile 14. yüzyıldan başlanarak birçok tercüme ve telif tıp eserleri verilmiştir. Bu eserler içerisinde Arapça ve Farsçadan tercüme edilen eserlerin sayısı oldukça fazladır. Tercemetü'l-Mücez fi't-Tıbb Ahî Çelebi tarafından İbnü'n-Nefis'e ait El-Mücez fi's-Şıbb adlı eserin Arapçadan

tercümesidir. 15. yy önemli tıp eserlerindedir. Çalışmamız Tercümetü'l-Mûcez fi's-Şıbb adlı tercüme eserin çeviri yazıya aktarımıyla metnin söz dizimi açısından incelenmesini kapsamaktadır. Çalışma Giriş-İnceleme [Söz Dizimi]-Metin [1b-70a Varakları Arası] - Dizinler olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde genel olarak çalışmanın içeriği, eserin yazıldığı dönem, eserin yazarı ve eser hakkında bilgi verilmiştir. İnceleme bölümü İşletme Ekleri, Söz Dizimi, Cümle, Söz Diziminde Aykırılıklar olmak üzere dört bölüme ayrılmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde Metin, dördüncü bölümünde Dizinler yer almaktadır. Genel dizin ayrıntılı olarak hazırlanmış, kelimelerin sözlük anlamları verilmiştir. Metinde geçen özel adların gösterildiği özel adlar dizini hazırlanmıştır. Genel dizinde toplam 4027 madde başı bulunmaktadır. Bunların 2669'u Arapça, 368'i Farsça, 1'i Latince'dir. Bu bölümde metinde geçen bütün kelimeler, gramer özelliklerine göre ayrılarak anlamlandırılmıştır. Özel adlar dizininde toplam 20 madde başı bulunmaktadır. Anahtar Kelimeler: Ahî Çelebi, Tercümetü'l-Mûcez fi's-Şıbb, Söz Dizimi

Starting by 14th century, many translations and copyright medical works has been written with Oghuz Turkish which has been started to be shaped and used throughout Anatolian area as the written language. Among these works, the number of Arabic and Persian translation Works are quite many. Tercemetü'l-Mûcez fi't-Tıbb is translated by Ahi Celebi from El-Mûcez fi's-Şıbb an Arabic work which belonged to İbnü'n-Nefis. It is one of the most important work of 15th century. Our work comprehends the transferring the work Tercemetü'l-Mûcez fi's-Şıbb into written text and its analysis in terms of syntax Our work includes four different sections which are Entrance- Analysis (Syntax) – Text (between 1b-70a foils) – Indexes. During the Entrance section, in general the context of the work, the period which the text was written in, the author of the work and information about the work are given. The analysis section is divided into sections of operating affixes, Syntax, Sentence, Differentiations in Syntax. In the third section of our study the text and in the fourth section Indexes have been placed. General index has been prepared in detail and dictionary meanings of the vocabulary has been given. The index of proper nouns which had been used in the text has been prepared. In the general index there are 4027 lexical entries. Of all these, 2676 are Arabic, 376 Persian and 1 is Latin. In this section, all vocabulary used in the text have been interpreted according to their grammatical features. In the proper nouns index there are 19 lexical enties. Key Words: Ahî Çelebi, Tercemetü'l-Mûcez fi's-Şıbb, Syntax

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
445769		Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Saatleri Ayarlama Enstitüsü" romanının söz dizimi bakımından incelenmesi / Analysing novel of "Saatleri Ayarlama Enstitüsü" in terms of syntax, written by Ahmet Hamdi Tanpınar Yazar:HÜSEYİN SÜZER Danışman: DOÇ. DR. İLKER AYDIN Yer Bilgisi: Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Roman = Novel ; Saatleri Ayarlama Enstitüsü = Saatleri Ayarlama Enstitüsü ; Söz dizim = Syntax ; Tanpınar, Ahmet Hamdi = Tanpınar, Ahmet Hamdi ; Türk romanı = Turkish novel	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2016 177 s.

Saatleri Ayarlama Enstitüsü; Tanpınar'ın hemen hemen bütün eserlerinde var olan zaman kavramı, uzun tümceleri ve romanda yer alan metafizik eğilimlerle özenle incelenmesi gereken Türkçenin başyapıtlarından birisidir.. Bu bağlamda, Tanpınar'ın bu değerli eserini belirtme ve yargı gruplarından hareketle söz dizimi bakımından incelemek ve Tanpınar'ın üslubu hakkında bilgi sahibi olmak çalışmanın amacını oluşturmaktır. Çalışmada ayrıca, belirtme ve yargı gruplarının görünümü, Chomsky'nin Üretici Dönüşümsel Dilbilgisi Kuramının ilk evresinde geliştirilen 'ağaç çizim'lerle betimlenmeye çalışılmıştır.

"Saatleri Ayarlama Enstitüsü" contains concept of time, long sentences and emphasis of metaphysic such as nearly all works of Tanpınar so This novel is needed to analyze meticulously. It is one of masterpieces of Turkish Literature. Aim of this work is understanding syntax and tone of Tanpınar. There is supported by "tree artwork" to describe the novel.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
423244		Meyxanalar adlı eserin transkripsiyonu ve söz dizimi (Sentaks) çalışması / The transcription and Syntax of the book called Meyxanalar Yazar:HAYRETTİN YİĞİT Danışman: YRD. DOÇ. DR. MAHMUT SARIKAYA Yer Bilgisi: Ahi Evran Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Azeri edebiyatı = Azerbaijan literature ; Halk edebiyatı = Folk literature ; Meyxanalar = Meyxanalar ; Söz dizim = Syntax ; Çeviriyazı = Transcription	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2016 390 s.

Azerbaycan halk edebiyatı içerisinde yer alan ve önemli bir sözlü kültür ürünü olan meyxanalar,kendine özgü yönleriyle Türk dünyasının başka yerlerinde bulunmayan bir türdür. Özellikleri bakımından bu edebî tür, Türk kültürünün ve Türk dilinin ulaştığı yüksek estetik seviyesinde bir göstergesi sayılmalıdır.Kadim zamanlardan gelen ve aşkınlık geleneğinden de çok şeyler almış olduğu anlaşılan meyxanalar,hem yaşanan hayatın içinde bir parçadır, hem de o hayatı her yönüyle yansıtan bir aynadır. Bu bakımdan meyxanaların yaşanan hayat kadar canlı ve değişken olduğu söylenebilir. Yaşayan ve yansıtılan bu hayat aynıyle Türk kültürü oluyansıtıcısı da canlı ve hareketli Türk dilidir.Bunların bir sonucu olarak meyxanaların dili, Türkçe'nin zirvelerinden ses verir gibidir.Türkçe bu eserlerde nağmeleşmiştir denilebilir. Bu çalışma giriş, inceleme ve transkripsiyonlu metin bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde meyxanaların tanımı yapılmış, tarihçesi, özellikleri ve çeşitleri hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca günümüzde canlılığını devam ettiren türün büyük temsilcileri tanıtılmıştır. İnceleme bölümünde ise transkripsiyonlu olarak çevrilmiş meyxanalar kitabının söz dizimi üzerinde durulmuştur. İnceleme kısmı "Kelime grupları" ile"Cümle ve çeşitleri" olmak üzere iki başlık altında yapılmıştır. Bu bölümde kelime grubu ve cümlenin tanımı yapılarakçeşitleri tasnif edildi ve metinlerden örneklergösterildi.Bütün yapı ve birimlerle ilgili olarak alanda çalışmış olan araştırmacıların görüşlerine yer verilmiştir. Metin kısmında Azerbaycan Türkçesiyle ve Kiril alfabesiyle yazılmış olan 'Meyxanalar' adlı kitap transkripsiyon harfleri ile günümüz Türkçesine çevrilmiştir.Meyxana adlıkitap beş bölüm ve yirmi bir şairin meyxanasından oluşmaktadır.

Bu bölümler; Gel Oturub Diz – Dize Men Deyim Meyxaneni, Oturmusan Semavardan Yuxarı, Gör Nece Bir Zad Eledi Gorbaçov, Gessab Ki Var, Gelmez Dine, Messebe, Müellifler hakkındadır. Çalışmanın sonunda yararlanılan kaynaklar gösterilmiştir.

Meyxanas are important verbal culture product and placed in Azerbaijan oral folk literature. With the unique aspects, they are not found else where but in the Turkish world. In terms of its features, also this literature genre should be considered as an indicator of Turkish culture and Turkish language which is reached a high asthetic level. Meyxanas, coming from ancient times and are understood that they received much more things from minstrelsy tradition, are both a part in a life lived and also a mirror reflecting that life with every aspect. In this respect, it can be said that meyxanas are as lively and variable as life which is lived. This life, living and reflected, at the same time is a Turkish culture, which is living and lively. As a result, the language of meyxanas are like giving out sound from the summits of Turkish language This study consists of intruduction, analysis and text sections with transcipt. The definitions are done in the introduction part and information about their historical features and types are given Moreover, nowadays the type, continuing of living, big representatives of which are introduced. In the analysis section, it is laid emphasis on syntax of the meyxanas book, translated with transcript. The analysis section is made under the two titles of "Phrase" and "Sentence and Types". In this section, descriptions of the word group and sentence are done, the types are classified and samples of texts are displayed. Related to all structures and units, the opinions of the researchers, studied on this field are placed. In the text section the book named meyxanas written with Azerbaijan Turkish and Cyrillic Alphabet are translated into modern - day Turkish with transcript letters. The book named meyxanas consists of five sections and twenty-one meyxanas of poets. These sections are about Gel Oturub Diz – Dize Men Deyim Meyxaneni, Oturmusan Semavardan Yuxarı, Gör Nece Bir Zad Eledi Gorbaçov, Gessab Ki Var, Gelmez Dine, Messebe, Müellifler hakkındadır. At the end of the study, the resources used are indicated.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
454494		Âşık Veysel'in şiirlerinin söz dizimi açısından incelenmesi / Examination of Veysel's poems in terms of syntax Yazar: MERYEM KAYA Danışman: PROF. DR. ŞEHRABANI ALLAHVERDİYEVA Yer Bilgisi: Adıyaman Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Aşık Veysel = Lover Veysel ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Edebiyat = Literature ; Söz dizim = Syntax ; Türk edebiyatı = Turkish literature ; Şiir = Poem	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2017 475 s.

Söz dizimi, dilin yapı taşlarını kapsar. Dili meydana getiren ses ve kelime, söz dizimi içerisinde yer alır. Söz dizimi, bir dilin cümlelerini bütün yönleriyle ele alan ve bunun çeşitli kullanımlarını gösteren bir daldır. Bu bağlamda yaptığımız çalışmayla, Âşık Veysel'in şiirlerinde kurduğu cümlelerin yapısını değerlendirdik ve sınıflandırdık. Az söz ile çok şey anlatmayı amaçlayan bu anlatımda, dilimiz için önemli bulunan, etkili olan cümle kurulumları ele alınmıştır. Cümlelerin türleri ile detaylı bir sınıflandırma yaptık. Çalışma ile Âşık Veysel'in şiirlerinde anlatımı zenginleştirmek için hangi ifadeleri seçtiğini gördük. Âşık

Veysel'in yaşadığı dönemin, yaşadığı yörenin dil özelliklerinin şiirlerine yansımaları gördük. Cumhuriyet dönemiyle birlikte yaşadığı coğrafyada modernleşme yolunda ilerleyen yeni bir toplum oluşturma çabalarının, köy enstitüsü kültürünün, kırsal bölge özelliklerinin Âşık Veysel'in diline etkilerini ele aldık. Cümlelerin yapısında veya kullanımında yapmış olduğu değişiklikleri gözlemledik. Anadolu'nun orta yerinde yetişmiş olan Âşık Veysel'in sadece bireysel değil yaşadığı toplumun dilini yansıması bakımından ele aldık. Söz dizimi açısından kapsamlı bir sınıflandırma yaparak, söz dizimi unsurlarını değerlendirdik. Anahtar kelimeler: Âşık Veysel, Dil, Şiir, Söz dizimi, Cümle.

Syntax covers the building blocks of language. The voice and word that form the language are contained in the syntax. Syntax is a branch that deals with all aspects of a language's phrases and shows its various uses. We have evaluated and classified the structure of the phrases he created in Aşık Veysel's poems with the work we have done in this context. In this narrative aiming to tell a lot with little words, the sentence structures that are important and effective for our language are discussed. We have made a detailed classification with the types of sentences. We have seen which expressions he has chosen to enrich his narration in Aşık Veysel's poems. We have seen the reflection of Aşık Veysel's life on the poetry of the place where he lived. We have discussed the effects of the efforts of creating a new society that is progressing on the way of modernization in the geography that we lived together with the Republican period, the culture of the village institute, the characteristics of the rural areas to Aşık Veysel's language. We have observed changes in the structure or use of the sentences. We discussed the fact that Aşık Veysel, who was raised in the middle of Anatolia, reflects the language of the society in which he lives individual. We evaluated the syntax elements by making a comprehensive classification in terms of syntax. Keywords: Âşık Veysel, Language, Poem, Syntax, Sentence.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
465644	Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Yaban" adlı romanı üzerinde söz dizimi incelemesi / Syntax analysis of Yakup Kadri Karaosmanoğlu' Yovel "yaban" Yazar:SAMI AHMED Danışman: DOÇ. DR. UĞUR GÜRSU Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle yapısı = Sentence structure ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Edebiyat = Literature ; Karaosmanoğlu, Yakup Kadri = Karaosmanoğlu, Yakup Kadri ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Türk edebiyatı = Turkish literature ; Yeni Türk edebiyatı = New Turkish literature	Onaylandı Doktora Türkçe 2017 1183 s.

Dil, düşünceleri ve duyguları yansıtan, maddi ve manevi değerleri kuşaktan kuşağa aktaran ve milleti millet yapan en önemli unsurlardan biridir. Dil, kelimeler, kelime grupları ve cümlelerden oluşur. Dilin gramerinin en önemli dallarından biri de kelime gruplarını ve cümleleri inceleyen söz dizimidir (sentaks). Biz bu çalışmamızda Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Yaban" adlı romanını söz dizimi açısından incelemeye çalıştık. Bu çerçevede Kelime Grupları, Cümle ve Türleri ile Cümle Tahlilleri şeklinde üç ana başlık

altında ele aldığımız çalışmamızı bir giriş ve üç bölüme ayırdık. Girişte Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserlerine; Birinci Bölümde Kelime Gruplarına; İkinci Bölümde Cümle ve Cümle Türlerine; Üçüncü Bölümde ise Cümle Tahlillerine yer verdik. Romandaki kelime grupları ve cümleler çeşitli yönleriyle ele alınmış ve örneklerle açıklanmıştır. Ayrıca konu ile ilgili olarak dilcilerin görüşlerine ve kelime grupları ile cümleler bahsinde birleştikleri ve ayrıldıkları hususlara değinilmiştir. Bu çalışma sırasında yararlandığımız kaynakların bibliyografyası son bölümde, konu ile ilgili görüşler ise "Sonuç ve Değerlendirme" başlığı altında verilmiştir. Anahtar kelimeler: Sentaks, Söz dizimi, Kelime grubu, Cümle Bilgisi

Language is one of the most important elements that reflects thoughts and feelings, hands material and moral values down from generation to generation, and makes a nation nation. The science which studies word groups and sentences is called syntax. This work we have done is syntax analysis that is constituted by the word groups, sentence types, and sentence analysis of Yakup Kadri Karaosmanoğlu' novel "Yaban". Our study have been formed as "Summary, Preface, Life, Literary Personality, and Works of Yakup Kadri Karaosmanoğlu (Introduction), Word Groups (Part I), Sentence and Sentence Types (Part II), Sentence Analysis (Part III), Conclusion and Evaluation, Resources". Word groups and sentences in the novel are handled in various ways and explained with examples. Opinions of the linguists related to the subject have been included. This study have been collected under three main titles which are "Word Groups, Sentence and Types, Sentence Analysis". The bibliography of the sources we used during the study is given in the last section. Views related to the subject were included under the title "Conclusion and Evaluation". Some issues which linguists agree and disagree about Word groups and sentences are indicated. Key Words: Syntax, Word group, sentence information

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
465599		Altun Yaruk Sudur'un VI. kitabı üzerine söz dizimi incelemeleri / Syntax analyses in Altun Yaruk Sudur VI. book Yazar: MİZAN COŞKUN ÖZGÜR Danışman: PROF. DR. FİKRET TURAN Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Altun Yaruk = Altun Yaruk ; Cümle yapısı = Sentence structure ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Uygur edebiyatı = Uighur literature ; Uygurca = Uighur language ; Uygurlar = Uighurs	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2017 489 s.

Sanskritçesi Suvarṇaprabhāsa, Uygurcası ilk sahifesinde yazıldığı üzere "altun önglög yaruk yaltrıqlıg kıpta kötrülmiş nom iligi atlıg nom" olan Altun Yaruk Sudur, Uygur Türklerine, inanışlarına dair önemli bilgiler içermektedir. Uygurlara dair eserleri değerlendirdiğimizde içerik bakımından oldukça tatmin edici olan bu eserle ilgili bulunduğu tarihten beri pek çok çalışma yapılmıştır. Yapılan bu tezde de Altun Yaruk Sudur VI. Kitap incelenmiştir. Giriş bölümü, Uygurlar ve Eserleri, Altun Yaruk'la İlgili Yapılan Çalışmalardan oluşan tezde Altun Yaruk Sudur VI. Kitap'ta bulunan cümleler değerlendirilmiştir. Cümleler öğelerine ayrılmış, aslına uygun şekilde günümüz Türkçesine çevrilmiştir. Tüm cümleler yapısına, yüklem

türüne, yüklemine göre ve anlamına göre incelenmiş, cümlelerdeki kelime grupları bulunmuştur. Sonuç kısmında ise yapılmış olan tüm incelemeler değerlendirilmiştir. Anahtar Sözcükler: Uygur Türkleri, Eski Uygur Türkçesi, Altun Yaruk, Cümle İncelemeleri, Kelime Grupları

Altun Yaruk Sudur delivers important informations to Old Uighurs about their beliefs which was translated in Sanskrit as Suvarṇaprabhāsa, also means "altun önglög yaruk yaltrıknıg kṇopta kötrülmiş nom iligi atlıg nom" in Uighur as it was written in the Altun Yaruk's first page. There has been a lot of research done about Old Uighurs' work and when it is evaluated, the results are satisfying. In this thesis Altun Yaruk Sudur VI. Book was investigated. Introduction is about Old Uighurs' history and their work that is included in Altun Yaruk's study and also includes sentences from Altun Yaruk Sudur VI. Book. These sentences are separated into parts in order to be translated to today's Turkish. All these sentences are reviewed by their parts that includes the differences of the verbs, where these verbs are used and what these verbs meant. Also words that are used in the sentences are separated into their groups. The conclusion includes the result of the research that is done. Key Words: Old Uighu

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
485692		26-28. 09. 2011 tarihli Hürriyet Gazetesindeki köşe yazılarının söz dizimi incelemesi / Review of syntax of columns in 26-28. 09. 2011 dated Newspaper named Hürriyet Yazar:HATİCE NAFKAK Danışman: DOÇ. DR. YETER TORUN Yer Bilgisi: Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Cümle yapısı = Sentence structure ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Gazeteler = Newspapers ; Hürriyet gazetesi = Hürriyet newspaper ; Makale = Article ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2017 462 s.

Bu çalışma 26, 27, 28 Eylül 2011 tarihlerinde Hürriyet gazetesinde yayımlanan köşe yazılarının söz dizimi üzerinedir. Bu çalışma kapsamında 24 köşe yazarının 40 köşe yazısı incelenmiş ve elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Çalışmada ilk olarak söz dizimi, cümle, cümlenin öğeleri ve cümlelerin sınıflandırılması konularıyla ilgili kuramsal bilgi ve tartışmalara yer verilmiştir. Yazarlarına göre köşe yazılarında kullanılan cümlelerin sınıflandırması bölümünde köşe yazarlarının köşe yazılarında kullandığı cümleler yapı, yüklem türü, diziliş ve anlam bakımından tahlil ve tasnif edilmiştir. Tahlil sonucunda ortaya çıkan bulgular tablolar bölümünde gösterilmiştir. Bu bölümde teknik olarak Microsoft Excel programının yöntemleri kullanılmıştır. Tablolar bölümünde gösterilen istatistikler sonuç bölümünde değerlendirilmiştir. Köşe yazılarında tercih edilen cümlelerin söz dizimi özelliklerini belirlemek amacıyla yaptığımız bu çalışma; bize köşe yazılarında yapı bakımından basit cümle, yüklem türü bakımından fiil cümlesi, diziliş bakımından düz cümle, anlamı bakımından olumlu fiil cümlesi kullanma eğiliminin olduğunu göstermektedir. Anahtar Kelimeler: Söz dizimi, cümle, köşe yazısı.

This study is about the syntax of the sentences of columns published in the newspaper named as Hürriyet on September 26, 27, 28, 2011. In the scope of this study 40 columns written by 24 columnists were examined and the obtained findings were evaluated. At the study it was initially covered theoretical knowledge and discussion about issues related to sentence, elements of sentences and the classification of the sentences. At the section named as the "Classification of the Sentences in The Columns in Terms of the Columnists", sentences in the columns of the columnists was analyzed and classified in terms of structure, type of predicate, string of the elements and semantics. According to the analysis results, arisen findings were pointed out at the section of tables. At this section it was used methods of Microsoft Excel programs. The statistics pointed out at the section of tables were evaluated in the result section. This study we worked out in order to determine syntax qualities of the sentences in the columns shows us that there is tendency of use simple sentences in terms of structure, verbal sentences in terms of type of predicate, canonical (Standard) sentences in terms of string of the elements, affirmative verbal sentences in terms of semantics in the columns. Key words: Syntax, sentences, columns.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
461317		Orhan Pamuk'un Cevdet Bey ve Oğulları ile Kırmızı Saçlı Kadın romanlarının karşılaştırmalı söz dizimi çalışması / Comparative syntax of Orhan Pamuk's Cevdet Bey ve Oğulları and Kırmızı Saçlı Kadın novels Yazar:HÜSEYİN GAMSIZ Danışman: PROF. DR. İSMET GÜLSEL SEV Yer Bilgisi: Abant İzzet Baysal Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Edebi eserler = Literary works ; Karşılaştırmalı analiz = Comparative analysis ; Karşılaştırmalı dilbilgisi = Comparative grammar ; Pamuk, Orhan = Pamuk, Orhan ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2017 192 s.

Orhan Pamuk Türk edebiyatının Nobel ödüllü yazarıdır. Özellikle roman türünde uzun yıllardır eser veren yazar gerek seçtiği konular gerek de üslubuyla dikkatleri çekmiştir. Bu yönüyle ön plana geçmiş bir yazarın dile yapacağı katkılar inkâr edilemez. Yazar zaman içerisinde hem kendi dilinde meydana gelebilecek değişmelerle hem de Türk dilin de ortaya koyacağı yeniliklerle uzun süre kendinden bahsettirecektir. Bu çalışmanın konusu Orhan Pamuk'un ilk romanı olan Cevdet Bey ve Oğulları ile son yayımlanan romanı Kırmızı Saçlı Kadın'ın karşılaştırmalı olarak söz diziminin incelenmesidir. Eser, söz dizimi başlığı altında kelime grupları ve cümle bahsini içermektedir. Kelime grubu başlığı altında, kelime gruplarının yapısı, çeşitleri, cümlede kullanımı ve diğer kelime gruplarıyla etkileşimi ortaya konmuş ve her iki eserden seçilen örnek cümlelerle desteklenmiştir. Cümle bahsinde, cümlelerin yapıları, bağlanma şekilleri, cümlenin unsurları ayrıntılı olarak incelenmiş ve eserden örnek cümlelerle karşılaştırma yapılmıştır. Eserin giriş bölümünde, yazardan ve seçtiğimiz iki eserden ayrıntılı olarak bahsedilmiş edebi özellikleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Sonuç bölümünde ise her iki eserin dil özellikleri maddeler halinde kıyaslanmıştır. Anahtar Kelimeler: Orhan Pamuk, Cevdet Bey ve Oğulları, Kırmızı Saçlı Kadın, Söz Dizimi, Karşılaştırma

Orhan Pamuk is the Nobel Prize writer of the Turkish literature. In particular, this writer who has been writing novels for years, has attracted attention by both the topics he has chosen and his style. So the contributions he is going to do for language can not be under estimated. The author will be long years mentioned both with the changes he will create in course of time and with innovations he will do for the language. The subject of this work is compared analysis of syntax between his first novel, Cevdet Bey ve Oğulları and his last novel, Kırmızı Saçlı Kadın. My work includes Word Groups and Sentences under the title of syntax. In the word groups part, first the structure and types of each word groups are determined. And the work groups are supplied with examples. In the sentences part, the conjunctioning styles between the sentences, the part of sentences are examined and compared by examples. In the beging part of the work, the author and two novels of him are mentioned and to highlight the literale features is aimed. In the consequence part, the linguistic features of writer's both novels are compared by items. Key Words: Syntax, Orhan Pamuk, Cevdet Bey ve Oğulları, Kırmızı Saçlı Kadın, Comparative syntax

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
514816		Ahmed Fakih'in Kitābu Evsāfi Mesācidi'ş-Şerife isimli eseri üzerine söz dizimi incelemesi / The Kitābu Evsāfi Mesācidi'ş-Şerife by Ahmed Fakih Yazar:EKREM YILMAZ Danışman: DOÇ. DR. ÖZLEM DEMİREL DÖNMEZ Yer Bilgisi: İnönü Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Ahmed Fakih = Ahmed Fakih ; Cümle = Sentence ; Cümle yapısı = Sentence structure ; Cümle öğeleri = Sentence elements ; Kitabu Evsafi Mesacidi'ş-Şerife = Kitabu Evsafi Mesacidi'ş-Şerife ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2018 439 s.

Bu çalışmada 13. yüzyılda yaşamış olan Ahmed Fakih'in Kitābu Evsāfi Mesācidi'ş-Şerife adlı eseri cümle cümle incelemiş; her cümleinin öğeleri ve cümle çeşidi bulunmuştur. Giriş bölümünden sonra çalışmanın amacı, önemi ve yöntemi açıklanmıştır. Birinci kısımda söz dizimi, cümlelerin öğeleri, cümle çeşitleri hakkında bilgi verilmiş ve Ahmed Fakih'in hayatı ve eserlerine kısaca değinilmiştir. İkinci kısımda Kitābu Evsāfi Mesācidi'ş-Şerife adlı eserde bulunan 390 beyit cümlelere ayrılmış ve 390 adet olan her cümleinin öğeleri ve cümle çeşidi bulunmuştur. Çalışmada yararlanılan tüm kaynaklar bibliyografya bölümünde verilmiştir. Anahtar Kelimeler: Ahmed Fakih, Kitābu Evsāfi Mesācidi'ş-Şerife, Söz Dizimi, Cümlelerin Öğeleri, Cümle Çeşitleri

In this study, The Kitābu Evsāfi Mesācidi'ş-Şerife by Ahmed Fakih, who lived in the 13th century, has been examined sentence by sentence; each parts of the sentences and also types of the sentences have been found. In the introduction section, The study's purpose, importance and method have been explained. In the first part, some information about the Word order, the parts of sentences, the types of sentences have been given and Ahmed Fakih's life and his Works have been briefly mentioned. In these cond part, 390 caplets in Kitābu Evsāfi Mesācidi'ş-Şerife have been divided in to sentences and 390 sentences have been analized in terms of the part sand types of sentences. All the books used in the study are

given in the reference section. Key Words: Ahmed Fakih, Kitābu Evsāfi Mesācidi'ş-Şerīfe, Syntax, Parts of Sentences, Types of Sentences

The integral part of a language is words which consist of phonetic; but the essential point of language and its different aspect from the other languages are 'systems approach'. Therefore, it was already known that the investigations on a language's systems approach is very critical, the novel of Refik Halit Karay who has an important place in Turkish literature with the impressive and fluence language usage in his works, "Surgun" was investigated from the point of view of syntax. The reason why Refik Halit Karay's novel of "Surgun" is choosen as the subject of this work is the deportation years of the writer in Beyrut, Şam and Hatay as well as the language of the work. The first chapter is "introduction". In the second chapter there are biography of Refik Halit Karay, his literal identity, and short knowledge about the novel "Surgun". The third chapter is consisted of conceptual borders which include some searches about syntax, sentence, sentence elements, sentence types. The forth chapter is method part which is referred to how search is done and what kind of model it is. The fifth chapter is discovery part of novel, also. In this chapter; it is showed datum which are obtained from the tagged sentence's "sentence type" and "sentence elements" as charts and the essential assessments are done. The sixth chapter of the thesis is part of results and suggestions. The aim of this work is to investigate the sentences in point of syntax from the novel of Refik Halit Karay's "Surgun" by allowing for the thoughts of other linguists about syntax in Turkey Turkish.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
530497		Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Yaban" romanında söz dizimi / From of Yakup Kadri Karaosmanoğlu's novel titled wild (Yaban) syntax Yazar: ALİ SEVER Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ MURAT ALTUĞ Yer Bilgisi: Aksaray Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / 139 s. Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Cümle = Sentence ; Karaosmanoğlu, Yakup Kadri = Karaosmanoğlu, Yakup Kadri ; Kelime grupları = Word groups ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Türk romanı = Turkish novel ; Yaban = Yaban	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2018

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Yaban romanı, söz dizimi kapsamında kelime grupları ve cümle bakımından, sayfa seçimi yapılmadan sondaj yöntemiyle incelenmiştir. Millî Mücadele yıllarına ışık tutan ve içeriğiyle tartışmaları beraberinde getiren Yaban romanının söz dizimi çalışmasında asıl gaye, Türkçenin söz dizimi ve cümle yapısını ortaya koymaktır. Bu çalışma, giriş bölümü dışında dört bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında eseri incelenen yazarın hayatı, edebi şahsiyeti ve eserleri ile ilgili bilgiler verilmiştir. Birinci bölümde kelime grupları örneklerle açıklanmıştır. İkinci bölümde Türkçenin cümle yapısı ve unsurları metinden örneklerle ele alınmıştır. Üçüncü bölümde, kelime grupları ve cümle türleri seçilen örnekler üzerinde incelenmiştir. Dördüncü bölümde de söz dizimi ve eseri incelenen yazarın dili üzerine bir değerlendirmede bulunulmuştur. Son olarak Kaynakça bölümünde ise çalışma boyunca başucumdan ayırmadığım, bilgilerinden istifade ettiğim kaynaklar liste halinde verilmiştir. Yaban'ın söz dizimi incelenirken sadece Türkçenin söz dizimine örnekler

verilmedi; aynı zamanda yaklaşık yüzyıl önce kullanılan dilin özelliği ve yazarın üslubu da yansıtılmaya çalışıldı. Kısacası; Yaban, konusuyla bir döneme ışık tutarken anlatım biçimiyle de Türkçemizin zaman tüneline yaptığı yolculuğa tanıklık etmiştir. Anahtar Kelimeler :Söz dizimi, kelime grupları, cümle, Yaban

In this study, word groups and sentence structures of Yakup Kadri Karaosmanoğlu's novel titled Wild (Yaban) have been examined within the scope of syntax by drilling and scanning method, without the choice of page. The main aim of the study of wild novel, which sheds light on the years of National Struggle and brings controversy with its contents; is to show the richness of words and structure in Turkish Language. This study consists of four parts except for the introductory section. In the introduction, information about the life of the author, literary personality and works studied is given. In the first chapter, the stages in which the groups of words are handled by the historical course are explained with examples. In the second part, the sentence structure and elements of Turkish Language are explained with examples from the text. In the third chapter, word groups and sentence types are examined in the form of practice. In the fourth chapter, the syntax of our language and the language used by the author is examined. In the bibliography section, the sources I have taken the information from which I have benefitted a lot throughout the study are listed. While the words of the wild were examined, only the examples of the words of the Turkish Language were given; but also, the characteristic of the language used about a century ago and the style of the author were also tried to be reflected. In short; the novel Wild, while setting light to the subject, it has witnessed the journey made in the time tunnel of our Turkish language by way of its narration. Keywords: Syntax, word groups, sentence, wild

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
502448		Özbekçe Nasrettin Hoca fıkralarının söz dizimi / Syntax analysis of Uzbek Nasrettin Hodja jokes Yazar:RECEBİYE İŞÇİ KARABATAK Danışman: PROF. DR. BİLAL AKTAN Yer Bilgisi: Dumlupınar Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Fıkralar = Jokes ; Kelime grupları = Word groups ; Nasrettin Hoca = Nasr bin Hodja ; Söz dizim = Syntax ; Türkiye Türkçesi = Turkey Turkish ; Özbekçe = Uzbek language	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2018 290 s.

"Özbekçe Nasrettin Hoca Fıkralarının Söz Dizimi İncelemesi" adlı tez orijinal adı "Kadimiyy Afandi Latifaları" olan ve 87 fıkradan oluşan Özbek Türkçesi ile yazılmış eseri incelemiştir. Muhammed Amin, Alimcan Coraoğlu, Celaleddin Coraoğlu tarafından hazırlanan "Kadimiyy Afandi Latifaları" yeni Türk alfabesine göre çeviri yazı biçimi de verilerek Özbek Türkçesi'nden Türkiye Türkçesi'ne aktarılmıştır. Bu çalışma, kelime grupları, yargı grupları ve cümle çeşitleri olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde metinden örnekler alınarak kelime grupları üzerinde çalışılmıştır. Kelime grupları bölümü, isim tamlaması, sıfat tamlaması şeklinde devam eden on beş başlıktan meydana gelmiştir. İkinci bölümde metinden hareketle yargı grupları; yüklem, özne, nesne diye devam eden toplam dört başlıkla ortaya konulmuştur. Son bölüm olan üçüncü bölümdeyse yine metinden alınan örneklerle

cümle çeşitleri verilmiştir. Burada da yüklem türüne göre, anlamlarına göre, yüklem yerine göre ve yapılarına göre cümleler başlıkları altında sınıflandırma yapılmıştır. Devamında isim ve fiil cümleleriyle ilgili özellikler, ardından tablolar verilmiştir. Her üç bölümde de alınan örneklerin yanında ilgili konunun hem Özbek hem Türkiye Türkçesi'nde nasıl görüldüğü maddeler halinde verilmiştir. Bu üç bölümden sonra ise orijinal metnin çeviri yazı metni ve arkasından Türkiye Türkçesi'ne aktarılmış şekli verildi. Yapılan bu çalışma ile Özbek Türkleri'ne ait ve daha önce Türkiye'de üzerinde çalışılmamış olan "Kadimiy Afandi Latifaları" Türkiye Türkçesi'ne aktarılmış; kelime, yargı grupları ve cümle çeşitleri bakımından incelenmiş oldu. Çalışma sırasında ulaşılan neticeler tezin sonuç bölümünde belirtilmiştir. Anahtar Kelimeler: Nasrettin Hoca, Özbek Türkçesi, Türkiye Türkçesi, Söz Dizimi, Kelime Grupları, Yargı Grupları, Cümle Türleri.

The thesis entitled "Syntax Analysis of Uzbek Nasrettin Hodja Jokes" studied the essay written with the original name "Kadimiy Afandi Latifaları" the eighty seven jokes. Muhammed Amin, Alimcan Coraoğlu, Celaleddin Coraoğlu prepared by "Kadimiy Afandi Latifaları" was transcribed according to the new Turkish alphabet and transferred from turkish to turkish. This study consists of three parts; word groups, judicial groups and sentence varieties. In the first part, examples of the text were studied. The word groups section, the name completion form of the fifteen titles that have been going on. In the second chapter, four groups of judicial groups, predicate, subject, object are presented. In the third section, which is the last chapter, again sentence types are given with examples taken from the text. Here too the classification is made according to the meaning according to the place of the subject and according to the structures. The following tabs were given after the features related to the nouns and verb phrases. Besides the samples taken in each of the relevant subject was given in the form of materials seen in both Uzbek and Turkish. After these three parts, the original text was transcribed and then translated into Turkish. "Kadimiy Afandi Latifeleri" which belongs to the Uzbek Turkish and has not been studied in Turkey before, has been translated into Turkey Turkish; vocabulary, jurisdiction groups and sentence types. The results reached during the study are stated in the conclusion section of the thesis. Keywords: Nasrettin Hodja, Uzbek Turkish, Turkey Turkish, syntax, Word Groups, Judicial Groups, Sentence Types.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
515039		Nezihe Meriç' in "Yandırma" adlı kitabındaki öykülerin söz dizimi açısından incelenmesi / The analysis Nezihe Meriç's stories in her book " Yandırma" in terms of syntax Yazar:SEMRA CİNTOSUN Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET TURAN SİNAN Yer Bilgisi: Fırat Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı / Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle = Sentence ; Hikaye = Story ; Kelime grupları = Word groups ; Meriç, Nezihe = Meriç, Nezihe ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2018 620 s.

Bu araştırmanın amacı; Türk Edebiyatının seçkin kadın yazarlarından Nezihe Meriç'in Yandırma adlı kitabındaki öykülerin söz dizimi bakımından incelenmesidir. Bilindiği gibi dil bilgisi araştırmalarının inceleme alanları; ses bilgisi, şekil bilgisi, söz dizimi ve anlam bilgisidir. Bu çalışmanın içeriği de bir söz dizimi araştırmasıdır. Bu çalışma esnasında Nezihe Meriç'in Yandırma adlı kitabındaki öyküler söz dizimi açısından önce kelime grupları sonra da cümle bilgisi bakımından sınıflandırılmış ve sayısal verilerle ortaya konulmuştur. Bireyin insan kimliğiyle ortaya koyduğu birçok şey bir söz diziminden ibarettir. Bireyin konuştuğu birçok şey dilin toplumsal yanını ifade eden söz dizimi kurallarına uydurulur. Böylece dil bilgisine uygun bir cümle kurulmuş olur. Aslında düşünme, duygulanma, görsel sanatlarla ilgilenme, kişinin öz varlığıyla ilgili ürettiği her şey bir söz dizimidir. Kelimeler yeni bir anlam yaratmak üzere diğer kelimelerle ekli ya da eksiz bir birliktelik oluştururlar. Zaten dil kullanımının ya da söz diziminin tamamı için bir açıklama, bir belirtme, bir olayı ya da varlığı öne çıkarma, belirginleştirme denebilir. Söz dizimi çalışmaları çoklukla iki aşamada gerçekleştirilir. Birincisi olan kelime grupları en az iki kelimedenden oluşan, yapı yönünden bir bütün oluşturan, tek kelimeyle ifade edilemeyen bir kavramın belirtilmesidir. Bunlar; isim ve sıfat tamlamaları, sıfat-fiil, isim-fiil, zarf-fiil grupları, tekrar, edat, bağlama, unvan, birleşik isim, ünlem, sayı grupları, birleşik fiil grubu ve kısaltma gruplarıdır. İkincisi de cümle bilgisidir. Cümlelerin yapı ve anlam özelliklerini tespit etmektir. Bu çalışmada bütün bu gramer birliklerinin örnekleri tarama modeliyle tespit edilmiş ve örneklendirilmiştir. Bu çalışma esnasında kitapta yer alan yedi öykü kelime grupları ve cümlelerin yapısal, anlamsal özellikleri bakımından taranmış ve sınıflandırılmıştır. Kelime grupları ve cümleler sayısal olarak istatistiki değerlere dökülmüştür. Cümlelerin anlam özelliklerine göre 2156 cümlelerin olumlu, 272 cümlelerin olumsuz ve 192 cümlelerin ise soru cümlesi olduğu saptanmıştır. Yüklem türüne göre Yandırma' daki cümlelerin 1626'sı fiil cümlesi, 963 tanesi ise isim cümlesidir. Bu da öykülerde hareketin fazla olduğunu gösterir. Cümlede yüklem yerine bakıldığında kurallı cümlelerin sayısının 1972, devrik yapı cümlelerin sayısının ise 679 olduğu görülmektedir. Bağlama edatlarıyla bağlanan 116 cümle bulunmaktadır. Bunların 14'ü "ki" bağlama edatıyla bağlanan cümle, "ve" bağlama edatıyla bağlanan cümle sayısı 3, diğer bazı bağlama edatlarıyla bağlanan cümle sayısı ise 99'dur. Ortak cümle öğeleriyle bağlanan cümlelerin toplamı 145 olup, bunların 12'si ortak yüklemli, 110'u ortak özneli, 12'si ortak nesneli ve 11'i ortak zarflı cümlelerdir. Cümleler bünyelerindeki öğelere göre de sınıflandırılmıştır.

The aim of this research; examination of the stories in the book called " Yandırma" written by Nezihe Meriç who is the one of the most outstanding female writers in Turkish Literature. As is known the fields of research in grammar are phonics, morphology, syntax and semantics. The content of this study is a syntax research. During this study, the stories in Nezihe Meriç's book Yandırma are classified according to word groups first and latter sentential; and revealed with numeric datum. Many things that an individual put forth with his human identity are nothing more than a syntax. Several things that an individual speaks are fitted in the rules of syntax which articulate the social side of language. Thus a sentence appropriate to grammar is formed. Actually thinking, affectivity, dealing with visual arts and everything that an individual produces about his self-being is a syntax. Words form a collocation with other words with or without parage to create a new meaning. As a matter of fact it can be said that the entire linguistic performance or syntax is an explanation, assertion, disambiguation or emphasizing an event or entity. Syntax studies are mostly carried out in two steps. First one, word groups, is to indicate a Notion that can not be articulated in one word, form a wholeness in terms of structure, consisting of at least two words. These are noun and adjective clauses, verbal adjective, verbal noun, verbal adverb groups, repetition, preposition, conjunction, title, compound noun, exclamation, number groups, compound verb groups and abbreviation

groups. Second one is sentential which is to determine the structural and semantic features of a sentence. In this study, all these grammar samples are determined and exemplified via survey model. During this study, seven stories in the book are scanned and classified according to their word groups and structural and semantic features of sentences. Word groups and sentences are statistically valued in numbers. According to the semantics it is determined that 2156 sentences are positive, 272 negative and 192 are interrogative sentences. This shows that there is considerable motion in the stories. In terms of the places of verbs in sentences, it is seen that there are 1972 regular and 679 inverted sentences. And 116 sentences are conjuncted by prepositions. 14 of these sentences are conjuncted by "that" , 3 of them are conjuncted by "and" and 99 of them are conjuncted by other prepositions. 145 sentences are conjuncted by common sentence items and 12 of them have common verbs, 110 of them with common subjects, 12 of them with common objects. The sentences are also categorized according to the items in their structures.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
503667	Türkiye Türkçesi ve Türkmen Türkçesinin karşılaştırmalı söz dizimi / Comparative Syntax of Turkey Turkish and Turkmen Turkish Yazar: ASİM ÇAĞRI ŞENOL Danışman: PROF. DR. ZEKİ KAYMAZ Yer Bilgisi: Ege Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Lehçeleri Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Cümle = Sentence ; Cümle yapısı = Sentence structure ; Dilbilgisi = Grammar ; Karşılaştırmalı dilbilgisi = Comparative grammar ; Kelime grupları = Word groups ; Söz dizim = Syntax ; Türkiye Türkçesi = Turkey Turkish ; Türkmençe = Turkoman language ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Doktora Türkçe 2018 523 s.

Çalışmamız Türkiye Türkçesi ve Türkmen Türkçesinin söz dizimi açısından karşılaştırılmasına dayanmaktadır. Çağdaş Türkiye Türkçesi ve Çağdaş Türkmen Türkçesinin eş zamanlı karşılaştırıldığı bu çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Türkmen kelimesinin kökeni, Türkmenistan'ın kısa tarihi, Türkmen Türkçesinin kısa dil bilgisi ve incelemede kullanılan yöntem üzerinde durulmaktadır. İnceleme bölümünde sırasıyla cümle ve unsurları, kelime grupları ve cümle türleri konuları üzerinde durulmuştur. Türkiye Türkçesi ve Türkmen Türkçesindeki cümle ve unsurları, kelime grupları ve cümle türleri incelenmiş, bunlar arasındaki benzerlikler ve farklılıklar "karşılaştırma" bölümleriyle ortaya konmuştur. Karşılaştırma yapılırken önce türün her iki lehçede tanımı yapılmış terim dağılımı ve genel eğilim ifade edilmiş, devamında varsa tartışmalar ve türün özellikleri her iki lehçedeki edebi eserlerden alınan örneklerle ifade edilmiştir. Her bir bölüm için Türkiye Türkçesi ve Türkmen Türkçesi arasındaki benzerlikler, yapısal farklılıklar ve yaklaşım farklılıkları değerlendirilmiştir. Sonuç bölümünde Türkiye Türkçesi ve Türkmen Türkçesi arasındaki karşılaştırmalardan elde edilen sonuçlar üzerinde durulmaktadır. Çalışmamızın son bölümünde Türkmen Türkçesi gramer terimleri dizini oluşturulmuş olup, çalışmada geçen Türkmen Türkçesi gramer terimleri ve Türkiye Türkçesi karşılıkları aktarılmıştır.

Our study is based on a comparison of syntax of Turkey Turkish and Turkmen Turkish. This study compared simultaneously Modern Turkey Turkish and Modern Turkmen Turkish, consists of four main sections. In the introduction it is focused on the origin of the Turkmen word, the short history of Turkmenistan, the short grammar of the Turkmen Turkish, and the method used in the analysis. Sentence and its elements, word groups and sentence types are emphasized on the analysis. In Turkey Turkish and Turkmen Turkish, sentence and its elements, word groups and sentence types have been analysed, their similarities and differences has been demonstrated with the "comparison" sections. In comparison, firstly the distribution of the term and general tendency have been expressed, and furthermore if existing, discussions and properties of the type have been pointed out with the examples gained from literary works in both dialects. For each section, similarities, structural differences and differences of approaches between Turkey Turkish and Turkmen Turkish have been interpreted. In the result section, it is focused on the results obtained from the comparisons between Turkey Turkish and Turkmen Turkish. In the last part of our study, grammar term index in Turkmen Turkish have been formed, Turkmen Turkish grammar terms, taking part in the study and Turkey Turkish ones have been translated interrelatedly.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
528921		Şeyyâd Hamzâ'nın Yûsuf u Zelîhâ adlı eserinin söz dizimi / The syntax of Seyyad Hamza's Joseph and Zeliha Yazar:HAMİ AKMAN Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ VEYSİ SEVİNÇLİ Yer Bilgisi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Mesnevi = Mathnawi ; Söz dizim = Syntax ; Yusuf u Züleyha = Yusuf u Züleyha ; Şeyyad Hamza = Şeyyad Hamza	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2018 270 s.

Konusunu Kur'an'dan alması, Anadolu sahasında yazılan ilk eserlerden olması ve Türkçe kelime kullanımındaki zenginliği ile Yûsuf u Zelîhâ mesnevisi hem edebî açıdan hem de Türk dili açısından önemli bir eserdir. Eserin yazarı Şeyyâd Hamzâ hakkındaki bilgilerimiz sınırlıdır. Söz konusu eser, kelime grubu (belirtme grupları, cümle, cümle çeşitleri) açısından oldukça zengindir. Ancak bu zengin kullanımı her kelime grubu için söyleyemeyiz.Örneğin sıfat tamlaması, neredeyse her sayfada kullanılmasına karşın, aitlik grubu sadece bir yerde geçmektedir. Bazı kelime gruplarına ise (belirtme grubu, eşitlik grubu, yaklaşma fiilleri gibi) rastlanmamaktadır. Biz bu çalışmamızda, Şeyyâd Hamzâ'nın Yûsuf u Zelîhâ adlı eserinin söz dizimini kapsamlı olarak ele aldıktan sonra, bulgularımızı hem sayısal hem de yüzdelik oranlarla gösterdik.

To take the matter from Quran, to be one of the first works written in the Anatolian scene and with the richness of the use of Turkish words Joseph and Zeliha's mathnawi is an important work both in terms of literary and Turkish language. Our knowledge about the writer Seyyad Hamza is very limited. The work in question is quite rich in terms of word groups (phrases, sentence, sentence types). However, we can not say this rich use for every word group. For example, although adjective completion almost every page is used, the group belongings only passes in one place. But at some word groups (expression, equality, approach verbs) are not

met. We in this work, after thoroughly addressed the syntax of Seyyad Hamza's Joseph and Zeliha, showed our findings in both numerical an percentage rations.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
501917		Tahir Malik'in Şeytanat romanının 1. cildinde Özbek Türkçesi söz dizimi çalışması / On Uzbek Turkish syntax study in volume 1 in sheytanat novel by Tahir Malik Yazar:MEHMET BULUT Danışman: PROF. DR. NEVZAT ÖZKAN Yer Bilgisi: Erciyes Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Melik, Tahir = Melik, Tahir ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Özbek edebiyatı = Uzbek literature ; Özbekçe = Uzbek language	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2018 286 s.

Bu tez, Tahir Melik'in Şeytanat romanının 1. cildinde bir Özbek Türkçesi söz dizimi çalışmasıdır. Çalışmamızda Leyla Karahan'ın "Türkçede Söz Dizimi" adlı çalışması esas alınarak Özbek Türkçesinde söz dizimi incelenmiştir. Tahir Melik'in Şeytanat romanı beş ciltten oluşmaktadır. Biz, romanın birinci cildindeki cümleleri ve kelime gruplarını ele aldık. Romanda, daha iyi insan olma, erdem, ahlak gibi konular işlenmiştir ve bu değerler yüceltilmiştir. Tahir Melik'i seçme nedenimiz Özbek edebiyatının yaşayan en büyük ve en sevilen yazarlarının başında gelmesidir. Anahtar Kelimeler: Özbek Türkçesi, söz dizimi, Tahir Melik, Tohir Malik, Şeytanat

This thesis is an Uzbek Turkish syntax study of the first volume of Tahir Melik's Shaytanat novel. In our study, Uzbek Turkish syntax is examined based on Leyla Karahan's Türkçede Söz Dizimi (Syntax in Turkish). Tahir Melik's Shaytanat novel is composed of five volumes. We consider the sentences and word groups of the first volume. In the novel, subjects such as being a better human being, virtue, and morality are addressed and these merits are exalted. The reason we chose to study Tahir Melik is that he is one of the greatest and most loved of living Uzbek authors. Key Words: Uzbek Turkic, syntax, Tahir Melik, Tohir Malik, Shaytanat

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
532199		Ali Münşî'nin Tercüme-i Ebubekir er-Râzî adlı eseri (Söz dizimi ve anlam bilim çalışması) / Ali Münşî's work named Tercüme-i Ebubekir er-Râzî (Syntax and semantic study) Yazar:MÜCAHİT AKKUŞ Danışman: PROF. DR. BİLGEHAN ATSIZ GÖKDAĞ Yer Bilgisi: Kırıkkale Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Ali Münşi = Ali Münşi ; Anlam bilim = Semantics ; Söz dizim = Syntax ; Terceme-i Kitab-ı Ebubekir er-Razi =	Onaylandı Doktora Türkçe 2018 465 s.

Terceme-i Kitab-ı Ebubekir er-Razi ; Tıp tarihi = History of
medicine ; Tıp terimleri = Medicine terms

Bu çalışmada Ali Münşî'nin 18. yüzyılda Osmanlı Türkçesine çevirdiği Tercüme-i Ebubekir Er-Râzî adlı eser incelenmiştir. Eser, nesir olarak yazılmış bir tıp kitabıdır. Çalışma; Giriş, Sözdizimi İncelemesi, Anlambilim İncelemesi, Metin ve Tıp Terimleri Sözlüğü bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde; çalışmanın konusu, amaç ve yöntemler ortaya konulmuştur. Daha sonra eski çağlardan 18. yüzyıla kadar tıp tarihi hakkında genel bilgiler verilmiştir. Müellif ve mütercimın yaşadığı devirler, hayatları, ortaya koydukları eserler incelenmiştir. Bilhassa Osmanlı döneminde yazılmış tıp metinlerinin dili hakkında tespitler yapılmıştır. Söz dizimi bölümünde, eserde bulunan kelime gruplarının yanında cümle yapıları da ele alınmıştır. 152 varaklı metin baştan sona incelenmiş, tüm cümlelerin yapısı, içerisinde bulunan tamlama unsurları, farklı kelime grupları, cümlenin öğeleri gibi kısımlar tek tek işlenmeye çalışılmıştır. Anlam bilim bölümünde, anlambilimin alt başlığı olan unsurlar sıralanmış, bunlar hakkında bilgi verilmiş ve bu tıp metni içerisinde geçen anlambilim öğeleri incelenmiştir. Yine söz dizimi bölümünde yapılan çalışma gibi tüm metin incelenerek anlambilimi ilgilendiren unsurlar tespit edilmiştir. Metin bölümünde, Arap harfleriyle yazılan 152 varaklı eserin tamamı Latin harflerine aktarılmıştır. Kurallı cümleler halinde yazılan eserde yoğun olarak bağlı cümlelerin varlığı göze çarpmaktadır. Latin alfabesine aktarırken gerekli olan yerlere noktalama işaretleri konulmuştur. Metnin yazıldığı çerçevenin dışında da eklemelerin yapıldığı tespit edilmiştir. Ancak bu eklemeler metin kısmına dâhil edilmemiştir. Giriş bölümünde eser tanıtılırken bu eklemeler hakkında bilgi verilmiştir. Tıp Terimleri Sözlüğü başlığında ise, eserde geçen Türkçe, Arapça ve diğer dillerde verilen tıp terimleri örnekleri ele alınmıştır. Sadece tıp terimi ile ilgili kelime ve tamlamaların incelendiği bu bölümde terimlerin hangi dilden geldiği parantez içinde gösterilmiştir. Sonuç ve öneriler bölümünde tüm çalışmada elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Anahtar Kelimeler: Tıp, Sözdizimi, Anlambilim, Ebûbekir er-Râzî, Ali Münşî

In this study, the work of Ali Munşî translated as Tercüme-i Ebubekir er-Râzî which was translated into Ottoman Turkic in the 18th century has been examined. The work is a medical book written in prose. This work consists of Introduction, Syntax Analysis, Meaning Science Review, Text and Medical Terms Glossary. In the introduction section; The subject of study, aims and methods have been presented. Then general information about the history of medicine until the 18th century has been given. The periods and lives of the author and the translator, the works they exhibited have been examined. Especially the texts of medical texts written in the Ottoman period have been made about language. In the section of syntax, sentence structures have been discussed beside the phrases and groups found in the work. 152 the poetry text has been examined from the beginning, to the end, the structure of all the cues, the elements of the proof, the different word groups, the elements of sentences have been tried to be processed one by one. In the section of semantics, all elements that are subcategories of semantics have been listed information has been given about them, and semantic science elements in this medical text have been examined. Again, the entire text, like the work done in the lexicon section, has been examined and elements of semantic awareness have been identified. In the text section, all of the 152 poems written in Arabic letters are transferred to Latin letters. In the work written in the regular sentences, the presence of the intensely connected sentences has been striking. Apart from the frame in which the text will be written, it was also found that the joints will be made. However, these joints have not included in the text part. When introducing the work in the introduction section, information about these joints is given. In the title of Medical Terms, examples of medical terms given in Turkish, Arabic and other languages have been dealt. In this section,

where only the medical words and phrases are examined, it has been shown in parentheses from which languages come from. In the conclusion and suggestions section, the evaluation of the data obtained in the whole study has been mentioned. Key Words: Medical, seyntax, semantics, Ebubekir er-Râzî, Ali Münşî

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
587402		Peyami Safa'nın Canan romanının söz dizimi çalışması / The syntax study of Peyami Safa's novel's: Canan Yazar: SADULLAH ÖZTÜRK Danışman: DOÇ. DR. MELTEM GÜL Yer Bilgisi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Roman = Novel ; Safa, Peyami = Safa, Peyami ; Söz dizim = Syntax ; Türk edebiyatı = Turkish literature ; Yeni Türk edebiyatı = New Turkish literature	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 141 s.

Dil duygu ve düşüncelerin paylaşılmasını sağlayan en iyi iletişim yoludur. Çünkü insanlar anlatmak istediklerini dil sayesinde daha güzel ifade ederler. Dilin bunu gerçekleştirebilmesi o dile ait söz diziminin yapı ve anlam bütünlüğüyle mümkün olur. Bu bütünlük o dilde yazılmış edebi eserlerde ortaya çıkar. Edebi eserler dile ait özellikleri, dilin zaman içindeki gelişimini gösteren bir ayna vazifesi görür. Bundan ötürü söz dizimi çalışmalarında genel olarak edebi eserlerden yararlanılmaktadır. Bu çalışmada Peyami Safa'nın Canan romanı söz dizimi açısından incelenmiştir. Yapılan çalışmanın amacı incelenen romandan hareketle Türkçe söz diziminde kelime gruplarının, cümle öğelerinin ve çeşitlerinin eserde nasıl kullanıldığını ortaya çıkarmaktır. Çalışmada belirtilen roman, söz dizimi unsurları göz önünde bulundurularak incelenmiş ve eserden örnek cümlelere yer verilmiştir. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kelime grupları hakkında bilgi verilerek bu grupların neler olduğu romanda bulunan örneklerle gösterilmiştir. İkinci bölümde cümlelerin öğelerinin neler olduğu belirtilerek örnek cümleler verilmiştir. Üçüncü bölümde ise cümle çeşitlerinin neler olduğu belirtilerek adı geçen romandan örnek cümleler verilmiştir.

Language is the best communication way that helps sharing emotions and thoughts, because people express a situation better through language. It is possible to realize this by the structure and meaning integrity in syntax of language. This integrity can be revealed in the literary works in that language. Literary works acts as a mirror that show features about language and development of a language in time. Therefore it is benefitted from literary works in syntax studies generally. In this study, Peyami Safa's novel: Canan were examined in terms of their syntax. By analyzing these novel, this study aims to find out how word groups, sentence elements and sentence types are used in syntax of Turkish in literary work. In the study, in the novel mentioned, syntactic elements are examined and examples are given. The study consists of three parts: In the first chapter, information about word groups are given and these groups are shown with examples in the novel. In the second chapter, sentence parts are explained and sample sentences are given. In the third chapter, the sentence types are explained and examples from mentioned novel are given.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
615508	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına üniversite kütüphaneniz aracılığı ile (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Türkiye Türkçesi ve Kırgız Türkçesinin söz dizimi bakımından karşılaştırılması / Yazar:GÜL BANU DUMAN Danışman: PROF. DR. BURUL SAGINBAYEVA Yer Bilgisi: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türkoloji Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Doktora Türkçe 2019 454 s.

Bir dilin zaman içerisinde siyasal, sosyal ve coğrafi şartlara bağlı olarak değişmesi normaldir. Dil de, adeta canlı bir varlık gibi, bir yandan gelişimini sürdürürken öte yandan da değişim geçirir. Bu değişimler, tarihsel süreç içerisinde o dilin kollara ayrılmasına, zamana ve şartlara bağlı olarak bu kollara birbirinden uzaklaşmasına sebep olabilmektedir. Türk dili için de durum bu şekildedir. Tarihi süreç içerisinde gelişen ve değişik kollara ayrılan Türk dili geniş bir sahaya yayılmıştır. Maalesef günümüzde, Türk dilinin bazı kolları arasında, bu farklılaşmalar anlaşmayı engelleyecek boyutlardadır. Uzun yıllar birbirinden ayrı kalmak zorunda kalan Türk topluluklarının bir kısmı, yirminci yüzyılın sonlarında meydana gelen bir takım olumlu siyasî olaylar neticesinde, bağımsızlıklarına kavuşmuşlar ve birbirleriyle daha rahat ilişkiler kurmaya başlamışlardır. Siyasî ilişkilerin gelişmesi, sosyal ve kültürel gelişmeleri de beraberinde getirmiştir. Yılların sebep olduğu kopmaları onarabilmenin en etkili ilacı da dildir. Hazırlanmış olan bu tez de bu bakımdan önemlidir. Türk dilinin kolları arasında bu türden karşılaştırmalı çalışmaların yapılması, bu kollar arasında farklılaşmanın sadece yüzeysel olduğunu, yapısal bakımdan bu kollar arasında çok az bir farklılık olduğunu göstermesi bakımından önem taşır. Bu çalışmada da Kırgız Türkçesi ile Türkiye Türkçesi söz dizimi bakımından karşılaştırılmıştır. Tez iki ana bölümden oluşmuş olup, birinci bölümde Türkiye Türkçesi ve Kırgız Türkçesi, kelime grupları bakımından karşılaştırılmıştır. Bu çalışma esnasında gerek Kırgız Türkçesinde, gerekse Türkiye Türkçesinde kelime grupları üzerine çalışmış dilcilerin görüşlerine yer verilmiştir. Kırgız gramerciliğinde kelime gruplarının dilciler tarafından nasıl değerlendirildiği ve nasıl bir sınıflama yapıldığı üzerinde ayrıntılı olarak durulmuş, arkasından Türkiye gramerciliğinde kelime grupları ele alınmıştır. Çalışmada Kırgız dilcilerinin görüşlerine yer verildikten sonra Leyla Karahan'ın 3 görüşleri esas alınarak Kırgızcadaki kelime grupları Türk gramercilerinin bakış açısıyla tekrardan incelenmiştir. Tezin ikinci bölümünde ise cümle konusu üzerinde durulmuş; bu bölüm "cümle öğeleri" ve "cümle çeşitleri" olmak üzere kendi içinde iki alt başlığa ayrılmıştır. Bu bölümde de birinci bölümdeki metod takip edilmiştir. Tezin hazırlanması esnasında mümkün olduğunca farklı dilcilerin görüşlerine yer verilmekle birlikte, tezin tutarlı bir şekilde hazırlanabilmesi için Türkiye Türkçesi gramerinde Leyla Karahan'ın görüşleri esas

alınmıştır. Kırgız Türkçesinde ise son çıkan kitaplardan biri olması ve birçok dilcinin de görüşlerini kapsamı bakımından 2009 yılında komisyon tarafından hazırlanmış olan "Azırkı Kırgız Adabiy Tili" adlı kitabın görüşleri tez de esas alınmaya çalışılmıştır. Karşılaştırma yapılırken, tezde yer alan örneklerde, her iki lehçenin gramer kitaplarından yararlanılmasının yanında, edebî metinlerden seçilen yeni örneklerle de tez de yer verilmiştir. Çalışma sonunda görülmüştür ki iki lehçe arasındaki farklılaşmanın en büyük sebebinin, sınıflandırma ve yöntem farklılıkları olmaktadır. Yapı bakımından yok denecek kadar az farklılığa sahip olan iki lehçenin, gramerlerinin bu denli farklı olması dilcilerin yaklaşım farklılığından ileri gelmektedir.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
588619		Altun Yaruk'un sekizinci kitabı (1-1069) üzerine söz dizimi incelemeleri / A syntactic study on the eighth book of Golden Light (1-1069) Yazar:KÜBRA GÜR SOY Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ FERYAL KORKMAZ Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 366 s.

Altun Yaruk Sudur, Eski Uygur Türkçesinin en önemli Budist eserlerinden biridir. On kitaptan oluşan eser üzerinde çeşitli çalışmalar mevcuttur. Burada, bizim çalışmamız söz dizimi üzerinedir ve üç bölümden oluşmaktadır: İlk bölümde Uygurlar ve edebiyatları hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde söz dizimi hakkında birtakım görüşler ve sınıflandırmalar anlatılmıştır. Üçüncü ve son bölümde çalışmanın esas konusu olan Altun Yaruk'un Sekizinci Kitabı (1-1069) üzerine söz dizimi incelemesi yapılmıştır. Sonuç bölümünde ise yapılan incelemeler değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın yapılmasındaki amaç Altun Yaruk Sekizinci Kitap'tan yola çıkarak Eski Uygur Türkçesinin cümle bilgisini ortaya koymaktır.

Golden Light (Altun Yaruk Sudur) is one of the most important Buddhist texts. A variety of studies have been done on the work which consists of ten volumes. As for this study which has three chapters, I have focused on the syntax of the work. In the first chapter, some information about Uyghurs and their literature has been given. In the second chapter, I have described some views on syntax and different syntactic classifications. In the last chapter, I have made a syntactic study on the eighteenth book of Golden Light. In the conclusion, I have reviewed what I have studied in this thesis. The main purpose of this study is to demonstrate the syntax of Old Uyghur Turkic, based on the eighth book of Golden Light.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
591739		Safiye Erol'un Çölde Biten Rahmet Ağacı adlı eserinin söz dizimi bakımından incelenmesi / Yazar:FATMA YILMAZ Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ SILA GEN KAYA Yer Bilgisi: İstanbul Aydın Üniversitesi / Sosyal Bilimler	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe

Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk 2019
Dili Bilim Dalı 945 s.
Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and
Literature
Dizin:

1962 yılının ramazan ayında Yeni İstanbul gazetesinde tefrika edilmiş olan Çölde Biten Rahmet Ağacı adlı eser, Halil Açıkgöz tarafından 2001 yılında kitap hâline getirildi. Bu çalışmada eserin Kubbealtı Neşriyatı yayınlarından çıkan 6. Baskısından yararlanıldı. Giriş, İnceleme ve Sonuç olmak üzere üç bölümden oluşan çalışmanın Giriş kısmında tezin amacı, önemi ve yöntemine değinildi. Safiye Erol'un hayatı hakkında yeterli bilgiye ulaşılamadığı için bu bölümde kısaca hayatı ve eserlerine dair bilgi verildi. Daha sonra cümle türleri, cümle öğeleri ve söz öbeklerine dair bilgiler verildi. İnceleme bölümünde eserde yer alan cümleler, numaralandırılarak türleri, öğeleri ve söz öbekleri bakımından sırasıyla incelendi. İnceleme bölümünden elde edilen veriler sonuç kısmında değerlendirildi ve sayısal verilerle tablo hâlinde gösterildi. Anahtar Kelimeler: Çölde Biten Rahmet Ağacı, Safiye Erol, Cümle Öğeleri, Söz Öbekleri, Cümle Türleri.

Çölde Biten Rahmet Ağacı which was serialized in the Ramadan of 1962 in Yeni Istanbul newspaper was compiled in 2001 by Halil Açıkgöz. In this study 6th edition was utilized which was published by Kubbealtı publishing house. The aim, importance and method of the thesis are mentioned in the Introduction part of the study which consists of three parts: Introduction, Review and Conclusion. Because there is not enough information about Safiye Erol's life, In this section, brief information about his life and works are given. Afterward, information divided into constructive parts, types of sentences and phrases were given. In the examination section, the sentences in the book were numbered and examined in terms of their types, parts and phrases. The data obtained from the examination section were evaluated in the results section and demonstrated in tabular form with numerical data. Keywords: Colde Biten Rahmet Agacı, Safiye Erol, Divided into constructive parts, Phrases, Types of Sentences.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
554792		Ana dili söz dizimi tipolojisinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimine etkisi / The impact of mother tongue syntax typology on teaching Turkish as a foreign language Yazar: BÜŞRA İKİZ Danışman: DOÇ. DR. MEVLÜT ERDEM Yer Bilgisi: Hacettepe Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü / Türkiyat Araştırmaları Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 105 s.

Bu çalışma yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B seviyesindeki öğrencilerin cümle, cümlecik veya kelime grupları oluştururken yaptıkları hataların altında yatan ana dili sentaktik yapılarının etkisini ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Bu etkiyi incelemek veya öğrenenler için takip etmek birçok dil hakkında bilgi sahibi olmayı gerektirmektedir. Herhangi bir yabancı dil öğretim sınıfındaki ana dili farklılıklarını düşününce bu pek de mümkün olmaz. Bu yüzden, dil tipolojisi ve söz dizimsel bağıntılar bu süreci hem daha iyi anlamayı

sağlayacak hem de sadece dillerin temel öge dizilimlerini bilerek onlarla ilgili diğer sentaktik dizilimleri anlamayı kolaylaştıracaktır. Tipolojik bulgular; gramatikal ilişkileri gösteren özne, nesne ve yüklem gibi kavramların dildeki dizilişlerinin dilin diğer yapılarının dizilişleri hakkında da önemli varsayımlar geliştirmeye yardım eder. Dilbilimi bağıntılarını yabancı dil öğretimi ile bağdaştıran bu çalışma; öğrencilerin ana dillerinden kaynaklı olduğu düşünülen söz dizimiyle ilgili hatalarını öge sıralanışı, cümle uyumu, çatı ve yan cümleler ana başlıkları altında incelemiştir. Dünyada ve dolayısıyla çalışılan öğrencilerde en çok rastlanan üç temel dizilimden 50 ÖYN, 50 ÖNY ve 50 YÖN olmak üzere toplam 150 öğrenciye ait yazılı Türkçe metinler incelenmiştir. Öğrencilerin yaptıkları söz dizimsel hatalar, tipolojik bağıntılar ışığında ana dilleriyle ilişki kurularak yorumlanmıştır. Bulgularda Türkçenin söz diziminden farklı olan dillerden gelen öğrencilerin çok daha fazla söz dizimsel hatalar yaptığı saptanmış, ana dil sentaktik yapılarıyla da bu hataların örtüştüğü görülmüştür. Bu çalışma; yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ve öğreten kişilere dil tipolojisi farkındalığını kazandırarak hem öğrenci-öğreten ilişkisini güçlendirmeyi hem de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin kalitesini artırmayı amaçlamaktadır. Ayrıca kaynak malzeme hazırlayanların da dil tipolojisi ve dil aktarımı farkındalığının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

This study aims to reveal the effects of the syntactic structures of the native language of the B level students who learn Turkish as a foreign language when they create sentences or phrases. To examine this effect or to follow it for the instructors requires knowledge of many languages, and it is hardly possible to know all the mother tongues in any foreign language teaching class. Therefore, language typology and syntactic correlations will both provide a better understanding of this process and will facilitate understanding of other syntactic sequences related to them only by knowing the basic word order of languages. The typological findings show that the orders of the concepts such as subject, object and verb, which indicate grammatical relations, provide important assumptions about the arrangement of language in other structures. This study, which correlates linguistic correlations with foreign language teaching, examined the errors related to syntax, which are thought to originate from the mother tongue of the students under main headings: word order, sentence agreement, voice and subordinate clauses. 150 Turkish texts from the three most common word order in the world and thus in the students studied (50 SOV, 50 SVO and 50 VSO) are analyzed. The syntactic errors of the students were interpreted by establishing relations with their native languages in the light of typological correlations. In the findings, it was found out that the students who come from the languages whose basic constituent order is different from Turkish made much more syntactical errors, and these errors were observed to be overlapping with the mother tongue syntactic structures. The aim of this work is both to improve the quality of teaching Turkish as a foreign language and to strengthen the student teaching relationship by providing the language typology awareness to the people who learn and teach Turkish as a foreign language. It also reveals the necessity of awareness of language typology and language transfer for the ones who prepare language material. Key words Syntax, language typology, language transfer

Tez No İndirme
552268

Tez Künye

Codex Cumanicus'un söz dizimi / Syntax of Codex Cumanicus

Yazar: ÜMMÜHAN ÜNSAL

Danışman: DOÇ. DR. GALİP GÜNER

Yer Bilgisi: Erciyes Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Eski Türk Dili

Durumu

Onaylandı

Yüksek

Lisans

Türkçe

2019

368 s.

Bilim Dalı
Konu:Dilbilim = Linguistics
Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ;
Kodeks Kumanikus = Codex Cumanicus ; Kıpçakca =
Kıpcaks language ; Söz dizim = Syntax ; Türk lehçeleri =
Turkish dialects

Söz dizimi, bir dildeki cümle ve kelime gruplarını oluşturan kuralları, kelimelerin bir araya gelme koşullarını, kelimeler ve cümleler arasındaki ilişkiyi inceleyen dilbilgisi dalına verilen addır. Bu çalışmada, Kuzey Kıpçak Türkçesine ait olan Codex Cumanicus adlı sözlüğün söz dizimi incelemesi yapılmıştır. Çalışmanın giriş bölümünde, Kıpçak ve Kuman adı ile ilgili bilgilerden sonra Kıpçakların tarihteki yeri hakkında bilgiler verilmiştir. Kıpçaklarla ilgili tarihî bilgiler verildikten sonra Kıpçak Türkçesi ve bu dille yazılmış olan eserler hakkında bilgiler, söz dizimi ile alakalı görüşler ortaya konmuştur. Giriş kısmında son olarak bu çalışmaya konu olan Codex Cumanicus hakkında ayrıntılı bilgiler verilir daha sonra inceleme kısmına geçilmiştir. İnceleme kısmında ise Codex Cumanicus'ta bulunan kelime grupları tespit edilip örneklendirildikten sonra metindeki cümle yapısı incelenmiştir. Cümleler de ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve örneklendirilmiştir. Anahtar kelimeler: Kıpçak Türkçesi; Codex Cumanicus; Söz dizimi

Syntax is the name given to the field of linguistics dealing with the rules to constitute sentences and phrases in a language; the patterns that words follow to be used together; the relationship between words and sentences. In this study, Codex Cumanicus, a dictionary belonging to the North Kipchak Turkish, will be analyzed in terms of syntax. In the introduction part of the work, after some information concerning the names Kipchak and Cuman, the role of the Kipchak in history will be concentrated. After the Kipchaks is elaborated, the Kipchak Turkish and works written in the Kipchak Turkish and the syntax in Kipchak Turkish are focused and different points of views on the syntax are presented. Eventually, in the introduction part, detailed information on Codex Cumanicus is given and then the discussion starts. In the discussion part, once the phrases in Codex Cumanicus are identified and exemplified, the syntax in sentences is analyzed. The sentences are analyzed and exemplified as well. Key Words: Kipchak Turkish; Codex Cumanicus; Syntax

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
563084		Ayfer Tunç'un hikâyelerinde söz dizimi / The syntax of Ayfer Tunç's stories Yazar:TUĞBA AKÇAY Danışman: PROF. DR. İSMET GÜLSEL SEV Yer Bilgisi: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Dil özellikleri = Language features ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Hikaye = Story ; Kelime grupları = Word groups ; Söz dizim = Syntax ; Tunç, Ayfer = Tunç, Ayfer ; Türk edebiyatı = Turkish literature ; Yeni Türk edebiyatı = New Turkish literature	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 282 s.

Ayfer Tunç, edebiyatımızda pek çok türde eser vermiş bir yazardır. Ancak daha çok roman ve hikâyeleriyle ön plâna çıkmıştır. Özellikle hikâye türünde çok başarılı örnekler vermiştir. Eserlerinde kendine has, akıcı, dolambaçsız bir dil ve üslûp kullanmıştır. Son zamanlarda adından fazlaca söz ettiren ancak hâlâ yeterince keşfedilmemiş olan Ayfer Tunç, eserlerinin içeriğinden çok dili kullanım şekli ve söz dizimiyle de dikkatimizi çekmiştir. Bu çalışmanın konusu Ayfer Tunç'un bütün hikâyelerinde söz diziminin incelenmesidir. Eser, söz dizimi başlığı altında kelime grupları ve cümle bahsini içermektedir. Kelime grubu başlığı altında, kelime gruplarının yapısı, çeşitleri, cümlede kullanımı ve diğer kelime gruplarıyla etkileşimi ortaya konmuş ve dört eserden de seçilen örnek cümlelerle desteklenmiştir. Cümle bahsinde, cümlelerin yapıları, bağlanma şekilleri, cümlenin unsurları ayrıntılı olarak incelenmiş ve eserlerden örnek cümleler verilmiştir. Eserin giriş bölümünde, yazardan ve onun edebî yönünden bahsedilmiştir. Sonuç bölümünde ise incelenen eserlerde görülen dil özellikleri ele alınmıştır.

Ayfer Tunç is an author who has many literary works in our literature. But she comes to the front mostly by her novels and stories. She has written many successful books especially on story type. She uses an authentic, fluent and flat-out language and wording on her literary works. The author who has been very popular nowadays, but still not discovered enough, takes our attention by her wording style and syntax. The subject of this study is the analyse of syntax in Ayfer Tunç's all stories. This literary work involves word groups and sentence issue. Under the title of syntax, Under the title of word groups, the structure and types of word groups, their use in the sentence form are presented and supported by the sample sentences from four literary works. In the sentence part, the structure of sentences, attachment patterns and the elements of the sentences are analysed in a detailed way and sample sentences are presented from these literary works. In the introduction part of this literary work, the author and her literary style are mentioned. On the other hand, linguistic features of the literary works analysed, are studied in the final part.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
601500		Tarık Buğra'nın Yağmur Beklerken adlı romanı üzerinde söz dizimi incelemesi / Syntax analysis on Tarık Buğra's novel called Yağmur Beklerken Yazar: FESİH ERSOY Danışman: DOÇ. DR. MELTEM GÜL Yer Bilgisi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 172 s.

Bu çalışmada Tarık BUĞRA'nın Yağmur Beklerken adlı romanda Türkçe söz dizimi açısından incelenecektir. Bir dilin yapı taşı ses ve seslerden meydana gelen sözcüklerdir; ancak dilin temeli ve onun diğer dillerden ayıran ise o dilin dizgi sistemidir.

In this study, Tarık BUĞRA's Yağmur Beklerken novel will be examined in terms of Turkish syntax. but the foundation of the language and its other languages that distinguish it is the string system of the language.

Tez No İndirme 582358		Tez Künye Ayla Kutlu'nun Bir Göçmen Kuştu O ve Hoşça Kal Umut romanlarının karşılaştırmalı söz dizimi incelemesi / Comparative syntax of Ayla Kutlu's Bir Göçmen Kuştu O and Hoşça Kal Umut novels Yazar: SUPHAN ÇİÇEK Danışman: DOÇ. DR. VEYSİ SEVİNÇLİ Yer Bilgisi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Kutlu, Ayla = Kutlu, Ayla ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Türk edebiyatı = Turkish literature ; Yeni Türk edebiyatı = New Turkish literature	Durumu Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 228 s.

Çağdaş Türk edebiyatının en verimli ve yetkin kalemlerinden biri olan Ayla Kutlu'nun Bir Göçmen Kuştu O ve Hoşça Kal Umut romanları hem edebî yönüyle hem de dilimizin söylem gücünü özgün ve güzel bir şekilde yansıtmalarıyla edebiyatımızda yer edinmişlerdir. Bu çalışmada söz konusu iki eser söz dizimi açısından incelenerek eserlerdeki benzerlik ve farklılıklar tespit edilmiş, böylece yazarın dil ve üslup özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmamız dört ana bölümden oluşmaktadır. Yazar ve eserleri üzerine doğru bilgilendirme ve değerlendirme yapabilmek için ilk bölümde Ayla Kutlu'nun hayatı, edebî kişiliği ve incelenen eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Diğer bölümlerde sırasıyla Cümlelerin Ögeleri, Cümle Türleri ve Belirtme Grupları ele alınmıştır. Her birini üç alt başlığa ayırdığımız bu bölümlerde öncelikle konularla ilgili tanım, terim ve sınıflandırmalara yer verilmiş, konunun özellikleri geniş bir çerçevede ele alınmaya çalışılmıştır. Bunun yanında kaynaklardaki farklı yaklaşımlara yer verilerek söz dizimi alanındaki sorunlara da değinilmiştir. Bölümlerin ikinci ve üçüncü alt başlığında, sırasıyla Bir Göçmen Kuştu O ve Hoşça Kal Umut romanlarından konuyla ilgili seçilen örnek cümleler verilmiştir. Sonuç bölümünde, yazarın incelemeye tabi tutulan iki eseri karşılaştırılarak elde edilen veriler hem sayısal hem de yüzdelik oranlarla gösterilmiştir. Bu bulgular aracılığıyla yazarın dil ve üslup özellikleri tespit edilmiştir.

One of the most productive and competent items of contemporary Turkish literature, Ayla Kutlu's Bir Göçmen Kuştu O and Hoşça Kal Umut novels have gained a place in our literature by reflecting both the literary aspect and the power of discourse of our language in an authentic and beautiful way. In this study, the two works are examined in terms of syntax, similarities and differences in the works, thus determining the author's language and style. Our study consists of four main sections. In order to provide accurate information and evaluation on the author and his works, in the first chapter, the life of Ayla Kutlu and his literary personality and his works have been examined. In the other chapters, the elements of Sentence, Sentence Types and Specifying Groups have been discussed. In each of these sections, which we divide into three sub-titles, the definitions, terms and classifications are defined related to the subjects have been mentioned, and the characteristics of these subject are tried to be handled in a broad framework. In addition to this, different approaches and the

problems in the syntax in the source area have also been mentioned. In the second and third sub-chapters of the chapters, a sample sentences have been chosen from the novels of Bir Göçmen Kuştu O and Hoşca Kal Umut thoroughly. In the conclusion section, the data has been obtained by comparing the two works of the author have been examined in both numerical and percentage ratios. Through these findings the language and stylistic features of the author have been determined.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
586270		Cahit Zarifoğlu'nun "Yürekdede İle Padişah" ve "Serçekuş" eserlerinde söz dizimi / The syntax in the works of Cahit Zarifoğlu named "Serçekuş" and "Yürekdede İle Padişah" Yazar: AHMET KARSLI Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ MEDİHA MANGIR Yer Bilgisi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 141 s.

Cümle, bir dilin bütün özelliklerini bünyesinde toplayan en gelişmiş ifade şeklidir. Dil sisteminin bütün birimleri cümle kuruluşunda görev aldığı için modern dil bilimi, dil incelemelerinde birim olarak cümleyi ele alır. Bir başka ifadeyle dil çalışmalarında günümüzde bütünden parçaya metodu uygulanır. Çünkü dil birimlerinin fonksiyonları bir cümle bütünlüğü içinde daha açık ve net olarak görülebilir. Bütün dillerde olduğu gibi Türkçenin dil kuralları da örnek cümlelerden hareket ederek ortaya konulabilir (Gece, 1993:97). Bu çalışmada, Cahit Zarifoğlu'nun "Serçekuş" ve "Yürekdede ile Padişah" adlı eserleri söz dizimi açısından incelenmiştir. Araştırma konusu olarak "Serçekuş" ve "Yürekdede ile Padişah" adlı eserlerin seçilmesinde söz konusu eserlerin MEB 100 Temel Eser arasında yer alması etkili olmuştur. Çalışma, giriş, inceleme ve sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmada, Leyla Karahan'ın Türkçenin Söz Dizimi adlı eserindeki tasnifi esas alınmıştır. Giriş bölümünde, çalışmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Cümle ve söz dizimi terimleri betimlenmiş, söz diziminin tartışmalı konuları, araştırmacıların farklı görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. İnceleme bölümünde, araştırmaya konu olan eserlerdeki tüm cümleler Karahan'ın tasnifi esas alınarak tespit edilmiş ve örneklenmiştir. İstatistikî veriler, tablo ve grafiklerle gösterilmiştir. Kelime gruplarının tanımı, yapısı, türü, görevi ve diğer kelime gruplarıyla ilişkileri belirlenerek örneklenmiştir. Sonuç bölümünde, her iki esere ait inceleme sonuçları yorumlanmış, eserlerin dil öğreniminde anlama ve anlatma süreçlerine etkileri değerlendirilmiştir. Çalışmanın amacı, Türkiye Türkçesinde söz dizimi alanında araştırmacıların farklı görüşlerine yer vermek, Cahit Zarifoğlu'nun "Serçekuş" ve "Yürekdede ile Padişah" adlı çocuk kitaplarındaki cümleleri söz dizimi açısından incelemektir. Anahtar Kelimeler: cümle, söz dizimi, dil

Clause is the best way of expression that gathers all the features of a language in it. Since all the units of the language system have a task in sentence construction, modern linguistics deals with the clause as a unit in language analysis. In other words, nowadays method of "deduction" is applied in language studies. Because the functions clouse integrity. As in all the languages, the language rules of Turkish can be explained by the help of sample clauses (Gece, 1993:97). In this study, Cahit Zarifoğlu's work of "Serçekuş" and "Yürekdede ile Padişah" have been analyzed in term of syntax. These two works have been determined as a

analysis topic as they are in the list of low Basic Works of Ministry Of Education. The study consists of the parts of introduction, analysis and conclusion. This study has been based on the classification of Leyla Karahan, in her work of "Türkçenin Söz Dizimi". In the part of introduction, the institutional framework of the work has been formed. The topic of clause and syntax has been described as a term and the contentious topics of syntax have been evaluated according to the different views of researches. In the part of conclusion the results of analysis have been interpreted. The effects of these two works on the process of comprehension and commentary in language learning have been evaluated. The aim of this study is to allow for the different views of researchers in the branch of syntax in Turkish Language and analyze the clauses in "Serçekeş" and "Yürekdede ile Padişah" in terms of syntax. Key words: sentence, syntax, language

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
553072		Aka Gündüz'ün Katircioğlu adlı eserinin harf aktarımı ve söz dizimi / The syntax and transription of Aka Gündüz's Katircioğlu Yazar:ÇAĞDAŞ KIZMAZ Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ DINARA DUISEBAYEVA Yer Bilgisi: İstanbul Aydın Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Gündüz, Aka = Gündüz, Aka ; Harfler = Letters ; Kelime aktarımı = Lexical transfer ; Kelime grupları = Word groups ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 450 s.

İnsanlığın üzerinde yaşadığı, duyu organlarımızla algılayabildiğimiz ve gerçek bir dünya olan doğadan edinilen bilgilerin yorumlanıp anlama kavuşması, ancak saymacalardan oluşan ve tamamen yapay bir dünya olan dil ile mümkündür. İnsanoğlu zaman içerisinde, dilin bu araç işlevinin yanında estetik yönünü de keşfetmiştir. Yazarlar, dilin estetik temsilcileri olarak kaleme aldıkları eserlerle okurlarına ulaşmışlardır. Dilin bu özelliği, yazarları yalnızca okurlarına ulaştırmamış, aynı zamanda dilbilgisel olarak incelenmeye müsait bir alan oluşturmuş ve yaratıcısının üslup özellikleri bakımından ipuçları barındırmıştır. Bu düşünceden hareketle ortaya çıkan bu çalışma, Aka Gündüz'ün cumhuriyetin ilanından önce kaleme aldığı Katircioğlu adlı eserinin harf aktarımını ve söz dizimi bakımından incelenmesini içermektedir. Çalışma harf aktarımını ve söz dizimi unsurlarının incelenmesini kapsadığı için, yazarın diğer eserleri ve dönemi ile karşılaştırılması, eser üzerindeki edebî özellikler, bu çalışmanın dışında tutulmuştur. Buna rağmen ileride yapılacak çalışmalara bir zemin hazırlayacak ve kaynak olacak, eserin üslup özellikleri hakkında yorum yapılabilecek sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar sayısal veriye dönüştürülerek grafikler aracılığı ile gösterilmiştir. Eserin cümle çözümlemeleri ve kelime grupları incelenirken metnin bağlamı dışına çıkılmamıştır. Arap harfleriyle kaleme alınan eser, çalışmanın ilk bölümünde Latin alfabesine aktarılmıştır. Bu aktarım, eserdeki imlâ ve anlatım özellikleri olduğu gibi muhafaza edilerek gerçekleştirilmiştir. Eserde karşılaşılan anlatım bozuklukları metnin bağlamı dikkate alınarak, söz dizimi çalışması sırasında giderilmiştir ve cümleler metnin bağlamına göre tamamlanmıştır. Gerçekleştirilen aktarımın ardından eserdeki cümleler numaralandırılarak, her cümlenin öge çözümlemesi yapılmış, öge çözümlemelerinin altında

kelime grupları tahlil edilmiştir. Çalışmadaki cümle ögelerinin ve kelime gruplarının incelenmesi aşamasında, her unsur tek tek belirtilerek çeşitli kısaltmalarla işaretlenmiştir. Elde edilen sonuçların sağlıklı bir şekilde sayısal veriye dönüştürülebilmesi için metnin bağlamı esas alınarak bazı ayıklamalar yapılmıştır. Bu ayıklamaların yapılmasındaki mecburiyet, sözcüklerin kullanıldığı yere ve anlama göre değişiklik göstermesinden doğmuştur. Yapılan söz dizimi çalışması üzerinden eserin dil dünyası ve sanatçının üslubu hakkında yorum yapılabilmesi için çalışma sayısal verilerle desteklenmiştir. Çalışmanın sonuç kısmında ortaya çıkan sayısal veriye dönüştürülmüş sonuçlar ve grafikler sayesinde çalışma, daha somut bir hâle getirilmiştir.

To interpret the information we acquired from nature which is a real world is possible with language which is a completely artificial world. In time, the human being has discovered the aesthetic aspect of language as well as the unique vehicle function. The authors have reached their readers with works written as aesthetic representatives of language. This use of language has not only brought the authors to their readers but has also provided a space for grammatical exploration and hints for the stylistic features of the creator. This study emerged from this thought. It includes the analysis of Aka Gündüz's Katırcıoğlu in terms of syntax and transcription. Aka Gündüz wrote it before the proclamation of the republic. This study encompasses the transcription and syntax elements, elements such as comparison with the author's other works and his period, and literary features on the work are excluded from this study. However, language is the only tool for the writer to reach the reader. The author reaches the reader with the language. In spite of this, in order to prepare a ground for the works that can be done and to be a source, the conclusions that can be commented on the stylistic features of the work have been reached. Therefore, it is possible to comment on the author's style through this work. While examining the phrases and word groups in the work, we remained faithful to the content of the text. Firstly, we transferred the work to the Latin alphabet in our study from Arabic alphabet. After that, we enumerated the sentences. This transfer was made in the text section of the study, preserving the writing and narration characteristics of the work. After the transfer, the sentences in the study were numbered, and the word groups of each sentence were analyzed after substance analysis and item analysis. In order to comment on the language world of the work through the syntax study, the need to support the study with numerical data was felt. In this way, a grammar study has been made more concrete and numerical. During the examining of sentence elements and word groups in the study, each element is marked with several abbreviations one by one. In order to transform the results into numerical data in a healthy way, a sequence is made according to the content of the text. The necessity to make these rankings was due to the fact that the words changed according to their location and meaning. At the end of the study, the results obtained by these markings were converted into numerical data and interpreted.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
565161		Ahmet Hamdi Tanpınar'ın hikâyelerinde söz dizimi incelemesi / Syntax analysis of Ahmet Hamdi Tanpınar's stories Yazar:ÖZNUR ALTUNOĞLU Danışman: PROF. DR. HANİFİ VURAL Yer Bilgisi: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Dilbilim	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 377 s.

= Linguistics ; Edebiyat = Literature ; Hikaye = Story ; Kelime grupları = Word groups ; Söz dizim = Syntax ; Tanpınar, Ahmet Hamdi = Tanpınar, Ahmet Hamdi ; Türk edebiyatı = Turkish literature

Bu çalışmada, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Dergâh Yayınları'ndan çıkmış Hikâyeler adlı kitaptaki hikâyelerinin söz dizimi açısından incelemesi yapılmıştır. Giriş bölümünde araştırmanın amacı, önemi ve çalışmada kullanılan yöntem anlatılmaktadır. Çalışmamız; "Özet, Ön Söz, Giriş, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri, Kelime Grupları, Cümle ve Cümlenin Öğeleri, Cümle Çeşitleri, Cümle Tahlilleri, Sonuç ve Değerlendirme, Kaynakça" kısımlarından oluşmaktadır. Hikâyeler, "Kelime Grupları, Cümle ve Cümlenin Öğeleri, Cümle Çeşitleri, Cümle Tahlilleri" olmak üzere dört bölümde incelenmiştir. Üç bölümde de dilcilerimizin görüşlerine yer verilerek ve Hikâyeler'den her başlığa en uygun örnekler seçilerek konunun anlatımı sağlanmıştır. Cümle Tahlilleri bölümünde tüm bölümlerde anlatılanlara uygun olarak seçilmiş örnekler üzerinden incelemeler yapılmıştır. Çalışmanın sonunda ise bu örneklerden yola çıkılarak genel bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışmamız hazırlanırken Hikâyeler adlı kitabın Dergâh Yayınlarının 9. baskısının bilgisayar ortamına aktarımı yapılarak kitapta geçen cümlelerin ve kelime gruplarının sayfa ve satır numarasına denk düşen sayısal karşılıkları verildi. Daha sonra çalışmada kullanacağımız tasnif yöntemi belirlenerek kelime grupları, cümle öğeleri ve cümle çeşitleri şeklinde genel bir sınıflandırma yapıldı ve çalışmamıza konu olan hikâyelerde yer alan cümlelerden, başlıklara uygun örnekler seçildi. Bu alanda yapılan çalışmalardan ulaşılabildiğimiz dil bilgisi kaynakları taranarak araştırmacıların incelediğimiz konulara dair görüşlerine yer verildi. Anahtar Kelimeler: Söz Dizimi, Kelime Grupları, Cümle, Ahmet Hamdi Tanpınar, Hikâyeler.

In this study, Ahmet Hamdi Tanpınar's stories from Dergah publications were examined in terms of syntax. The introduction section describes the purpose, importance of the research and the method used in the research. Our study consists of "Abstract, Preliminary Word, Introduction, Ahmet Hamdi Tanpınar's Life, Literary Personality and Works, Word Groups, Sentences and Sentences of Sentences, Sentence Types, Sentence Analysis, Conclusion and Evaluation, Bibliography". The stories were examined in four sections: "Word groups, sentence and elements of sentence, sentence types, sentence analysis". In all three sections, the views of our linguists were given and the most appropriate examples were selected from the stories and the subject was explained. In the sentence Analysis section, reviews were made on selected samples in accordance with what is described in all sections. At the end of the study, a general evaluation was made based on these examples. During the preparation of the study, the 9th edition of the book, Hikâyeler, by transferring the computer environment, the numerical equivalents of the sentences and word groups in the book are given which correspond to the page and line numbers. Then, the classification method we will use in the study was determined and a general classification was made in the form of word groups, sentence elements and sentence types, and appropriate examples were selected from the sentences in the stories that are the subject of our study. In this field, we examined the language information sources that we can reach from the studies and gave the views of the researchers on the topics we examined. Key Words: Syntax, Word Groups, Sentence, Ahmet Hamdi Tanpınar, Stories.

574111

Ferit Edgü'nün kısa hikâyelerinde söz dizimi incelemesi / An Onaylandı
 investigation of syntax in the short stories of Ferit Edgu Yüksek
 Yazar: BETÜL EĞİ Lisans
 Danışman: PROF. DR. İSMAİL ULUTAŞ Türkçe
 Yer Bilgisi: Siirt Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / 2019
 Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı 289 s.
 Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı =
 Turkish Language and Literature
 Dizin: Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Edgü,
 Ferit = Edgü, Ferit ; Hikaye = Story ; Söz dizim = Syntax ;
 Türk edebiyatı = Turkish literature ; Yeni Türk edebiyatı =
 New Turkish literature

Bu çalışma, Ferit Edgü'nün öykülerinin dil ve üslubunu söz dizimi bakımından incelemeyi ve sonuç olarak yazarın dili hakkında değerlendirmelerde bulunmayı amaçlamaktadır. Edgü'nün "Leş toplu öyküler" eserinin incelenmesi Türkçenin sözdizimsel işleyişinin betimlemesine katkı sağlayacaktır. Çalışmanın kapsamını Edgü'nün 1953-2002 yılları arasında yazdığı öykülerini içeren "Leş toplu öyküler" kitabı oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı doğrultusunda belge inceleme ve fişleme yöntemi ile kelime gruplarının sınıflandırılması ve adlandırılması, cümlede yüklem, özne, nesne, zarf tümleci, yer tamlayıcı ögeleri belirleyen kıstasların neler olduğu üzerinde durulmuştur. Cümleler, yüklemine, anlamına, unsurlarının sıralanışına göre gruplara ayrılıp Ögelerine ayrıldıktan sonra kelime grupları kendi içerisinde tasnif edilip cümle içerisindeki kullanışları dikkate alınarak incelemelerde bulunulmuştur. Giriş bölümünde tezin konusu, amacı ve önemine değinilmiş ve sonrasında Ferit Edgü'nün hayatı, sanat anlayışı ve eserleri ele alınmıştır. Kelime Grupları bölümünde söz konusu gruplar hakkında bilgi verilmiş, bu gruplar ele alınırken cümlede hangi görevle kullanıldıkları öykülerden örneklerle gösterilmiştir. Cümle bölümünde, cümlelerin sınıflandırılması konusunda bazı araştırmacıların görüşlerine yer verilip, cümleler türüne, yerine, yapılarına ve anlamlarına göre değerlendirilmiştir. Sonuç bölümünde ise Ferit Edgü'nün dili ve üslubu hakkında değerlendirmeler yapılmıştır. Sonuç olarak, Ferit Edgü'nün gelecekteki insanın kaygılarına yer verirken biçimsel ve dilsel olarak zengin bir anlatım tekniğinden yararlandığı görülmüştür. Yapıtlarında ses, biçim, anlatım, kurgu biçimsel ve dilsel kaygıların kendine has olması, olay ve durumları anlatırken gereksiz tek bir sözcük kullanmaması ve yapmacılıktan uzak durması Edgü'nün dilinin öne çıkan biçimsel özelliklerindedir.

This study aims to investigate the language and style of the stories of Ferit Edgü, one of our modern storytellers, in terms of syntax and consequently to have an insight into the author's language. An examination of the collective stories "Leş" of Edgü will contribute to the description of syntactic features of Turkish language. The scope of the study is limited to the book titled "Leş", which is a collection of short stories written by Edgü from 1953 to 2002. In line with the purpose of the study, word groups have been named and classified, and the criteria have been identified which determine the formation of such elements in sentences as verb, subject, adverb, adverbial phrase and place adverbials through the methods of document examination and classification. After the words have been divided into groups and evaluated according to their verbs, meaning and order of the elements, the groups of words have then been classified within themselves and examined by taking into consideration how they are used in sentences. Discussions and evaluations have been made on how the linguistic features of his works form the style of Ferit Edgü. In the introduction part, remarks have been made on the purpose and significance of the study followed by information on the life, art and works of Edgü. In word groups section, details are provided on word groups with samples

from the stories to show which functions they serve in sentences. In sentence section, views of some researchers on the classification of sentences are provided, and sentences are evaluated in terms of their type, place, structures and meanings. In conclusion part, evaluations have been made on language and style of Edgü. In conclusion, it has been observed that Ferit Edgü benefits from a formal and linguistically rich narrative technique. Among the formal features that stand out in the language and style of Edgü are the uniqueness of the form, narration, fiction, formal and linguistic concerns, and that he avoids artificialness when describing events and situations and does not use unnecessary words.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
578622	Ayfer Tunç'un "Acılezzet" ve "Önemsizlik" adlı hikâyeleri üzerine söz dizimi incelemesi / Syntax examination on the stories of Ayfer Tunç called "Acılezzet" and "Önemsizlik" Yazar:FATMA BERRİN ANILMIŞ Danışman: DOÇ. DR. GÜL BANU DUMAN Yer Bilgisi: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Edebi eserler = Literary works ; Hikaye = Story ; Kelime grupları = Word groups ; Söz dizim = Syntax ; Tunç, Ayfer = Tunç, Ayfer ; Türk edebiyatı = Turkish literature	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 147 s.

Ayfer Tunç'un "Evvelotel - Saklı" adlı kitabındaki "Acılezzet" ve "Önemsizlik" adlı hikâyeleri üzerinde söz dizimi incelemesi yapılan bu çalışmada öncelikle yazarın hayatı ve eserleri hakkında bilgi verildi. Ardından söz dizimi açısından eser incelemesi yapıldı. "Acılezzet" ve "Önemsizlik" adlı hikâyeler ilk olarak kelime grupları başlığı altında detaylı olarak incelendi. Kelime grupları metinde bulunan örnek cümlelere göre çeşitli alt başlıklara ayrıldı. Her bir kelime grubuna ait açıklamalara farklı kaynaklardan yorum ve tanımlamalar yapıldı. İkinci aşamada ise cümle bahsi üzerinden çeşitli görüşlere değinildi. Metin içerisinden çeşitli cümlelerle kapsamlı bir örnekleme yapıldı. Cümle bahsinin son aşamasında ise her iki hikâye üzerinden özellikle edebî yönü zengin cümleler seçilerek cümle tahlillerine yer verildi. Kelime grupları ve cümle konularındaki sınıflandırmalarda Leyla Karahan'ın "Türkçede Söz Dizimi" adlı eseri esas alındı. Kitabın hem 1993 hem 2017 basımları incelendi. Yazarın 2017 basımlı kitabında cümle çeşitlerine dair bazı farklılıklara yer verildiği görüldü. Cümle çeşitleri incelenirken 1993 basımlı kitabın tasnifinden yararlanıldı. Çalışmanın sonuç kısmında ise kelime grubu ve cümle tahlillerine dayalı olarak yazarın üslubuna dair çıkarımlarda bulunuldu.

It has been previously knowledged about the writer's life and works of art at the study which is maded syntax check on the story called Acılezzet and Önemsizlik in Ayfer Tunç's book called Evvelotel - Saklı. Then, a syntactic analysis of the work was done. At first, Acılezzet and Önemsizlik stories have been studied carefully under the title of word phrase. Word phrase have been subdivided according to the sentence examples in the text. Comments and definitions from different resources have been added to the explanations of every word phrase. In second grade, some various views have been mentioned about sentence discussion. It has been examplified in great detail with various sentences from the text. In the last grade

of sentence discussion, it is included sentence analysis on both stories with literary rich sentences which are specifically chosen. For the classifications of sentence structures and word phrases the research is based on Leyla Karahan's 'Türkçede Söz Dizimi' book. Both the 1993's and the 2017's prints of the book are studied. It has been seen that the writer has implied some differences on the types of sentences in her book which is printed in 2017. It was based on the 1993 version of the book while studying the types of sentences. In the conclusion part of the research it has been made an inference about the style of the auther on the basis of the analysis of sentence discussions and word phrases.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
555239	Kıssa-i Musa üzerinde söz dizimi incelemesi / Syntax analysis on Kıssa-i Musa Yazar:HASAN SAĞLAM Danışman: PROF. DR. ZUHAL HASENE KÜLTÜRAL Yer Bilgisi: Marmara Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Kıssa-i Musa = Kıssa-i Musa ; Kıssalar = Narratives ; Metin dilbilim = Text linguistics ; Söz dizim = Syntax ; Türk dili ve edebiyatı = Turkish language and literature ; Yazma eserler = Manuscripts	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 315 s.

Bu çalışmada, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'nde Giresun Yazmalar bölümünde 00203-001 demirbaş numarasıyla kayıtlı müellifi bilinmeyen "Kıssa-i Mūsā" adlı yazma üzerine çalışılmıştır. 1578'de yazılmış olan eserin tek nüsha olduğu tespit edilmiştir. Eser, söz dizimi özellikleri açısından incelenmiştir. Eserin seçiminde dönemin dil özelliklerini yansıtması, mensur olması ve "sözlü anlatım" ve "hikayeci üslubu"nu yansıtması etkili olmuştur. Öncelikle giriş bölümünde eserin edebiyatımızdaki yeri belirtilmiş ve eserin nüsha özellikleri tanıtılmıştır. İnceleme bölümünde eserin imla özellikleri ortaya konmuş, eserde geçen kelime grupları metinden örneklerle ortaya konmuş ve metindeki cümle türleri örneklerle incelenmiştir. Metin bölümünde eser transkripsiyonlu olarak latin alfabesine aktarılmıştır. Dizin bölümünde metnin söz varlığı ortaya konmuş. Çalışma bibliyografya ve tıpkıbasım ile sonlandırılmıştır.

In this study, a manuscript named "Kıssa-i Mūsā", whose author is unknown, registered under the code number 00203-001, in the Giresun Manuscripts section of the Süleymaniye Manuscript Library was studied on. It was found that the work written in 1578 was the only copy. The manuscript was examined in terms of syntax characteristics. The reflection of the language features of the period being prose and reflecting "narrative art" and "storyteller style" were effective in the selection of the work. First, in the introductory section, the importance and place of that work in our literature was stated and copy characteristics were introduced afterwards. In the examination section, the spelling features of the work have been revealed, and the word groups mentioned in the work have been presented with examples from the text and the types of sentences in the text are examined with examples. In the text section, the work was transferred into the transcription alphabet. The vocabulary of the text is set in the directory section. The study was finalized with bibliography and facsimile.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu

578863

Sadık Yalsızuçanlar'ın Ayan Beyan, Güzeran, Hiç, Garip, Akla Veda, Pınar Sineması Hikâyeleri üzerinde söz dizimi incelemesi / Syntax Of an analyse Ayan Beyan, Güzeran, Hiç, Garip, Akla Veda, Pınar Sineması Stories By Sadık Yalsızuçanlar

Yazar: FERHAT SUNGUR

Danışman: DOÇ. DR. GÜL BANU DUMAN

Yer Bilgisi: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature

Dizin: Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Edebi eserler = Literary works ; Hikaye = Story ; Kelime grupları = Word groups ; Yalsızuçanlar, Sadık = Yalsızuçanlar, Sadık

Onaylandı
Yüksek
Lisans
Türkçe
2019
221 s.

Bu çalışma, Sadık Yalsızuçanlar'ın "Ayan Beyan, Güzeran, Hiç, Garip, Akla Veda, Pınar Sineması" hikâyelerinde yer alan kelime grupları, cümle yapıları ve bunların kullanılışları üzerinde yapılan incelemeden oluşmaktadır. Yalsızuçanlar'ın hikâyeleri sözdizimi üzerinde yapılan bu inceleme, altı bölümdür. Birinci bölümde Sadık Yalsızuçanlar'ın hayatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde Türkçe sözdizimini açıklamak için öncelikle cümle hakkında bilgiler verilmiş ve seçili metinlerden örneklerle cümle ve cümlenin öğeleri incelenmiştir. Üçüncü bölümde kelime grupları hakkında bilgiler incelenen hikâyelerden örneklerle verilmiştir. Dördüncü bölümde ise cümle çeşitleri hakkında bilgi verildikten sonra, hikâyelerden örneklerle pekiştirilmiştir. Çalışmanın beşinci bölümünde ise uygulamaya yer verilmiş "Ayan Beyan, Güzeran, Hiç, Garip, Akla Veda, Pınar Sineması" hikâyelerden seçilmiş farklı özellikteki cümleler alınıp bu cümleler cümle unsurları, kelime grupları bakımından çözümlenmiştir. Çalışmanın bütün bu bölümlerinin ardından sonuç bölümünde Yalsızuçanlar'ın eldeki örnek hikâyeleri doğrultusunda yazarın sözdizimi ile ilgili üslup özellikleri ile ilgili sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Altıncı bölüm olan sonuç bölümünde ise çalışmadan çıkarılan sonuçlar verilmiştir. Kaynakça bölümünde çalışmada faydalanılan kaynaklara yer verilmiştir. Anahtar Kelimeler: Söz Dizimi, Sadık Yalsızuçanlar, Kelime Grubu, Garip, Hiç

This study consist of an analyse of the word groups, sentance structures and their use in Sadık Yalsızuçanlar's "Ayan Beyan," "Güzeran," "Hiç," "Garip," Akla Veda," "Pınar Sineması" stories. The study of the syntax in Yalsızuçanlar's story, is formed of six section. In formation about Sadık Yalsızuçanlar's life and Works are given in the first section. In the second section, in order to explain the Turkish syntax; information about the sentence is given and examples from the selected sentence and parts of speak is studied. Third part consist of information about word group from the analysed story with examples. In the fourt part, a short info given about kinds of sentences. Kinds of sentences are reinforced by samples. In these episodes each sentences structures, each duty and each classification is explained by all word groups and samples of kinds of sentences from selected stories of Sadık Yalsızuçanlar. In the fifth part which is conducted for applications, diffrent kinds of sentences are examined from selected stories "Ayan Beyan," "Güzeran," "Hiç," Garip," Akla Veda," "Pınar Sineması". In the light of international that is given in the second, third and fourth episodes sentences are analysed. In the result part, sixth episodes, all results are gathered from this study. At last all references are given in the references part. Key words: Syntax, Sadık Yalsızuçanlar, word group, Garip, Hiç

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
576644		Bilge Karasu'nun "Gece" Adlı Romanının söz dizimi yönünden incelenmesi / An analysing of Bilge Karasu's novel, "Gece" in terms of the syntax of the novel. Yazar:AZAT BAYKAL Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ SERDAL KARA Yer Bilgisi: Mardin Artuklu Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Bilge, Karasu = Bilge, Karasu ; Roman = Novel ; Türk edebiyatı = Turkish literature ; Yeni Türk edebiyatı = New Turkish literature	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 139 s.

Bilge Karasu' nun "Gece" adlı romanının söz dizimsel yönden incelendiği çalışmada, çıkış noktasını yapısalcılık temelinden alan, "üretici-dönüşümsel dilbilgisi" nin de şekillendirdiği bir söz dizimi anlayışı oluşturmuştur. Yargılı ve yargısız anlatımlar olarak bilinen cümle, cümle türleri, öğeleri ve kelime grupları çalışmaya ilişkin ana bölümleri oluşturmuştur. Bunun sonucunda ortaya çıkan cümle çeşitleri, cümle öğeleri ve kelime grupları yapı yönünden -metin odaklı- uygun ana ve alt başlıklara ayrılmış, inceleme metni üzerinden örneklendirilmiştir. Bilge Karasu' nun Türk Edebiyatındaki yerinin önemi, Türkçe üzerindeki hâkimiyeti, dili kullanma becerileri ve dil hassasiyetiyle de ilgilidir. Bu durum onun yapıtlarında önemli bir dilsel çalışma malzemesi yaratmaktadır. Dilsel çalışmaların en önemli malzemesinin yine dilin kendisi olduğunu düşündüğümüzde Bilge Karasu'nun Amerika'da "Pegasus" ödülünü alan "Gece" adlı romanı bu anlamda verimli bir inceleme ve çalışma metni sunmuştur.

In this study, in which we examined Bilge Karasu's novel Gece from a syntactic point of view, we have formed the starting point from a syntactic understanding based on structuralism, which is also shaped by "transformational-generative grammar". Sentence, sentence types, arguments and word groups, which are known as judged and non-judged expressions, formed the main sections of the study. As a result of this, we tried to split them appropriate main topic and subheadings these are exemplified through their view text of the sentences types, sentence arguments and word groups that emerged in terms of structure. Bilge Karasu, who has an important role in Turkish literature, has an important language content with his mastery on the Turkish language and his ability to use the language, in his works. This creates an important linguistic material in her works. When we think that language is the most important content of linguistic studies, Bilge Karasu's novel Gece, which won the Pegasus Prize in America, provides with an efficient researching and working text.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
553617		Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Sahnenin Dışındakiler" adlı romanının söz dizimi bakımından incelenmesi / Examination of Ahmet Hamdi Tanpınar's novel named "Sahnenin Dışındakiler" in terms of syntax Yazar:CEMİLE VARHAN Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ DINARA DUISEBAYEVA Yer Bilgisi: İstanbul Aydın Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı /	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 588 s.

Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı
Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı =
Turkish Language and Literature
Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Roman
= Novel ; Söz dizim = Syntax ; Tanpınar, Ahmet Hamdi =
Tanpınar, Ahmet Hamdi ; Türk edebiyatı = Turkish literature

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığımız bu çalışmamızda Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Sahnenin Dışındakiler adlı romanı söz diziminin bir bölümü olan cümle ve cümle türleri bakımından incelenmiştir. Cümleler bağlanış şekillerine göre tasnif edilmiştir. Çalışmanın amacı, Türk dilindeki cümle yapılarını, bilhassa cümlelerin bağlanış şekillerini Sahnenin Dışındakiler'in cümlelerinden oluşan veriler ışığında ortaya koymaktır. Bu çalışma aynı zamanda da bir yazarın eser meydana getirmedeki en önemli malzemesi olan dili nasıl kullandığını inceleme fırsatı sunacak, seçtiği kelimelerle kurduğu cümleler ışığında üslubu ile ilgili bir fikir sahibi olmamızı da sağlayacaktır. Çalışmanın hazırlanması için konu hakkında birçok kaynak taranmış, Türkiye'de neşredilen belli başlı söz dizimi çalışmaları incelenmiştir. Bu tezde cümle türleri tasnifi konusunda Leyla Karahan'ın Türkçede Söz Dizimi adlı çalışması esas alınmıştır. Türk Edebiyatı'nın Cumhuriyet dönemi romanları üzerine yapılan söz dizimi çalışmalarına bir katkı olmasını ümit ettiğimiz bu tez, metin merkezli bir çalışmadır. Tezimiz giriş, ikinci bölüm ve sonuç olmak üzere üç kısımdan oluşmaktadır. Giriş kısmında araştırmanın amacı, yöntem ve teknikleri hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmanın sınırlılıkları belirtilmiştir. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın hayatı ve edebî kişiliği ile inceleme metnimiz olan Sahnenin Dışındakiler romanı kısaca tanıtılmıştır. Söz dizimi ve cümle terimlerinin tanımlarına yer verilmiş ve cümle türleri ile ilgili tasniflere değinilmiştir. Cümle türlerinin tasnifi konusunda dikkatimizi çeken problemler dile getirilmiştir. Çalışmamızın ikinci bölümünde ise esas aldığımız cümle türleri tasnifine göre fişlediğimiz cümleler ilgili başlıklar altında gösterilmiştir. Her cümle için karşısında, başlama yerine göre sayfa numarası, yapı, anlam, yüklem yeri ve yüklem türü bakımından hangi özelliği taşıdığı, diğer adıyla "türü", birer "kod" olarak adlandırdığımız kısaltmalarla belirtilmiştir. Bu kodlamalar ayrıca "Kısaltmalar" bölümünde açıklanmıştır. Cümlelerin türlerine göre gruplandırıldığı bu alt bölümlerde öncelikle tanımlara yer verilmiş, sonra ise roman metninin taranması sonucu bir araya getirilen cümlelerin sayısı belirtilmiştir. Her alt bölümde cümleleri yeniden yazarak tekrara düşmemek için tüm cümleler "bağlanma şekillerine göre" gruplandırıldıkları bölümlerde yalnızca bir kere gösterilmiştir. Sonraki gruplandırmalarda ise karışıklığa sebebiyet vermemek için iç cümlelere ayrılmadan, sadece cümle sayısı gösterilmiş ve metin içinde sayı bakımından az olan cümle türlerine ait örnek cümleler yazılmıştır. Anlam bakımından cümleler grubunda da, metindeki cümlelerin büyük çoğunluğunun olumlu cümle olması sebebiyle sadece olumsuz cümlelere, ardından da soru ve ünlem cümlelerine yer verilmiştir. Yüklem yerine göre cümleler bölümünde de metnin neredeyse tamamının kurallı cümle olması sebebiyle sadece devrik cümleler yazılmıştır. Sonuç kısmında ise cümle türlerinin kullanımı ele alınmış ve verilerin değerlendirilmesinde elde edilen sayılar grafiklerle gösterilmiştir. Çalışmamızı hazırlarken başvurduğumuz kaynaklar ise kaynakça kısmında gösterilmiştir. Bu çalışmayla Türk Dili ve Edebiyatı araştırmalarına küçük bir katkımız olduysa ne mutlu bize! Anahtar Kelimeler: Ahmet Hamdi Tanpınar, Sahnenin Dışındakiler, Söz Dizimi, Cümle Türleri.

In this study that we have prepared as master degree thesis, Ahmet Hamdi Tanpınar's novel 'Sahnenin Dışındakiler' was examined in terms of sentence and sentence types which are a part of the syntax. The sentences are classified according to their linking style. The aim of the study is to reveal the characteristics of sentence structures in Turkish language, especially the

connection forms of sentences, in the light of scientific data. Besides this, the most essential material to examine the language, used in the composition of a literary work by an author, to, to have an idea about the style looking at the words used the sentences he formed. Many sources have been scanned and various syntax studies have been studied. In this thesis, classifications have been made based on Leyla Karahan's study 'Syntax in Turkish'. Our thesis which is an addition to the syntax studies of the novels of the republican period is a text-centered study. The thesis consists of INTRODUCTION, PART II and CONCLUSION parts. In the introduction part, information about the purpose, method and technique of the research are given. The limitations of the research are indicated. Together with a brief information about Ahmet Hamdi Tanpınar's life, it is mentioned about his literary personality. Along with this, in this part also has been given place to the summary of the novel 'Outside the Scene'. Syntax and Sentence topics were mentioned and it has been referred to the issue of how sentences are classified by linguists. In the first part of the study, all sentences in the novel were processed and classified. In the thesis they are shown under the headings they belong to. In front of each sentence, characteristics of sentences the form of abbreviations (encodings) are listed in terms of the structure, meaning, the position of the predicate and the type of predicate. These encodings are described in the Abbreviations section. In these headings, we grouped the sentences first, and then the number of sentences is indicated by numbers. In each chapter, all sentences are shown once in the sections separated by their connection styles in order not to repeat the sentences. In the next groupings, only the sentence number is shown and the types of sentences in the text are indicated in terms of number. In the sentences group in terms of meaning, as the majority of sentences in the text is a positive sentence, only the negative sentences, question and exclamation sentences are included. In the sentences section, instead of the sentence, almost all of the text is a regular sentence, only inverted sentences are included. In the conclusion part, the use of sentence forms and their reasons are shown. The numbers are shown in Graphs. Based on the writing style, the findings about the author are listed. In the final part, resources referenced to embody our work are included Keywords: Ahmet Hamdi Tanpınar, Sahnenin Dışındakiler, Syntax, Types of Sentences.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
581292	Çağatay Türkçesinde söz dizimi (Uygur harfleriyle yazılmış Çağatayca Seyfü'l Mülûk hikâyesi, Mecâlisü'n-Nefâyis ve Tezkire-i Evliyâ'nın Çağatay Türkçesi çevirisi örneğinde) / Syntax in chagatai (In the example of written in Uighur Alphabet Seyfü'l Mülûk story, Mecâlisü'n-Nefâyis and chagatai translation of Tezkire-i Evliyâ) Yazar:SULTAN BETÜL TİKENCE Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ ABDULKADİR ÖZTÜRK ; DR. ÖĞR. ÜYESİ HÜSEYİN YILDIZ Yer Bilgisi: Ordu Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Söz dizim = Syntax ; Tezkiretü'l-Evliya = Tezkiretü'l-Evliya ; Çağatayca = Chagatay language	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 141 s.

15. yüzyıldan 20. yüzyıla dek Doğu Türklüğünün konuşma ve yazı dili olarak kullanılan Çağatay Türkçesi üzerine bugüne kadar pek çok çalışma yapılmıştır. Ancak bu çalışmalar arasında Çağatay Türkçesinin söz dizimine dair yapılan çalışmalar oldukça azdır."Çağatay

Türkçesinde Söz Dizimi (Uygur Harfleriyle Yazılmış Çağatayca Seyfü'l Mülûk Hikâyesi, Mecâlisü'n-Nefâyis ve Tezkire-i Evliyâ'nın Çağatay Türkçesi Çevirisi Örneğinde)" başlıklı bu çalışma Çağatay Türkçesinin dil özelliklerini yansıtan üç eseri karşılaştırarak, dönemin söz dizimsel özelliklerini saptamak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla birlikte Türk dilinin zengin edebî eserleriyle dolu ve Özbekçenin temel taşı olan Çağatay Türkçesinin söz dizimine dair yorumlamalarda bulunarak; yapılacak olan diğer çalışmalara söz dizimsel bakımdan destek olmak ve Çağatay Türkçesine farklı bakış açıları kazandırmak esastır. Elbette ki asırlarca etkisini göstermiş, İslamî Orta Asya Türk Edebiyatının üçüncü evresi olarak kabul edilen Çağatay edebiyatına ait eserler, incelemiş olduğumuz üç eserle sınırlı değildir. Ancak seçtiğimiz bu üç eser Çağatay Türkçesinin farklı dönemlerinde yazılan ve farklı dil özellikleri içeren eserlerdir. Çalışmamızın yöntemini belirlerken Leyla Karahan'ın "Türkçede Söz Dizimi" adlı eseri esas alınmıştır. Bu çalışma ile Çağatay Türkçesine farklı açıdan yaklaşılarak, bundan sonraki yapılacak farklı söz dizimsel çalışmalara yol açmak en büyük gayemizdir. Anahtar Kelimeler: Çağatay Türkçesi, Söz Dizimi, Sentaks, Uygur Harfli Seyfü'l Mülûk Hikâyesi, Mecâlisü'n-Nefâyis, Tezkire-i Evliyâ

A lot of studies done about Chagatai which was used as East Turkishness's spoken and written language from 15 century abbreviation to 20 century. However, among these studies done on the syntax of Chagatai are quite a few. This study, titled as Syntax in Chagatai (In The Example Of Chagatai Translation Which Written In Uighur Alphabet Seyfü'l Müluk Story, Mecalisü'n-Nefâyis and Tezkire-i Evliyâ) comparing three Works in which Chagatai's language properties used, done to state syntactic features. In line with this purpose, making interpretations, Chagatai's syntax which are the corner stone of Uzbek Language, and full of Turkish Literary Works, it is essential to support other studies, in terms of syntactic view and bring in different point of views to Chagatai By all means, the Works belonging to Chagatai Literature which had effect for centuries, and accepted to be the third phase of Islamic Middle Asia Turkish Literature are not limited with these three Works chosen are the pieces written in different term of Chagatai and including different language properties. While finding the method of our work, Leyla Karahan's "Syntax in Turkish" was taken as an example. Through this work, while approaching Chagatai from a different view, leading to different syntactic studies is our greatest goal. Key Words: Chagatai, Syntax, Written In Uighur Alphabet Seyfü'l Mülûk Story, Mecâlisü'n-Nefâyis, Chagatai Translation of Tezkire-i Evliyâ.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
555315		Yahya Kemal Beyatlı'nın şiirlerinin söz varlığı ve söz dizimi / Yahya Kemal Beyatlı's presence and syntax in poems Yazar:SELİM SELİMİ Danışman: PROF. DR. MEHMET MEHDİ ERGÜZEL Yer Bilgisi: Sakarya Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Beyatlı, Yahya Kemal = Beyatlı, Yahya Kemal ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Söz dizim = Syntax ; Söz varlığı = Vocabulary ; Şairler = Poets ; Şiir = Poem	Onaylandı Doktora Türkçe 2019 429 s.

Her medeniyetin büyük şairleri olur. Bu araştırmada ele aldığımız konu Türk kültür ve medeniyetinin son büyük şairi olan Yahya Kemal, dönemin öncü şahsiyetlerindedir. Şair Yahya Kemal'in fikirleri günümüz için bize yeni ufuklar açacaktır diyebiliriz. Yahya Kemal XX. yüzyılda en güzel şiirlerini yazmıştır. Bu yüzden de Türk şiirine güçlü bir ses ve soluk getirmiştir. Şair şiirlerinde, tarihimizi, musikimizi, değerlerimizi, bütün kültür varlığımızı, medeniyetimizi ideolojiye bulandırmadan en güzel şekilde ona sanat değeri işlemiştir. Çalıştığım konu: Yahya Kemal Beyatlı'nın Şiirlerinin Söz Varlığı ve Söz Dizimi adlı tezimiz giriş ve üç ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, Yahya Kemal'in hayatı, sanatı ve edebi eserleri hakkında bilgi verildi. Birinci bölümde Yahya Kemal'in beş şiir kitabında yer alan, daha doğrusu kelime grupları oluşturan ad tamlamaları, sıfat tamlamaları, Arapça-Farsça tamlamalar, sıfat fiil grubu, zarf fiil grubu, ad fiil grubu, tekrar grubu, edat grubu, bağlama grubu, unvan grubu, birleşik isim grubu, ünlem grubu, sayı grubu, birleşik fiil grubu, aitlik grubu ve kısaltma grupları alfabetik sıralamasına göre, kitabın adını kısaltılmış harflerle (KKGK, EŞR, R, HRTS, BŞ gibi) sıra numarasıyla gösterdik. Yaptığımız çalışmada 2913 kelime grubu tespit ettik. İkinci bölümde Yahya Kemal'in şiirlerindeki cümle tiplerini örnekler vererek sayısal verilerle gösterdik. Üçüncü bölümde ise, Yahya Kemal Beyatlı'nın şiirlerinde kelime kadrosunun dizimini hazırladık. Şiirlerdeki söz varlığını ortaya koyduğumuz bu çalışmamızda toplam madde başı kelime 4514, ekler ve tekrarlarla toplam 18,362 kelime, dizini sözlük gibi de kullandık. Sonunda faydalandığım kaynak eserleri göstererek bitirdik.

Every civilization has great poets. This research, which we have done as the last great poet of Turkish culture and civilization that is known as Jahja Kemal, one of the main personalities of the period. The poet has presented many important ideas, which are permanent, in that time when the country needed the most. We can say that the ideas of Yahya Kemal's poet will open new horizons for us til to the light of the sun. Yahya Kemal in the 20'th century wrote the most beautiful poems of the century. Where, she has brought a powerful voice and spirit into Turkish poetry. According to him, the poetry above all is language, order and harmony. Poets poetry, history, music, our values, and all our cultural existence, civilization, ideology, the most beautiful way to make that artistic value. My Thesis is: Introduction to Yahya Kemal Beyatli Poetry Thesis (Word Groups - Kinds of Sentence - Index) and three main parts. (Word Groups - Types of Phrases - Index) and three main parts. In the introduction, I have given information about his life, art and literary works of Yahya Kemal. In the first part, in the five Yahya Kemal poetry books, there are a lot of adverb words that make up the groups of the word verbs, the composite verbs, the respective group, and the groups of abbreviations. In this work that we did, we found 2913 group of words. In the second part, I have given examples of sentence types in Yahya Kemal's poems, so I have presented them numerically. In the third chapter, I have presented the index of the word cadres in the poems of Yahya Kemal Beyatli. In this work we have detected the existence of words in poetry, a total head word 4514, inserts end repeats a total of 18,362 words, which are also used as dictionaries. I have finished my Thesis by presenting the sources from that I served.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
578016		Cengiz Aytmatov'un "Dişi Kurdun Rüyalari" adlı eserinin söz dizimi bakımından incelenmesi / Examination of "Dişi Kurdun Rüyalari" the work of Cengiz Aytmatov according to syntax Yazar: ABUZER TEMEL Danışman: DOÇ. DR. SERDAR YAVUZ	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 389 s.

Yer Bilgisi: Adıyaman Üniversitesi / Sosyal Bilimler
Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni
Türk Dili Bilim Dalı
Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı =
Turkish Language and Literature
Dizin: Aytmatov, Cengiz = Aytmatov, Cengiz ; Dil özellikleri
= Language features ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim =
Linguistics ; Kırgız edebiyatı = Kyrgyz literature ; Roman =
Novel ; Söz dizim = Syntax

Bu çalışmada Kırgız edebiyatının önemli yazarlarından Cengiz Aytmatov'un *Dişi Kurdun Rüyaları* eseri söz dizimi açısından incelenmiştir. Çalışmamızdaki amaç, Aytmatov'un söz konusu eserlerinden hareketle kullandığı dilin ifade zenginliğini ortaya çıkarmaktır. Çalışmada daha önce söz dizimi ile ilgili yapılan tez çalışmaları, yayımlanan kitaplar temel alınmıştır. Bu çalışmalardan hareketle söz konusu eser, söz dizimi açısından ayrıntılı bir şekilde incelenip değerlendirilmiştir. Çalışma sırasıyla giriş, Cengiz Aytmatov ve *Dişi Kurdun Rüyaları*, kelime grupları, cümle çeşitleri, sonuç ve kaynakçadan oluşmaktadır. Giriş bölümünde söz dizimi hakkında bilgiler verilmiştir. Birinci bölümde Cengiz Aytmatov'un hayatı, edebi kişiliği, eserleri, söz konusu eserin konusu ve dili hakkında ayrıntılı bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde kelime grupları hakkında bilgi verilip eserde geçen örnek cümleler sıralanmıştır. Üçüncü bölümde cümleler ayrıntılı bir şekilde sınıflandırılıp metinden örnek cümleler verilmiştir. Sonuç bölümünde tezde amaç doğrultusunda elde edilen sonuçlar maddeler halinde sıralanmıştır. Sonuç olarak, yazdığı eserlerden ve bilhassa *Dişi Kurdun Rüyaları* adlı eserinde kullandığı sözcüklerde gösterdiği titizlikle tanınan Cengiz Aytmatov'un Türkçenin ifade zenginliğini ortaya çıkardığı görülmektedir. Aytmatov gibi diğer yazarların eserlerinin de incelenmesiyle bu zenginlik daha da belirginleşecektir. Anahtar Kelimeler: Cengiz Aytmatov, cümle, söz dizimi, kelime grupları

In this project, *Dişi Kurdun Rüyaları* the work of Cengiz Aytmatov, who is one of the important writers of Kirghiz literature, was analyzed from the point of syntax. The purpose of this Project is to find out the wealth of strong expression ability of the language which was used by Cengiz Aytmatov with the help of the mentioned works of him. Previous thesis studies which were done according to syntax and the books published were based on the project. From this point of view, the mentioned work was comprehensively analyzed according to syntax. The project consists in order of introduction, word groups, sentence types, conclusion and bibliography. In the introduction, we informed comprehensively about the life of Cengiz Aytmatov, literary personality, works, topic of mentioned work and language. In the first part, information about word groups was referred and example sentences of the mentioned work sequenced. In the second part, sentences were analyzed according to their forms, meanings, the place of verb and the type of verb. In the conclusion part, a general evaluation was done about syntax and the examples of the mentioned work. Consequently, we can see that Cengiz Aytmatov, who is known by his written works and especially the great care that he take about the words that he used in *Dişi Kurdun Rüyaları*, reveals the wealth of strong expression ability of Turkish language. This wealth will be clarified when the works of other writers also are examined like Aytmatov. Key Words: Cengiz Aytmatov, sentence, syntax, word groups

568478

Risâle-i Beyân-ı Cehennem (Metin-metnin söz dizimi-dizin-
tıpkıbasım) /

Yazar: İBRAHİM YALÇIN

Danışman: PROF. DR. ZUHAL HASENE KÜLTÜRAL

Yer Bilgisi: Marmara Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları

Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili

Bilim Dalı

Konu: Dilbilim = Linguistics

Dizin: Dil özellikleri = Language features ; Dilbilgisi =

Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Eski Türk edebiyatı = Old

Turkish literature ; Muhammed bin Mustafa = Muhammed bin

Mustafa ; Risale-i Beyan-ı Cehennem = Risale-i Beyan-ı

Cehennem ; Türk edebiyatı = Turkish literature ; Yazma eserler

= Manuscripts

Onaylandı

Yüksek

Lisans

Türkçe

2019

339 s.

Bu çalışmanın konusu Muhammed Bin Mustafa'nın Risâle-i Beyân-ı Cehennem adlı el yazmanın, transkripsiyon yapılması, günümüz Türkçesine aktarımı, dil ve imla özelliklerinin incelenmesi, söz dizimi ve dizin bölümlerinden oluşmaktadır. Üzerinde çalışılan 001b-031a varaklar arasında Hz. Musa ile Allah arasında geçen soru- cevaplı bölüm. Hz. Musa'ya Hz. Allah'ın verdiği öğütleri, uyarıları ve Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v)'in üstünlükleri ve ümmet-i Muhammed'in faziletleri ve namazın yaratılması. Hz. Allah'ın ezeli ve ebediliğinin yeşil kuş örneğiyle anlatılması. Hz. Peygamber ile Şeytan arasında geçtiği rivayet edilen metinde bazı Ashab'ın rivayeti diye tanımlanan şeytanın özellikleri, insanlara musallat olması, insanları aldatma metotları. Hz. Peygamberin Şeytan'dan Ashabı için nasihat istemesi, Hz. Cebrail'in gelmesi ve Şeytan'dan kovulma sebeplerinin anlatılmasını istemesi; Şeytan'ın anlatılması ve kovulma sebebi olarak Allah'ı çok sevmesini göstermesi. Hz. Peygamberin bunun üzerine onu kovması, cehennemin yaratılması, özelliklerinin anlatılması ve cehennemim katlarının anlatılması, cehennemdeki kuyuların, derelerin ve azap aletlerinin tasvir edilmesi. Son bölümde ise arş, arşın yaratılması, cennetin yaratılması, cennetin katları, cennetin katlarının tasvir edilmesi, cennetin ırmakları, cennette bulunan Tuba ağacı ve cennette bulunan nimetlerin tasvir edildiği bölümler anlatılmaktadır. Giriş bölümünde Türk milletinin Orta Asya'dan başlayan göçleri, gittikleri yerde devlet kurmaları, dil ve kültürleri; Türk boyları arasındaki siyasi ve kültürel ilişkileri ve bunun dile yansımaları ırmak metaforu kullanılarak anlatıldıktan sonra Oğuz Türkçesi ve dil özellikleri, eserin içeriği, bölümleri, dil ve üslup özellikleri ve dil incelemesi son bölümünde metinde geçen imlası farklı olarak yazılmış kelimeler tablo halinde gösterilmiştir. Risâle-i Beyân-ı Cehennem'in çalışmaya konu olan 001b-031a arası varakları günümüz Türkçesine aktarıldı, metin günümüz Türkçesine aktarılırken metinde ayet ve Hadislerin anlamları verildi. Dil incelemesi bölümünde çekim ve yapım ekleri, fiilimsiler, birleşik fiillerin görünümleri, söz dizimi ve cümle bilgisi Türkçenin tarihsel dönemlerine göre verilmeye çalışıldı böylece metnin tasnifi yapılmaya çalışıldı. Dizin bölümünde kelimelerin, türleri ve anlamları yazıldı, metinde geçtiği yerler gösterildi, metinde geçen kişi ve yer adları ile Arapça ibareler için ayrı birer dizin hazırlandı.

The topic of this study is Muhammed Bin Mustafa's work named Risale-i Beyan-ı Cehennem's transcription, quotation to today's Turkish and language and spelling characteristics's research and transmission. Between 001b-031a leafs that is studied on, there is a question answer part that has been among Hertz Moses and God, the warnings and advices which God gives to Hertz moses and the superiority of Hertz Mohammed, the virtue of the Moslems, the creation of ritual worship and the eternal of God is shown by the instance of green bird, is explained. Also in the text there has been-rumoured that happens among the

prophet and Satan, by the definitions of some companions of prophet, characteristics of Satan, its pester to the people, methods of deceive of people, Hertz Prophet's desire advice for the companions of him from Satan, the coming of Gabriel and its desire from Satan-the reason of to be discharged, Satan's explainings and tellings for discharge as a reason of the its supreme love of God and by the result of this Hertz Prophet's discharge of Satan, the creation and characteristics of hell, description of layers of hell, description brooks, wells and torture items are explained. In the last part of the highest heaven, the creation of the highest heaven, the creation heaven, layers of heaven, description of layers of heaven, the tree of heaven and blessing that has been in the heaven is explained. In the introduction part, Turkish nations's immigration that begins from central Asia, the foundation of state where they have been, their language and culture, the political and cultural relationship between the two Turkic Tribe and after expalaining of this reflections to language by using the metaphor of river, Turkish of Oghuz and their language characteristics and the content of work, its chapters, language characteristics and in the last part of the research of language, the words that take part in with the different spelling are shown by the chart. Risale-i Beyan-ı Cehennem's 001b-031a leaf that is the topic of study, is transmitted to today's while the text is tradition are given. In the part of language research it is tried to be given appendix and morpheme, gerunds, compound verb's aspects according to historical term of Turkish and by the way it is tried to be done classification of text. In the part of index, types and meanings of the words are written, it is shown the place of the words in the text and also it is prepared separate index for the names of the person and place that take place in the text with Arabic clauses.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
581564	Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Sahnenin Dışındakiler ile Aydaki Kadın romanlarının karşılaştırmalı söz dizimi çalışması / The comparative syntax study of Ahmet Hamdi Tanpınar's novels: Sahnenin Dışındakiler and Aydaki Kadın Yazar:ERGİN ÖNER Danışman: DOÇ. DR. MELTEM GÜL Yer Bilgisi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Kelime grupları = Word groups ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Söz dizim = Syntax ; Tanpınar, Ahmet Hamdi = Tanpınar, Ahmet Hamdi ; Türk edebiyatı = Turkish literature ; Yeni Türk edebiyatı = New Turkish literature	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 136 s.

Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan en etkili iletişim aracıdır. Bir milletin kendi arasında anlamlı bir şekilde diyalog kurmalarında o milletin dil yapısı ve söz dizimi önemli bir etkidir. Çünkü bir milletin düşünmesi ve kendini ifade etmesi dilinin yapısıyla ilgilidir. Dilin yapısı ise, üretilen eserlerde tüm özellikleriyle ortaya çıkmaktadır. Eserlere yansıyan dilin özellikleri, yapısı etkilendiği kültürler ve zaman içerisindeki gelişimi o döneme ait eserler incelenerek belirlenebilir. Bu çalışmada Ahmet Hamdi TANPINAR'ın Sahnenin Dışındakiler ve Aydaki Kadın romanları söz dizimi açısından incelenmiştir. Yapmış olduğumuz çalışmanın gayesi incelenen romanlardan yola çıkarak Türkçe söz diziminde cümle öğelerinin ve kelime gruplarının eserlerde nasıl kullanıldıklarını ortaya çıkarmaktır. Çalışmamızda belirtilen romanlarda söz dizimi unsurları göz önünde bulundurularak

incelenmiş olup eserlerden örnek cümlelere yer verilmiştir. Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde kelime gruplarının tanımı yapılarak eserlerden örnekler verilmiştir. İkinci bölümde cümlenin öğelerinin neler olduğu belirtilerek, örnek cümleler verilmiştir. Üçüncü bölümde ise cümle çeşitleri alt başlıklarıyla sunulup adı geçen eserlerden örnek cümleler verilerek çalışma sonlandırılmıştır. Anahtar Kelimeler: Türk Dili, Söz Dizimi, Kelime Grupları, Cümle Çeşitleri Sayfa Sayısı: 133 Danışman: Doç. Dr. Meltem GÜL

Language is the most effective means of communication between people. The structure and syntax of a language are significant factors for a nation to have a meaningful dialogue, because a nation's thinking and self-expression is related to the structure of the language. The structure of a language is revealed with all its features in the produced works. The characteristics, structure, culture of a language reflected in the works and its development over time can be determined by examining the works of that period. In this study, AhmetHamdiTanpınar's novels, SahneninDışındakiler (Out of Scene) and AydakiKadın (Women in the Moon), were examined in terms of their syntax. By analyzing these novels, this study aims to find out how sentence elements and word groups in Turkish syntax are used in literary works. In our study, in the novels mentioned, syntactic elements are examined and examples are given. Our study consists of three parts: In the first chapter, the definitions of word groups are done and examples from novels are given. In the second chapter, parts the sentence are explained and sample sentences are given. In the final chapter, the sentence types are presented with sub-headings and examples from mentioned novels are given. Keywords: Turkish Language, Syntax, Word Groups, Sentence Types Quantity of page: 133 Supervisor: Doç. Dr. Meltem GÜL

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
563443		Orhan Kemal'in "Cemile" adlı romanı üzerine söz dizimi çalışması / Syntax study on the novel "Cemile" by Orhan Kemal Yazar: CAHİT SAĞIRDAĞ Danışman: DOÇ. DR. MELTEM GÜL Yer Bilgisi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Cemile = Cemile ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Kemal, Orhan = Kemal, Orhan ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 154 s.

Dil, insanlar için önem taşıyan bir iletişim kaynağıdır. İnsanoğlu var olduğundan beri iletişim kurmak için dile ihtiyaç duymuştur. Dilsel iletişim, yazılı ve sözlü olarak işlev görmüştür. Sözlü iletişim herkes tarafından rahatlıkla anlaşılırken, yazılı iletişimin anlaşılabilmesi için belirli bir eğitimin alınması gerekir. Dil eğitiminin ise bazı kuralları vardır. Bu kurallar, Türkçe söz dizimi üzerine çalışanlar tarafından gramer ve dil bilgisi gibi isimlerle adlandırılmaktadır. Dil bilgisinin bir konusu da söz dizimidir. Türkiye Türkçesi söz dizimi üzerine çalışanlar, söz dizimini genel olarak cümle öğeleri, cümle çeşitleri ve kelime grupları başlığı altında ele almışlardır. Orhan Kemal'in Cemile adlı romanı üzerine söz dizimi çalışması ise Leyla Karahan'ın "Türkçede Söz Dizimi" adlı kitabındaki tasnife uyularak yapıldı. Orhan Kemal'in Cemile adlı romanındaki söz dizimi incelemesi, üç bölümde ele

alındı. İlk bölümde, yazarın hayatı, sanat anlayışı, eserleri ve Cemile adlı romanı üzerinde duruldu. İkinci bölümde, kelime grupları ana başlığı altında tanımlarına, dilcilerin bu konular hakkındaki görüşlerine ve romanda tespit edilen kelime grupları ile ilgili örneklerle yer verildi. Son bölümde ise cümle ana başlığı altında, cümlenin öğeleri ve cümle türleri ele alındı. Ayrıca dilcilerin bu konular hakkındaki görüşlerine ve romanda tespit edilen bazı cümle tahlillerine yer verildi. Çalışmanın amacı, Orhan Kemal'in Cemile adlı romanında dilin hangi işlevlerini kullandığına değinerek, cümle bilgisi, kelime bilgisi, hakkında bilgi vermek ve Türkiye Türkçesi söz dizimi çalışmalarına katkı sağlamaktır. Anahtar Kelimeler: Orhan Kemal, Cemile, Söz Dizimi, Kelime Grupları, Cümle.

Language is an important source of communication for people. Since the existence of human beings, they have needed language to communicate. The linguistic communication functioned verbally and in writing. While oral communication is easily understood by everyone, a specific training is required to understand written communication. Language education has some rules. These rules are named by grammar and grammar names by the Turkish syntax. A subject of language knowledge is syntax. Turkey Turkish workers on the syntax, the general syntax elements of a sentence, the kinds of sentences and word groups have been discussed under the heading. Syntax study on Orhan Kemal's novel Cemile was done following Leyla Karahan's book Syntax in Turkish. The syntax review of Orhan Kemal's novel Cemile was discussed in three sections. The first part focuses on Orhan Kemal's life, his understanding of art, his works and Cemile's novel. In the second chapter, the definitions of vocabularies on the vocabularies and the vocabularies of the word groups were given. In the last section, the sentence and the sentence types were discussed. In addition, the views of the linguists on these issues and some sentence analyzes in the novel were included. The purpose of the study, referring to Orhan Kemal's novel use of language in which the functions of Cemile, syntax, vocabulary, give information about Turkey and Turkish language syntax is to contribute to the study. Key Words: Orhan Kemal, Cemile, Syntax, Word Groups, Sentence.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
591411		Ali Şir Nevâî'nin Muhakemetü'l-Lugateyn adlı eserinin söz dizimi bakımından incelenmesi / Investigation of Ali Şir Nevâî'n's Muhakemetü'l-Lugateyn in terms of oral Yazar: SİNEM AŞIK Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ ASU ERSOY Yer Bilgisi: Manisa Celal Bayar Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Eski Türk Dili Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 107 s.

Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı denildiğinde akla ilk gelen isimlerden birisi Ali Şir Nevai'dir. "Ali Şir Nevai'nin Muhakemetü'l- Lugateyn Adlı Eserinin Sözdizimi Bakımından İncelenmesi" adlı bu çalışma, Sema Barutçu Özönder'in edisyon kritiğini yaptığı Muhakemetü'l- Lugateyn adlı çalışması esas alınarak oluşturulmuştur. Çalışma temelde üç ana bölümden oluşmaktadır: Giriş, inceleme ve sonuç. Bu çalışmanın giriş bölümü; çalışma süresince yapılanlar, çalışmanın konu, kapsam, amaç ve yöntemini içermektedir. Ardından Ali Şir Nevâî tanıtılıp; edebi kişiliği ve serleri hakkında bilgi verilip Muhakemetü'l- Lugateyn hakkında detaylı açıklamalar yapılmıştır. Sonrasında inceleme bölümüne geçilmiştir.

İnceleme bölümünü kelime grupları ve cümle çeşitleri oluşturmaktadır. Bu bölümde Muhakemetü'l Lugateyn'de bulunan kelime grupları ve cümle çeşitleri eserden alıntılar yapılarak gösterilmiştir. Sonuç bölümünde ise elde edilen bulgular verilmiştir. Eserdeki kelime grupları ve en çok hangi kelime gruplarının kullanıldığı

This study was prepared as a Master's Thesis at Institute of Social Sciences at Celal Bayar University. The study is the syntax of Ali Şir Nevâî's "Muhakemetü'l- Lugateyn book written in 1499. One of the first names that come to mind when Chagatai Turkish and Literature is mentioned is Ali Sir Nevai. This is a syntax study of Ali Şir Nevai's Muhakemetü'l- Lugateyn in terms of syntax. This is a syntax based on Muhakemetü'l-Lugateyn, which was edited by Sema Barutçu Özönder. The study consists of three main parts: Introduction, review and conclusion. In the introduction part of this study; the subjects, scope, purpose and method of the study are stated. Then Ali Şir Nevâî was introduced; information about his literary personality and series and detailed explanations about Muhakemetü'l- Lugateyn. Then the examination section was started. The examination section consists of word groups and sentence types. In this section, word groups and sentence types in Muhakemetü'l Lugateyn are shown by quoting from the work. In the conclusion section, the findings are given. The word groups in the work and which word groups are used most, the sentence types in the work and which sentence types are used the most are shown.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
587539		Kumuk Türkçesindeki atasözü ve deyimlerin anlam bilimi ve söz dizimi açısından incelenmesi / Study of proverbs and idioms in Kumyk Turkish according to semantics and syntax Yazar:EMİNE SOMAK Danışman: DOÇ. DR. HAKAN AKCA Yer Bilgisi: Gazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Anlam bilim = Semantics ; Atasözleri = Proverbs ; Deyimler = Idioms ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Kumukça = Kumuk language ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 608 s.

Kumuk Türkleri günümüzde Dağıstan Cumhuriyeti'nde yaşayan bir Türk topluluğudur. Kumuk Türkçesi, Türk lehçelerinin Kıpçak (Kuzeybatı) grubuna dâhil edilmektedir. Çalışmamızda Kumuk Türklerinin atasözleri ve deyimleri anlam bilimi ve söz dizimine göre incelenmeye çalışılmıştır. Amacımız, Kumuk Türklerinin kavram dünyasını ve olaylara, durumlara, varlıklara bakış açısını tespit etmek, bu bakış açısının Kumuk Türkçesine nasıl yansıdığını göstermek ve Kumuk Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki benzer ya da farklı söz dizimi özelliklerini ortaya koymaktır. Bu sebeple başvurabileceğimiz en önemli kaynaklar, bir toplumun ve dilin aynası niteliğinde olan atasözleri ve deyimlerdir. Çalışmamızda Kumuk atasözü ve deyimlerini ele alan iki farklı kitap ve bir makaleden yararlanılmıştır. Çalışmamız bir "Giriş" ve iki ana bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızın birinci bölümünde; Kumuk Türkleri, Kumuk Türkçesi, anlam bilimi ve söz dizimi hakkında açıklamalara yer verilmiştir. İkinci bölüm ise inceleme bölümüdür. Bu bölümde Kumuk Türkçesindeki atasözleri ve deyimler anlam bilimi bakımından incelenmiş, daha sonra söz konusu atasözleri ve deyimler söz dizimi özellikleri bakımından ele alınmıştır.Sonuç

bölümünde ise, incelemelerde elde edilen sonuçlar aktarılmış ve yorumlanmıştır. Anahtar Kelimeler: 1) Kumuk Türkçesi, 2) anlam bilimi, 3) söz dizimi, 4) atasözü, 5) deyim

Kumyks, is a Turkish society living in Republic of Daghistan. Kumyk Turkish, is included in North-west (Kipchak) groups of Turkish dialects. In our study, proverbs and idioms of Kumyks have been tried to research according to semantics and syntax. Our purpose is to identify world of notions and viewpoint over looking events, situations, creatures, to demonstrate how this viewpoint is reflected in Kumyks and to put forward similar or different particulars in the midst of Kumuk Turkish and Turkey Turkish. Therefore, the most important sources which we can apply are proverbs and idioms being a mirror of a society and language. Two different books and one article including Kumuk proverbs and idioms are benefited in our study. An introduction and two main sections are included in our study. In the first section of our study; explanations about Kumyks, Kumyk Turkish, semantics and syntax have been given. The second part is the analysis part. Firstly the proverbs and idioms in the Kumyk Turkish have been examined in terms of semantics and then they have been approached in terms of syntax in this part. In the conclusion part, the results from examinations has been declared and commented. Key Words: 1) Kumyk Turkish, 2) semantics, 3) syntax, 4) proverb, 5) idiom.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
648500	[Hac Kitabı'nın] söz dizimi / Syntax [of the Hac Book] Yazar: HİLAL GENÇOĞLU KORKMAZ Danışman: PROF. DR. FUNDA KARA Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Cümle = Sentence ; Cümle yapısı = Sentence structure ; Dilbilgisi = Grammar ; Gezi edebiyatı = Travel literature ; Hac = Pilgrimage ; Suudi Arabistan-Medine = Saudi Arabia-Medina ; Suudi Arabistan-Mekke = Saudi Arabia-Mecca ; Söz dizim = Syntax ; Çağatayca = Chagatay language	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2020 238 s.

Bu çalışma, Davut Bek Hacım tarafından yazıldığı düşünülen Hac Kitabı olarak adlandırılan metnin söz dizimi açısından incelenmesinden oluşmaktadır. Modern dil bilimi anlayışı ile ele aldığımız eserde amaç eserin yazıldığı dönemdeki dilin kullanımını göz önüne sermektir. Ele alınan eser Doğu Türkçesinin özelliklerini taşımaktadır. Bu metinde Mekke ve Medine şehirleri anlatılırken gezilen yerlerde yapılması gerekenler üzerinde durulmuş bu nedenle sık sık tekrarlara rastlanmıştır. Elde edilen bilgiler doğrultusunda çalışma sekiz bölüm şeklinde düzenlenmiştir. "Giriş" bölümünde eserin konusundan, eserin yazıldığı Çağatay Türkçesinden ve çalışmayla ilgili bilgilerden bahsedilmiştir. Birinci bölümde metni oluşturan kavramlarla ilgili özelliklerden, ikinci bölümde taban halindeki isim ve fiillerden söz edilmiştir. Üçüncü bölümde kavramlar arasındaki ilişkiyi oluşturan isim ve fiil çekimleri incelenmiş, geçici kavram ilişkileri belirli isim ve belirli sıfat tamlamaları şeklinde gösterilmiştir. Dördüncü bölümde "Cümle" başlığı altında cümlenin öğeleri incelenmiştir. Beşinci bölümde cümle dışı öğeler ele alınmıştır. Altıncı bölümde örnekleriyle birlikte cümle kalıpları ele alınırken yedinci bölümde cümle ve cümle kalıplarının oranları ile birlikte istatistikî bilgiler verilmiş, sekizinci bölümde metin ve "Sonuç" bölümünde çalışmada elde

edilen bulgular değerlendirilmiştir. Çalışmada yararlanılan kaynaklar ise "Kaynakça" olarak verilmiştir. Çalışmanın son kısmında ise şekil bilgisi dizini ve bilinmeyen kelimeler için sözlükçe oluşturulmuştur. Anahtar Kelimeler: Çağatay Türkçesi, Mekke, Medine, Hac, Cümle, Söz Dizimi, Gezi Yazısı

This study consists of a syntax analysis of the text of "the Book of Hajj" which is thought to have been written by Davut Beg. The aim of this work which is considered from the aspect of modern linguistics is to reveal the use of language during the term of Chagatai Turkish period in which the text was written. This work has the characteristics of Chagatai Turkish covering the North-East branch of Turkish. In this text, while the visited cities; Mecca and Medina were portrayed, the things to be done in these places were also emphasized, accordingly; recur-rent sentences are frequently seen. According to the information obtained, the study is orga-nized in seven sections: In the "Introduction" section, the subject of the study, the Chagatai Turkish in which the original text was written and the information about the study are mentioned. In the first part, the features related to the concepts that make up the text are focused and in the second part, the names and verbs in base form are mentioned. In the third part, the noun and verb conjugations that make up the relationship between the concepts are examined, and the tem-porary conceptual relations are shown as specified noun and adjective phrases. In the fourth chapter, the elements of the sentence are shown under the sentence title. In the chapter five, external elements of the sentences are examined. In the sixth chapter, sentence patterns are shown through their samples and in the seventh chapter; usage rate of sentences and sentence patterns with their statistical knowledge are examined. In the conclusion part, a morphology index and a glossary for unknown words have been compiled. The sources used in the study are given as "Bibliography". Keywords: Chatagai Turkish, Mecca, Medina, Hajj, Sentence, Syntax, Travel article

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
649253		Hasan Ali Toptaş'ın 'Gölgesizler' romanında söz dizimi / Word sequence in Hasan Ali Toptas's novel 'Shadowless' Yazar: İLKAY ÖZCAN Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ ASU ERSOY Yer Bilgisi: Manisa Celal Bayar Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Cümle öğeleri = Sentence elements ; Gölgesizler = The Shadowless ; Kelime grupları = Word groups ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Toptaş, Hasan Ali = Toptaş, Hasan Ali ; Türk romanı = Turkish novel	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2020 90 s.

Bu çalışmada Hasan Ali Toptaş'ın 'Gölgesizler' romanında söz dizimi incelemesidir. Çalışmada kullanılan sınıflandırma Leyla Karahan'ın Türkçede Söz Dizimi ve Mustafa Özkan'ın Türkiye Türkçesi Söz Dizimi adlı eserinden yola çıkarak ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmada giriş, inceleme ve sonuç bölümünden oluşmaktadır. Giriş bölümde çalışmanın amacı, yöntemi, kapsamı, sınırlılıkları ve söz dizimi hakkında bilgi verilmektedir. İnceleme kısmında söz dizimi başlıklarına uygun örnekler verilmiştir. Sonuç kısmında ise eserde tespit edilen bütün veriler göz önünde

bulundurulmuş ve değerlendirilmiştir. Romanda sözdizimi adı altındaki bütün başlıkları içeren örneklere yer verilmiştir. Tezin ayrıntılı incelenmesi, Türkçede söz dizimi kurallarının farkına varma ve uygulama konusunda katkı sağlayacağını düşünüyorum. Anahtar Kelimeler: Söz dizimi, cümlelerin ögeleri, kelime grupları, cümle çeşitleri, Karahan, Özkan

In this study is examination of word sequence in Hasan Ali Toptaş's novel "shadowless". The classification which is used in the study based on Works that called Leyla Karahan's "Word Sequence in Turkish" and Mustafa Özkan's "Turkey Turkish Word Sequence". This study consists three parts. Study consists entrance, examination and conclusion parts. In the entrance part is being given information about the aim of study, method, scope, limits and word sequence. In examination part had been given suitable examples according to titles of wordm sequence. In the conclusion part all the datas which was fixed in the study had been avaluated. In the study it takes over that word groups dominates element sequence of sentence. The novel contains examples of all titles under the name syntax. I think detailed examination of thesis will contribute to realizing and practicing of word sequence rules in Turkish. Key Words: Word sequence, elements of sentence, Word groups, Sentence kinds, Özkan, Karahan

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
663686		Bâbürnâme'nin Haydarâbâd nüshasının transkripsiyonu ve söz dizimi incelemesi / The transcription and syntax study of Haydarabad copy of Baburname Yazar:SEMRA AKGÜL Danışman: PROF. DR. FİKRET TURAN Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Eski Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Babur = Babur ; Baburname = Baburname ; Söz dizimi çözümleyicisi = Syntax analyzer	Onaylandı Doktora Türkçe 2020 1289 s.

Bu tez, Gazi Zahîrüddîn Muhammed Bâbü'r'ün (1483-1530) 16. yüzyıl Çağatay Türkçesiyle kaleme aldığı ve Türk edebiyatının ilk hatırat örneği olarak anılan Bâbürnâme'nin Henry Beveridge tarafından Haydarâbâd'da bulunan ve kayıp bölümler hariç metnin tamamını ihtiva eden Haydarâbâd nüshasının transkripsiyonunu, söz dizimi incelemesini ve dizinli sözlüğünü içerir. Haydarâbâd nüshası, 382 varak olup her sayfasında 14 satır bulunur. Çalışmamız Giriş, Söz Dizimi İncelemesi, Metin, Dizin-Sözlük bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde tezin içeriğine dair verilen açıklamaların ardından iki kısım gelmektedir. Birinci kısımda Bâbü'r, Bâbü'r'ün siyasi ve askerî hayatı, şahsiyeti ve duygusal portresi, ailesi ve sanata bakışı hakkında bilgi verilmiştir. Bâbü'r'ün eserlerinin anlatıldığı ikinci kısımda eserler üzerinde yapılmış ilmi çalışmalar gösterilmiş; Bâbürnâme'nin nüshaları, çevirileri, tıpkıbasımları ve Bâbürnâme ile ilgili yazılmış makale, bildiri, ansiklopedi maddesi, tezler ve kitaplar anlatılmıştır. Metnin söz dizimi incelemesinin yapıldığı tezin ikinci kısmında morfo-sentaks yöntemi tercih edilmiştir. Burada sözcüklerin sözcüklerle, öznenin yüklemle ve kelime gruplarının kelime gruplarıyla kurulan ilişkilerindeki görev ve fonksiyonları örneklerle gösterilmiştir. Üç bölüme ayırdığımız bu kısımda, isim çekim ekleri ile kurulan birliktelikler; fiil çekim ekleri ile kurulan söz dizim ilişkileri ve cümle başlığı altında cümlelerin yapısı, cümlelerin bölümleri, özne-yüklem uyumu ve cümle tipleri incelenmiştir.

Metinden verilen örnekler, bağlam içerisindeki önemleri ve morfolojik unsurların kelime grubu ve cümle yapımındaki etki ve fonksiyonları gösterilmesi adına Türkiye Türkçesine çevrilmiştir. Bu sayede çekim eklerinin cümle kurulumundaki önemi ve cümlenin bağlamına göre şekillenen fonksiyonları gösterilmiştir. Metin kısmında Bâbürnâme'nin Haydarâbâd nüshasının transkripsiyonu yapılmış, Dizin-Sözlük bölümünde eserin dizini alınmış ve kelimelerin metin içindeki anlamlarıyla eserin sözlüğü hazırlanmıştır.

Baburname is the literary output of Gazi Zahîrüdîn Muhammed Bâbür (1483-1530) which is known as one of the first samples of memoir books of Turkish literature. It was written in late 15th and early 16th centuries Eastern Chagatay Turkic, Haydarabad -revealed by Henry Beveridge in Haydarabad -is a copy of Baburname which contains whole of the original text of Baburname except the lost parts. It has 382 pages and every page includes 14 lines. This study focuses on the transcription, syntax view and index-lexicon of Haydarabad copy. This study comprises of four sections named as respectively Introduction, Syntax View, Text and Index-Lexicon. The Introduction Section contains two main parts following the explanations on the contents of this thesis. The first part includes information about the political and military life of Babur and knowledge about his personality, his emotional structure, his family relations and his ideas on art. The second part generally mentions about his outputs, including the previous studies referred to them. The articles, encyclopedical knowledge, thesis, papers and books which are regarding with not only Baburname but also its derivations such as; copies, translations and facsimiles are also mentioned in this part. Morpho-syntactic analysis is used in Snytactic Structure section. The missions and functions of relations constructed of words to words, of subject to predicate, of word groups to word groups has expressed in the ligts of samples. Furthermore, this part is constituted under three main divisions which are respectively, collocations sentenced by noun inflectional suffixes; the syntax relations sentenced by verbal inflectional suffixes and the sentence. In the sentence division structure of sentence, the parts of sentence, subject-predicate agreement ant the types of sentence is analysed. The samples which are mentioned in the text are translated into Turkey Turkish in order to enlight the role and funtions of morphological factors when constructing word groups and sentence, and also in order to show their importance in the context. By this means, the importance of inflectional suffixes in construction of sentence and the functions of inflectional suffixes in the context is illuminated. Whereas the Haydarabad copy is transcribed the Text section, the Index of Baburname is made and the lexicon of vocabulary of Baburname is presented in the last section named as Lexicon-Index.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
637690		İskender Pala'nın 'Katre-i Matem' romanının söz dizimi yönünden incelemesi / Analysis of Iskender Pala's 'Katre-i Matem' novel in terms of syntax Yazar: SERCAN YILDIZ Danışman: DOÇ. DR. SERDAL KARA Yer Bilgisi: Mardin Artuklu Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Cümle = Sentence ; Cümle öğeleri = Sentence elements ; Katre-i Matem = Katre-i Matem ; Kelime grupları = Word groups ; Pala, İskender = Pala, İskender ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2020 185 s.

İskender Pala'nın Katre-i Matem romanının söz dizimi incelenmesini kapsayan çalışmamız, giriş ve iki ana bölüm halinde düzenlendi. Giriş bölümünde çalışmamızın amacı, önemi ve yöntemi üzerinde duruldu. Cümle türlerini ve öğelerini kapsayan ilk bölüm ile kelime gruplarını oluşturan ikinci bölümde, ilgili alt başlıkların teorik altyapısı oluşturulurken araştırmacılarımızın yaklaşımları göz önünde bulunduruldu. Modern dil bilim anlayışından hareketle taradığımız eserimizde, çalışmaya ilişkin başlıklarımız -anlam ve biçim özelliklerinin bir arada ele alınması esasıyla- yapı bakımından incelenmiştir. Ayrıca her konuyla ilgili bilgiler verildikten sonra inceleme metnimizden seçilen temsili örneklerle konuların daha iyi anlaşılması sağlandı. Son olarak çalışmaya ilişkin bulgularımız sonuç bölümünde, yazara ve romana ilişkin bilgiler ekler bölümünde, yararlandığımız kaynaklar ise kaynakça bölümünde gösterildi. Yaptığımız inceleme sonucunda eserinden faydalandığımız İskender Pala'nın Katre-i Matem romanının söz dizimi bakımından zengin bir dil malzemesi bulunduğunu görmekteyiz.

Our study which include Analysis of İskender Pala's 'Katre-i Matem' Novel in Terms of Syntax was organized as an introduction and two main sections. In the introduction part the purpose, importance and method of the study was focused. In the first part and the second part of the work which includes sentence types and forms of the word groups respectively, the approaches of researchers were taken while creating the theoretical background of the related subtitles. In our work, which we scan with the understanding of modern linguistics, our study titles- on the basis of a combination of meaning and form features- are examined in terms of structure. Also, after making explanations on each subject, the subjects were better understood with the samples selected from the review text. Finally, our findings of the study are shown in the conclusion section, the information about the author and the novel are shown in the appendix section, and the sources we have used are shown in the bibliography section. As a result of our work, we see that İskender Pala's Katre-i Matem novel offers a rich language material in terms of syntax.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
619955		Alev Alatlı'nın Gogol'ün İzinde adlı roman serisi üzerine söz dizimi çalışması / Alev Alatlı's work arrangement on the name of roman series Following Gogol Yazar:GÜNEL AĞASEFAZADE Danışman: DOÇ. DR. TÜRKAN GÖZÜTOK Yer Bilgisi: Karabük Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Alatlı, Alev = Alatlı, Alev ; Cümle = Sentence ; Kelime grupları = Word groups ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Türk romanı = Turkish novel	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2020 175 s.

Alev Alatlı, modern Türk romancılığının önde gelen isimlerinden biridir. Alatlı, hem de felsefe, politika, ekonomi, ilahiyat, fizik, psikoloji, sosyoloji gibi bilimleri edebiyat alanında, romanda birleştiren, çağın problemlerini evrensel bakış açısı ile karakterler üzerinden insanlara göndermeler yaparak irdelemeye çalışan, bütüncül düşünen bir yazardır. Çalışmaya onun romanının konu seçilmesinin nedeni de, yazarın romanlarında kullandığı dilin anlaşılır

olması, düşüncenin güzel ifadesi, cümlelerde söz dizimini doğru, Türk dilinin kurallarına uygun kullanmasıdır. Türkiye Türkçesi Söz Dizimi başlığını taşıyan bu eser, bir araştırma ve inceleme ürünüdür. "Aydınlanma değil, Merhamet!, Dünya Nöbeti!, Ey Uhnem, Ey Uhnem!" kitaplarının toplam sayfa sayısı bin üç yüz seksen sekizdir. Dört romandan oluşan "Gogol'un İzinde" Rusya'daki tarihi olaylar, aydınlanma hareketleri, komünistlerin yönetim anlayışları, Rus halkının karakteristik özellikleri, dinsel algıları, zihinsel tutumları ve hayat tarzları konu edinilmiştir. Romanda Gogol başta olmak üzere Anton Çehov, Dostoyevski, Tolstoy, Gorki ve Soljenitsin gibi ünlü yazarların eserlerine ve düşüncelerine değinmeler yapılmıştır. Romandan alınan cümleler söz dizimi açısından tahlil edilip sınıflandırılarak kelime grupları, kelime gruplarının türleri, cümle, cümle öğeleri ve cümle çeşitleri konu başlıkları altında incelenmiştir. Eserden alınan örneklerin hangi eserden alındığı ve sayfa bilgisi ayrıç içinde belirtilmiştir. Yapılan çalışma giriş, üç bölüm, sonuç ve kaynakçadan oluşmaktadır. Çalışmanın "Birinci Bölümü"nde Alev Alatlı'nın yaşamı, edebi hayatı ile ilgili bilgiler verilmiş, Gogol'un İzinde roman serisi genel olarak anlatılmıştır. Çalışmanın "İkinci Bölümü"nde kelime grupları, onun çeşitleri incelenmiş, eklenen örneklerle daha da açığa kavuşulmuştur. Çalışmanın "Üçüncü Bölümü"nde ise "cümle" incelenmiştir. Öncelikle, cümle öğeleri başlığı altında, yüklem, özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf tümleci açıklığa kavuşturulmuştur. Daha sonra, cümlenin çeşitleri, anlamlarına göre, yapılarına göre, yüklemine göre, yüklem türüne göre alt başlıklarında incelenmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise, varılan sonuçlara ve değerlendirilmelere yer verilmiştir. Kaynakça bölümüyle tez sonlandırılmıştır. Bu çalışmanın söz dizimi alanında yapılacak başka araştırmalara kaynaklık edeceği düşünülmektedir. Anahtar Kelimeler: Alev Alatlı, Gogol'un İzinde romanı, Söz Dizimi, Kelime grubu, Cümle

Alev Alatlı is one of the leading names in modern Turkish novelism. Alatlı is a holistic thinking writer who combines the sciences such as philosophy, politics, economics, theology, physics, psychology, sociology in the field of literature, and tries to examine the problems of the era by referring to people through a universal perspective and by referring to people through a universal perspective. The reason why his novel is chosen as the subject of the study is that the language used by the author in his novels is understandable, the beautiful expression of thought, the syntax in sentences is used correctly and in accordance with the rules of the Turkish language. Turkey Turkish Syntax of this work bearing the title, is a research and analysis product. The total number of pages of "Not Enlightenment, Mercy !, World Watch !, O Uhnem, O Uhnem!" Books is one thousand three hundred and eighty eight. "In the Footsteps of Gogol" consisting of four novels, historical events in Russia, enlightenment movements, communists' understanding of management, characteristics of the Russian people, religious perceptions, mental attitudes and lifestyles have been discussed. In the novel, the works and thoughts of famous writers such as Anton Chekhov, Dostoevski, Tolstoy, Gorki and Soljenitsin, especially Gogol, were made. The sentences taken from the novel were analyzed and classified in terms of syntax, and the word groups, types of word groups, sentence, sentence elements and sentence types were examined under the topics. The sample of the work and the page information from the work are indicated in brackets. The study consists of introduction, three parts, conclusion and bibliography. In the "First Part" of the study, information about the life and literary life of Alev Alatlı has been given, and the novel series in the footsteps of Gogol has been explained in general. In the "Second Part" of the study, word groups and their varieties have been examined, and further examples have been clarified. In the "Third Part" of the study, "sentence" was examined. First of all, under the title of sentence elements, the predicate, subject, object, place complement and envelope complement are clarified. Then, the types of sentences were examined in their subtitles according to their meaning, structure, according to the location of the predicate, by the type

of predicate. In the last part of the study, conclusions and evaluations are included. The thesis is finalized with the bibliography section. This study is thought to be a source for other researches in the field of syntax. Keywords: Alev Alatlı, In the Footsteps of Gogol, his novel, Syntax, Word group, Sentence

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
644981		Sevinç Çokum'un Hilal Görününce adlı romanında söz dizimi / Syntax in the Sevinç Çokum's Hilal Görününce novel Yazar:TUĞBA KARAKAYALI Danışman: PROF. DR. FUNDA KARA Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Biçimbilim = Morphology ; Cümle = Sentence ; Cümle yapısı = Sentence structure ; Dil özellikleri = Language features ; Dilbilgisi = Grammar ; Kavramlar = Concepts ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Çokum, Sevinç Çokum, Sevinç	Onaylandı Doktora Türkçe 2020 799 s.

Bu çalışmada, Sevinç Çokum'un Hilal Görününce adlı romanının yüzde ellisinden elde edilen bir bütünce, söz dizimi açısından incelenmiştir. "Giriş" bölümünde, bütüncenin oluşturulduğu Hilal Görününce romanı tanıtılarak romanın yazarı ve dil özellikleri üzerinde durulmuş, çalışmayla ilgili genel bilgiler verilmiştir. "Kavramların İşaretlenmesi" adlı birinci bölümde Türkçenin kavram işaretleme yolları üzerinde durularak kavramlar bütünce temelinde örneklendirilmiştir. "Taban Hâlindeki Ögeler" adlı ikinci bölümde isim ve fiil tabanları, "Kavram İlişkileri" adlı üçüncü bölümde geçici kavram ilişkileri incelenmiştir. "Cümle" adlı dördüncü bölümde cümlenin öğeleri, "Cümle Üstü Ögeler" adlı beşinci bölümde cümlenin kurucu olmayan öğeleri ele alınmıştır. "Cümle Yapıları" adlı altıncı bölümde formüllendirilmiş cümle kalıpları ve örnekleri, "Cümle ve Cümle Kalıplarının Kullanım Oranları" adlı yedinci bölümde de cümle ve cümle kalıplarıyla ilgili istatistikî bilgiler verilmiştir. "Sonuç" bölümünde ise ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir. Çalışmanın sonuna "Şekil Bilgisi Dizini" ve "Kaynakça" kısımları eklenmiştir.

In this study, a corpus consisting of fifty percent of the Sevinç Çokum's Hilal Görününce is analyzed by its syntax values. In the "Introduction", Sevinç Çokum's Hilal Görününce novel that constitutes the corpus of the study is introduced while writer and novels language properties are accentuated and a general information of the study is provided. In section one, "Marking of the Concepts", concept marking methods of Turkish language are emphasized and exemplified on the corpus basis. In section two, "Elements in Base Form", noun and verb bases, and in section three "Concept Relations", provisional concept relations are examined. In section four, "Sentence", the elements of sentences, and in section five, "Elements out of Sentence", non-formative elements of the sentence are discussed. In section six, "Sentence Structures", formulized sentence patterns and its examples, and in section seven, "Usage Rate of Sentence and Sentence Patterns" statistical information of sentences and sentence patterns is provided. In "Conclusion", the conclusions drawn from the study are included. At the end "Morphology Index" and "Bibliography" parts are added.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
645280		Mustafa Kutlu'nun "Kapıları Açmak" adlı eserinde söz dizimi / The syntax of the book "Kapıları Açmak" by Mustafa Kutlu Yazar:ŞEYHMUS KIZILTOPRAK Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET TURAN DOĞAN Yer Bilgisi: Harran Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Hikaye = Story ; Kutlu, Mustafa = Kutlu, Mustafa ; Söz dizim = Syntax ; Türk hikayesi = Turkish story	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2020 189 s.

Bu çalışmada Türk hikâyeciliğinin önemli isimlerinden biri olan Mustafa Kutlu'nun "Kapıları Açmak" adlı eseri söz dizimi bakımından incelendi. Çalışmaya konu olan eser iki bölümden oluşan 182 sayfalık bir hikâye kitabıdır. Çalışmanın amacı, postmodernizm akımı çerçevesinde kaleme alınan Kapıları Açmak adlı eserin Türkçenin söz dizimi ilkeleri açısından değerlendirilmesini sağlamaktır. Çalışma, bir girişle birlikte yüklemsiz söz dizimi - kelime öbekleri-, kelime öbekleri çözümlenmeleri, yüklemli söz dizimi-cümlelerin öğeleri ve cümle türleri-,cümle çözümlenmeleri ve ayrıntılı söz dizimi çözümlenmeleri olmak üzere üç ana başlıktan oluşmaktadır. Girişte Mustafa Kutlu'nun hayatı, edebi kişiliği ve eserlerine; postmodernizm ve dil konularına; birinci bölümde kelime öbekleri konusuna; ikinci bölümde cümle, cümlelerin öğeleri ve cümle türleri konularına; üçüncü bölümde ise ayrıntılı söz dizimi çözümlenmelerine yer verildi. Eserdeki kelime öbekleri cümle ve cümle türleri çeşitli yönleriyle incelenmiş ve örneklerle açıklanmıştır. Ayrıca konu ile ilgili olarak uzmanların tanım, kavram ve sınıflandırma da yer verilmiştir.

Mustafa Kutlu's distinctive contributions to the syntax include his action in the Turkish literature. The method of his "story telling" in the study of one of his books. "Opening the doors" Kapıları Açmak 182 pages would critically be highlighted. The purpose of the study is to evaluate the syntax principles of Turkish in the work titled Kapıları Açmak within the framework of postmodernism. The study consist of three main topics: predicate syntax-word phrases-, word phrase analysis, predicate syntax-elements of the sentence and sentence types-sentence analysis and detailed dentence analysis. In the introduction; life of Mustafa Kutlu, his literary personality and works, postmodernism and language issues; the subject of word phrases in the first part; in second part the sentence, the elements of the sentence and sentences types are discussed. In the third part, detailed sentence analysis was given. The word phrases in the work, sentence and sentence types were examined in various aspects and explained with examples. In addition, the details of the word phrases and sentences that experts' thought in terms of definition, concept and classification are mentioned.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
637777		Oğuz Atay'ın Tehlikeli Oyunlar romanının söz dizimi / Syntax in Oğuz Atay's novel "Tehlikeli Oyunlar" Yazar:ŞAFAK SULTAN ÖZKULA Danışman: PROF. DR. SUZAN SUZİ TOKATLI Yer Bilgisi: Erciyes Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe

/ Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı / Yeni Türk 2020
Dili Bilim Dalı 138 s.
Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and
Literature
Dizin:Atay, Oğuz = Atay, Oğuz ; Kelime grupları = Word
groups ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Tehlikeli
Oyunlar = Tehlikeli Oyunlar ; Türk romanı = Turkish novel

Bu çalışmada Oğuz Atay'ın "Tehlikeli Oyunlar" romanı, sentaks (söz dizimi) bakımından değerlendirilmiştir. Bu tezin ana hedefi "Tehlikeli Oyunlar" romanından yola çıkarak Türkçe söz diziminde kelime gruplarının ve cümle ögelerinin özelliklerini açıklamaktır. Romandaki örnekler ve farklı kaynaklar değerlendirilerek sınıflama yapılmıştır. Bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, yazar ve eseriyle ilgili bilgi verilmiştir. Eserin birinci bölümünde Türkçenin sentaksıyla ilgili yazılmış eserler, tezler ve makalelerden yola çıkılarak kelime grupları ve bunların yapısıyla ilgili durumlar belirtilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde ise cümle ve ögeleriyle ilgili açıklamalar metinden seçilen örneklerle gösterilmiştir. Üçüncü bölümde cümle çeşitleri genel özellikleriyle tanıtılmış, metinden örneklendirilmiştir. Dördüncü bölümde metnin çeşitli yerlerinden seçilmiş otuz cümle tahlil çözümlenmiştir.

In this work, Oğuz Atay's novel " Tehlikeli oyunlar" is reviewed from the point of syntax. The main purpose of this work is to shed light on the word groups and the sentence units features by working on the novel named "Tehlikeli Oyunlar" the classification is made by reviewing the examples in the novel and different resources. The work is made up of four chapters. In the introduction is given about the novel and the novelist. In the first chapter of the work, word groups and the structure of these word groups are exemplified based on the creations which are written about Turkish syntax such as dissertations and articles. In the second chapter of the work, detections about sentences and sentence units are shown again, by the examples found in the novel. In the third chapter, sentence types are identified by its general features one by one exemplified from this novel. In the fourth chapter, thirty sentences chosen from novels several chapters are analyzed. And finally, the resources which are used in this work of ours are given.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
654696		Altun Yaruk'un sekizinci kitabı 1070-2133 satırları üzerine söz dizimi incelemesi / A syntactic study on the eight book of golden light (Altun Yaruk) (1070-2133) Yazar:FATMA NUR TURAN Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZCAN TABAKLAR Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Altun Yaruk = Altun Yaruk ; Eski Türkçe = Old Turkish ; Eski Uygur Türkçesi = Old Uighur Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2020 402 s.

Altun Yaruk Sudur , Eski Uygur Türkçesi düşünüldüğünde en önemli eserlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Budist Uygur edebiyatının bir ürünü olan eser oldukça hacimlidir. Bu çalışmada Altun Yaruk Sekizinci Kitabı (1070-2133) üzerine söz dizimi incelemesi

yapılmıştır. Çalışmada, giriş bölümünün ardından Uygur tarihi ve edebiyatı hakkında bilgi verilmektedir. Akabinde söz dizimi üzerine ortaya konulan görüşlere yer verildikten sonra cümlelerin sınıflandırılması yapılmıştır. Ardından tezin esas bölümünü teşkil eden "Altun Yaruk Sekizinci Kitap 1070-2133 Satırları Üzerine Söz Dizimi İncelemesi" başlıklı bölümde ilgili kısımda geçen her bir cümle günümüz Türkçesine tercüme edildikten sonra, bu cümlelerin sözdizimi incelemesi yapılmış; cümleler sınıflandırılmaya tabi tutulmuş ve cümlede yer alan tüm kelime grupları sıralanmıştır. Sonuç bölümünde ise yapılan incelemeler ve ortaya çıkan veriler değerlendirilmiştir

Altun Yaruk Sudur (Golden Light) appears to be one of the most important works when considering the Old Uyghur Turkish. The work, which is a product of Buddhist Uyghur literature, is quite voluminous. In this study, a syntax analysis was made on the Eighth Book of Altun Yaruk (1070-2133). In the study, information about Uyghur history and literature is given after the introduction. Subsequently, after giving place to the views on syntax, the sentences were classified. Then, in the section titled "Syntax Analysis on the Lines of Altun Yaruk Eighth Book 1070-2133", which constitutes the main part of the thesis, after each sentence in the relevant section was translated into modern Turkish, the syntax of these sentences was examined; the sentences are classified and all the word groups in the sentence are listed. In the conclusion part, the examinations made and the resulting data were evaluated.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
667729		Gürcü harfli Türkçe İncil'in söz dizimi / The syntax of Turkish Bible with Georgian letters Yazar:TAMAR KAROSANIDZE Danışman: PROF. DR. MUHARREM DAŞDEMİR Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Doktora Türkçe 2021 799 s.

Bu çalışmada Gürcü Harfli Türkçe İncil söz dizimi açısından incelenmiştir. Çalışma dokuz bölümden oluşmaktadır. "Giriş" bölümünde Gürcü dilinden, Gürcistan'da yaşayan Ahıska ve Terekeme (Karapapak) Türklerinden ve ağızlarından, Hristiyanlıkta kutsal metinleri çevirme tutumundan, Gürcüceye ve Türkçeye çevrilmiş İncil nüshalarından ve çalışmamızla ilgili genel bilgilerden bahsedilmiştir. "Sürekli Kavram İlişkileri Taşıyan Kelime Blokları" adlı birinci bölümde bağımsız kavramları karşılayan kelime grupları, "Taban Hâlindeki Ögeler" adlı ikinci bölümde isim ve fiil tabanları, "Geçici Kavram İlişkileri" adlı üçüncü bölümde belirli tamlamalar ve belirtme unsurları, "Cümle" adlı dördüncü bölümde cümlelerin ögeleri, "Cümle Üstü Ögeleri" adlı beşinci bölümde cümlelerin kurucu olmayan ögeleri, "Çeviri Özellikleri" adlı altıncı bölümde, kaynak dilin etkileri, çeviri tutumu, çeviri bağlamı, "Cümle Yapıları" adlı yedinci bölümde örnekleri ile cümle kalıpları, "Cümle ve Cümle Kalıplarının Kullanım Oranları" adlı sekizinci bölümde cümle ve cümle kalıplarıyla ilgili istatistikî bilgiler, "Sonuç" adlı bölümde elde edilen sonuçlar sunulmuştur. Çalışmanın sonunda çalıştığımız metin ve metnin günümüz Türkiye Türkçesine aktarılmış (Elimizdeki metin ağız -Ahıska ağızı- özellikleri göstermektedir.) şekli verilmiştir. Anahtar Kelimeler: Gürcü Harfli Türkçe İncil, Gürcüce, Söz Dizimi, Yapı.

In this study, Turkish bible with Georgian Letters was examined in terms of syntax. The study is presented in nine chapters. The "Introduction" part includes general information about the Georgian language, the Ahıska and Terekeme (karapapak) Turks living in Georgia and their dialects, Holy Book's translate method in Christianity, the biblical copies translated into Georgian and Turkish, in addition to those, general information about our study. In the first chapter titled "Word Blocks with Continuous Concept Relationships", word groups that meet independent concepts are explained. In the second chapter titled "Elements in the Form Basis", noun and verb basis are described. In the third chapter "Conceptual Relations", noun phrases and determinative elements of the text are discussed. In the fourth chapter titled "The Sentence", elements of sentences in the text are examined. In the fifth chapter titled "Elements out of the Sentence", are presented unconstitutive elements of sentences in the text. In the sixth chapter titled "Translation Features", the influence of the source language on the target language is examined. In the seventh chapter titled "Sentence Structures", sentence structures are discussed with examples. The eight chapter titled "Usage Rate of The Sentence and Sentence Patterns", shows some statistical information related to sentence and sentence patterns. Lastly, the "Conclusion" chapter presents the results obtained. At the end of our work, we presented the text and its Turkish translation. (The working text shows the characteristics of the Ahıska dialect). Keywords: Turkish bible with Georgian Letters, Georgian, Syntax, Structure.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
677681		Ana dili Arapça olan öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde yaptıkları söz dizimi hataları / Native Arabic Speaker's word order errors in learning Turkish as a foreign language Yazar:HUDA JAMAL ABDEL KHALIQ YAGHMOUR Danışman: DOÇ. DR. SEMA ASLAN DEMİR Yer Bilgisi: Hacettepe Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü / Türkiyat Araştırmaları Ana Bilim Dalı / Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bilim Dalı Konu:Eğitim ve Öğretim = Education and Training Dizin:Arapça = Arabic ; Hata analizi = Error analysis ; Kelime sıralama = Word order ; Söz dizim = Syntax ; Yabancı dil öğretimi = Foreign language teaching	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2021 140 s.

İçinde bulunduğumuz zamanda, farklı dilleri öğrenmek yaşamın gereksinimlerinden birisi sayılmaktadır. Diğer ülkelerin kültürünü tanımak, teknolojisinden faydalanmak ve dünyaya yeni kapılar açmak için yabancı dil öğrenmek gerektirir. Dil, dünya ülkelerini ve kültürleri birbirini bağlayan bir köprü gibidir. Yabancı dil öğretimi ve öğrenimi gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır. Dil becerilerinin geliştirilmesi için sınıf içinde yapılan aktivitelerin yanında; dil öğreniminin doğasında bulunan temel unsurlardan birisi de hata yapmaktır. Dilsel hatalar aslında dil öğrenme sürecini geliştirmektedir. Hataların işlevleri; öğreticiyi, kullandığı metodu tekrar gözden geçirmeye/ sorgulaya teşvik etmek, öğrencinin yaptığı hataların kaynağı öğrenmek ve hataların tekrar yapılmaması için çözüm aramaktır. Bu çalışmada, Ana dili Arapça olan öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenme süreçlerinde yaptıkları sözdizimsel hataları araştırmak amaçlanmıştır. Sözdizimsel tipolojisi bağlamında Arapça ile Türkçe arasındaki farklılıklar ve benzerlikleri incelenmiştir. Bununla birlikte iki dil arasında bulunan farklılıkların yabancı dil olarak Türkçe öğrenimini nasıl etkilediği araştırılmıştır. Ana dili Arapça olan öğrencilerin sözdizimsel hataları sözlü dilde tespit

edilmeye çalışılmıştır. Hem Ürdün Üniversitesinde hem de Amman Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde (B1- B2) düzey arasında öğrenim gören 21 öğrenci ile görüşme yapılarak veri toplanmıştır. Çalışmada, öğrencilerin konuşma becerilerinde yaptığı sözdizimsel hataları saptamak amaçlanmıştır. Elde edilen sözdizimsel hatalar, hata analizi yöntemi kullanılarak değerlendirilmiş, sıkça yapılan hataların kaynağı araştırılmış ve hataların çözülmesiyle ilgili öneriler sunulmaya çalışılmıştır.

Nowadays, learning languages is considered one of the necessities of life. Learning languages is essential to discover the culture of other countries, to benefit from its technology and to open new doors to the world. Language, is the bridge that links the countries of the world. Foreign language teaching and learning are developing day by day. Besides language skills and classroom activities; one of the basic elements of language learning and teaching is to make errors. Linguistic errors actually improve the language learning process. The roles of errors; is to check/ examine the method used by the teacher, to learn the source of the errors made by the student and to seek solutions to prevent the errors from repetition. This research investigates the syntactic errors made by students whose mother tongue is Arabic, in learning Turkish as a foreign language. In terms of syntactic typology, the differences and similarities between Arabic and Turkish were investigated. In addition, this research aims to detect how the differences between the two languages affect the learning of Turkish as a foreign language. Data were collected by interviewing 21 students of the level (B1-B2) from both the University of Jordan and the Amman Yunus Emre Turkish Cultural Center. The aim of the study is to determine the syntactic errors that students make in their speaking skills. The syntactic errors obtained were analyzed by using the error analysis method in order to determine the source of frequent errors and suggestions were presented to solve these errors.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
686610		Altun Yaruk Sudur IV. Tegziñç'in söz dizimi / Altun Yaruk book four synthetic Yazar:HAVVANUR BAYRAKTAR Danışman: DOÇ. DR. SALİH DEMİRBİLEK Yer Bilgisi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı 118 s. Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2021

Bu çalışma Budist Uygur Edebiyatının en geniş ve önemli eserlerinden biri olan Altun Yaruk'un dördüncü bölümü üzerine yapılmış olan söz dizimi(sentaks) çalışmasıdır. Tez kendi içerisinde giriş, iki ana bölüm, sonuç ve kaynakça olarak beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Eski Türkçe, Uygur Tarihi, Uygur Edebiyatı, Eski Uygur Türkçesi Metinleri hakkında kısaca bahsedilmiş; ardından kaynaklık etmiş olan Altun Yaruk hakkında bilgi verilmiştir. Tezin birinci ana bölümünde Kelime Gruplarında öncelikle kelime grubu hakkında bilgi verilmiş ardından metinde geçen bütün kelime grupları özellikleriyle birlikte tespit edilmeye çalışılmıştır. Tezin ikinci ana bölümünde Cümle ele alınmış ve metinde geçen cümleler gruplarına göre sınıflandırılmıştır. Bu bölümde cümlenin öğeleri ve özellikleri belirtilmiştir. Ardında sınıflandırılarak incelenmiştir. Tezin sonuç bölümünde elde edilen bilgilerden yola çıkarak devrin dili ve eserin üslubu üzerinden çıkarımlarda bulunulmuştur.

Tezimiz son olarak Kaynakça bölümü ile bitirilmiştir. Bu bölümde doğrudan ya da dolaylı olarak faydalanılan kaynaklar toplu olarak verilmiştir.

This study is a syntax study on the 4th chapter of Altun Yaruk, which is one of the most extensive and important works of Buddhist Uyghur literature. The thesis consists of five chapters as introduction, two main chapters, conclusion and bibliography. In the introduction part, Old Turkish, Uyghur History, Uyghur Literature, Old Uyghur Turkish Texts are briefly mentioned, and then information about Altun Yaruk, who has been a source, is given. In the first main part of the thesis, first of all, information about the word group was given in the word groups, then it was tried to be determined together with the characteristics of all the word groups in the text. In the second main part of the thesis, the sentence is handled and classified according to the groups of sentences in the text. In this section, the elements and features of the sentence are specified. It was then classified and analyzed. Based on the information obtained in the conclusion part of the thesis, inferences were made over the language of the period and the style of the work. Our thesis is finally concluded with the bibliography section. In this section, the sources used directly or indirectly are given correctly

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
669426		Yekta Kopan'ın "Sıradan Bir Gün" adlı romanının söz dizimi açısından incelenmesi / The syntactic analysis of Yekta Kopan's novel named "Sıradan Bir Gün" Yazar: DEMET CANARSLAN Danışman: DOÇ. DR. SELMA GÜLSEVİN Yer Bilgisi: Dokuz Eylül Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2021 133 s.

Söz dizimi, kelimelerin bir grup ya da cümle oluşturmak için bir araya gelmelerinin kurallarını, bu grupların cümle içindeki görevlerini inceler ve cümlelerin bağlanma şekilleri ile bağlanan cümleler arasındaki şekil ve anlam ilişkilerini açıklar. Bu çalışmada Yekta Kopan'ın "Sıradan Bir Gün" adlı romanı söz dizimi açısından incelenmiştir. Birinci bölümde yazarın hayatına ve romanın özetine kısaca yer verilmiştir. İkinci bölümde ise cümlenin öğeleri ve bu öğelerin işlevleri, kelime gruplarının tanımı ve cümle içerisindeki görevleri romandan örneklerle açıklanmış ve sonrasında cümlelerin bağlanma şekilleri, yüklem türüne ve yerine göre cümleler, cümlelerin anlam özellikleri belirtilip örneklerle konu desteklenmiştir. Son olarak da romandan seçilen cümleler cümlenin öğeleri ve kelime grupları bakımından tahlil edilmiştir. Romanda en çok sıfat tamlaması, birleşik fiil ve isim tamlamasının bulunduğu tespit edilmiştir. Bu tezde, tasnifler ve tahliller vasıtasıyla Türkiye Türkçesinde Söz Dizimi konusunun ana hatlarıyla anlaşılmasına yardımcı olunması amaçlanmıştır. Anahtar Sözcükler: Söz Dizimi, Kelime Grupları, Cümlenin Öğeleri, Sıradan Bir Gün

Syntax examines the rules of combining words to create phrases or sentences, and the function of phrases in a sentence, also explains the way sentences are connected, and the form-meaning relationship between the connected sentences. In this study, Yekta Kopan's novel named "Sıradan Bir Gün" syntactically analyzed. The first chapter includes the author's

biography and a summary of the novel. In the second chapter, elements of the sentence, functions of these elements, descriptions of phrase types, and their functions in a sentence are explained with examples from the novel. Then sentence connection forms, sentences according to the type and position of the predicate, the meaning features of the sentences are stated and the subject is supported with examples. Finally, the sentences selected from the novel are analyzed in terms of the elements of the sentence and phrases. In this novel, adjective phrases, compound verbs, and noun phrases are mostly seen. This study aims to help to understand the main lines of Syntax of Modern Turkish through classifications and analysis. Keywords: Syntax, Phrases, Elements of the Sentence, Sıradan Bir Gün

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
686605		Altun Yaruk Sekizinci Kitap'ın söz dizimi / Altun Yaruk's Eighth syntax Yazar:ELİF KÜÇÜK Danışman: DOÇ. DR. SALİH DEMİRBİLEK Yer Bilgisi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2021 184 s.

Altun Yaruk Sudur, Budist Uygur edebiyatının en önemli ve en hacimli eserlerinden birisidir. On kitaptan oluşan eser üzerine bugüne kadar metin yayımı ile ilgili pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışma Eski Uygur Metinlerinden Altun Yaruk'un 8. kitabı üzerine yapılmış bir söz dizimi (sentaks) çalışmasıdır. Tez kendi içerisinde bir Giriş ve iki ana bölüm (Kelime Grupları-Cümle) dışında Sonuç ve Kaynakça bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmamızın giriş bölümünde; Eski Uygurca ve Eski Uygurlar hakkında kısaca bilgiler verilmiş, sonrasında da teze kaynaklık eden Altun Yaruk hakkında geniş bilgiler verilmiştir. Tezin ilk bölümü olan Kelime Grupları'nda ilk olarak kelime grupları hakkında bilgi verilmiştir. Ardından metinde geçen bütün kelime grupları, özellikleri ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Tezin İkinci bölümde Cümle üzerine durulmuştur. Metinde geçen cümleler özellikleri ile alt başlıklar halinde incelenmiştir. Tezin Sonuç bölümünde yapılan incelemeler değerlendirilerek dönemin dili, eserin üslubu ve değeri üzerine yargılarda bulunulmuştur. Kaynakça bölümü ile sona eren tezimizde ise tezi oluştururken kullanmış olduğumuz kaynaklar, doğrudan ve dolaylı olarak belirtilmiştir.

Altun Yaruk Sudur is one of the most important and voluminous works of Buddhist Uyghur literature. There have been many studies on the publication of texts on the work consisting of ten books. This study is a syntax study on the 8th book of Altun Yaruk, one of the Old Uyghur Texts. Apart from an introduction and two main sections (word groups-sentences), the thesis consists of conclusion and bibliography sections. In the introduction part of our study, brief information about Old Uyghur and Old Uyghurs is given, and then extensive pieces of information are given about Altun Yaruk, which is the source of the thesis. In the Word Groups, which is the first part of the thesis, information about the word groups is given first. Then, all the word groups in the text were tried to be determined with their features. The sentences in the text were examined in sub-titles with their features. In the conclusion part of the thesis, judgments were made on the language of the period, the style, and the value of the

work, by evaluating the examinations. In our thesis, which ends with the bibliography section, the sources we used while creating the thesis are stated directly and indirectly.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
684956		Yaşar Kemal'in Teneke romanı ile Zülfü Livaneli'nin Kardeşimin Hikâyesi romanının karşılaştırmalı söz dizimi incelemesi / Comparative syntax analysis of Yaşar Kemal's Teneke novel and Zülfü Livaneli's novel of Kardeşimin Hikâyesi Yazar:ZUHAL YURTLU Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA SOLMAZ Yer Bilgisi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2021 224 s.

Türk ve Dünya edebiyatında önemli bir yere sahip olan Yaşar Kemal'in "Teneke" adlı eseri ve yazdıklarıyla 21. yüzyılın çok boyutlu yansıtıcısı olan Zülfü Livaneli'nin "Kardeşimin Hikâyesi" adlı eseri edebiyatımızda yansıttıkları, konu ve telafuz açısından önemli bir yere sahiptir. Yapılan bu çalışmada incelenen iki eser hem söz dizimi hem de ele aldıkları konu açısından değerlendirilip, tespit edilen benzer ve farklı noktaları ortaya çıkarılarak yazarların dil ve üslup inceliklerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Dört ana bölümden oluşan çalışmamızın birinci bölümünde, sağlıklı bilgilendirme ve değerlendirme yapabilmek için Yaşar Kemal ve Zülfü Livaneli'nin hayatı, edebi kişilikleri ve incelenen eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Diğer bölümlerde ise sırasıyla "söz öbekleri, cümlenin öğeleri ve cümle türleri" incelenmiştir. Ayrıca bölümlerin her biri üç alt başlığa ayrılmış; ilk alt başlıkta ele alınacak başlıklarla ilgili tanım, terim ve sınıflandırmalara yer verilerek konunun özellikleri detaylı bir şekilde aktarılmaya çalışılmıştır. İkinci alt başlıkta "Teneke" adlı roman, üçüncü alt başlıkta ise "Kardeşimin Hikâyesi" adlı romandan konuyla ilgili örnek cümleler sunulmuştur. Sonuç kısmında ise yazarların incelenen eserleri karşılaştırılıp tespit edilen durumlar aktarılmıştır. Elde edilen veriler aracılığıyla iki yazarın dil ve üslup özellikleri aktarılmıştır.

With Yaşar Kemal's Teneke work, which has an important place in the Turkish and World literature, Zülfü Livaneli's Kardeşimin Hikâyesi which is a multidimensional reflector of the 21. century's writings, have a important place in our literature in terms of the subject and pronunciation they reflect in our literature. ZIn this study, it was aimed to determine the language and style subtleties of the author by evaluating the two Works examined in terms of both syntax and the subject they deal with, by revealing similar and different points determined in both works. In the first part of our study, which consists of four main parts, it give information about the lives, literary personalities and the works of Yaşar Kemal and Zülfü Livaneli in order to be able to provide healthy and evaluation in other chapters, are examined to the Elements of the Sentence, Sentence Types and Specification Groups in other. Each of chapters was divided into three-titles to be addressed in the first subtitle were included, and the feadvres of the subject wese examined in detail. In the second subtitle Teneke, in the third subtitle, sentence example is given from the novel called Kardeşimin Hikâyesi. In the conclusion part, the works of the authors are compared and the determined

situations are conveyed. Language and stylistic features of the two authors were conveyed through the obtained data.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
667984		Destan-i Ahmet Harami'nin dilinin söz dizimi / The syntax of the language of the Destan-i Ahmet Harami Yazar:HATİCE AYHAN Danışman: DOÇ. DR. İLKİN GULUSOY Yer Bilgisi: Kafkas Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Çağdaş Türk Lehçeleri Ana Bilim Dalı / Azerbaycan Türkçesi ve Edebiyatı Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2021 133 s.

Destan-i Ahmet Harami 13. yüzyılda 816 beyit olarak kaleme alınmış, son sayfasının kayıp olması sebebiyle kim tarafından yazıldığı belli olmayan bir destandır. Yazarı belli olmamakla birlikte destanın Azerbaycan edebiyatına ait olduğu düşünülmektedir. Destan-i Ahmet Harami toplamda altı meclisten oluşmaktadır. Azerbaycan Türkçesinde anadilde yazılmış olan ilk iri hacimli epik şiir olma özelliğini taşımaktadır. Destan-i Ahmet Harami'nin Türk dünyasına tanıtılmasında A. Talat Onay'ın katkısı büyüktür. Bilinen tek nüshası onun tarafından bulunmuştur ve Türk Dil Kurumu Kütüphanesi' ne bağışlanmıştır. İncelememizde sonuç olarak Destan-i Ahmet Harami'nin 13. yüzyıla ait olduğu düşünüldüğünden o dönemi ele almadan destanı yalnız olarak almak mümkün olmamaktadır. Destan-i Ahmet Harami'nin içeriği, bölümleri, karakter tahlili, destanda dilin kullanılış şekli, deyimler, şekil bilgisel özellikleri, destanın söz dizimi açısından incelenmesi destan üzerinde yaptığımız çalışmalardandır. Çalışmamızda destana ait tüm örnekler Alyar Seferli'nin "Destani-Ahmed Harami" adlı eserinden alınmıştır. Çalışmamız giriş ve iki bölümden oluşmaktadır: Girişte Azerbaycan edebiyatının öz diline ulaşıncaya kadarki süreci, 13. yüzyıl Azerbaycan edebiyatı hakkında genel bilgiler ve Destan-i Ahmet Harami'nin içinde yer alan meclisler, destanın özeti ve destanda kullanılan bazı deyimler yer almaktadır. Birinci bölümde Destan-i Ahmet Harami'nin dilinde kelime grupları incelenmiş bulunmaktadır. İkinci bölümde ise Destan-i Ahmet Harami'nin dilinde cümle türleri incelenmiştir.

Destan-i Ahmet Harami is an epic that was written as 816 couplets in the 13th century and it is not known by whom it was written because the last page was lost. Although the author is not known, it is believed that the epic belongs to the lands of Azerbaijan. The Destan-i Ahmet Harami consists of six councils in total. It is the first epic work written in native language in Azerbaijani literary history language. A. Talat Onay's contribution is great in introducing the Legend of Ahmet Harami to the Turkish World. The only known copy was found by him and donated to the Turkish Language Association Library. As a result of our analysis, since it is thought that the Destan-i Ahmet Harami belongs to the 13th century, it is not possible to take the epic alone without addressing that period. The content, chapters, character analysis, the use of language in the epic, idioms, morphological features, and the analysis of the epic in terms of syntax are among the Works we have done on the epic. In our study, all the have been taken from the "Dastani- Ahmed Harami" by Alyar Seferli. Our study consists of an introduction and two parts: In the introduction, the process of Azerbaijani literature until it reaches its native language, general information about the 13th century Azerbaijani literature and the assemblies in the Legend of Ahmet Harami, the summary of the epic and some

idioms used in the epic are included. In the second part, we examined the types of sentences in the language of Destan-i Ahmet Harami.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
705884		Melheme-i Dânyâl Peygamber tercemesi (Giriş-inceleme-söz dizimi-metin-sözlük-tıpkıbasım) / Melheme-i Dânyâl Prophet translation (Introduction-review-syntax-text-dictionary-facsimile) Yazar:ERSİN SİYAMOĞLU Danışman: PROF. DR. VAHİT TÜRK Yer Bilgisi: İstanbul Kültür Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Danyal = Daniel ; Eski Anadolu Türkçesi = Old Anatolian Turkish ; Melhame = Melhame	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2021 220 s.

Sözlük anlamı kanlı savaş ve bozgun; terim anlamı ise gelecekte yaşanacak savaş, afet, kıtlık, bolluk gibi olaylar hakkında bilgi vermek olan melhemeler, dayanak olarak aldığı doğa olaylarını yaşanmış tecrübelerle de birleştirip geleceğe dair tahminlerin yapıldığı yazınsal türlerdir. Bu tahminler yapılırken de melhemelerin Dânyâl peygamberden kaldığının belirtilmesi, onların hem inandırıcılıklarını arttırmış hem de yüzyıllar boyu rağbet görmelerini sağlamıştır. Edebiyatımızda ilk olarak Selçuklular döneminde görülen melhemelerin kaynağı Arapça yazılmış olan "Kânûnü'l-edeb" adlı melhemenin Ebu'l Fazl tarafından "Usûsü'l-melâhim" adıyla Farsça yapılmış çevirisidir. Selçuklular döneminde edebiyat dilinin Farsça olması, melhemelerin Türkçe yazılmasını biraz geciktirse de kısa zaman içinde devlet yöneticileri tarafından dahi rağbet görmeleriyle Türkçeye de çevirileri yapılmıştır. Bunlar arasında Yazıcı Salih'in (Selahaddin) Şemsiyye'si, Cevrî'nin melhemesi, Yazıcıoğlu Ahmed Bîcan'ın melhemesi gibi çok bilindik melhemeler olduğu gibi bizim çalışmamıza konu olan eser gibi Ebu'l Fazl'ın Farsça eserine dayanan fakat yazarı ya da müstensihini bilinmeyen onlarca melheme de vardır. Çalışmamıza konu olan melheme, "Melheme-i Dânyâl Peygamber Tercemesi" adı ve "06 Mil Yz A 2010/1" demirbaş numarasıyla Ankara-Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda 104 DVD numarasıyla kayıtlıdır. Eser üzerine yaptığımız çalışma giriş, inceleme, söz dizimi, metin, sözlük ve tıpkıbasım olmak üzere altı bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında melheme kültürüne değinildikten sonra çeviri yazısını verdiğimiz eserin, Eski Anadolu Türkçesi ses ve şekil özellikleri bağlamında incelemesi yapılmış ve söz dizimi özellikleri verilmiştir.

The lexical meaning of bloody war and defeat; the term meaning of giving information about future events such as war, disaster, famine, abundance, etc. "melhemes" are literary genres in which predictions about the future are made by combining natural events, which are taken as a basis, with lived experiences. While making these predictions, it was stated that the melhems were inherited from the prophet Daniel, which both increased their credibility and made them popular for centuries. The source of the melhems, which were first seen in our literature during the Seljuk period, is the Persian translation of the melhem called "Kânûnü'l-edeb", which was written in Arabic, by Ebu'l Fazl with the name "Usûsü'l-melâhim". Although the language of literature was Persian during the Seljuk period, it delayed the writing of the melhems in Turkish, but Turkish translations of the melhems, which were

popular even by the state administrators, were made in a short time. Among them, there are well-known melhems such as Yazıcı Salih's (Selahaddin) Şemsiyye, Cevri's melhem, Yazıcıoğlu Ahmed Bîcan's, as well as the melhem that is the subject of our study, which is based on Ebu'l Fazl's Persian work but is not written by its author or a copyist. There are also dozens of unknown ointments. The melhem, which is the subject of our study, is registered with the name "Melheme-i Dânyâl Prophet Translation" and with the fixture number "06 Mil Yz A 2010/1" in the Ankara-National Library Manuscripts Collection with DVD number 104. Our study on the work consists of five parts: introduction, analysis, text, dictionary and facsimile. After mentioning the melheme culture in the introduction, our text, which we have given the translation, has been examined in the context of Old Anatolian Turkish sound and morphological features.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
664193		Safiye Erol'un Ciğerdelen ve İsmail Şihli'nin Deli Kür romanlarının karşılaştırmalı söz dizimi incelenmesi / comparative syntactic analysis of the novels "Ciğerdelen" by Safiye Erol and "Dali Kur"(stormy kur) by İsmayil Shikhli Yazar:GUNEL GURBANALIYEVA Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ ASU ERSOY Yer Bilgisi: Manisa Celal Bayar Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2021 286 s.

Çalışmamız Safiye Erol'un Ciğerdelen ve İsmail Şihli'nin Deli Kür romanlarından hareketle Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesinin söz dizimi açısından karşılaştırılmasına dayanmaktadır. Birinci bölüm olan "giriş" bölümünü çalışma süresince yapılanlar, çalışmanın konu, amaç, kapsam, yöntem, kısıtlıklar, Deki Kür ve Ciğerdelen eserlerinin özeti, Deli Kür ve Ciğerdelen romanları hakkında, Safiye Erol ile İsmail Şihli hakkında, sözdizimi hakkında bilgi kapsamıştır. Ardından Safiye Erol ve İsmail Şihli tanıtılıp; edebi kişilikleri ve eserleri hakkında bilgi verilip Ciğerdelen ve Deli Kür hakkında açıklamalar yapılmıştır. İnceleme bölümünü kelime grupları ve cümle çeşitleri oluşturmaktadır. Kelime grupları incelenmiş, eserlerden örnekler seçilmiş, sonra Azerbaycan Türkçesi ile Türkiye Türkçesi karşılaştırılmıştır. Öncelikle, cümle öğeleri başlığı altında, yüklem, özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf açıklığa kavuşturulmuştur. Bu bölümde Ciğerdelen ve Deli Kür'de bulunan kelime grupları ve cümle çeşitleri eserlerden alıntılar yapılarak gösterilmiştir. Daha sonra, cümlenin çeşitleri, anlamlarına göre, yapılarına göre, yüklemine göre, yüklem türüne göre alt başlıklarında incelenmiş, eserden örnekler seçilerek açıklanmıştır. Azerbaycan Türkçesi ile Türkiye Türkçesi karşılaştırılmıştır. Sonuç bölümünde ise elde edilen bulgular verilmiştir. Eserlerdeki kelime grupları ve en çok hangi kelime gruplarının kullanıldığı, eserdeki cümle çeşitleri ve en çok hangi cümle çeşitlerinin kullanıldığı gösterilmiştir. Anahtar kelimeler: Ciğerdelen, Deli Kür, söz dizimi, cümle.

Our dissertation is designed on a syntactic comparison of Turkish and Azerbaijani, on the basis of the novels "Ciğerdelen" by Safiye Erol and "Dali Kur" by Ismayil Shikhli. The introduction section includes the purpose, topic, method, content, and limitations of the research; literature review, summaries of "Dali Kur" and "Ciğerdelen"; information on syntax, Safiye Erol, Ismayil Shikhli and their mentioned novels. Then Safiye Erol's and

İsmail Shikhli's literary identities are discussed and explanations regarding "Dali Kur" and "Ciğerdelen" are made. The analysis section composed of phrase and sentence types. phrases were examined, samples have been selected from the novels, and then Azerbaijani and Turkish are compared with each other. Firstly, under the heading of sentence elements, the predicate, subject, direct object, indirect object and adverbial clauses are clarified. In this section, the phrases and sentence types in "Dali Kur" and "Ciğerdelen" are shown by quoting from the novels. Then, the sentence types were examined under the subheadings, according to their meanings, structures, the order of the predicate, the type of predicate, selected examples from the works were described, Azerbaijani and Turkish are compared with each other. The findings are presented in the conclusion section. The sentence types, the word groups, most frequently used sentence types and most frequently used word groups in the novels are specified. Key words: "Ciğerdelen", "Dali Kur", syntax, sentence.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
631642		Aşık Veysel'in şiirlerinin söz dizimi ve sözlük çalışması / Syntax and dictionar of Aşık Veysel's poems Yazar: NUROL GENÇ Danışman: PROF. DR. MEHMET MEHDİ ERGÜZEL Yer Bilgisi: İstanbul Arel Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2021 367 s.

İnsanlar arasında doğal bir vasıta görevi teşkil eden dilin bir milletin tarihi, birliği ve devamlılığı noktasındaki yeri yadsınamaz. Bir toplumun Edebiyatının gelişmişliği de yine o toplumun dilinin gelişmişliğiyle doğru orantılıdır. 2500 yıllık tarihi olan Türk milleti tarih boyunca farklı coğrafyalarda hüküm sürmüş ve dili de bu nisbetle zenginlikler kazanarak gelişmiş ve önemli bir edebi dil olarak hak ettiği yeri almıştır. Türk dili ilk edebi eserlerini sözlü geleneği vasıtasıyla vermiş ve takip eden yüzyıllarda farklı coğrafyalarda, farklı kollardan gelişimini sürdürmüştür. Sözlü geleneğin ürünü olan koşuk, sagu gibi türler kopuz adı verilen çalgı aletiyle ozanlar tarafından icra edilmiştir. Cumhuriyet Türkiye'sinde Halk Edebiyatı yeniden bir canlanma ve hak ettiği değeri görme süreci yaşarken Âşık Veysel kendini bu sürecin göbeğinde bulmuştur. Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmamızda Âşık Veysel'in ölümünden yıllar sonra toplanan ve bütün şiirlerini içinde barındıran İnkılâp Yayınevi'nden çıkmış Dostlar Beni Hatırlasın adlı şiir kitabında şairin kendisine ait 157 adet şiiri incelenmiştir. Çalışmada bir Âşık Veysel sözlüğü vücuda getirilmiş olup kelimelerin sıklık dizini de sözlük içinde belirtilmiş bulunmaktadır. Bununla birlikte şairin kullandığı kelime grupları belirlenerek söz varlığı bağlamında incelenmiştir. Şairin söz varlığı incelenirken ana başlıklar ve alt başlıklar şeklinde sınıflandırma yöntemi tercih edilmiştir. Zengin bir kelime hazinesine sahip olan Âşık Veysel'in şiirlerinden hareketle edebî kimliği tahlil ve izah edilmeye çalışılmıştır. Anahtar Kelimeler: Kelime grupları, sözlük, dizin, Âşık Veysel

The place of language, which serves as a natural means among people, at the point of history, unity and continuity of a nation is undeniable. The sophistication of a society's literature is also directly proportional to the sophistication of that society's language. The Turkish nation, which has a history of 2500 years, has dominated in different geographies throughout history,

and its language has gained riches with this respect and taken its rightful place as a developed and important literary language. The Turkish language gave its first literary works through its oral tradition and continued its development in different geographies and different branches in the following centuries. Genres such as koşuk and sagu, which are the product of oral tradition, were performed by bards with an instrument called kopuz. While folk literature in Republican Turkey experienced a revival and a process of seeing the value it deserves, Âşık Veysel found himself at the heart of this process. In this study, which was prepared as a master's thesis, 157 poems belonging to the poet were examined in the poetry book Dostlar Beni Hatırlasın, which was collected years after the death of Âşık Veysel and came out of the İnkılâp publishing house, which contained all his poems. In our study, an Âşık Veysel dictionary was created, and the frequency index of words is also indicated in the dictionary. Additionally, the groups of words used by the poet were determined and studied in the context of vocabulary. The method of classification in the form of main titles and subheadings was preferred when examining the poet's vocabulary. Based on the poems of Âşık Veysel, who has a rich vocabulary, his literary identity was tried to be analyzed and explained. Keywords: Groups of words, dictionary, index, Âşık Veysel

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
659061		Moldogazi Tokobayev'in Kaygılıu Kakey adlı tiyatro eserinin söz dizimi incelemesi (Metin-aktarım-inceleme) / The syntax review of Moldogazi Tokobayev's theatre work named Kaygılıu Kakey (Text-transfusion-analysis) Yazar: YAĞMUR DEMİRTAŞ Danışman: DOÇ. DR. GÜL BANU DUMAN Yer Bilgisi: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2021 316 s.

Söz dizimi; kelime grupları, cümle ve cümle çeşitlerini inceleyen bilim dalıdır. Bu yapıların ne gibi kurallara bağlı olduğunu söz dizimi ortaya koymaktadır. Her dilin kendine özgü bir söz dizimi yapısı vardır ve söz dizimi yapılarının dilleri birbirinden ayıran özellikleri bulunmaktadır. Çağdaş Kırgız edebiyatının ilk temsilcilerinden biri olan Moldogazi Tokobayev'in yazdığı "Kaygılıu Kakey" (Kaygılı Kakey) adlı eseri söz dizimi açısından incelenmiştir. Eserdeki kelime grupları, cümlelerin öğeleri ve türleri sınıflandırılmıştır. Yapılan sınıflandırmalar başlıklar halinde verilmiş ve muhtelif yerlerde sonuç kısmı eklenmiştir. Çalışmada verilen örnek cümleler eserdeki nu-maralarıyla verilmiştir. Örnek cümle tahlilleri ilave edilmiştir. Çalışmanın amacı, Kırgız Türkçesinin söz diziminde cümle, kelime grupları, cümle türleri ile ilgili özellikleri ortaya koymak ve Kırgız Türkçesinin söz dizimi çalışmalarına katkı sağlamaktır.

Syntax is a discipline which works on phrases, sentences and types of sentences. It puts forward on what rules these structures depend. Every language has its own syntax and syntax structures have characteristics that are different from other languages. "Kaygılıu Kakey" (Anxious Kakey) written by Moldogazi Tokobayev who is one of the first representatives of Modern Kirghiz literature, was examined in terms of syntax. The phrases, the elements of sentences and types were classified. The classifications that were made were given as titles and the result part was added in various points. The sample sentences in the study were given

with numbers from the book. The examinations of sample sentences were given. The aim of the study is to present the characteristics related to the sentence, the phrases and the sentence types of Kirghiz Turkish syntax and assist Kirghiz Turkish syntax studies.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
669773		Necip Fazıl Kısakürek'in Kafa Kâğıdı adlı romanında söz dizimi / Syntax in Necip Fazıl Kısakürek's novel: "Kafa Kâğıdı (Identity Card)" Yazar: TOLGAHAN ARIK Danışman: PROF. DR. NADİR İLHAN Yer Bilgisi: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2021 170 s.

Dil, bir toplumun maddî ve manevî öğelerinin gelecek nesillere aktarılmasını sağlayan en önemli vasıta. Dil, ait olduğu toplumun özelliklerini yansıtır, zamanla değişir ve gelişir. Ancak dilin bünyesinde yer alan söz dizimi kurallarının değişmesi, diğer unsurlara göre zordur. Türk dilinin temel söz dizimi kuralı yardımcı unsurun başta, asıl unsurun ise sona yer almasıdır. Dilin söz dizimi özelliklerinin en güzel göstergesi ise edebî metinlerdir. Edebi metinlerde yer alan söz dizimi unsurlarının incelenmesi, Türkçenin cümle yapısının geliştiği güzel bir şekilde meydana gelmediğini aksine belirli kurallar çerçevesinde oluşturulduğunu ispatlamaktadır. Bu çalışmada, Necip Fazıl Kısakürek'in Kafa Kâğıdı romanındaki söz dizimi unsurları olan kelime grupları ve cümlelerin tespit edilip ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Çalışmamızda Leyla Karahan'ın cümle türleri üzerine yapmış olduğu iki tasnifi esas alınarak diğer kaynaklardan da yararlanılarak romanda yer alan söz dizimi unsurları kaynak tarama yöntemiyle tespit edilmiştir. Eserin ilk baskından tespit ettiğimiz kelime gruplarını, cümle öge ve türlerini sınıflandırarak romanda kullanıldıkları sayfa numaralarıyla birlikte alfabetik olarak sıralı bir şekilde verilmiştir. Sonuç bölümünde de tespitlerimiz ve değerlendirmelerimize yer verilmiştir. Elde edilen sayısal bulgulardan yararlanılarak Necip Fazıl Kısakürek'in Kafa Kâğıdı romanında Türk dilinin söz dizimi unsurlarını etkin şekilde kullandığı ve söz dizimi kurallarına uyduğu görülmüştür. Bu çalışmayla Türk dilinin Orhun Yazıtları'ndan itibaren günümüze kadar olan seyri içerisinde temel kurallarını koruyan söz diziminin özellikleri ve Türkçenin zenginlikleri, Necip Fazıl Kısakürek'in Kafa Kâğıdı romanından hareketle tespit edilmiştir. Tespit edilen söz dizimi özelliklerinin ve örneklerinin Türkçenin söz dizimi ile ilgili yapılan çalışmalarına katkı sağlaması beklenmektedir.

Language is the most important means of transferring the material and spiritual elements of a society to future generations. Language reflects the characteristics of the society to which it belongs, and it changes and develops in time. However, alternation of the syntax rules in the language is more difficult than other alternations. The basic syntactic rule of the Turkish language is that while the auxiliary element takes part at the beginning of the sentence, the main element, predicate, at the end. Literary texts are the best indicators of the syntactic features of the language. Analyzing the syntax in literary texts proves that the sentence structure of Turkish is not formed randomly, on the contrary, it is formed within the framework of certain rules. In this study, it is aimed to identify and reveal the word groups and sentences, which are syntax elements in Necip Fazıl Kısakürek's novel, Identity Card. Mainly based on the two classifications made by Leyla Karahan on the sentence types and

also using other sources, the syntax elements in the novel were identified by using the source scanning method in our study. By classifying the word groups, sentence elements and sentence types that we identified in the first edition of the work, they are edited in alphabetical order together with the page numbers which they are on in the novel. Our findings and evaluations are included in the conclusion section. Using the acquired numerical findings, it was observed that Necip Fazıl Kısakürek effectively used the syntax elements and complied with the syntactic rules of the Turkish language in his novel "Kafa Kâğıdı (Identity Card)". With this study, the features of the syntax, which preserves the basic rules of the Turkish language from the Orkhun Inscriptions to the present, and the richness of the Turkish language have been found out based on Necip Fazıl Kısakürek's novel "Kafa Kâğıdı (Identity Card)". It is expected that the detected syntax features and examples will contribute to the studies on Turkish syntax.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
660979		Irak Türkmen deyimleri ve atasözlerinin söz dizimi / Syntax of idioms and proverbs of Iraq Turkmens Yazar:FATİMAH SERAJALDEEN TAHA GUMUSH Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ NİMET KARA KÜTÜKÇÜ Yer Bilgisi: Karabük Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2021 224 s.

Deyimler ve atasözleri, toplumların kültürünü, sosyal olaylarını, gelenek ve göreneklerini kuşaktan kuşağa aktaran özlü sözlerdir. Deyimler ve atasözleri milletlerin sosyal, ekonomik ve kültürel değerlerini geçmişten günümüze kadar taşır, kültürel miras olma niteliği gösterir. Deyimler, iletilmek istenen bir düşüncenin açık bir şekilde ifade edilmesini ve az sözle çok şey anlatılmasını sağlayan etkili sözlerdir. Atasözleri ise, genellikle bir yargıyı bildirir ve çoğu zaman da topluma bu yolla öğüt ve ders vermesini amaçlar. Deyimler ve atasözleri bütün toplumlarda olduğu gibi Irak Türkmenleri'nin de toplumunda önemli bir yere sahiptir. Irak Türkmenleri'nde, toplumsal olayları ifade etmek için kaleme alınan ve hoyrat adı verilen ayrıca Türkmen edebiyatında da yaygın olarak kullanılan bu tür şiir türünde de çok fazla tercih edilmiştir. Türkiye Türkleri'nin ve Irak Türkmenleri'nin deyimleri ve atasözleri arasında oldukça benzerlikler görülmüştür. Irak Türkmenleri'nin yaşadıkları olaylar deyimleri ve atasözlerine yansıyor günümüze kadar gelmiştir. Bu çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm olan girişte Türkmen kelimesinin kökeni, Irak Türkmenleri'nin tarihî, Irak Türkmenleri'nde deyimler ve atasözleri hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca deyimler ve atasözleri söz dizimi bakımından inceleneceği için söz dizimi konusunda da kısaca bilgi verilmiştir. İkinci bölüm deyimler ve atasözlerinin söz dizimi bakımından incelendiği bölümdür. Bu bölümde Irak Türkmenleri'nde bulunan deyimler ve atasözleri kelime gruplarına ayrılmıştır. Üçüncü bölümde ise, Irak Türkmenleri'nin cümle hâlindeki deyimleri ve atasözleri incelenmiştir. Dördüncü bölüm sonuç bölümüdür, incelemelerde elde edilen veriler tablolar şeklinde gösterilmiştir. Anahtar Kelimeler: Irak Türkmenleri, Deyimleri, Atasözleri, Söz dizimi

İdioms and proverbs are quotations that convey the culture, social events, traditions and customs of societies from generation to generation. İdioms and proverbs carry the social,

economic and cultural values of the nations from the past to the present and show the quality of being cultural heritage. Idioms, on the other hand, are effective words that enable a clear expression of a thought to be conveyed and to explain a lot with little words. Proverbs usually express a judgment and often aim to teach the public in this way. İdioms and proverbs have an important place in the society of İraqi Turkmens as in all societies. In the İraqi Turkmen, this type of poetry, which was written to express social events are called hoyrat, which is also widely used in Turkmen literature. It was observed striking similarities between idioms and proverbs Turkey Turks and İraqi Turkmens. This study consists of four main chapters. The first chapter gives an introduction about the origin of the word Turkmen, the history of İraqi Turkmen, idioms and proverbs in İraqi Turkmens. In addition, as idioms and proverbs are examined in terms of syntax brief information is given about it too. In the second chapter idioms and proverbs are examined in terms of syntax. In this chapter, idioms and proverbs in İraqi Turkmen are divided into word groups. In the third part, İraqi Turkmens idioms and proverbs in sentence form are examined. Forth part is conclusion, the data obtained from in the studies are shown in the form of tables. Keywords: İraq Turkmens, Idioms, Proverbs, Syntax

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
681579		Halide Edip Adıvar'ın Tatarcık romanının söz dizimi / The syntax study of Halide Edip Adıvar's novel: Tatarcık Yazar: YUSUF ZİYA ÖZEN Danışman: DOÇ. DR. SEVDA ÖZEN ERATALAY Yer Bilgisi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2021 156 s.

Her canlının kendine özgü iletişim becerisi bulunmaktadır. İnsanları tüm canlılardan ayıran en belirgin özellik ise dildir. Duygu ve düşüncelerimiz dil sayesinde dışarıya aktarılır. Bir dili doğru kullanmak ya da iyi anlayabilmek için o dilin kurallarını bilmek gerekir. Bu bağlamda söyleyebiliriz ki bir dilin söz dizimini iyi anlamak o dili iyi bilmek demektir. Söz dizimi hemen her dilde farklılıklar gösterir. Türk dili söz dizimi açısından çok da zor olmayan diller arasındadır. Türk dilini ya da farklı dilleri daha iyi anlamak, bilmek için yapılması gerekenlerden biri belki de söz dizimi çalışmalarına bakmaktır. Bu, dili doğru kullanma açısından son derece önemlidir. Türkiye Türkçesinin önemli çalışma alanlarından biri olan söz dizimi çalışmaları birçok akademik çalışmaya konu olmaktadır. Bu çalışmada Halide Edip Adıvar'ın Tatarcık romanı söz dizimi açısından incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı daha önce yapılan söz dizimi çalışmalarından da yararlanarak Tatarcık romanını sözcük grupları, cümlelerin öğeleri ve türleri bakımından inceleyerek eserde nasıl kullanıldığını ortaya çıkarmaktır. Ayrıca Tatarcık romanından hareketle yazarın kullandığı dil hakkında çeşitli tespitler yapmaktadır. Bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde Halide Edip'in hayatı, edebi kişiliği üzerinde durularak romanın özetine yer verilmiştir. İkinci bölümde belirtme grupları hakkında bilgi verilerek romandaki örneklerine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde cümlelerin öğeleri ayrıntılı açıklanarak romandaki örneklerine yer verilmiştir. Dördüncü bölümde ise cümle çeşitleri; yüklemelerine göre, anlamlarına göre, yüklemelin yerine göre ve yapısına göre ayrıntılı olarak incelenerek metinde geçen örneklerine yer verilmiştir.

Every living thing has its own communication skills. The most distinctive feature that distinguishes humans from all the living thing is language. Our feelings and thoughts are transmitted through language correctly and use it correctly, it is necessary to know the rules of that language well. In this sense we can say that; to understand the syntax of a language clearly means to know that language well. The syntax differs in almost every language. Turkish language is among the languages that are not difficult in terms of syntax. One of the most important things to do in order to understand and know the Turkish language better is to look at the syntax studies. This is extremely important for using a language correctly. Syntax studies one of the important study areas of Turkey Turkish are the subject of many academic studies. In this study, Halide Edip Adıvar's Tatarcık novel has been examined in the terms of syntax. The main aim of this study is to reveal how it is used in the work by examining the Tatarcık novel in terms of word groups, elements of sentence and element types by making use of the previous syntax studies. It is also to make various determinations about the language used by author based on Tatarcık novel. This study consist of four parts: In the first part, the summary of the novel is given by emphasizing the life, literary personality and works of Halide Edip in the second part, the examples in the novel are given by giving information about the designation groups. In the third part, the elements of the sentence are explained in detail and examples in the novel are given. In the four part, sentence types have been examined in detail according to its predicates, meanings, place and structure of the predicate examples in the text have been included.

Tez No İndirme
670156

Tez Künye

Eski Uygurca Çaştani Bey ve Aç Bars hikâyelerinin söz dizimi incelemesi / A syntactic analysis of the story of Çaştani Bey and Aç Bars in old Uighur language
Yazar: SENA YALÇIN
Danışman: DOÇ. DR. BETÜL ÖZBAY
Yer Bilgisi: İstanbul Medeniyet Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature
Dizin:

Durumu

Onaylandı
Yüksek
Lisans
Türkçe
2021

137 s.

Türkçede söz dizimi çalışmaları diğer çalışma alanlarına nazaran ihmal edilmiş bir konudur. Bu çalışmalar, Eski Türkçe metinlerinde ise son derece azdır. Türkiye'de söz dizimi konusunun pek yaygın olmaması, Eski Türkçe metinlerin çoğunun söz dizimi çalışacak kadar derli toplu olmaması gibi sebepler bu minvalde çalışmaların yapılmasını daha da zorlaştırmıştır. Bu nedenle yüksek lisans tezimiz için böyle bir çalışmayı tercih ettik. Bu çalışmanın amacı, Eski Uygurca Çaştani Bey ve Aç Bars hikâyelerinin söz dizimi incelemesini yaparak Eski Türkçede söz diziminin nasıl olduğunu anlamaya çalışmaktır. Tezimizin başlangıç bölümünde özellikle söz dizimi üzerine teorik bilgiler yer almaktadır çünkü söz dizimi özelliklerini anlayabilmek için sözcük türleri ve söz öbeklerini de incelemek gerekmektedir. "Eski Uygurca döneminde genel bir söz dizimi var mıydı?", "Eski Uygurcadaki cümlelerin söz diziminin genel görünümü nasıldır?", tercüme metinlerde "Türkçenin yaygın söz dizimi sıralanışı olan özne-nesne-yüklem sıralamasını görmek mümkün müdür?" gibi soruların cevapları tez boyunca araştırılmıştır. Tezimizde söz dizimi incelemesini yaptığımız Eski Uygurca Çaştani Bey ve Aç Bars hikâyeleri üzerinde günümüze kadar yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır fakat bu iki hikâyeyi söz dizimi açısından ele alan müstakil bir çalışma mevcut değildi. Ayrıca, cümle incelemelerinde birbirini takip eden

olaylar içeren, bütünlüklü ve hasarlı olmayan metinler tercih etmek oldukça önemli bir husustur. Bu iki metin, bir olay örgüsü barındırmaları, cümle çeşitliliğinin ve bağlı cümle sayılarının fazla olması, Türkiye'de tanınan ve bilinen metinler olmaları gibi nedenlerden ötürü Eski Türkçe eserler içinde çalışmanın amacına uygun metinler olduğu için incelemek üzere seçilmişlerdir. Çalışma hazırlanırken lisansüstü eğitim enstitüsünün yüksek lisans tezleri için tanıdığı zaman da göz önünde bulundurularak çalışmada bazı sınırlamalar yapılmıştır. Bu çalışmadaki amacımız söz konusu metinlerin söz dizimi incelemesini yapmak olduğundan müstakil bir metin yayımı çalışması yürütülmemiştir. Metinler üzerine daha önce yapılmış çalışmalardan etraflıca yararlanılarak örnek cümleler seçilmiş ve tezin giriş bölümünde verilen teorik dilbilgisi kılavuzuna uygun olarak analiz edilmiştir. Bu tez çalışması temelde: Giriş, Eski Uygurca Çaştani Bey ve Aç Bars hikâyeleri, İnceleme ve Dizin bölümlerinden oluşmaktadır. Anahtar Kelimeler: Çaştani Bey Hikâyesi, Aç Bars Hikâyesi, Eski Uygurca, Söz Dizimi, Eski Türk Dili.

Compared to other fields of research, studies on Turkish syntax are still largely untouched and unstudied. This is all the more so true in regard Old Turkic texts which have been the subject of scarcely any study. Syntax is not a widely-known and studied discipline in Turkey. Further, a great number of Old Turkic texts are not catalogued in an organized manner to allow pertinent studies. These are all reasons making the relevant research even more difficult, hence justifying the necessity of the present study. The study is intended to perform a syntactic analysis of the Old Uighur stories Çaştani Bey and Aç Bars. As an analysis of word classes and phrases is prerequisite to the analysis of sentences, it also incorporates chapters on the subject. The study aims to find answers to the following research questions: "Was there a general word order during the Old Uighur period?", "Is it likely to have the subject-object-verb order, i.e. the anticipated word order of Turkish, in translated texts?" There are several studies so far on the Old Uighur stories Çaştani Bey and Aç Bars. Yet, no study has exclusively focused on these two stories from a syntactic point of view. As far as sentence analysis is concerned, it is highly important to select complete, undamaged, and intact texts containing a series of successive events. As they feature a certain plot, have a great deal of diverse and subordinate sentences, and are well-known texts in Turkey, they were considered to be the most appropriate ones among Old Turkic texts; thus, selected as the corpus of the study. While preparing the study, there have been some limitations considering the time allowed for an MA thesis. Because of the time limitation there was no attempt to decipher and transcribe the stories Çaştani Bey and Aç Bars. As the study has the objective to conduct a syntactic analysis of the texts in question, there was no attempt to publish a critical edition per se. Thus, previous publications were used widely. By using the previous studies on these texts, sample sentences were selected and analyzed in accordance with the theoretical grammar guide given in the introduction of the thesis. This thesis consists of the chapters Introduction, Old Uighur Stories Çaştani Bey and Aç Bars, Analysis and Index. Keywords: Story of Çaştani Bey, Story of Aç Bars, Old Uighur Language, Syntax, Old Turkish.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
709573		Orhan Seyfi Orhon'un "Şiirler" adlı kitabının söz dizimi / Syntax of Orhan Seyfi Orhon's book titled "Şiirler (Poems)" Yazar:NAGEHAN TOPÇU Danışman: PROF. DR. CEVAL KAYA Yer Bilgisi: Ardahan Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2022 465 s.

Dili Bilim Dalı
Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and
Literature
Dizin:

Toplumlar gibi insanlarda dillerinden yakalanmaktadır. Yapılan bu çalışmada söz diziminden yola çıkarak şairin bireysel üslubunu yakalamayı amaçlamaktadır. Üç ana bölüm halinde hazırlanan çalışma; Orhan Seyfi Orhon'un hayatı, fikri ve edebi şahsiyeti, eserleri, eserlerinde en çok kullandığı temalar, söz öbekleri ve özellikleri, cümle ve cümlenin öğeleri hakkında bilgiler ve son olarak şaire ait 128 adet şiirin cümle çözümlenmeleri ve söz öbeği çözümlenmelerini kapsamaktadır. Çalışma temel olarak literatür taraması yöntemi ile yürülmüştür. Yapılan taramalar sonucunda şairin arka planda kalmış yönleri araştırılmıştır ve pek çok gramercinin konu ile ilgili görüşleri tespit edilmiştir. Yüklemi fiil olan toplam 1669 kelime, yüklemi isim olan toplam 820 kelime tespit edilmiştir. Bununla birlikte pek çok sayısal veriler elde edilmiştir. Çalışma sonucunda şairin eylem cümlelerini ağırlıklı kullanmasından dolayı hareketli bir şiir diline sahip olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca en çok sıfat tamlaması kullanmış olduğundan betimlemelere önem verdiği anlaşılmıştır. Anahtar Sözcükler: Söz dizimi, Şiir, Söz öbeği, Cümlenin öğeleri, Orhan Seyfi Orhon.

Like societies, people are caught by their tongues. In this study, it is aimed to catch the poet's individual style based on the syntax. Orhan Seyfi Orhon's life, intellectual and literary personality, his works, the most used themes in his works, phrases and features, information about sentence and sentence elements, and finally, sentence analysis and phrase analysis of 128 poems belonging to the poet. The study was basically carried out with the method of literature review. As a result of the scans, the aspects of the poet that remained in the background were investigated and the views of many grammarians on the subject were determined. A total of 1669 words with verbs and 820 words with nouns have been identified. However, many numerical data were obtained. As a result of the study, it has been understood that the poet has an active poetic language due to his heavy use of action sentences. In addition, it was understood that he gave importance to descriptions since he used adjective phrases the most. Keywords: Syntax, Poetry, Phrase, Elements of the sentence, Orhan Seyfi Orhon.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
42692		Tarık Buğra'nın romanlarında sözdizimi / Syntactic structures of Tarık Buğra's novels Yazar:MUHARREM DAŞDEMİR Danışman: PROF.DR. EFRASİYAP GEMALMAZ Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Buğra, Tarık = Buğra, Tarık ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Üslup = Stylistic	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1995 458 s.

ÖZET Bu çalışmada Tank Buğranın kitap halinde yayınlanmış on bir romanından alınmış 10 sayfalık bir metin bütüncesi (corpus) sözdizimi açısından incelenmiştir. Çalışma "Giriş" bölümünü takip eden yedi bölümden oluşmaktadır. "Kavramların İşaretlenmesi" adlı birinci bölümde müstakil kavramları karşılayan kelime ve kelime grupları; "Taban Halindeki Öğeler"

adlı ikinci bölümde, isim ve fiil tabanları; "Kavram İlişkileri" adlı üçüncü bölümde belirtili tamlamalar ve belirtme unsurları; "Tümleş- Yüklem İlişkileri" adlı dördüncü bölümde cümlenin öğeleri; "Cümle Dışı Öğeler" adlı beşinci bölümde cümlenin kurucu olmayan öğeleri; "Cümle Yapılan" adlı altıncı bölümde cümle kalıplan ve bunların örnekleri; "Metinlerin Sayısal Özellikleri" adlı yedinci bölümde cümlelerin ve morfolojik öğelerin kullanım oranları dikkatlere sunulmuştur. Çalışmanın sonunda elde edilen bilgiler "Sonuç" bölümünde belirtilmiş ve çalışma "Şekilbilgisi Dizini" ile "Bibliyografya" verilerek bitirilmiştir.

SUMMARY In this study a text-corpus of 110 pages taken from Tank Buğra's eleven novels has been analysed from the syntax point of view. The study consists of seven parts following the "introductory" part- In the first chapter named "Pointing Concepts", are words and word groups answering the independent concepts; In the second chapter named "Elements in Öte form of root", noun and verb roots; In the third chapter named "Concept relations", genitival constructions and genitive elements; In the fourth chapter named "Object-verb relations", the element, of a sentence; In the fifth chapter named, "Elements out of Sentence", the unconstituent elements of sentence; In the sixth chapter named "Sentence Structures", sentence patterns and examples to them; In the seventh chapter named "Numeric Characteristics of texts", usage ratios of sentences and morphologic elements have been presented to reader's attention. The results obtained at the end of the study have been expounded in the "Conclusion" and the study has been ended with "Bibliography" and "Morphology" index.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
52079	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	The implications of antisymmetry theory of syntax on Turkish word order / Antisimetri sözdizim teorisinin Türkçe'nin sözcük dizilişine sezdirimleri Yazar: MELTEM KELEPİR Danışman: PROF. DR. A. SUMRU ÖZSOY Yer Bilgisi: Boğaziçi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Antisimetri Sözdizim Teorisi = Antisymmetry Syntax Theory ; Dilbilgisi = Grammar ; Sezdirimler = Implicatures ; Sözdizim = Syntax ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 1996 92 s.

Bu çalışma Kayne'nin (1994) Antisimetrik Sözdizim Teorisi'nin Türkçe'ye sezdirimlerini incelemektedir. Antisimetri Teorisi, Belirleyici-Baş Sözcük- Tümleş sırasının tüm dillerin evrensel derin yapı düzenini yansıttığını ve Özne-Eylem-Nesne sırasından farklı yüzeysel yapılar sahip dillerde, bu yapılar ulaşmak için bir takım hareket kurallarının uygulandığını öne sürmektedir. Bu kurullarla, derin yapıda baş sözcüğün sağ tarafında olan tümleş,

yüzeysel yapıda, baş sözcüğün üzerindeki işlevsel kategorinin Belirleyici konumuna gitmektedir. Genellikle bir "Özne-Nesne-Eylem" dili olarak kabul edilen Türkçe'nin basit yapıları incelendiğinde, Antisimetri Teorisi'nin, özellikle, yüzeysel yapıda Özne-Tümleç-Eylem düzenindeki tümcelerde, tümleçlerin gidebilecekleri konma noktasını sağlayamadığı saptanmıştır. Belirtisiz nesnelere, odaklanan kurucular ve soru sözcüğü öbekleri gibi eylemden hemen önceki konumda bulunması gereken kurucuların olduğu tümcelerin incelenmesi sonucunda, Antisimetri Teorisi'nin bu kurucuların eylemden hemen önceki konuma geçişini sağlayacak zorunlu hareket kuralları önermesi gerektiği anlaşılmaktadır. Belirtisiz nesnelere incelenmesi, aynı zamanda, Türkçe'de tümlecin, Antisimetri Teorisi'nin beklentilerinin aksine, derin yapıda eylemin sağında değil solunda olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Son olarak, içinde artgönderme ilişkileri, alan ilişkileri, sözdizimsel adalar bulunan yapılar ve tümleç tümceciklerinin içinden bir kurucunun tümcecik dışına çıkması gibi durumlar incelendiğinde, Türkçe'de eylemden sonraki konumun tümlecin derin yapıdaki konumu değil, bitştirilmiş bir konum olduğu saptanmıştır. viSonuç olarak, bu çalışma, Antisimetri Teorisi'nin Belirleyici-Baş Sözcük- Tümleç sırasının tüm doğal dillerin evrensel derin yapı dizilişini temsil ettiği iddiasının fazla güçlü bir iddia olduğunu ortaya çıkarmıştır. vii

ABSTRACT The Implications of Antisymmetry Theory of Syntax on Turkish Word Order by Meltem Keleşir This study analyzes the implications of Kayne's (1994) Antisymmetry Theory of Syntax for Turkish. Antisymmetry Theory proposes that Spec-Head-Complement is the universal D-structure order of all human languages and the languages with the S-structure order other than SVO achieve to different orders by the application of some movement rules which involve the movement of the complement that is base-generated to the right of the head to the Spec position of the functional category above the head. An analysis of simplex structures in Turkish, which is commonly considered to be an SOV language, suggests that the Antisymmetry Theory does not provide available landing sites for the moved complements for some structures, especially for the unmarked SOV order. Evidence from the structures with the constituents that must occur in the immediately preverbal position such as non-specific objects, focused constituents and wh-phrases imply that the theory must propose obligatory movement rules to move these constituents to the immediately preverbal position. The analysis of non-specific objects also suggest that the complement is base-generated to the left of the verb in Turkish, not to the right as expected by the Antisymmetry Theory. IVFinally, evidence from anaphoric relations, scope relations, syntactic islands and movement out of complement clauses lead to the conclusion that the postverbal position is an adjoined position in Turkish, not the base-generated position for the complement. In conclusion, this study argues that the Antisymmetry Theory of Syntax is too strong in claiming that Spec-Head-Complement is the universal order of all human languages.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
56627	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	A Sign based phrase structure grammar for Turkish / Türkçe için im temelli öbek yapısal sözdizimi Yazar: ONUR TOLGA ŞEHİTOĞLU Danışman: YRD. DOÇ. DR. CEM BOZŞAHİN Yer Bilgisi: Orta Doğu Teknik	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 1996 97 s.

Üniversitesi / Fen Bilimleri
Enstitüsü / Bilgisayar
Mühendisliği Bilim Dalı
Konu: Bilgisayar Mühendisliği
Bilimleri-Bilgisayar ve Kontrol
= Computer Engineering and
Computer Science and Control
Dizin: Dilbilgisi = Grammar ;
Söz dizim = Syntax ; Türkçe =
Turkish

Bu çalışmada, Türkçe sözdizimi bilgiye dayalı bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir. İme dayalı dilbilimsel gösterim ve HPSG (Baş-sürümlü Öbek Yapısal Dilbilim) kuramı Türkçe'ye uyarlanmıştır. HPSG, dildeki nesnelere bilgisel içerikleriyle gösterimine dayanan çağdaş bir sözdizimi ve anlambilim kuramıdır. Temel bilgi ögesi im denilen içice ve kalıtsal türlendirilmiş özellik yapılarıdır. Uygulamada mantık programlama dili olarak özellikle HPSG uygulamaları için tasarlanmış olan ALE kullanılmıştır. Türkçe'deki dil öğelerinin bir tür ve yapı tanımı yapılmıştır. Altulamama, yan cümleler, öbek sıra değişimi, tümleç-niteleyen ilişkileri ve ortaç yapıları ALE'de çalışan bir ayrıştırıcı ile tasarlanmış ve uygulanmıştır. Anahtar Kelimeler: sözdizimi, Türkçe Dilbilgisi, ayrıştırma, öbek yapısı iv

This study analyses Turkish syntax from an informational point of view. Sign based linguistic representation and principles of HPSG (Head-driven Phrase Structure Grammar) theory are adapted to Turkish. The basic informational elements are nested and inherently sorted feature structures called signs. In the implementation, logic programming tool ALE - Attribute Logic Engine - which is primarily designed for implementing HPSG grammars is used. A type and structure hierarchy of Turkish language is designed. Syntactic phenomena such as sub-categorization, relative clauses, constituent order variation, adjuncts, nominal predicates and complement-modifier relations in Turkish are analyzed. A parser is designed and implemented in ALE. Keywords: syntax, Turkish Grammar, parsing, phrase structure m

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
51842	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Sa`di-yi Şirazi`nin Bostan ve Gülistan`ında sözdizimi / Yazar: NİMET YILDIRIM Danışman: PROF. DR. SAİME İNAL SAVİ Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Doğu Dilleri ve Edebiyatları Ana Bilim Dalı Konu: Doğu Dilleri ve Edebiyatı = Eastern Linguistics and Literature Dizin: Bostan ve Gülistan = Bostan and Gulistan ; Dilbilgisi = Grammar ; Fars edebiyatı = Persian literature ; Sa`di-yi Şirazi	Onaylandı Doktora Türkçe 1996 223 s.

= Sa`di-yi Şirazi ; Söz dizim =
Syntax

Bu çalışma, İran edebiyatı tarihinin en ünlü simaları arasında yer alan VII./XIII. yüzyılda yaşamış büyük söz ustası Sa'dî-yi Şîrâzî'nin hem edebî ve hem de dil özellikleri bakımından değerli olan Bostan ve Gülistan adlı yapıtlarının Farsça gramerinin sözdizimi açısından incelenmesini konu almaktadır. Bostan, Sa'dî'nin kaleme almış olduğu, manzum eserleri arasında en önemli yeri işgal eden ilk müstakil eseridir. Özellikle klasik kaynaklarda Sa'dînâme ve modern kaynaklarda Bostan adıyla bilinen bu eser, mesnevi tarzında mütekârib vezninde yazılmıştır. Bostan, bir dibace ve on babadan oluşmaktadır. Toplam beyit sayısı, 4011 dir. İşlediği konular arasında ahlaktan düşünceye, hikmetten siyasete, yaşayış tarzlarına ve öğütlere kadar çeşitli mevzular yer almaktadır. Bütün bu konular, manzum hikayeler şeklinde kaleme alınmış, ibretli sözlerle de süslenerek belagat ve fesahat yüklü ifadelerle zenginleştirilmiştir. Gülistan, Sa'dî'nin yazarlık kabiliyetini göstermesi açısından eserleri arasında çok ayrı bir yere ve öneme sahiptir. Sa'dî'nin Bu eserinde sergilediği en büyük sanat, Farsça nesri tekellüften, tasannu'dan, garip terkipler ve anlaşılması zor ibarelerden kurtarmış olması ve ona tabii, ölçülü bir yapı kazandırmış olmasıdır. Gülistan m nesri, fennî nesrin en olgunlaşmış örneğidir. Bu eserinde de Sa'- dî, yine ahlak, nasihat, hikmet, öğüt ve daha başka konulan mensur hikayeler ve şiirlerle kaleme almıştır. Eser bir mukaddime ve sekiz babadan oluşmaktadır. Çalışma, bir giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde kısaca Sa'dî, eserleri ve yapılan çalışma hakkında bilgi verilmektedir. Birinci bölümde Bostânve Gülistan kelimeler açısından ele alınmış, bu iki eserde kullanılmış olan ve bağımsız olarak cümlede görev alabilen isim, sıfat, zamir, fiil, zarf, fiilimsi gibi kelime türleri, görevlerine göre tasnif edilip bir araya toplanarak cümle içerisinde buldukları görevler ayrı ayrı konu başlıkları altında örnekleriyle incelenmiştir. İkinci bölümde yine aynı eserler, Farsça sözdizimi açısından ele alınmış, cümleleri, cümle türleri ve cümle yapılan, özellikle bağımlı bileşik cümle türleri ayrı ayrı başlıklar altında ayrıntılı olarak incelenmiştir.

This dissertation attempts to study the syntactic characteristics of Bostan and Gülistan, which are the most well-known works of Sa'dî-yi Shirazî, the master of Persian rhetoric and one of the most prominent literary figures of Iran in the 13 th Century A.D. Bostan, appears to be the most significant one among his other pieces of verse was compiled in an independent single volume. In classical literature known as Sa'dînâme, it was composed in masnawi form in mutekarib meter. It consists of 4011 lines with a prologue and ten chapters. Its major themes range from moral lessons and advices to philosophical thoughts, from ways of daily life to politics. Such themes are conveyed in exemplary stories in verse, ornamented with phrases of eloquence. Gülistan is a distinguished piece of literature demonstrating this ability and creativeness as a writer. The most significant feature of this work is that Sa'dî eliminated ornate and elaborate language from Persian prose, did not use queer or peculiar phrases or ambiguous expression. Instead, he preferred a plain and natural style. The prologue is followed by eight chapters. The present study is composed of an introduction and two chapters. The life and works of Sa'dî and the method employed can be found in the introduction in the first chapter the words used in these two pieces of work such as nouns, adjectives, pronouns, verbs, adverbs and participles are classified and listed according to their function and usage in sentences. In the second chapter, the two works are studied from the point of view of Persian syntax. The sentences are classified under separate titles such as sentence structure, compound and complex sentences etc.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
64497	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	On some issues of interface in Turkish and English: Synthetic compounding / Türkçe ve İngilizce`de bazı arayapı konuları: Sözdizimsel isim tamlamaları Yazar:LYNDA MICHELE LONSDORF Danışman: PROF. DR. SUMRU ÖZSOY Yer Bilgisi: Boğaziçi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Biçimbilim = Morphology ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilgisi-tamlamalar = Grammar-noun phrase ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish ; İngilizce = English	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 1997 94 s.

KISA ÖZET Türkçe ve İngilizce de bazı arayapı konulan: Sözdizimsel isim tamlamaları Lynda Michele Lonsdorf Bu tezde, sözdizimsel isim tamlamalarının sözdizimsel ve biçimbilimsel özellikleri arasındaki ilişkiler ile ilgili konular tartışılmaktadır. Bu tezde, özellikle sözdizimsel isim tamlamaların Türkçe için geçerliliği ve -si ekinin bu sözcüklerdeki etkisi üzerinde durulmaktadır. Bu inceleme, Chomsky (1970), Roeper ve Siegel (1978), Selkirk (1982), Lieber (1983), Di Sciuffio ve Williams (1987), Fabb (1984) and Roeper (1988), gibi çalışmalarda tartışılan üretimsel dilbilim ilkelerini esas almaktadır. Tez Türkçe'de sözdizimsel ad tamlamalarının varlığını kanıtlamaktadır. Sözdizimsel isim tamlamalarının bazı özelliklerinin, daha önceki çalışmalarda öne sürülen First Sister Principle'a uyma zorunluluğu gibi bazı sonuçların geçerli olup olmadığı tartışmasına ek olarak sözdizimsel ad tamlamalarının ikinci birimine eklenen tamlama takısının eşesli diğer eklerden derin yapı yoluyla ayrılması gerekliliği öne sürülmektedir.

ABSTRACT On Some Issues of Interface in Turkish and English: Synthetic Compounding by Lynda Michele Lonsdorf This treatise is a discussion of some issues of interface between syntax and morphology relating to Turkish synthetic compounds. In particular the treatise addresses the existence of synthetic compounds within Turkish as well as some of the implications of the affix -si to these compounds. The analysis assumes the principles of generative framework as expressed in works such as Chomsky (1970), Roeper and Siegel (1978), Selkirk (1982), Lieber (1983), Di Sciullio and Williams (1987), Fabb (1984) and Roeper (1988). The thesis argues that synthetic compounds exist within Turkish. Further, some of the properties of Turkish synthetic compounds are shown to challenge conclusions of other researchers such as a strict adherence to the First Sister Principle. It also argues that the overt Compound Marking affix attached to the second element of the synthetic compound needs to be differentiated from its phonologically identical counterparts through the syntactic deep structure of the Turkish synthetic compound. IV

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
73884	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	An Analysis of Turkish and English idioms from syntactic, semantic and pragmatic points of view special reference to dramatic works / Türkçe ve İngilizce deyimlerin tiyatro eserlerine ilişkin olarak sözdizim, anlam ve kullanım yönünden çözümlenmesi Yazar:GÜLAY ER Danışman: PROF. DR. CENGİZ TOSUN Yer Bilgisi: Gazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İngiliz Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; İngiliz Dili ve Edebiyatı = English Linguistics and Literature Dizin:Deyimler = Idioms ; Dilbilim = Linguistics ; Oyunlar = Games ; Sözdizim = Syntax ; Tiyatro = Theatre ; Tiyatro oyunları = Theater plays ; Türkçe = Turkish ; İngilizce = English	Onaylandı Doktora İngilizce 1998 260 s.

11 ÖZET Bu çalışmanın amacı, deyimlerin yapısını araştırmak, temel biçimlerinin gerek sözdizim gerekse sözlük öğeleri açısından herhangi bir değişikliğe açık olup olmadığını ve anlam açısından üretkenliğin mümkün olup olmadığını görmektir. Ayrıca, deyimlerin kendilerine özgü özellikler taşıyıp taşımadığını, eğer varsa bu özelliklerin belli bir dile özgü mü yoksa evrensel mi olup olmadığını araştırmayı amaçlamaktadır. Bunun yanında, bu çalışmada, deyimlerin kullanım bakımından iletişimdeki gücünü, bu kalıplaşmış anlatanların yoğun anlam yüklü olduklarını, bir düşünceyi, bir duyguyu veya bir durumu, onların deyim olmayan karşılıkları dikkate alındığında, daha etkili anlatım biçimi olduklarını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Yararlı bir çözümlenme, ancak bağımsız bir bütüncü üzerinde gerçekleştirilebileceği için, çözümlenmeye alınacak deyimler, herhangi bir ölçüt dikkate alınmaksızın seçilen dokuz tiyatro eserinden toplandı. Bu eserler ve yazarları şöyledir: Bekir Olayı (Nuri Güngör), Derya Gölü (Necati Cumalı), Ayla Öğretmen (Orhan Asena), Yangın Yerinde Orkideler (Mehmet Baydur), The Glass Menagerie (Tennessee Williams), Mrs Warren's Profession (Bernard Shaw), The Dog It was That Died (Tom Stoppard) ve Teeth (Tom Stoppard). İlk bölüm, çalışmaya bir zemin oluşturan bir alt bölümle birlikte, çalışmanın alanı ve amacı ile ilgilidir. İkinci bölüm, deyimlerin çözümlenmesinde temel olarak alman anlambilim ve edimbilim ile ilgili kavramlara ilişkin bir giriş sunmaktadır. Bu çalışmada deyimlerin dilbilim ve anlam yönünden çözümlenmesi anlam kurucusu kavramına dayalı olarak yapıldığı için, bu kavram üzerinde durulmuş ve edimbilime ilişkin önsayıltı, konuşma ilkeleri ve söz eylem gibi kavramlar tanıtılmıştır. Üçüncü bölüm ise, birden fazla sözlük öğesinden oluşan dilsel yapılara yer verirken, ayrıca deyimlerin özellikleri ve tanımlarına yer veren bir alt bölüm de içermektedir. Burada değinilen birden fazla sözcüklü dilsel yapılar, atasözleri, deyişler, ikilemeler ve benzeri kalıplaşmış anlatımlardır. Deyimlerin yapışım ve özelliğim daha iyi kavramak için, önce bu anlatımları ele almak gerekli görülmüştür. Üç ana alt bölümden oluşan dördüncü bölüm, çalışmanın özü olarak nitelenecek uygulama

bölümüdür. Burada deyimler anlam ve dilbilim yönleriyle birlikte, iletişimdeki işlevleri açısından tartışılırken, kullanım yönleri üzerinde durulmuştur. Deyimlerin anlam yönünden incelendiği ilk alt bölümde, önce mecazi dil ve doğrudan anlamlı dil arasında bir ayırım yapıp, daha sonra deyim aktarması ve deyim arasındaki ilişkilere değinilmiştir. Ayrıca deyimler, anlam kurucusu kavramı yönünden incelenirken, hangi deyimlerde sözcük-gönderge eşleşmesinin mümkün olduğu, ve deyimlerdeki sözcük öğelerinin eş anlamlarıyla değiştirilip değiştirilemeyeceği araştırılmıştır. Bunun yanında, deyimleri deyim yapan anlam ölçütleri üzerinde de durulmuştur. Bunu izleyen alt bölümde, hangi deyimlerin dilbilgisi ve sözdizim yapılarının değiştirilebileceği araştırılmıştır. Burada, söz konusu iki dilde dilbilgisi kurallarına uymayan deyimlere de yer verilmiştir. Son alt bölümde ise, deyimler daha önce sözü edilen edimbilim kavramları yönünden ele alınırken, onların deyim olmayan karşılıkları ile karşılaştırılıp, aralarındaki kullanım farklılıklarının saptanması amaçlanmıştır. Son bölüm ise, ortaya çıkan bulguların tartışıldığı ve bazı önerilerin yer aldığı sonuç bölümüdür. Bu çalışmada birincisi, çalışma boyunca kullanılan ve tiyatro eserlerindenIV toplanan Türkçe deyimlerin ve ikincisi, aynı amaçla toplanmış ve kullanılmış İngilizce deyimlerin abecesel listesini veren iki eki sonuç bölümünden sonra sunulmuştur.

ABSTRACT The aim of this study is to investigate the structure of idioms and to see whether their canonical forms are subject to any change either syntactically or lexically and whether semantic productivity is possible. It also aims to see whether they have their own characteristic features, and whether, if they have any, each of these characteristics is peculiar to a certain language or universal. Furthermore, it has been the purpose of the study to reveal the pragmatic power of idioms and the fact that such conventionalized expressions are full of intensive meanings, and the ways of expressing and communicating an idea, a feeling, or a situation in a more effective way when their non-idiomatic counterparts are taken into consideration. Since a valuable analysis can only be carried out on an independent corpus, in order to collect idioms for the analysis, nine dramatic works have been selected at random. They are; Bekir Olayı (by Nuri Güngör), Derya Gülü (by Necati Cumalı), Ayla Öğretmen (by Orhan Asena) and Yangın Yerinde Orkideler (by Mehmet Baydur) in Turkish. The Glass Menagerie (by Tennessee Williams) Mrs Warren's Profession (by Bernard Shaw), The Dog It was That Died and Teeth (by Tom Stoppard) and The Public Eye (by Peter Shaffer) are the English dramatic works. The first chapter of this study includes the background knowledge to the study in line with the aim and the scope of the study while the secondVI chapter stresses some underlying fields, such as semantics and pragmatics. It has been essential to touch on the notion of semantic constituent as both linguistic and semantic analyses of idioms have been based on this notion. Other notions, about which some introductory information has been given, are presupposition, conversational principles and speech act, which are the essential elements in a pragmatic study. The third chapter sets its focus in the other linguistic structures with more than one lexical item. The lexically composite expressions which have been discussed here are proverbs, sayings, reduplications and similar linguistic structures. It also includes an introductory part on the general features and definitions of idioms. The fourth chapter is the core of the study in which idioms are analyzed within an overall framework. The chapter includes three main sections in which idioms are analyzed to understand their semantic, syntactic and pragmatic aspects respectively. In the first section, after the discussion about the literal and figurative language, a distinction has been made between a metaphor and an idiom. It has also been the aim of this part to discuss whether the lexical items in an idiom are the semantic constituents, and which idioms are or are not appropriate for word-to-referent mapping, and also whether the lexical items in the canonical form of an idiom can be replaced by their synonyms or some other lexemes. The semantic criteria for idioms have also been touched on. What has been discussed in the next section is whether the

grammatical structures of idioms can undergo changes and which idioms can tolerate morphological and syntactic operations. The section has also focused on the idioms which violate the grammatical rules of the two languages in question. In the last section of the fourth chapter, idioms have been under discussion in terms of the pragmatic notions mentioned above in order to see the differences between the use of an idiom and that of its non-idiomatic counterpart, and to find out the speech situations where the idiomatic expressions are used and when the speakers tend to interpret the idioms literally. The fifth chapter is the conclusion chapter, which provides some suggestions together with the discussion of the observations. The present study has two appendices, the first of which includes the list of the Turkish idioms collected from the plays and used throughout the study. As for the second appendix, it includes the list of the English idioms under observation.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
72254		Baharistan'a göre sözdizimi / Yazar:ADEM UZUN Danışman: YRD. DOÇ. DR. MEHMET VANLIOĞLU Yer Bilgisi: Kırıkkale Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Doğu Dilleri ve Edebiyatları Ana Bilim Dalı Konu:Doğu Dilleri ve Edebiyatı = Eastern Linguistics and Literature Dizin:Baharistan = Baharistan ; Camiler = Mosques ; Dilbilgisi = Grammar ; Fars edebiyatı = Persian literature ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1998 231 s.

Bu çalışma, İran edebiyatı tarihinin ünlü simaları arasında yer alan IX. /XV.yüzyıl da yaşamış büyük tasavvuf şairi ve bilgini Mevlânâ Nûreddîn Abdurrahman b. Ahmed 'in nesir ve nazım karışımı olarak oğlu Ziyâeddîn Yusuf için yazdığı. Sultan Hüseyin Baykara'ya ithaf ettiği ve 892/1478 yılında Şeyh Sa'dî'nin 'Gülistan' ını taklit ederek kaleme aldığı Baharistân adındaki yapıtının sözdizimi açısından incelenmesini konu almaktadır. Bahâristân, Câmî ' nin kaleme aldığı sosyal içerikli, eğitici, öğretici ve her bölüm de ayrı konular işlenmek üzere sekiz bölümden oluşan bir yapıttır. işlediği konular arasında Allah dostlarının davranışları ve anıları, bilginlerin hikmetli sözleri, padişahların ve devlet büyüklerinin adaletli davranışları ve ihsan duyguları, cömert insanların yaptıkları yardımlar, âşıkların aşk halleri, şaka ve nükte içerikli sözler, şairlerin halleri ve fabllar gibi çeşitli konular yer almaktadır. Bu çalışma, çal ışmanı in hazırlanış şekli, takip edilen yöntemin açıklanması ve Farsça ile ilgili bilgiyi içeren bir giriş ve iki kısımdan oluşmaktadır.XI Birinci kısımda Câmî'nin hayatı, evi i ligi, seyahatleri, ölümü, edebî kişiliği ve eserleri hakkında bibliyografik kısa bilgiler verilmiştir. İkinci kısımda câmî'nin Baharistân adlı eseri sözdizimi açısından incelenmiş, terkip-tamlama türleri ve cümledeki görevleri başlığı adı altında birinci bölüm ve cümle başlığı adı altında da ikinci bölüm oluşturulmuştur. Birinci bölümde Bahâristân, terkip yani tamlama açısından ele alınmış, eserde kullanılan tamlama türleri izafi, mücânip ve karma tamlamalar şeklinde tasnif edilmiş ve bu tamlamaların cümle içinde aldıkları görevler örneklerle belirtilmiştir. İkinci bölümde ise aynı eser, Farsça sözdizimi açısından ele alınmıştır.Cümleler ;cümle türleri,cümle yapıları ve özellikle rabıt harfli bileşik cümleler ayrı başlıklar halinde ve her birine örnek vermek suretiyle ayrıntılı olarak incelenmiştir.

This study is about the syntax of the Persian grammar in the work called " Bahâristân", which was written by Mevlânâ Nûreddin Abdurrahman b. Ahmed, one of the greatest sufi poets in the history of Persian literature who lived in the XVth century, as a composition of prose and

poetry. He wrote it in 1478 for his son, Ziyâeddin Yusuf and dedicated it to Sultan Hüseyin Bay kara. Gül is t ân by Sheik sa'di was a model for him wh i l e he was wr i t i ng Bahâr is t ân. Bahân s tân is an educational and didactic work full of social events, and has eight capters each of which deals with a different subject. Bahâr is r ân deals with many different subjects including the behaviours and memoirs of saints, aphorisms of savants, fair demeanours of sultans and statesmen, the way generous people help the poor, lovers, and their mental and psychological situations when they are in love, humurous words and fables. Kill This study consists of two parts and the introduction, which gives a brief information about the style and the method of the study and the Persian language. in the first part we- have given a brief information about öâmi's life, his personality as literary man and his works. in the second part Bahâristân is studied in terms of syntax. The second part consists of two chapters. The title of the first chapter is The Kinds of The Genitive case and Their Functions In The Sentence. The title of the second chapter is The Sentence. in the first chapter the kinds of the genitive case in work Bahâristân have been classified, and their functions in the sentences have been shown by giving examples. In the second chapter the work in question is studied in terms of the Persian syntax. Sentences, kinds of sentences, sentence structures and especially kinds of compound and complex sentences have been studied in detail under different titles by giving examples.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
72512	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Türkçe ve Korece`de biçim-sözdizimsel görünüm üzerinde bir karşılaştırma / A Comparative working on the morph-syntactic aspects of Turkish and Korean Yazar:İLJOO HA Danışman: YRD. DOÇ. DR. NADİR ENGİN UZUN Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Dilbilim Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Biçim = Form ; Korece = Korean ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1998 171 s.

161 ÖZET Türkçe ve Korecenin hem özne-nesne-yüklem dizilişine sahip (ÖNE) dilleri olması hem de her iki dilde türetimsel ve çekimsel süreçlerin biçimbirimlerin doğrudan birbirine bağlanması yoluyla oluşturulması, bu iki dil arasında biçimbilimsel ve sözdizimsel olarak daha derin benzerliklerin bulunabileceğine işaret etmektedir. Çalışmamızda, bu iki dilin biçim-sözdizimsel görünümleri Chomsky Dilbilgisinin 80'li yıllardaki versiyonu olan Yönetim ve Bağlama Kuramı ışığında karşılaştırılmış ve iki dil arasında ne gibi biçim-sözdizimsel benzerlikler ve farklılıkların bulunduğu araştırılmıştır. İlk bölümde, Chomsky Dilbilgisinin Yönetim ve Bağlama Kuramının önceki evrelerini oluşturan dilbilgisi modelleri (Ölçünlü Kuram, Genişletilmiş Ölçünlü Kuram ve Gözden geçirilmiş Genişletilmiş Ölçünlü Kuram) hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde, çalışmamızın kuramsal tabanını oluşturan Yönetim ve Bağlama Kuramı ve onun alt kuramları gözden geçirilmiştir. Üçüncü bölümde, Yönetim ve Bağlama Kuramı literatüründe en çok ele alınan konular (İşlevsel Ulamlar, Ayrışmış ÇÖ Yapısı, Kural-dışı Durum Belirleme ve ADİL/adıl Görünümleri)

doğrultusunda iki dilin genel görünümüleri araştırılmıştır. Dördüncü bölümde, iki dildeki Yerleşmiş Tümceciklerin (Adlaşmış Tümcecik, İlgi Tümcecigi ve Eklem Tümcecigi) biçim-sözdizimsel görünümüleri araştırılmıştır. Sonuç bölümünde, 3. ve 4. Bölümde saptanan verilere dayanarak iki dilin biçim- sözdizimsel görünümüleri karşılaştırılmış ve bu karşılaştırmada ortaya çıkan bazı sorunlar tartışılmıştır.

162 İNGİLİZCE ÖZET (SUMMARY) In this dissertation, I have tried to demonstrate general syntactic aspects of Turkish and Korean within the frame work of the Government and Binding Theory and to compare the properties of the two languages regarding some issues which are mainly discussed in the the GB theory literature. In Chapter 1, I have first presented the three earlier versions of Chomskyan Grammar since GB theory was originally developed from these. In Chapter 2, I have presented the main sub-theories composing GB theory, on which our thesis is based theoretically. In Chapter 3, I argued and attempted to present the syntactic aspects of the two languages with respect to articulated IP structure, the case marking system including Exceptional Case Marking and Empty Categories in Turkish and Korean. It was shown in Chapter 3.1. that articulated IP structure in Korean is in the appearance of 'VP-AGRP-AspP-TnsP-NegP-MP-CP' and that IP structure in Turkish is in the appearance of 'VP-NegP-AspP-"BK"P-"2.KK"P-TnsP-AGRP-CP' or 'VP-NegP- AspP-"1.KK"P-TnsP-AGRP-CP. In Chapter 3.2, adopting Zidani-Eroğlu and D.S.Yoo's proposal, I too proposed that exceptional case marking features in both languages were characterized in terms of Subject-Object Raising. In Chapter 3.3, it is proposed that the null subject positions of subordinate clauses in Korean are Zero Topic-oriented site as opposed to PRO/pro in Turkish. In Chapter 4, the subordinate clauses in both languages, which are basically classified into Nominalized Clause, Relativized Clause and Adjunct Clause, were discussed.¹⁶³ In Chapter 4. 1, I have compared the syntactic properties of the nominalized clauses in both languages with respect to Fuctional Categories of Nominalizer, syntactic structures of nominalized clauses and case marking features in nominalized clauses. It was shown that Korean nominalizers are Comp category as opposed to Asp category in Turkish. It was also shown that Korean nominalized clauses are in appearance of CP as opposed to DP in Turkish. In addition, I have argued in this chapter that subjects in Korean nominalized clauses are not only nominative case-marked by AGR, but also genitive case- marked by the nominalizer and that subjects in Turkish are only genitive case-marked by nominal AGR. In Chapter 4.2, I have compared the syntactic properties of relativized clauses. In this chapter, it was claimed that Korean relativizers are the complex category of Asp or M and Comp as opposed to Asp in Turkish. I also claimed that Korean relativized clauses are in appearance of CP and those clauses in Turkish are AspP for Subject-relativized clauses and DP for Object-relativized clauses. I have also found that subjects in Korean relativized clauses are not only nominative case-marked, but also genitive case-marked as subjects in nominalized clauses. But in this case, genitive case is assigned by N (the head of NP branching CP). In Chapter 4.3, I have argued the syntactic properties of Adjunct clauses in both languages. It was seen that adjunct clauses in both languages might be classified into two syntactic structures: CP for gerund adjunct clauses and 'DP+postposition' (Turkish) or 'CP+postposition' (Korean) for adjunct clauses having a postposition. In this chapter, adopting Kennelly's proposal, I also have argued that subjects in adjunct clauses with - AcAkA-TIk are nominative case-marked by Asp and subjects in adjunct clauses with an infinitive are genitive case-marked by nominal AGR. In Korean, subjects in adjunct clauses are only nominative case-marked by AGR.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
103862 Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır.	A Comparative analysis of Turkish and English according to LFG and a	Onaylandı Yüksek

Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	LFG model for Turkish syntax / Türkçe ve İngilizcenin sözlüksel işlevsel dilbilgisine göre karşılaştırmalı analizi ve Türkçe sözdizimi için sözlüksel işlevsel bir model Yazar: MURAT GÜNER Danışman: YRD. DOÇ. DR. KADİM ÖZTÜRK Yer Bilgisi: Dokuz Eylül Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / İngiliz Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature ; İngiliz Dili ve Edebiyatı = English Linguistics and Literature Dizin: Dilbilgisi = Grammar ; Karşılaştırmalı dilbilgisi = Comparative grammar ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish ; İngilizce = English	Lisans İngilizce 2001 125 s.

IV TÜRKÇE ABSTRACT Yirminci yüzyılda doğal dilin analizinde birçok yeni yaklaşım ortaya çıkmıştır. Bu yeni yaklaşımlar Modern Öbek Yapı Dilbilgisi teorileri olarak adlandırılabilirler. Bu teoriler temelde Chomsky'nin Üretici Dönüşümsel Dilbilgisi kuramı ışığında gelişmişlerdir. Sözlüksel İşlevsel Dilbilgisi bu teorilerin içinde Ronald M. Kaplan ve Joan Bresnan tarafından son zamanlarda geliştirilen en yeni teorilerden biridir. Sözlüksel İşlevsel Dilbilgisi, sadece yapı temelli olmayan bir sözdizimi modeli ortaya koyarak Doğal Dil İşleme (NLP) sürecine rehberlik etmeyi amaçlamaktadır. Sözlüksel İşlevsel Dilbilgisi sözdiziminde öbek yapı ağaçları benzeri sistemleri kullanmasına rağmen, öbek yapı ağaçları ile açıklayabileceğimizden fazlası olduğu görüşünü savunarak diğer teorilerden ayrılmaktadır. Bunun yanında Sözlüksel İşlevsel Dilbilgisini diğerlerinden ayıran bir diğer özellik de insan dili psikolojik yönden gerçekçi bir model oluşturma çabasıdır. "Bilgi Çağı" diye adlandırılan yeni bir çağın başlaması ile doğal dil ile bilgisayarları yakınlaştıracak çalışmalar yaşamsal hale gelmiş ve bilgi işleme teknolojilerinin gelişmesinin sonucu olarak değişik uluslar ve kökenlerden gelmelerine rağmen bireyler birer dünya vatandaşı haline gelmişlerdir. Sonuçta, bu yeni çağda yerimizi alabilmek için, ekonomi ve adalet sistemlerimiz gibi dilimizi de bu küreselleşme sürecine katmak zorundayız. İşte burada Türk Dilinin modern dilbilgisi teorilerine dayanan sözdizimsel çözümlerinin önemi ortaya çıkmaktadır. 1 Bunlara dayanarak, bu çalışmada öncelikle kurucu yapılar (c-structures), işlevsel yapılar (f-structures), ve işlevsel çıkarımlar (functional annotations) gibi Sözlüksel İşlevsel Dilbilgisi ve prensipleri hakkında kısaca bilgi verilmekte. Daha sonra ikinci bölümde, sözlükçe ve Sözlüksel İşlevsel Dilbilgisinde bazı sözlüksel kurallar verildikten sonra İngilizce karşılıkları verilerek Türkçe sözdiziminin bir çözümlemesi yapılmaktadır. Son bölümün odak noktası ise bazı örnek kurallar verilerek Türkçe sözdizimi için bilgi işleme özelliklerine uygun olarak bir sözlüksel işlevsel modeli oluşturma çabasıdır. V Yüksek lisans tezi olarak sunduğum "A Comparative Analysis of Turkish and English According to Lexical-Functional Grammar and A LFG Model for Turkish" adlı çalışmamın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve

yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım. rat GUNER

III ABSTRACT In the twentieth century new approaches occurred in the analysis of natural language. These approaches can be named as Modern Phrase Structure Grammar Theories. These theories mainly have developed under the guidance of Chomsky's Transformational Generative Grammar. Lexical-Functional Grammar is one of these theories which has recently been developed by Ronald M. Kaplan and Joan Bresnan. Lexical-functional Grammar aims at providing guidance to Natural Language Processing studies by proposing a model of syntax that is not simply structurally-based. It differs from other theories by defending the view that there is more to syntax than you can express with phrase structure trees, although it uses such trees as a part of its language analysis. In addition LFG differs from other theories by its attempts to develop a psychologically realistic model of human language. i Since, a new era which is called "Information Age" began, studies which will integrate the natural language and computers have become vital and as a result of the improvement of computational technologies individuals have become "world citizens", although they come from different nationalities and origins. Consequently, in order to take our places in this new era, we have to adapt our own language into globalization process as other systems, such as our economy and justice system. Here, the importance of the syntactical analysis of Turkish based on modern grammar theories has gained importance. In this study, firstly brief information about Lexical-Functional Grammar and its principles, such as c-structures, f-structures and functional annotations is given. Then, in the second section, after giving some information about the lexicon and some lexical rules in LFG, an analysis of Turkish syntax is done by giving their English counterparts. The focus of the last part is the attempt to create a computational LFG model for Turkish syntax by giving some example rules.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
110531		Atatürk'ün söylev ve demeçlerinde sözdizimi / Syntax in Atatürk's speeches and statements Yazar:ALİ TAŞTEKİN Danışman: DOÇ. DR. ÖMER KARPUZ Yer Bilgisi: Pamukkale Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Atatürk = Atatürk ; Demeç = Statement ; Söylev = Oratory ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Doktora Türkçe 2001 635 s.

Ulu Önder Mustafa Kemal ATATÜRK'ün, örnek alınan bir lider, çok başarılı bir devlet adamı ve üstün niteliklere sahip komutan olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Hakkında, yurt içinde ve yurt dışında pek çok inceleme ve araştırma yapılmış; yaptıkları ve yaşadıkları gözler önüne serilmiştir. Biz de bu çalışmamızda; Atatürk'ün milyonları ardından sürükleyebilirle azim ve iradesini yansıtan sözlerini T.B.M.M. atmosferinde yankılanan şekliyle ele alarak, dil bilimi kurallarına göre inceledik. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu bu Büyük İnsan'ın Türk diline katkılarını, Türk Milleti'nin düşünce ve duygularına tercüman olan ifadelerini ve umutsuzluğun güvene, çaresizliğin sevince, korkunun zafere dönüşmesini sağlayan sözlerini 92 ayrı metni tarayarak tespit ettik. Ömrünün büyük kısmını çalışarak ulusuna ve insanlığa adayan bir liderin bütün konuşmalarını ele alarak incelemenin güçlüğü,

bizi yüzeysel bir çalışma yapmak yerine dar alanda derinlemesine bir araştırmaya yöneltti. Atatürk'ün hayatındaki en kritik sekiz yılı baz aldık. 9 Temmuz 1919'da Osmanlı Ordusu'ndan istifasından 30 Haziran 1927'de Türk Silahlı Kuvvetleri'ndeki askerlik görevinden emekli olmasına kadar geçen sürede Meclis kürsüsünden (alıntılar hariç) 7.477 cümle ifade etmiştir. Bu cümlelere millet vekillerinin tepkileri incelenerek, Atatürk'ün sözlerindeki etki gücü belirlenmeye çalışılmıştır. Konuşmalara en çok müdahale eden isimler ile olumlu ve olumsuz kanaat bildiren kişiler tespit edilmiştir. Bu sayede, Atatürk'ün anlatım tekniği ve ikna yeteneğine değinilmiştir. Birinci Bölüm'de; 504 cümle orijinal metindeki konu ve cümle sırasına göre ele alınmış, öğelerin kısa yazılımının oluşturduğu formülleri verilmiş ve parantezleme yöntemine göre tahlilleri yapılmıştır. İkinci Bölüm'de; cümle formülleri öge sayısına göre en azdan en çok ögeye doğru gruplandırılmış, en çok kullanılan cümle kalıpları adet ve yüzde olarak belirlenmiştir. Bu bölümde, 2.901 adet cümlelerin yapısal nitelikleri ve öğelerin bir araya geliş durum ve nicelikleri tespit edilmiştir. IX Üçüncü Bölüm'de; cümleler ilk öğelerine göre gruplandırılarak, konu ve cümle durumları ele alınmıştır. Öğeleri oluşturan unsurların genel dağılımı ve cümlede kullanım oranları tespit edilmiştir. Buna göre 418 cümlede 1.996 yapının kullanıldığı görülmüştür. (%26.20 kelime, %64.17 kelime grubu ve %09.61 cümlecik) Ulu Önder, Türkiye Türkçesi'nin mimarı olmakla kalmamış, Türk Milleti'nin dimağına ve gönlüne Türkçe sevgisini, Türklük bilincini veciz cümlelerle işlemiştir. Kusursuz cümle yapısı, pürüzsüz anlatım tekniği veengin bilgi hazinesinin göstergesi olan zengin kelime dağarcığı ile Atatürk; Türkçe hitabet sanatının örnek simasıdır. Yaptığımız incelemede; her türlü aşırılıktan uzak, yapmacık ve süslü anlatımlara sapsmadan, akıcı bir üslûpla Türkçe'nin temel yapısına sadık kalarak, dilin her türlü yapı taşlarını yerinde kullanan Atatürk'ün sözdizimi ustalığı; dil bilimi yöntemlerinin en son verilerinin ışığında ve objektif değerlerle açık bir biçimde gözler önüne serilmiştir.

Our greatest leader Mustafa Kemal Atatürk of whom take him as a leader, was a successful statesman as well as being a superior commander which needs no discussion whatsoever. Researches and studies have been developed in our motherland as well as foreign countries; which showed people how greatful M.K. ATATÜRK was. In this project we have explained how millions followed Atatürk by his determined as well as desired words at the TBMM's (Turkey's Great National Assembly) atmosphere due to language science rules. We have discovered this great man's whom is the founder of Republic of Turkey words after searching 92 different texts on his contributes to Turkish language in his expressions on Turkish Nations thoughts as well as feelings; which changed their hopeless to trust helpless to joy, fear to glory. The difficulty of examining this great man's speeches; considering the fact that whom had been spent most of his life working for his nation and for the mankind, directed us towards using narrowed but detailed method instead of examining limitedly. We have considered Atatürk's lifes critical 8 years. He had expressed 7477 sentences at the Assembly's rostrum (besides quotations) between from the Turkish Armed Forces at the 30th of June; 1927 These sentences on Atatürk's powerful as well as effective speeches had been developed due to the reactions of Nations Deputy. The interferred names and ones who had commented positively as well as negatively were taken under consideration. In this way, we have mentioned Atatürk's expression technique and his persuasion ability. In the first section; 50k sentences were considered according to their order of subjects and sentences from their original text, appendix and paranthesis technique. In the second section; the formulas of sentences have been written in order according to the number of alphabets and mostly used sentence structures have been noticed due to their number as well as their percentage. In this section, 2901 number of sentences structural status and elements status as well as their quantity have been determined. In the third section; the sentences have been arranged due to their first element, their status and their topic. The components of elements general structure

as well as their use in sentences have been determined. According to that, 1996 structures out of 418 sentences have been seen to be used. (26,20% word, 64,17% word group and 09,61% short sentences) Our great leader has not only been the architect of Turkish language but also he has given good lectures which has been realised by the Turkish Nation that how wonderful the Turkish language and being a Turk is. Ataturk's faultless (perfect) sentence structure, the way of his explaining technique and his great rich vocabulary is an example of Turkish speech art. In our research; we have tried to explain Ataturk's faultless mastery language structure, his way of using the Turkish language science technique, objectively without using an exaggerated and affected but a contemporary way of style, technique.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
122243		Syntactic and semantic analysis of positional purpose and reason clauses in Turkish / Türkçede amaç ve neden gösteren ilgeç yantümcelerinin sözdizimsel ve anlambilimsel görünümleri Yazar: FİRDEVS ULAŞ Danışman: Y.DOÇ.DR. YEŞİM AKSAN Yer Bilgisi: Mersin Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İngiliz Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Anlam bilim = Semantics ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilgisi-edatlar = Grammar- prepositions ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish ; Yan cümleler = Clauses	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2002 125 s.

105 ÖZET Bu çalışmada, Türkçe'de amaç ve neden gösteren ilgeç yantümcelerinin sözdizimsel ve anlambilimsel özelliklerinin betimlenmesi amaçlanmıştır. Genel olarak, geleneksel yaklaşımla hazırlanmış olan Türkçe dilbilgisi kitaplarında bu alanda yapılan çalışmaların yetersiz olduğu göz önüne alınarak, kapsamlı bir çalışma yapılmıştır. Giriş bölümünde araştırma problemi tanıtılmış, çalışmanın amaçları, veri tabanının ne biçimde oluşturulduğu ve sınırlamalar belirtilmiştir. I. bölümde, tarihsel olarak sözcük türlerine yaklaşımlara değinilmiş, Türkçe'de ilgeç kavramının nitelikleri üzerine yapılan çalışmalara yer verilmiştir. II. bölümde, amaç ve neden gösteren ilgeç yantümcelerinin sözdizimsel özellikleri incelenmiştir. Amaç ve neden gösteren ilgeç tümcelerinin iç yapısı çizilmiş, sözdizimsel kısıtlamalar ve dilbilgisel olarak kabuledilemeyen yapılar bu bölümde betimlenmiştir. III. bölümde, amaç ve neden gösteren ilgeç yantümcelerinin anlambilimsel özellikleri tartışılmıştır. Amaç, neden ve sebep kavranılan tanımlanmaya çalışılmış, anlambilimsel olarak kabul edilebilir tümcelerinin kurulmasında rol oynayan unsurlar üzerinde durulmuştur. Ayrıca, Türkçe'de ilgeç yantümceleleri dışında amaç ve neden gösteren farklı yapılardan örnekler verilmiştir.

107 SUMMARY Throughout the study we have tried to describe the syntactic and semantic principles which determine the way Postpositional Purpose and Reason Clauses in Turkish are built up. Having realized the inadequate studies on this field, we focused our study on the syntactic and semantic representations of these constructions. Our purpose is to provide a complete detailed account of them in Turkish. We hope that the points presented here will give rise to new questions which may help in the description of Turkish. Introduction offers the problems, the hypothesis and the purpose of the study. The data and limitations are also included in this section. Chapter I introduces the historical background to the studies of parts

of speech in English and in Turkish. It also discusses the term postposition in Turkish and how it is treated in traditional studies. Chapter II discusses the syntactic features of Postpositional Purpose and Reason Clauses in Turkish. It illustrates the tree diagrams of these constructions and identifies the syntactic constraints. This chapter also identifies case marking and control structure within Postpositional Purpose and Reason Clauses. Moreover, it discusses word order correlations with regard to scrambling the constituents in Purpose and Reason Clauses. The points that give rise to grammatical unacceptability are all described in this chapter. Chapter III is concerned with the semantic features and discusses the interpretation of Postpositional Purpose and Reason Clauses in Turkish. It describes the notions of purpose, reason and cause. This chapter is focused on the determining factors of the syntactically and semantically well-formed Purpose and Reason Clauses. We also consider the question of how these factors are related to the interpretation of these constructions. Thus, this chapter is mainly focused on the meaning, regarding truth conditions; lexical aspect; tense, aspect and modality markers. Furthermore, to complete the study, apart from the postpositional constructions discussed, we also introduce certain structures that are used to express purpose and reason/cause in Turkish.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
122245		Syntactic and semantic analysis of modal adverbs in Turkish / Türkçe kiplik belirteçlerinin anlambilimsel ve sözdizimsel açıdan incelenmesi Yazar: YAŞAM UMUT BILDİRCİN Danışman: Y.DOÇ.DR. YEŞİM AKSAN Yer Bilgisi: Mersin Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İngiliz Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Anlam bilim = Semantics ; Dilbilgisi-zarf = Grammar-adverb ; Kipler = Moods ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2002 140 s.

122 ÖZET Bu çalışmanın ana hedefi Türkçe'de kiplik gösteren belirteçleri sözdizimsel ve anlambilimsel açıdan kapsamlı şekilde inceleyerek bu belirteçlerin işlevsel ve anlamsal özelliklerini saptamaktır. Bu amaca ulaşmak için bilgisellik kipliğini yansıttığı düşünülen yedi kiplik belirteci {belki, herhalde, galiba, muhtemelen, kesinlikle, elbette} çoğunlukla doğal ortamlarda saptanmış geniş bir veritabanı çerçevesinde tek tek ele alınmış ve hem sözdizimsel hem de anlambilimsel açıdan detaylı olarak incelenmiştir. Geleneksel Türk dilbilgisi bakış açısıyla yapılan çalışmaların yeterli derecede açıklayıcı olamaması göz önünde bulundurularak bu detaylı incelemede mümkün olduğunca açıklayıcı ve kapsayıcı kavramlar oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu kavramların oluşturulmasında son dönemde çağdaş dilbilim yöntemiyle yapılan ancak kapsayıcı olmaktan çok sınırlı sayıda belirtecin işlevsel özellikleri üzerine yoğunlaşan çalışmalardan yola çıkılmıştır. Tüm dillerde gerek anlamlar ve yapılan gerekse işlevleri ve tümcedeki kullanım yerleri açısından çeşitlilik gösteren bu dilbilgisel ulam için yapılabilecek kapsayıcı açıklamalar hem Türkçe dilbilgisine katkıda bulunacak hem de Türkçe'nin kendine özgü kiplik, görünüş ve zaman dizgelerinin bütünüyle betimlenmesinde tamamlayıcı bir unsur olacaktır. Ayrıntılı ve açıklayıcı bu çeşit betimlemelerin dil öğretimine katkıları kaçınılmazdır. Çalışmanın giriş bölümünde araştırma problemi tanımlanmış, veri toplama yöntemi, çalışmanın amaçları ve sınırlamaları belirtilmiştir. I. bölümde belirteçler sözcük türleri çerçevesinde genel olarak sunulmuş ve konuyla ilgili hem geleneksel hem de çağdaş bakış açılan özetlenmiştir. Daha sonra dilbilgisel bir ulam

olan kiplik kavramı ve bu kavramın belirteçlerle ilişkisinden bahsedilmiştir. Bölümün sonunda kiplik belirteçlerinin İngilizce ve Türkçe üzerine yapılmış çalışmalardaki yeri belirtilmiştir. 123 II. Bölüm Türkçe zaman, görünüş ve kiplik eklerinin genel özelliklerinin bir özetiyle başlamaktadır. Daha sonra, veri tabanının incelenmesine geçilmiş ve seçilen kiplik belirteçlerinin bu veritabanı çerçevesinde yansıttığı sözdizimsel ve anlambilimsel özellikler saptanmaya çalışılmıştır. Bu saptamalar yapılırken belirteçlerin içsel anlamları, cümle içindeki yerleri ve diğer zaman, görünüş ve kiplik ekleriyle ilişkileri göz önünde tutulmuştur. Her ne kadar detaylı bir çalışma amaçlanmış olsa da bu yeni ve gerçekten ilgi çekici konunun her yönüyle tek bir çalışmada ele alınması imkansızdır. Kiplik belirteçlerinin özellikle olumsuzlama gibi dilbilgisel operatörlerle ve şart tümcesi gibi değişik tümce türleriyle olan ilişkisi araştırmaya değer konular içermektedir.

124 SUMMARY The aim of this study is to provide a comprehensive account of the syntactic and semantic functions of Turkish modal adverbs. We performed such a task due to the fact that the analyses of the Turkish modality system would be incomplete without a detailed evaluation of the modal adverbs. Such an evaluation would also allow a comparison between the modality systems of Turkish and other languages such as English or French and provide language learners and/or teachers with valuable information. Introduction presents the problems and the hypotheses of this research. This section of the study also answers the questions about the aims of the study, data collection and the limitations. In Chapter I we have dealt with adverbs as a component of parts of speech system in the first hand. Next, the notion of modality and its fundamental concepts are argued in the frame of Palmer's classification (1986). Finally, the concept of modal adverb is presented by restating the studies done on the subject both in English and Turkish. Chapter II is concerned with the representation of the data regarding the syntactic and semantic functions of our selected modal adverbs (belki, herhalde, galiba, muhtemelen, kesinlikle, mutlaka, elbette) after introducing a detailed representation of Turkish tense, aspect and modal markers for the sake of the analysis of the ways they interact with modal adverbs. It is really noteworthy that further studies should be carried out especially on the interaction between the modal adverbs and grammatical operators such as negation or different clause types such as conditional clauses.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
113563	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Analysis of the correlations beywen thematic roles and grammatical relations in Turkish sentences / Türkçe cümlelerde konu rolleri ile sözdizim öğeleri arasındaki bağıntıların incelenmesi Yazar:NAFİ YALÇIN Danışman: PROF.DR. GÜRAY KÖNİĞ Yer Bilgisi: Hacettepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İngiliz Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Chafe, Wallace = Chafe, Wallace ; Cümle yapısı = Sentence structure ; Dilbilgisi = Grammar ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Doktora İngilizce 2002 233 s.

11 ÖZET Bu tez çalışmasından amaçlanan, Türkçe tümcelerde bulunan konusal ve sözdizimsel yapıları, Üretimci Dilbilgisi kuramı çerçevesinde anlamsal ve sözdizimsel yaklaşımlarla ilgili gelişmeleri gözönünde bulundurarak, çözümlmek; her iki alan arasında bulunan ilişkilerde geçerli olan ilkeleri bulmak ve bu bulguların Türkçe Dilbilgisine nasıl katkıda bulunabileceğini gözlemlemektir. Tez üç bölüm ve bir ekten oluşmaktadır. Birinci bölüm, Chafe'in üretimci anlambilimi çerçevesinde dil çalışmalarına yaklaşım modelini detaylı bir biçimde tanıtır. Bu model, mantıksal yapısına, durum listelerine, durum taktiklerine, türetme sistemlerine ve gizli durum rollerini kullanmasına göre sunulmuştur. Chafe'in, tümcedeki üye yapısını belirlemede eylemin merkezci konumu, çeşitli eylem türlerini birleştiren türetim sistemleri, belirli bir dile ait eylem durum kalıplarını, bir dizi durumdan oluşturma gibi düşünceleri, bu tez çalışmasına önemli bir kaynak oluşturmuştur. Fillmore'un 'Stative Location', 'Source' ve 'Goal' gibi durum rolleri, bu çalışmada 'Location' (Yer) durumunun değişkenleri olarak benimsenmiştir. Tez boyunca kullanılacak olan dilbilgisi terimleri de yine bu bölümde tanımlanmıştır. İkinci bölümde, herhangi bir dilbilgisel dönüşüm geçirmeyen basit Türkçe eylemler detaylı olarak incelenmekte ve birbirinden farklı onaltı eylem grubuna ayrılmaktadır. Ayrıca herbir gruba düşen eylemler, beraber kullanıldıkları ad öbeklerinin konu rolleri ve dilbilgisi işlevleri bakımından da incelenmektedir. Ardından herbir eylem grubuyla kullanılan konu rolleri ve dilbilgisi işlevlerinin arasındaki bağıntılar saptanmaktadır. Bu bağıntıların bize, ill eylem türetimleri ve çatı değişimleri esnasında ad öbeklerinin davranışlarını anlama konusunda önemli katkılar sağlayacağı değerlendirilmektedir. Üçüncü bölümde, Türkçe eylem grupları, ad öbeklerinin çatı dönüşümleri esnasında gösterdikleri davranışlar ve biçimbilimsel, anlamsal ve sözdizimsel görünüşleri bakımından araştırılmaktadır. Çatı dönüşümlerinin, konu rolleri ve sözdizimsel işlevlerin belirlenmesine etkisi ele alınmaktadır. Ayrıca, Türkçe eylemlerin nesne yapılarındaki değişimler, çatı yapılarında verimlilik ve kısıtlamalar ve çatı türleri arasında ayırım yapma ile ilgili belli bazı genellemeler yapılmaktadır. Bu bölümde yine konu rollerinin sözdizimsel işlevlere dağılımının belli bir hiyerarşik düzen içerisinde gerçekleştiği tartışılmaktadır. Yine çatı yapılarına ek gelme sürecinde belirsizliklerin ortaya çıktığı ve bu belirsizliklerin, bu çalışmada geliştirilen "konu rolleri ile sözdizimsel işlevlere bağıntısal yaklaşım" sayesinde ortaya çıkan ölçütlerle giderilebileceği ileri sürülmektedir. EK'te Türkçe'de bulunan tüm kök eylemlerin, tüm çatılarına göre türetilmiş biçimleri, konusal eylem grubu bilgisi ile birlikte sıralanmıştır. Sonuç olarak, bu çalışmada ortaya çıkan çeşitli anlamsal ve sözdizimsel araçlarla, edilgen ile sözde edilgen ve kişisiz (impersonal); edilgen ile dönüşlü; ve işteş ile işbirliği (cooperative) çatıları arasında net bir ayırım yapmak mümkün görünmektedir.

IV ABSTRACT Considering the developments concerning semantic and syntactic approaches within the framework of Generative Grammar we have intended, in this study, to analyze the verb-argument structures in Turkish in terms of thematic roles and grammatical relations, and to find out the principles underlying the correlations between the two domains, and then to observe how the findings can shed light on certain aspects of Turkish Grammar more satisfactorily. The first chapter provides theoretical bases of semantic analyses made in the study. It introduces in detail, Chafe's approach to the study of language in generative semantics, and his Case grammar model. The model is briefly presented with regard to their logical structures, list of cases, case tactics, derivational systems, and use of covert case roles. The central position of verb in determining the argument structure, the derivational system linking together various verb types, the organization of a set of cases into case frames for verbs of a particular language are Chafe's ideas that contributed considerably to the realization of this study. Fillmore's case roles, Stative Location, Source and Goal have been

adopted as variations of Location in complementary distribution. The grammatical terms to be used throughout the thesis are also defined in this chapter. In the second chapter, simple Turkish verbs that have not undergone any grammatical transformation are analyzed in detail and are classified into distinct sixteen verb categories. A number of verbs belonging to each category are analyzed in terms of the thematic roles and grammatical relations undertaken by the noun phrases required by these verbs. Then possible correlations between thematic roles and grammatical relations cooccurring with each verb category are determined. These correlations are considered to provide us with a substantial comprehension of the -behaviors of arguments during voice alterations and verb derivations. In the third chapter, Turkish verb categories are investigated in terms of morphological, semantic and syntactic aspects and behaviors of arguments, as they go through voice alterations. The impact of voice transformations on the encoding of thematic roles and grammatical relations are studied and certain generalizations concerning the changes in valency and argument structure of Turkish verbs; productivity of and constraints on voice constructions; making distinction between voice types are worked out. It is also argued that the distribution of thematic roles to grammatical relations works within a certain hierarchical order. It is also claimed that the suffixation process of voice constructions often end up with ambiguities which can be clarified by the parameters and measures rendered by "the correlational approach to thematic roles and syntactic relations" elaborated in this study. Consequently, by means of various semantic and syntactic devices provided here, it seems possible to make a clear distinction between passive and pseudo-passives or impersonal constructions; passive and reflexive voices; reciprocal and cooperative structures. The index is a list of all Turkish base verbs (excluding almost all the verbs derived from noun roots) classified in terms of voice, that is in terms of causative, passive, impersonal, reflexive, reciprocal and cooperative structures. The thematic roles category or the case frame of each verb is also provided in the index.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
119322		A Computational interface for syntax and morphemic lexicons / Sözdizim ve biçimbirimsel sözlükler için berimsel arayüz Yazar: RUKET ÇAKICI Danışman: DOÇ. DR. CEM BOZŞAHİN Yer Bilgisi: Orta Doğu Teknik Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü Konu: Bilgisayar Mühendisliği Bilimleri-Bilgisayar ve Kontrol = Computer Engineering and Computer Science and Control Dizin: Biçimbirim = Morpheme ; Doğal dil işleme = Natural language processing ; Sözlük = Dictionary	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2002 79 s.

SÖZDİZİM VE BİÇİMBİRİMSEL SÖZLÜKLER İÇİN BERİMSEL ARAYUZ Çakıcı, Ruket Yüksek Lisans, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü Tez Yöneticisi: Assoc. Prof. Dr. Cem Bozşahin Eylül, 66 sayfa Biçimbilim bileşeninin dil yapısı içindeki yeri ve görevi dilbilimde halen tartışma konusudur. Sözdizim ve biçimbilimdeki parantezleme çelişkileri ve çekim eklerinin öbeksal kapsamı olarak bilinen olgular biçimbilim ve semantik arasında bir problem olduğunun göstergesidir. Sözdizim ve biçimbilim arasındaki bu çelişkilerin kökeni anlambilimdir fakat bu, biçimbilim çalışmalarında çoğunlukla gözardı edilir. Bozşahin (2002a) buna çözüm olarak CCG çözümleyici ile bir likte kullanılacak olan biçimbirimsel bir sözlük önermiştir. Bu çözümleyici paralel bir şekilde sözdizimsel ve semantik yapıyı oluşturur. Fakat biçimdizimsel ve fonolojik yapıların analizi için bir sistem olmaması,

yalnızca yükü sözlüğün üzerine yıkmakla kalmayıp çözümlmeye kadar korunması gereken belirsizliği de engeller. Bu çalışmada bir biçimbilim çözümleyicisi, morfosentaktik ve semantik bilgileri ile birlikte biçimbirim listesini çözümleyiciye gönderir. Amaç, Bozşahin'de (2002a) verilen 3 değişik mimariyi sözlük, biçimbilim ve sözdizim arasındaki ilişki açısından karşılaştırmaktır. Sonuç olarak modüler bir sistem elde edilirken, sözdizim ve semantiğin şeffaflığı ilkesi de korunmuş olur. Anahtar Kelimeler: Doğal dil işleme, morfosentax, biçimbilim, sözlük, CCG, berimsel dilbilim

ABSTRACT A COMPUTATIONAL INTERFACE FOR SYNTAX AND MORPHEMIC LEXICONS Çakıcı, Ruket M.Sc, Department of Computer Engineering Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Cem Bozşahin September, 66 pages The role and the place of the morphology component in language faculty is still a point of debate in linguistics. The bracketing mismatches in syntax and morphology and the phrasal scope of morphemes provide evidence for the existence of a problem for morphology and semantics. In fact, the mismatches in syntax and morphology have semantic basis, which is largely ignored in studies of inflectional morphology. A possible solution to this problem is proposed by Bozşahin (2002a), which provides a purely morphemic lexicon and a CCG parser, that constructs syntactic constituents in parallel to semantic interpretations. However, the lack of a mechanism to handle morphotactics and morphophonemics not only puts a burden on lexicon by having all allomorphs of the same morpheme as separate lexical entries, but also prevents the ambiguity which must be preserved until interpretation. In this study, a morphological analyzer which provides the morphemic parser with a stream of morphemes together with their morphosyntactic and semantic categories is presented. The objective is to compare the three different architectures of lexicon-morphology-syntax interface (Bozşahin, m2002a). As a consequence, a modular system is proposed, and the coverage of the combinatory morphemic lexicon on transparent correspondence of morphosyntax and semantics is maintained. Keywords: NLP, morphosyntax, morphology, lexicon, CCG, computational linguistics IV

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
122860	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Kırgız Türkçesi ile Türkiye Türkçesi'nin karşılaştırmalı sözdizimi / Comparative word composition (syntagm) of Kyrgyz Turkish and Turkey Turkish Yazar: AIDA SÜLEYMANOVA Danışman: DOÇ.DR. HAYATİ DEVELİ Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu: Dilbilim = Linguistics Dizin: Cümle yapısı = Sentence structure ; Dilbilgisi = Grammar ; Karşılaştırmalı dilbilim = Comparative linguistics ; Kırgızca = Kyrgyz language ; Sözdizim = Syntax ; Türkiye Türkçesi = Turkey Turkish ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2002 88 s.

öz Bu çalışmada cümle türleri ve yapılış özellikleri incelenmiştir. Bu bakımdan Tahsin Banguoğlu'nun ve Abdikul Caparov'un Dilbilgisi'ne ilişkin kitaplarından yararlanılmıştır. Bu tezin asıl amacı Kırgız Türkçesi ile Türkiye Türkçesi'ndeki cümle türleri ve yapılış özelliklerini karşılaştırarak benzerliklerini ve farklılıklarını açıklamaktır. Bu inceleme yapılırken Kırgız ve Türk eserlerinden alıntılar alınarak tek tek fişlenmiş, yapılarına göre cümle türlerine ayrılmıştır. Bu fişlenmiş cümleler de türlerine göre örnek olarak tezin içeriğinde yer almıştır. Tez giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında Kırgız Türkçesi hakkında az da olsa bilgi verilmeye çalışılmıştır. Birinci bölümde cümle, cümle unsurları ve türleri ile ilgili açıklamalar yer almıştır. İkinci bölümde basit cümle ve türleri, üçüncü bölümde ise birleşik cümleler ve türleri incelenmiştir. ABSTRACT In this thesis the types of sentence, its characteristics of structure have been examined. In this respect, the books of Tahsin Banguoğlu and Abdikul Japarov which are relating to grammar are made use of. The main purpose of this thesis is to explain the types of sentence and characteristics of structure of Kyrgyz and Turkish languages by comparing their similarities and differences. While the work is being done, quotations from Kyrgyz and Turkish literature are taken and made card indices of them according to the types of sentence. In addition, the sentences on these card indices are classified and put into the thesis as examples. Thesis consists of four parts; introduction and three chapters. On the introduction part the information about language, Kyrgyz language and grammar is given shortly. In the first chapter the explanations of sentence, its elements and types take place. In the second chapter basic sentences and their types, in the third chapter complicated sentences and their types are examined.

öz Bu çalışmada cümle türleri ve yapılış özellikleri incelenmiştir. Bu bakımdan Tahsin Banguoğlu'nun ve Abdikul Caparov'un Dilbilgisi'ne ilişkin kitaplarından yararlanılmıştır. Bu tezin asıl amacı Kırgız Türkçesi ile Türkiye Türkçesi'ndeki cümle türleri ve yapılış özelliklerini karşılaştırarak benzerliklerini ve farklılıklarını açıklamaktır. Bu inceleme yapılırken Kırgız ve Türk eserlerinden alıntılar alınarak tek tek fişlenmiş, yapılarına göre cümle türlerine ayrılmıştır. Bu fişlenmiş cümleler de türlerine göre örnek olarak tezin içeriğinde yer almıştır. Tez giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında Kırgız Türkçesi hakkında az da olsa bilgi verilmeye çalışılmıştır. Birinci bölümde cümle, cümle unsurları ve türleri ile ilgili açıklamalar yer almıştır. İkinci bölümde basit cümle ve türleri, üçüncü bölümde ise birleşik cümleler ve türleri incelenmiştir. ABSTRACT In this thesis the types of sentence, its characteristics of structure have been examined. In this respect, the books of Tahsin Banguoğlu and Abdikul Japarov which are relating to grammar are made use of. The main purpose of this thesis is to explain the types of sentence and characteristics of structure of Kyrgyz and Turkish languages by comparing their similarities and differences. While the work is being done, quotations from Kyrgyz and Turkish literature are taken and made card indices of them according to the types of sentence. In addition, the sentences on these card indices are classified and put into the thesis as examples. Thesis consists of four parts; introduction and three chapters. On the introduction part the information about language, Kyrgyz language and grammar is given shortly. In the first chapter the explanations of sentence, its elements and types take place. In the second chapter basic sentences and their types, in the third chapter complicated sentences and their types are examined.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
132955	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin	A Preliminary study on the syntax and semantics of Turkish focus particles / Türkçedeki odak	Onaylandı Yüksek Lisans

basılı kopyalarına Üniversite
kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS
üzerinden) erişebilirsiniz.

parçacıklarının sözdizimsel ve
anlamsal değerlendirilmesi üzerine
örnek bir çalışma

İngilizce
2003
69 s.

Yazar: CANAN İPEK

Danışman: PROF.DR. AYSU
ERDEN

Yer Bilgisi: Hacettepe Üniversitesi
/ Sosyal Bilimler Enstitüsü

Konu: İngiliz Dili ve Edebiyatı =
English Linguistics and Literature

Dizin: Anlam = Meaning ; Odak =
Focus ; Odak parçacığı = Focus

particle ; Söz dizim = Syntax ;
Türkçe = Turkish

ÖZET Bu çalışmada Türkçedeki odak parçacıklarının(focus particles) sözdizimsel oluşum içindeki dağılımları ve bu dağılıma bağlı olarak tümcenin anlamına yaptıkları etkiler irdelenmeye çalışılmıştır. Bu parçacıkların yapı içinde buldukları yere bağlı olarak tümcedeki hangi öbelle ikili bir öbek yapı [XP, XP] oluşturabilecekleri Chomsky'nin Yetinmecî Kuramında(The Minimalist Program) ele aldığı ilgili ilkeler bağlamında açıklanmaya çalışılmıştır. Odak parçacıklarının tümcenin anlamın belirlemedeki işlevlerinin açıklanmasında Rooth'un geliştirdiği Alternative Semantics teorisi kullanılmıştır. Birinci bölümde analizde kullanılan terimler ve teoriler tanıtılmış, yöntem ve hipotezlerle birlikte çalışmanın amacı belirtilmiştir. İkinci bölümde odak ve odak parçacığı konusunda yapılmış diğer bazı çalışmalar hakkında bilgi verilmiş ve odak parçacığının sözdizimsel özellikleri ile tümcenin atlanıma olan etkisi üzerine yapılmış çalışmalar tanıtılmıştır. Üçüncü bölümde Türkçedeki odak parçacıklarının analizine geçilmiş, bu parçacıkların belirteçlerle ikili yapı oluşturabilen öbekler dışında ad öbekleriyle de ikili bir yapı oluşturup oluşturamayacakları Chomsky'nin Yetinmecî Kuramındaki ilgili ilkeler kullanılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Türkçedeki odak parçacıklarının yorumlanma süreci incelenirken konuyu irdeleyen iki kuram, QR ve Alternative Semantics, birbiriyle karşılaştırılıp hangisinin Türkçedeki bu süreci açıklamakta daha yeterli olacağı örnek tümceler üzerinden gösterilmeye çalışılmıştır. Sonuç bölümünde yapılan analizlerden elde edilen bulgular tartışılmıştır. Sözdizimsel analizler sonucunda Türkçedeki odak parçacıklarının belirteçlerle ikili yapı oluşturabilen öbekler dışındaki öbeklerle bu yapıyı oluşturamayacağı görülmüştür. Yorumlama sürecine ilişkin yapılan analizde de bu süreçte Türkçedeki 11 odak parçacıklarının yükselmesinin(raising) yanlış anlamlara neden olacağı saptanmıştır.

III ABSTRACT The aim of this study has been to analyse the syntactic distribution of Turkish FPs and the process to determine how they contribute to the meaning of the sentence derived by the distributional facts. The possible adjunction sites of these particles have been analysed through the relevant principles of Chomsky's Minimalist Program. Roothian Alternative Semantics has been adopted in analysing the process of the interpretation of these particles. In Chapter 1, the terms and theories used through the analysis were introduced, the method and the aim together with the hypotheses were indicated. In Chapter 2, the prior studies done on focus and focus particles, the syntactic properties and the semantic approaches to these particles were noted. In Chapter 3, the syntactic analysis of Turkish FPs was carried out. The particles were analysed to decide upon their possible adjunction sites with regard to Chomsky's Minimalist Program. The interpretation process of these particles were explained in accordance with the Roothian Alternative Semantics. In the conclusion

section, the findings of the syntactic and semantic analysis were discussed. In the syntactic analysis, it is observed that Turkish focus particles can adjoin only to maximal projections which can form a two segmented category with an adverbial. The semantic analysis of these particles have revealed that Turkish FPs do not undergo LF raising.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
133601 Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Türkçe ve Fransızcanın sözdizimsel karşılaştırılması / La Comparaison syntaxique du Turc et du Français Yazar:İLKER AYDIN Danışman: PROF.DR. ÜMRAN DERKUNT Yer Bilgisi: Marmara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Dilbilim = Linguistics ; Fransız Dili ve Edebiyatı = French Linguistics and Literature Dizin:Cümle = Sentence ; Fransızca = French language ; Karşılaştırmalı dilbilim = Comparative linguistics ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Doktora Türkçe 2003 597 s.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
129554 Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Türkçe tümcelerdeki sözdizimsel anlamsal belirsizliği kaldıran paket program / A Tool eliminating the morphological and syntactic disambiguation in Turkish sentences Yazar:MUSTAFA ÇELİKPENÇE Danışman: PROF.DR. İLHAMİ YAVUZ Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü Konu:Bilgisayar Mühendisliği Bilimleri-Bilgisayar ve Kontrol = Computer Engineering and Computer Science and Control Dizin:Dilbilim = Linguistics ; Doğal dil işleme = Natural language processing ; Paket programlar = Packaged softwares ;	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2003 107 s.

Söz dizim = Syntax ; Türkçe =
Turkish

ÖZET TÜRKÇE TUMCELERDEKİ SOZDİZİMSEL - ANLAMSAL BELİRSİZLİĞİ GİDEREN PAKET PROGRAM İnsanlar bir metinle ya da başka bir insanın konuşmasıyla karşılaştıklarında, hiç vakit kaybetmeden, ne söylenildiğini anlayıp üzerinde fikir yürütebilirler. Aynı işlemi bilgisayarlar ile gerçekleştirmek, insan dillerini anlamak ve ona cevap vermek, gerektiğinde farklı diller arasında tercüme yapmak, insanların her zaman başarmak istedikleri bir olgu olmuştur. Kuşkusuz bu, görüldüğü kadar gerçekleştirilmesi kolay bir süreç değildir. İnsan dillerinin bilgisayarlar tarafından işlenmesi, çok basit olarak "insanların kullandığı bir dilde alınan girdinin çözümlenmesi, anlamlandırılması ve farklı alanlarda kullanılmak üzere ara forma çevrilmesi" şeklinde tarif edilebilir. Tabii aynı işlemlerin tersinin de mutlaka yapılması gereklidir. İnsan düşüncelerini, sözlü ve yazılı olmak üzere başlıca iki şekilde ifade edebilir. Bu çalışmada incelenecek konu temel olarak metin analizi olacaktır. Herhangi bir dilin bilgisayarlar tarafından anlamlandırılması için gerekli basamaklar şunlardır: . Biçimbilimsel çözümlenme (morphological parsing). Sözdizimsel çözümlenmesi (syntactic parsing). Anlam çözümlenmesi (semantic parsing). Edimbilimsel çözümlenme (pragmatic parsing). Anlam kargaşasının giderilmesi (word sense disambiguation) Bu tezde, Türkçe'nin biçimbilimsel ve sözdizimsel işlenmesi geniş bir bakış açısından incelenmekte ve Türkçe'nin modellenmesi problemine ilişkin olarak geliştirilmiş olan paket program anlatılmaktadır. VI

SUMMARY A TOOL ELIMINATING MORPHOLOGICAL AND SYNTACTIC DISAMBIGUATION IN TURKISH SENTENCES People can instantly understand what is spoken and put forward an idea when they encountered with a talk of another person or a text. Comprehending the same operations by computers, understanding the human languages as well as responding to them, and making translations between different languages in requirement are the facts that individuals want to accomplish all the time. In fact, this is not an easy process to realize completely. The processing of human languages by computers can simply be defined as follows: parsing the morphological, syntactical, and semantic properties and structures of input in any natural language, and transform them into an intermediate form to use in different application areas. In addition, the reverse of these operations should surely be done. Human thoughts can be explained in two forms; spoken and written. The subject that is examining in this work will be mainly text analysis. The necessary steps for giving the meaning of any language by computers are the following: Morphological parsing Syntactic parsing Semantic parsing Pragmatic parsing Word sense disambiguation Morphological and syntactic operation of Turkish is examining in a very large point of view and developed packet program concerning the problem of modeling Turkish are explained in this thesis. VII

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
145953		Syntactic nominalizations in Turkish: A principles and parameters framework / Türkçedeki sözdizimsel adlaşmalar: Bir ilkeler ve değiştirgenler çerçevesi Yazar: YILMAZ YALDIR Danışman: Y.DOÇ.DR. CEM CAN Yer Bilgisi: Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İngiliz Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu: Eğitim ve Öğretim = Education and Training ; İngiliz	Onaylandı Doktora İngilizce 2004 295 s.

UI ÖZET TÜRKÇEDE SÖZDİZİMSEL ADLAŞMALAR: BİR İLKELER VE DEÖİŞTİRGENLER ÇERÇEVESİ Yılmaz YALDIR Doktora Tezi, İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı Danışman: Y.Doç.Dr. Cem CAN Eylül 2004, 280 + xv sayfa Bu çalışma Türkçedeki sözdizimsel adlaşmaların iç yapılarını ilkeler ve Değiştirgeçler Kuramı çerçevesinde inceler. Bunu yaparken, Türkçede ana cümlelerin üyeleri konumunda bulunan prototip sözdizimsel adlaşmalar üzerine yoğunlaşır. 1. Bölüm problemle ilgili ana noktaları sunar ve benimsenen kuramsal çerçevenin özetini verir. Araştırma soruları ve hipotezler de burada verilmektedir. 2. Bölüm daha önceki bazı üretimsel ya da betimleyici- tipolojik çalışmaların kısa incelemelerini sunar. 3. Bölüm İngilizcedeki ve Türkçedeki yan cümleciklerin ana türlerinin betimleyici bir araştırmasını verir. 4. Bölüm Türkçedeki prototip sözdizimsel adlaşmaların genel biçimbilimsel ve sözdizimsel özellikleri üzerine yoğunlaşır. Bu bölüm sözdizimsel adlaşmaların çeşitli biçimlerini onları sözcüksel kategoriler arasındaki anlamsal ilişkilerin yalnız bir görünümü olduğu düşünülen aynı D-yapısını paylaşan basit cümlelerle karşılaştırma suretiyle inceler. 5. Bölüm ad öbeklerinin özel bir çözümlemesinin gelişimini başta aşamalı-X Kuramı olmak üzere üretimsel sözdizimin ana ilkeleri ve alt kuramları ışığında özetler. Çalışma, bu çözümlemeyi benimseyerek, ad öbeklerinin B (Belirleyici), AU (Adsız Uyum) ve S (Sayı) gibi işlevsel baş kategorilerin bir grup tabakalanmış ardışık maksimal yansımaları olduğunu iddia eder. Bunun da ötesinde, Türkçedeki prototip sözdizimsel adlaşmaları bu türden işlevsel baş kategoriler ve adsız ZGK (Zaman, Görünüş, Kip) bağlanımında inceler ve bu işlevsel kategorilerin bir eylemsel öbeği bir üye konumunda bulunabilme özelliği olan gönderimsel bir ifadeye çevirmekten sorumlu olduklarını iddia eden görüşü benimser. 6. Bölüm çalışmanın ana bulgularını tartışır ve bu bulguların gelecek çalışmalar için ne tür sonuçları ifade ettiğini vurgulayarak çalışmayı sonlandırır. Anahtar Sözcükler: sözdizimsel adlaşmalar, İlkeler ve Değiştirgenler Kuramı, işlevsel baş kategoriler, BÖ-çözümlemesi, Türkçe'nin sözdizimi

IV ABSTRACT SYNTACTIC NOMINALIZATIONS IN TURKISH: A PRINCIPLES AND PARAMETERS FRAMEWORK Yılmaz YALDIR Ph.D. Thesis, English Language Education Department Supervisor: Assist. Prof. Dr. Cem CAN September 2004, 280 + xv pages This study aims to investigate the internal structure of syntactic nominalizations in Turkish within the framework of Principles and Parameters Theory. To do this, it restricts the attention to the prototypical syntactic nominalizations in argument positions of matrix sentences in Turkish. Chapter 1 introduces the major points concerning the problem and provides an outline of the adopted theoretical framework. It also expresses the research questions and the hypotheses of the study. Chapter 2 offers reviews of a number of earlier studies concerning syntactic nominalizations from generative viewpoints as well as other descriptive and typological perspectives. Chapter 3 presents a descriptive survey of major types of embedded clauses in English and in Turkish. Chapter 4 concentrates on the general morphosyntactic characteristics of prototypical syntactic nominalizations in Turkish. It examines various patterns of syntactic nominalizations by comparing them with the corresponding simple sentences sharing the same D-structure representation, supposedly the pure manifestations of thematic relations between the lexical categories. Chapter 5 summarizes the evolution of a particular analysis of noun phrases in the light of the major principles and subtheories of generative syntax, especially, the X-bar Theory. Adopting this analysis, the study suggests that noun phrases are extended phrasal projections containing a series of layered successive maximal projections of functional heads, such as D (Determiner), AGRN (Nominal Agreement) and NUM (Number). Furthermore, it examines the prototypical

syntactic nominalizations in Turkish in terms of such functional heads and the nominal TAM (Tense, Aspect, Mood) category. It adopts the view that these functional categories are responsible for transforming a verbal phrase into a referential expression capable of occupying an argument position. Chapter 6 discusses the major findings of the study and concludes it by highlighting the implications of these findings for prospective studies. Keywords: syntactic nominalizations, Principles and Parameters Theory, functional head categories, DP-analysis, Turkish syntax

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
153482	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	A programming language for beginners based on Turkish syntax / Yeni başlayanlar için Türkçe sözdizimli bir programlama dili Yazar: SERCAN TUTAR Danışman: DOÇ. DR. CEM BOZŞAHİN ; YRD. DOÇ. DR. HALİT OĞUZTÜZÜN Yer Bilgisi: Orta Doğu Teknik Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü / Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı Konu: Bilgisayar Mühendisliği Bilimleri-Bilgisayar ve Kontrol = Computer Engineering and Computer Science and Control Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2004 83 s.

öz YENİ BAŞLAYANLAR İÇİN TÜRKÇE SÖZDİZİMLİ BİR PROGRAMLAMA DİLİ
Tutar, Sercan Yüksek Lisans, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü Tez Yöneticisi : Assoc. Prof. Dr. Cem. Bozşahin Ortak Tez Yöneticisi : Assist. Prof. Dr. Halit Oğuztüzün Eylül 2004, 70 sayfa Programlama, sıradan insanların alışkın olmadığı bir biçimde düşünmeyi gerektir diğinden dolayı, zor bir faaliyettir. Dilin tasarımında, olağan dışı ve bazen de gün lük hayattaki kuHarumları ile çelişkili semboEerin kullanılması ile daha da zorlaşır. Bu tez, TPD ismindeki, lise öğrencilerine ve ana dili Türkçe olan acemi program cılara programlamada bir başlangıç sağlamak ve sözdizimsel ve anlamsal kaynaklı zorlukları en aza indirmek için tasarlanmış deneysel bir programlama dilini sunar. Ek olarak, TPD, programlamanın temellerini öğrenmede, kullanıcıların doğal dil ye teneklerini kullanarak daha iyi bir öğrenme eğrisi elde edebilmek için Türkçe'nin sözdizimini taklit eder. TPD hem prosedürel hem de fonksiyonel paradigmatları destekler. Genel liste ler temel veri yapısı olarak sağlanmıştır. Eğitimsel endişeler göz önüne alındığında, programlama dilinin tasarımı, geliştirme ortamının tasarımı ile beraber düşünülme lidir. Derleyicinin hata tesbit özellikleri vurgulanmıştır. Hedef kod Java'da üretilmektedir. Geliştirme ortamı, bir grafik arabirim ve bir dil tabanlı editör sunar. Anahtar Kelimeler: Programlama Dili Tasarımı, Geliştirme Ortamları, Programlama Psikolojisi, Bilgisayarlar ve Eğitim

ABSTRACT A PROGRAMMING LANGUAGE FOR BEGINNERS BASED ON
TURKISH SYNTAX Tutar, Sercan M.S., Department of Computer Engineering Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Cem Bozşahin Co-Supervisor : Assist. Prof. Dr. Halit Oğuztüzün September

2004, 70 pages Programming is a difficult activity because it requires thinking in a way that ordinary people are not familiar with. It becomes more complex considering the unusual and sometimes contradictory (with daily life usage) symbols when designing programming languages. This thesis introduces an experimental programming language called TPD, which is designed to reduce the syntax- and semantics-oriented difficulties to a minimum and provide a head start in programming to high school students and novice programmers who are native speakers of Turkish. TPD mimics Turkish syntax in order to obtain a better learning curve by making use of the user's native language competence in learning the essentials of programming. TPD supports both imperative (procedural) and functional paradigms. General lists are provided as a built-in data type. Given the educational concerns, the design of the programming language goes hand in hand with the design of the development environment. Diagnostic features of the compiler are emphasized. Generated target code is in Java. The development environment features a graphical interface and a language-based editor. Keywords: Programming Language Design, Development Environments, Psychology of Programming, Computers and Education

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
147325		The syntactic and semantic analysis of Turkish temporal converbs / Türkçe zaman ulaçlarının sözdizim ve anlambilim çözümlemesi Yazar: FİLİZ ÇETİNTAŞ YILDIRIM Danışman: DOÇ. DR. YEŞİM AKSAN Yer Bilgisi: Mersin Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İngiliz Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics Dizin: Anlam bilim = Semantics ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilgisi-ekler = Grammar-suffixes ; Dilbilgisi-ulaç = Grammar-gerund ; Dilbilgisi-zaman = Grammar-tense ; Sözdizim = Syntax ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2004 181 s.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
145694		Phonology-syntax interface in Turkish: Evidence from binding and scope phenomena / Türkçe'de sesbilim ve sözdizim etkileşimi: Bağlama ve etki alanı olgularından kanıtlar Yazar: VAHAP ATILLA OĞUŞGİL Danışman: PROF. DR. SUMRU ÖZSOY Yer Bilgisi: Boğaziçi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Dilbilim Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Bağlama = Binding ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Etki alanı = Scope ; Sesbilim = Phoneme ; Söylem = Discourse ; Sözdizim = Syntax ; Vurgu = Accent	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2004 151 s.

Türkçe'de Sesbilim ve Sözdizim Etkileşimi: Bağlama ve Etki Alanı Olgularından Kanıtlar
Vahap Atilla Oğuşgil Bu çalışma, sesletimsel bir özellik olan vurgunun Türkçe'deki bağlama ve etki alanı olguları üzerindeki etkisini incelemektedir. Bağlama çalışması adıl bağlama üzerinedir. Temel olarak, vurgunun adıl ve onun yerini tutan isim arasındaki gönderi ilişkisini tartışmaktadır. Etki alanına gelince, bu çalışma vurgunun bazı niceliksel öğelerle (evrensel niceleyici, belgisiz (bazı) niceleyici, sayısal niceleyiciler ve neden gösteren yan tümceler) olumsuzluk arasındaki etki alanı üzerindeki etkisini incelemektedir. Vurgu ile adıl bağlama arasındaki etkileşim üzerindeki temel iddia, adıl veya onun yerini tutan isim üzerindeki vurgunun birbirlerine yapılan eşgöndermeyi engellediğidir. Vurgunun adılın yerini tutan isim üzerinde olduğu dilbilgisel olmayan cümleler Chomsky'nin (1981) Sol Sınırlaması ile açıklanmaktadır. Ama bununla beraber, Sol Sınırlama'nın bu kez adıl üzerinde vurgu olan dilbilgisel olmayan cümleler üzerinde yetersiz kaldığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak, söz konusu cümleleri Lujan'ın (1985) Erişebilirlik İlkesi ve Bağlı Değişken Sınırlamaları doğru bir şekilde açıklamaktadır. Vurgunun eşgönderme üzerindeki engelleyici etkisine destekleyici kanıt söylem etkenlerinden gelir. Söylem etkenlerine göre, bilgisel statüsü açısından vurgudan kaynaklanan yeni bir varlık ile eski bir varlık arasındaki eşgönderim, çelişkiye neden olmaktadır. Vurgunun etki alanı üzerindeki etkisine gelince, iki farklı sesletimin, anlamları farklı iki farklı cümle ürettiği iddia edilmektedir. Cümlesel vurgu olduğu durumlarda olumsuzluğun geniş etki alanına, niceliksel öğenin vurgulu olduğu durumlarda ise o niceliksel öğenin geniş etki alanına sahip olduğu tespit edilmiştir. Vurgulu niceliksel öğenin geniş etki alanı alması, Brody'nin (1995) Vurgu Kriterini tatmin etmesi için, o öğenin Rizzi (1997) çalışması ışığında Vurgu Öbeğine yükselmesi ile açıklanmıştır. Vurgunun geniş etki alanı alması, ne... ne ibareleri, vurgu ve olumsuzluk arasındaki etkileşimde ve ana tümce faaliyet alanı alabilen soru öğelerinde gözlenen gerçeklerle desteklenmiştir. Anahtar sözcükler: Vurgu; Bağlama; Etki Alanı; Niceliksel Öğeler; Söylem

Phonology-Syntax Interface in Turkish: Evidence from Binding and Scope Phenomena
by Vahap Atilla Oğuşgil This study analyzes the influence of one particular phonological feature - focus - on binding and scope phenomena in Turkish. The analysis of binding specifically includes pronominal binding. It basically specifies the influence of focus on coreferential reading between a pronoun and its antecedent. With respect to scope phenomena, this study investigates the influence of focus on relative scope order between some quantificational elements including the universal quantifier, the existential quantifier, numerals, reason clauses and negation. The basic claim on the interaction of focus with pronominal binding is that focus on either pronoun or its antecedent precludes coreferentiality. The ill-formed sentences in which the antecedent is focused is accounted for by Chomsky's (1981) Leftness Condition (LC). However, it has been noted that the LC is incapable of accounting for ill-formed sentences in which the pronoun, this time, is focused. Consequently, it is pointed out that it is in fact Lujan's (1989) Accessibility Principle (AP) and Bound-Variable Constraint (BVC) which can correctly explain the ill-formed sentences in question. Supportive evidence on the blocking effect of focus on IV coreferentiality comes from discourse factors according to which the coindexation between a new entity (as a result of focusing) and an old entity gives rise to a clash. With regard to the effect of focus on scope phenomena, it is claimed that two different prosodic patterns yield two different sentences with two different meanings. It has been noted that, the quantificational element, when focused takes wide scope interpretation but when the sentence is uttered with a sentential stress, negation takes wide scope. The focused quantificational element takes its wide scope interpretation through focus movement in the sense of Rizzi (1997) in order to satisfy Focus Criterion (Brody, 1995). The claim on the focused element taking wide scope is supported with the facts observed in the

interaction between ne.... ne phrases, focus and negation and also from [wh-] elements having matrix clause scope. Keywords: Focus; Binding; Scope; Quantificational elements; Discourse

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
146042		Türkçede anlam türlerine göre sıfatlar ve biçim-sözdizimsel özellikleri / Turkish adjectives in terms of their semantic types and morpho-syntactic properties Yazar:FATMA YÜKSEL Danışman: DOÇ. DR. AYŞEN CEM DEĞER Yer Bilgisi: Dokuz Eylül Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Dilbilim Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Biçim = Form ; Biçimbilim = Morphology ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilgisi-sıfat = Grammar-adjective ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2004 148 s.

Sözdizimsel ve biçimbilimsel yönelimlerine göre ad, eylem, sıfat ve belirteç gibi sınıflara ayrılmış olan sözlüksel ulamlar kimi bağlamlarda birbirlerinden kesin bir çizgiyle ayıramamaktadır. Sözlüksel ulamların özellikleri farklı dillerde örtüşebildiği gibi birbirlerinden tamamıyla ayrılabilir de. Adlar ve eylemler hemen hemen tüm dillerde sözlüksel ulam olarak yer alabilirken sıfatlar bir temel sözlüksel ulam olarak her dilde bulunmayabilmektedir. Dixon (1982) Ad, Eylem ve Sıfat gibi sözlüksel ulamların çeşitli dillerdeki özelliklerini betimlerken, her sözlüksel birimin bir 'anlam türüne' ait olduğunu savunmaktadır. Dixon'un (1982) bu savına dayanan bu çalışmanın amacı, Dixon'un (1982) Özellik Kavramlarına ilişkin geliştirmiş olduğu anlam türlerini temel alarak eşsüremlerle bir yaklaşımla, Türkçedeki sıfatları anlam türlerine göre sınıflandırıp her anlam türünde yer alan sıfatların biçim-sözdizimsel özelliklerini belirlemektir. Çalışma, Dixon'un (1982) Özellik Kavramları için önerdiği anlam türlerinin Türkçede sıfat ulamından başka bir ulamda anlam bulup bulamadığını ve anlam türlerini ifade eden sözlüksel birimlerin biçim-sözdizimsel özelliklerin neler olduğu sorularına da yanıt aramaktadır. Türkçe Sözlük'te (1998) madde başı olarak yer alan Türkçe kökenli yalın sıfatlar araştırmanın veri tabanını oluşturmaktadır. Veri tabanını oluşturan sıfatların anlambilimsel olarak karşıtanamlılık durumu, biçimbilimsel olarak türemeye uyumu ve sözdizimsel olarak tümcedeki işlevleri ve konumları saptanmıştır. Saptamalar sonucunda Dixon'un (1982) öne sürdüğü anlam türleriyle sıfat ulamının örtüşüğünü, ancak kimi anlam türlerinde ad tabanlı sözcüklerin yer aldığı görülmüştür. Türkçede sıfatların biçim-sözdizimsel açıdan düşünme sürecine girdikleri ve yüklemli konumda yer alabildikleri saptanmıştır. Türemme sürecinde sıfatlara çeşitli biçimbirimlerin eklenmesiyle geçişli, geçişsiz çatılarda durum değişikliği, kimi biçimbirimlerle ad, sıfat ve belirteç türetebildiği ortaya konmuştur. Ayrıca, ikilemlerle sıfatların belirteç işlevli olan yalın sıfatlarla aynı işleve sahip oldukları belirlenmiştir. Tüm bu bulguların ışığında da Özellik Kavramlarının ulamlaştırılmasında Türkçede baskın olan ulamın, sıfat ulamı olduğu, ancak sıfat ve ad ulamlarının pek çok açıdan örtüştüğü saptanmıştır. v1

Lexical categories, which are classified as nouns, verbs, adjectives and adverbs in terms of their morphosyntactic properties, cannot be easily differentiated from each other in certain contexts. The morphosyntactic properties of lexical categories may display similarities and differences among languages. In the languages of the world, nouns and verbs exist as major lexical categories, but certain languages may lack adjectives as a major lexical category. Dixon (1982) suggests that lexical items of a language fall into a number of 'semantic types'

and each lexical item belongs to just one type. He also suggests that Property Concepts, that is, concepts referring to properties of referents, are expressed with adjectives in most languages and with nouns and verbs in adjective deficient languages. This study which takes its departure from Dixon (1982) aims at classifying adjectives in Turkish in terms of semantic types and determining morpho-syntactic properties of each type. The study is also concerned with the answer of the following questions: Are the Property Concepts in Turkish expressed with noun-like or verb like lexical categories other than adjectives? The database for the study consists of mono! Turkish adjectives which appear as a lexical entry in Dictionary of Turkish (1988) The adjectives in the database are analyzed in terms of semantic, morphological and syntactic criteria. The findings reveal that adjectives in Turkish can function as nouns and appear in predicate position in a sentence. Turkish adjectives also form verbs, nouns, adjectives and adverbs with certain suffixes. Certain mono-syllabic adjectives function as adverbs which also have similiar meaning with adverbs derived by reduplicated adjectives. In light of these findings, it is concluded that the lexical category which is functional in expressing Property Concepts in Turkish is mainly adjective; however, in most cases the distinction between the adjective category and noun category in Turkish is not clear-cut. VII

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
144629		İngilizce ve Türkçe sözdizimsel farklılıkların dil aileleri bakımından incelenmesi / Examination of the english and turkish syntactic differences in terms of language families Yazar:HAKKI SERKAN ÖZGÜNEY Danışman: YRD. DOÇ. DR. MUZAFFER BARIN Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü 60 s. / İngiliz Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Eğitim ve Öğretim = Education and Training Dizin:Dil grupları = Language groups ; Karşılaştırmalı dilbilim = Comparative linguistics ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish ; İngilizce = English	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2004

I ÖZET YÜKSEK LİSANS TEZİ İNGİLİZCE VE TÜRCE SÖZDİZİMSEL FARKLILIKLARIN DİL AİLELERİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ Hakkı Serkan ÖZGÜNEY Danışman: Yrd.Doç.Dr. Muzaffer BARIN 2004 - Sayfa: 51 Bu tez çalışmasında, Türkçe ve İngilizce gibi farklı coğrafya ve kültürlerden gelen iki dilin öncelikle hangi dil ailesine ait oldukları incelenmiş ve bu dil ailelerinin genel özellikleri ele alınmıştır. Çalışmamızda ikinci olarak, bu iki dilin sözdizimsel özellikleri, birbirinden ayrıldıkları noktada yoğunlaşarak ele alınmaya çalışılmıştır. Çalışmamız üç ana bölümden ve bir sonuç kısmından oluşmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde, dilbilim ve dilbilgisi terimleri üzerinde durulmuştur. Bu iki ayrı çalışma alanındaki farklılıkların verilmesi amaçlanmıştır. Önceki devirlerden günümüze kadar uzanan dil çalışmalarının tarihsel gelişimi kısaca ele alınmış ve çağdaş dilbilim kolları da incelenmiştir. İkinci bölümde ise, dil ailelerinin hangi özelliklerine göre kaçta ayrıldığı ve nasıl sınırlandırıldığı alt başlıklarıyla birlikte ele alınmıştır. Türkçe'nin içinde bulunduğu Ural-Altay dil ailesi ve İngilizce'nin üyesi olduğu Hint-Avrupa dil ailesi, kaynak bakımından sınıflandırılmada örneklerle verilmeye çalışılmıştır. Dillerin biçim ve yapı bakımından sınıflandırılması da araştırılmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde, sözdizimin başlıca unsuru olan tümcenin başlıca öğeleri, sözcük türlerinden başlanarak sıralanmıştır. Bununla birlikte, tümcenin çeşitleri de bu bölümde sunulmuştur. Sonuç olarak her iki dil arasında, esas olarak farklı dil ailelerine ait olmalarından kaynaklanan çok sayıda

farklılığın olduğu gösterilmiştir. Ayrıca, her iki dilin bağlı buldukları dil aileleri de bunların özellikleriyle beraber, sözdizimsel farkları tez çalışmasının doğrultusunda özetlenmiştir.

II ABSTRACT MASTER THESIS EXAMINATION OF THE ENGLISH AND TURKISH SYNTACTIC DIFFERENCES IN TERMS OF LANGUAGE FAMILIES Hakkı Serkan ÖZGÜNEY Supervisor: Assistant Professor Muzaffer BARIN 2004 - Pages: 51 This study is mainly intended to examine the family of the two languages, English and Turkish, belonging to two different geographies and cultures and to analyze the general features of these language families. Another objective of the study in mind is to deal with the syntactic characteristics of both languages, considering the points at which they resemble and differ. Our study is composed of three main chapters and the conclusion part. The first chapter of the study places the emphasis on the concepts of 'linguistics' and 'grammar', aiming to present the differences between these two different branches of study. To this end, a brief history of the language studies throughout the ages has been followed by the definition of the branches of contemporary linguistics. The second chapter is devoted to the categorization of the language families and to the criteria that determine this categorization. The language families in which Turkish and English take place have been analyzed and classified through some examples. In the third chapter, sentence structures of both languages have been examined and the essential elements of the sentence have been defined under some illuminating examples. Moreover, the types of sentence have also been listed with some examples. The study has arrived at the conclusion that both languages differ from one another to a large extent, mainly caused by the difference between the language families to which they belong. These differences have been listed in the conclusion part.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
205883		Die syntaktische valenz Deutscher und Türkischer verben und ihr einfluss auf das Deutschlernen Türkischer studierender / Almanca ve Türkçe fiillerde sözdizimsel birleşim değeri ve Almanca öğrenimine yansımaları Yazar:DERYA ACAR Danışman: PROF.DR. TAHİR BALCI Yer Bilgisi: Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Alman Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu:Alman Dili ve Edebiyatı = German Linguistics and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Almanca 2005 94 s.

Bu çalışmada, birle im de eri dilbilgisi kapsamlı olarak açıklandıktan sonra, Türkçe ve Almanca'nın sözdizimsel birle im de eri farklılıklarından dolayı ortaya çıkan hataların çözümlenmesi yapılarak çözüm yolları önerilmesia maçlanmıştır. ÇÜ E itim Fakültesi Alman Dili E itimi Anabilim Dalı'nda yürütülendenslerde edinilen deneyim ve yapılan ara tırmalar sonucunda Türkçe veAlmanca'nın sözdizimsel birle im de eri farklılıklarından kaynaklanan hatalarını yapıldı ı görülmü tür. Yine yapılan ara tırmalar sonucunda, birçok ülkede birle im de eri dilbilgisi göz önünde bulundurularak verilen yabancı dile itiminin ö retmeyi/ö renmeyi olumlu yönde etkiledi i görülmü tür. Bizim ülkemizde bu konuda bir bo luk oldu u görülmü ve dilbilgisinin bualanında ara tırmalar yapılarak yabancı dil e itiminin daha verimli verilebilmesi için, bu çalışmanın kuramsal bölümünde birle im de eri dilbilgisi ana hatları anlatılmı tır. Empirik bölümde ise ÇÜEF Alman Dili E itimi Anabilim Dalı'nda

â□□ Yazma Becerileri? dersinde ö rencilerin yazmı oldukları kompozisyonlar üzerinde yapılan inceleme ile hata çözümlemesi yapılmı tır.

In dieser Arbeit wurde die Valenzgrammatik kurz vorgestellt und die Fehler, die auf in der syntaktischen Valenz türkischer und deutscher Verben zurückgehen, wurden analysiert. Durch Erfahrungen an der Abteilung für Deutschlehrerausbildung der Pädagogischen Fakultät der Çukurova Universität haben wir festgestellt, dass türkische Studierende wegen der Unterschiede in der Valenz deutscher und türkischer Verben viele Fehler machen, die gegen die Normen des Deutschen verstossen. Und wieder haben wir festgestellt, dass in vielen Ländern der Fremdsprachenunterricht auf die Valenzgrammatik gestützt wird und dass das auf das Lehren/Lernen positiv wirkt. Dass es in unserem Land eine Lücke über im Bereich der Valenz-Untersuchungen gibt, hat mich dazu geführt, auf dieses Problem näherinzugehen und somit der Erleichterung des Lehrens und Lernens des Deutschen beizutragen. Die im empirischen Teil der Arbeit analysierten Fehler entstammen den Aufsätzen der Erst- und Zweitsemestler der Abteilung für Deutschlehrerausbildung der Pädagogischen Fakultät der Çukurova Universität, die in der Lehrveranstaltung â□□ Schreibfertigkeiten? geschrieben wurden. Schlüsselwörter: Syntaktische Valenz, Fremdsprachen Lehren/Lernen, Verb, Aktant, Fehleranalyse.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
188268		Ahmet Hamdi Tanpınar`ın "Huzur" romanında sözdizimi incelemesi / Syntax study in Ahmet Hamdi Tanpınar`s novel called Huzur Yazar: AYÇA DEMİR Danışman: PROF. DR. ZAFER ÖNLER Yer Bilgisi: Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2005 324 s.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
162542		Türkçe`de dönüşlü yapıların biçim-sözdizimsel özellikleri / Morphosyntactic properties of reflexives in Turkish Yazar: ÖZGÜN KOŞANER Danışman: PROF. DR. LÜTFİYE OKTAR Yer Bilgisi: Dokuz Eylül Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Genel Dilbilim Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2005 151 s.

ÖZET Son yıllarda farklı dillerin dilbilgilerinde yer alan dönüşlü yapıların biçim-sözdizimsel yapısına artan bir ilgi vardır. Bu doğrultuda, bu çalışma Türkçede dönüşlü yapıların biçim-sözdizimsel özelliklerini betimlemeyi amaçlamaktadır. Türkçe, dönüşlülüğün belirtilmesinde diğer dillerinin kullandığı adcıl ve eylemcil dönüşlülük stratejilerinin ikisini birden kullanmaktadır. Adcıl dönüşlülüğün kodlanmasında kullanılan kendi ve kendisi göndermeleri ile eylemcil dönüşlülüğün kodlanmasında kullanılan {- (I)nJ / {- (1)1} dönüşlü biçim birimi diğer dillerde kullanılan dönüşlülük stratejilerinden çok farklı özellikler

sergilemektedir. Bu nedenle dönüşlülük olgusuna dilbilgisinin sadece bir bileşenine odaklanarak açıklama getirmek olanaksız gibi görünmektedir. Bu doğrultuda çalışmamız, inceleme alanını anlambilim, sözdizim ve biçimbilim olarak belirlemekte ve bu üç alanın ilişkisini başarılı bir biçimde ortaya koyması bakımından Dağıtılmış Biçimbilim kuramını temel alarak Türkçede dönüşlü yapıların dağılım ve davranış özelliklerinin ortaya çıkartmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın iki temel sorusu vardır: - Türkçede dönüşlü göndergeler nasıl bir içsel yapı sergiliyorlar? - Türkçedeki adıl ve eylemcil dönüşlülük stratejileri bütüncül bir yaklaşımla ele alınabilir mi? Bütüncemizin çözümlenmesinden elde edilen bulgular doğrultusunda, Türkçedeki dönüşlü göndergelerin de diğer dillerdeki gibi "pekiştiriri + dönüşlü" bileşiminden türemiş oldukları kanıtlanmıştır. Ayrıca çalışmamızda, Dağıtılmış Biçimbilim kuramsal çerçevesi içinde Türkçede kullanılan adıl ve eylemcil dönüşlülük stratejilerini kapsayacak bütüncül bir dönüşlülük modeli geliştirildiğine inanıyoruz. vi

ABSTRACT Recently there has been a growing interest in the morphosyntactic structure of Reflexives represented in the grammars of different languages. In this sense, the present study attempts to describe the morphosyntactic features of reflexive constructions employed in Turkish. It is a well-known fact that Turkish employs both the nominal and the verbal strategies in marking reflexivity. Kendi and kendisi anaphors used in marking nominal reflexivity and the reflexive markers f-(I)nj / {-(-)1} used in encoding verbal reflexivity exhibit quite different properties when compared with the reflexive markers used in other languages. Therefore it seems difficult to explain the linguistic phenomenon of reflexivity in Turkish by focusing merely on a single component of grammar. In this respect, the present study, drawing upon the Distributed Morphology to theorize the interplay of semantic, syntactic and morphological components of grammar, aims to investigate the distributive and behavioral characteristics of reflexive constructions in Turkish. In order to achieve this purpose, this study raises two fundamental questions: 1. What kind of internal structure do the reflexive anaphors in Turkish represent? 2. Is it possible to treat the nominal and the verbal reflexivity employing a holistic approach? With reference to the findings obtained from analysis of our corpus, it seems possible to indicate that reflexive anaphors in Turkish, similar to the ones in other languages, are derivatives of intensifier+reflexive constructions. Additionally, within the theoretical framework of Distributed Morphology this study achieved to develop a holistic reflexivity model which encompasses both the nominal and the verbal reflexivity strategies used in Turkish. VII

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
615550 Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına üniversite kütüphaneniz aracılığı ile (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Biçim-sözdizimsel ve anlambilimsel açılardan Kırgız Türkçesinde çatı / Морфо-синтаксисттик жана семантикалык жактан кыргыз тилиндеги мамиле категориясы Yazar: IŞIN BİLGE KAĞAN SELÇUK Danışman: DOÇ. DR. BURUL SAGINBAYEVA ; PROF. DR. AHMET BURAN Yer Bilgisi: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi /	Onaylandı Doktora Türkçe 2005 233 s.

Kırgız Türkçesindeki çatı kavramını işlevsel dilbilgisi kuramı çerçevesinde betimlemeyi amaçlayan bu çalışmada, "anlam odaklı" dilbilgisi yaklaşımıyla daha geniş bir araştırma ve çözümleme imkânı bulunmuştur. Çatı konusunun sadece eklerle sınırlı olup olmadığı veya çatısal anlamın biçimsel düzlemin yanı sıra, sözcüksel, çözümlemeli ve metin düzleminde de belirlenip belirlenemeyeceği sorgulanmıştır. Dil birimlerinin çatısal anlamı ifade derecesi, söz konusu dil içerisindeki kullanım sıklığı ve farklı dil düzlemlerindeki görünüşleri esasına dayanılarak da, ortaya nasıl bir işlevsel-anlamsal alan modeli çıkacağı kurgulanmıştır. Çatı kavramını yansıtan yapıların oluşumu sözdizimsel düzlemdeki durum değişikliği olarak da tanımlanabilmektedir. Bu durum değişikliğinin anlambilimsel düzlemle de etkileşimde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, bu tez çalışmasının genelinde anlambilimsel ölçütlere dikkat edilmiştir. Dil birimlerine yönelik çözümleme ve anlamsal sınıflandırma eşzamanlı düzlemde gerçekleştirilmiş, biçimsel çatı kodlayıcılarına yönelik ilgili bölümlerde eklerin artzamanlı gelişim sürecine de değinilmiştir. Çalışmanın bütüncesi Kırgız edebiyatından seçilmiş edebî eserlerden oluşturulmuştur. Bulgular ve değerlendirme sonucunda çatı konusunun, sözdizimsel düzlemdeki durum değişikliğinin yüklemde çatı ekleriyle kodlanmasından ibaret olmayıp daha geniş kapsamlı ve karmaşık dilsel süreçlerle ilişkili olduğu belirlenmiştir. Çatısal anlam, kuruluşu bakımından sadece biçimsel değil, sözcüksel, çözümlemeli ve metin düzlemindeki yapılarla da ifade edilebilmekte, anlamı ifade edebilme gücü, kullanım sıklığı ve dil düzlemlerine göre sınıflandırılabilir. Çalışmanın birinci bölümünde bir gramer kategorisi olarak çatı kavramı ele alınmış, çatı tanımlamalarına ve çeşitlerine ilişkin genel dilbilim kaynakları, Sovyet dönemi Türkoloji çalışmaları, Türkçe ve Kırgızcadaki ulaşılabilen gramer kaynakları taranarak, biçimsel yaklaşım çerçevesindeki çatı konusu belirlenmeye çalışılmıştır. Çatının, diğer eylem kategorileriyle olan biçim-sözdizimsel ve anlambilimsel açılarından etkileşim içerisinde olduğu düşüncesinden hareketle aktiflik-pasiflik ve geçişlilik-geçişsizlik kavramları ile çatı kategorisi etkileşimi de araştırılmıştır. İkinci bölümde öncelikli olarak, anlam odaklı işlevsel dilbilgisinin kuramsal çerçevesi açıklanmış, işlevsel araştırmada hangi yöntem ve ilkelerden hareket edildiğine değinilmiştir. Türkçe ve Kırgızcadaki işlevsel dilbilgisi çalışmalarından bahsedilerek, bu çalışmalardaki kuramsal ilkeler ile tezin kuramsal boyutu ilişkilendirilmiştir. Kırgızcadaki çatısal anlamı ifade eden yapılar biçim-sözdizimsel ve anlambilimsel açıdan çözümlenmeye çalışıldığı için, ikinci bölümde biçim-sözdizimsel ve anlambilimsel düzlemin tanımı, çerçevesi ve çatı yapılarıyla olan ilişkisine değinilmiştir. 3 Kurgusal bir tasarım olarak da değerlendirilebilecek olan işlevsel-anlamsal alan kavramı açıklanırken, işlevsel-anlamsal alanın alt bölümleri olan özek, yan, yakın ve uzak alan kapsamındaki dil birimlerinin konumlandırılma ölçütlerine de değinilmiştir. Üçüncü bölümde ise, işlevsel dilbilgisi çalışmaları esasında, sırasıyla, Kırgızcadaki ettirgenliğin, edilgenliğin, dönüşlülüğün ve işteşliğin işlevsel-anlamsal alanını belirlenmiştir. Kırgızcadaki birleşik çatı yapılarına ilişkin örnekler üzerinde de durularak, Türkiye Türkçesi ile olan benzer ve farklı yönleri gösterilmiştir. Kırgızcadaki çatının işlevsel-anlamsal alanı belirlenirken, karşılaştırma, özellikle Türkiye Türkçesindeki benzer ve farklı yönlerle sınırlı tutulmuştur. Her bir çatının tanımı, türleri, farklı özellikleri, kuruluş yöntemleri ve biçimsel kodlayıcılarının tarihsel gelişimi ilgili alt bölümlerde ayrıntılı olarak tartışılmıştır. Çatının, sadece biçimsel bir kategori olamayacağı düşüncesiyle, işlevsel çerçevede, tüm dil düzlemlerini kapsayan "çatısal anlam" terimi kullanılarak, çatısal anlamı ifade eden dil birimleri, biçimsel, sözcüksel ve çözümlemeli düzlemlerde araştırılmış, her biçimsel çatı kodlayıcısının çatısal anlamı

yansıtmadığı, ya da çatısal anlamın sözcüksel, sözdizimsel ve metinsel düzlemlerde de tespit edilebildiği gösterilmiştir. Pek çok dilde tartışmalı bir konu olan çatı konusunun işlevsel dilbilgisi çerçevesinde ve işlevsel-anlamsal alan kapsamında araştırılıp incelenmesiyle çatısal anlama ilişkin daha kapsayıcı, tutarlı ve somut bulgulara ulaşıldığı düşünülmektedir. Anahtar Sözcükler: biçim-sözdizimi, Kırgızcada çatı, işlevsel dilbilgisi, işlevselanlamsal alan

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
188801		Topics in syntax-phonology interface in Turkish: Sentential stress and phases / Türkçe`de sözdizim-sesbilim arayüzünde konular: Tümce vurgusu ve evreler Yazar:FATMA ASLI ÜNTAK TARHAN Danışman: Y.DOÇ.DR. MELTEM KELEPİR Yer Bilgisi: Boğaziçi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Batı Dilleri ve Edebiyatları Ana Bilim Dalı Konu:Eğitim ve Öğretim = Education and Training ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2006 236 s.

Bu çalışmanın amacı, Türkçe'de tümce vurgusunun doğasını, nasıl belirlendiğini ve odak yapısı ve söylemsel faydacı etkenlerle nasıl etkileştiğini araştırmaktır. Son zamanlarda dilbilim alanında yapılan çalışmalar (Legate 2003, Kahnemuyipour 2004, Selkirk ve Kratzer 2005), dilin sesbilimsel biriminin, tümce vurgusunun belirlenmesi konusunda, evreler ve çoklu sesletime (Chomsky 2000, 2001) duyarlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışma, Türkçe'de tümce vurgusu konusunu, yukarıda bahsedilen çalışmalar ışığında, evreler ve çoklu sesletim kavramlarını kullanarak açıklamayı amaçlamaktadır. Kahnemuyipour (2004) ve Selkirk ve Kratzer (2005) çalışmaları doğrultusunda, tümce vurgusunun, bütün tümce odak olduğu durumlarda, çoklu sesletim içindeki en yüksek öğeye düştüğü önerilmektedir. Tümce vurgusunun böyle bir yöntemle belirlenmesi, nesnel geçissiz, öznel geçissiz, edilgen yapılarının ve durum belirteçleri içeren yapıların sıradışı vurgu davranışlarını açıklamaktadır. Belirtme durum eki taşıyan nesnelin vurgularının incelenmesi, tümce vurgusunun belirlenmesinde başka bir sistemin daha etkili olduğunu göstermektedir. Bu çalışma Türkçe'de belirtme durum eki taşıyan nesnelin, Neeleman ve Reinhart (1998) çalışmasında önerilen söylemsel artgönderim genellemesine uyduğunu ileri sürmektedir. Söylem içinde daha önceki bir söylem varlığına bağlanabilen belirtme durum ekli nesnelin vurgu alamadığı, ancak söylem içinde daha önceki bir söylem varlığına bağlanamayan belirtme durum ekli nesnelin vurgu alabildiği gösterilmektedir. Bu çalışma ayrıca Türkçe'de, ezgisel öbeklemeye duyarlı olan ve söylemsel faydacı etkileri olmayan bir devrikleme türü olduğunu ileri sürmektedir. Tümce üzerinde söylemsel faydacı etkileri olmayan bu devrikleme türünün, ezgisel öbekleme korunduğu sürece gerçekleşebileceği gösterilmektedir. Son olarak, Türkçe'de özne eksiltisi koşullarının nesne eksiltisi koşullarından daha gevşek olduğu ve bunun, özne ve nesnelin bağlam içinde farklı verilmiş bilgilerin duyarlı olmalarından kaynaklandığı öne sürülmektedir.

This study investigates the nature of sentential stress, how it is assigned and how it interacts with focus structure and discourse pragmatic factors in Turkish. Recent work in the literature (Legate 2003, Kahnemuyipour 2004, Selkirk and Kratzer 2005) point out that phonological component of the language faculty is sensitive to phases and multiple Spell-out (Chomsky

2000, 2001) as domains wherein sentential stress is assigned. The present study explores the possibility of accounting for Turkish sentential stress facts by using the notions of phases and multiple Spell-out in the light of these previous studies. Following Kahnemuyipour (2004) and Selkirk and Kratzer (2005), it is argued that sentential stress is assigned to the highest element in the Spell-out in focus-neutral contexts. It is shown that this kind of a sentential stress assignment mechanism accounts for the unusual stress behaviour of unaccusative, passive, unergative structures and structures containing manner adverbials. An investigation of accusative-marked objects reveals that there is also another mechanism regulating the stress patterns. It is argued that the accusative-marked objects in Turkish are subject to the discourse anaphora generalization proposed by Neeleman and Reinhart (1998). It is shown that D-linked accusative-marked objects are unstressed whereas non-D-linked ones can bear stress. It is also proposed that there is a type of optional scrambling in Turkish that is sensitive to intonational phrasing and that does not have discourse pragmatic functions. It is argued that optional scrambling is allowed as long as the intonational phrasing is kept intact. Finally, it is argued that the conditions on subject ellipsis is looser than that of object ellipsis in that they are sensitive to different givenness types.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
186069		Sözlüksel görünüş ve Türkçe eylemlerin anlambilimsel sınıflandırılması: Sözlükçe-sözdizim etkileşimi / Lexical aspect and semantic classification on Turkish verbs: Lexicon-syntax interaction Yazar: YASEMİN AYDEMİR Danışman: DOÇ.DR. ENGİN UZUN Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Dilbilim Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics Dizin:	Onaylandı Doktora Türkçe 2006 296 s.

Aydemir, Yasemin, Sözlüksel Görünüş ve Türkçe Eylemlerin Anlambilimsel Sınıflandırılması: Sözlükçe-Sözdizim Etkileşimi, Doktora Tezi, Danışman: Doç. Dr. N.Engin Uzun, 289 s. ÖZET Bu tezin savlarından biri sözlükçede '+' değer ile işaretli bazı eylem anlamlarının sözdiziminde bir üyeye yüklendiği ve sözlükçede '+/-' değer ile tanımlanmamış eylemlerin sözdizimsel ve söylemsel tetiklemelere açık olduğu savıdır. İki sözlüksel kavram -devingenlik ve durumsallık- eylemlerin sözlükçede işaretlendiği anlamsal özellikler olarak belirlenmiştir. Bu çözümleme sonucunda dört sözlüksel eylem sınıfı ortaya çıkar; a) DEVİNİMLER [+devingen, durumsal], b) KARMAŞIK GÖRÜNÜŞLÜLER [+devingen, +durumsal], c) DURUMLAR [devingen, +durumsal] ve d) GÖRÜNÜŞSÜZLER [devingen, durumsal]. Temel yüklem 'ETTİR' görünüş anlamıyla tanımlanmamış olan son eylem sınıfının üyesidir. Bu yaklaşımda, sözlükçede özelliklerinin bazıları veya tümü işaretlenmemiş eylemler potansiyel olarak türetimsel olarak bu yorumlara ulaşabilirler. Bu tezin bir başka savı, OL yüklemine baş olduğu Görünüş Öbeğinin değişim vechesinde bitişli anlamlarının yorumlandığı alan olarak tanımlanması gerektiğidir. Aynı zamanda bu alan Olay Öbeğinde devingenlik ve durumsallık bilgilerinin de zamansal olarak birbirine bağlandığı alandır. Buna bağlı olarak, devininin uzamsal alanı olarak yorumlanan üyeleri gösteren AÖlerin bu alan içinde sözdizimsel pozisyonlara bağlandığı savunulur. Aynı zamanda, Tenny (1994)deki olay ölçümü kavramının kökeylem ve eylem önü tümlecini birleşimsel anlamından kaynaklandığı; bu nedenle ölçümü yorumunun E/ altında okunması gerektiği savlanır. Bu tezin son savı üye bitiştirilmesi konusunda iki hiyerarşinin var olduğudur. Bunlardan biri görünüş anlamları ile, diğeri

başlatıcı kavramıyla ilişkilidir. Başlamahiyerarşisi olayda başlatıcı üyeyi en üst sözdizimsel pozisyona, görünüş hiyerarşisi ise görünüş özellikleri ile ilişkili üyeyi üst pozisyona bitiştirir. Bu iki hiyerarşi arasında Başlama Hiyerarşisi daha baskındır. Ayrıca, iki görünüş özelliğinden devingenliğindurumsal özellikten daha yukarı da bir pozisyonda yüklendiği varsayılır. Böylelikle, konusal roller tümüyle terk edilebilir.

Aydemir, Yasemin, Lexical Aspect and Semantic Classification of Turkish Verbs: Lexicon-Syntax Interaction, Doctoral Thesis, Advisor: Assoc. Prof. N. Engin Uzun, 289 p. ABSTRACT One of the premises of this work is that some verb meanings marked as '+?' value in the lexicon are assigned to an argument in the syntax, and that verb meanings unspecified in the lexicon are opened to syntactic and discursive manipulations. Two lexical concepts -dynamicity and stativity- are determined to be lexical features marked on verbs in the lexicon and assigned to arguments in the syntax. As a result of this analysis, four lexical classes of verbs revealed; a) DYNAMIC VERBS with the feature matrix [+dynamic, +stative], b) COMPLEX ASPECTUAL VERBS with [+dynamic, +stative], c) STATES with [dynamic, +stative] and d) ASPECTLESS VERBS with [dynamic, stative]. The elementary predicate 'CAUSE?' is a member of the last category with no marked aspectual meaning. Under this approach, lexical verbs which are not fully marked in the lexicon may potentially obtain full interpretation through derivations. Second premise of this work is that the Aspectual Phrase which is headed by the predicate BECOME is argued to be the domain within which the meanings of change and telicity are interpreted, and which also temporally relates the two features -dynamicity and stativity within the Event Phrase. Arguments which are interpreted as the spatial domain for the dynamicity/motion described are also proposed to be inserted into syntactic structures within this domain. It is also argued that the interpretation of measuring-out the event (Tenny 1994) comes from the compositional meaning of the root V and its complement; therefore, the interpretation of measuring-out is read off the lower E/. Final premise of this work is that two hierarchies are argued to be at work when it comes to argument linking; one aspectual, the other non-aspectual in nature. First hierarchy is instigation hierarchy that links the instigator higher in the argument structure. Second one is the aspectual hierarchy that links the argument related to the lexical aspectual meaning -dynamicity and stativity- to a higher position in the argument structure. In addition to argument linking hierarchies, it is also assumed that the feature dynamicity is assigned at a higher specifier position than the feature stativity in the syntax. As a result, thematic roles may become all dispensable.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
191393		Türkçe`de yer öbeklerinin bazı sözdizimsel özellikleri / Some syntactic properties of locatives in Turkish Yazar: KADRİ KURAM Danışman: PROF.DR. NADİR ENGİN UZUN Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Dilbilim Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2006 67 s.

Kuram, Kadri, Türkçede Yer Öbeklerinin Bazı Sözdizimsel Özellikleri, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Nadir Engin UZUN, 67 s. Bu tezde yer öbeklerinin sözdizimsel özellikleri incelenmektedir. Bu açıdan tez ekuramsal taban oluşturan Maienborn 2001'in yer

öbekleri ile ilgili sözdizimsel iddiaları oluşturulan Türkçe veri tabanında sınanmaktadır. Sonuçta tez Maienborn'un iddialarının Türkçe için de geçerli olduğu sonucuna varmaktadır.

Kuram, Kadri, Some Syntactic Properties of Locatives in Turkish, Master's Thesis, Advisor: Professor Nadir Engin UZUN, 67 p. This thesis deals with the syntactic properties of locatives phrases. In this regard, syntactic observations of Maienborn 2001, which is the origin of the idea for this thesis, are tested with Turkish database. Results confirm that original claims of Maienborn also bear out in Turkish.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
211691		Feridun Zaimoğlu'nun Leinwand (perde) ve Zwölf Gramm Glück (Oniki Gram Mutluluk) adlı eserlerinde sözdizimsel ve anlamsal incelemeler / Yazar: ÖZBER CAN Danışman: PROF.DR. YÜKSEL KOCADORU ; Y.DOÇ.DR. AYHAN BAYRAK Yer Bilgisi: Anadolu Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü Konu: Alman Dili ve Edebiyatı = German Linguistics and Literature ; Dilbilim = Linguistics Dizin:	Onaylandı Doktora Türkçe 2007 222 s.

Bu cahşma, göç olgusuyla doğan, gelişen ve bugün farklı bir içerik ve biçime ulaşan Almanca Türk yazını içerisinde Feridun Zaimoğlu'nun ayrıcalıklı anlatısına, söylemine yakınlaşmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, sözdizimlerini, sözcük ve sözcük öbeklerini, tonlamaları ve vurguları inceleyerek yazın sanat anlayışını anlamayı denemektedir.

Yöntem olarak göçülcü yöntem ve empirik cahşma örneklerinden yararlanılmıştır. Yazın biliminin verileri, dilbilim kuramları ve eleştirel yaklaşımlarla yazın sözdizimleri ve sözcükleriyle iki metin oluşturduğu, söylemini bu unsurları çağrışım ve anlam alanlarıyla güçlendirdiği görülmüştür. Ayrıca, 20. yüzyılda insanın coğrafya tanımsızın toplum dışına itilmesi, modern toplumda çelişkili yaşam panoraması, aşağılayıcı, kişikirtici sözlerle anlatılmıştır. Yabancı olmanın ezikliğiyle uzun süre Almanya'da yaşayan Türkler, Zaimoğlu ile daha iyi anlaşılabilir, yazına yerleşmiştir. Yazın geliştirdiği Kanakça, aşağılama anlamını asması, Rap ve Hiphop kültürünü de içine alarak köşke değişimlerinin bir belgesi olmuştur. Gerçekliği romantik anlatı tutumuyla işleyen bu dil, yabancı düşmanlığına butunuyla uzak durmakta, geleneksel ve modern anlayışları yan yana getirmektedir. Ancak mutlulukları, aşkı, din olgusunu, yaşam sevincini, ilişki ilişkilerini, cinselliği, fantezileri, işyama dillendirmekte, melez kimlilerin sesi olmaktadır.

Her anlatı toplumsal bir durumu, bir donusumu aktarmaktadır. Bu bağlamda, biz Zaimoğlu'nun iki eserinde yatan anlamı, iletiyi, okurda yaratılmak istenen etkiyi, davranış ilişkilerini aşağılayıcı, kişikirtici, işyankar, yenilikçi, siddet, cinsellik ve din olgusu içerikli sözdizimleri ve sözcüklerin belirlediğini görüyoruz. Bu yüzyılda insanın belki de Ortacık'dan daha fazla çelişki yaşadığını, Umberto Eco'nun Beyaz Ortacık benzetmesiyle anlayabiliyoruz.

This study aims to get closer to Feridun Zaimoğlu's narrations and speeches which were born and developed with the fact of migration and reach to different content and form. Besides it tries to understand the author's art by trying to explore the syntaxes, clauses, words, intonation and

emphasizes.

Pluralistic method and empiric study methods were chosen. ata from literature, theories of linguistics and other critical approaches showed that author has created two texts, and empowered his speech with associations and meaning area of these components. Also, the isolation of human in 20th century, no matter in which geography she/he lives, and the contradictory panorama of life in modern society are told with derogatory and provocative words. Turks who have been living in Germany with the oppression of being foreigner for long times, were understood better, and got place in the literature with Zaimoglu. Kanakish that author has created, got over the meaning of the word derogatory and became a document by getting the Rap and Hip-hop culture in it. This language which tells the reality in a romantic manner stands away from hostility to foreigners and bring together the modern and traditional understandings. His speeches reflects the short happiness's, fact of religion, joy of life, relations depend on benefits, sexuality and revolts and be the voices of mixed bloods identities.

Every story, carry over a social situation, a conversion. In this scope, we see that the meaning, message, expected changes on readers and relations are told with sentences full of with derogatory, mutinous, innovative, violence, sexual and religious words, in his two works. We can understand that people live more contradictions in this century than the Middle Ages with the metaphor of Umberto Eco, White Middle Age.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
228147		Sözdizim-anlambilim etkileşimi olarak sözlüksel dilbilgisinde denetleme / Control as a syntax-semantics interaction in lexical grammar Yazar:AYSUN KUNDURACI Danışman: DOÇ. DR. CEM BOZŞAHİN Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Dilbilim Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Anlam bilim = Semantics ; Denetim = Control ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2008 88 s.

Bu tez, Türkçede denetleme (kontrol) yapısını betimlemekte, yapınınTürkçe ve Gürcücede ne tür bir tümleç içerdiğini (denetlenen eylem(si) öbegi),neden bu tür bir tümlecin gerekli olduğunu, denetleme yapısının özneyle vedurum ulamıyla olan etkileşimini ve bu etkileşimin sebebini, denetlemeningörüldüğü dillerde, denetleme yapısındaki ortak özellikleri araştırmaktadır.Çalışma, konuya Birleşik Ulamsal Dilbilgisi (CCG) kuramı açısından bir açıklamagetirmekte ve denetlemenin, kuramın öne sürdüğü gibi, sözdizim - anlambilim etkileşimini desteklediğini göstermektedir. Çalışmada ele alınan başlıcadenetleme türü ? sözlüksel denetleme ?dir. Denetleme, denetleme eylemininanlamından, türünden ve her dilde olmayışından dolayı sözlüksel; denetlenentümlecin türünden dolayı bağımlı; yerel sınırları olan bir yapıdır. Denetlemeeyleminin sözlüksel türü, denetlenen tümleç türü ve denetlenenin dilbilgiselilişkisi (özne), bu yapının görüldüğü dillerde ortak özelliklerdir. Türkçededenetleyen üye yalın, belirtme, yönelme ve tamlayan durumu alabilir; denetlenenise sözdizimsel öznedir ve yalın durumdadır. Gürcücede denetlenen üye yinesözdizimsel öznedir; yalın, yönelme ve kılıcı durumda olabilir. Çalışmaya dahiledilen bir başka dil de, sözlüksel denetlemenin gerçekleşmediği bir dil olanRumencedir.

This dissertation describes the control structure in Turkish, investigate the type of controlled complement (the infinitival phrase) in Turkish and Georgian, and the reason why a certain kind of complement is necessary; the interaction of control structure with subject and case; and the common properties of control among languages. It explains the structure following CCG (Combinatory Categorical Grammar) and points to the syntax - semantics interaction in control. The main type that is analysed throughout the study is 'lexical control' which is constructed via lexically specified control verbs. Control is a lexical property because of a specified type and its meaning : control verb and because it does not occur in every language; and it is bounded because of another specified type : controlled phrase. These two lead a local relation, which is restricted and cannot be passed over. The lexical type of the control verb, type of controlled phrase and the grammatical relation of the controllee are the common properties of control structure among languages allowing control. The case of Turkish controller can be nominative, accusative, dative and genitive as well; while the case of Turkish controllee, which is the syntactic subject, is nominative. With regard to Georgian, case of the controllee is nominative, ergative and dative, which is the syntactic subject, too. Rumanian, a language without lexical control, is also included in the study.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
257170		Topics in Turkish sign language (Türk işaret dili ? tid) syntax: Verb movement, negation and clausal architecture / Türk işaret dili sözdiziminde konular: Eylem hareketi, olumsuzluk ve tümce yapısı Yazar: KADİR GÖKGÖZ Danışman: PROF. DR. A. SUMRU ÖZSOY Yer Bilgisi: Boğaziçi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Dilbilim Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics Dizin: Cümle yapısı = Sentence structure ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilgisi-eylem = Grammar-verb ; Olumsuzluk = Negativeness ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish ; İşaret dili = Sign language	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2009 104 s.

Bu çalışma Türk İşaret Dili'nin sözdizimsel yapısını tartışmaktadır. Özellikle, TİD'de Çekimsel Öbek (ÇÖ) ve Tümleyici Öbek (TÖ) incelenmektedir. Verilerimiz çeşitli dilbilgisel yüz ifadelerinin bu dilde sözdizimsel alanlara işaret ettiğini göstermektedir; örneğin, Görünüş-başı için içsel hareket düzenlemesi, Zaman-başı için kafa sallama ve Olumsuzluk-başı için kafayı geriye itme. Daha sonra, bu dilbilgisel yüz ifadelerinin yayılma alanları ilgili işlevsel başlara Baş-taşıma çözümlenmesiyle açıklanmaktadır. Eylem-başı, sözdizimde önerilen bu başlara hareket ederek onların Yorumlanamaz Eylem özelliğini silmektedir. Dilin sesbilimsel bileşeni, sözdizimsel çıkarma Dışarı-belirtme'ye gönderildikten sonra bu dilbilgisel yüz ifadelerini el hareketleriyle ilişkilendirmektedir. Olumsuz yapılarda ilginç bir sözdizimsel guruplama örüntüsü gözlenmektedir. Bu tür tümce yapılarında, olumsuzluğun iki dilbilgisel yüz ifadesi olan kafayı geriye itme ve kaş kaldırma farklı işlevler gerçekleştirmektedir. Kafayı geriye itme Olumsuzluk-başının tanımlayıcı bir sözcüksel özelliği olarak incelenmektedir. Bu hareketin yayılma alanına bağlı olarak, onun biçim-sözdizimsel bir imleyici olduğu öne sürülmektedir. Bu hareketin özellik belirtimindeki Yorumlanamaz Eylem özelliği yüzünden sözdizimsel bir imleyici, olumsuz yapıışkanın eylemle ilişkilendirilmesi bakımından biçimbilimsel bir imleyici olduğu öne sürülmektedir. Olumsuzluğun diğer dilbilgisel yüz ifadesinin tamamen bir sözdizimsel imleyici olduğu öne sürülmektedir. Bu ifadenin yayılma alanı Eylemi ve onun tamlayanını altına alma, ancak

dilbilgisel özneyi dışarı atma eğilimindedir. Yayılma özelliği gösteren bir dilbilgisel yüz ifadesi olarak, kaç kaldırmanın içinde bulunduğu işlevsel başın tüm k-buyurma alanına yayılması beklenirdi. Bu durumda, öznenin kaç kaldırmanın yayılma alanı altında olması beklenirdi. Ancak, özne bu yayılma alanının içinde belirtilmediği için, öznenin sözdizimde Tümleyici alanda yer alan bir işlevsel başın Gös-pozisyonuna hareket ettiği öne sürülmektedir. Bu başın Sınırlılık-başı (SK) olduğu öne sürülmektedir. Evet-hayır sorularından gelen destekleyici veri sayesinde, TİD'in sözdiziminde Tümleyici-başın ayrışık (Sınırlılık-başı ve Güç-başı) bir baş olduğu öne sürülmektedir. Olumuz tümcelerde dilbilgisel öznenin kaç kaldırmanın yayılma alanı dışında tutulması ancak evet-hayır sorularında dilbilgisel yüz ifadesinin yayılma alanının içinde ifade edilmesi, Güç-başında bulunan Soru özelliğine parazit Yorumlanamaz Eylem özelliği ile açıklanmaktadır.

This study discusses the syntactic structure of Turkish Sign Language (Türk İşaret Dili ? TİD). Specifically, we investigate the IP and CP domains in the clausal architecture of TİD. Our data suggest that various nonmanual markers cue syntactic domains in this language, i.e. internal movement reorganization for Asp°, head-nod for T° and head-tilt for Neg°. The spread area of these nonmanual markers, then, is explained through proposing a head-movement analysis to the relevant functional heads. The V° is proposed to move to the functional heads to check the [uV] features of these heads in syntax. The phonological component (PF) associates these nonmanual markers to the manual segments after the syntactic derivation is sent to Spell-Out. An interesting pattern of syntactic grouping is observed in negative structures. For these type of clauses, the two nonmanual markers, i.e. head-tilt and eye-brow-raising function separately. Head-tilt is analyzed as a defining lexical feature of the Neg° head. Based on the spread area of this marker, it is proposed to be a morpho-syntactic marker, responsible for both verb-movement due to [uV] in its feature specification and the morphological association of the negative clitic to the verb. The other nonmanual marker for negation is proposed to be a purely syntactic marker. Its spread area tends to include the verb and the internal argument but it tends to exclude the grammatical subject. As a spreading nonmanual marker, eye-brow-raising would be expected to spread over the entire c-command domain of the functional head in which it resides. In that case, the subject would be expected to be under the spread area of eye-brow-raising. However, as the subject is not observed to be marked in this area, we propose that there is subject movement to the specifier position of a higher functional head in the C domain. This head is proposed to be the Fin° head. Depending on further data from content questions, we also propose that the C domain is split in TİD syntax, i.e. Fin° and Force°. The exclusion of the grammatical subject under the spread area of eye-brow-raising in negative clauses and the inclusion of the subject under the spread area of the nonmanual marker for content questions is explained through verb-movement to the Force° head in polar questions due to the [uV] feature which is parasitic on the [Q] feature in this head.

Tez No 257202	İndirme	Tez Künye Prosodic domains and the syntax-prosody mapping in Turkish / Türkçe'de ezgi birimleri ve sözdizim-ezgi eşleşmesi Yazar:SEDA KAN Danışman: YRD. DOÇ. DR. MELTEM KELEPİR-WOOD Yer Bilgisi: Boğaziçi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Dilbilim Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics	Durumu Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2009 248 s.

Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Ezgi = Melody ; Ses bilim
= Phonology ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish

Bu çalışma Türkçe'deki öbeksellezgi birimlerinin sessel ve sesdizimsel yapısını incelemekte ve bunların sözdizim-ezgi eşleşmesine dair sezdirimlerini tartışmaktadır. Çalışmadaki bulgular ve öneriler 1144 sözlü diyalogdan çıkarılmış olan 1152 cümlelik bir korpusa dayanmaktadır. Diyaloglar çağdaş Ölçünlü Türkçe kullanan dokuz anadil konuşuru tarafından seslendirilmiştir. Verilerin ışığında Türkçe için çeşitli perdesel vurgu birimleri ve sınır tonları ortaya konulmaktadır. Ayrıca, Türkçe'nin ezgi sisteminde Sesdizim Öbeği'nin üstünde ayrı bir birim, Tonlama Öbeği (TÖ), olduğu gösterilmektedir. Kanıtlar tonlama, durak dağılımı, sesdizimsel baş pozisyonu ve TÖ-sonu sesli uzatmasına dayanmaktadır. TÖ oluşumunun gözlemlendiği ve gözlemlenmediği yapılar üzerinden yola çıkılarak, çalışmada yeni bir tonlama öbeksellezmesi kuramı önerilmektedir. TÖ oluşumunun gözlemlendiği yapıların Edimsöz Gücü taşıdığı gösterilmektedir. ?Tümcesel ton? olarak nitelendirilen tonların aynı yapılarda gözlemlenmesi üzerine bazı çalışmalarda iddia edilmiş olan tonlamanın tümce-tipleme statüsü sorgulanmaktadır. Çeşitli dilbilgisel operasyonlar, özellikle yantümceleme, tonlamanın tümce-tipleyci olamayacağını göstermektedir. Bu önerilerden yola çıkılarak, Güç Öbeği için yekpare bir yapıdan (Rizzi 1997) ziyade iki bölümlü bir katmanlama önerilmektedir: GüçTümceselÖbek pozisyonu üzerinde yer alan GüçEdimsöz Öbek pozisyonu. Bu mekanizmada GüçTümcesel0 tümce-tiplemeyi gerçekleştirirken, GüçEdimsöz0 konuşmacı odaklı anlamı belirlemektedir (Grice 1957, Searle 1965, Chierchia ve McConnell-Ginet 1990). Çalışmada önerilenler hem tonlama öbeksellezmesinin hem de ?tümcesel ton? olarak nitelendirilen tonların neden sadece aynı yapılarda gözlemlendiğini ve bunların gözlemlenmediği yapıların da edimsöz gücü taşımadığını açıklamaktadır. İkinci türdeki yapıların GüçTümceselÖbek pozisyonundan budaklanmış yapılar olduğu öne sürülmektedir. Tonlama öbeksellezmesi ortaç yapılarıyla ilgili bir yeni öneri için de kaynak teşkil etmektedir. Aralarındaki sesdizimsel, anlamsal ve kullanımsal ayrımlar üzerinden yola çıkılarak, Türkçe'deki önortaçlar ve ki-başlı ortaçlar için Potts (2003, 2005)'un çalışmaları ışığında yeni bir sınıflandırılma önerilmektedir. Önortaçların tümleşik ortaçlar, ki-başlı ortaçların ise tamamlayıcı ortaçlar olduğu iddia edilmektedir. ki-ortaçları ve sadece parantez yapıları olarak kullanılan ki-başlı tümceler ise tamamlayıcı ki-tümceleri kategorisi altında toplanmaktadır ve bunlar çekimli ki-başlı yantümceler ile karşılaştırılmaktadır. İlk kategori TÖ oluşumunu tetiklerken, diğer kategori ezgisel olarak tümleşik bir sesdizim göstermektedir. Bu farklılık iki kategorinin sözdizimlerindeki Güç Öbek katmanlarının doğasına bağlanmaktadır. Çalışmada son olarak üye ezgisi tartışılmaktadır. İzlenimci yaklaşımların tersine üyelerin sesdizimdeki öbeksellezme davranışlarının düşünüldüğü kadar katı olmadığı gösterilmektedir. Bazı öbeksellezmelerin anlambilimsel farklılıklara sebep olduğu, bazılarının ise anlamsal bir etkisinin olmadığı ortaya konmaktadır.

This study investigates the phonetics and phonology of phrasal domains in Turkish prosody and discusses its implications for the syntax-prosody mapping. The findings and proposals are based on a corpus of 1152 sentences extracted from a total number of 1144 spoken dialogues. The dialogues were acted out by nine native speakers who speak the standard variety of modern Turkish. In the light of the data, an inventory of pitch accents and edge-tones is proposed for Turkish. The findings indicate that Turkish prosody governs a separate and single level of phrasing above the Phonological Phrase, namely the Intonational Phrase (IP). The evidence is from boundary tone placement, linguistic pause distribution, the position of head-prominence, and phrase final lengthening of vowels at IP-final positions. Based on the structures where IP-formation is and is not induced, a new theory of intonational phrasing is proposed. It is shown that every structure with illocutionary force

yields intonational phrasing in phonology. Considering that the same structures are also the loci of the so-called 'clausal tunes', we further question the clause-typer status of intonation, as pursued in some studies in the literature. With evidence from a variety of grammatical processes, specifically complementation, it is shown that intonation cannot be envisaged as a clause-typer. Rather than being sentential force indicators, such tunes are argued to be the reflexes of illocutionary force. In relation to these proposals, the conception of a single ForceP layer (Rizzi 1997) is rejected, and a two-way partitioned representation of ForceP is proposed: an outer ForceIllocutionaryP layer, which dominates an inner ForceSententialP layer. In this mechanism, clause-typing operates at ForceSentential0, whereas ForceIllocutionary0 specifies speaker intentional meaning (Grice 1957, Searle 1965, Chierchia and McConnell-Ginet 1990). This proposal captures not only why both intonational phrasing and the 'clausal tunes' are restricted to the same structures, i.e. those with the ForceIllocutionaryP layer, but also why the structures lacking both phenomena are devoid of illocutionary force. The latter are argued to be truncated from ForceSententialP. Intonational phrasing facts are also the source of another proposal regarding relativization. Based on the phonological, semantic and pragmatic disparities between prerelatives and the ki-headed postrelatives, a new classification for relativization is proposed for Turkish. Prerelatives are integrated relatives and ki-relatives are supplementary relatives in the sense of Potts (2003, 2005). ki-relatives and the ki-headed clauses that only act as parentheticals are subsumed under the supplemental ki-clause category, and they are contrasted with the ki-headed finite complement clauses (ki-FCC). It is shown that supplemental ki-clauses initiate IP-formation, whereas ki-FCCs are prosodically integrated structures. This disparity is attributed to the nature of the ForceP layers in their syntax. Finally, the prosody of arguments is discussed. Contra impressionistic approaches to prosody, it is shown that the phrasing behaviors of arguments are not as rigid as they are envisioned to be. It is argued that some of these patterns yield distinct classes of meanings, while some of them are semantically vacuous structures.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
257528		An investigation into the lexical and syntactic properties of negative polarity items in Turkish / Türkçe'deki olumsuz uç ifadelerinin sözdizimsel ve sözcüksel özellikleri üzerine bir araştırma Yazar: AYDOĞAN YANILMAZ Danışman: YRD. DOÇ. DR. EMİNE YARAR Yer Bilgisi: Hacettepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İngiliz Dilbilimi Ana Bilim Dalı / İngiliz Dilbilimi Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Kelime çözümlemesi = Word analysis ; Kelimeler = Words ; Olumsuz uç ifadeleri = Negative polarity items ; Söz dizim = Syntax ; Söz dizimi çözümleyicisi = Syntax analyzer ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2009 81 s.

Bu çalışma Türkçe'deki Olumsuz Uç İfadelerinin (OUI) sözcüksel ve sözdizimsel özelliklerini incelemektedir. Türkçe'deki OUI'lerinin sözcüksel özelliklerini açıklayabilmek için sözdizimsel tabanlı bir ayrım öne sürülmektedir. Bu ayrıma göre Türkçe'de iki tür OUI'leri vardır. Birinci tür OUI'ler, asla ve sakın gibi, sadece tümcede var olan belirgin olumsuzlama eki tarafından dilbilsel olabildikleri için 'Güçlü OUI'ler' diye adlandırılmıştır.

Diğer taraftan dilbilgisel olması sadece tümcedeki belirgin olumsuzlama ekine bağlı olmayan OUI'ler ise 'Zayıf OUI'ler' diye kategorize edilmiştir. Bu çalışmanın Türkçe'deki Olumsuz Uç İfadelerinin (OUI) sözcüksel özelliklerine dair başka bir savı ise OUI olan kimse'nin aynı zamanda serbest seçme ifadesi olmasıdır. Bu çalışma Türkçe'deki Olumsuz Uç İfadelerinin (OUI) sözdizimsel özelliklerine dair ise Türkçe OUI'lerin özne konumunda nasıl dilbilgisel olduğunu araştırmaktadır. Türkçe'nin özne konumunda OUI'leri konumlandırabilmesi ise iki sözdizimsel şarta bağlanmıştır. Bunlardan ilki K-buyurma şartı, ikincisi ise de Taşıma şartıdır. Diğer bir deyişle, özne ve nesne konumundaki OUI'ler önce asıl pozisyonlarında k-buyurularak daha sonra da özne pozisyonuna taşındıkları belirtilmektedir. Bu nesne konumundaki OUI'ler için de geçerli görünmektedir. Sonuç olarak, bu çalışmada ele alınan Türkçe'deki Olumsuz Uç İfadelerinin (OUI) sözcüksel ve sözdizimsel özellikleri olumsuz uç ifadelerinin dilbilgisel olmasını Mantıksal Yapı'da çalışan bir sözdizimsel olay olduğu savı desteklemektedir.

This study analyzes the lexical and syntactic properties of Negative Polarity Items (NPIs) in Turkish. In order to account for the lexical properties of NPIs in Turkish, a syntactically oriented distinction is proposed for different types of NPIs in Turkish. In that respect, the items which are licensed only through overt negation morphemes are named to be 'Strong-NPIs?'. NPIs such as *asla* and *sakın* fall into this category. The items which do not depend solely on overt negation, however, is named to be 'Weak-NPIs?'. With respect to the lexical properties of NPIs in Turkish, it is also proposed that *kimse* bears not only a negative polarity reading, it also has a free choice item reading. As for the syntactic properties of NPIs in Turkish, the present study elaborates on the grammatical status of subject NPIs in Turkish. It proposes that the licensing of NPIs in Turkish is made by two syntactic conditions: the first being the C-Command Condition and the second being the Movement Condition. In other words, the grammaticality of the NPIs in [Spec, TP] position is accounted for by the movement of the subject NPI from the [Spec, vP] position to [Spec, TP] position after it is c-commanded in its base position. To conclude, the analysis of lexical and syntactic properties of NPIs in Turkish are boiled down to the claim that negative polarity licensing is a syntactic phenomena operating at LF.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
245434		Türkçe için sözdizim tabanlı bir adıl çözümleme sistemi / A syntax-based pronoun resolution system for Turkish Yazar: PINAR TÜFEKÇİ Danışman: DOÇ. DR. YILMAZ KILIÇASLAN ; YRD. DOÇ. DR. RAFET AKDENİZ Yer Bilgisi: Trakya Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü / Bilgisayar Mühendisliği Bölümü / Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı Konu: Bilgisayar Mühendisliği Bilimleri-Bilgisayar ve Kontrol = Computer Engineering and Computer Science and Control Dizin:	Onaylandı Doktora Türkçe 2009 139 s.

Bu tez, sözdizim bilgisi kullanarak Türkçe'deki üçüncü kişi adillerini çözümlemeye çalışan bir sistem sunar. Sistem, verilen bir metinde tümcelerinde sadece sözdizim yapılarını kullanan Hobbs'un Naif Yaklaşımı (Hobbs, 1976, 1978) ile sözdizimsel kuram ve dil işleme modelleri içinde temel bir rol oynayan Chomsky'nin Bağlama Kuramına (Chomsky, 1981, 1995)

dayanmaktadır. Algoritma, çeşitli metinlerden çıkartılmış, tümceler içeren bazı söylem parçacıklarına uygulanmıştır. Türkçe'deki üçüncü kişi adıklarını çözümlemek için oluşturulan bu model, derin söylem analizi yapmadan metinden çıkartılabilen basit sözdizimsel bilgi ve dünya bilgisini kullanmaktadır. Algoritma Hobbs'un Naif Algoritmasında olduğu gibi belirli bir dilbilgisi kuralları tarafından üretilmiş, ayrıştırma ağaçları biçimindeki tümcelere uygulanmaktadır. Algoritma, adıkların olası aday öncüllerini kendi yerel alanları dışında, ilgili ayrıştırma ağaçları üzerinden giderek araştırmak için Chomsky'nin Bağlama Kuramı'ndan çıkartılmış sözdizimsel kısıtlamalarını kullanmaktadır. Tüm olası aday öncüller arasında en iyi öncülün belirlenmesinde önemli bir rol oynayan etkili bazı faktörler, bir kısıtlar ve tercihler listesi şeklinde tanımlanmıştır. Bu çalışmada önerilen sistem, iki farklı dayanak algoritması ve Türkçe için kişi adıl çözümlemesi yapan az bilgili bir sistem (Küçük ve Turhan-Yöndem, 2007) ile karşılaştırılmıştır. Asıl sistem, bu dayanak algoritmaları ve az-bilgili sisteme karşı, farklı kaynaklardan iki örnek metin üzerinde denenmiştir. Bu tezin temel amacı Bilgisayarlı Türkçe Adıl Çözümlemesi yapmak ve elde edilen sonuçları Türkçe için bu alanda yapılmış bir başka önemli çalışma olan az-bilgili sistem ile kıyaslayarak gelecek için bir tartışma başlatmaktır.

This thesis presents a system intended to resolve third personal pronouns in Turkish using syntactic information. The system is based on Hobbs' Naïve Algorithm (Hobbs, 1978), which exploits only the surface syntax of sentences in a given text and Chomsky's Binding Theory (Chomsky, 1981, 1995), which has played a central role in both syntactic theory and models of language processing. The algorithm is applied to some discourse fragments which consist of sentences extracted from various texts. The model for third personal pronoun resolution in Turkish utilizes simple syntactic information, which can be extracted from the text without deep discourse analysis and world knowledge. The algorithm is applied to the sentences which are presented as parse trees produced by a particular grammar like that used in Hobbs' Naïve Algorithm. The algorithm focuses on syntactic restrictions which are derived from Chomsky's Binding Theory to search for the possible candidate antecedents of the pronouns outside their local domain by traversing the relevant parse trees. Some effective factors, which come into play in order to determine the best antecedent among all possible candidates, are defined as a list of constraints and preferences. The system proposed in this study is compared with two different baseline algorithms and a knowledge-poor pronoun resolution system for Turkish (Kucuk and Turhan-Yöndem, 2007). The original system is tested against these baseline algorithms and the knowledge-poor system on two sample Turkish texts from different sources. Thus, the main goal of the study is to provide a computational implemented system for resolving third personal pronouns in Turkish and to compare the results produced by our syntax-based system with the knowledge-poor system, which is an another important work about the same topic for Turkish, and to start a discussion about it.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
264184		Semantic and syntactic analysis of Turkish serial verb constructions / Türkçe sıralı eylem yapılarının anlambilimsel ve sözdizimsel çözümlemesi Yazar: NURSEL DURAN Danışman: PROF. DR. YEŞİM AKSAN Yer Bilgisi: Mersin Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü 115 s. / İngiliz Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / İngiliz Dilbilimi Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı =	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2010

Turkish Language and Literature
Dizin:Anlam bilim = Semantics ; Dilbilgisi-eylem =
Grammar-verb ; Söz dizim = Syntax ; Sıralı eylem yapısı =
Serial verb construction ; Türkçe = Turkish

Bu çalışmanın ana hedefi, diğer dünya dillerinde oldukça üretken bir şekilde kullanılan sıralı eylem yapılarını Türkçe için belirleyerek Türkçe'deki eşgüdüm (coordination) ve alt güdümlenme (subordination) gibi yapılardan ayırt etmek ve anlambilimsel ve yapısal özelliklerini sergilemektir. Bu amaca ulaşmak için diğer dünya dillerindeki prototip ve prototip olmayan örnekler incelenmiştir. Ayrıca dil evrenceleri çerçevesinde şu ana kadar yapılmış olan çalışmalar incelenmiş ve diller arası örnekler karşılaştırılmıştır. Bu konuda şu ana kadar yapılmış olan sınırlı sayıda çalışmanın yeterli derecede açıklayıcı olmaması göz önünde bulundurularak, anlamsal ve yapısal çerçevede Türkçe için saptanan sıralı eylem yapılarının gösterdiği özellikler düşünülerek bu eylemlerin yapısal ve anlamsal ulamları oluşturulmuştur. Sıralı eylem yapısı olarak belirlenen yapıların gerek anlambilimsel gerekse yapısal özellikleri ortaya konularak Türkçe dilbilgisinin betimlenmesine katkıda bulunabilmek amaçlanmıştır. Çalışmanın giriş bölümünde, araştırma soruları ve olası varsayımları, çalışmanın amaçları ve önemi, sınırlılıkları ve veri toplama yöntemleri belirtilmiştir. İlk bölümde, öncelikle sıralı eylem yapılarına ilişkin tanımlama problemlerine yer verilmiş, yapının temel özellikleri ve Türkçe'deki benzer yapılar olan eşgüdüm (coordination) ve alt güdümlenme (subordination) gibi yapılardan farkı tipolojik çerçevede tanıtılmıştır. Önemli yaklaşımlar ve sınıflandırmalar sunulmuştur. İkinci bölümde Türkçe'deki hangi dilbilgisel yapıların sıralı eylem yapısı olduğu belirtilmiş ve Türkçe'nin örnekleri konunun dil tipolojisi boyutuna ilişkin olarak ilettikleri ortak anlam ve yapısal özellikler çerçevesinde sınıflandırılmıştır. Son bölümde ise yapının tam resmini ortaya koymak amacıyla sıralı eylem yapısı olarak tanımlanabilecek yapıların oluşum kuralları, sergiledikleri dilbilgisel süreçler, eşgüdüm (coordination) ve alt güdümlenme (subordination) gibi yapılardan farklılıkları ve temel eğilimleri belirlenmiştir. Her ne kadar kapsayıcı bir çalışma amaçlanmış olsa da bu son derece ilgi çekici ve henüz açıklığa kavuşturulmamış konunun her yönüyle tek bir çalışmada ele alınması imkânsızdır. Sıralı eylem yapılarının özellikle anlambilimsel ve işlevsel motivasyonları, farklı türleri için dilbilgiselleşme eğilimleri, tek bir dilde yer alan birden fazla sıralı eylem yapıları ve bilişsel ve kavramsal bağdaşimleri araştırmaya değer konulardır.

This study aimed at providing a descriptive account of SVCs in Turkish in typological perspective from the point of the universal parameters outlined by Aikhenvald and Dixon (2006). In the first chapter of our study, the section I.1 was allocated to introduce the definition of serial verb construction term with the problems and criteria regarding defining, the semantic relations between serializing verbs and differentiating SVCs from other serial-like constructions. In section I.2, serial verb constructions were introduced in terms of typological profile. Following Aikhenvald (2006), the SVCs were evaluated on the basis of parameters such as composition, contiguity and wordhood of components and marking of grammatical categories. In terms of their composition, serial verb constructions can be analyzed in two broad classes as symmetrical and asymmetrical serial verb constructions. Symmetrical serial verb constructions are composed of two or more verbs each come from a semantically and grammatically unrestricted class. Asymmetrical serial verb constructions are composed of a verb from a grammatically or semantically closed (restricted) class. Corresponding to the contiguity of components it is possible for verbs within a serial verb construction to be next to each other, or a different constituent may come between them. Wordhood of components means that components of serial verb construction may or may not be composed of independent grammatical or phonological verbs. On the marking of

grammatical categories what is observed is that the categories like person of the subject and object(s); tense, aspect, modality; negation; or valency changing may be marked just once for the whole construction called as single marking; or can be marked on every component (known as concordant marking). In this section, some formal and semantic features were also dealt such as single predication of SVCs, mono-clausality, prosodic features of SVCs, sharing single tense, aspect, modality, expressing one event, sharing core and peripheral arguments, in order to achieve a restrictive definition. In section II.2, semantics of asymmetrical and symmetrical serial verb constructions and their subtypes ?asymmetrical SVCs: direction and orientation, aspect, extent, and change of state, secondary concept serialization, complement-clause taking verbs, increasing valency and specifying arguments, reducing valency, comparatives and superlatives, event argument serial verb constructions; and symmetrical SVCs: sequences of actions, cause-effect, manner, synonymous SVCs- were presented. These subtitles were discussed in chapter II for Turkish serial verbs. When Turkish serial verbs were discussed under these labels, it was observed that only some of these categories were valid for Turkish. The serial verbs in Turkish could be grouped as direction and orientation SVCs which are constructed by motion verbs; aspect, extent, and change of state serialization which imply progressive and inchoative aspect; coordinate serial verb constructions expressing two simultaneous actions; secondary verb type serialization consisted of the minor verb `git-`; concomitant actions which have a temporal relation between each other; manner SVCs in which the first event describes the way the event occurs; resultative serial verb constructions where the first verb precedes the second verb as the natural outcome of the first verb; synonymous verb serialization which are formed mostly from reduplicated verbs. Certain expressions consisting of `gel-` and `git-` such as geçip git- `go by/pass over?`, uçup git- `disappear?`, akıp git- `keep going?` were conceived as lexicalized. The last section, section III, was devoted to formal analysis of Turkish SVCs. The contiguity of serial verbs, wordhood of the components of a serialization, marking of grammatical categories and argument sharing of these verbs, tense, aspect, and modality values of the verbs, negation of the construction, the grammaticalization and lexicalization processes of these serialized verbs, and lastly the order of the constituents were expressed.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
249078		Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın "Mürebbiye" adlı eseri üzerine sözdizimi (sentaks) inceleme / Syntax study on Hüseyin Rahmi Gürpınar's "Mürebbiye" Yazar: GAMZE DİVANOĞLU Danışman: YRD. DOÇ. DR. SADİ HINCAL NAKİBOĞLU Yer Bilgisi: Niğde Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Edebiyatı Bölümü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Dilbilgisi = Grammar ; Gürpınar, Hüseyin Rahmi = Gürpınar, Hüseyin Rahmi ; Mürebbiye = Governess ; Sözdizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2010 270 s.

Dil düşünce ve duyguları yansıtan, maddi ve manevi değerlerin kuşaktan kuşağa aktaran, milleti millet yapan en önemli unsurlardan biridir. Kelime gruplarını ve cümleleri inceleyen bilim dalına söz dizimi (sentaks) denir. Yapmış olduğumuz bu çalışma Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın ?Mürebbiye? adlı romanın kelime grupları, cümle türleri ve cümle tahlilleriyle

oluşturulmuş söz dizimi çalışmasıdır. Çalışmamız ?Önsöz, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri, Kelime Grupları (I. Bölüm), Cümle ve Cümle Türleri (II. Bölüm), Cümle tahlilleri (III. Bölüm), Sonuç ve Değerlendirme ile Kaynaklar? şeklinde düzenlenmiştir. Romandaki kelime grupları ve cümleler çeşitli yönleriyle ele alınmış ve örneklerle açıklanmıştır. Konu ile ilgili olarak dilcilerin görüşlerine yer verilmiştir. Bu çalışma ?Kelime grupları, cümle ve çeşitleri, cümle tahlilleri şeklinde üç ana başlık altında toplanmıştır. Çalışma sırasında yararlandığımız kaynakların bibliyografyası son bölümde verilmiştir. Konu ile ilgili görüşlere ?Sonuç ve Değerlendirme? başlığı altında yer verilmiştir. Dilcilerin kelime grupları ve cümleler bahsinde birleştikleri ve ayrıldıkları hususlar belirtilmiştir. Bazı kaynaklar dışında dilcilerin bir metot birliğinin olmadığı böylece görülmüştür. Anahtar kelimeler: Sentaks, Söz dizimi, Kelime grubu, Cümle Bilgisi

Language is one of the most important basics reflecting thoughts and feelings, passing material and spiritual values from generation to generation and making a nation a real nation .Syntax is a scientific field which can be described as the rules of grammar that are used for ordering and connecting words to form phrases or sentences. This work is a study of syntax consisting of the word groups ,sentence types and sentence analyze of HUSEYIN RAHMI GURPINAR `s novel titled ` MUREBBIYE? This study is formed as `Preface, Huseyin R.Gurpinar?s Life, His Literary Character and His Works , Word Groups (Chapter 1), Sentence and Sentence Types (Chapter 2) , Sentence Analyze (Chapter 3), Conclusion and Evaluation. The word groups and sentences in the novel have been analyzed in different aspects and explained with examples. The views of the linguists on the topic have been added .There are 3 main titles in this study :? Word Groups ,Sentence and Its Types, Sentence Analyze. ?In the last chapter you can find all the references and resources that helped with this study . The views on the topic are available under the title of ` Conclusion and Evaluation?. We have also included the points where linguists agree or disagree about the topics of word groups and sentences. It is clear that linguists don?t have a common method except for some resources. Keywords : Syntax, word group

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
290261		A generic syntactic parser for turkic languages / Türkî diller için uyarlanabilir sözdizimsel ayrıştırıcı Yazar:HARUN REŞİT ZAFER Danışman: YRD. DOÇ. DR. ATAKAN KURT Yer Bilgisi: Fatih Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü / Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı Konu:Bilgisayar Mühendisliği Bilimleri-Bilgisayar ve Kontrol = Computer Engineering and Computer Science and Control Dizin:Doğal dil işleme = Natural language processing	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2011 72 s.

Sözdizimi kelimelerin kelime gruplarını, kelime gruplarının da cümleleri nasıl oluşturacaklarını belirler. Bu kelime ve/veya kelime gruplarına sözdizimsel öğeler denir. Cümleyi sözdizimsel öğelerine ayıran araçlara ise sözdizimsel çözümleyici adı verilir. Sözdizimsel çözümleme doğal dil işlemenin temel konularından biridir ve sözdizimsel çözümleyicilere gerçek dünya uygulamalarında yaygın olarak ihtiyaç duyulur. Bu tez çalışmasında Türkî diller için genel bir cümle çözümleyici geliştirildi. Geliştirilen çözümleyici bağlamdan-bağımsız gramer (CFG) kurallarına, morfolojik çözümlemeye ve geçerlilik kurallarına dayanmaktadır. Geliştirilen system CFG ve geçerlilik kurallarını içeren

dosyalar ile bir morfolojik çözümleyiciye sahip olan her Türkî dil için çalışmaktadır. Türkçe ve Türkmenenin grameri bilgisayarlı açıdan incelenmiş ve sistem Türkçe için hayata geçirilmiştir. Daha sonra kısmi değişiklikler ile Türkmeneye uyarlanmıştır.

Syntax defines how to construct word groups with words and sentences with word groups. These words and/or word groups are called syntactic parts. A tool that analyzes a sentence into its syntactic parts is called syntactic parser. Parsing is one of the major tasks of natural language processing and parsers have a wide area of use in real world applications. In this thesis, we developed a generic parser for Turkic languages. The parser depends on CFG (context-free grammar) rules, morphological analysis and validation rules. System works with any Turkic language if required files of the language such as CFG and validation rules and a morphological analyzer are provided. We studied Turkish and Turkmen grammar from a computational point of view. Then we implemented the system for Turkish and slightly modified it for Turkmen.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
286570		Eine übersetzungsorientierte untersuchung von rechtstexten im sprachenpaar Türkisch-Deutsch unter terminologisch-kulturvergleichendem aspekt: zur problematik der lexikalischen und syntaktischen struktur der strafgesetzbücher unter berücksichtigung des neuen türkischen strafgesetzbuchs / Türkçe -Almanca hukuk metinlerinin terminoloji ve kültür açısından çeviri odaklı karşılaştırılması: yeni Türk Ceza Kanunu (TCK) kapsamında ceza kanunlarında sözdizim ve sözcük boyutunda aktarım sorunsalı Yazar:MEHMET TAHİR ÖNCÜ Danışman: PROF. DR. YADİGAR EĞİT Yer Bilgisi: Ege Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Alman Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Alman Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Konu:Mütercim-Tercümanlık = Translation and Interpretation Dizin:Almanca = German ; Hukuk = Law ; Kelimeler = Words ; Söz dizim = Syntax ; Türk Ceza Kanunu = Turkish Penal Code ; Türkçe = Turkish ; Çeviri = Translation	Onaylandı Doktora Almanca 2011 325 s.

2004 yılında yeni Türk Ceza Kanunu hazırlanırken, eski Türk Ceza Kanunu dikkate alındığı gibi Avrupa Birliği uyum süreci içinde Avrupa ülkelerinin ceza hukuku alanındaki gelişmelerinden de etkilenip birçok Avrupa Birliği ülkelerinin Ceza Kanunlarından, özellikle Alman Ceza Kanunu'ndan (StGB) aktarımlar yapıldığı açıkça anlaşılmaktadır. Planladığım çalışmada yeni Türk Ceza Kanununun oluşumunda eski Türk Ceza Kanunundan ve Türk kültürüne neredeyse tamamen yabancı olan Alman Ceza Kanunu'ndan aktarım sürecinin nasıl geliştiğini ve bunun kullanılan terimlerin belirlenmesine ne kadar yansıdığını ortaya koymaktır. Çalışmanın birinci ve ikinci bölümünde konuyla ilgili dilbilimsel ve çeviribilimsel kuramlara yer verilmiştir, özellikle uzmanlık dili ve hukuk dili kuramlarından yararlanılmıştır. Uzmanlık dilinin kullanım alanını, işlevini ve dilbilimsel özelliklerini dikkate alarak bunların hukuk dili üzerindeki etkisi incelenmektedir. Fransız çeviribilimcileri Malblanc, Vinay ve Darbenet'in oluşturduğu Stylistique comparée kuramından hareketle çeviribilimin temel bilgileri çalışmada belirlenen örnekler üzerinde incelenmiştir. Çalışmada söz konusu kuramlar yeni Türk Ceza Kanunu'nun maddeleri üzerinde açıklandıktan sonra

ortaya çıkan sonuçların nedenleri açıklanmıştır. Maddelerin birbiriyle karşılaştırmalarında ortaya çıkan sözcüksel ve söz dizimsel farklılaşmalar sayısal, dilbilimsel ve çeviribilimsel açıdan incelenmiştir. Ayrıca, sözcüksel ve sözdizimsel farklılaşmaların kanun maddelerinin yorumlanmasına ne şekilde yansıdığı, daha doğrusu bunların dilsel özelliklerinin anlam isabetliliği veya tam aksine ne derece anlam kargaşasına neden olduğu açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın sonunda yeni Türk Ceza Kanununun oluşumunun sözcüksel ve sözdizimsel düzlemde Alman Ceza Kanunu'ndan düşük oranda, buna karşın eski Türk Ceza Kanunundan oldukça yüksek oranda etkilendiği tespit edilmiştir.

It is clear that the preparation stage of the new Turkish Penal Code received borrowings from the penal codes of European Union member countries, especially that of the German Penal Code (StGB), as effects of both the developments in the criminal codes in European countries within the scope of alignment with the European Union, and the previous Turkish Penal Code. The aim of my study is to define the process of such borrowings from the German Penal Code which is alien to the Turkish Penal Code and Turkish culture, and the reflection of the abovementioned process in determining the terms used. The first and second chapters of my study cover theories within the linguistics and translation studies fields, especially in the fields of expertise and legalese theories. The aim is to analyze the effect of the use of language of field of expertise, its function and linguistic properties, taking the abovementioned into consideration. Basing the study on the theory of 'Stylistique Comparee' formed by the French linguists Malblanc, Vinay and Darbelnet, the basic theory of translation studies is analyzed through samples. Within the scope of this study, these theories are explained through examples from the new Turkish Penal Code, and the causes of the results are explained. Lexical and syntactic differences are studied from an aspect of linguistic and translation studies, through comparisons of the articles. In addition to that, explaining the effects of difference in syntax and lexicology in the interpretation stage of the articles, and the coherence of meaning from a linguistic aspect or the resulting ambiguity is intended. This study puts forward the fact that lexically and syntactically, the new Turkish Penal Code is inspired less from the German Penal Code but relatively highly from the previous Turkish Penal Code.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
325525		Self-trained discriminative constituency parser with hierarchical joint learning approach / Hiyerarşik birlikte öğrenme yöntemiyle kendi kendini eğiten ayrıdedici sözdizim çözümleyicisi Yazar: ARDA ÇELEBİ Danışman: YRD. DOÇ. ARZUCAN ÖZGÜR Yer Bilgisi: Boğaziçi Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü / Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı Konu: Bilgi ve Belge Yönetimi = Information and Records Management ; Dilbilim = Linguistics ; Dokümantasyon ve Enformasyon = Documentation and Information Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2012 90 s.

Cümlede geçen kelimelerin dilbilgisi kurallarına uygun olarak o cümleyi nasıl meydana getirdiklerini bulmak o cümleyi anlamak için en önemli adımlardan biridir. Sözdizim çözümleyicisi ile elde edeceğimiz bu bilgiyle örneğin cümle içinden istenilen bilgileri çıkartabilir veya o cümleyi başka bir dile çevirebiliriz. Bundandır ki sözdizim çözümleyicileri

doğal dil işleme alanında en çok çalışılan konulardandır. Bugün en iyi çözümleyiciler denetimli istatistiksel yöntemleri kullanarak %90 başarı seviyelerini aşsalar da, kendi kendisini eğitebilen yarı-denetimli modelle çalışan çözümleyiciler ile yapılan başarılı çalışma sayısı çok azdır. Bu tür çözümleyiciler eğitim verilerini kendi çıktıları ile genişletip kendi kendilerine öğrenerek daha iyi sonuç almaya çalışırlar. Bu tezde amacımız daha önce literatürde yapılmamış birçok öznelik kullanarak kendi kendisini eğitebilen ayırtedici sözdizim çözümleyicisi geliştirmektir. Bunu yapmak için çözümleyicinin çıktı olarak verdiği sözdizim ağacının tamamının doğru olmadığı fakat bazı parçalarının, ki biz bunlara n-gram ağaçları diyoruz, doğru olabileceğini varsayıyoruz. Buna göre hipotezimiz ise bu parçalar ile çözümleyicinin kendi kendisini eğitebilmesiyle daha iyi sonuç alabileceğimize. n-gram'ların çözümlemesini buna özgü n-gram çözümleyicisi ile yapacağımızdan, asıl çözümleyicinin kendi kendisini eğitmesi yerine n-gram çözümleyicisi asıl çözümleyicinin çıktısı ile eğitilecektir. Bu esnada da bu iki çözümleyicinin hiyerarşik birlikte öğrenme yöntemiyle birbirlerine öğrendiklerini aktarmaları sağlanarak asıl çözümleyicinin beraberce kendi kendisine öğrenmesi sağlanır. Sadece gerçek eğitim verileri ile yapılan deneylerde asıl çözümleyicinin başarısının n-gram çözümleyici ile eğitildiğinde arttığı, eğitim verisine asıl çözümleyicinin çıktıları eklendiğinde ise beraberce kendi kendisini eğitemediği gözlemlenmiştir.

Determining the syntactic structure of a sentence is a fundamental step towards understanding what is conveyed in that sentence. The syntactic parse tree of a sentence can be used in several tasks such as information extraction, machine translation, summarization and question answering. Therefore, syntactic parsing has been one of the most studied topics in the literature. Today's top performing parsers employ statistical approaches and achieve over 90% accuracy. While statistical approaches reach their highs in supervised settings, semi-supervised approaches like self-training of parsers is starting to emerge as a next challenge. Such parsers train on their own outputs with the goal of achieving better results by learning on their own. However, only a small number of self-trained parsers have met this goal so far. In this thesis, we tackle the problem of self-training a feature-rich discriminative constituency parser, which to our knowledge has never been studied before. We approach the self-training problem with the assumption that we can't expect the whole parse tree given by a parser to be completely correct but, rather, some parts of it are more likely to be. We hypothesize that instead of feeding the parser the whole guessed parse trees of its own, we can break them down into smaller ones, namely n-gram trees, and perform self-training on them. We thus have an n-gram parser and transfer the distinct expertise of the n-gram parser to the full sentence parser by using the Hierarchical Joint Learning (HJL) approach. The resulting parser is called a jointly self-trained parser. We first study joint learning in completely supervised setting and observe slight improvement of the jointly trained parser over the baseline. When the real n-gram trees are replaced with guessed ones, the resulting jointly self-trained parser performs no differently than the baseline.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
303794		Türkçe ve Japoncada sözdizimi / The syntax of Turkish and Japanese languages Yazar: YUIKO UMEMOTO Danışman: PROF. DR. MUSA DUMAN Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı =	Onaylandı Doktora Türkçe 2012 355 s.

Turkish Language and Literature

Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Japonca = Japanese language ; Karşılaştırmalı dilbilgisi = Comparative grammar ; Karşılaştırmalı dilbilim = Comparative linguistics ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish

Tezimizin amacı Türkiye Türkçesi ve modern Japoncanın söz dizimini karşılaştırarak iki dil arasındaki ortak ve farklı noktalarını ortaya çıkarmaktır. Bunun için Giriş'te iki dilin tarihsel olaylarına göz atıldı. Birinci bölümde iki dil hakkında ses ve şekil bilgisi ve söz dizimi konusunda genel değerlendirmeler gösterildi. İkinci ve üçüncü bölümlerde birbirlerine yakın dönemde yaşayan bir Türk, bir de Japon yazarının kaleme aldığı eserlerden alınan örneklerle karşılaştırmalar yapıldı. İkinci bölümde kelime grupları, üçüncü bölümde cümle bilgisi konuya alındı. Karşılaştırmalar esnasında öncelik Türkçe söz dizimi çalışmalarına verildi. Türkçe söz dizimi çalışmalarında kullanılan terimler ve kavramlarla çalışmamızı yaparken onun içinde açıklanamayan bazı Japonca kavramlar da olduğu gibi kullanıldı. Karşılaştırmalardan çıkan sonuçlar gösterildi.

The purpose of our thesis is to clarify the common feature and the different points of present Turkish and Japanese languages by comparing the syntax between this two languages. For this, the historical events of the two languages were clarified at introduction. And then general information of both languages about phonetics, morphology and syntax were shown at the first section. At second and third section the elements of syntax were compared with examples from several novels written by two authors who lived in close times each other. The subject of the second section was the word groups, that of the third section was the syntax. During the comparisons priority is given to Turkish syntax works. Turkish syntax terms and concept were used, when they were inadequate Japanese terms also used. All of the results of comparisons are clarified.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
349423		Durali Yılmaz'ın Dansedebilmek hikâye kitabındaki tümcelerinin yapı, anlam ve görev yönünden betimlemeli (Tanımlı) dilbilgisi yöntemine göre sözdizimsel (Tümcebilgisel) incelenmesi / The research of the sentences in the book of Durali Yılmaz called Dansedebilmek according to the descriptive grammar in terms of structure, meaning and role Yazar: MÜZEYYEN ÖZAV Danışman: YRD. DOÇ. DR. MERİÇ GÜVEN Yer Bilgisi: Uşak Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2013 266 s.

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığımız bu çalışma ?Dansedebilmek? Hikâye Kitabındaki Cümlelerin Yapı, Anlam ve Görev Yönünden Betimlemeli (Tanımlı) Dilbilgisi Yöntemine Göre Sözdizimsel (Cümlebilgisel) İncelenmesi? adındaki çalışmadır. Durali Yılmaz'ın ?Dansedebilmek? hikâye kitabındaki cümleleri, Hikmet Dizdaroğlu'nun ?Tümcebilgisi? kitabındaki yöntemine göre değerlendirmenin ve ilgililerin dikkatine sunmanın, Türk dili için bir kazanım olacağını düşünerek böyle bir çalışma içine girdik. Çalışma, Dizdaroğlu'nun

?Tümcebilgisi? kitabının metnine bağı kalınarak hazırlanmış, ?Dansedebilmek? içeriğindeki cümlelerin çözümlenmeleri, cümlelerin yapı anlam ve görev öğelerinin birbirini bütünleştiren özelliği göz önünde bulundurularak yapılmıştır. Betimlemeli (tanımlı) dilbilgisi yöntemine göre incelemenin yapıldığı çalışma sonunda, Dizdaroğlunun betimlemeli yöntemi uygulamada, Durali Yılmaz'ın da farklı cümleler kurma ve kullanmada başarılı olduğu görülmüştür. ?Tümcebilgisi?ndeki bütün cümle örneklerini karşılayacak bir sentaktik çeşitlilik ve zenginliğe sahip Dansedebilmek kitabı üzerinde yapılan bu çalışmanın, Türk sözdiziminin gelişimine ve Türk cümle tipolojisinin oluşumuna katkı sağlayacağını umarız. Anahtar kelimeler: Dizdaroğlu, Tümcebilgisi, sözdizimsel, Dansedebilmek, inceleme

This study prepared as the master's thesis is the study called the syntax research according to the descriptive gramer method in terms of structure, meaning and role of the sentences in the stroy book ?Dansedebilmek?. We attempted this study by thinking that evaluating the sentences in the story book ?Dansedebilmek? by Durali Yılmaz according to the method in the book ?Tümcebilgisi? by Hikmet Dizdaroğlu and offering to whom it may concern, will be an acquisition for Turkish Language. The study was prepared by depending on the text of the book ?Tümcebilgisi? by Hikmet Dizdaroğlu was done by considering the sentence analysis, structure, meaning and role element's feature integrating eachother in the content of ?Dansedebilmek?. At the end of the study in which the research was done according to the descriptive gramer method, it was seen that Durali Yılmaz also succeeded in making and using different sentences in the application of Dizdaroğlu's descriptive method. We hope that this study which studied on the book ?Dansedebilmek? which has a syntactic variety and abundance to meet all sentence examples in ?Tümcebilgisi? will contribute on the development of Turkish syntax and the formation of the Turkish sentence typology.

Keywords: Dizdaroğlu, Tümcebilgisi, syntactic, Dansedebilmek, review

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
359662		Orhan Pamuk'un Sessiz Ev ve Kar romanlarının sözdizimsel açıdan incelenmesi / Investigation of syntactical perspective Orhan Pamuk's Sessiz Ev and Kar novels Yazar:ESEN UZUN Danışman: YRD. DOÇ. DR. VEYSİ SEVİNÇLİ Yer Bilgisi: Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Kar = Profit ; Pamuk, Orhan = Pamuk, Orhan ; Roman = Novel ; Sessiz Ev = Sessiz Ev ; Söz dizim = Syntax ; Türk romanı = Turkish novel	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2014 178 s.

Bir toplumun anlaşması için en önemli vasıta olan dil, sözcüklerin birleşmesiyle ortaya çıkan cümlelerden teşekkül eder. Cümleler oluşurken sözcükler belirli kurallar çerçevesinde bir araya gelir. İşte bu kurallar Söz Dizimi denilen bilim dalının içeriğidir. Her dilin kendine has kuralları vardır. Türkiye Türkçesinin de bu kurallarını incelemek, dilimizi tanıtmak ve yaşatmak adına önemli bir adımdır. İşte bu bağlamda yazarlarımızın eserlerini sözdizimsel olarak değerlendirmeli, hem dilimizin kurallarını irdelemeli hem de yazarlarımızın bu kuralları nasıl uyguladıklarını göstermeli ve bunu bir görev olarak addetmeliyiz.

Araştırmamızın evrenini Orhan Pamuk'un bütün eserleri oluştururken; örnekleme ise Orhan Pamuk'un inceleme kapsamına alınan "Sessiz Ev" ve "Kar" romanları oluşturmuştur. Çalışma yapılırken hem nitel hem de nicel araştırma yapılmış, hâlihazırdaki durumun değerlendirmesine dayanan betimsel model kullanılmıştır. Türkiye Türkçesinin bütün dil bilgisel kuralları betimlenmiş aynı zamanda bu kurallar örneklendirilmiştir. Bu sözdizimi kurallarının romanlarda hangi sıklıkla kullanıldığı nicel araştırma yöntemiyle var olan miktarı verecek şekilde tespit edilmiştir. Bir romancının eserlerini dil bilgisel açıdan değerlendirip karşılaştırmak için onun sanatını ve tüm eserlerini de tanımak gerekir. Bu bağlamda çalışmanın daha verimli olabilmesi için öncelikle ilk bölümde Orhan Pamuk'un hayatı, sanatı ve eserleri tanıtılmıştır. Bu bölümü takip eden diğer bölümlerde ise sırasıyla Türkiye Türkçesinde yer alan belirtme grupları, cümle öğeleri ve cümle türleri belirtilmiş, söz konusu romanlardan ilgili örneklerle desteklenmiştir.

Language, the most important instrument for societies to be in accordance with each other, is formed with sentences occurred by combination of words. While forming sentences, words congregate within the certain rules. These rules are the content of discipline by the name of Syntax. Every language has its own idiosyncratic rules. Studying these rules of Turkey Turkic language is an crucial step for our language for publicizing and keeping it alive. Within this context, We ought to evaluate the works of our writer syntactically, scrutinize our language rules, show how our writers implement these rules and consider this as a duty to ourselves. The population of our study is based on the whole works of Orhan PAMUK and the paradigm is composed of Orhan PAMUK's ``Sessiz Ev`` and ``Kar`` novels which were scoped of the study. In the course of the study both qualitative research and quantitative research were used, yet already descriptive model was used based upon status evaluation. The whole grammar rules of Turkey Turkic Language are characterized and concurrently these rules are exemplified. How frequently these syntactic rules used at novels are determined by the quantitative research to conclude the average amount. So as to assess and compare a work of a novelist in terms of linguistic, it is a preliminary requirement to acknowledge his sense of art and the entire works of him. In this regard, on the first chapter the life of Orhan PAMUK, his sense of art and his works are introduced in order for this work is able to be more profound. Following this chapter on the other chapters, respectively, the description groups existing in Turkey Turkic, sentence items, sentence types are represented and these are supported with examples from the mentioned novels.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
351659		Abdülkâhir Cürçânî'nin sözdizimi teorisi ve tefsir geleneğine etkisi / Abdulqâhir Jurjâni's theory of construction and its impact to the tafsîr tradition Yazar:MEHMET TAHA BOYALIK Danışman: PROF. DR. SADRETTİN GÜMÜŞ Yer Bilgisi: Marmara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı / Tefsir Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Din = Religion Dizin:Cürçani = Curceni ; Dilbilim = Linguistics ; Kur'an-ı Kerim = Koran ; Söz dizim = Syntax ; Tefsir = Commentary	Onaylandı Doktora Türkçe 2014 331 s.

Tez, giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Girişte, tez boyunca görüşleri incelenmiş olan Abdülkahir Cürçânî'nin entelektüel biyografisi verilerek tezin konusu, yöntemi ve kaynakları

tanıtılmıştır. İlk bölümde "sözdizimi teorisi" incelenmiştir. Bu bölümün ilk kısmında; sözdizimi teorisinin nahvî temelleri, nahivcilerle mantıkçılar arasındaki tartışmalar, kelimelerdeki "sözün hakikati tartışması" ve edebî eleştiri alanındaki "eleştiride kıyas tartışması" tarihi seyirleri içerisinde incelenerek Cürcânî'nin sözdizimi teorisinin tarihi arka planı açığa çıkarılmıştır. İlk bölümün ikinci kısmında, öncelikle Abdülkahir Cürcânî'nin dil ve söz anlayışı incelenerek sözdizimi teorisinin dilbilimsel ve felsefi boyutları gösterilmiş ve ardından sözdizimi teorisinin edebî eleştiri ve belâgat alanındaki sonuçları ortaya konmuştur. Tezin ikinci bölümünde sözdizimi teorisinin tefsir geleneğine etkileri incelenmiştir. Cürcânî Delâilu'l-i'câz adlı eserindeki "sözdizimi", "fesâhat" ve "i'caz" anlayışı çerçevesinde âyetlerdeki edebî anlam inceliklerinin tespiti için bir yöntem geliştirmiştir. O, tezde "sözdizimci tefsir yöntemi" denilen bu yöntemin uygulamasına da yine aynı eserde yer vermiştir. İkinci bölümün ilk kısmında Cürcânî öncesi tefsir literatürü incelenerek Cürcânî öncesinde "sözdizimci tefsir" kategorisine dâhil edilebilecek eserler verilmediği gösterilmiştir. İkinci kısımda ise "sözdizimci tefsir" in doğuşu ve gelişimi, i'caz mektebinin oluşumundan Cürcânî'nin "sözdizimi teorisi" ve "sözdizimci tefsir yöntemi" ne giden tarihsel süreç de verilerek incelenmiştir. Burada Cürcânî'nin "sözdizimci tefsir yöntemi" tanıtıldıktan sonra Delâilu'l-i'câz'daki tefsir örneklerine ve bu yöntemin Cürcânî'den sonra Zemahşerî'nin Keşşafı ve onu izleyen eserlerdeki uygulamalarına genişçe yer verilmiştir.

The thesis consists of an introduction and two chapters. In the introduction, Abdulqahir Jurjani's intellectual biography was given. The subject, method and resources of the thesis were introduced. In the first chapter, the background of Abduqahir Jurjani's "theory of construction" was elaborated. This includes the grammatical essences of the theory, the discussions of logicians with grammarians, the discussions of speech in theology (Kalam) and the discussions of the eloquence of speech in the literary criticism. Jurjani's theory is a synthesis of these four discussions. Hence, the theory's historical-intellectual background was put forward with respect to these discussions. In the second part of the first chapter Jurjani's understanding of "language" and "speech" was dealt with and the linguistic and philosophical aspects of the theory was presented. Then, the implications of the theory to the literary criticism are investigated. In the second chapter, the implications of Jurjani's "theory of construction" to the tafsir tradition are examined. Jurjani, within the framework of his "theory of construction", has improved a methodology which gives the tolls for interpretation of the verses from the point of eloquence. In addition, he applied this method to the verses. In the first part of the second chapter, the tafsir tradition from the beginning to Jurjani is examined. It is shown that Jurjani's way of interpreting the verses was not used systematically before him. The literature which applies "constructionist tafsir method" had occurred for the first time after Jurjani. In the second part of the second chapter, the line from the school of i'jâz (inimitability of Qur'an) to the "theory of construction" and the constructionist tafsir method are investigated. Then, Jurjani's method of tafsir and his tafsir examples were introduced. Jurjani's influence on the following tafsir books, especially on Zamakhsari's Kassaf and the tafsirs written in his traces, was dealt with.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
353366		Türkçede pekiştirme (anlamsal, sözdizimsel, yazımsal) / Strengthening in Turkish language (semantic, syntactic, typographical)	Onaylandı
		Yazar:DUYGU KAMACI	Yüksek
		Danışman: PROF. DR. ERDOĞAN BOZ	Lisans
		Yer Bilgisi: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı /	Türkçe
			2014
			98 s.

Türk Dili Bilim Dalı

Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature

Dizin: Anlam bilim = Semantics ; Dilbilgisi = Grammar ;

Dilbilim = Linguistics ; Pekiştirme = Intensification ; Söz

dizim = Syntax ; Tipografi = Typography ; Türkçe =

Turkish

Dillerin konuşucuları kimi zaman anlatımı güçlendirmek, pekiştirmek adına çeşitli yollara başvururlar. Söz konusu yollar çok daha önceden geleneksel yöntemle dilbilgisi eserlerinde ele alınmıştır. Ancak belirlenen kaideler sadece kısıtlı tümcelerde tanıklanmıştır. Oysa dil bütünüyle değerlendirilmesi gereken bir yapıdır. Dil konuşucularının pekiştirme için başvurduğu yolların bir de bağlam odaklı ele alınması gerekmektedir. Çalışmamızda bağlamda meydana gelen pekiştirmeli anlatımlar tespit edilmiştir. Söz konusu pekiştirmeler anlamsal, sözdizimsel ve yazımsal olmak üzere üç ana başlıkta ele alınmıştır.

Speakers of the language sometimes apply various ways to strengthen reinforce the expression. Previously, this ways are discussed in traditional grammar books. But this principles are stated only on the basis of sentences. However language is a form that must interpret completely. Various ways which used by speakers of the language must approach with context-oriented. In this research, the corpus has been identified intensive expressions that occurring in the context. This intensive expression has been examined three categories which semantic, syntactic and typographical.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
396958		Semantic, prosodic and syntactic marking of information structural units in Turkish / Türkçe bilgi yapısı öğelerinin anlamsal, bürünsel ve sözdizimsel işaretlenmesi Yazar: ASLI GÜNER Danışman: PROF. DR. AYŞE HAMİDE ASLI GÖKSEL Yer Bilgisi: Boğaziçi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Dilbilim Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics Dizin: Anlam bilim = Semantics ; Bilgi = Information ; Bilgi yapısı = Information structure ; Dilbilgisi = Grammar ; Prozodi = Prosody ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Doktora İngilizce 2015 370 s.

Bu tez Türkçe'nin bilgi yapısı öğelerinin anlambilim, bürünbilim ve sözdizim ara yüzlerinde nasıl kodladığına odaklanır. Bilgi paketleme (i) hakkındalık konusu, (ii) karşıtsal konu, (iii) karşıtsal odak, (iv) yeni-söylem odağı, (v) yinelem-söylem sınıflandırması altında incelenir. Odak öbekleri sözdizimde belli bir konum ya da karşıtlık özelliğiyle değil, karşıtsal odakların kapsamlı belirleme yönüyle birbirlerinden ayrılırlar. Özne-Nesne-Yüklem sıralamasında odak öbeklerinin bürünbilimsel araştırması (i) odak hemen yüklem öncesi konumda olduğunda geniş odak, karşıtsal odak ve yeni söylem odakları arasında perde yüksekliği ve süre olarak hiç bir ölçüm noktasında fark olmadığını, (ii) cümle başı, ortası ya da sonunda odağın en sağ sesbilimsel öbek olduğunu ve çekirdeksel düşüşün başlangıcını da gösteren ezgisel öbek düzeyinde vurgu ile işaretlendiğini gösterir. Bilgi yapısı birimlerinin olumsuzluk ve niceleyen etki alanıyla olan etkileşiminin sözdizimsel araştırması, tüm hareket işlemlerinin söylem-yorumsal sebeplerle olduğunu gösterir. İlaveten, vP evresel özellikleri göstermemektedir ve

verinin türetimi olaysal, durumsal, önermesel alanlarla yapılabilmektedir. TP'nin yokluğunda, (i) bağlama verisi, ECM tümceleri, bağlayıcı düğümlerinde gösterdiği gibi CP evresel özellikleri göstermemektedir, (ii) zaman bilgisi, kipin yan etkisi olarak ortaya çıkmaktadır.

This dissertation focuses on how Turkish encodes information structural units within semantics, prosody and syntax interface. Information packaging is investigated under the classification of (i) aboutness topic, (ii) contrastive topic, (iii) contrastive focus, (iv) discourse-new focus, and (v) discourse anaphoric constituents. Focus phrases are differentiated not based on a designated syntactic position or the feature of contrast but based on exhaustive identification with contrastive focus phrases. The prosodic properties of focus phrases in SOV order indicate that (i) when focus is in the immediately preverbal position, contrastive focus and discourse-new focus and broad focus sentences do not differ significantly with respect to duration or pitch height at any of the measurement points, (ii) focus in sentence initial, medial or final domains is always marked as the rightmost phonological phrase with intonational phrase level prominence, which marks the beginning of the nuclear fall. The syntactic investigation of the interaction of information structural units with negation and quantifier scope illustrate that all movement operations are driven by discourse-interpretational purposes. Additionally, vP does not show phasehood properties and the derivation of the data is captured via eventual, situational, and propositional domains and clause-internal functional projections. In the absence of TP, (i) CP does not show phasehood properties as evidenced by binding data, ECM clauses, bounding nodes, (ii) temporal information is encoded as a secondary effect of Mood.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
415759		Türkçe sözdiziminde yan cümle ve kullanımları / Subordinate clause and usage in turkish syntax Yazar:ÖZLEM ERDOĞAN Danışman: PROF. DR. İBRAHİM DELİCE Yer Bilgisi: Cumhuriyet Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish ; Yan cümleler = Clauses	Onaylandı Doktora Türkçe 2015 255 s.

Türkçede yan cümleler, bir fiilimsi veya fiilimsi öbeğine indirgenerek bir başka cümlenin bünyesinde yer alan cümleyi temsil eden yapılardır. Yan cümlelerle ilgili ilk olarak bu yapıların kısmen de olsa bir cümle değerine sahip oldukları belirtilmelidir. Yan cümlelerde kurucu ögeyi temsil eden fiilimsilerin -çekimsiz olmasına rağmen- yüklem gibi görev yapıp özne, nesne, tümleç gibi çeşitli cümle öğelerini etrafında toplayabiliyor olması, bunu göstermektedir. İkinci olarak, her yan cümle bir başka sözdizimi içinde çeşitli görevler üstlenir ve bu sözdizimine ait bir unsur olarak kullanılır. Böylece, yan cümleler sayesinde kendi içinde yüklem, öznen, nesne veya tümleçten oluşan bir sözdizimsel yapının bir başka sözdizimi içinde yüklem, özne, nesne veya tümleç olarak kullanıldığı örneklerle karşılaşırız. Üçüncü olarak, yan cümle ile yan cümlenin içinde yer aldığı sözdizimi arasında çeşitli yapısal ve anlamsal bağlantılar kurulmaktadır. Bu bağlantılar, bir taraftan yan cümlenin yapısal sınırları içinde her zaman bulunmayan zaman unsuru ile özne, nesne veya tümleç gibi öğelerin neler olduğunu bildirmekte bir taraftan da yan cümlenin içinde yer aldığı

cümleyle nasıl kaynaştığını gösteren oldukça ilginç oluşumların örneklerini sunmaktadır. Bu üç hususun ayrı ayrı verdiği fikirler, neticede birbirini tamamlayarak yan cümlelerin temel özellik ve kullanımlarıyla ilgili önemli bilgiler vermektedir. Bu çalışmada, yan cümleler bu üç husus doğrultusunda ele alınarak incelenmiştir. Anahtar Kelimeler: yan cümle, yönetici, cümle öğeleri, cümle, sözdizimi.

Subordinate clauses in Turkish are structures symbolizing a sentence which takes part in another sentence as reducing to phrases. It should be noted about subordinate clause firstly that these structures have value of a sentence partially. Seeing that -although it is nominalization- the verb which is governer in subordinate clauses can govern different elements of sentence like object, subject or complement such as predicate. Secondly, each subordinate clause have different functions in another syntax and they are used as an element of this syntax. Thus, thanks to subordinate clauses we meet examples which a syntactic structure consist of predicate, object, subject and complement is used as predicate, object, subject or complement in another syntactic structure. Thirdly, various structural and semantic connections are established between subordinate clause and the syntax which includes subordinate clause. These connections report tense and elements like object, subject and complement which don't always take part in the the structural borders of subordinate clause and offer so interesting examples which elicit how subordinate clause join with sentence including it. The ideas which these three issues give separately complement each other eventually and give important information about basic features and using of subordinate clause. In this work, subordinate clause has been examined in line with these three issues. Key Words: subordinate clauses, governer, elements of sentence, sentence, syntax.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
398133		Yeni bir sözdizimsel işaretleme yönteminin kullanımıyla Türkçenin istatistiksel ayrıştırma başarımının artırılması / Improving statistical dependency parsing performance of Turkish by use of a new annotation scheme Yazar:UMUT SULUBACAK Danışman: YRD. DOÇ. DR. GÜLŞEN ERYİĞİT Yer Bilgisi: İstanbul Teknik Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü / Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı Konu:Bilgisayar Mühendisliği Bilimleri-Bilgisayar ve Kontrol = Computer Engineering and Computer Science and Control ; Dilbilim = Linguistics Dizin:Doğal dil işleme = Natural language processing	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2015 81 s.

Bu çalışmada, mevcut tek ağaç yapılı Türkçe bağıllık derlemi olan ODTÜ-Sabancı Türkçe Ağaç Yapılı Derlemi'nde (OSD) kullanılan bağıllık gramerinin eleştirel bir analizi verilmekte ve ardından Türkçe için yeni ve daha gelişmiş bir bağıllık işaretleme çerçevesi önerilmektedir. Yeni çerçeve minimallik ve elle işaretlemenin kolaylaştırılması üzerinde durmakta, orijinal çerçevenin sahip olduğu 26 bağıllık etiketine karşılık yalnızca 16 bağıllık türü ile ifade gücünden bir şey kaybetmeden daha açık ve anlaşılır olabilmektedir. İşaretleme çerçevesinin ilk uygulamaları olarak çalışma kapsamında iki yeni ağaç yapılı derlem tanıtılmaktadır: 1) OSD'nin İTÜ-ODTÜ-Sabancı Ağaç Yapılı Derlemi (İOSD) adlı, yüksek başarımlı sergileyen biçimbirimsel etiketler ve yeni bağıllık türleriyle işaretlenmiş yeni bir sürümü, ve 2) Web üzerinde kullanıcıların girdiği kural dışı cümlelerden derlenerek sözdizimsel olarak işaretlenmiş ilk Türkçe derlem olan İTÜ Web Ağaç Yapılı Derlemi

(İWD). Tanıtılan yeni derlemlerimizin her ikisinde de derin bağıllık işaretlemesi yapılarak kaynaklar gelecek anlamsal işlev etiketleme çalışmalarının da yararlanabileceği şekilde düzenlenmiştir. Önerilen işaretleme yordamlarının temel alınan işaretleme çerçevesine göre başarımını ölçebilmek amacıyla sunulan ağaç yapılı derlemlerde ayrıntılı incelemeler yürütülmüş ve çalışma kapsamında bildirilmiştir. Verilen deney sonuçları başarım artışının yalnızca bağıllık etiket kümesinin küçülmesinden çok daha anlaşılır ve tutarlı olan yeni bağıllık gramerinin öngördüğü işaretleme yöntemiyle ilgili olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmada tanıtılan çok iyeli bağıllık temsili, altın standart kümesinde işaretlenen iyelerden herhangi birinin uygun olması durumunda bir öngörünün kabul edilmesine dayalı yeni bir değerlendirme metriğinin işletilmesine olanak sağlamaktadır. Ayrıştırma deneylerinin sonuçlarına göre İOSD için tanıtılan en iyi model tek iyeli değerlendirmede %75.1, çok iyeli değerlendirmede ise %75.7 etiketli bağlama skoru olarak OSD için şimdiye dek elde edilmiş en iyi etiketli bağlama skoru olan %65.9'u büyük farkla geçmektedir. Ayrıca İWD'nin çapraz doğrulanması sonucu tek iyeli değerlendirmede %78.7, çok iyeli değerlendirmede ise %80.1 olmak üzere yüksek umut vaat eden etiketli bağlama skorları elde edilmektedir.

In this work, we present a critical analysis of the dependency grammar that has come to be the de facto standard for Turkish language processing studies. Although widely recognized and used in several Turkish corpora including the well-known METU-Sabancı Treebank (MST), the only major syntactically annotated Turkish corpus to date, the grammar is partly outdated, improvable and extensible. Moreover, the METU-Sabancı Treebank itself is often criticized for its inconsistent annotation and difficulty of parsing. Many recent studies centered around the syntactic parsing of Turkish have focused on fine-tuning specific aspects of their parsing frameworks and failed to make a pivotal overall progress in their parsing performances. We take a detour from specific case studies that would only yield local performance improvements, and delve into the entire structure of the annotation framework. We investigate the current Turkish annotation conventions in detail, identify any flaws and deficiencies with respect to both manual annotation and automatic parsing, and then propose measures that might be taken to alleviate these issues. Furthermore, as web data become increasingly available for study and the ability to efficiently parse non-canonical sentences gain importance, we place special emphasis on making dependency annotation as lenient on non-canonical texts as possible. The extent by which the colloquial language employed by social web users differs from well-typed formal language is indeed very large, and it is often not enough to orthographically normalize non-canonical sentences in a pre-processing routine to render them as successfully parsable as edited formal texts. As part of this work, we also attempt to parametrize the differences of the language of the web, and likewise suggest what morphosyntactic reforms would likely improve parsing performances. In accordance with our findings, we also propose a new, improved dependency annotation framework for Turkish. The proposed framework additionally focuses on minimalism and ease of manual annotation, featuring only 16 dependency types that are decidedly more coherent and intuitive compared to the 26 labels of the original framework. We justify all of our proposed changes in the entailed dependency grammar from the original version by either showing conformity with the design principles we explain or demonstrating overlap with universally recognized conventions that have been long since proved. As the first implementations of the proposed annotation framework, we introduce two new treebanks: 1) A new version of the METU-Sabancı Treebank keeping the same token structure and morphosyntactic features but reannotated with the new dependency types, for which we propose the name ITU-METU-Sabancı Treebank (IMST) in recognition of the considerable previous effort on the original treebank as well as our contribution, and 2) The ITU Web Treebank (IWT), the first Turkish corpus composed of non-canonical user-input sentences extracted from the web, annotated

from the ground up in normalization, morphology and syntax layers. Both of our new corpora are marked for deep dependencies in order to support future semantic role labeling studies. We do not establish any hierarchy between deep and surface dependencies, and rather employ a basic approach that simply supports multiple heads for a single constituent. Although this notation makes our syntactically annotated sentences incompatible with most syntactic parsers in common use, it is straightforward to remap from the multi-headed raw sentences to single-headed projections whenever necessary, and so it boosts the expressiveness of our syntactic annotation without incurring any loss in applicability. For our parsing tests that we discuss in the later sections, we use two elementary single-head choosing methods as a precursor to smarter head choosing routines that may be developed for future work. Although constituents are conventionally annotated with a single head in dependency parsing, the practice is not always beneficial as there may be more than one head for a dependent that would make sense given clausal structures within the sentence containing the dependent. In such cases, while automatic parsers may predict a meaningful head for a given dependent, the gold-standard validation set may be annotated with another head that is also meaningful, but would still cause the prediction to be determined as incorrect simply because the two heads do not match. We mean for the newly-introduced multi-headed representation to also help in alleviating false negatives caused by such scenarios, by use of a new evaluation metric that we call "relaxed evaluation" (as opposed to the conventional "strict evaluation") able to validate predicted dependencies that match any one of the heads designated in the gold-standard. After our discussions, we present our detailed empirical investigations on the new treebanks in order to demonstrate the impact of our proposed annotation schemes with respect to the original framework. We perform cross-validation on all of our models and cross-check parsing models trained from each combination of training sets and single-head choosing routines with each other where appropriate. We provide the figures resulting from our parsing tests and discuss their significance in detail. Additionally, we conduct a series of targeted remapping tests in order to make sure that certain annotation scheme changes were indeed well-founded and effective. Furthermore, our experiments indicate that the parsing performance increases we attain are not caused by the reduction of the dependency label set, but rather related to our more coherent annotation framework prescribed by the new grammar. Our final tests show that our best model for the IMST attains labeled attachment scores of 75.1% for strict evaluation and 75.7% for relaxed evaluation, surpassing the state-of-the-art parsing score of 65.9% by a large margin. Cross-validation of the IWT also yields 79.7% for strict evaluation and 80.1% for relaxed evaluation for the best model. Considering these scores, our new resources reveal up to nearly 12 percentage points improvement on the performance of parsing web data.

Tez No İndirme 419287	Tez Künye İşitme engelli okuyucuların biçim - sözdizimsel (morpho - syntax) farkındalık becerilerinin eylemlerde uyum ve zaman kategorileri açısından karşılaştırılması / A comparative examination of prelingually deaf readers morpho - syntax awareness skills in verbs terms of tense and agreement categories Yazar: NECLA İŐIKDOĐAN UĞURLU Danışman: PROF. DR. TEVHİDE KARGIN ; PROF. DR. ÖZGÜR AYDIN Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Özel Eğitim Ana Bilim Dalı / Özel Eğitim Bilim Dalı Konu: Eğitim ve Öğretim = Education and Training	Durumu Onaylandı Doktora Türkçe 2015 144 s.

Dizin:Biçimbilim = Morphology ; Farkındalık = Awareness ;
Okuma-anlama becerisi = Reading-comprehending skill ;
Okuyucular = Readers ; Söz dizim = Syntax ; Uyum =
Adjustment ; Özel eğitim = Special education ; Özel eğitime
muhtaç çocuklar = Handicapped children who need special
education ; İşaret dili = Sign language ; İşitme engelliler =
Hearing impaired

Bu çalışmada işitme engelli okuyucuların biçim-sözdizimsel farkındalık becerilerini eylemlerde uyum ve zaman kategorileri açısından işiten öğrencilerle karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya farklı sınıf düzeylerinde 6 - 7 ve 9 - 10. sınıfta öğrenim gören 65 işiten ve 57 işitme engelli olmak üzere 122 öğrenci dahil edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak ilk önce katılımcıların demografik ve sağlık durumları ile okuma ve okuduğunu anlama performanslarına ilişkin öğretmen görüşlerini içeren bir bilgi formu kullanılmıştır. Sonrasında katılımcıların kelime okuma işlemlerini değerlendirebilmek için DMASTR yazılımı, son olarak ise katılımcılara araştırmacı tarafından uyum ve zaman kategorilerini içeren bir işlem geliştirilmiş ve SuperLab 5 yazılımıyla uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan işlem, uyum ve zaman olmak üzere iki kategoriden oluşmaktadır. İşlemin uyum kategorisi; araştırmaya katılan katılımcıların Türk İşaret Dilindeki; cümle yapılarında hem özneyi hem de nesneyi kodlayan uyum eylemlerinin farkındalık becerilerini değerlendirmeyi amaçlayan bir uygulamayı içermektedir. İşlemin zaman kategorisi ise; araştırmaya katılan katılımcıların eylemlerin zaman alt kategorilerinde yer alan geçmiş, şimdiki ve gelecek zaman farkındalık becerilerini değerlendirmeyi içeren bir uygulamayı içermektedir. Araştırmadan elde edilen bulgulara genel olarak bakıldığında; işitme engelli okuyucuların uyum ve zaman kategorisinde işiten gruba göre doğruluk oranlarındaki, tepki hızlarındaki ve okuma sürelerindeki başarılarının düşük olduğu görülmektedir. Ayrıca sınıf düzeyleri açısından işiten okuyucuların uyum ve zaman kategorilerindeki başarılarının benzer olduğu görülürken işitme engelli okuyucuların ise sınıf düzeyleri açısından uyum kategorisinde tepki hızlarının ve okuma sürelerinin benzer olduğu, doğruluk oranlarının ise benzer olmadığı görülmektedir. Sınıf düzeyleri açısından işitme engelli okuyucuların zaman kategorisine bakıldığında; işiten grupla benzer olduğu ve tüm alt kategorilerde bir fark olmadığı olduğu bulunmuştur. Uyum kategorisinin uyumlu ve uyumsuz olmak üzere alt kategorileri arasında; işitme engelli okuyucuların doğruluk oranlarında ve tepki hızlarında bir fark görülmezken okuma sürelerinin farklı olduğu, uyumsuz eylemleri uyumlu eylemlere göre daha hızlı okudukları görülmektedir. Ayrıca geçmiş, gelecek ve şimdiki zaman alt kategorilerinde ise işitme engelli okuyucuların geçmiş zamanda diğer zamanlara göre doğruluk oranları, tepki hızları ve okuma süreleri bakımından daha başarılı oldukları ancak şimdiki zaman kategorisinde ise daha çok zorlandıkları görülmektedir. Anahtar Sözcükler: İşitme engeli okuyucu, Biçim-Sözdizim, Uyum, Zaman

In this study, it is aimed to examine prelingually deaf readers morpho-syntactic awareness skills in verbs in tense and agreement categories with hearing students comparatively. Students from different levels including 6-7 and 9-10th grades, 65 hearing and 57 prelingually deaf students, totally 122 students are included to the research. As an instrument to collect the data, firstly, an information form including demographic and health status of the participants with the teacher's views about the participants' reading and reading comprehension performances is used. After that, DMASTR software to evaluate the participants' word reading process, and lastly, a process including the categories of agreement and tense is developed and applied with SuperLab 5 software. The process used in the research is consisted of the two categories, tense and agreement. The agreement category of

the process takes in an application which aims to evaluate the skills of awareness in agreement verbs coding both subject and object in a sentence structure of the participants of the research in Turkish Sign Language. The tense category of the process takes in an application which evaluates participants of the research's past, present and future tense awareness skills in tense sub-categories of verbs. Generally, to the findings of the study; it is seen that the success of prelingually deaf readers in reaction time and reading time and the truth value in time and agreement categories when compared to the hearing group is lower. Besides, in terms of grade levels, the success of the hearing group in agreement and tense categories is similar to the truth value of the prelingually deaf readers agreement category and their reading time and as for the truth value are not similar. When we look at the time category of prelingually deaf readers in terms of their grade levels; it is similar to the hearing group and it is found that there is no difference in all the sub-categories. Between the sub-categories of agreement and nonegreement categories; it is seen that there is no difference in prelingually deaf readers rates of truth value; reaction time but time of their readings are different, and they read the nonegreement verbs faster than agreement verbs. Also, as for the past, present and future sub-categories, it is seen that the of prelingually deaf readers are more successful in past tense when compared to the other tense, the truth value, reaction time and reading time but they have more difficulty in present tense category. Key Words: Prelingually deaf reader, Morpho-Syntax, Agreement, Tense

Tez No İndirme 443538	Tez Künye Zülfü Livaneli romanlarındaki ki yapısının sözdizimi bakımından incelenmesi / The analysis of the relative pronoun in point of syntax in the novels of Zülfü Livaneli Yazar: EZGİ İNAL Danışman: PROF. DR. MUHAMMET YELTEN Yer Bilgisi: İstanbul Arel Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Cümle yapısı = Sentence structure ; Dilbilgisi = Grammar ; Livaneli, Zülfü = Livaneli, Zülfü ; Roman = Novel ; Söz dizim = Syntax ; Türk romanı = Turkish novel ; Türkiye Türkçesi = Turkey Turkish	Durumu Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2016 157 s.

Türkiye Türkçesinin sözdizimi özelliği yüklem ve yükleme bağlı yapıların birliği ile oluşur. Bu yapı oluşturulurken ortaya konan söz birlikleri çeşitlidir ve sözdiziminde pek çok işlevde görülmektedirler. Bu çalışmada çeşitli dil birliklerini birbirine bağlayan ki bağlacı ve kalıplaşarak oluşturduğu cümle başı edatların sözdizimi çerçevesinde çözümlenmesine yer verilmiştir. Bu çözümlenmede Zülfü Livaneli'nin romanlarındaki cümle yapılarından yararlanılmıştır. Araştırmamızın konusunu ki'li cümle yapılarından hareketle Zülfü Livaneli romanlarında bu yapıların dikkate değer yeri, kullanımı, görev ve anlam ilgileri oluşturmaktadır. Bu bağlamda ki'li cümlelerin tasnifi, tarihsel gelişim çizgisi incelenerek, Modern Türk Dilbilgisindeki yeri açıklanmaya çalışılmış; Zülfü Livaneli romanlarında yer alan tüm ki'li yapılar incelenerek, bu cümlelerde ki'nin işlevi anlatılmaya çalışılarak bu cümleler ile, ilgili alt başlıklarda tasnif edilmiştir.

The characteristics of Turkish syntax comes into existence with the verb and the structures that dependent on the verb. While these structures are being formed, the produced word

conjunctions are various and they are seen at countless function in syntax. In the study, a places given to the analysis of the relative pronoun which interconnects various language conjunctions and form sentence head particles by taking a fixed form. In this analysis, benefit made from the sentence structures from the novels of Zülfü Livaneli. Based on the syntax with relative pronoun, our study's subject is composed of the remarkable place usage, function and noetic of these structures in the novels of Zülfü Livaneli. In this connection the classification of the sentence structures with the relative pronoun is made by analysing the historical development line by trying to clarify the location in Modern Turkish Grammar, being analysed all of the structures with the relative pronoun took place in Zülfü Livaneli novels in these sentences, the function of the relative pronoun is tried to be explained and they were classified in the on titles related to these sentences.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
425350		Türkçede eylem-sonu konumunda bürün-sözdizim etkileşimi üzerine elektrofizyolojik bir inceleme / An electrophysiological study on prosody-syntax interaction in Turkish verb-final position Yazar: İPEK PINAR BEKAR Danışman: PROF. DR. HACER İCLAL ERGENÇ Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Dilbilim Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Dilbilgisi-eylem = Grammar-verb ; Dilbilim = Linguistics ; Elektrofizyolojik bilgi toplama = Electrophysiological data acquisition ; Prozodi = Prosody ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Doktora Türkçe 2016 269 s.

Bu tez çalışmasında, Türkçede eylem-sonu konumunda bürün-sözdizim etkileşiminin beyin yarıküreleri arasındaki nörofizyolojik işleme EEG tekniği kullanılarak incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda, çalışmada şu araştırma sorularına yanıt aranmıştır: (a) Türkçede eylem-sonu konumundaki kritik sözcük üzerinde sesbilimsel olarak odağın bozulması sonucu alanyazında bürünün temel etkisini gösteren Sağ Ön Negativite (RAN) Etkisi ve P800 potansiyeli Türkçede de görülmekte midir? (b) Kritik sözcük üzerindeki durum işleme bozulması sonucu sözdizimin temel etkisini gösteren Sol Ön Negativite (LAN) Etkisi, N400 ve P600 potansiyelleri oluşmakta mıdır? (c) Bürün-sözdizim etkileşimi yarıküreler arasında çift yönlü mü, yoksa tek yönlü mü işlenmektedir? (d) Bürünsel etki mi, yoksa sözdizimsel etki mi beyinde daha önce işlenmektedir? Tezin örneklem grubu, anadili Türkçe olan ve 18-35 yaş aralığındaki sağlıklı katılımcılardan oluşmaktadır. Ankara Üniversitesi Beyin Araştırmaları ve Uygulama Merkezi'nde toplanan verilerin elektrofizyolojik analizi olaya ilişkin potansiyeller çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, bürünün temel etkisinin ve sözdizimin temel etkisinin Türkçede de oluştuğunu ortaya koyarak, bürün-sözdizim etkileşiminin beyin her iki yarıkürsünde de çift yönlü olarak işlendiğini göstermiştir. Türkçe açısından özgün sonuçlar içeren bu tez çalışmasında, ayrıca bürün-sözdizim etkileşiminde P800 potansiyeli gözlemlenmiş ve bu süreçte bürünün temel etkisinin sözdizim üzerinde yoğun bir etkisi olduğu bulgulanmıştır. Elde edilen sonuçlar, tezin temel araştırma sorusuna yanıt oluşturmuş ve bürünün sözdizimden önce işlendiğine ilişkin ilk bulgular ortaya konulmuştur.

In this study, the neuropsychological processing between hemispheres of prosody-syntax interaction in Turkish in post-verbal position is researched via using EEG. For this purpose, it is searched for an answer to following questions: (a) Are the Right Anterior Negativity (RAN) Effect and P800 potential also seen in Turkish post-verbal position for focus violation manipulated by phonology on the critical word which indicates the main effect of prosody? (b) Are the Left Anterior Negativity (LAN) Effect, N400 and P600 potentials observed on the critical word by case marking violation which shows the main effect of syntax? (c) Is the prosody-syntax interaction between hemispheres functioned by lateral or bilateral? (d) Is the prosodic effect or syntactic effect processed previously on brain? The sample group of thesis is composed of Turkish native speakers and healthy 18-35 age-matched participants. The electrophysiological analysis of data which is collected in Ankara University Brain Research Center is performed by event-related potentials. Findings is represented that the main effect of prosody and main effect of syntax are consisted in Turkish and exposed the bilateral functioning of prosody-syntax interaction between hemispheres. It is also found in study which involves distinctive results for Turkish that P800 potential is observed on prosody-syntax interaction and the intense impact of prosodic main effect on syntax is on this process. Results are found answer to main reseach question and the first findings are presented that prosody is processed before syntax.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
424732		Broca afazisinde ve sekonder apraksinin eşlik ettiği Broca afazisinde sözdizimsel çalkalamanın işlemlenmesi / Processing of syntactic scrambling in Broca's aphasia and Broca's aphasia with secondary apraxia Yazar:BERKAY ARSLAN Danışman: YRD. DOÇ. DR. MESUT KAYA Yer Bilgisi: Turgut Özal Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Enstitüsü / Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Kulak Burun ve Boğaz = Otorhinolaryngology (Ear-Nose-Throat) Dizin:Afazi = Aphasia ; Apraksi = Apraxia ; Konuşma = Speech ; Konuşma bozuklukları = Speech disorders ; Sözdizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2016 62 s.

Bu çalışmanın amacı, bugüne kadar afazi çalışmalarında ayırıcı tanısında çok fazla değinilmeyen bir olgu olan konuşma apraksisi ile pure Broca Afazisi arasında sözdizimsel işlemlenmede oluşan farklılıkları araştırmaktır. Ek olarak her iki hastalık grubunun sağlıklı kontrol grubu ile karşılaştırması yapılacaktır. Çalışmaya 18 yaş üstü 300 hasta ve 150 sağlıklı yetişkin dahil edilmiştir. Çalışmada yer alan hastalara Boston Afazi Bataryası ve apraksi tanısını kesinleştirmek için Non verbal Gesture Bataryası uygulanmıştır. 29 adet ilgi tümceciğinden oluşan resimler gösterilmiş ve uygulayıcı tarafından sorulan resmi göstermesi istenmiştir. Uygulayıcı yanıtları doğru veya yanlış olarak işaretlemiştir. Çalışmamızın bulgularına göre kontrol grubu v her iki hastalık grubu arasındaki sözdizimsel işlemlenimin algılanması istatistiksel olarak anlamlıdır, ($p < 0,05$). Her iki hastalık grubu içinde de pure Broca afazisi Sekonder konuşma apraksisinin eşlik ettiği Broca afazisine göre daha başarılı yanıtlar vermiştir ve bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır, ($p < 0,05$). Çalışmamızın sonucunda elde edilen bulgulara göre sekonder apraksinin eşlik ettiği Broca afazisinde sözdizimsel çözümleme oldukça güçtür. Broca afazikleri ile karşılaştırıldığında, sekonder

apraksi sözdizimsel çözümlemeyi güçleştiren bir yan patoloji olarak görülmektedir. Anahtar Sözcükler: afazi; sözdizim; sekonder apraksi

Aim of this study is to investigate differences of syntactic processing in Broca's aphasia and Broca's aphasia with secondary apraxia which has been ignored as a differential diagnostic. Additionally, two disorders will be compared to health control group. 300 patients and 150 healthy individuals over 18 were included in the study. Boston Aphasia Battery and Non verbal Gesture Battery to define apraxia diagnosis were applied to patients. Pictures formed with 29 relative clause were represented and patients were asked to show the picture that tester asked. Tester signed replies as correct or incorrect. According to the findings of our study, the difference between control group and two disorders group for the comprehension of syntactic processing is statistically significant ($p < 0,05$). In both disorder group, pure Broca Aphasia participants were more successful compared to the Broca Aphasia with secondary apraxia and the difference between two disorders group is statistically significant ($p < 0,05$). Due to the results of our study, syntactic processing is highly difficult for patients with Broca Aphasia with secondary apraxia. When it is compared to Broca's Aphasia, secondary apraxia might be seen as a side pathology that effect syntactic processing. Key Words: aphasia; syntax; secondary apraxia

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
432072		Türkçe derlemler için sözdizimsel görselleştirme ve sorgulama aracı / Syntactic visualization and query tool for Turkish corpora Yazar:CEM AGAN Danışman: DOÇ. DR. BANU DİRİ Yer Bilgisi: Yıldız Teknik Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü / Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı Konu:Bilgisayar Mühendisliği Bilimleri-Bilgisayar ve Kontrol = Computer Engineering and Computer Science and Control ; Dilbilim = Linguistics Dizin:Doğal dil işleme = Natural language processing	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2016 61 s.

Derlemler bir dilin sözdizimsel ve anlambilimsel özelliklerinin keşfedilmesi ve elde edilen bulgulardan birçok araştırma alanında faydalanılması açısından önemli bilgi kaynaklarıdır. Derlemlere elle veya çözümleyici araçlar tarafından eklenen dilbilimsel açıklamalar (biçimbirimsel, sözdizimsel ve anlamsal) bu derlemlerdeki birimler ve bunlar arasındaki ilişkileri ortaya koyar. Derlemler üzerinde araştırma yapılırken bu ilişkilerin takip edilmesini kolaylaştırmak için görselleştirme araçlarına başvurulur. Bunlar iç içe geçmiş olan karmaşık ilişkileri diyagramlar şeklinde özetler. Derlem araştırmalarında faydalanılan bir diğer araç türü ise sorgulama araçlarıdır. Derlem içersinden istenilen sözdizimsel koşulları sağlayan cümle yapılarının çıkartılmasında bu araçlardan faydalanılır. İngilizce ve diğer bazı Batı dillerindeki derlemler için geliştirilmiş bu tür araçlar bulunmasına karşın, Türkçe derlemler için henüz böyle araçlara rastlanmamaktadır. Bu çalışmada Türkçe derlemler için sözdizimsel görselleştirme ve sorgulama imkanı sağlayan bir aracın geliştirilmesi üzerine çalışılmıştır. Bunun için mevcut çözümleyici araçlar kullanılarak bir test derlemi oluşturulmuş ve bu derlemdeki cümleler için sözdizimsel ilişkileri ve cümle yapılarını gösteren diyagramlar üreten bir araç geliştirilmiştir. Daha sonra araç yardımıyla derlemden elde edilen tüm yapılar bir graf veritabanına aktarılmıştır. Araca eklenen bir sorgulama modülü sayesinde isim ve fiil kökünden anahtar sözcükleri içeren öntanımlı cümle yapılarının

sorgulanması sağlanmıştır. Ayrıca, graf veritabanının web arayüzü ile daha karmaşık ve detaylı sorguların nasıl yapılabileceği araştırılıp derlem üzerinde örnek sorgular gerçekleştirilmiştir.

A corpus is an important source in terms of discovering syntactic and semantic features of a language and making use of these findings in various research areas. Annotations (morphologic, syntactic or semantic) which are added to a corpus manually or by analyzing tools show the relations between units in the corpus. When making research on a corpus, visualization tools are used to ease the following of these relations. These tools summarize the complex relations as diagrams. Another tools used in corpus research are query tools. These are made use of in extraction of sentence structures laying down desired syntactic conditions. Although there are such tools for corpora in English and some other Western Languages, it can not be run across such tools for Turkish corpora. In this work, we worked on developing a tool enabling syntactic visualization and querying for Turkish corpora. To achieve this, we first built a test corpus by the help of current analyzer tools and developed a tool that generates diagrams showing syntactic relations and sentence structures. After, the structures gotten out of the corpora were transferred to a graph database. By the help of a query module added to the tool it's enabled to query predefined sentence structures including noun or verb keywords. Besides we researched on how it can be queried more complex and detailed queries through the web user interface of the graph database and gave some example queries on the corpus.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
476049		Probabilistic learning of Turkish morphosemantics by latent syntax / Türkçe için morfolojik anlambilgisinin gizli sözdizimi ile olasılıksal öğrenimi Yazar: AHMET ÜSTÜN Danışman: PROF. DR. HÜSEYİN CEM BOZŞAHİN Yer Bilgisi: Orta Doğu Teknik Üniversitesi / Enformatik Enstitüsü / Bilişsel Bilim Ana Bilim Dalı Konu: Bilgisayar Mühendisliği Bilimleri-Bilgisayar ve Kontrol = Computer Engineering and Computer Science and Control Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2017 65 s.

İnsanların dil işleme yeteneği, dilbilgisi olarak formalize edilen sözdizim ve anlambilim arasındaki arayüze bağımlıdır. Türkçe gibi morfolojisi zengin dillerde, morfoloji bu arayüze müdahale eder. Bu tez morfolojik anlambilgisinden ve kelimelerin içerisindeki örtülü sözdiziminden yola çıkarak ile onların anlamlarını keşfetmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, morfemlerin sözdizimsel kategorilerinden ve anlamsal öğelerinden oluşan bir morfem sözlüğü öğrenmek üzere bir model geliştirilmiştir. Kelimelerin içindeki olası morfemleri tespit etmek için kelimelerin dağılımsal özelliklerini kullanan bir bölümlenme algoritması, olası morfemlerin sözlük içindeki ağırlıklarını Öğrenme için ise olasılıksal ulamsal dilbilgisi kullanılmıştır. Yapım ekleri anlamları farklı yeni sözcükler ürettiği için, geliştirilen model çekim ekleri üzerine eğilmektedir. Tez kapsamında model test edilmiş ve sonuçlar farklı yönleri ile rapor edilmiştir.

The language processing capability of humans is highly dependent on the transparent interface between syntax and semantics which is formalized as the grammar. Morphology

also interferes with this interface, in languages having rich morphology such as Turkish. This thesis aims to discover word semantics in Turkish from the compositional morphosemantics by underlying latent syntax. A computational model has been developed to learn a morpheme lexicon in which each morpheme contains semantic information in logical form with a basic syntactic type. A knowledge-free segmentation algorithm based on distributional properties of words is used to extract pseudo-morphemes from words. We utilize a classical probabilistic CCG grammar for lexical learning. Since derivational changes can be handled with lexicalization of words, we employ our model for the inflectional morphemes in Turkish. The model has been tested and results obtained is reported in the thesis with various aspects.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
472051		Syntactic processing differences and the effects of memory-load interference for object relative and subject relative clauses in Turkish / Türkçede nesne ve özne ilgi tümcelerinin işlemlenmesinde sözdizimsel işlemlenme farklılıkları ve bellek Yazar: NESİBE ŞEBNEM PALULUOĞLU Danışman: YRD. DOÇ. DR. SERKAN ŞENER Yer Bilgisi: Yeditepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Bilişsel Bilim Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics Dizin: Cümle işleme = Sentence processing ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Karmaşık cümleler = Complex sentences ; Psikodilbilim = Psycholinguistics ; Söz dizim = Syntax ; Sözel bellek = Verbal memory ; Çalışma belleği = Working memory ; Özne-nesne ilişkisi = Subject-object relation ; İşler bellek = Working memory	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2017 72 s.

Türkçedeki ilgi tümceciklerine odaklanan bu çalışmanın iki amacı vardır: Birinci deneyde, Türkçe literatürde nesne ve özne ilgi tümcecikleri arasındaki sözdizimsel karmaşıklık farkı ile ilgili boşluğu doldurmak amaçlanmıştır. Öz-ilerlemeli okuma testinde (self-paced reading task), cümle işlemlenmesindeki zorluk farkını ölçmek için katılımcılardan nesne ve özne ilgi tümceciklerini okumaları istenmiştir. Bu deneyde nesne ilgi tümceciklerinin özne ilgi tümceciklerinden sözdizimsel olarak daha karmaşık olduğu ortaya çıkmıştır. İkinci çalışmada ise cümleler arasındaki karmaşıklık farkının hafıza yükü ile etkileşip etkileşmediği test edilmiştir. Bu amaçla, katılımcılardan karmaşık ve basit yapıları tümcecikleri okumalarının yanı sıra, bir dizi kelime ezberlenmesi istenmiştir. Ezberlenmesi hedeflenen kelimeler, okunan tümcelerdeki isimlerle benzer veya farklı olması açısından ikiye ayrılmaktadır. Hatırlama performansı ezberlenen kelimelerin cümledekilerle benzer olması halinde farklı olduğu durumlara nazaran daha düşüktür. Basit ve karmaşık yapıları tümcecikler karşılaştırıldığında ise hatırlama performansının basit yapıları tümcelerinde okunduğu durumlarda daha yüksek olduğu görülmüştür. İkinci deneyin sonuçları sözdizimsel işlemlenmenin modüler olmadığını, dilbilimsel ve dilbilimsel olmayan sözel işlemlenmenin aynı çalışma belleği kaynağını paylaştığını göstermiştir. Bunun yanı sıra, çevrimdışı (offline) ölçümlerin neden tabiatı itibari ile farklı olduğunu ve çevrimiçi (online) ölçümlerin söz konusu cümle işlemlenmesi olduğunda neden daha güvenilir olduğunu göstermek amacıyla her iki deneyin sonuçları birbirleriyle karşılaştırılmıştır.

The purpose of the study, which focuses on the relative clauses in Turkish, is twofold: In Experiment 1, it was aimed to fill the gap in Turkish literature with regard to syntactic complexity difference between subject relative clauses and object relative clauses. As a self-paced reading experiment, participants read either subject relative clause or object relative clause to measure the processing cost as a slowing down in reading. The result of Experiment 1 revealed that object relative clauses are harder to process than subject relative clauses suggesting that there is a subject preference in Turkish. Secondly, as a separate but related follow-up study, it was tested whether such complexity interacts with memory load in any way. For this purpose, participants memorized a set of words while reading syntactically complex sentences and syntactically simpler sentences (object and subject relative clauses, respectively). The study also manipulated whether the memory load items and the words in the sentence were similar or not (matched or unmatched conditions). Performance in recall was significantly higher for the unmatched condition than the matched condition. Recall was also higher in simpler sentences than complex sentences. Results of Experiment 2 indicated that syntactic processing is not modular meaning that both linguistic and non-linguistic verbal processings share the same verbal working memory resource. Moreover, online and offline measurements of both studies are compared to show why offline studies are different in nature and why online studies are more reliable as long as sentence processing is concerned.

Tez No İndirme 478914	Tez Künye Gelişimsel cümle analizi (GECA) ve üretimsel sözdizimi indeksi (Üsi) Türkçe uyarlaması ve ortalama sözce uzunluğu ile ilişkisinin incelenmesi / The adaptation of developmental sentence analysis (DSS) and index of productive syntax (İPSYN) to Turkish and the analysis of its correlation with mean length of utterance Yazar: NUR SEDA SABAN Danışman: DOÇ. DR. ESRA ÖZCEBE ; PROF. DR. FAHRİYE FİGEN TURAN Yer Bilgisi: Hacettepe Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Enstitüsü / Odyoloji Ana Bilim Dalı / Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Kulak Burun ve Boğaz = Otorhinolaryngology (Ear-Nose-Throat) Dizin: Cümle = Sentence ; Dil = Language ; Dil becerileri = Language skills ; Doğal dil = Natural language ; Güvenilirlik ve geçerlilik = Reproducibility of results ; Söz dizim = Syntax ; Ölçekler = Scales	Durumu Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2017 181 s.

Bu çalışmada doğal dil örneği ile dil gelişimini değerlendiren Gelişimsel Cümle Analizi (GECA) ve Üretimsel Sözdizimi İndeksi (ÜSİ) yöntemlerinin Türkçe uyarlamasını yapmak ve bunların Ortalama Sözce Uzunluğu ile aralarındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda 2;0-5;11 yaş arası 40 kız 40 erkek çocuk altışar aylık 8 grupta toplanmıştır. 20-30 dakikalık çiftlik seti oyuncaklarıyla oynadıkları sohbet bağlamında ürettikleri son 50 cümleleri GECA, ilk 100 sözceleri ise ÜSİ için tespit edilmiştir. Dil edinimi üzerine literatür taraması ve çocukların üretimlerinin incelenmesiyle GECA ve ÜSİ için dil bilimsel başlıklar belirlenmiştir ve her çocuğun yöntemlerin alt başlıklarına göre değerlendirilmeleriyle yaşlara özgü değerler elde edilmiştir. Hem GECA hem ÜSİ güvenilirliğinin değerlendirilmesi için çocukların %20'si iki ayrı değerlendirici tarafından ayrı ayrı incelenmiştir. Çalışma sonucunda; GECA değerlerinin yaşa bağlı sürekli artış gösterdiği, ancak bu artışın her başlık

için tutarlı olmadığı görülmüştür. Değerlendirme sonucunda elde edilen değerlerin kız ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır ve GECA'nın OSU ile yüksek oranda anlamlı ilişkisi olduğu belirlenmiştir. ÜSİ değerlerinin ise 4;6-5;0 yaş grubunda minimal düşüşten sonra artarak devam ettiği görülmüştür. Ancak bu artış GECA'ya benzer olarak başlıklara özgü olarak gözlenmemiştir. Değerler cinsiyete bağlı olmamakla birlikte, OSU ile yüksek oranda anlamlı ilişkisi olduğu görülmüştür. Son olarak Türkçeye uyarlaması yapılan GECA ve ÜSİ'nin birbiriyle ilişkisinin incelenmesinde yine yüksek korelasyon değeri elde edilmiştir. 2;0-5;11 yaş arası Türkçe konuşan çocukların dil gelişimlerinin bu yöntemlerle değerlendirilebileceği sonucuna varılmıştır.

The study aims to adapt Developmental Sentence Scoring (DSS) and Index of Productive Syntax (IPSyn), which assess language development with natural language samples, to Turkish; and to compare the results with Mean Length of Utterance (MLU). Accordingly, 80 participants aged between 2;0 and 5;11 are grouped into eight at intervals of six months; and 40 males and 40 females are included totally. For DSS, last 50 sentences and for IPSyn first 100 utterances produced by the participants during 20-30 minutes of play with farm toy set are determined. The grammatical categories of DSS and IPSyn are composed by literature review on child language acquisition and analyzing the utterances of the participants, as a result, scores are obtained for to age groups assessing the participants according to categories of both DSS and IPSyn separately. To determine the reliability of the methods, %20 of the participants are observed by the 2 coders not only for DSS but also for IPSyn. The results show that DSS scores increase as the age increases, however, the scores do not increase in all grammatical categories consistently. Moreover, DSS scores are not statistically significant between genders, but they are highly correlated with MLU. As for IPSyn, the scores continually rise except for the minimal decline in the group of 4;6-5;0. As being similar to DSS, the grammatical categories of IPSyn do not increase consistently. Being independent of gender effect, IPSyn is highly correlated with MLU, too. At the last place, the investigation of the relation between DSS and IPSyn, being adapted to Turkish, indicates high correlation value. In conclusion, the children speaking Turkish as their first language between 2;0 and 5;11 can be assessed with these methods.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
490862		Hacı Bektâş-ı Velî'nin "Makâlât" adlı eserinin sözdizimsel açıdan incelenmesi / The syntactic analysis of Hacı Bektâş-ı Velî's "Makâlât" Yazar:KIVILCIM POLAT Danışman: PROF. DR. TURGUT TOK Yer Bilgisi: Pamukkale Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Hacı Bektâş-ı Velî = Hacı Bektaş-ı Velî ; Makalat = Makalat ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2017 213 s.

İncelememizde Türkiye Diyanet Vakfı tarafından, Aralık 2015'te 6. Baskısı yapılan "Makâlât" adlı kitabı esas aldık. Kitapta orijinal metin 24 bölümden oluşmaktadır. 1058 cümle yer almaktadır. Her bölüm kendi içersinde a ve b olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Tezimizin giriş bölümünde çalışmamızda izlediğimiz yol ve yöntem, dayandırdığımız

temeller ve Makâlât hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde orijinal metin bölümlere göre numaralandırılarak verilmiştir. İkinci bölümde 1058 cümle dilbilimden yola çıkılarak yapısal bakımdan tahlil ve tasnif edilmiştir. Üçüncü bölümde cümleleri oluşturan 5157 ögenin derin yapıları incelenmiştir. Ögeleri oluşturan unsurlar belirlenip tasnif edilmiştir. Dördüncü bölümde 5 ana gruba ayrılan cümlelerin kullanım sayısı ve oranları ile 4 öge çeşidini oluşturan 5157 unsurun kullanım sayısı ve oranları, grafik ve tablolarla verilmiştir. Anahtar Kelimeler : Derin Yapı, Makalat, Sözdizim, Hacı Bektaş-ı Veli

The research is based on the book called "Makâlât" the 6th edition of which was printed by the Turkish Religious Foundation in December 2015. The original text in the book is consisted of 24 chapters. There are 1058 sentences. Each section is divided into a and b in itself. In the introduction part of our thesis, information about Makâlât is given after the information given about the way and the method followed in the study, and the essentials the study is based on. In the first section, the original text is given numbered according to the chapters. In the second part, 1058 sentences are analyzed and classified from the structural point of view based on linguistics. In the third part, the deep structures of the 5157 components forming the sentences are examined. The elements forming the components are identified and classified. In the fourth part, the usage number and rates of the sentences divided into 5 main groups, and the usage number and ratio of 5157 elements constituting the 4 component types are given through tables and charts. Key Words: Deep Structure, Makalat, Syntax, Hacı Bektaş-ı Veli

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
495070		Sözdizimsel aktarıma dayalı makine çevirisi / Machine translation based on syntactic transfer Yazar:TUĞBA ÇALIŞ Danışman: YRD. DOÇ. DR. ÖZLEM AYDIN Yer Bilgisi: Trakya Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü / Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı Konu:Bilgisayar Mühendisliği Bilimleri-Bilgisayar ve Kontrol = Computer Engineering and Computer Science and Control Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2017 56 s.

Makine çevirisi yapay zekâ bilim alanının bir alt dalı olan Doğal Dil İşleme alanının önemli bir dalıdır. Bilgisayarlı teknolojinin ilerlemesiyle ve insanlık tarihinde farklı dillerin gelişimiyle çeviriye olan ihtiyaç artmıştır. Bu tezin amacı, İngilizce'den Türkçe'ye sözdizimsel aktarım yöntemi ile makine çevirisi yapan çekirdek bir uygulama geliştirmektir. Çalışmada öncelikle İngilizce varoluş cümlelerinin (existential sentences) sözdizim kuralları araştırılmış ve öbek yapı kuralları belirlenmiştir. Ardından, sözdizim kuralları, dilbilim teorem ve hipotezleri ışığında ayrıştırma ağaçlarına aktarılmıştır. Sözcük anlamları için ise bir sözlük oluşturulmuştur. Geliştiricinin oluşturduğu bu sözlük ve dil çiftinin öbek yapı kuralları mantık programlama dili olan Prolog ile kodlanmıştır. Ortaya konan çeviri uygulamasının, kurallı cümle yapılarında sözdizimsel aktarım yöntemi ile başarılı sonuçlar elde ettiği görülmüştür.

Machine translation is an essential branch of natural language processing which is a subfiled of artificial intelligence. As computational technology advances and with the development of the different languages in the history of mankind, demand for an effective translation system

is increased. The aim of this thesis is to develop a core application that translates machines from English into Turkish by using syntactic transfer method. In the study, first of all, the syntax rules of English existential sentences are researched and the structure rules of phrases are determined. Then, syntactic rules, linguistic theorems and hypotheses are transmitted to the parse trees. A dictionary is created for the meaning of the words. This dictionary created by the developer and the phrase structure of the language pair are coded in Prolog, which is the logic programming language. It has been seen that the syntactic transfer method in the case of regular sentence structures has achieved successful results.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
479976		Türkçe için gözetimsiz sözdizimsel belirsizlik giderme / Unsupervised syntactic disambiguation for turkish Yazar:ÖZKAN ASLAN Danışman: DOÇ. DR. SERKAN GÜNAL ; DOÇ. DR. BEKİR TANER DİNÇER Yer Bilgisi: Anadolu Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü / Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı Konu:Bilgisayar Mühendisliği Bilimleri-Bilgisayar ve Kontrol = Computer Engineering and Computer Science and Control Dizin:	Onaylandı Doktora Türkçe 2017 115 s.

Doğal dillerde bir tümce, her biri farklı yapısal yorumlara karşılık gelen birden çok sözdizim ağacı ile gösterilebilir. Bu durum sözdizimsel belirsizlik olarak adlandırılır. Sözdizimsel belirsizlik giderme, basitçe, tümceden elde edilen sözdizim ağaçlarının bağlama göre en uygun olandan en az uygun olana doğru sıralanmasıdır. Bu tezde, sözdizimsel belirsizlik giderme problemi Türkçe için ele alınmış ve gözetimsiz yöntemeye dayanan bir çözüm önerilmiştir. Yöntemin gözetimsiz olarak adlandırılmasının nedeni sözdizim ağaçlarının sıralanmasında kullanılan olasılık modellerinin imlenmemiş bir metin koleksiyonundan elde edilmiş olmasıdır. Tez kapsamında, sözdizimsel belirsizlik giderme işini gerçekleştirmek amacıyla, sözdizimsel çözümleyici, Morfolog adlı biçimbilimsel çözümleyici ve TrLex adlı sözlükçe gibi özgün altyapı öğeleri tasarlanmış ve bunları eşgüdümlü biçimde yöneten TMoST adlı bir dizge oluşturulmuştur. Ayrıca öbek yapı dilbilgisine dayanan yeni bir tümce çözümleme gösterimi önerilmiş ve bu gösterimde biçimbilimsel ve sözdizimsel yapıları birlikte işleyebilmeyi sağlayan ve dizimbirim adı verilen yeni bir kavram tanıtılmıştır. Çalışmada, bazıları özgün olan 24 olasılık modeli kullanılmıştır. Modellerin problem üzerindeki başarımını ölçmeye imkân veren AUT adlı bir ağaç yapılı derlem üretilmiştir. Alanyazında sözdizimsel belirsizlik giderme için başarım, en uygun ağacın sıralamada bulunduğu konum ile veya birinci sıradaki ağacın en uygun ağaca olan benzerliği ile ölçülmektedir. Tezde iki yeni başarım ölçüsü daha önerilmiş ve bağıntı adı verilen ölçünün daha kararlı olduğu değerlendirilmiştir. Olasılık modelleri tek başına kullanıldığında en iyi başarım, üçlü biçimbirim dil modeliyle elde edilmiştir. Modeller birleştirildiğinde ulaşılan en iyi bağıntı değeri ise yaklaşık 0,41 olmuştur.

In natural languages, a sentence can be represented by more than one syntax tree, each one corresponding to different structural interpretations. This is called syntactic ambiguity. To put it simply, in syntactic disambiguation, the syntactic trees obtained from the sentence are ranked from the most appropriate to the least appropriate based on the context. In this dissertation, the problem of syntactic disambiguation is addressed for Turkish and a solution

based on an unsupervised method is proposed. The reason for naming the proposed method as unsupervised is that the probability models used for sorting syntax trees are derived from an unannotated text collection. Within the scope of the dissertation, in order to realize the syntactic disambiguation process, novel infrastructure items including a syntactic parser, a morphologic analyzer called Morfolog, a lexicon called TrLex are designed and a system named TMoST that manages them in a coordinated manner is constituted. Besides, a new sentence representation based on phrase structure grammar is proposed and a new concept called syntheme, which allows morphological and syntactic structures to work together, is introduced. In the study, 24 probabilistic models, some of which are novel, are used. In order to measure the performance of the models over the problem, a treebank called AUT is constituted as well. In the literature, the performance for syntactic disambiguation is commonly measured by the position of the best tree in the ranking or by the similarity of the first tree to the best one. In the dissertation, two new performance measures are proposed and it is revealed that the measure called correlation is more stable. When the probabilistic models are used individually, the best performance is obtained with the morpheme trigram language model. When the models are combined, the best correlation value is achieved as 0.41 approximately.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
531737		Syntactic, lexical and content analysis of children's private speech / Çocukların kendi kendilerine konuşmalarının sözdizimsel, sözcükbilimsel ve içerik analizi Yazar:EMEL UÇAR Danışman: PROF. DR. HATİCE SOFU Yer Bilgisi: Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İngiliz Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı / İngiliz Dili Eğitimi Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Eğitim ve Öğretim = Education and Training Dizin:Dilbilgisi = Grammar ; Kendi kendine konuşma = Private speech ; Okul öncesi çocuklar = Preschool childrens ; Söz dizim = Syntax ; Sözcükbilim = Logology ; Çocuklar = Children ; Öz düzenleme becerisi = Self-regulation	Onaylandı Doktora İngilizce 2018 150 s.

Bu tez, ana dili Türkçe olan 3, 4 ve 5 yaşlarındaki tek dilli çocukların kendi kendine konuşmalarını araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmanın ilk amacı, kendi kendine konuşmanın başka dillerde yapılan daha önceki çalışmalardan farklı özellikler sergilemesi beklenen sözcükbilimsel, biçim-sözdizimsel ve sözdizimsel özellikler gibi dilbilgisel özelliklerini incelemektir. Bu çalışma ayrıca Türkçe konuşan çocukların kendi kendine konuşmalarındaki içerik özellikleri ortaya çıkarmayı hedeflemiştir. Bu tezin bir başka amacı da, çocukların anneleriyle yalnız olduklarında yaptıkları görevi yerine getirirken ürettikleri iletişimsel konuşmayla kendi kendine konuşmayı dilbilgisel özellikleri açısından karşılaştırarak kendi kendine konuşmanın sosyal kökenini incelemektir. Bu çalışmanın verisi iki aşamada toplanmıştır, ilk olarak çocuklardan kendi kendine konuşma verisi, ikinci olarak anne-çocuk etkileşiminden elde edilen konuşma verisi toplanmıştır. İlk aşamada kendi kendine konuşma verisi 3;1 ve 5;7 yaşları arasındaki 28 çocuktan toplanmıştır. 3 yaş grubunda 8 çocuk, 4 ve 5 yaş gruplarında onar çocuk bulunmaktadır. Veri toplama sürecinde çocuklar kreşin ayrı bir odasında, parçaları hareket ettirilebilen ev eşyaları ve oyuncak bir aile figürü olan ahşap bir oyuncak evle oynarken video kaydı yapılmıştır. İkinci aşamada ise her yaş grubundan beşer çocuk anneleriyle aynı görevi yerine getirirken video kaydı yapılmıştır. Sonuçlar kendi

kendine konuşmanın öz düzenleme, planlama ve problem çözme gibi işlevlerinin çocukların kullandıkları dilde özgün kullanımlarla temsil edildiğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca Türkçe kendi kendine konuşmanın Vygotsky'nin öne sürdüğü şekilde yükleme indirgenmediği ve sözdizimsel olarak kısaltılmadığı bulunmuştur. Türkçede kendi kendine konuşmanın içselleştirilmesi yalnızca "kısmen içselleştirilmiş sözcelerin" yaşla birlikte artmasıyla izlenebilmiştir. Kendi kendine konuşma ve anne-çocuk konuşmalarının karşılaştırılması, kendi kendine konuşmanın sosyal kökleri olduğunun kanıtlarını göstermiştir.

This dissertation aimed at investigating private speech of 3, 4 and 5 years olds Turkish preschoolers. The first aim was to explore linguistic properties of private speech, namely its lexical, morphosyntactic and syntactic features which are expected to present features that are different from previous studies in other languages. This study also aimed to reveal content properties of Turkish children's private speech. Another purpose of this dissertation was to study the social origins of private speech by comparing linguistic and content features of private speech with social speech that children produced when they were completing the same task with their mothers. Data for the present study was collected in two stages; firstly, private speech data from children were gathered, secondly data from mother-child interactions were collected. In the first stage, private speech data was collected from 28 children aged between 3;1 and 5;7. There were 8 children in three year olds' group and 10 children in each of the 4 and 5 year olds' groups. In the data collection process, children were video recorded in a separate room in the kindergarten while they were playing with a wooden toy house which has removable household items and toy family figures. In the second stage, 5 of the same children from each group were video recorded while completing the same task with their mothers. Results revealed that self-regulation, planning and problem solving functions of private speech were represented by specific usages in children's language. It is also found out that Turkish private speech is not predicated and syntactically abbreviated in the same way as Vygotsky proposed. Internalization of Turkish private speech was only traced with the increase in the partially internalized utterances with age. Comparisons of private speech and mother-child interactions revealed similarities that demonstrate evidence for the social origins of private speech.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
529609		The impact of the implementation of dynamic assessment in raising students' metasyntactic awareness / Öğrencilerin sözdizimsel farkındalığını arttırmada dinamik ölçmenin etkileri Yazar:SELİN ÇALIŞ Danışman: PROF. DR. ŞEHNAZ ŞAHİNKARAKAŞ Yer Bilgisi: Çağ Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İngiliz Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu:Eğitim ve Öğretim = Education and Training Dizin:Dil becerileri = Language skills ; Dinamik değerlendirme = Dynamic assessment ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2018 121 s.

Dinamik Değerlendirme öğrencilerin dil becerilerini ölçen alternatif bir yöntemdir. Kökenini Vygotsky'nin sosyo-kültürel teorisinden alan Dinamik Değerlendirme'de öğretim ve değerlendirme bütünleşmiştir. Luria'nın (1979) da belirttiği gibi bu öğretim ve değerlendirme bütünleşmesi kaynağını Vygotsky'nin gelişim anlayışından almaktadır. Dinamik

Değerlendirme öğrencilerin kendi öğrenim süreçlerinin bir parçası olmasını sağlar ve ayrıca öğretmenlerin öğrencilerin bilişsel kabiliyetlerinin iç yüzünü anlamalarını sağlar. Kendi öğrenme süreçlerinin bir parçası olarak öğrenciler kendi zihinsel kabiliyetlerinin kontrolünde olmalarını sağlar. Öğretmenler açısından öğrencilerin bilişsel kabiliyetlerinin iç yüzünü anladıklarından dolayı öğrencilerin ihtiyaçlarına göre dönüt vermelerini ya da yeni materyal hazırlayabilmelerini sağlar. Dinamik Değerlendirme vasıtasıyla öğrencilerin dile karşı olan farkındalığı arttırılabilir. Bunlardan biride sözdizimsel farkındalıktır. Bu nedenle, öğrencilerin sözdizimsel kabiliyetlerini ölçmede alternatif bir yöntem sunan bu çalışma dinamik değerlendirmenin öğrencilerin sözdizimsel farkındalığını arttırmada etkilerini gözlemlemek için yapılmıştır. Veri toplamak için quizler, değerlendirme kâğıtları, yansıtma anketi, araştırmacı günlüğü ve puanların çizelgesi kullanılmıştır. Ayrıca dolayım süreçlerinin uyarlamaları da kullanılmıştır. Çalışmanın sonuçları dinamik değerlendirme uygulamasının öğrencilerin sözdizimsel farkındalıklarını arttırma üzerinde olumlu etkilere sahip olduğunu göstermiştir

Dynamic Assessment is an alternative way of testing students' abilities in language. Taking its roots from L.S Vygotsky's socio-cultural theory of cognitive development, the instruction and the assessment are unified in Dynamic Assessment. As Luria (1979) state that this unification of assessment and unification takes its roots from Vygotsky's understanding of development. Dynamic Assessment allows students to be a part of their learning process and also it allows teachers to gain insights into students' cognitive abilities. Students gain a kind of control over their mental abilities through being a part of their learning process. In terms of teachers, as they gain insight into students' learning process, Dynamic Assessment provides them to give feedback or prepare new materials in accordance with students' needs. Through Dynamic Assessment students' awareness towards language can be raised. One of them is the metasyntactic awareness. Therefore, this study, offering an alternative way of testing students' metasyntactic abilities, was conducted to observe the impact of the implementation of Dynamic Assessment in raising students' metasyntactic awareness. Quizzes, assessment tasks, reflective questionnaire, researcher journal, interview and tabulation of scores were used to collect data. Also the transcriptions of the mediation processes were used. The results of the study showed that the implementation of Dynamic Assessment had positive effects on raising students' metasyntactic awareness.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
529261		Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan metinlerde sözdizimsel yalınlaştırmanın okuma hızı ve kavrama düzeyine etkisinin incelenmesi / Examination of the effects of syntactic simplification on reading speed and level of comprehension in texts used in teaching Turkish as a foreign language Yazar: EGE KİRAZ Danışman: DOÇ. DR. HAKAN ÜLPER Yer Bilgisi: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı / Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Konu: Eğitim ve Öğretim = Education and Training Dizin: Kavrama = Clutch ; Okuma hızı = Fluent reading ; Sözdizim = Syntax ; Türkçe = Turkish ; Türkçe eğitimi = Turkish education ; Türkçe öğretimi = Turkish teaching ; Yabancı dil eğitimi = Foreign language education ; Yabancı dil öğretimi = Foreign language teaching	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2018 95 s.

Okuma ve okuduğunu kavrama, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Okuma sırasında ilgiyi kavrama üzerine odaklamak için okuyucunun sözcük tanıma, otomatikleşme (okuma hızı) ve bürünsel (prozodik okuma) becerilerini kazanmış olması gereklidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma etkinlikleri genel olarak metinler üzerinden yürütülmektedir. Bu etkinliklerin başarıya ulaşması da metinlerin öğrencilere uygun düzeyde hazırlanmasına bağlıdır. Metinlerin öğrenci düzeyine uygunluğu belirlenirken, sözcük ve tümce uzunluklarına, dil ve anlatım özelliklerine ve okunabilirlik düzeylerine dikkat edilmelidir. Bunun için okuma metinleri ya özgün biçimde bırakılmalıdır ya da metin üzerinde birtakım yalınlaştırma işlemleri yapılmalıdır. Metinlerde yalınlaştırma, sözcüksel ve sözdizimsel biçimde yapılmaktadır. Sözcüksel yalınlaştırmada az bilinen sözcüklerin tümceden atılarak yaygın olarak kullanılan sözcüklerin eklenmesi benimsenmiştir. Sözdizimsel yalınlaştırmada ise sıralı ve bağlı tümceleri bölerek iki ayrı tümceye dönüştürmek amaçlanmaktadır. Böylece okumanın daha kolay ve anlaşılır biçimde olacağı düşünülmektedir. Ancak alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde yalınlaştırılmış metnin, öğrencilerin okuma hızlarına ve kavrama düzeylerine nasıl bir etkisi olduğu konusunda görüş birliğine varılamadığı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı; metinlerde sözdizimsel yalınlaştırma yapıldığında, öğrencilerin metinleri okuma hızında ve kavrama düzeylerinde meydana gelen değişimin yönünü belirlemek ve ortaya veri koymaktır. Çalışmada genel tarama modellerinden olan "betimsel tarama modeli" kullanılmıştır. Çalışma grubunu, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 50 öğrenci oluşturmaktadır. Ankara, Muğla ve Burdur'daki üniversitelerin Türkçe öğretim merkezlerinde (TÖMER) dil eğitimi alan 50 öğrenciye iki gün süresince uygulama yapılmıştır. Uygulanan iki metin, öğrencilerin ders kitaplarında yer alan ve daha önce karşılaşmadıkları metinler arasından seçilmiştir. Metin seçiminde, sözcük ve tümce uzunlukları ile okunabilirlik düzeyleri birbirine yakın metinler seçilmesine dikkat edilmiştir. Birinci metin özgün biçimde bırakılmış, ikinci metinde ise sözdizimsel yalınlaştırma yapılmıştır. Uygulamada, öğrencilerin bir dakikada okudukları sözcük sayıları belirlenmiştir. Ardından öğrencilerin metni kavrama düzeyini ölçmek amacıyla her metin için hazırlanan altışar soru yöneltilmiştir. Elde edilen veriler çözümlenirken; öğrencilerin okuma hızında normal bir dağılım görüldüğü için "İlişkili t-Testi" kullanılmıştır. Öğrencilerin metni kavrama düzeylerinde ise normal bir dağılım görülmediği için "Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi" kullanılarak veriler çözümlenmiştir. Ortaya çıkan sonuçlarda; yalınlaştırılmış metnin, öğrencilerin okuma hızına etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Ancak bu metinlerin, kavrama düzeyini ölçen sorulara verilen yanıtlar üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu açıkça görülmüştür.

Reading and reading comprehension play crucial role in teaching Turkish as a foreign language. In order to focus the attention on reading comprehension, the reader should have acquired word recognition, automation (reading speed) and prosodic reading skills. Reading activities in teaching Turkish as a foreign language are generally carried out through texts. And the success of these activities depends on the preparation of texts at the levels convenient for students. Word and sentence lengths, language and narrative characteristics, and readability levels should be taken into consideration for determining the convenience of the texts to the levels of students. In this regard, the reading texts must either be left in their original form or undergo some simplification processes. In texts, simplification is carried out in lexical and syntactic forms. In the lexical simplification, replacement of the less known words with the ones more commonly used is adopted. In the syntactic simplification, on the other hand, it is aimed to convert the consecutive and combined sentences into two separate sentences by parting. Thus, reading is thought to be easier and more understandable. However, a literature review showed that there is no consensus on what kind of impacts

simplified texts make on students' speed of reading and level of comprehension. The aim of this study is to determine the direction of the change that occurs at students' speed of reading and comprehension when syntactic simplification is applied on text and to provide data about the matter. In the study, "descriptive scanning model", one of the general scanning models, was used. The study group consists of 50 students learning Turkish as a foreign language. Application was conducted on 50 students getting language education at the Turkish Language Teaching Centers (TOMER) of universities in Ankara, Muğla and Burdur for two days. The two texts used have been selected among the texts that take place in students' textbooks and that they have not seen before. When selecting the texts, attention was paid to select the texts with similar word and sentence lengths and readability levels. The first text has been left in the original form while the second has been subjected to syntactic simplification. In the application, the number of words students have read in a minute has been identified. Then, six questions that were prepared to measure students' level of understanding of the text have been applied. Because students' reading speed has been found to distribute normally, "related samples t-test" was used for the analysis of the data obtained. On the other hand, "Wilcoxon signed ranks test" has been used to analyze the data on students' reading comprehension levels as it was not normally distributed. Given the results of the tests, it has been determined that the simplified text has no effect on students' reading speed. However, it is clearly seen that these texts have a positive impact on the responses given to the questions measuring the level of reading comprehension.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
515455		Refik Halit Karay'ın Gurbet Hikâyeleri adlı eseri üzerinde sözdizimi incelemesi / An analysis of syntax on Refik Halit Karay's Gurbet Hikayeleri Yazar:BİLAL DOĞAN Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZKAN AYDOĞDU Yer Bilgisi: Cumhuriyet Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle = Sentence ; Dilbilgisi = Grammar ; Hikaye = Story ; Karay, Refik Halid = Karay, Refik Halid ; Kelime grupları = Word groups ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2018 318 s.

Refik Halit Karay'ın Gurbet Hikayesi Adlı Eseri Üzerinde Sözdizimi İncelemesi adı altında yaptığımız bu çalışma adı geçen eserde yer alan 17 hikayenin cümle tahlillerinden oluşur. Dil, insanlar arasında bir anlaşma vasıtası olan, insan topluluklarına millet vasfı kazandıran en temel araçlardan biridir. Milletın bekası ve millî kimliğin muhafazası, dil zırhı içinde gizlidir. Bu zırhın zarar görmesi, millî kimliğin zarar görmesi demektir. Bu sebeple üzerine durulması, huşu içinde incelenmesi, hak ettiği değerin verilmesi millî, vicdani bir görevdir. Bu görevi yerine getirmeye kendini adanmış insanların çalışmalarının ışığı altında bu millî göreve nacıane de olsa katkı sağlamak millî bir sorumluluktur. Bu sorumluluk bizde, dilimizin ortaya çıkışından günümüze dek sağlam kurallar üzerine oturmuş olan sözdizimi özelliğini Türkiye Türkçesinde en iyi şekilde kullanan yazarlarımızdan biri olan Refik Halit Karay'ın, Gurbet Hikayeleri adlı eserini inceleme isteği oluşturdu. Çalışmamız, Milli Edebiyat'ın önemli şîmalarından olan Refik Halit Karay'ın sürgün hayatı döneminde ve sürgün dönüşü İstanbul'a geldikten sonra kaleme aldığı 'Gurbet Hikâyeleri' başlığı altındaki toplam 17 hikâyenin sözdizimi özellikleri yönünden tahlilinden oluşmaktadır. 'Sade Lisan'

anlayışıyla kaleme alınan hikâyelerde Türkçenin sözdizimi zenginliğinin gözler önüne serildiği görülmektedir. Çalışmamızda, incelediğimiz eserde yer alan cümlelerdeki kelime gruplarının yapısı ve özellikleri, cümle içerisindeki görevleri; cümle tahlilleri, cümle çeşitleri gösterilmiştir. Türkiye Türkçesi Dilbilgisi ve Sözdizimi alanında çalışmalar yapmış Türkologların sözdizimi ile ilgili tespitleri, sözdizimi ile ilgili ihtilafli konular ve bununla ilgili savunulan görüşlere de çalışmamızda yer verme ihtiyacı hissettik. İhtilafli konularda Türkologların ortak noktada buluştukları görüşlerini esas aldık. Kelime gruplarının tasnifinde Leyla Karahan'ın Türkçede Söz Dizimi adlı eserini esas almakla birlikte diğer Türkologların görüşlerine de bağlı kaldık. İncelediğimiz eserde kelime gruplarının tamamı gösterdik; cümle tahlilleri ve cümle çeşitlerini incelerken tekrara düşmemek için sınırlı sayıda örnek cümlelerden faydalandık. Tezimizin sonuç bölümünde yazarın hikayelerde kullandığı kelime gruplarının ve cümlelerin sayısal verileri ve buna bağlı olarak yaptığımız değerlendirmelere yer verdik. Çalışmamızı yaparken faydalandığımız bilimsel eserlerin bibliyografyası son bölümde verilmiştir. Tahlil ettiğimiz eserde dönemin sosyolojik, kültürel, siyasi yapısının eserin içeriğine etki ettiğini; bunu yazarın, dönemin şartları göz önünde bulundurulduğunda, cümlelerin kuruluşu, kelime gruplarının kusursuz kullanılışı ile Türk diline hak ettiği değeri vererek milli bir şuur içinde ele aldığı dikkat çekmektedir. Anahtar Kelimeler: Dilbilgisi, Sözdizimi, Kelime Grubu, Cümle, Refik Halit Karay, Gurbet Hikayeleri.

In this study, titled "The Analysis of Syntax in Refik Halit Karay's Gurbet Hikayeleri ", we analyzed the sentence structures in 17 stories that make up for the aforementioned work. Language is one of the fundamentals that help people communicate and bring groups of people in nations. The perpetuity of the nation and the preservation of the national identity depend on the strength of the lingual shield. Damaging this shield means damaging the national identity. Thus, protecting and cherishing the language is one's conscientious responsibility. Humbly contributing to this civil service in the light of the works by people who devoted themselves to it is our national responsibility. This sense of responsibility led us to examine Gurbet Hikayeleri by Refik Halit Karay, one of the authors who have optimized the syntax in modern Turkish language, which was built on solid grounds throughout the long years since its first appearance up to today. Our study is composed of the syntactic analysis of 17 stories in GurbetHikayeleri written by Refik Halit Karay, an important figure in the National Literature, during his years in exile and upon his return to Istanbul. The richness of Turkish syntax is revealed in these stories as they were written under the influence of 'Plain Language' movement. In our study, we tried to demonstrate the structure and characteristics of the word groups and their intra-sentence roles in addition to the sentence analyses and types. Furthermore, we felt the need to incorporate findings from the works of turcologists who carried out studies in the field of modern Turkish grammar and syntax. We also included controversies about syntax and different opinions on them trying to strike a balance. We based sorting of the word groups on Leyla Karahan's Türkçede Söz Dizimi and some other turcologists' standpoints. We demonstrated all the word groups in the related work; however, we made use of a limited number of sample sentences in the analysis of sentences and sentence types in order to avoid repetition. We included quantitative data on the word groups and sentences in the stories used by the author and our evaluation of it in the Results. All the other works we benefited from in this study are listed in the Bibliography. It should be kept in mind that the sociological, cultural, and political atmosphere of the era deeply affected the content of the related work. The author was clearly aware of this fact and used the language with a sense of national conscience through perfectly structuring the sentences and word groups. Key Words: Grammar, Syntax, Word Group, Sentence, Refik Halit Karay, Gurbet Hikayeleri.

Tez No İndirme 516836	Tez Künye Otizm spektrum bozukluğu olan çocukların biçim-sözdizimsel dil özelliklerinin incelenmesi / Investigation of morphosyntactic language properties of children with autism spectrum disorder Yazar: CEYHUN SERVİ Danışman: PROF. DR. İNAYET FUNDA ACARLAR Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Özel Eğitim Ana Bilim Dalı Konu: Eğitim ve Öğretim = Education and Training Dizin: Biçimbilim = Morphology ; Dil özellikleri = Language features ; Otistik çocuklar = Autistic children ; Otizm spektrum bozukluğu = Autism spectrum disorder ; Söz dizim = Syntax	Durumu Onaylandı Doktora Türkçe 2018 120 s.

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) olan bireylerin ortak özelliklerinden biri sosyal etkileşimde yaşadıkları güçlüklerdir. Sosyal etkileşimin sağlıklı gerçekleşebilmesi için iletişimin tüm öğelerinin yerine getirilmesi gerekir. İletişimde en sık kullanılan araçların başında sözel dil gelmektedir. OSB olan bireylerin sözel dile ilişkin özellikleri uzun yıllardır incelenmiştir. Dilin bileşenleri bağlamında alanyazın incelendiğinde OSB olan bireyler dilin kullanımbilgisi (pragmatik) ve anlambilgisi (semantik) bileşenlerinde normal gelişim gösteren (NGG) akranlarına göre farklı özellikler göstermektedirler ve sözü geçen bu iki bileşende güçlük yaşadıkları belirtilmektedir. Farklı görüşler olsa da son yıllarda OSB olan çocukların dilin sesbilgisi (fonoloji) bileşeninde de güçlük yaşadıkları ifade edilmektedir. Bu çalışmada OSB tanısı almış çocukların biçim-sözdizim dil özellikleri incelenmiştir. Araştırma grubu, üç ile sekiz yaş arasındaki 23 (19 erkek 4 kız) OSB tanısı almış çocuk ile 19 (14 erkek 5 kız) üç yaş altı yaş arası NGG çocuktan oluşmaktadır. OSB olan çocuklar ile NGG çocukların sözel olmayan zekâları eşitlenmiştir. Ayrıca OSB olan çocuklar en az basit cümle düzeyinde sözel dili kullanabilen çocuklardan seçilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak doğal dil örneği analizi kullanılmış, her bir çocuktan sohbet bağlamında 15 dakikalık dil örnekleri toplanmıştır. Dil örnekleri araştırmacı tarafından çevriyazıya dönüştürülmüş ve sözcelere, bağımlı ve bağımsız biçimbirimlere ayrılmış, hatalara ilişkin kodlamalar yapılmıştır. Daha sonra dil örneği analizinde uzman olan başka bir araştırmacı ile gözlemciler arası güvenilirlik çalışması yapılmış ve çevriyazıya dönüştürme (%99), Sözcelere Ayırma (%99), biçimbirimlere ayırma (%98) ve kodlama (%91.4) olmak üzere dört ayrı işlemde güvenilir olduğu bulunmuştur. Elde edilen veriler SPSS 20 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda OSB olan ve NGG çocuklar arasında ortalama sözce uzunluğu (OSU), toplam biçimbirim sayısı, isimlere gelen biçimbirimler, eylemlere gelen biçimbirimler, eylemsi sayısı, yan cümle oranı (YCO) bakımından fark bulunmuştur. NGG çocukların biçim-sözdizimsel özellikleri oluşturan bu ölçümlerde OSB olan çocuklara göre daha yüksek puan aldığı bulunmuştur. OSB olan çocukların morfem atma, morfem ekleme ve bir morfem yerine başka bir morfemi kullanma şeklinde yaptıkları hataların NGG çocukların yaptıkları hatalardan daha fazla olduğu belirlenmiştir. Cümle kurma hatalarının sıklıklarına bakıldığında, OSB olan çocukların NGG çocuklara göre daha sık hata yaptıkları bulunmuştur. Dil bozukluklarına ilişkin bilgi veren çabalamalar da bu çalışmada incelenmiştir. NGG çocukların toplam çabalama sayılarının tekrar, boşluk doldurma ve yeniden düzenleme biçimindeki tüm çabalama türlerindeki ortalamalarının OSB olan çocuklara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak OSB olan çocukların dilin biçim-sözdizimsel özelliklerine ilişkin dil örneğinden elde edilen ölçümler, OSB olan çocukların biçim-sözdizimsel

özelliklerde güçlük yaşadıklarını göstermektedir. Anahtar Kelimeler: Otizm Spektrum Bozukluğu, Biçim-Sözdizim, Dil Örneği Analizi

Limited social interaction is one of the common diagnostic properties of children with Autism Spectrum Disorders (ASD). For a usual process of social interaction, all components of communication should be used. Verbal language is at the head of the most frequently used tools of communication. Language features of individuals with ASD have been studied for many years. It has been determined that individuals with ASD exhibit different performance in the pragmatic and semantic components of language when compared with normally developing children. Children with ASD are experiencing difficulties in these two components. Although there are different opinions, recently it has been stated that children with ASD have difficulty in phonology. In this study, morphosyntactic properties of children with ASD have been investigated. The study group was consisted of 23 (19 male, 4 female) children with autism spectrum disorder between the ages of 3 and 8 and 19 typically developing (TD) children (14 boys, 5 girls). Non-verbal intelligence of children with ASD was equalized with TD children. Children with ASD are children who can use verbal language at least at the level of simple sentences. Language sample analysis was used as data collection tool in the research and 15 minutes language samples were taken from each child in the context of conversation. Language samples are transcribed by researcher and separated to the utterances and morphemes and all mistakes and misuses have been coded. Then, another researcher who use language sample analysis as an expert, conducted an inter-observer reliability study and it has found that four processes which are transcribing (%99), separating to the utterances (%99), separating to the morphemes (%98) and coding (%91.4) are reliable. All datas have been analysed by SPSS 20 package program. According to the results of this study, there were differences in mean length of utterances (MLU), total number of bound morphemes, number of name and verb suffixes, number of verbals, clause ratio, between children with ASD and TD children. The measurements about morphosyntactic properties were found to be higher in TD children than children with ASD. It has been determined that children with ASD showed high rates for omission, commission and morpheme addition than TD children. Children with ASD also showed high rates of utterance level mistakes than TD children. Mazes which are indicators for language disorders also examined in this study. Children with normal development frequently maze during conversations and they have higher rates on total number of mazes, filled pauses, repetitions and revisions than children with ASD. As a result, all datas from language samples which is related with morphosyntactic properties of children with ASD have been showed that children with ASD have difficulty in morphosyntax. Key Words: Autism Spectrum Disorder, Morphosyntax, Language Sample Analysis

Tez No İndirme
590616

Tez Künye

The effects of syntactic priming on Turkish English bilinguals' production of passive sentences / Türkçe İngilizce iki dillilerin edilgen tümce üretiminde sözdizimsel hazırlamanın etkileri
Yazar:SENA ARMAN ERGİN
Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ TAYLAN AKAL
Yer Bilgisi: Hacettepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü
Konu:Dilbilim = Linguistics
Dizin:Psikodilbilim = Psycholinguistics

Durumu

Onaylandı
Yüksek Lisans
İngilizce
2019
108 s.

Yapısal hazırlama en son maruz kalınan yapının yeniden üretilme eğilimi olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışma, edilgen yapıda olan söz dizimsel hazırlamanın 30 kişiden oluşan Türkçe (D1) –İngilizce (D2) iki dilliler gurubunun edilgen cümle üretim üzerindeki etkilerini incelemektedir. Çalışma aynı zamanda edilgen yapının söz dizimsel hazırlama yoluyla diller arasında paylaşılıp paylaşılmadığını da incelemektedir. Katılımcılar ve araştırmacı bilgisayar ekranında çıkan resimleri birbirlerine teker teker betimlediler. 30 katılımcı ikiye bölündü. 15 katılımcıya Türkçe hazırlama verilirken, diğer 15 katılımcıya İngilizce hazırlama sunuldu. 15 kişiden oluşan 2 gurup tekrar 7 ve 8 olmak üzere iki guruba bölündü ve hazırlama türü etken ve edilgen olarak değiştirildi. Hazırlamanın yönü, hazırlama çeşidi yani etken ya da edilgen tümce kullanımı ve bağımlı değişken olan üretilen edilgen tümce oranı için Mann Whitney U testi kullanıldı. Araştırmanın sonucu gösterdi ki Türkçe'den-İngilizce'ye ve İngilizce'den Türkçe'ye durumlarında edilgen hazırlama etkisi gözlemlendi yani katılımcının edilgen tümce duyması edilgen tümce üretiminin artmasına sebep oldu. Ancak hazırlamanın yönünün edilgen tümce üretimine etkisi gözlemlenmedi, diğer bir deyişle tümcenin kurulduğu dilin edilgen hazırlama üzerinde bir etkisi yoktur. Ortaya çıkan diller arası hazırlama etkisi Türkçe-İngilizce iki dilliler için paylaşılmış söz dizimi modeline kanıt oluşturur. Bu çalışmada hazırlama etkisinin hazırlanan dilden bağımsız olarak hem Türkçe'den İngilizce'ye hem de İngilizce'den Türkçe'ye görülmesi bu iki dil arasında simetrik bir ilişki olduğunu da ortaya koymaktadır.

Syntactic priming is defined as the tendency of producing recently exposed utterance. The present study investigates the effects of syntactic priming which is passive structure on the production of passives among 30 Turkish (L1)-English(L2) bilinguals. The study also examined whether passive structure was shared between these two languages via syntactic priming. Participants and researcher described a picture each other one by one. 30 subjects were divided into two groups; 15 participants were provided with Turkish primes while other 15 were presented with English primes. Each group including 15 participants was again divided into two groups as 7-8, changing the prime type as active or passive. Mann Whitney U test was conducted to report direction of priming, prime type and number of passives produced as dependent variable. The results of the experiment reported that the direction of priming did not play a role in the production of passives. However, the results demonstrated priming effects both from Turkish-English and English-Turkish conditions. Hearing a passive Turkish sentence gave rise to increase in the production of passive utterances in English, and vice versa providing evidence from Turkish-English bilinguals for shared syntax account. The existence of priming effect regardless of the direction of priming postulated symmetrical relation between two languages in Turkish-English bilinguals

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
580693		The syntax of information structure in Turkish nominal phrases / Türkçe adıl öbekler içindeki bilgi yapısının sözdizimi Yazar: ÖZLEM ERGELEN Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ KADİR GÖKGÖZ Yer Bilgisi: Boğaziçi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü 88 s. / Dilbilim Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics Dizin: Adlar = Nouns ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilgisi-ad durum ekleri = Grammar-case endings ; Dilbilim =	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2019

Bu tezin amacı, Türçe adıl öbeklerin yapısına yeni bir bakış açısı getirmek ve Türkçe adıl öbeklerin içinde konu, odak gibi öbekler olduğunu ve bunların bilgi yapısını yansıttığını savunmaktır. Bu çalışmada, Ayrık Belirleyici Öbeği (BelÖ) kuramı üzerine yapılan önceki çalışmalarda olduğu gibi (Giusti, 1996; Aboh, 2004), Rizzi'nin (1997) sola-çeperlenme modeli benimsenmiştir. Öncelikle, Türkçe'de BelÖ ulamı bulunduğu, bu ulamın üzerinde de İyelik Öbeği'nin (İyeÖ) yer aldığı savunulacaktır. İyeÖ, Rizzi'nin (1997) Çekimlilik Öbeği ile benzerlik taşımaktadır. İyeÖ'nün üzerinde, sırasıyla konu ve odak öbekleri (KoÖ ve OdÖ) bulunmaktadır. Yorumlanmalarına bağlı olarak, BelÖ içerisindeki sıfat, sayı ve gösterme sıfatları gibi kurucular bu yansıtılmalara taşınmaktadır. Adıl öbeklerini kapatan yansıtmanın ise, Kornfilt'in (2003, 2009) önerdiği gibi, Durum Öbeği (DÖ) olduğu, ve DÖ'nün Rizzi'nin (1997) Güç Öbeği'ne benzediği tartışılacaktır. Ayrıca, Erguvanlı'nın (1984) Tümce için savunduğu gibi, Türkçe adılların da artalan bilgisinin yer aldığı, adıl-ardı konumu olduğu gösterilecektir. Türkçe adılların yapısı verildikten sonra, Tümleyici Öbeği (TümÖ) ile BelÖ'nün kendi bilgi yapılarını yansıttığı ve karmaşık adıl öbeğin TümÖ içindeki KoÖ veya OdÖ'ye çıkabildiği savunulacaktır. Buna ek olarak, adıl öbekler içersinden çıkabilecek kurucular üzerinde kısıtlamalar olduğu gösterilecektir. Sıfat ve gösterme sıfatı gibi kurucuların aksine, tamlayan durumda olan adıl öbekler, DÖ'nün dışına taşınmada daha serbesttirler.

This thesis aims to introduce a novel approach to the internal structure of Turkish nominal phrases by arguing that Turkish encodes information structure inside nominal phrases, possessing layers such as topic and focus. Rizzi's (1997) left periphery model is adopted as in previous studies on the Split-DP Hypothesis such as Giusti (1996) and Aboh (2004). First of all, it will be argued that Turkish has a DP layer, and the DP is dominated by a Possessive Phrase (PossP). PossP seemingly equals Rizzi's (1997) Finiteness Phrase (FinP). Above PossP, topic and focus phrases (TopP and FocP) are respectively positioned. DP-internal constituents such as adjectivals, numerals and demonstratives move into these projections, depending on their interpretation. The closing projection of nominal phrases is the Case Phrase (KP), adopted from Kornfilt (2003, 2009), which equals the Force Phrase (FP) in Rizzi (1997). It will also be shown that Turkish nominals license a post-nominal position, hosting backgrounded information, akin to post-verbal position (Erguvanlı, 1984). After drawing an outline of a typical Turkish nominal phrase, it will be argued that both the CP and the DP project their own information structure related phrases, and that the nominal complex is able to move into relevant TopP and FocP inside the CP. It will be further shown that there are restrictions concerning the extraction properties of layered nominal phrases. The genitive-marked phrases have relatively more freedom to move out of the KP, whereas other constituents such as demonstratives and adjectives are not accessible for further operations.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
583205		Effects of age of acquisition on morphosyntactic structures in Turkish sign language: Evidence from classifiers / Edinim yaşının Türk işaret dilindeki biçim sözdizimsel yapılar üzerindeki etkileri: Sınıflandırıcılardan kanıtlar Yazar:HANDE SEVGİ Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ KADİR GÖKGÖZ Yer Bilgisi: Boğaziçi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2019 97 s.

/ Dilbilim Ana Bilim Dalı

Konu:Dilbilim = Linguistics ; Eğitim ve Öğretim = Education and Training

Dizin:Biçimbilim = Morphology ; Edinim yaşı = Age of acquisition ; Sağır ve dilsizler = Deaf and dumbs ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish ; Türkçe eğitimi = Turkish education ; İşaret dili = Sign language

Bu çalışma, Türk İşaret Dilini (TİD) erken ve geç yaşta edinen sağır bireylerin dili üretim ve anlamaları arasındaki farklılıkları araştırmaktadır. Bu amaçla, sınıflandırıcı ve eşbağımlılık gibi karmaşık yapılara odaklanarak; (i) sınıflandırıcı üretiminde ve sözdizim-söylem düzeyinde temel üyelerin açık ifade edilmesinde TİD'i erken ve geç yaşta edinen sağır bireyler arasındaki farklılıkları ortaya koymak; (ii) eşbağımlı tümceciklerde örtük ifade edilen temel üyelerin yorumlanmasında bu iki grup arasındaki farklılıkları araştırmak amaçlanmaktadır. Tez kapsamında, sınıflandırıcı yapıları içeren bir üretim çalışması ve eşbağımlı yapıları içeren bir anlama çalışması yürütülmüştür. Üretim çalışmasının sonuçları, TİD'i erken (Ortyaş = 30) ve geç yaşta (Ortyaş = 38) edinen sağır bireylerin, temel üyelerin tematik rolünü biçimbilimsel olarak doğru bir şekilde işaretlediğini göstermektedir. Dolayısıyla, edinim yaşı dilin bu özelliğini etkilememektedir. Ancak sınıflandırıcı yapılarında temel üyelerin açık ifade edilmesine ilişkin bulgular, bu iki grubun değişik hizalanma dizgeleri kullandıklarını ve edinim yaşının dilin bu özelliğini etkilediğini göstermektedir. 20 katılımcı (TİD'i 10 erken; Ortyaş = 31,9 ve 10 geç yaşta edinen; Ortyaş = 39,3) ile gerçekleştirilen anlama çalışmasının bulguları da iki grubun farklı hizalanma dizgesi kullandığı savını güçlendirmektedir. Ne var ki, üretim çalışmasının aksine, bu çalışmada temel üyelerin tematik rollerinin dilin bu özelliği üzerinde anlamlı bir etkisi gözlenmemiştir. Bu bulgu, sınıflandırıcı yüklem ve uyum göstermeyen fiiller arasındaki farklılıklara da ışık tutacaktır.

This study investigates the differences in language production and comprehension of early learner and late learner Turkish Sign Language (TİD) signers. For this purpose, I focus on the complex structures such as classifiers and coordination to find out: (i) whether we observe any differences in the production of classifiers by early learner and late learner TİD signers with respect to morphological encoding as well as overt expression of the arguments on syntax-discourse level, (ii) whether we see any differences in the comprehension of coordinated clauses between two groups regarding the interpretation of the missing argument. I conducted two tasks, a production study with classifier constructions and a comprehension study with coordinated structures. The results of the production study indicate that early learner (Mage = 30) and late learner (Mage = 38) TİD signers encode the thematic role of the argument morphologically in an accurate way; therefore, this aspect of TİD grammar is not age-sensitive. However, the findings on the overt expression of the arguments in classifier construction show two groups utilize different alignment systems, which indicates that this aspect of the language is age-sensitive. The findings of the comprehension task conducted with 20 TİD signers (10 early and 10 late learners; Mage = 31,9 and Mage = 39,3, respectively) confirm the findings of the production study which claims early and late learner TİD signers use different alignment systems. However, no significant effect of thematic roles of the arguments is observed in this task unlike the production study. This finding may indicate the differences between the nature of classifier predicates and plain verbs.

Tez No İndirme Tez Künye

Durumu

581426

The syntax of focus particles in Turkish / Türkçe'deki odak parçacıklarının sözdizimsel analizi

Yazar: UĞURCAN VURGUN

Danışman: DOÇ. DR. HAYRİYE MİNE NAKİPOĞLU ;

YRD. DOÇ. DR. A. SUMRU ÖZSOY

Yer Bilgisi: Boğaziçi Üniversitesi / Sosyal Bilimler

Enstitüsü / Dilbilim Ana Bilim Dalı

Konu: Dilbilim = Linguistics

Dizin: Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ;

Odak parçacığı = Focus particle ; Söz dizim = Syntax ;

Türkçe = Turkish

Onaylandı

Yüksek

Lisans

İngilizce

2019

171 s.

Bu çalışma odak parçacıklarının sözdizim özellikleri üzerine üç soruyu cevaplamaya çalışmaktadır: (i) Türkçe sözdizim yapısında bu odak parçacıkları tam olarak nerede üretilmektedir? (ii) Yüzey biçimden mantıksal biçime geçiş sürecinde bu parçacıkların önerme seviyesinde etki alanı almasını sağlayan herhangi bir taşıma işlemi var mıdır, varsa bunlar nelerdir? (iii) Bu parçacıkların eylemcil olmayan yansıtmalara eklentilenmesi mümkün müdür? Analiz şu odak parçacıklarını içermektedir: dizgeci ekleyici parçacıklar hatta ve bile, ekleyici parçacık dA ve dışlayıcı parçacık sadece. Parçacıkların cümle içindeki yerleri ve sözdizimsel özellikleri incelendiğinde Türkçe öbek yapısında üç seviyede odaklama yansıması olduğu belirlenmiştir. Bu yansıtma; öbek seviyesinde (eylem öbeği - iç), tümce seviyesinde (eylem öbeği - dış) ve tümleyici öbeği seviyesindedir. Bu çalışmada, Kayne (1998) tarafından önerilen odak parçacıklarının odaklanan öbeği kendi öbeklerinin belirleyici konumuna çektikleri fikri benimsenmiştir. Olumsuzluk başlarının, Rizzi (1990) tarafından geliştirilen Relativized Minimality fikri ile paralel şekilde, engelleme etkisi yaratarak odaklanan öbeğin odaklama yansıtmasına taşınmasını engellediği kabul edilmiştir. Tüm odaklanan öbeklerin yorumlama için odaklama yansıtmasına taşınması gerektiği kabul edildiğinden, bu engellemelerin odaklanan öbeğin yorumlanmasını engellediği görülmüştür. Bu analiz sonucunda üç önerme sunulmuştur. İlk önermede, çalışmada yer alan parçacıkların olumlu tümcelerdeki sözdizimsel özellikleri, ikinci önermede bu parçacıkların olumsuz cümlelerdeki sözdizimsel özellikleri sunulmuştur. Son önerme Türkçe'deki dizgeci ekleyici parçacıklar hatta ve bile ile birlikte İngilizce'deki dizgeci ekleyici parçacık even ve almanca'daki dizgeci ekleyici parçacık sogar'I içermektedir ve bu dört parçacık, sözdizimsel özelliklerini açıklayan bir kalıp içinde sunulmaktadır. İlk iki önermedeki argümanların diller-arası geçerliliğinin olduğu üçüncü önerme ile doğrulanmaktadır.

This study aims to answer three main questions on the syntax of focus particles based on the data in Turkish: (i) Where is the exact location in the phrase structure of Turkish that focus particles are generated? (ii) Are there any subsequent movement operations from Surface Structure to Logical Form that would allow the particle take propositional scope, and if yes what are they? (iii) Is it possible for the particles to modify any non-verbal projections? The analysis covers the scalar additive particles hatta 'even' and bile 'even', the additive particle dA 'also', and the exclusive particle sadece 'only'. The analysis on the positions and the syntactic domains of the focus particles shows that there are three specific focus projections in the phrase structure of Turkish, and these are phrase-level (vP-internal), clause-level (vP-external) and utterance-level (CP). Following Kayne (1998), focus particles are assumed to attract focused phrases to the specifier of the focus projections in which the focus particles are the heads. Due to the intervention effect, in the sense of Rizzi's (1990) Relativized Minimality framework, negation is assumed to prohibit raising of the focused phrases to

clause-level and utterance-level focus projections. Such prohibitions prevent interpretation since all the focused phrases are assumed to be raised to these projections for interpretation. Three specific proposals based on this phrase structure are presented. The first proposal includes the focus particles in the study in affirmative clauses, the second proposal covers the focus particles in negative clauses, and the last proposal presents a syntactic behavior matrix, which includes the scalar additive particles hatta 'even' and bile 'even' in Turkish, along with even, the scalar additive focus particle in English, and sogar, the scalar additive focus particle in German. The cross-linguistic validity of the arguments in the preceding proposals is confirmed by the fact that both particles in English and German is compatible with the current framework.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
547740		Tarihî Türk dillerinde sözdizimsel değişimler: Sıfat işlevli yantümceler / Syntactic changes in historical Turkic languages: Relative clauses Yazar:HÜLYA UYSAL Danışman: PROF. DR. PAŞA YAVUZARSLAN Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Değişim = Change ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilgisi-sıfat = Grammar-adjective ; Dilbilim = Linguistics ; Söz dizim = Syntax ; Türkiye Türkçesi = Turkey Turkish ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Doktora Türkçe 2019 202 s.

Hayatın içinde doğal bir süreç olan değişim, dilde de kendini göstermektedir. Belli bir süre içinde ortaya çıkan değişimler dilbilgisinin sözdizim bileşeninde de görülebilmektedir. "sözdizimsel değişimler" konusu tarihsel sözdizimin inceleme alanına girmektedir. Tarihî Türk dilleri sözdizimsel konuların artzamanlı bakış açısıyla ayrıntılı bir biçimde incelendiği ve değişimlerin örneklerden hareketle analiz edildiği çalışmaların varlığı açısından değerlendirildiğinde alanyazında büyük bir boşlukla karşılaşılmaktadır. Bu çalışmada tarihsel sözdizimin ilkeleri dikkate alınarak ve yöntemleri kullanılarak, karmaşık tümce olarak adlandırılan sıfat işlevli yantümceler açısından tarihî Türk dillerinde görülen sözdizimsel değişimler detaylı bir biçimde ortaya konulmaya çalışılmış; değişimlerin hangi başlıklar altında incelenmesi gerektiği belirtilmiştir. Çalışmada yanıt aranan temel araştırma sorularından bazıları şöyledir: (a) Tarihî Türk dillerinde sıfat işlevli yantümce tipleri nelerdir? (b) Hangi dönemde hangi sıfat işlevli yantümce türleri görülmektedir? (c) Başka dillerden ödünçlenen, kopyalanan sıfat işlevli yantümce modelleri var mıdır? (d) Sıfat işlevli yantümcelerde sözcük dizilişi açısından değişimler ortaya çıkmış mıdır? (e) Ortaç biçimbirimleriyle oluşturulan sıfat işlevli yantümcelerde adıl uyum başlangıçta var mıydı ve adıl uyum hangi dönemde gelişti? (f) Arapça ve Farsça sözdizimsel yapılar hangi dönemlerde yoğun olarak görülmektedir? (g) Artık adılar ilk ne zaman kullanılmıştır? (h) Özne ortacı oluşturan hangi biçimbirimler nesne ortacı tipinde yapılar kurmaya başlamıştır? Sıfat işlevli yantümcelerde sözdizimsel değişimlerin saptanabilmesi için Orhon Yazıtları, İrk Bitig, İyi ve Kötü Prens Öyküsü, Divânu Lugâti't-Türk, Kıssaşü'l-Enbiyâ (Harezmi Türkçesi), Münebbihü'r-Râkidin, Kısas-ı Enbiya, Karahanlı Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (TİEM 235v/3450r7), Karahanlı Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (TİEM 73 1v-235v/2), Nehcü'l-Ferâdis ve Codex Cumanicus adlı eserlerden oluşan korpusa başvurulmuştur. Yapılan taramalar ve örneklerin analizinden sonra elde edilen bulgular, tarihî

Türk dillerinde sıfat işlevli yantümceler açısından büyük sözdizimsel değişimler ortaya çıktığını göstermektedir. Bu çalışmayla Türkiye'de yeni bir araştırma alanı olan tarihsel sözdizim alanına katkı sağlanması amaçlanmıştır. Anahtar Kelimeler: tarihsel dilbilim, tarihsel sözdizim, artzamanlılık, tarihî Türk dilleri, sıfat işlevli yantümceler, sözdizimsel değişimler

Change which is a natural process in life, makes itself apparent in language. Changes happening in a definite period of time, can be seen in syntactic component of grammar. Historical syntax concerns with syntactic changes. When evaluating the historical Turkic languages in terms of existence of studies in which syntactic subjects have been discussed in detail diachronically and changes have been analyzed on the basis of examples, it will be seen that there is a big space in literature. In this study, considering the principles of historical syntax and using the methods of historical syntax, in terms of adjectival / relative clauses called as complex sentence, syntactic changes in historical Turkic languages have been tried to be revealed in detail. Besides it has been stated that under which titles changes should be handled. It is searched for an answer to following questions: (a) What are the types of relative clauses in historical Turkic languages? (b) In which period, which types of relative clauses improved? (c) Are there models of relative clauses borrowed from, copied from other languages? (d) Are there any changes in terms of word order in relative clauses? (e) In the beginning, was there nominal agreement in relative clauses formed by participle morphemes? In which period nominal agreement improved? (f) In which period are Arabic and Persian syntactic structures seen intensively? (g) When was the resumptive pronoun first used? (h) Which morphemes that are subject participle began to form object participle type structures? In order to determine the syntactic changes in adjectival / relative clauses, a corpus which consists of studies called as Orhon Yazıtları, İrk Bitig, İyi ve Kötü Prens Öyküsü, Dîvânü Lugâti't-Türk, Kışaşı'l-Enbiyâ (Khorezmian Turkic Language), Münebbihü'r-Râkidin, Kısas-ı Enbiya, Karahanlı Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (TIEM 235v/3450r7), Karahanlı Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (TIEM 73 1v-235v/2), Nehcü'l-Ferâdis ve Codex Cumanicus has been used. Findings obtained after scannings and analysis of examples show that big syntactic changes have happened in historical Turkic languages in terms of relative clauses. With this study, it has been aimed to contribute to the historical syntax, a new research area in Turkey. Keywords: historical linguistics, historical syntax, diachrony, historical Turkic languages, adjectival / relative clauses, syntactic changes

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
568485	Hasan Ali Toptaş'ın romanlarındaki tümcelerinin yapı, anlam ve görev yönünden betimlemeli (Tanımlı) dil bilgisi yöntemine göre sözdizimsel (Tümcebilgisel) incelenmesi / The research of sentences in the novels of Hasan ali Toptaş according to the descriptive grammar in terms of structure, meaning and role Yazar:SEDEF GÜLYAPRAĞI Danışman: PROF. DR. AHMET AKÇATAŞ Yer Bilgisi: Uşak Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Cümle yapısı = Sentence structure ; Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Roman = Novel ; Toptaş, Hasan Ali = Toptaş, Hasan Ali ; Türk dili ve edebiyatı = Turkish language and literature	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 248 s.

Hazırladığımız çalışma "Hasan Ali Toptaş'ın Gölgesizler, Uykuların Doğusu, Sonsuzluğa Nokta, Heba, Kuşlar Yasına Gider, Kayıp Hayaller Kitabı isimleriyle yazılan 6 Romanındaki Tümceler, Yapı, Anlam ve Görev Yönünden Betimlemeli (Tanımlı) Dilbilgisi Yöntemine Göre Sözdizimsel (Tümcebilgisel) İncelenmesi" isimli çalışmadır. Hasan Ali Toptaş'ın bahsedilen romanlarındaki cümleler Hikmet Dizdaroğlu'nun Tümcebilgisi eserindeki çözümlerden yola çıkılarak tasnif edilmiştir. Betimlemeli (tanımlı) dilbilgisi yöntemine göre yapılan incelemeyle Hasan Ali Toptaş'ın romanlarının bu tasnife gayet uygun olduğu çalışma süresinde görülmüştür. Gerek cümle zenginliği gerek cümlelerin söz dizimi çeşitliliği bağlamında Hasan Ali Toptaş'ın incelenmeye değer eserler ortaya koymakta başarılı olduğu gözlemlenmiştir. Yüksek lisans tezinin, Türk dilinin ve yazarımızın daha iyi anlaşılmasına olumlu katkı sağlayacağı kanaatindeyiz.

This study, which is prepared as a master thesis is a study called "Syntactic Examination of Sentences in terms of structure meaning and function according to descriptive grammar method in Hasan Ali Toptaş's six books: Gölgesizler, Uykuların Doğusu, Sonsuzluğa Nokta, Heba, Kuşlar yasına Gider, Kayıp Hayaller Kitabı." Sentences in which Hasan Ali Toptaş's mentioned novels are classified based on analyzes from the work of Hikmet Dizdaroğlu's Tümcebilgisel. During the study, it has been seen that examination which made according to descriptive grammar method are quite convenient for Hasan Ali Toptaş's novels. It has been observed that Hasan Ali Toptaş is successful to revealing Works to wortg examine both in terms of richness of sentences and variety of syntax. We hope that master thesis will contribute positively to the typology of Turkish syntax.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
563298		Attilâ İlhan'ın "Ben sana mecburum" adlı şiir kitabının sözdizimsel incelemesi / The linguistics analysis of Attila İlhan's "Ben sana mecburum" Yazar: GİZEM YENİ Danışman: PROF. DR. TURGUT TOK Yer Bilgisi: Pamukkale Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Dilbilgisi = Grammar ; Dilbilim = Linguistics ; Söz dizim = Syntax ; İlhan, Attila = İlhan, Attila ; Şairler = Poets ; Şiir = Poem	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2019 182 s.

İncelememizde Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları tarafından, Kasım 2002'de birinci baskısı yapılan "Ben Sana Mecburum" adlı kitabı esas aldık. Kitap orijinal 5 bölümden oluşmaktadır. 1146 cümle yer almaktadır. Her bölüm kendi içinde numaralandırılmıştır. Tezimizin giriş bölümünde çalışmamızda izlediğimiz yol ve yöntem, dayandırdığımız temeller ve Ben Sana Mecburum adlı eser hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde metin, bölümlere göre numaralandırılarak verilmiştir. İkinci bölümde 1146 cümle dilbilimden yola çıkılarak yapısal bakımdan tahlil ve tasnif edilmiştir. Üçüncü bölümde cümleleri oluşturan 5217 ögenin derin yapıları incelenmiştir. Ögeleri oluşturan unsurlar belirlenip tasnif edilmiştir. Dördüncü bölümde 5 ana gruba ayrılan cümlelerin kullanım sayısı ve oranları ile 4 öge çeşidini oluşturan 5217 unsurun kullanım sayısı ve oranları, grafik ve tablolarla verilmiştir.

We took the book named "Ben Sana Mecburum" that made the first press on November 2002 of Türkiye İş Bankası Culture Publishing as a base for our research. The book originally consists 5 parts. It includes 1146 sentences. Each part is enumerated in itself. In the first part of our thesis, there is information about the method we used and the route we followed, the basis that we got the origin and "Ben Sana Mecburum". In the first part, the text is enumerated according to its parts. In the second part, 1146 sentences are analyzed and classified in terms of structure based on linguistics. In the third part, 5217 frames that from the sentences and their profound structure is analyzed. The factors that create the frames are constituted and classified. In the fourth part amount of use of the sentences that are separated into 5 fundamental parts and their rates and quality of use of 5217 frames and its rates are given as graphics and charts.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
641532		Konuşma sesi bozukluklu olan çocukların yürütücü işlevler ve karmaşık sözdizimi becerilerini arttırmaya yönelik geliştirilmiş uygulamalı terapi programının etkinliğinin araştırılması / Investigating the effectiveness of the improved practical therapy program for improving executive functions and complex syntactic skills in children with speech sounds disorder Yazar: ŞADİYE BACIK TIRANK Danışman: PROF. DR. ESRA ÖZCEBE Yer Bilgisi: Hacettepe Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Enstitüsü / Dil ve Konuşma Terapistliği Ana Bilim Dalı Konu: Kulak Burun ve Boğaz = Otorhinolaryngology (Ear-Nose-Throat) ; Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları = Child Health and Diseases Dizin: Konuşma = Speech ; Ses = Voice ; Ses bozuklukları = Voice disorders ; Söz dizim = Syntax ; Tedavi = Treatment ; Yürütücü biliş bilgisi = Metacognitive knowledge ; Çocuklar = Children	Onaylandı Doktora Türkçe 2020 138 s.

Konuşma sesi bozukluğu (KSB) olan çocuklar dil ve konuşma problemlerine ek olarak çeşitli sorunlar yaşayabilmektedirler. Bu çalışmada, KSB'ye eşlik eden sorunlar ile ilgili daha fazla bilgi edinmek ve edinilen bilgiler ışığında yeni bir terapi programı geliştirmek amaçlanmıştır. Çalışmanın değerlendirme aşamasına 4-6 yaş aralığında konuşma sesi bozukluğu bulunan 34 çocuk (12 K, 22 E) ile normal gelişim gösteren 34 çocuk (14 K, 20 E) dahil edilmiştir. Bu aşamada dil ve konuşma değerlendirmeleri "Türkçe Erken Dil Gelişimi Testi", "Sesletim Sesbilgisi Testi", "Konuşma Sesi Uyarılabilirlik Değerlendirme Formu" ile, sözdizimi becerileri değerlendirmeleri "Karmaşık Sözdizimi Becerileri Değerlendirme Aracı" ile, yürütücü işlev becerileri ise "Boyut Değiştirerek Kart Eşleme Görevi" ile yapılmıştır. Çalışmanın müdahale aşamasında konuşma sesi bozukluğu bulunan çocuklar arasından randomize seçilen 14 çocuk, 2 gruba ayrılmıştır. İlk grup Türkçe Uyarılabilirlik Terapisi (TUT) alırken ikinci grup yürütücü işlev ve sözdizimi becerileri temelinde geliştirilen Uygulamalı Terapi (UYTE) almışlardır. Araştırma sonucunda, konuşma sesi bozukluğu olan çocukların normal gelişim gösteren akranları ile karşılaştırıldığında sözdizimi ve yürütücü işlev becerilerinin anlamlı olarak düşük olduğu bulunmuştur ($p < .001$). Yapılan terapi oturumlarının ardından UYTE programına dahil olan çocukların yürütücü işlev becerileri ile sözdizimi becerilerinde anlamlı olarak artış gözlenirken TUT programında yer alan çocukların söz konusu becerilerinde bu artış gözlenmemiştir. Sonuç olarak, her iki terapi

programının da dil ve konuşma becerilerini arttırdığı fakat UYTE programının yarattığı artışın TUT grubundaki artıştan istatistiksel açıdan anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmüştür. Anahtar Kelimeler: konuşma sesi bozukluğu, yürütücü işlevler, sözdizimi becerileri, türkçe uyarılabilirlik terapisi, uygulamalı terapi

In addition to language and speech problems, children with speech sound disorders (SSD) may experience various additional problems. In this study, it was aimed to learn more about the co-occurring problems of SSD and to develop a new therapy program in the light of the information obtained. In the assessment phase of the study, 34 children with speech sound disorders (12F, 22M) who are between the ages of 4-6 and 34 children (14F, 20M) with normal development were included. At this stage, language and speech evaluations were evaluated with "Test of Early Language Development", "Turkish Articulation and Phonology Test", "Stimulability Assessment Form", syntax skills assessed through "Complex Syntax Comprehension Skills Assessment Tool" and lastly executive function skills were evaluated through "The Dimensional Change Card Sorting task". In the intervention stage of the study, 14 children were randomly selected among the children with speech sound disorders and children were grouped into two. In the first group, Turkish Stimulability Therapy (TUT) was applied and in the second group Practical Therapy (UYTE) was given targeting to improve executive function and syntax skills of children. As a result of the study, it was found that syntax and executive functioning skills of children with SSD were significantly lower than the skills of normally developing peers ($p < .001$). After the therapy sessions, a significant increase was observed in the executive function skills and syntax skills of the children included in the UYTE program, while this increase was not observed in TUT. It was observed that speech and language skills of both groups were increased, but the increase in the UYTE group was significantly higher than the TUT group. Key words: speech sound disorders, executive function, syntax skills, turkish stimulability therapy, practical therapy

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
643615		Hayvan adlarıyla kurulan Azerbaycan atasözlerinin sözdizimsel açıdan incelenmesi / The investigation of the proposals in Azerbaijan Turkish, animal names, semantic and syntactic Yazar:HACI DAĞLI Danışman: DOÇ. DR. İLKİN GULUSOY Yer Bilgisi: Kafkas Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Ana Bilim Dalı / Azerbaycan Türkçesi ve Edebiyatı Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Anlam bilim = Semantics ; Atasözleri = Proverbs ; Azerbaycan = Azerbaijan ; Hayvan adları = Animal names ; Lehçeler = Dialects ; Söz dizim = Syntax ; Türk edebiyatı = Turkish literature ; Türk lehçeleri = Turkish dialects	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2020 187 s.

Araştırma, hayvan adlarıyla kurulan Azerbaycan atasözlerinin sözdizimsel açıdan incelenmesine yöneliktir. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde atasözü nedir, atasözlerinin kavram ve biçim özellikleri, cümle türleri açısından atasözlerinin sınıflandırılması, Türk dünyasında atasözleriyle ilgili kullanılan terimler açıklanmaya çalışılmıştır ve atasözleri tarihi kaynakları üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde Azerbaycan

Türkçesinde hayvan adlarıyla kurulan atasözlerinin hayvanlar âlemine göre sınıflandırılması yapılmıştır. Ayrıca her hayvan adının tanımı, etimoloji kökeni açıklaması verilerek hayvanların yaşamsal alanı ve özellikleri vurgulanarak belirtilmiştir. Üçüncü bölümde Azerbaycan Türkçesinde hayvan adları ile kurulan atasözleri sözdizimsel özellikleri açısından ele alınmıştır.

The research is aimed at the syntactic study of Azerbaijani Proverbs established with animal names. The study consists of three parts : In the first part , what is the proverb, the concept and form features of proverbs, the classification of proverbs in terms of sentence types, the terms used in proverbs in the Turkish world, and the historical sources of proverbs are explained. In the second part, proverbs, which were established under the names of animals in Azerbaijan Turkish, were classified according to the animal kingdom. In addition, the definition of each animal name, etymology origin explanation is given by emphasizing the animal's habitat and characteristics. In the third chapter, the syntax features of animal names in Azerbaijan Turkish are discussed.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
656752		Sözcüksel ve sözdizimsel tabanlı bir dilbilimsel üslup incelemesi: Zülfü Livaneli'nin "Son Ada" romanı örneğiyle / The lexical and syntactic-based linguistic style analysis: With the example of Zülfü Livaneli's "Son Ada" novel Yazar:İBRAHİM KARAHANCI Danışman: PROF. DR. KERİME ÜSTÜNOVA Yer Bilgisi: Bursa Uludağ Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Doktora Türkçe 2020 274 s.

Genel bir bakışla toplumsal kodlamalarla oluşan dil ve bireysel dil tercihlerini içeren üslup arasındaki ilişkinin sağlamlığı ve çok yönlülüğü yadsınamaz bir gerçektir. Her biri kendi mecrasında ilerleyen ve ayrı çalışma alanları olarak değerlendirilen dil bilimi ile üslup bilimi arasında kanıtlanabilir bilimsel ilişki kurmada eksiklikler gözlenmektedir. Son yıllarda bu konuda birtakım girişimlerde bulunulduğuna tanık olursa da çalışmaların yeterli bir düzeye henüz erişemediği görülmektedir. Söz konusu ilişkinin kurulmasıyla kendi başına yöntemleri, terim hazinesi, kuramları vb. bulunan görece daha olgun sistemli dil incelemelerinin, gelişmekte olan akademik üslup çalışmalarına ışık tutacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda dilin mevcut olanakları içinde tercihe açıklık ve seçmeli dil değişkenliği açısından zengin malzeme içeriğine sahip sözcük birimleri ve cümle ögeleri esas alınarak metin merkezli bir dilbilimsel üslup incelemesi yapılmıştır. Zülfü Livaneli'nin "Son Ada" adlı romanının derlem olarak kullanıldığı eldeki çalışmada cümleler tek tek irdelenip söz konusu dil birimleri metin bağlamı ve geçtikleri yerlerde yazarın onlara yüklediği görevler göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Bir yandan eserin yansıttığı özgün yapı ortaya koyulmaya, diğer yandan da bir inceleme modeli oluşturulmaya çalışılmıştır. Sonuçta romanda tespit edilen sözcüksel ve sözdizimsel üslup birimlerinin genel olarak yalın, açık, canlı, renkli ve doğrudan üslup oluşmasına katkıda bulunduğu görülmüştür.

It is an unsurmountable fact that in a general sense there is a strong and multi layered relationship between the language which includes social codifications and style which consists of personal linguistic preferences. Unfortunately, due to being considered as different study fields, there is lack of academic cooperation between linguistics and stylistic. In recent years, there has been some studies conducted in that regard but it can be said that it still not sufficient. By achieving this cooperation, linguistics will shed a light upon burgeoning stylistics with its terminology, methodology and theories. Therefore, a text based linguistic stylistic study is done. The focus of the study was on the vocabulary (that presents rich materials) and the arguments of the sentences; these units are a great source to see linguistic preferences. Son Ada by Zülfü Livaneli is used as a linguistic collection, each sentence is individually examined in terms of context and the purpose given by the author. The study serves two ends; firstly, to determine the uniqueness of this literary work and then, present a model for future studies. At the end, it is seen that vocabulary and syntactic stylistic units constituted a pure, clear, living, vivid and direct style.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
646458		Türkçe niceleyicilerin işlenmesinde bürün ve sözdizim etkisi / Syntactic and prosodic effects on processing of Turkish quantifiers Yazar:CEMRE ECE KIRCALI Danışman: PROF. DR. ÖZGÜR AYDIN Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Dilbilim Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Anlam = Meaning ; Niceleyici = Quantizer ; Söz dizim = Syntax ; Tepki = Response ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2020 115 s.

Açı ilişkilerine bağlı anlam farklı yaratan niceleyiciler hakkındaki anlam belirsizliği açıklamaları, alanyazında süre gelen tartışma konularındandır. Bu nedenle araştırmanın temel varsayımı, anlam belirsizliği yaratan niceleyicili tümcelerdeki dağılımsal ya da bütüncül okuma seçiminin, sözdizimsel ve sesbilimsel özelliklerle belirlendiği ve yorum farkının, bu özelliklere göre şekillendiği yönündedir. Bu varsayımdan hareketle araştırma soruları şu şekildedir: (i) evrensel ve varlıksal niceleyicilerin işleme sürecinde niceleyicilerin sözdizimsel konumlarının etkisi bulunmakta mıdır? (ii) Evrensel ve varlıksal niceleyicilerin işleme sürecinde niceleyicilerin bürün özelliklerinin etkisi bulunmakta mıdır? Bu araştırmada özne ve nesne konumlarında anlam belirsizliği oluşturan evrensel niceleyici her ile varlıksal niceleyici bir, Türkçede odaklı ya da odaksız koşullarda, resim-eşleşme paradigması kullanılarak araştırılmaktadır. Türkçe anadil konuşucusu tarafından seslendirilen işitsel uyaranlara, deney koşullarına göre akustik analiz gerçekleştirilmiş ve odak koşulları arasında anlamlılık bulgulanmıştır. Görsel ve işitsel uyarının aynı anda verildiği çevrimiçi ortamda sunulan deneyde, 18-40 yaş aralığında Türkçe anadilli 45 kadın, 30 erkek toplam 75 katılımcıdan alınan veriler, tepki süresi (reaction time) ve dilbilgisel yanlılık değerlerine göre (grammatical judgement test) Doğrusal Karma Etkiler Modelleri (Linear Mixed-Effects, LME) ile analiz edilmiştir. Araştırmanın genel varsayımından hareketle ulaşılan bulgular sonucunda, odak türünün değişimine ve buna bağlı sözdizim hiyerarşisi ve parçalarüstü birimlerin değişimine bağlı olarak, okuma farkı oluşumu tartışılmıştır.

Universal and existential quantifiers have been widely studied among languages to analyze scope interpretations. Being a flexible word-order language, Turkish speakers require both syntactic operations and prosodic features when they decode quantifier ambiguity. The purpose of this study is to compare collocational or distributive reading between syntactic and prosodic characteristics of Turkish quantifiers using picture-matching task. To do so, we designed the stimuli composing of 30 sentences of each conditions (2×2) in position (subject vs. object) and prosody (focus vs non-focus). The experiment was presented online to 75 native Turkish speakers. Pre-recorded auditory stimuli by a female native Turkish speaker were analyzed for their phonetic parameters. The reaction time data is analyzed by the linear mixed effect models with their factors and their interactions were set as fixed factors. The factors about behavioral data was considered as fixed factors and items and participants as random factors. As in previous studies, the processing of quantifiers has been revealed that syntactic positions have an effect on scope relations. Beyond that, the primary findings of this study show that the focus effects the processing of quantifiers, which will be discussed within the framework of syntactic and prosodic features of scope relations in quantifier ambiguity.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
642924		Eşitlik ve benzerlik işlevli sözdizimsel yapılar / Syntactic structures with equality and similarity functions Yazar:KIYMET DÜZGÜN Danışman: PROF. DR. ERDOĞAN BOZ Yer Bilgisi: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Benzerlik = Similarity ; Eşitlik = Equality ; Sözdizim = Syntax ; Türkiye Türkçesi = Turkey Turkish ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2020 80 s.

Eşitlik derecesi; kavramların karşılaştırılıp eşit ölçüde gösterilmesi ya da kavramların nesnelere veya kişilerde eşit ölçüde bulunduğunu göstermek için başvurulan karşılaştırma yolu olarak ifade edilebilir. Benzerlik ise başka bir şeyle ortak niteliklerin bulunması veya görünüş ve yapı bakımından bir başkasına benzemek, yerini tutabilmek olarak tanımlanabilir. Bu çalışmada Türkiye Türkçesinde eşitlik ve benzerlik işlevli sözdizimsel yapılar incelenmiştir. Bunun için çeşitli dilbilgisi kitapları ile dilbilgisi ve dilbilim sözlükleri taranmıştır. Elde edilen verilerden bu işlevleri karşılayan sözdizimsel yapılar belirlenmiş ve belirlenen yapılar kendi içinde sınıflandırılmıştır. Eşitlik ve benzerlik işlevli sözdizimsel yapıların bağlam içi kullanımlarını tespit etmek için de çok sayıda farklı alan ve türden metinler içeren oldukça geniş kapsamlı bir derlem olan Türkçe Ulusal Derlem (TUD) kullanılmıştır. Teori bölümünde tasnif edilmiş olan eşitlik ve benzerlik işlevli sözdizimsel yapılar, TUD'da taranmış ve derlemin sıraladığı bulgular dikkatle incelenerek söz konusu yapıların kullanım sıklıkları tespit edilerek yeteri kadar metin çalışmaya dâhil edilmiştir.

The degree of equality; It can be expressed as a comparison method to compare and show concepts equally or to show that concepts exist equally in objects or people. Similarity can be defined as having common qualities with something else, or being similar to others in terms of appearance and structure. This study Turkish in Turkey, equality and similarities in the way syntactic structures were examined. For this, various grammar books and grammar and

linguistics dictionaries were scanned. Syntactic structures that meet these functions were determined from the obtained data and the determined structures were classified within themselves. The Turkish National Corpus (TUD), which is a very comprehensive compilation containing many different fields and types of texts, was also used to determine the contextual uses of syntactic structures with equality and similarity functions. Syntactic structures with equality and similarity functions, classified in the theory section, have been scanned in TUD and the findings listed in the collection have been carefully examined, and the frequency of use of these structures has been determined and enough text has been included in the study.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
630126		Almanca ve Türkçede cümle öğeleri. Biçimbilimsel ve sözdizimsel bir karşılaştırma / Satzglieder im Deutschen und im Türkischen. Ein morpho-syntaktischer vergleich Yazar:HÜSSAM SERHAT DAŞCI Danışman: PROF. DR. DURSUN ZENGİN Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Batı Dilleri ve Edebiyatları Ana Bilim Dalı / Alman Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Konu:Alman Dili ve Edebiyatı = German Linguistics and Literature ; Dilbilim = Linguistics Dizin:Almanca = German ; Biçimbilim = Morphology ; Cümle öğeleri = Sentence elements ; Karşılaştırmalı dilbilgisi = Comparative grammar ; Karşılaştırmalı dilbilim = Comparative linguistics ; Söz dizim = Syntax ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2020 238 s.

Almanca ve Türkçede cümle öğelerinin yerlerinin sözdizimsel ve biçimbilimsel açıdan incelenmesinin amaçlandığı bu çalışma, genel itibariyle teori ve analiz kısımları olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Teori kısmında, ilk olarak dil kavramı üzerinde durulmuştur. Dillere genel bir bakış yapıldıktan sonra sıra çalışmanın odak noktasını oluşturan Almanca ve Türkçeye gelmektedir. Her iki dilin genel özelliklerine kısaca değinildikten sonra, inceleme alanı olarak seçilmiş olan cümle ve cümle öğeleri kavramları her iki dil için ayrı ayrı ele alınmıştır. Analiz kısmında, cümleler anlamlarına ve yapılarına göre olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Hem anlamlarına hem de yapılarına göre cümlelerin analizi yapılırken Almancadan yola çıkılarak Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I ve Futur II olmak üzere altı zamana ve Türkçe eşdeğerlerine yer verilmiştir. Cümleler, genel itibariyle etken yapıdaki olumlu cümlelerden oluşmuştur. Örnek cümlelerin, ilk olarak hem Almanca hem de Türkçede detaylı incelemeleri yapılmış ve cümle öğelerinin yerleri analiz edilmiştir. Cümle öğelerinin yerleri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ortaya koyulurken, karşılaştırmalı bir çalışma yürütülmüş, öğeler sözdizimsel ve biçimbilimsel açıdan geleneksel dilbilgisine göre karşılaştırılmıştır. Sonuç kısmında ise, ikinci bölümde yer alan tüm analizler ve ortaya çıkan benzerlikler ile farklılıkların ışığında elde edilen veriler paylaşılmıştır ve böylelikle Almanca ve Türkçe cümlelerde, öğelerin yerlerinin sözdizimsel ve biçimbilimsel açıdan ele alınması gayretinde bulunulan bu karşılaştırmalı dilbilim çalışması tamamlanmıştır. Anahtar Sözcükler: Almanca, Türkçe, cümle öğeleri, karşılaştırmalı dilbilim, karşılaştırmalı dilbilgisi

It is aimed to examine the position of sentence elements in German and Turkish from syntactic and morphological aspects in this study. This study consists of two sections

including theory and analysis. In the theory section, firstly, the concept of language is emphasized. Language is acknowledged as a phenomenon that is difficult to define due to its complex structure. As the perspective on language changes, the definition of language changes as well, therefore, in the theory section of this paper, several of many definitions of the concept of language are included. Following a general overview of languages, the paper continues by addressing German and Turkish, which are the focus of the study. After explaining briefly the general features of both languages, the concepts of sentence and sentence elements opted as the area of study are discussed separately for both languages. In the analysis section, the sentences are divided into two groups based on their meaning and structure. The section of sentences based on their meanings is structured into five main titles as follows: Declarative sentences, interrogative sentences, imperative sentences, optative sentences, and exclamatory sentences. Sentences based on their structure are initially divided into two titles as simple and compound sentences. In the simple sentences section, sentences consisting of one word and more than one word are stated. In the compound sentences section, in general, compound sentences consisting of two basic sentences and one basic sentence and one subordinate clause are examined. While analyzing the sentences according to their meanings and structures, it is included six tenses, namely Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I, and Futur II by basing on German and their Turkish equivalents. The sentences consist of positive sentences that have active sentence structure in general. First, the example sentences are elaborately examined in both German and Turkish, and the positions of the sentence elements are analyzed. After the analysis, the comparison has been made, the identified similarities and differences are included under the title of each subject, right after the examined sentences. A comparative study has been conducted while specifying the similarities and differences between the positions of sentence elements. These elements have been compared from syntactic and morphological aspects within the scope of traditional grammar. In the conclusion section, all analyses specified in the second section and the data obtained in the light of the identified differences and similarities are included, and thus, this comparative study of linguistics which aims to assess the position of sentence elements in German and Turkish sentences from syntactic and morphological aspects has been concluded. Key Words: Comparative grammar, Comparative linguistics, German, Turkish, Sentence elements

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
666128		Türkçe edilgen tümcelerın sözdizimi / The syntax of Turkish passive sentences Yazar: YUNUS SARAR Danışman: PROF. DR. PAŞA YAVUZARSLAN Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2021 140 s.

Bu çalışmada, Türkçe edilgen tümcelerın sözdizimsel özellikleri incelenmiştir. İlk olarak genel alanyazında daha sonra Türkçe alanyazında edilgen tümce için sunulan yaklaşımlar tartışılmış ve değerlendirilmiştir. Sunulan bu yaklaşımların kavramsal açıdan güçlü olan özellikleri, bu tezde de kullanılmıştır. Bu çalışmada Türkçe edilgen tümceler, üye yapısı ve özellik eşleme yaklaşımlarıyla çözümlenmiştir. Kişili edilgen tümcelerın tek üye ve çift üyeye biçimlenmesi tartışılmış ve bu tümcelerın özne konumunda ne tür özellikli üyelerin

bulunabileceği incelenmiştir. Ayrıca, kişili edilgen tümcelerde seçimlik üye olarak bulunabilen "tarafından" öbeğinin Türkçede üye mi eklenti mi olduğu tartışılmış ve bazı testler aracılığıyla bu öbeğin eklentilerle aynı dağılımı paylaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada, ayrıca kişisiz edilgen tümcelerdeki içsel üyelerin bu tümcelerin öznesi olmadığı görülmüş, bundan dolayı da bu tümcelerin bir öznesinin olup olmadığı tartışılmıştır. Bu tartışma sonucunda, kişisiz edilgen tümcelerin özne konumunda üretilen, zaman başıyla özellik eşleme ilişkisine giren ve sesbilgisel içeriği olmayan soyut dolgu adılının olduğuna ulaşılmıştır. Anahtar Sözcükler: üye yapısı, özellik eşleme, kişili edilgen, kişisiz edilgen, tarafından öbeği.

In this study, the syntactic properties of Turkish passive sentences have been examined. First, the approaches presented for passive sentence in the general literature and then in the Turkish literature have been discussed and evaluated. The conceptually strong features of the presented approaches have also been used in this thesis. In this study, Turkish passive sentences have been analyzed within the frame of argument structure and feature-checking. The formation of personal passive sentences with a single argument and a double argument has been discussed and the question regarding the features that a member has to have in order to be able to occupy the subject position of these sentences has been examined. In addition, it has been discussed whether the by-phrase, which can be found as an optional member in personal passive sentences, are arguments or adjuncts in Turkish. The conclusion has been reached that those phrases share the same distribution as adjuncts. In this study, it has also been seen that the internal arguments of impersonal passive sentences are not the subjects of these sentences, therefore it has been discussed whether these sentences have a subject or not. As a result of this discussion, the conclusion has been reached that there is an abstract expletive pro that is produced in the subject position of the impersonal passive sentences and which enters into featurechecking relation with the head of Tense and has no phonological content. Keywords: argument structure, feature checking, personal passive, impersonal passive, by-phrase.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
659984		Sözdizimsel işlevleriyle Harezm Türkçesinde sözcük öbekleri / Word phrases in Khorezmian Turkic language with their syntactic functions Yazar:MUHARREM YILDIZ Danışman: DOÇ. DR. ALSOU KAMALIEVA Yer Bilgisi: Bartın Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Harezm Türkçesi = ; Harezmce = Khwarazm language	Onaylandı Doktora Türkçe 2021 320 s.

Harezm Türkçesinde sözcük öbekleri ve sözcük öbeklerinin işlevleri bu çalışmanın konusunu teşkil etmektedir. Bu bağlamda, araştırmanın birinci bölümünde Harezm Türkçesinin tarihi gelişimi ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde geleneksel sözdizim anlayışı içinde uzmanların sözdizim yaklaşımları incelenmiştir. Üçüncü bölümde Harezm Türkçesinde sözcük öbeklerinin genel özellikleri ve işlevleri geleneksel sözdizim anlayışı ile ele alınmıştır. Dördüncü bölümde dilbilimsel açıdan sözdizim yaklaşımları konu edinilmiş ve Harezm Türkçesinde sözcük öbeklerinin ikinci bölümde tespit edilen işlevlerinden hareketle

evrensel dilbilim esaslarından istifade edilerek tasnifi yapılmıştır. Çalışmamızda üç temel amaca ulaşılmaya çalışılmıştır: Bunlar, Harezmi Türkçesinde sözcük öbeklerinin günümüz Türkiye Türkçesindeki sözcük öbeklerinden yapısal ve işlevsel farklılıklarını belirlemek; geleneksel sözdizim anlayışı içinde sözcük öbeklerinin ele alınış biçimlerini tespit etmek ve ihtilafli konuların izahına çalışmak; geleneksel sözdizim anlayışının dışına çıkarak konuya yeni görüşler sunmak, evrensel dilbilim esasları çerçevesinde konunun izahına çalışmaktır. Harezmi Türkçesinde sözcük öbekleri, dönemin bütün eserleri taranarak fişleme metodu ile incelenmiştir. Harezmi Türkçesinde sözcük öbeklerinin diziliş sırasının Türkiye Türkçesi ile aynı olduğu, farklılıkların daha çok ek düzeyinde olduğu ve sözcüğün sözdizimindeki işlevinden kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Word phrases and functions of word phrases in Khorezmian Turkic Language, constitute the subject of this study. In this context, in the first chapter of the study, information was given about the historical development and works of Khorezmian Turkic Language. In the second chapter, the syntax approaches of authority are examined within the traditional syntax understanding. In the third chapter, general features and functions of phrases in Khorezmian Turkic Language are discussed with the traditional syntax understanding. In the fourth chapter, linguistically syntax approaches are discussed and the classification of the word phrases in Khorezmian Turkic Language is made by using universal linguistic principles according to the functions determined in the second chapter. Our study has three main objectives: These are to determine the structural and functional differences of Word phrases in Khorezmian Turkic Language from word phrases in modern Turkish; determine the ways in which word phrases are handled in the traditional understanding of syntax and try to explain controversial issues; to offer new views on the subject by going beyond the traditional syntax understanding, it is to try to explain the subject within the framework of universal linguistics. The word phrases in Khorezmian Turkic Language were examined by scanning all the works of the period and by the method of filing. It has been found that the order of phrases in Harezmi Turkish is the same as in Turkey Turkish, the differences are mainly caused by suffixes and the function of the word in syntax.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
1938	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Klasik Osmanlı Türkçesi devresinde -sA morfemiyle kurulan cümleler üzerinde bir inceleme / Yazar:HAYATİ DEVELİ Danışman: DOÇ. DR. MERTOL TULUM Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1987 84 s.

^ ÖZET Bu çalışmada klasik Osmanlıca devrinden seçilen dört eserdeki -sA morfemiyle kurulmuş cümlelerin hususiyetleri a- na hatlarıyla incelenmiştir. İncelediğimiz metinlerde -sA morfemi fiil tabanları na ve isim fiiline gelerek; a) daha çok bir yardımcı cümlelerin yüklemine kurulu şunda yer almakta, böylece birleşik cümlelerin teşkilinde kullanılmaktadır; b) edat fonksiyonundaki bir kısım kelimelerde kalıplaşmış hâlde kullanılmaktadır; c) dilek ifadesiyle basit cümle yüklemine kullanılmaktadır; d) "...-sa gerek" kalıbı hâlinde ihtimal ifade eden bir kip gibi kullanılmaktadır. Eunlardan en yaygın olarak kullanılan yardımcı cümle sinin yüklemi -sA morfeminden müteşekkil birleşik cümledir. Bu yardımcı cümlelerden bazıları bir yardımcı cümle ve bunun gramatikal olarak bağılı olduğu bir ana cümleden meydana gelmektedirler. Bunlar "basit şartlı birleşik cümleler" diye adlandırılmışlardır.^ Bir takım birleşik cümlelerde ise birden fazla -sA morfemi almış yardımcı cümle vardır. Bunlardan ana cümlelerin yüklemiyle gramer ve mana yönünden doğrudan alakalı olanı, son yardımcı cümledir. Bu tür birleşik cümleler "zincirleme şart cümleleri" diye isimlendirilmiştir. Yardımcı ve ana cümlesinin kuruluşu daha kompleks bir vaziyet arz edenler "girişik şart cümleleri" diye isimlendirilmiştir. -sA morfemiyle kurulan yardımcı cümlelerle bunların bağılı oldukları ana cümleler arasındaki zaman ilişkilerinin incelenmesi neticesinde, şart ifade eden birleşik cümlelerin % 70'inde yardımcı cümle yüklemi 'IT "dil e k^fart kipi" ekilolan -âk morfemiyle kurulduğu görülmüştür. Şart ifade eden birleşik cümlelerin % 70 'inde ana cümle yüklemi geniş zaman kipindedir. Bu da farazî bir ifadeye dajanan şart yardımcı cümle sinin karşılığının hâl 'i ve âti'yi içine alan geniş zaman içerisinde gerçekleşebilir olmasıyla alakalıdır. -sâ morfemiyle kurulan yardımcı cümlelerin erkana cümleleri karşısındaki ifade hususiyetleri ve fonksiyonları da incelenmiştir. Buna göre bu yardımcı cümleler ve bağılı oldukları ana cümleler şart, karşıt lama, karşılaştırma ve sebep-netice gibi muhteif ipadelerle bir birine bağlanmaktadır. -sâ morfemli yardımcı cümlelerin fonksiyonları bakımından bağılı oldukları ana cümlelerin faili, nesnesi, zaman tamlayıcısı, hâl tamlayıcısı ve yer tamlayıcısı durumunda bulunmakta, bir kısım edatlaşmış veya edat fonksiyonundaki yapılar bağlayıcı olarak kullanılabilir, T. C. Yükseköğretim Kurulu Dokümantasyon Merkezi

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
4733	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Partisipli, mastarlı veya fiil-isimli bir kelime ve ondan sonra gelen yabancı asıllı bir kelime ile teşkil edilmiş ve cümlede zarf olarak kullanılan kelime grupları / Yazar: MUSTAFA KÜÇÜK Danışman: DOÇ. DR. MERTOL TULUM Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Yeni Türk Dili Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1988 57 s.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
4757	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	XVI.yüzyıl metinlerinde isim cümleleri / Yazar:GÜLNAZ GENÇ Danışman: DOÇ. DR. MERTOL TULUM Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1988 66 s.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
8691	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Türkçe'de cümle bağlayıcıları / Yazar:İBRAHİM ÖKÜZCÜ Danışman: YRD. DOÇ. DR. LEYLA KARAHAN Yer Bilgisi: Gazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Dilbilgisi-edatlar = Grammar-prepositions ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1989 260 s.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
14531		Mihri Hatun Divanı karşılaştırmalı metin cümle yapısı ve cümle türleri / Yazar:SABİHA GEMİCİ Danışman: PROF. DR. COŞKUN AK Yer Bilgisi: Uludağ Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Divan edebiyatı = Divan literature ; Divan şiiri = Court poem ; Divanlar = Divans ; Mihri Hatun = Mihri Hatun ; Şiir = Poem	Onaylandı Doktora Türkçe 1990 649 s.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu

23012	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Şiir ve Cinayet'te cümle / Yazar:FARUK YILDIRIM Danışman: YRD. DOÇ. DR. MEHMET ÖZMEN Yer Bilgisi: Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Birsel, Salah = Birsel, Salah ; Cinayet = Murder ; Söz dizim = Syntax	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1991 482 s.
Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
18348	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Baki'nin Mevahibü'l-Ledünniye tercümesinde karmaşık birleşik cümle tipleri / Yazar:İSMAİL HAKKI TURHAN Danışman: PROF.DR. MERTOL TULUM Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Baki = Baki ; Birleşik cümle = Compound sentence ; Cümle = Sentence ; El-Mevahibu'l-Ledunniyye = El-Mevahibu'l-Ledunniyye	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1992 86 s.
Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
19977	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Üniversite öğrencilerinin cümle hataları üzerine bir analiz çalışması / Yazar:MEHMET KÖSTEKÇİ Danışman: Y.DOÇ.DR. MEHMET ÖNAL Yer Bilgisi: Gazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Dilbilim = Linguistics ; Eğitim ve Öğretim = Education and Training Dizin:Cümle hataları = Sentence faults ; Dilbilgisi = Grammar ; Üniversite öğrencileri = University students	Onaylandı Doktora Türkçe 1992 200 s.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
26140	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	İngilizce ve Türkçe'deki niteleme yan cümlelerinin karşılaştırılması ve çeviride karşılaşılan sorunlar / Yazar:EMEL KALKANDELEN Danışman: DOÇ. DR. FATMA ERKMAN Yer Bilgisi: Marmara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Yabancı Diller Eğitimi Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature ; İngiliz Dili ve Edebiyatı = English Linguistics and Literature Dizin:Karşılaştırmalı dilbilim = Comparative linguistics ; Türkçe = Turkish ; Yan cümleler = Clauses ; Çeviri = Translation ; İngilizce = English	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1993 155 s.
Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
19224	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Baki'nin Me'alimü'l-Yakin fi-Sireti Seyyidi'l-Mürselin adlı eserindeki tümlenme birleşik cümleler / Yazar:RUŞEN DENİZ Danışman: PROF.DR. MERTOL TULUM Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Baki = Baki ; Dilbilgisi = Grammar ; Söz dizim = Syntax ; Tümlenme cümlesi = Complementation sentence	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1993 35 s.
Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
32183	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Elf leyletin ve leyle hikayelerinde cümle metin-inceleme / Yazar:GÜLSEREN TOR Danışman: YRD. DOÇ. DR. KAYAHAN ERİMER Yer Bilgisi: Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature	Onaylandı Doktora Türkçe 1994 328 s.

Dizin:Binbir Gece Masalları = Tales of Thousand and One Nights ;
Biçimbilim = Morphology ; Cümle yapısı = Sentence structure ; Elf leyletin = Elf leyletin ; Metin = Text

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
43181	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Semantic integration in sentence memory / Cümle belleğinde semantik bütünleşme Yazar:MUSTAFA İSMET ATAKAY Danışman: PROF.DR. AYHAN KOÇ Yer Bilgisi: Boğaziçi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Dilbilim = Linguistics ; Psikoloji = Psychology Dizin:Anlam bilim = Semantics ; Cümle öğretisi = Sentence doctrine	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 1995 106 s.

ÖZET Cümle Belleğinde Semantik Bütünleşme Mustafa İsmet Atakay Bu çalışmanın amacı, cümlelerin uzunluğunu, dilbilgisel yapısını, imgeselliğini, anlaşılabilirliğini, cümle zorlayıcılığını ve nesne canlılığını kontrol ederek semantik (anlamsal) ilişkinliğin, ya da semantik bütünleşmenin cümle belleği (serbest hatırlama ve ipuçlu hatırlama) üzerindeki etkisini incelemektir. Cümle zorlayıcılığı ve cümle imgeselliğini kontrol etmek üzere normlar elde edildi. Cümle zorlayıcılığı normları, lisans öğrencilerine deneycinin üretmiş olduğu cümle çerçevelerini tamamlatarak elde edildi. Bir değerlendirme çalışmasında, lisans öğrencileri cümleleri imgesellik ve aşinalık açısından derecelendirdiler. Aşinalık boyutunun uç değerleri, semantik olarak iyi bütünleşmiş (SWI) ve semantik olarak kötü bütünleşmiş (SPI) cümleler olarak kullanıldı. Deney oturumunda, lisans öğrencisi deneklere serbest ve ipuçlu hatırlama koşullarında SWI ve SPI cümleler verildi. Semantik bütünleşmede artışın, ne serbest hatırlama koşulunda ne de ipuçlu hatırlama koşulunda cümle hatırlama, sözcük hatırlama, ya da bütünsel hatırlama üzerinde etkisi görülmedi. Sonuçlar, daha önceki bulgularda semantik bütünleşme artışının ipuçlu hatırlamayı kolaylaştırdığının görülmesinden cümle zorlayıcılığını kontrol etmemiş olmanın sorumlu olabileceğini düşündürmektedir.

ABSTRACT Semantic Integration In Sentence Memory by Mustafa İsmet Atakay The aim of the present study was to examine the effect of semantic relatedness, or semantic integration, on sentence memory (free and cued recall) controlling for sentence length, grammatical structure, imageability, comprehensibility, sentence constraint, and noun animateness. Norms were obtained to control for sentence constraint and sentence imageability. Sentence constraint norms were obtained by having undergraduate students complete experimenter generated sentence frames. In a rating study, undergraduate students rated sentences in terms of their imageability and familiarity. Extremes of the familiarity dimension were used as semantically well-integrated (SWI) and semantically poorly-integrated (SPI) sentences. In the experimental session, undergraduate subjects were exposed to SWI and SPI sentences under conditions of free and cued recall. Increased semantic integration had no effect on

sentence, word, or holistic recall, either in the free recall condition or when intasentence cues were made available. The results suggest that failure to control for sentence constraint may be responsible for the previous findings that increased semantic integration facilitated cued recall. IV

Tez No İndirme
378947

Tez Künye
Durumu
Birleşik cümlelerde yüklem ilişkileri / Onaylandı
Yazar: MUSTAFA ŞENEL Yüksek
Danışman: DOÇ. DR. AHMET Lisans
BURAN Türkçe
Yer Bilgisi: Fırat Üniversitesi / 1995
Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk 239 s.
Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Konu: Türk Dili ve Edebiyatı =
Turkish Language and Literature
Dizin:

Tez No İndirme
41946

Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.

Tez Künye
Durumu
Refik Halit Karay'ın "Memleket Hikayeleri" ve "Gurbet Hikayeleri" adlı eserlerindeki cümle tipleri üzerinde bir inceleme / Onaylandı
Yazar: GAMAL MOUSSA Doktora
Danışman: PROF.DR. MERTOL Türkçe
TULUM 1995
Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / 134 s.
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Konu: Türk Dili ve Edebiyatı =
Turkish Language and Literature
Dizin: Cümle = Sentence ; Cümle yapısı = Sentence structure ;
Karay, Refik Halid = Karay, Refik Halid

ÖZET Yapı ve kuruluş bakımından dilin en büyük birimi cümledir; çünkü cümleden daha büyük dil birliği yoktur. Türkçe'de cümlenin kurulması için bir çekimli fiil bulunması yeterlidir. Cümle üyeleri her dilin söz dizimi yapısına göre sıralanır. Türkçe'de en küçük cümle tek kelimelik cümledir. Hükmü daha geniş, daha etraflı, çeşitli şartları ile daha tam olarak ifade etmek için cümle birden fazla unsurdan kurulabilir. Demek ki, tam bir fikri aktarmak için bir kelime (çekimli fiil) yeterli değilse, o zaman hüküm genişliyor. Hüküm genişliğine göre cümlede fail, nesne, zarf, yer tamlayıcısı gibi unsurlardan biri, bir kaç veya hepsi bulunabilir. Cümle konusunda biz Refik Halid'in Memleket Hikayeleri ve Gurbet Hikayeleri isimli eserleri üzerine bir deneme yaptık. Adı geçen eserlerin hepsini tek tek cümle olarak fişledim. 4884 cümle topladım. Bu cümleleri Banguoğlu'nun "Türkçenin

Gramerî" adlı eserindeki plana göre tasnif ettim. Basit isim cümlesi olarak 290 cümle tespit edildi. Refik Halid, yüklem bakımından bütün basit isim cümlesi türlerini kullanmıştır. Geniş zaman, görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman, şart v.s. Refik Halid, basit isim cümlesini umumiyetle düz cümle olarak kullanmıştır, devrik cümleyi pek az (8 cümle) kullanmıştır. Basit fiil cümlesi olarak ise 1105 cümle tespit edildi. Yazar bu cümle tipini bütün fiil ve kip çeşitleri ile kullanmıştır. Basit fiil cümlesini düz cümle olarak kullanıp çok az devrik cümleye (80 cümle) yer vermiştir. Birleşik cümleye gelince 3494 birleşik cümle tespit ettik. Birleşik cümleler planımıza göre iki gruba ayrılmıştır: I. Tümleme birleşik cümle: 2374 cümle tespit edildi. Bu cümle tipi de bizim planımıza göre üç türlü olarak ele alınmıştır: 131a) Ki'li birleşik cümle: 277 cümle tespit ettik. Yazar bu cümleyi her anlamda - açıklamalı, kesik, sonuç, kalıplaşmış, kuvvetlendirme, ihtimal- kullanmıştır. Bu tip cümleyi -cümle unsuru bakımından- fail, nesne, isimleme, zarf olarak kullanmıştır. b) Şartlı birleşik cümle: 111 cümle tespit ettik. Yazar bu cümleyi bazan edatlı, bazan edatsız; olmayası şart ve olağan şart olarak kullanmıştır. c) Bağlam birleşik cümlesi: 1991 cümle tespit edilmiştir. Yazar bu cümlede hemen hemen bütün bağlam cümlesinin türlerini kullanmıştır. Almaşma ve yerverme bağlam cümlelerini ise tespit edemedik. Sayısı bakımından Ulama bağlam cümlesi çok kullanılmıştır (1575 cümle). II. Karmaşık birleşik cümle: 1120 cümle toplanmıştır. Bu karmaşık birleşik cümle, planımıza göre üç başlık altında incelenmiştir. a) Adfiil karmaşık birleşik cümleleri: 124 cümle tespit edildi. Yazar bu cümleyi kimse, nesne, isimleme, belirtme fonksiyonları ile kullanmıştır. b) Sıfatfiil karmaşık birleşik cümleleri: 488 cümle tespit edildi. Sıfatı sıfatfiil cümlesi, yalın haliyle 296, iyelik ekiyle, 123 adettir, -maz, -an, -mış, -acakk, -er, -dik sıfatfiil ekleri kullanılmıştır. Zamirli sıfatfiil cümlesi yalın haliyle 6, iyelik ekiyle 15 adettir. - an, -er, -dik, -acak sıfatfiil ekleri kullanılmıştır. Adfiil sıfatfiil cümlesi 48 yerde tespit edilmiştir. c) Zarffiil karmaşık birleşik cümleleri: Bu cümleyi planımıza göre altı gruba ayırdık: 1. Yanyana zarffiil cümlesi: Yazar bu tip cümlede -ip, -arak, -mekle zarffiillerini kullanmıştır. 202 cümle tespit edildi. En çok Ulama zarffiil cümlesi (193 cümle) kullanılmıştır. Karşıtlama zarffiil cümlesi tespit edemedik. 2. Altalta zarffiil cümlesi: 306 cümle tespit edildi. Burada yazar bütün zarffiil cümlesi türlerini kullanmıştır. Hal cümlesi (119 cümle) -e..., -e, -ken, -arak zarffiil ekleri ile kurulmuştur. Zaman cümlesi (80 cümle) ince, -eder etmez, dikçe, -diği zaman, eli, - inceye kadar, -madan evvel, -madan. -dikten sonra zarffiil ekleri ile kurulmuştur. 132"-diği müddetçe, -eli beri, -eliden beri, -inceye değin, -inceye dek, -meden önce, mezden önce, -den kelli" gibi zarffiilleri ile kurulmuş cümle tespit edemedik. 3. Karşılaştırma cümlesi: 21 cümle tespit edildi. Bu cümlede yazar "-diği gibi, -er gibi, -ecek kadar, -muş gibi" zarffiil eklerini kullanmıştır. 4. Sebep cümlesi: 20 cümle tespit edildi, "-diğinden, -diği için" zarffiil ekleri kullanılmıştır. 5. Sonuç cümlesi: 4 cümle tespit edildi, -mademki, -diğine göre, -mekle zarffiil ekleri kullanılmıştır. 6. Amaç cümlesi: 9 cümle tespit edildi, -mek için zarffiil eki ile kurulmuştur. Yazar eserlerinde ekseriyetle kısa cümleleri kullanmıştır. Ara sıra da uzun cümlelere yer vermiştir. Yazarın cümleleri hemen hemen tamamen düz cümle şeklindedir ve Türkçe'deki bütün cümle türleri kullanılmıştır. En çok tümleme birleşik cümle tipini kullanmıştır. Tümleme birleşik cümle içinde de en çok bağlam birleşik cümleleri kullanılmış, bu cümle içinde ise en çok ulama bağlam cümlesi tespit edilmiştir. Tümleme birleşik cümle içinde en az şartlı birleşik cümlesi kullanmış olduğu görülmüştür. 133

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
42534	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite	Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun Çağlayanlar adlı eserinde cümle bilgisi incelenmesi / Yazar:ALAIĞAR SEİTJANOV
		Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe

kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS Danışman: Y.DOÇ.DR. VAHİT 1995
üzerinden) erişebilirsiniz. TÜRK 151 s.
Yer Bilgisi: Trakya Üniversitesi /
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Konu:Dilbilim = Linguistics ;
Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish
Language and Literature
Dizin:Cümle yapısı = Sentence
structure ; Dilbilgisi = Grammar ;
Müftüoğlu, Ahmet Hikmet =
Müftüoğlu, Ahmet Hikmet ;
Çağlayanlar = Çağlayanlar

TEZ OZETİ Tezin Adı: Ahmet Hikmet Müftüoğlu ' nun Çağlayanlar Adli Eserinde Cümle Bilgisi İncelemesi Tezi Yöne ten: Yar. Doç. Dr. Vahit Türk Tezi Hazırlayan :Alaidar Sanvaroğlu Seitjanov Tez, Ahmet Hikmet Müftüoğlu ' nun "Çağlayanlar" isimli eserinin sentaks incelemesi yapılarak hazırlanmıştır. İncelemede Doç. Dr. Leyla Karahan'm düzeni takip edilmiştir. Çalışmada; Önsöz(3), Giriş (4-5), Terim Kısaltmaları (6), Kelime Grupları (8-54), Cümle(55-151) ve Bibliyografya ana başlıkları bulunmaktadır. Giriş; A. H. Müftüoğlu 'nun hayatı, edebi kişiliği, eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Terim Kısaltmaları; Tez içerisinde kullanılan kısaltmaların açılımı verilmiştir. Kelime Grupları; İsim Tamlaması, Sıfat Tamlaması, Sıfat Fiil Grubu, Zarf Fiil Grubu, İsim Fiil Grubu, Tekrar Grubu, Edat Grubu, Bağlama Grubu, Unvan Grubu, Birleşik İsim Grubu, Ünlem Grubu, Sayı Grubu, Birleşik Fiil, Kısaltma Grupları hakkında bilgi verilip kitaptan örneklerle zenginleştirilerek oluşturulmuştur. Cümle; Cümle unsurları olan yüklem, özne, nesne, yer tamlayıcısı, zarf ve cümle dışı unsurlar tanımlanarak "Çağlayanlar" dan örnekler verilmiştir.Cümle çeşitleri üzerinde durulmuş; Yapısına göre cümleler, Yüklemin türüne göre cümleler, Yüklemin yerine göre cümleler. Anlamına göre cümleler eserde tek tek belirlenerek tasnif edilmiştir. Fiil cümlelerinin, isim cümlelerinin, şartlı birleşik cümlelerin, Ki ' li birleşik cümlelerin ve iç içe birleşik cümlelerin tahlilleri teker teker en ince ayrıntısına kadar yapılmıştır. Bibliyografya; Tez hazırlanırken faydalanılan eserler alfabetik sıra ile gösterilmiştir.

TH3 SUT.KARY OF THE THESIS The Name of thesis : Research of sentence structure and knowledge in the work named Çağlayanlar by Ahmet Hikmet Küf tüoğlu Adviser : Yrd.'Deç. Dr. Vahit TÜM Prepared by : Âlaidar Seitjanov The thesis was prepaed by being made syntanctic resarch in the work named Çağlayanlar written by Ahmet Hikmet Eüftüoğlu In the research Yrd. Doç. Dr. Leyla Karahan's system was followed. In the work, the main titles are named Preface (3), Introduction (4-5), Terminological abbrevialions (6), Y/ord groups (8-54), Sentence (55- 151), and Bibliography Introduction ; In this section, A. H. Küf tüoğlu l s life, his liteary personality, and information a bout his works were explained. Terminological abbreviations | The full forms of the abbreviations used in the thesis were given. Word groups ; &e information a bout noun phrase, adjectival plirase the group of participle, the group of adverbials (Zarf -fiil grubu), the group of gerund, the group of repatation, the group of preposition, the group of compound noun, the group of the title, the group of conjunction, the group of exclamation, the group of number, the group of compound verb, the groups of abbreviations were explained by giving and enriching examples from the book. Sentence ; The elements in the like verbs, subjects, adverbs, and the other elements outside of the sentence (which don' t change the meaning of the sentence when they are not used) we explained by giving examples from "Çağlayanlar". Vie tried to explain the kinds of sentences. The structural sentences and the sentences according to the kinds of verbs, place of verbs and

meaning of verbs were classified one by one. The analyses of verb sentences, noun sentences, conditionals, relative clauses and indirect sentences were given one by one details. Bibliography ; The works used while the thesis was prepared were given in an alphabetical order. O

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
43869		Soru ekiyle kurulmuş soru cümlelerinin anlambilimsel yönden incelenmesi / Yazar:KATİBE NAR Danışman: DOÇ. DR. Ş. HALUK AKALIN Yer Bilgisi: Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Anlam bilim = Semantics ; Dilbilim = Linguistics ; Soru cümleleri = Interrogative sentences	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1995 235 s.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
51830		Kars yerli ağızında cümle ve cümle yapıları / Yazar:İBRAHİM BALCI Danışman: Y.DOÇ.DR. MUKİM SAĞIR Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Ağızlar = Dialects ; Cümle yapısı = Sentence structure ; Dilbilgisi = Grammar ; Kars = Kars	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1996 241 s.

Bu çalışmada, Kars yerli ağızından derlenmiş metinlerden hareketle, söz konusu ağızın cümle yapıları ve kalıplar incelenmiş, yazı dili ve aydın konuşmasıyla benzer ya da farklı yönleri açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. Metinlerin incelenmesine geçilmeden önce, konuşma dili ile yazı dili çeşitli yönlerden karşılaştırılmış, yazı dilinin sağlamlık, kalıcılık ve kolay kavranabilirlik yönleriyle, asıl dil olan konuşma diline üstünlük sağladığı görülmüştür. Derleme metinleri incelenirken, başlangıç noktası olarak kelime grupları ele alınmıştır. İnceleme sonucunda, Kars yerli ağızında bulunan kelime gruplarının yapısal özellikleri ve kullanım sıklıkları yönünden yazı dili ve aydın konuşmasından farklı bir görüntü sergilemedikleri tespit edilmiştir. Kars yerli ağızının cümle yapılan ve kalıpları değerlendirilirken önce cümlelerin kurucu öğeleri ve bu öğeler arasındaki uyum üzerinde durulmuş, daha sonra söz konusu cümleler yapılan, yüklemelerinin türü, öğelerinin dizilişi ve anlamları bakımından gözden geçirilip sınıflandırılmıştır. Kars yerli ağızı ile yazı dili ve aydın konuşması arasında genel bir karşılaştırma yapıldığında, genel konularda paralellik gözlenmekle beraber, yazı dili ve aydın konuşmasında sık kullanılan bazı yapıların ve cümle türlerinin Kars yerli ağızında ya nadiren tercih edildiği, ya da hiç kullanılmadığı görülmüştür. Son olarak Kars yerli ağızı, Erzurum ili ağızları ve Gaziantep ağızı ile söz dizimi seviyesinde karşılaştırılmış, bu iki ağızın Kars yerli ağızıyla olan benzerlikleri ortaya konmuştur.

In this thesis, looking over the local dialect of Kars city, it has been searched of this dialect's structures and forms and it has been tried to clear similar or different ways of written language and intellectual speaking. Before searching the articles, speaking and written language have been compared in various ways. Written language is more dominant as confidence, permanence and understandability against the speaking language. While searching the collected articles, at the beginning; word groups has been looked over as starting point at the end of the searching the word groups structural features in Kars local dialect and using its frequency are not different rather than written language and intellectual speaking. While accomplishing the local dialect of Kars city's sentence structures and forms, firstly, it has been looked over the founder elements and the harmony between the elements and then sentence structures, kind of predicate, the order of elements and their meaning have been divided into classes. When we compare between Kars local dialect and written language and intellectual speech. It's seen a similarity in major subjects. But some structures and sentence kinds which is used often in written language and intellectual speaking preferred occasionally or not in the dialect of Kars city. Finally, the local dialect of Kars city was compared with Erzurum and Gaziantep dialects in word order level and it's expressed the similarities of these two dialects with the local dialect of Kars.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
52851	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Une etude sur les traductions en Turc et en Anglais de la phrase Proustienne / Karmaşık Proust cümlesinin Türkçe ve İngilizce çevirileri Yazar:Z.ASLI İĞSİZ Danışman: PROF.DR. EKREM AKSOY Yer Bilgisi: Hacettepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Fransız Dili ve Edebiyatı = French Linguistics and Literature Dizin:Proust, Marcel = Proust, Marcel ; Çeviri = Translation	Onaylandı Yüksek Lisans Fransızca 1996 94 s.

Juillet,1996 ÖZET Bu çalışma, yalnız Fransız Edebiyatı'nda değil, bütün dünyada özgün yazın biçimiyle özel bir yere sahip olan ünlü Fransız yazar Marcel Proust'un orijinal adı Un Amour de Swann olan eserindeki karmaşık cümle yapısı ve bunların çevirileri üzerine yapılmıştır.Bu incelemeye temel oluşturacak tipik Proust cümlesi dört temel kategoriye indirgenerek Proust'un şiirsel yazın biçimini yapısal olarak en iyi yansıtan üçüncü kategorideki cümleler sözdizim açısından ele alınmıştır. Bu noktadan itibaren, böylesine kendi içinde özelliği olan bir yazarın iki ayrı dil ailesine mensup türkçe ve ingilizcedeki çevirileri önce kendi içlerinde, sonra her iki dilde belirgin kimi özellikler açısından karşılaştırılarak incelenmiştir. İncelemede tümevarım yöntemi esas alınmıştır.

İİİ SUMMARY In this thesis, the complex style of the French author, Marcel Proust, and the translations of his work Un Amour de Swarm, into English and Turkish has been studied. In

order to be able to make a more specific study, the complex sentences of Proust have been classified in four categories and the third category that is believed to be reflecting the poetic style has been studied from the syntactic point of view. The aim of this thesis is to make an attempt of putting forward how this peculiar style can be better reflected in Turkish, that belongs to the Ural-Altaic language family and in English that belongs to the Indo-European language family. The method that has been pursued is the inductive method.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
52247	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Ahmet Hamdi Tanpınar`ın Huzur romanında birleşik cümleler / Combiden clauses in "Huzur" the novel of Ahmet Hamdi Tanpınar Yazar:MAHMUT AKSÜT Danışman: DOÇ.DR. MEHMET ÖZMEN Yer Bilgisi: Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle yapısı = Sentence structure ; Dilbilgisi = Grammar ; Roman = Novel ; Tanpınar, Ahmet Hamdi = Tanpınar, Ahmet Hamdi	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1996 377 s.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
54166		Dede Korkut hikayelerinde cümleden büyük birimler ve bunların oluşumunda tekrarların rolü / The Grammatical units longer than a sentence used in the stories by Dede Korkut and the role of repetition in the formation of these Yazar:KERİME ÜSTÜNOVA Danışman: PROF.DR. COŞKUN AK Yer Bilgisi: Uludağ Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Dede Korkut Hikayeleri = Dede Korkut Stories	Onaylandı Doktora Türkçe 1996 589 s.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu

53272

Mecmua-i Saz ü Söz`den saz semailerinin nota çevirileri ve müzik cümlelerin incelenmesi /

Yazar:H. ERAY ŞENOĞLU

Danışman: YRD. DOÇ. DR. İHSAN ÖZGEN

Yer Bilgisi: İstanbul Teknik Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü

Konu:Müzik = Music

Dizin:Mecmua-i Saz ü Söz = Mecmua-i Saz ü Söz ; Müzik = Music ; Nota = Note ; Saz semaisi = Sazsemai

Onaylandı

Yüksek

Lisans

Türkçe

1996

200 s.

Mecmua-i Saz ü Söz'den Saz Semailerinin nota çevirileri ve müzik cümlelerinin incelenmesi adlı bu çalışmada amaç, 17.yy'da Türk müziğinde Saz Semai formunda bestelenmiş olan eserde kullanılan müzik cümlelerini genişletme.motiv genişletme şekillerinin nasıl kullanıldığını inceleyerek, o zamanın müzik yapısı ve fikri hakkında fikir sahibi olup, günümüz bestekarlarına yeni ufuklar açıp, geçmişi aydınlatma fikri amaçlanmıştır. Eser, Türk müziği tarihi için son derece önemlidir. Bu önem o tarihlerde Türk müziğinde nota kullanılmadığı, her bestenin hafızalarda saklandığı ve ustadan çırağa aktarma yöntemi ile diğer nesillere intikal ettiğinden kaynaklanmaktadır. Ustadan çırağa aktarma usulünde, hafızanın zamanla eserin bazı bölümlerinin unutulup veya değişik hatırlanmasına ve günümüze değişerek gelmesine sebep olmuştur. Türk müziğinde hiç bir değişikliğe uğramadan günümüze ulaşan ilk eserler Mecmua-i Saz ü Söz adlı elyazmasındaki eserlerdir. Bu eser 1650 ile (yaklaşık olarak) 1655 yılları arasında yazılmış 22 makamda peşrev; saz semai, beste, yürük semai vb.gibi formlarda bir çok eseri kapsamaktadır. Yapılan bu çalışmada Türk müziği Saz semai formunun o tarihlerde ne şekilde işlendiğini ortaya en iyi ve en sağlam şekilde Mecmua-i Saz ü Söz adlı eserde konulduğu göz önünde tutularak, bu eserlerin günümüz notasında yazılımda verilmiştir. Böylelikle bu eserler günümüz müzisyenleri tarafından çalınmaya hazır vaziyete getirilmiş olmaktadır. Eserlerin cümlelerinin incelenmesi, o zamanın müzik fikrinin günümüz müzik fikrinden pek farklı olmadığını göstermektedir. Müzik cümlesi genişletme yöntemlerinden biri olan sequens'in o tarihlere de en çok kullanılan bir yöntem olduğu; bir motivin bir bölümünün değiştirilerek tekrarlanması yönteminin de kullanılıyor olmasının; hatta günümüzde kullanılan cümle ve motiv geliştirme ve genişletme yöntemlerinin hemen hepsinin kullanıldığı gözler önüne serilmektedir. Formla ilgili diğer sonuçlara bir göz atacak olursak; Serhane, saz semailerinin 1. hanesi olup, genellikle eserin en kısa bölümü olan hanedir. Esas makamı işlev modulation yapmazMülazime; Semai'nin 2 hanesidir. Diğer hanelere göre daha uzun bir yapıya sahiptir. Semai'nin makamını belirleyen ve her haneden sonra çalınıp, semai'nin bitişinin yapıldığı hanesidir. En az 2 cümleden oluşmaktadır. Son cümlesinin kararı tam olarak yapıldığı cümledir. Makamın karakterine göre bestelenmiştir. Bunun dışına asla çıkılmaz ve makamın gerektirmediği geçki asla yapılmaz. Hane-i Sani; Semailerinin 2.hanesidir. Makmamın geçki olanının kullanıldığı ve armür değişikliği ile modulation yağtığı hanedir. En az 2 cümleden oluşur. Hane güçlü perdesinde veya karar perdesinde son bulur. Hane-i Salis; Semailerinin 3.hanesidir. Modilation genellikle seslerin görev değişikliği ile yapılmıştır. Ama son periodta esas makama dönülerek hane son bulmaktadır.

The purpose of this study titled "The interpretation of notes and musical periods of Saz Semai from the mecmua-i Saz ü Söz " is to examine how the forms of musical period expansion and motive expansion in the pieces of music that are composed in the Semai form are used in the Turkish music in the 17 th century and thus to have a knowledge about the musical structure of those days while providing a wider point of view to the composers and enlighten the past period. The piece of music is very important for the history of Turkish music. This

importance lies in the fact that notes were not used in the Turkish music in those days and every composition was kept in mind and it was transformed to the other generations through the method of transfer from the master to the apprentices. The method of transfer from the master to the apprentice caused for some of the parts of pieces of music in memory to be forgotten or recalled differently. And as a result, it has reached to the present period through some changes. The first pieces of music that have reached today without any changes are those that are in the manuscript named Mecmua-i Saz ü Saz. This piece of music had been written between the years 1650 and 1655 and covers many pieces of music in 22 makam and in the forms such as peşrev, saz semai, beste, yürük semai and etc. In this study, we have considered that the way the Saz Semai form of the Turkish Music is wanted, is best reflected in the work of Mecmua-i Saz ü Söz. Besides, the writing of these pieces of music in today's notes have also been given. Therefore, these pieces of music have been made ready to be played by today's musicians. The examination of the periods of these pieces of music show that the musical view of those days are not so much different than that of today. It is displayed that Sequene, which is one of the methods for the expansion of the musical period, was then one of those which was applied more than others; and the method of changing and then repeating one part of the motive was also used and even almost all the methods of period and motive development and expansion of today were used. If we take a look at other consequences regarding the form, we observe that Serhane is the 1 st hane of the saz semci, and it is the hane that has the shortest part of the piece of music. The main tune works and there is no modulation. Mülazime : The 2nd hane of Semai. It has a longer structure than others. It is the hane which determines the makam of the Semai by being played after each hane and it is the hane where the ending of semci is made. It covers at least two periods. The last period is the one where the kadans is made in full. It is composed in accordance with the characteristics of the makam. One cannot go out of it and the modulation that the makam does not require, is never made. Hane-i Sani : It is the 2nd hane of the semai. It is the hane where the makam which is modulation, is used and where modulation is made by armür chance. It covers at least 2 periods. The hane ends in dominant or tonic sound. Hane- Salis : The 3rd hane of the semai. Modulation is usually made which the changes of functions of the sounds. However, the hane ends by turning to the main makam at the last period.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
52570	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	İlkokul beşinci sınıf Türkçe ders kitaplarının kelime ve cümle kadrosu (3. cilt) / Yazar:HAYATİ YILMAZ Danışman: Y.DOÇ.DR. ŞUAYİP KARAKAŞ Yer Bilgisi: Gazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle = Sentence ; Ders kitapları = Textbooks ; Kelimeler = Words ; Türkçe = Turkish ; Türkçe öğretimi = Turkish teaching ; İlköğretim = Primary education	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1996 803 s.

ÖZET İlk okul beşinci sınıf Türkçe kitapları kelime ve cümle kadrosu açısından incelendi. İncelememiz hâlen beşinci sınıflarda okutulmakta olan iki Türkçe kitabı üzerinde yapıldı. Bu iki kitapta geçen kelime grupları ve cümle türleri tespit edildi ve tasnifi yapıldı. Tasnifi yapılan kelime gruplarının ve cümle türlerinin sayısal tablosu çıkarıldı. Bu kitapların Türkçe öğretimine katkısının belirlenebilmesi için ilk okul beşinci sınıf öğrencilerinden örnek kompozisyonlar alındı. Bu kompozisyonlar, öğrencilerin Türkçeyi doğru kullanıp kullanamadıkları açısından incelendi. Öğrencilerin çoğunda bölge ağız özelliklerinin olduğu gibi yazı diline aktarıldığı görüldü. Bunun yanında anlatımda bozukluklar, cümle kurmada yapılan yanlışlıklar ve kelime hazinesindeki kısırlıklar tespit edildi. Öğrenci kompozisyonlarında görülen bu yanlışlıklar, ilk okul beşinci sınıf öğrencilerinin standart Türkçeyi doğru kullanamadıklarını ve yeterince öğrenemediklerini ortaya çıkardı. İnceleme sonucunda bu ders kitaplarının Türkçe öğretiminde yeterli olmadığı tespit edildi.

II ABSTRACT The Turkish text books of the fifth class of the primary schools are taken in to consideration with respect to the "term" and "sentence complex". Two Turkish text books, which are still in use in primary schools, are chosen as investigation material. "Term groups" and "sentence types", which take place in these books, are determined and, then, classified. Classified "term groups" and "sentence types" are transferred to the table so as to demonstrate them quantitatively. To determine and know the contribution of these books in to Turkish education, the fifth class students of the primary school are asked to write a number of composition which are considered as samples. The compositions are examined, as to, whether or not the students can properly use Turkish. It is observed that most of the students use or apply to the features of their own local accents in their writings. In addition to this, it is seen that there have been some problems and mistakes in relation to the structure and construction of the students compositions; vocabularies; and grammatical mistakes (i.e. sentence structure, wording). All these problems and mistakes indicate that the education, which has been provided to the primary school fifth class students is dissatisfying. It does not offer proper foundation and thus, lead students to the use of standard Turkish Language in writing and reading in Turkish (language) education. Consequently, it is understood, by means of our investigation, that these Turkish text books are not sufficient for Turkish education and training.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
53058	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Nev`izade Atai`nin Hadaik`ül-Tekmiletî`ş-Şakaik isimli eserinde geçen yabancı kelime grupları ve yapılarına göre Türkçe cümle türleri / Yazar:ADNAN RÜŞTÜ KARABEYOĞLU Danışman: PROF.DR. MERTOL TULUM Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle yapısı = Sentence	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1996 108 s.

structure ; Kelimeler = Words ;
Nevzade Atai = Nevzade Atai

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
52700	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Eşrefoğlu Rumi Tarikat-namesinin cümle yapısı / Yazar:HANİFİ VURAL Danışman: PROF.DR. RECEP TOPARLI Yer Bilgisi: Gaziosmanpaşa Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle yapısı = Sentence structure ; Eşrefoğlu Rumi = Eşrefoğlu Rumi ; Tarikatname = Tarikatname	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1996 116 s.
52235	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Türkçe`de eksilteli anlatım ve eksilteli cümle / Yazar:IŞIL ÇOKUĞURLUEL Danışman: PROF.DR. Ş. HALUK AKALIN Yer Bilgisi: Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Anlatım = Expression ; Dilbilgisi = Grammar ; Eksilteli cümle = Ellipsis sentence ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1996 256 s.
54103	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Hüseyin Nihal Atsız`ın Deli Kurt adlı romanı üzerine cümle bilgisinin incelenmesi / Yazar:HATİCE KÜBRA HACIMUSALAR Danışman: Y.DOÇ.DR. CEVDET ŞANLI Yer Bilgisi: Trakya Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1996 224 s.

Dili ve Edebiyatı = Turkish
Language and Literature
Dizin:Atsız, Hüseyin Nihal = Atsız,
Hüseyin Nihal ; Cümle yapısı =
Sentence structure ; Deli Kurt =
Deli Kurt ; Dilbilgisi = Grammar

ÖZET Hüseyin Nihal Atsız' in "Deli Kurt" Adili Romanı üzerine Cümle bilgisi Çalışması İsimli Tez' in Özeti: Cümleler önce İsim cümleleri, Fiil Cümleleri ve Diğerleri olmak üzere üç ana gruba ayrılmıştır. Bu gruplandırma yapıldıktan sonra İsim ve Fiil Cümleleri yapılarına göre; Ba-sit, Birleşik (Şartlı Birleşik, İç İçe Birleşik), Bağlı (Ki'li Bağlı, Diğer Bağlama Edatlarıyla Kurulan Bağlı Cümleler) ve Sıralı Cümleler şeklinde dört gruba ayrıldı. Cümleler Yapılarına göre de ayrıldıktan sonra yüklem yerine göre (Kurallı, Devrik) ve Anlamına göre (Olumlu, Olumsuz, Soru) olmak üzere kendi içinde tasnif edilmiştir. Şartlı Birleşik ve İç İçe Birleşik Cümleler' de, Şart cümlesinin ve iç cümlelerin yapısına göre de gruplandırmaya gidilmiştir. Ki'li Bağlı ve Diğer Bağlama Edatlarıyla Kurulan Bağlı Cümleler de cümlelerin yüklem türü ve sayısına göre kendi içinde gruplara ayrılmıştır. Sıralı cümleler de yüklem türü ve sayısına göre kendi içinde gruplara ayrılmıştır. Diğerleri kısmında ise Kesik cümleler, Hitaplar, Ünlemler, Edatlar, Kelime Grupları yer almaktadır. 223

SUMMARY The summary of the thesis" Sentence knowledge about the novel named Deli Kurt by Hüseyin Nihal Atsız." The sentences, first, are grouped into three main groups; Noun sentences, Verbal sentences, and others. After having been made this grouping according to their structures the noun and verbal sentences are grouped in four groups such as; simple, compound (conditional, concentric compound), combined with "that" (sentences combined with other conjugative propositions), sequenced sentences. After having been separated the sentences according to their structure, these sentences were classified according to their structure these sentences were classified according to the place of the verb (regular and inverted) and according to their meaning (affirmative, negative and question) Conditional compound and concentric compound sentences, again, were grouped according to the structures of the conditional sentences and concentric sentences. The sentences which are combined with "that" and other conjunctions are grouped in themselves according to the number of their predicate and kind of their predicate. Sequence sentences are grouped in themselves according to the kind of predicate and the number of predicate. In the group of other sentences, there are direct address sentences, interjections, prepositions, and phrasals. 224

Tez No İndirme
175981

Tez Künye
Türkçe cümlelerde zaman, nasıllık ve neden ilişkileri açısından ?iken? biçimi /
Yazar:ZEKİ SÖZER
Danışman: PROF. DR. ŞEYMA ÖZDİL
Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Yabancı Dil Olarak Türkçe Ana Bilim Dalı
Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature

Durumu
Onaylandı
Yüksek Lisans
Türkçe
1996
69 s.

Dizin:Dilbilgisi = Grammar ;
Dilbilgisi-zaman = Grammar-tense
; Nedensel yükleme = Causal
attribution ; Nedensellik =
Causality ; Türkçe = Turkish ;
Zaman = Time

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
63397	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Sirace'l-Kulub üzerinde sentaks çalışması (cümle yapıları) / A Syntactical study on Sirace'l Kulub (sentence structure) Yazar:SELMA DEVECİ Danışman: YRD. DOÇ. DR. AVNİ GÖZÜTOK Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle yapısı = Sentence structure ; Eski Anadolu Türkçesi = Old Anatolian Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1997 205 s.

ÖZET Bu çalışmada Eski Anadolu Türkçesi devrine ait Sirâce'bKulub adlı el yazması eserden ilk 44 sayfa okunarak Latin harflerine aktarılmış, noktalama işaretleri konularak cümleler tespit edilmiş ve sözlüğü oluşturulmuştur. Çalışmanın asıl kısmını, belirlenen ilk 600 cümlelerin yapıları bakımından üretici dönüşümsel dilbilim anlayışıyla incelendiği ikinci bölüm meydana getirir. Çalışma altı bölümü içerir : 1. Bölüm : (Giriş) Bütünce ile ilgili özellikler. 2. Bölüm : (Cümle yapıları) Toplam 1440 cümle üzerinde cümle kalıplarının çıkarılması, ortak noktalara göre cümle yapılarının belirlenmesi. 3. Bölüm : (Çizelge Bütünü) Cümle yapılan ve kalıplarıyla ilgili sayısal değerler. 4. Bölüm : (Sonuç) Çalışma genelinde varılan sonuçlar. 5. Bölüm : (Bütünce, Faksimile) Sirace'l-Kulub adlı eserden okunan, Latin harflerine aktarılmış, noktalama işaretleri ve 600 cümle belirleme yapılmış ilk 44 sayfa ve faksimilesi. 6. Bölüm : (Bütünce Sözlüğü) Bütünce genelinde fişlenmiş 357 kelime anlamı. Çalışma " Kaynaklar " bölümü ile bitirilmiştir.

II ABSTRACT In this study, we have examined the first 44 pages of manuscript of Sirâce'l-Kulub belonging to Old Anatolian Turkish period and have transcribed them into Latin alphabet. We also have determined the sentences by completing the punctuation marks and

have constructed a dictionary. The main part of the study is in the second chapter in which the determined 600 sentences are analyzed on the method of transformational generative linguistics through structural basis. This study consists of 6 chapters: Chapter 1: (Introduction) Features of the Corpus. Chapter 2: (Sentence Structure) The Patterns on total 1440 sentences. The determination of common sentence structures. Chapter 3: (The Lists) The values in numbers about the sentence patterns and structures. Chapter 4: (Conclusion) The results of the study in general. Chapter 5: (Corpus, Fac-simile) The first 44 pages of Sirâcel-Kulûb which are transcribed into Latin and 600 sentences and their fac-simile are determined. Chapter 6: (Dictionary of the Corpus) The meanings of 357 words, classified in the corpus generalization. The study is completed with the Bibliography Chapter.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
64623	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Abdülhak Şinasi Hisar`ın Çamlıcadaki Eniştemiz adlı eserindeki cümle tipleri üzerine bir inceleme / Yazar:OSMAN ESİN Danışman: DOÇ. DR. MUHAMMET YELTEN Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle yapısı = Sentence structure ; Hisar, Abdülhak Şinasi = Hisar, Abdülhak Şinasi ; Çamlıcadaki Eniştemiz = Çamlıcadaki Eniştemiz	Onaylandı Doktora Türkçe 1997 453 s.

ÖZET Abdülhak Şinasi Hisar'ın Çamlıcadaki Eniştemiz adlı eserindeki cümleler üzerinde yaptığımız bu çalışma esas olarak giriş ve inceleme bölümlerinden meydana gelmiştir. Önsöz' de, çalışmanın gayesi, çalışma konumuz olan sözkonusu eserin seçilme nedeni ve çalışma esnasında takip ettiğimiz yol konusunda bilgi verilmiştir. Bu çalışmamızda dilbilgisi kaynaklarından faydalanarak ortaya koyduğumuz cümle unsurları ve cümle türlerinin tek tek tanımı yapılmış ve bu cümle türleri hakkında kaynaklara dayalı açıklayıcı bilgiler verilmiş, ayrıca cümleler bu mevcut kaynaklara göre sınıflandırılmıştır. Oldukça uzun ve karmaşık bir özellik taşıyan cümleler, daha çok şekil fonksiyonlarıyla ele alınmış ve yazarın anlatıma zenginlik katmak gayesiyle diziler halinde kullandığı isim-fiil, sıfat-fiil (partisip) ve zarf-fiil (gerindium)'lerle kurulmuş kelime ve kelime grupları çerçevesinde incelenmiştir. Bazı kaynakların hiç temas etmediği bazılarının ise eksik ve birbirini tutmayan değişik başlıklar altında ele aldığı ve temel cümleyi görev ve an lamca destekleyen yan yargılar, yapı özellikleri itibariyle değerlendirilerek, fiilimsilerle kurulanlar "cümlemsi", -SA morfemiyle kurulanlarla, ilgi cümlelerinde ki' den sonra gelen cümle "yancümle", temel cümle içinde geçen ve bir isim gibi kullanılan cümle de içcümle olarak adlandırılmışlardır. 439Ayrıca bu yan yargıların, temel cümleye katılma şekilleri, yani temel cümleyi hangi görev ilgisiyle tamamladıkları hususu ayrıntılarıyla ele alınıp incelenmiştir. Eserde bütün cümle tiplerine

rastlanmıştır. Ancak bu cümle tiplerinin den emir cümleleriyle devrik cümlelerin daha az kullanıldığı fakat daha çok birleşik ve sıralı cümlelere yer verildiği görülmüştür. İnceleme bölümünde ise Çamlıcadaki Eniştemiz'de geçen ve tek tek fişlemesi yapılan bütün cümlelerin giriş kısmındaki cümle tiplerine uygun şekilde ayrı ayrı açıklamaları yapıldı. Örnek cümlelerin yüklemeleri zaman yönünden de incelendi ve hangi yüklem için hangi kiple ve kaç defa çekimlendiği sayı olarak tesbit edilerek ilgili konu başlıkları altında verildi. Ayrıca şablonumuza uymayan cümleler çeşitli yönlerden değerlendirilmeye tabi tutuldu. Aynı tipteki cümlelerin hepsi, tezin hacmini artıracak endişesiyle inceleme kısmına alınmadı. Ancak bu cümleler tasnif edilerek kullanıma hazır hale getirildi. 440

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
61346		Necip Fazıl'ın "Çile" adlı şiir kitabındaki cümlelerin yapısal tahlili ve öğelerin derin yapısı / Structural analysis of sentences in Necip Fazıl's poetry book "Çile" and deep structure of its elements Yazar: TURGUT TOK Danışman: DOÇ.DR. HACI ÖMER KARPUZ Yer Bilgisi: Pamukkale Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Kısakürek, Necip Fazıl = Kısakürek, Necip Fazıl ; Şiir = Poem	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1997 300 s.

ÖZET Fikir ve sanat adamlarının kendi sahalarında ulaştıkları mertebeler, kullandıktan dilin yapısını işletmelerine, kullandıktan kelimelerin çeşit bakımından zenginliğine ve dile hakim olmalarına göre tespit edilir. Bu bakış açısından hareketle, Necip Fazıl Kısakürek'in "Çile" adlı kitabında yer alan şiirlerdeki cümlelerin yapısal tahlilini ve öğelerin derin yapılarını incelemeyi yüksek lisans tezi olarak seçmiş bulunuyoruz. İncelememizde Büyük Doğu Yayınları tarafından, Temmuz 1991 'de 17 baskısı yapılan "Çile" şiir kitabını esas aldık. Kitapta 14 bölüm halinde 365 şiir yer almaktadır. 365 şiirin 215'i tek beyitten oluşan şiirlerdir. Şiirlerin tamamında 2307 cümle vardır. Bu cümleler 454 ayrı cümle kalıbı oluşturmuşlardır. Cümlelerde 6902 öge kullanılmıştır. Tezimizin giriş bölümünde, dünyadaki ilk dil çalışmaları, dünyada ve ülkemizde dilbiliminin gelişme süreci, metotları ve dile bakış açılan ile şiir dilinin özellikleri, dilbiliminin şiir diline bakış açısı ve şiir inceleme metotları hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra bu bölümde kısaca Necip Fazıl'ın kronolojik olarak hayatı ve eserleri ile şiiri hakkında genel bilgiler verilmiştir. Birinci bölümde şiirler, düzyazı şekline çevrilmiş ve cümle numaraları tespit edilerek metin oluşturulmuştur. İkinci bölümde 2307 cümle, dilbiliminin imkanlarından hareketle yapısal bakımdan tahlil edilerek tasnif edilmiştir. Üçüncü bölümde cümleleri oluşturan 6902 ögenin derin yapıları incelenmiştir. Öğeleri oluşturan unsurlar tespit edilerek, tasnif edilmiştir. Dördüncü bölümde cümlelerin 7 ana grup ve 454 cümle kalıbındaki kullanım sayı ve oranları ile beş öge çeşidini oluşturan 117 unsurun kullanım sayı ve oranları verilmiştir. Necip Fazıl'ın şiirlerindeki cümlelere uyguladığımız yapısal tahlilin sonucunda şairin Türk dilini, edebi dilde ustalıkla kullandığı tespit edilmiş ve Türk dilinin sahip olduğu mükemmel potansiyelinin imkanlar çerçevesinde zengin bir şekilde işletilebileceği açık biçimde görülmüştür.

III ABSTRACT Levels on which philosophers and artists reach on their own field are determined by how the structure of the language used by them is operated, and richness of the words selected by them, and how they take the control of the language, from this point of view, Necip Fazıl Kısakürek's the book titled as "Çile" structural analysis of sentences in the poems and deep structure of its elements have been chosen as a subject of MA. thesis. In our investigation "Çile" which was published on July 91 also 17th edition by "Büyük Doğu Yayınları" has been taken as a base. It contains 365 poems in fourteen chapters, 215 poems of the whole are made up of single couplets. There are 2307 sentences in the whole. These sentences form 454 different sentence structures. 6902 elements are used in these sentences. In the introduction part, all the information is about the first linguistic studies and development period of linguistics in the world and in our country. The linguistic methods and the thoughts about the language, features of the poetry language also linguistics' points of view to the poetry language and finally the methods of poetic investigation, are given. After all, in this part the life of Necip Fazıl, his works and poems are described. In the first part the poems are translated into prose and the text is formed by determining the numbers of the sentences. In the second part 2307 sentences are structurally analysed and classified by the help of the possibilities of linguistics. In the third part 6902 elements' deep structure which constitutes these sentences are examined. The parts which constitutes the elements are determined and classified. In the fourth part the usage numbers and rates of the sentences that are in 7 main groups and 454 sentence models are given. Also the usage numbers and rates of 17 parts which constitutes 5 kinds of different elements are given. At the end of the structural analysis of Necip Fazıl Kısakürek's sentences in his poems, it is determined that his usage of Turkish in the poetry language is magnificent. Also it is obviously seen that Turkish can develop perfectly in its perfect potential.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
64257	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun hikayelerinde şart cümlelerinin yapı ve anlam bakımından incelenmesi / Yazar: VİCDAN DOĞAN Danışman: PROF. DR. Ş. HALUK AKALIN Yer Bilgisi: Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu: Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Cümle yapısı = Sentence structure ; Hikaye = Story ; Karaosmanoğlu, Yakup Kadri = Karaosmanoğlu, Yakup Kadri	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1997 139 s.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu

61333 Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.

Yavuz Bülent Bakiler'in "Duvak, Yalnızlık, ve Seninle" adlı şiir kitaplarındaki cümlelerin yapısal tahlili ve öğelerin derin yapısı / Structural analysis of sentences in Yavuz Bülent's 1997 poetry book "Duvak, Yalnızlık, Seninle" and deep structure of its elements

Onaylandı
Yüksek Lisans
Türkçe
253 s.

Yazar: AHMET DEMİRTAŞ
Danışman: DOÇ. DR. HACI ÖMER KARPUZ
Yer Bilgisi: Pamukkale Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature
Dizin: Bakiler, Yavuz Bülent = Bakiler, Yavuz Bülent ; Şiir = Poem

II ÖZET Çalışmamızda, 1991 yılında İstanbul'da, Polat Ofset Matbaasında basılan "Yalnızlık" isimli kitabın 7. baskısını, "Seninle" isimli kitabın 3. baskısını ve "Duvak" isimli kitabın 6. baskısını esas aldık. Bu üç şiir kitabında toplam 94 şiir ve 1478 cümle yer almaktadır. Bu cümleler 548 ayrı cümle kalıbından oluşmuştur. Cümlelerde 5039 öğe kullanılmıştır. Tezin giriş bölümünde, ilk dil ve dilbilim çalışmaları ile yapılan bu çalışmaların günümüze kadar gösterdiği gelişme süreci, kullanılan metotlar, şiir dilinin hususiyetleri ile dilbilimin şiir diline bakış açısı ve şiir inceleme yöntemleri üzerinde durulmuştur. Yine bu bölümde, Yavuz Bülent Bakiler'in hayatı, sanatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde, şiirlerdeki cümleler tespit edilerek bunlara numaralar verilmiş ve şiirler düzyazıya dönüştürülerek metin teşkil edilmiştir. İkinci bölümde, tespit edilen 1478 cümle önce yapısal bakımdan tahlil edilmiş, sonra da tasnif edilmiştir. Üçüncü bölümde, 1478 cümlede kullanılan 5039 öğe derin yapıları incelenerek cümle öğelerini oluşturan unsurlar önce tespit edilmiş, sonra da tasnif edilmiştir. Dördüncü bölümde, 6 ana grup ve 548 cümle kalıbından oluşan cümlelerin bu grup ve kalıplardaki kullanım sayısı ve oranları ile birlikte beş öğe çeşidini oluşturan 96 öğenin kullanım sayısı ve oranları verilmiştir: Yapılan bu çalışma neticesinde, Yavuz Bülent Bakiler'in Türk şiir dilindeki ustalığı ile zengin ve gelişmiş bir dil olan Türk dilinin, imkânlar ölçüsünde daha da geliştirilebileceği ortaya çıkmıştır.

III ABSTRACT In our research "Yalnızlık" which was published in 1991 edition by "Polat Ofset", Seventh edition, "Seninle" third edition and "Duvak" sixth edition has been taken as a base. These three poem books contains 94 poems and 1478 sentences. These all sentences are made up of 548 different sentences structures and 5039 elements are used in these sentences. In the introduction part of our investigation I tried to give information about, the first linguistic studies, development of linguistic studies in the world, the linguistic methods that were used features at the poetry language, linguistic points of view to the poetry language and finally methods of poetic investigation. In this chapter I have also given information about life of "Yavuz Bülent Bakiler" his art, studies, and poems. In the first part the sentences in the poems translated into prose and the text is formed by determining the numbers of the sentences. In the second part the chosen 1478 sentences are structurally analysed and then classified. In the third part 5039 elements that were used in 1478 sentences of their structure examined deeply.

The parts which constitute sentences elements are determined and classified. In the fourth part the usage numbers and rates table are in main groups and 548 sentences models are given. Also I have given the usage numbers and rates of 96 elements which constitute 5 kinds of elements. At the end of this investigation structural analysis of "Yavuz Bülent Bâkiler"s sentences and his poems his usage of Turkish in the poetry language is magnificent. It is also understood well that Turkish language can be developed perfectly in its perfect potential.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
61408	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Prof.Dr. Necmettin Hacıeminoğlu'nun "Yeni Bir Dünya" adlı eserinin cümle incelenmesi / Yazar:MEHMET BAŞAR ŞEN 1997 Danışman: YRD. DOÇ. DR. EMİN KALAY Yer Bilgisi: Trakya Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Hacıeminoğlu, Necmettin = Hacıeminoğlu, Necmettin	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 236 s.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
72616	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Türkmen Türkçesi`nde cümle yapısı / Syntax in Turkoman Yazar:AHMET KAYASANDIK Danışman: PROF. DR. TUNCER GÜLENSOY Yer Bilgisi: Erciyes Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Eski Türk Dili Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle yapısı = Sentence structure ; Türkiye Türkçesi = Turkey Turkish ; Türkmençe = Turkoman language ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1998 185 s.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
64882	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Saltuk-Name'nin II. cildindeki birleşik cümleler üzerine bir çalışma / Yazar:MUSTAFA YILMAZ Danışman: PROF. DR. ŞÜKRÜ HALUK AKALIN Yer Bilgisi: Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Cümle yapısı = Sentence structure ; Dilbilgisi = Grammar ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 1998 484 s.

£ ÖZET Türkiye Türkçesi cümle bilgisi özellikleri üzerine yapılan çalışmalarla Türkiye Türkçesi cümlesi, bugün belli bir noktaya ulaşmıştır. Ancak cümle bilgisi alanında yapılan çalışmalarda tanım ve terim farklılıkları olduğu gibi, cümle türleri konusunda da farklı görüşler vardır. Tarihi Türk lehçelerinin cümle yapısı üzerine yapılan çalışmalarsa istenen düzeyde değildir. Biz, bu nedenle Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait mensur, çeviri metin bir eser üzerinde birleşik cümleler açısından bir tez çalışması yaptık. Üzerinde çalıştığımız Saltuk-nâme isimli eser, üç ciltten oluşmaktadır. I. cilt üzerine bir cümle çalışması Ş. Haluk Akalın tarafından yapıldığı için biz, II. cilt üzerine birleşik cümleleri yapılan, anlamları, dizilişleri ve yüklemeleri açısından inceledik ve bu cümleleri özelliklerine göre tasnif ettik. Çalışmamıza başlamadan önce cümle ile ilgili olan tüm eserleri taradık. Birbirine yakın olan görüşleri bir arada değerlendirdik. Kendimize göre bir cümle tanımı ve cümle tasnifi belirledik. Bunu yaparken üzerinde cümle çalışması yaptığımız eserdeki cümlelerin yapılarını da dikkate aldık. Birleşik cümle konusundaki düşüncemiz böylece belirgin hâle geldi. Cümle, yargı bildiren ve en az bir çekimli yüklemi bulunan sözcük veya sözcükler dizisinden oluşur. Birleşik cümle ise; içerisinde en az iki yargı, iki çekimli yüklem bulunduran ve bir bütünlük içinde kullanılan cümleler arasında anlam ve şekil ilişkisi bulunan cümlelerden oluşmaktadır. Biz, incelediğimiz eserden de yola çıkarak birleşik cümleleri altı gruba ayırdık. Bu cümlelerden şartlı birleşik cümle, iç içe birleşik cümle ve ki'li birleşik cümle, bir yardımcı cümleyle bir ana cümleden oluşmaktadır. Bağlı birleşik cümle, sıralı birleşik cümle ve karmaşık birleşik cümlede yardımcı cümle ile ana cümle, belirgin bir şekilde birbirinden ayırt edilememektedir. Ki'li birleşik cümlede Türkçenin "Yardımcı cümle başta, ana cümle sonda bulunur." kuralına aykırı bir kullanım vardır. Bu da ki'li birleşik cümlelerin dilimize başka bir dilden geçtiğine kanıt durumundadır. Anahtar Sözcükler 1.Dil 2. Cümle 3. Birleşik Cümle 4. Anlam S.Öge

SUMMARY Recently, 'Turkey Turkish' sentence has reached a considerable point with the studies carried out on the aspects of the sentence knowledge in Turkey Turkish. But, like there are some differences in the terms and definitions between these studies, there are, also,

some different ideas about the sentence types. And, The studies executed on the sentence structure of the Historical Turkish Dialects are not at the desired level. For these reasons, we have carried out a thesis study about the compound sentences in a mensur, translation text that belongs to The Old Anatolian Turkish. The work, called 'Saltuk-name', that we study on consist of three volumes. We analyse the compound sentences, structures, the meanings, word orders and verbs in the 2nd volume and we classified these sentences according to their characteristics. We have analyse the 2nd volume because an sentence study has carried out on the 1st volume by S. Haluk AKALIN. Before starting our study, we reviewed all articles, books, etc related to the sentence. We evaluated the similar ideas together, and determined a definition of the sentence, and a classification of sentence. While making this, we also consider the sentence structures in the work we study on. Thus, our opinion about the compound sentences became clear. A sentence consists of a sequence of words that tell a judgement and have at least one inflected predicate. But a compound sentence consists of at least two judgement, two inflected predicate and it includes meaning and form relation between the sentences that are used in an integrity. We have classified the sentences into six group with starting out of the work we analysed. Among these sentences, the conditional compound sentence, the compound sentence one within the other and the compound sentence with 'ki\ consist of a main and an auxiliary sentence. In the relative compound sentence, the compound sentence arranged in order, and the complex compound sentence the main and the auxiliary sentences cannot be distinguished significantly. In the compound sentence with 'Id', there is an usage contrary to the rule that "the auxiliary sentence exists in the head part, and the main sentence exists in the end part of the sentence." in Turkish. And this is an evidence for the compound sentence with 'ki's joining in Turkish from another language. The Key Words 1. Language 2. Sentence 3. The compound sentence 4. Meaning 5. Component

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
94063		La Comparaison des mots de relation en Français et en Turc / Fransızca`da ve Türkçe`de cümlecikleri birbirine bağlayan anlam işlevli öğelerin karşılaştırılması Yazar:İRFAN ERTEKİN Danışman: YRD. DOÇ. DR. MÜKREMİN YAMAN Yer Bilgisi: Atatürk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Fransız Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Fransız Dili ve Edebiyatı = French Linguistics and Literature Dizin:Anlam bilim = Semantics ; Cümle = Sentence ; Dil öğretimi = Language teaching ; Dilbilim = Linguistics ; Eş anlam = Synonym ; Fransızca = French language ; Karşılaştırmalı dilbilim = Comparative linguistics ; Türkçe = Turkish ; Yabancı dil öğretimi = Foreign language teaching	Onaylandı Yüksek Lisans Fransızca 2000 95 s.

ÖZET YÜKSEK LİSANS TEZİ FRANSIZCADA VE TÜRKÇEDE CÜMLECİKLERİ BİRBİRİNE BAĞLAYAN ANLAM İŞLEVLİ ÖĞELERİN KARŞILAŞTIRILMASI İrfan ERTEKİN Danışman : Yrd. Doç. Dr. Mükremin YAMAN 2000 -SAYFA Jüri : Yrd. Doç. Dr. Mükremin YAMAN Prof. Dr. Sevim AKTEN Doç. Dr. Mehmet BAŞTÜRK Dil her türlü iletişimin temelidir. Duygularımızı, düşüncelerimizi, arzularımızı dil ile anlatır, geçmiş ve gelecek arasındaki iletişim köprüsünü dil ile kurarız. Fransızca ve Türkçe, dünyada bu işlevi yerine getiren önemli dillerdendir. Bizler de, bu iki farklı dilde, bir dilin öğrenilmesi aşamasında oldukça önemli gördüğümüz cümlecikleri birbirine bağlayan anlam işlevli öğeleri

önce saptayıp, dilbilimsel karşılaştırma yönteminden yararlanarak ve dilbilim, anlambilim kuramlarım da göz önünde bulundurarak, bu öğelerin Türkçenin ve Fransızcamn dilbilgilerindeki yapı bakımından benzerliklerim ve farhlıklaran saptayarak, varsa birbirleriyle olan etkilenmelerini ortaya koyup, bu farklı iki dil üzerinde birimsel çahşma yapacak olanlarla, dil öğretimindeki öğrencilerin bu tezden faydalanmalarım sağlamayı kendimize amaç edindik. Bu amaçla terimizin birinci bölümünde genel olarak, Fransızcada ve Türkçede cümle ve cümlecik ile sözdizimsel yapılarına, ikinci bölümünde ise karşılaştırılmalarını yapacağımız anlam işlevli öğelere yer vererek, bu öğeleri, Fransızcadan ve Türkçeden almtıladığımız somut örneklerle, özellikle eşdeğerlilik ve eşbiçimlilik açısından ana hatları ile birlikte inceledik. Ve genel olarak, şu önemli sonuçları elde ettik. Bu öğeler hem Türkçede hem de Fransızcada, cümleII içerisinde, cümlecikler arasında anlamsal ve mantıksal ilişkiler kurarak, cümlenin temel anlamını sağlayıp, dilbilgisel işlevini yerine getiren temel yapısal öğelerdir. Cümlede vazgeçilmez bir konumda olan bu öğeler, hem Fransızcada hem de Türkçede, cümlecikler arasında anlamca aynı ilişkiler kurduklarından genelde tüm anlamsal ilişkilerde eşdeğerdedirler. Ancak işlevsel ve yapısal bakımdan cümlecikler arasında farklı işlevleri üstlendiklerinden çoğunlukla eşbiçimli değildirler. Bu da Türkçenin sondan eklemeli bir dil olma özelliğinden kaynaklanmaktadır*. Oysa Fransızcamn böyle bir özelliği yoktur. Dolayısıyla Türkçede bu anlamsal işlevi yerine getiren bu öğeler, genelde iki cümlecik arasında durum bildiren ilgeç, ulaç ve eylemlilik ekleriyle birlikte kullanılır. Genellikle bu öğeler eylem gövdelerine gelerek, cümledeki işlevlerini ilgeçler, ulaçlar aracılığıyla yerine getirirken, Fransızcada bu işlev genellikle bağlaçlarla yerine getirilmektedir. İşte Fransızcada ve Türkçede cümlecikleri birbirine bağlayan anlam işlevli bu öğelerin eşbiçimli olmamaları buradan gelmektedir. Buna karşılık gerek Fransızcada gerek Türkçede, hem eşdeğer hem eşbiçimli anlam işlevli öğelerin varlığı da gözden kaçmaması gereken bir noktadır. Fakat Fransızcada hem eşdeğerlilik hem de eşbiçimlilik noktasında birleşen bu öğelerin, özellikle Türkçede herhangi bir eylemlilik eki almadan, Fransızcada olduğu gibi, bağımsız olarak, genelde bu özelliği taşıyan bağlaçlarla işlevlerini yerine getirdikleri gözlenmektedir. İşte bu tür özelliği taşıyan noktalarda eşbiçimlidirler. Tezimizin sonuç bölümünde ise uygulama bölümünde ana hatları ile çözümlemesini yaptığımız Türkçede yüz kırk bir ve Fransızcada yüz kırk bir olmak üzere toplam iki yüz seksen iki anlam ilişkisi kuran ögenin, gerek Türk gerek Fransız dilbilimcilerin, akademisyenlerin, yazarların, edebiyatçıların ve şairlerin yapıtlarından somut olarak alıntıladığımız yine toplam iki yüz seksen iki örnek cümledeki işlevsel, dilbilgisel, eşbiçimliliklerini ve eşdeğerliliklerini gösteren sonuç çizelgeleri ile bu çalışma ile elde ettiğimiz oldukça önemli bilimsel verilere yer verdik.m Bu çalışmanın farklı iki dil ailesinden Fransızca ve Türkçe üzerinde dilbilimsel çalışma yapacak olanlara ve dil öğretimindeki öğrencilere yararlı olabileceği kanısındayız. ZC YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMAKTASYGN MERKEZİ

IV MASTER THESIS COMPARISON OF THE MEANINGFUL ELEMENTS IN FRENCH AND TURKISH THAT LINK THE CLAUSES. İrfan ERTESİN Supervisor: Yrd. Boç. ör. Mükremin YAMAN 2000 -Page 92 Jury: Yrd. Boç. Br. Mükremie YAMAN Prof. Dr. Sevim AKTEN Boç. Dr. Mehmet BAŞTÜRK Language is the very basis of any kind of communication. We express our feelings, th.ough.ts, desires by means of language and we bridge the past and future through language again. French and Turkish are among the important languages that fulfil this function. We, in these two different languages, first determined the elements that cobmine the clauses important in the steps towards learning a language. Then we researched the similarities and differences between these elements in French and Turkish grammar in terms of its structure by employing linguistic comparative method and considering the linguistic semantic theories. We also tried to bring into light their

interactions if any. In this way, we made it our aim to enable the students of linguistics and the Master of Arts students to make use of this thesis if they wanted to specialize on these two languages. As these elements, the indispensable parts of the sentence, establish the same connections between the clauses as regards the meaning both in French and Turkish, they are generally equivalent in all semantic relations. Yet they are not of equal form as they fulfil different functions between clauses as regards function and structure. This is because of the quality that Turkish is a language with suffixes. Where as French does not have such a quality. So these elements fulfil their semantic function in Turkish through preposition, gerund and morpheme between two clauses, which are all added to the body of the verb; but in French this function is fulfilled by conjunctions. That these semantic functioned elements which connect the clauses in Turkish and French are not isomorphous is the result of this quality. However, it should also be kept in mind that these are semantic-functioned elements both equivalent and isomorphous in Turkish and French. But it is observed that while these elements are isomorphous and equivalent in French, they fulfil their functions in Turkish through the conjunctions, independently as in French, without taking any morphemes. It is at such points that they are of equal form. The conclusion part gives place to 282 elements which form semantic relations 141 in Turkish, 141 in French. We have also quoted concretely from the works of French linguists, academicians, authors, men of letters and poets. We have also given place to significant scientific data obtained throughout this study in some schedules which show the functional, grammatical, equal-formal and equal-value qualities of the sentences quoted. We are of the strong opinion that this study will be of much use to those who will study on the linguistic aspects of these two languages from different language families and to the students in language teaching.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
97449	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphanemiz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Yaban, Sodom ve Gomore, Kiralık Konak romanlarında ki'li birleşik cümle / Compound sentences constructed by using the conjunction "ki" (that) in Yakup Kadri Karaosmanoğlu's novels "Yaban", "Sodom ve Gomore" and "Kiralık Konak" Yazar:GÜNAY TÜZÜN Danışman: DOÇ. DR. MEHMET ÖZMEN Yer Bilgisi: Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Bağlaç = Conjunction ; Birleşik cümle = Compound sentence ; Cümle = Sentence ; Karaosmanoğlu, Yakup Kadri = Karaosmanoğlu, Yakup Kadri ; Roman = Novel	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 215 s.

İN ÖZET YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU'NUN YABAN, SODOM VE GOMORE, KİRALIK KONAK ROMANLARINDA Kİ'Lİ BİRLEŞİK CÜMLE GünayTÜZÜN Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Danışman: Doç. Dr. Mehmet ÖZMEN

Eylül 2000, X+205 sayfa Bu çalışmada, Cumhuriyet dönemi yazarlarından Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *Yaban*, *Sodom ve Gomore*, *Kiralık Konak* adlı romanlarının ki'li birleşik cümle açısından incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmamızın "Giriş" bölümünde ki bağlacı ve ki'li cümleler hakkında kaynaklardaki yaklaşımlar üzerinde durulduktan sonra kendi görüşlerimiz sunulmuştur. Bu bölüm "ki" ile ilgili literatürdeki farklı bakış açılarını ortaya koymaktadır. Çalışmamızın "İnceleme" bölümünde üç romanda geçen ki'li cümleler öğelerine ayrılarak incelenmiş ve özelliklerine göre sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Yeri geldikçe de "ki"siz yapıya dönüştürülmüş biçimleri verilmiştir. Ki'li birleşik cümlelerde genellikle temel cümle başta, yardımcı cümle sonda bulunmakta ve "ki" bağlacından sonra gelen yardımcı cümle anlamca ki'den önce gelen temel cümlelerin öğelerinden biri, öğelerinin niteleyicisi veya açıklayıcısı olmaktadır. Bazen de yardımcı cümle başta, temel cümle sonra gelmekte ve "ki" kuvvetlendirme görevinde kullanılmaktadır. Bunların yanı sıra "ki" bağlacı eksiltili cümleler kurmakta, birtakım kelime ve kelime gruplarıyla birlikte kalıplaşmış olarak da kullanılmaktadır. Çalışmamızın "Sonuç" bölümünde de üç romanı incelememiz sonucunda bulduğumuz bulgu ve saptamalarımızı sıralamaya çalıştık ve Yakup Kadri'nin, ki'li cümleler fazlaca ve çeşitli biçimleriyle kullanmasının yam sıra kendi üslûbundan kaynaklanan kalıplaşmış cümleler de kullanıldığını saptadık. Çalışmamız, yararlandığımız kaynakların yer aldığı kaynaklar bölümüyle son bulmaktadır. Anahtar Kelimeler: Cümle, Birleşik Cümle, Ki'li Birleşik Cümle, Bağlaç, Ki Bağlacı.

IV ABSTRACT COMPOUND SENTENCES CONSTRUCTED BY USING THE CONJUNCTION "Kİ" (THAT) IN YAKUP KADRI KARAOSMANOĞU'S NOVELS "YABAN", "SODOM VE GOMORE", AND "KİRALIK KONAK" Günay TÜZÜN Masters Thesis, Turkish Language and Literature Mentor: Assistant Professor Mehmet ÖZMEN September 2000, X+205 pages In this research, Yakup Kadri Karaosmanoğlu's, who is a writer of Republic period, novels "Yaban", "Sodom and Gomore" and "Kiralık Konak" are studied by means of the compound sentences with conjunction "ki". In the introduction section of our research paper, after explained the conjunction "ki" and the approaches in the resources to the compound sentences with "ki" our opinions are presented. This section puts forward the different point of views in literature about the conjunction "ki". In the study section of our research, the compound sentences with "ki" from the three novels are examined by dividing the sentences into elements, and the sentences are classified according to their specifications. When ever it is needed the basic forms of the sentences with the conjunction "ki" are given. In the compound sentences with "ki" usually main clause comes first and the auxiliary clause comes at the end, and the auxiliary clause which comes after the conjunction "ki" becomes, mean wise, one of the elements of the main clause; qualifier or explanatory of the elements. Sometimes auxiliary clause comes first main clause at the end and "ki" is used as strengthening. Besides these the conjunction "ki" is used to form reduced sentences and used with a set of words and word groups as cliché. At the conclusion section of our research we have tried to list the findings and determinations which we have found out by examining the three novels. We have found out that Yakup Kadri used the compound sentences with "ki" in various types too many times and besides this he used cliché sentences because of his own style. Our research ends with resources section which we have listed the sources we used for the study. KEY WORDS: Clause, Compound Sentence, Compound Sentence with "ki", conjunction, the conjunction "Id"

Tez No İndirme Tez Künye

Durumu

97467

Gazavat-1 Sultan Murad b. Mehemmed Han`da cümle /
Sentences in Gazavat-1 Sultan Murad b. Mehemmed Han
Yazar: YETER TORUN

Danışman: DOÇ.DR. MEHMET ÖZMEN

Yer Bilgisi: Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü 2000
/ Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and
Literature

Dizin: Cümle = Sentence ; Eski Anadolu Türkçesi = Old

Anatolian Turkish ; Gazavat-1 Sultan Murad Han = Gazavat-1

Sultan Murad Khan ; Gazavatname = Gazavat-name ;

Osmanlıca = Ottoman

Onaylandı

Yüksek

Lisans

Türkçe

253 s.

ÖZET "Gazavât-1 Sultân Murâd b. Mehemmed Hân'da Cümle" Yeter TORUN Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Danışman : Doç. Dr. Mehmet ÖZMEN Yıl : 2000, XII + 241 Bu çalışmada Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlı Türkçesi özelliklerini taşıyan anonim bir gazavatnameyi cümle bilgisi bakımından incelemeye çalıştık. Cümle bilgisi ile ilgili kaynakları taradıktan sonra Gazavatnamenin cümlelerini yapı, anlam, yüklem türü ve öğelerinin dizilişine göre tasnif ettik. Yapılarına göre cümleleri basit ve birleşik cümle olarak ikiye ayırdık. Gazavatnamede 156 basit, 470 birleşik cümle belirledik. Basit cümleleri incelediğimizde bu cümlelerin kısa cümlelerden oluştuğunu gördük, ancak az sayıda uzun zarf-fiil gruplarının kullanıldığı uzun basit cümlelere de rastladık. 470 birleşik cümleden 9'u şartlı, 29'u sıralı, 84'ü bağlı, 38'i ki'li, 25 'i iç içe, 1'i sapsaplı, 284'ü karmaşık birleşik cümledir. Birleşik cümlelerde gördüğümüz özellikler şunlardır: Şartlı birleşik cümlelerin beşinde şart anlamı yoktur, iki şart cümlesi ise bir zarf-fiile bağlıdır. Sıralı birleşik cümleler en az iki, en fazla dört basit cümlelerin sıralanmasıyla oluşmuştur. Bağlı birleşik cümleler ise en az iki, en fazla beş basit cümleden meydana gelmiştir, bu cümlelerde en çok kullanılan bağlaç "ve" bağlacıdır. Ki'li birleşik cümlelerin 20*'sinde yardımcı cümle, mantıken ana cümlelerin bir öğesi, 13'ünde ise anacümle öğelerinden birinin sıfatı görünümündedir. İç içe birleşik cümlelerden 21'inin iç cümlesi tek cümleden, 4*'ünün iç cümlesi ise birden fazla cümleden oluşmuştur. 284 karmaşık birleşik cümleden % 80'i ki'li birleşiklik özelliği taşıyan karmaşık birleşik cümlelerdir. Gazavatnamede gerek isim gerekse fiil cümlelerinin olumsuzluğu çoğunluktadır. Gazavatnamedeki fiil cümleleri, -mA- olumsuzluk ekiyle, "değil" edatıyla ve "ne...ne" bağlacıyla olumsuz anlam kazanırken, isim cümleleri "değil" edatıyla olumsuz anlam kazanmıştır. Gazavatnamede fiil cümleleri, isim cümlelerine göre daha çoktur. Fiil cümleleri, metindeki hikaye etme üslubu nedeniyle çoğunlukla belirli geçmiş zaman kipindedir. İsim cümleleri ise daha çok ek fiilin geniş zaman ve belirli geçmiş zaman kipindedir. Öğelerinin dizilişine göre düz cümleler çoğunluktadır. Az sayıdaki devrik cümlelere ise manzum parçalarda ve konuşma cümlelerinde rastlanmıştır. Anahtar Sözcükler : Dil, cümle, birleşik cümle, anlam, Gazavatname

ABSTRACT "Sentences in Gazavât-1 Sultân Murâd b. Mehemmed Hân" Yeter TORUN Master Thesis, Turkish Language and Literature Department Supervisor : Doç. Dr. Mehmet ÖZMEN Year : 2000, XII + 241 In this study we tried to analyze an anonymous gazavatname which shows the qualifications of Old Anatolian Turkish and Ottoman Turkish. After searching information sources about sentences structure, we organized by Gazavatname's sentences according to their structure, meaning, verb choice, and the order of sentences members. Analyzing their structure, we divided the sentences into two main parts; one of them is simple sentence and the other is compound sentence. We could define 156 simple and 470 compound sentences in Gazavatname When we analyzed the simple sentences, we found

that these were made up short sentences; however, we also found some long- simple sentences which contain adverb- verb groups. Out of 470 compound sentences; 9 of them are condition, 29 of them are sequenced, 84 of them depended claused, 38 of them are with conjunction "ki", 25 of them are claused, 1 of them is "saplamalı" and 284 of them are complex - compound sentences. The qualification of compound sentences are five of the conditional sentences don't contain condition meaning, two of the sentences are depended on an adverbial clause. Sequenced - compound sentences are made up at least two and four sentences at most. Depended - compound sentences consist as least IIItwo simple sentences and five at most - "ve" (and) is the most used adverbial in these sentences. In the 20 of the sentences made up with "ki" the depended clause is the member of the clause logically; in the 13 of them it is used as an adjective of the main clause. In 21 of the claused (compound) sentences, the depended - clause is made up one sentence, in 4 of them it is made up more than one depended - clause. One of 284 complex compound sentence 80 Per cent of them show the sings of "ki'l compounding. Both in noun-sentences and in verb-sentences, affirmative sentences are mostly used in Gazavatname. The verbal sentences are made negative by using -ma affix, "değil" (not), and ne...ne (neither...nor) statements; meanwhile, nominal -sentences are made negative by just using "değil" (not). Verb-sentences are more than noun-sentences in Gazavatname Because of the narration way verb-sentences are mostly in defined past tense (simple past tense) in this text. Also in noun-sentences the tense of auxiliary mostly in Simple Present and Simple Past. When we divide the sentences according to member sequencing, the normal sequenced sentences are more. In non-normal sequenced sentences which are rarely used are found in poem-like parts and in dialogue sentences. Key Words : Language, sentence, the compound sentence, meaning, Gazavatname. IV

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
98787	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Oğuz grubu Türk şivelerinde cümle yapısı ve karşılaştırması / Syntax of Turkish accents Oğuz language group and their comparison Yazar:ELİF ÜNVERDİ Danışman: DOÇ. DR. METİN KARAÖRS Yer Bilgisi: Erciyes Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Azerice = Azeri language ; Ağızlar = Dialects ; Cümle yapısı = Sentence structure ; Gagavuzca = Gagavuz language ; Karşılaştırmalı dilbilim = Comparative linguistics ; Lehçeler = Dialects ; Oğuz Türkçesi = Oghuz Turkish ; Türk lehçeleri = Turkish dialects ; Türkiye Türkçesi = Turkey Turkish ; Türkmençe = Turkoman language	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2000 210 s.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
94260		Çağdaş Kazak Türkçesi`ndeki kelime grupları ve cümle çeşitlerini Türkiye Türkçesi`ndeki karşılıkları / Word groups in modern Kazakh Turkish and equivalent sentence types in the Turkish language Yazar:AYABEK BAYNİYAZOV Danışman: PROF. DR. MUHAMMET YELTEN Yer Bilgisi: İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Yeni Türk Dili Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Cümle yapısı = Sentence structure ; Dilbilgisi = Grammar ; Karşılaştırmalı dilbilim = Comparative linguistics ; Kazakça = Kazakh language ; Kelimeler = Words ; Türkiye Türkçesi = Turkey Turkish ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Doktora Türkçe 2000 185 s.

Çağdaş Kazak Türkçesi 'ndeki Kelime Grupları ve Cümle Çeşitlerinin Türkiye Türkçesi 'ndeki Karşılıkları adlı doktora tezimiz adından da anlaşıldığı gibi iki bölümden oluşmaktadır. Tezin giriş kısmında Kazak Türkçesi 'nin sesleri, ses değişimleri ve ses düzenini örnekler vererek izah ettik. Ve isim ve fiil ekleri, basit ve birleşik cümle yapıları hakkında genel bilgi verdik. Ayrıca bunları Türkiye Türkçesi ile karşılaştırarak ortak veya farklı taraflarını değerlendirdik. Birinci bölümde kelime gruplarını inceledik. Önce Kazak ve Türkiye Türkçesi alanında yapılmış dil bilgisi kitaplarından kelime gruplarının tespitini yaptık. Sonra kelime gruplarının tarif ve özelliklerini belirtip örnekler verdik. Kelime grupları için verdiğimiz örneklerde Türkiye Türkçesi 'ndeki yapıların Kazak Türkçesi 'ndeki karşılıkları olarak değerlendirdik. İkinci bölümü cümle ve cümle çeşitleri oluşturdu. Cümlenin tanımı, özellikleri ve sınıflandırılması yine Kazak ve Türkiye Türkçesi dil bilgisi kitaplarının cümle bölümlerinden yararlanılarak yapıldı. Bu bölümde cümleyi yüklemine, yapılarına, hareketin oluşuna, hareketin ifadesine, unsurlarının dizilişine, yüklem çatısına göre verdik. Özellikle Kazak Türkçesi ile yazılmış metinlerden seçtiğimiz cümle örneklerinin Türkiye Türkçesi 'ndeki dengi olabilecek karşılıklarını verdik. 170Ayrıca cümle unsurları üzerinde durduk. Bu kısımda isim ve fiil cümlelerindeki fiilin durumunu ele aldık. Fiil cümlesini zaman ve kip yönünden inceledik. Bununla birlikte birleşik cümledeki basit cümleler arasındaki ilişkileri de kip, zaman, şahıs, olumlu olumsuzluk yönünden inceledik. Sonra Türkiye Türkçesi 'nde mevcut birleşik cümle çeşitlerine göre Kazak Türkçesi 'ndeki birleşik cümle sınıflandırmasını yaptık. Cümlenin bir diğer önemli unsuru olan faili cümle içerisinde tek kelime ve kelime grubu halinde inceledik. Ayrıca bu bölümde nesne, yer tamlayıcısı, zarf ve hitap unsurlarına yer verdik. 171

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
97446		Namık Kemal`in romanlarında cümle (2 cilt) / Sentence in Namık Kemal`s novels Yazar:MUNA YÜCEL ÖZEZEN Danışman: DOÇ.DR. MEHMET ÖZMEN Yer Bilgisi: Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı	Onaylandı Doktora Türkçe 2000 724 s.

Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature

Dizin:Cümle = Sentence ; Namık Kemal = Namık Kemal ; Roman = Novel ; Türk romanı = Turkish novel

ÖZET "Namık Kemal'in Romanlarında Cümle" Muna Yüceol ÖZEZEN Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Danışman: Doç. Dr. Mehmet ÖZMEN Yıl: 2000, XXII + 702 Çalışmamız Tanzimat dönemi yazarlarından Namık Kemal'in romanlarının; Cezmi ve İntibah' in cümle bilgisi incelemesinden oluşmaktadır. Çalışmamızı romanların Türkiye Türkçesine uyarlama olmayan nüshaları üzerinde yürüttük. Çünkü sağlıklı bilgilere ancak bu yolla ulaşmanın mümkün olacağı inandık. Çalışmamız bir "Giriş"le başlamaktadır. Giriş'i, benzeri çalışmalarından farklı bir tutum izleyerek düzenledik. Burada, dar anlamıyla cümle bilgisi, geniş anlamıyla söz dizimi alanındaki başlıca sorunlar, terim farklılıkları ve kaynaklardaki farklı yaklaşımlar üzerinde durduk. Böylece bu konuları, "İnceleme" bölümüne taşımamayı veya en az düzeyde taşımayı amaçladık. Tezimizin en önemli bölümü "İnceleme" bölümüdür. Burada Cezmi ve İntibah ile ilgili olarak saptamalarımız izlenim, "Bulgular ve Yorum" ana başlığı altında "Cümle Tipleri" ve "Cümle ile İlgili Diğer Bazı Konular Açısından Cezmi ve İntibah" alt başlıklarıyla sıraladık. İncelememizi betimleyici bir yöntemle yaptık. Böylece Cezmi ve İntibah' in üzerinde söz söylenmemiş hiçbir cümlesini bırakmadık. "Cümle Tipleri" bölümünde "yüklemlere göre", "anlamlarına göre" ve yapılarına göre cümleler üzerinde durduk. "Yüklemlere göre" cümleleri, "yüklemlerinin türüne göre: isim cümleleri ve fiil cümleleri", "yüklemlerinin yerine göre: düz cümleler ve devrik cümleler" altbaşlıklarıyla inceledik. Burada fiil cümlelerinin isim cümlelerinden, düz cümlelerin ise devrik cümlelerden daha fazla sayıda olduğu sonucuna vardık. "Anlamlarına göre" cümlelerde olumsuz cümlelerle soru cümlelerini inceledik. "Yapılarına göre" cümleler, "basit", "birleşik: sıralı birleşik, bağlı birleşik, ki'li birleşik, şartlı birleşik, iç içe birleşik, ara cümleli birleşik, ve karmaşık birleşik" olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Cezmi ve İntibah'ta en fazla bulunan cümle tipi "karmaşık birleşik", en az bulunan cümle tipi de "ara cümleli birleşik" cümledir. "Cümle ile İlgili Diğer Bazı Konular Açısından Cezmi ve İntibah" başlığında "tamlayıcı", "metin dışı iletişim öğeleri", "cümle açıcılar", "metin açısından cümleler", "eksilteli cümleler", "bozuk cümleler" ve "cümle öğeleri araştırmasında uyumsuzluklar" konularını üzerinde durduk. İnceleme bölümünün ikinci ana başlığını "Sonuç" oluşturmaktadır. Burada da, çalışmamızın son bölümü "Dizin Metni"nden oluşmaktadır. "Dizin Metni", Cezmi ve İntibah romanlarının cümlelerinin yapı bakımından ayrıntılı bir şekilde metinleridir. Burada basit, birleşik veya karmaşık her cümleye veya cümle değerine karşılık bir bildirişim ögesine bir numara verilmiştir. Çalışmamız, yararlandığımız kaynakları sıraladığımız "kaynaklar" bölümüyle son bulmaktadır. Anahtar sözcükler: Namık Kemal, sözdizimi, Cezmi, İntibah, cümle.

ABSTRACT "Sentence in Namık Kemal's Novels" Muna Yüceol ÖZEZEN Doctoral Dissertation, Turkish Language and Literature Department Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Mehmet ÖZMEN Year: 2000, XXII + 702 Our study consists of syntax analyse of "Cezmi" and "intibah", the novels by Namık Kemal, who is one of the writers of Tanzimat age. We conducted our study on the scripts that haven't been translated into Turkish, because we thought it was the only way of reaching reliable information. Our study starts with an 'Introduction' part. We formed the 'Introduction' part in a different way from similar studies. Here, we mainly worked on main problems of syntax both in narrow and wide meaning, term differentiation and on different aspects in sources. While doing this, we aimed not to study it in the 'Analysis' part or; at least to study it in a minimal level. The most important part of our

study is the 'Analysis' part. Here we sequenced our headings about our statements on 'Cezmi' and 'intibah' under the main heading 'Statements and Interpretation' as pro-headings 'Types of Sentences', 'Cezmi and intibah in the View of Other Subjects About Sentence'. We did our analyses a descriptive way. By doing this we didn't leave a sentence in the text without elaboration. In 'Types of Sentences' part, we worked on sentences according to their 'main verbs', 'meanings' and 'structures'. We analyzed sentences 'according to their main verbs' as 'according to their types of verbs: verbal sentence, nominal sentence' in pro-headings. We found that verbal sentences were more than nominal sentences, and statement sentences were more than anacoluthon sentences in number. We analyzed sentences 'according to their meanings' as 'negative and interrogative sentences'. Sentences according to their structures were categorized into two types as 'simple sentence', 'compound sentence: coordinate, depended compound, compound sentence with ki conjunction, sequenced sentence, conditional, compound sentence with parenthesis and complex sentence'. The mostly used type of sentence in 'Cezmi' and 'intibah' is 'complex' and the least used type of sentence is 'compound sentence with parenthesis'. In 'Cezmi and intibah in the View of Other Subjects About Sentence' we worked on 'componance', 'communicative elements out of the text', 'pro-sentences', 'sentences in the view of the text', 'elliptical sentences', 'irregular sentences', 'anomy among sentence elements'. The second heading of 'Analysis' part is 'conclusion'. Also here, we sequenced our findings and statements in a short way. The final part of our study is 'Index Text1'. 'Index Text' is texts about structurally parted sentences of 'Cezmi' and 'intibah' novels. One number is given to every simple, compound and complex sentence and to every communicative element which is not a sentence. Our study ends with an index containing our sources we used in our study. Key words: Namık Kemal, syntax, Cezmi, intibah, sentence.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
96142		Ahmedî'nin İskendername adlı eseri üzerinde inceleme (ses bilgisi-şekil bilgisi-cümle bilgisi) metnin transkripsiyonu, sözlük çalışması / The Article on the work of Ahmedî titled İskendername (phonology-structure-syntax) the transcription of the vocabulary of the text Yazar: SALİH DEMİR BİLEK Danışman: PROF. DR. HİDAYET KEMAL BAYATLI Yer Bilgisi: Trakya Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı / Türk Dili Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Ahmedî = Ahmedî ; Dilbilgisi = Grammar ; İskendername = İskendername	Onaylandı Doktora Türkçe 2000 668 s.

Ahmedî, 14.yy.in en tanınmış şâirlerinden birisidir. Neredeyse hayatı hakkında hiçbir şey bilinmemektedir. Buna rağmen ismi asla unutulmamıştır. Bu; "İskender-nâme" adlı kitabının bir sonucudur. İskender-nâme; Kral İskender'in hayatını anlatan, Osmanlı İmparatorluğu döneminde yazılan ilk şiir kitabıdır. Ahmedî, sadece İskender'in hayatından bahs etmemiş, ayrıca dönemi hakkında bilgi de vererek çalışmasını ansiklopedi tarzında yazmıştır. İskender-nâme, Eski Anadolu Türkçesi dil bilgisini yansıtan çalışmalardan birisidir. 8754 Beyit içerdiğinden dolayı; deyim ve kelime olarak zengindir. ANAHTAR SÖZCÜKLER: 1) Ahmedî, 2) İskender-nâme, 3) Dilbilgisi, 4) Metin, 5) Sözlük.

Ahmedî, is one of the well-known poets of the 14th century. Almost nothing is known about his-life. However his name is never forgotten. That is the result of his book titled "İskender-nâme". İskender-nâme is the first poetic story written in Ottoman Empire period, telling the life of king İskender. Ahmedî, wrote his work in enclopedia style, not only mentioning İskender' s life, but also giving information about his period. İskender-nâme is one of the works which leflects the language knowladge of the ancient Anatolian Turkish. Since it contains 8754 verses, it is rich for idioms and vocabulary. KEY WORDS: 1) Ahmedî, 2) İskender-nâme, 3) Grammer, 4) Text, 5) Dictionary.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu	
100381	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	La Subordination en Francais et en Turc / Türkçe ve Fransızca`daki ya cümle kuruluşu Yazar:NECLA USTA Danışman: Y.DOÇ.DR. ARSUN YILMAZ Yer Bilgisi: Hacettepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Konu:Dilbilim = Linguistics ; Fransız Dili ve Edebiyatı = French Linguistics and Literature Dizin:Cümle = Sentence ; Cümle kurma = Sentence frame ; Dilbilgisi = Grammar ; Fransızca = French language ; Türkçe = Turkish	Onaylandı Yüksek Lisans Fransızca 2001 123 s.

11 ÖZET Duygu ve düşüncelerimizi anlattığımız cümle Fransızca'da basit ya da birleşik olabilir. Basit cümle bir tek bağımsız yargı içeren cümledir; yani "bir fiil ve bu fiil ile doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak ilişkili olan sözcüklerden kurulmuş kelime gurubudur. Birleşik cümle bir temel cümle ile onun anlamını tamamlayan bir veya daha fazla yardımcı cümleden oluşur. Türkçe dilbilgisinde cümleleri basit ve birleşik olarak ayırmak, birleşik cümle türlerini bu kadar net olarak belirlemek mümkün değildir. Çalışmamızın amacı Fransızca'daki yan cümle yapılarını Türkçe eşdeğerleriyle birlikte incelemektir. Kullanılan terminolojinin Türkçe'nin yapışma uygun olup olmadığını araştırmaktır. Fransızca'daki tümleyici (completive), ilgi (relative) ve durum (circonstancielle) bildiren yan cümleciklerin nasıl bir işleyiş gösterdiğini anlayabilmek için TESNIERE'in "actancielle" (eyleyen) kuranımdan faydalandık. Yan cümle kuruluşunu incelerken karşımıza çıkan yapılan, görevleri, değerleri açıklayabilmek için "enonciation" (sözcelem) metoduna göz attık. Fransızca'daki yan cümle yapılarının Türkçe'deki ortaçlarla (participe) ve ulaçlarla (gerondif) uygunluk gösterdiğini gözlemledik. En sonunda şöyle bir sonuca vardık : Türkçe'de yan cümle olayı, kuruluşuyla, göreviyle, değeriyle, kendine özgü bir takım dilbilimsel oluşumlar gösterir.

III RESUME La phrase au moyen de laquelle nous communiquons nos sentiments, nous exprimons nos idées, peut contenir en français une seule proposition, c'est-à-dire un groupe

de mots constitu^ par un verbe et des mots se rapportant directement ou indirectement à ce verbe, ou plus d'une proposition, rune d'elles &ant la principale, l'autre la subordonnee, par contre, tout n'est pas aussi simple et claire quant à la syntaxe de la langue turque. Le but de notre &ude est d'analyser les structures subordonnees en français avec leurs Equivalents en turc, et de rechercher si la terminologie utilisee dans la notation des phrases subordonnees est conforme à l'esprit de la langue turque. Nous avons essaye de nous rEferer à la theorie actancielle de TESNDERE pour voir quel mecanisme ont les compl&ives, les relatives et les circonstanciennes en français. Nous avons jete" un coup d'ceil à la theorie de l'enonciation pour expliquer les structures, les fonctions et les valeurs qui se prösentent lors de l'Etude sur la subordination. Nous avons constate que la structure des subordonnees du français correspond aux participes et aux gerondifs du turc. Finalement, nous en sommes arrive à la conclusion suivante : La subordination en langue turque presente certains faits linguistiques propre à elle-même avec ses constructions, ses fonctions et ses valeurs.

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
109609 Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Automating summarizing based on sentence extraction:Two different statistical approaches / Cümle çıkarımı bazında otomatik metin özetleme: İki farklı istatistiksel yaklaşım Yazar:ŞAKİR DOLGUN Danışman: PROF. DR. TATYANA YAKHNO Yer Bilgisi: Dokuz Eylül Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü / Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı Konu:Bilgisayar Mühendisliği Bilimleri-Bilgisayar ve Kontrol = Computer Engineering and Computer Science and Control Dizin:Tüm benzerlik yöntemi = Aggregate similarity method ; Türkçe metinler = Turkish texts ; Özetleme = Summarizing	Onaylandı Yüksek Lisans İngilizce 2001 121 s.

vn ÖZET Bilgiyi daha hızlı bulmaya yönelik gelişmiş düzeneklerin sağlanması, dünya çapında web ve online metinlerin büyümeye devam etmesi ile, artan bir öneme sahip oldu. İnternet kullanıcılarının da, büyük miktardaki bu bilgiyi idare edebilmek için bazı araçlara ihtiyaçları var. Bu nedenle, bu tezin esas amacı, verimli ve sonuç verici Türkçe metinlerin özetini çıkaran bir araç geliştirmek olmuştur. Amaç, cümle çıkarma yöntemini kullanan 2 değişik yaklaşımı gerçekleştirmektir. Soyutlama yerine,, en çok kullanılan cümleleri bularak orijinal metinden bir çıkarım elde ettim. Cümle çıkarımı temelinde 2 farklı otomatik özetleme japan sistem tanımladım. Gerçekte, çok kullanılan cümlelerin elde edilmesi için, cümlelerin ağırlığını hesaplayıp en yüksek değer alanlar seçiliyor. Anahtar kelime modeli (ilk model) en yüksek değerlere sahip olan cümleleri bulmak için hesaplama fonksiyonu olarak terim sıklığı metodunu kullanıyor, ikinci yöntem olan komşu benzerliği yaklaşımı ise, herbir cümlelerden oluşan bir graf ı tanımlayıp bu cümlelerin komşuluklarını hesaplıyor ve önemli cümlelerin

seçimini yapıyor. Yöntemler 10 tane deneme metni üzerinde kullanılmıştır. Sonuç olarak komşu benzerliği yönteminin daha iyi sonuç verdiği gözlemlenmiştir.

ABSTRACT With the continuing growth of the world-wide web and online text collections, it has become increasingly important to provide improved mechanisms for finding, information quickly. Internet users require tools to help manage this vast quantity of information. Therefore, the primary goal of this research is to create an efficient and effective tool that is able to summarize Turkish texts quickly. In this thesis, I present two different approaches to the design of an automatic text summarizer that generates a summary by extracting sentences. Instead of generating abstracts, they try to identify the most important sentences of the original text, thus producing an extract. I have described and developed two different systems for automatic summarization of texts based on sentence extraction. They actually use statistical appearance of words to calculate sentence weights and then extract the highest scoring sentences. The first system finds the most significant sentences of a text by computing a relevance-score for every sentence. This score is based on the statistical regularities of words. This statistical function is a slight variation of the Term-Frequency (TF) term weighting formula. In the aggregate similarity approaches, each document is represented by a weighted graph called a text relationship map. The similarity is based on the word overlap between the corresponding sentences. A summary can be generated by extracting important sentences from text. VI The results obtained by application of the system to 10 test texts, for the two methods were subjectively judged for their quality. This evaluation showed that the aggregate similarity method, produces the best extracts. **Keywords:** Text summarization, Turkish text summarization, maximum-matching algorithm, keyword summarization method, aggregate similarity method.

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
99908	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Cümle bilgisi açısından ne... ne, hem...hem, ya...ya, ister...ister bağlama edatları / The Connectors of ne... ne, hem....hem, ya...ya, ister...ister bağlama edatları Yazar:CİDEN SENA MENABİT Danışman: PROF. DR. HAMZA ZÜLFİKAR Yer Bilgisi: Ankara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Konu:Dilbilim = Linguistics Dizin:Bağlaç = Conjunction ; Cümle yapısı = Sentence structure ; Dilbilgisi-edatlar = Grammar- prepositions	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2001 126 s.

ÖZET Tezin adı Cümle Bilgisi Açısından Ne...Ne, Hem...Hem, Ya...Ya, İster...İster Bağlama Edatları 'dır. Bu tez bir giriş ve dört ana bölüm ve bir sonuçtan oluşmaktadır. Giriş bölümünde söz konusu yapılar gramercilerin nasıl ele aldıkları yönüyle incelenmiştir ve bütün bu yapıların bağlama edatı olduğu önerilmiştir. Birinci bölümde ne.. ne, ne... ne de'mn

Farsça, Fransızca, İngilizce, Almanca, Rusça, Romence'deki genel özellikleri incelenmiştir. İkinci bölümde ise, ne...ne, ne...ne de'mn olumsuz şekilleri üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde ne...ne, hem...hem, ya...ya, isfer...«ter bağlama edatları ayrıntılı cümle bilgisi açısından incelenmiştir. Söz konusu bağlama edatlarının hangi öğeleri bağladığı üzerinde durulmuştur. Dördüncü bölümde bağlama edatı ister... ister ele alınmış ve bu bağlama edatının Türkçedeki kullanım özellikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Sonuç bölümünde de incelenen bağlama edatlarının görev ve kullanım açısından tespit edilen özellikler özetlenmiştir.

ABSTRACT Title of the thesis is the connectors ône...ne, hem...hem, ya..ya, ister...ister in Turkish syntax. The thesis consists of an introduction and four sections. In the introduction, the subjects in questions were investigated how grammerians handled the terms of the topics. As a result, we proposed that all the forms are accepted as connectors. In the first section, we examined the characteristic of usages of ne...ne, ne...ne de in Persian, French, English, German, Russian and Romanian. The second section, dealt with the negative form of connector ne...ne, ne...ne de in Turkish. In the third section connectors ne...ne, ne...ne de, hem...hem, hem...hem de, ya,..ya, ya...ya da, ya...yahut, veyahut were considered in details from the syntactic point of view. We focused on which arguments are connected by the connectors in question. In the four chapter, the connectors ister...ister was explored. Its properties in Turkish were considered. At the end, fteeonelusions summarized alt the findmgsr

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
108688	Bu tezin, veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmamaktadır. Yayınlanma izni olmayan tezlerin basılı kopyalarına Üniversite kütüphaneniz aracılığıyla (TÜBESS üzerinden) erişebilirsiniz.	Tatar Türkçesinde cümle / The Syntax of Tatar Turkish Yazar: CANER KERİMOĞLU Danışman: DOÇ. DR. ZEKİ KAYMAZ Yer Bilgisi: Ege Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Lehçeleri Ana Bilim Dalı Konu: Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin: Cümle = Sentence ; Söz dizim = Syntax ; Tatar Türkleri = Tatar Turks ; Tatarca = Tatar language	Onaylandı Yüksek Lisans Türkçe 2001 130 s.

ÖZET Türkçenin kuzey-batı (Kıpçak) koluna dahil edilen Tatar Türkçesi, bugün Kazan merkez olmak üzere İdil-Ural bölgesinde ve Kırım'da konuşulmaktadır. Biz İdil-Ural bölgesinde konuşulan Kazan Tatar Türkçesini cümle unsurları ve cümle çeşitleri bakımından inceledik. Çalışmamızda Türkiye Türkçesiyle Tatar Türkçesini sentaks bakımından karşılaştırmayı amaçladık. Kökleri aynı olan bu iki yazı dili arasında cümle bilgisi bakımından ne tür benzerlikler ya da farklılıklar bulunduğunu tespit etmeye çalıştık. Çalışmamız üç ana bölümden oluşuyor : a. Giriş b. İnceleme c. Sonuç. a. Giriş. Bu bölümde

ilk olarak Tatar kelimesi ve Tatar Türkleri ile ilgili tarihî bilgi verildi. Daha sonra, Tatar edebiyatı ve dilinin gelişimine değinildi. Son olarak Tatar Türkçesi üzerinde yapılan sentaks araştırmaları ile ilgili bibliyografik bilgi verildi. b. İnceleme. Bu bölümde Tatar Türkçesinde cümle konusu ele alındı. Cümle iki ana başlık altında incelendi : 1. Cümle unsurları 2. Cümle türleri. Cümle unsurları bölümünde ilk olarak, araştırmacılar m yaptığı cümle tanımları değlendirildi. Bunun ardından, cümle unsurları Tatar Türkçesiyle yazılmış eserlerden alınan cümle örnekleri yardımıyla açıklandı. Cümle türleri bölümünde Tatar Türkçesindeki cümleler dört farklı kritere göre sınıflandırıldı. Cümleler yapılarına, yüklemelerinin kelime çeşidine, yüklemelerinin cümledeki yerine ve son olarak da anlamlarına göre incelendi. c. Sonuç. Çalışmamızın üçüncü bölümü olan sonuçta Türkiye Türkçesi ve Tatar Türkçesi sentaks özellikleri bakımından karşılaştırıldı. Bu karşılaştırmada Tatar ve Türkiye gramerciliği arasındaki farklı yaklaşımlar da değlendirildi.

ABSTRACT The subject of our dissertation is syntax of Tatar Turkish belongs to the north-western branch (called also the Kıpçak branch) of Turkish language. Tatar Turkish is spoken in İdil-Ural region and Crimea. We studied the clause elements and types of the Kazan Tatar Turkish spoken in İdil-Ural region. Our aim was the comparision of Turkey Turkish and Tatar Turkish. We tried to determine the similarities and differences between these two written languages derived from one source. The dissertation consists of three main parts : a. introduction b. Study c. Conclusion. a. introduction. In this part, firstly a historical information about the word "Tatar " and Tatar Turks was given. After that, the development of Tatar language and literature was mentioned. In the last section of introduction, bibliographical details about Tatar syntax were given. b. Study. This part contains a syntactic research about Tatar Turkish. In this part, clauses were studied in two titles : 1. Clause and its elements 2. Clause types. In clause and its elements section, after giving some clause definitions, clause elements were explained with examples taken from texts written in Tatar Turkish. In clause types section, clauses were classified according to four criterions. The first criterion in this classification is the structural peculiarity. The second criterion is the part of speech of predicate. The third criterion is the place of predicate in clause. The last crieterion is semantic peculiarity. c. Conclusion. In the last part of our dissertation, Turkey Turkish and Tatar Turkish were compared from the point of view of syntactic characteristics. In this comparision, different approaches between Tatar and Turkey linguists were also kept in mind.

